افغانستان کالنی

د اطلاعاتو او کلتور وزارت

۳۶۹ ل ش

افغانستان کالنی

۳۹ کـن

د اطلاعاتو او کلتور وزارت

مسئول مدیر : محمد ولی ځلمی

مرستیاله : واحله راسخ

۱۳۵۱ کال

پیل

داده دافغانستان کـالنی «۳۹» گـڼه هغووطنوالو ته چه دهیواد دترقیو اود نړی دبیلو احوالاتو د څرنګ والی دپو هیدلو سرهعلاقهاو شوق لری وړاندی کیږی .

لکه څرنګه چه دافغانستان کالنی په«۳۸»گڼهکی وعده ورکړه شوی وه چهدافغانستان کالنی اداره بهد افغانستان دمعمولو کالنیودخپرولو د څنګه دافغا نستان د بیلو شئو نو او پر مختیاؤ دمعرفی دپاره نوری رسالیاودضرورت وړ پامپلټونه هم خپاره کړی پهدی لړکی پهتیر کـالکی مـوږ څه ابتدائی اوآزمایشی قدمونه هم واخستل او لکه څرنګه چه معلومه ده په وروسته باته او مخ پـهانکشاف هیوا دونوکی دداسی ارمانو ختل یو بسیط او آسانکار نهدی کافی بودجه،وسیدلیپرسونل ، او نور ډول ډول سهولتونه او مرستی پهکار لری چهالبته ددغو مهمه اولویهبرخه زموږ په نصیب نه وه خو ددغه کاردپه سرته رسولو پهلارکی مو عزم ټینګ او نیتپاك ؤ نو دهمدغه لامله موځه بریالیتو بونه پهنصیب شول چهدهغو څخه داقتصادیکالنیدمطبوعاتو دسلمی کالیزی رساله ، خان او جهان ، او انګریزی خپرونه دیادولووړده .

دکالنیو خپرونه چه په افغانستان کی د(۱۳۱۱) ش څخه معموله شوی ده پهنړیکی دیر زوړ تاریخ لری خوپه اوسنی شکل اومحتویاتو دیوی نیمی پیړی را هیسی مروجه ده دروز نامچی ، اطلاع نامی ، راپور نامیاو سالنامی پهنومو پیژندله کیږی .

په لویو اومترقی هیوادونوکی چهدژوندانهپهبیلو ساحوکی ئی ډول ډول بریالیتوبونه پهنصیب شوی دیدکال پهپایکی دخپلوداخلیاوخارجی جریاناتو دمعرفی دپاره بیلی بیلی رسالی او کالنی دسیاسی ، اقتصادی،تخنیکیهنری او داسی نورو په نومونو خپریږی، اداری او مسلکی تشکیلات ئی دیوانسایکلوپیډی پهشکل تهیه او تنظیم شوی وی .

اوس چه داطلاعاتو او کلتور دوزارت پهصوابدید دافغانستان کـالنی په مسلکی او

دافغانستان کالنی

اداری چارو کی دتوجه وړ بدلون راغلی دی‌اود یومنظم او مجهز پروگرام لاندی ښېل کار پرمخ بیائی‌اود افغانستان‌کالنی دپارتمنت‌په‌آینده کی دمجلاتو دریاست دیو یونټ‌په حیث په‌کار شروع کـوی هیله ده دهغـوسهولتونو او مرستو څخه چه دمجلاتودریاست په‌برخه‌دی دافغانستان‌کالنی هم‌برخورداره‌وی‌اودداسی کالنیو په خپرولو بریالی شی څرنګه چه بنائیږی .

په‌پای‌کی دمجلاتو درئیس اوکالنی دنوی‌مسؤل مدیر اود کالنی ددفتر دټولوهمکارانو څخه چه‌په ډیر تنګ وخت او طباعتی‌معذرتونوپه اثناکـی ئی ددی کـالنی دخپرولو په‌لارکی هیڅ‌ډول مرسته او توجه نـه‌ده سپمولی‌دزړه‌دکومی مننه او تشکر کیږی ددوی په ابتکار اوپشت‌کار دکالنیو دراتلونکو چارو دپرمختیااوبریالیتوبونو هیلمند یو .

فرمان احضار لویه جرگه که از حضور اعلیحضرت شهید سعید

محمد نادر شاه غازی بتاریخ ۱۸ سرطان ۱۳۰۹

فرمان حضور !

برادر عزیز الوجود محترم محمد هاشم خان صدر اعظم !

چون وطن عزیز ما پس از طی کردن روزهای دهشت انقلاب در سایهٔ رحمت و فعالیت اولیای امور مجدداً مجال سکون و آرامش یافته است و بفضل ایزد منان کارها درست و منتظم شده است خواستیم خط حرکت آیندهٔ مملکت را (چنانکه در قبلاً خط مشی خود ذکر داده ایم) بموافقت و میل جمهور نمایندگان ملت تعیین کرده و تحت مقررات تشکیلی نافعی قرار دهیم از آن رو تشکیل یک لویه جرگه را در مرکز از نمایندگان ملت حتمی و لازمی پنداشته و شما را امر می فرمائیم که این تصمیم ما را به همه ملت اعلان و اعلام کرده و تجاویز فوری برای احضار وکلای جرگه اتخاذ و متعاقباً سفر خرچ و وسائل ورود آنها را بمرکز تدارک دیده و مواد لازمه و فرامین منظوری آن و صور اعلانات را بجهت ملاحظه ما حاضر کنند. تا خدا بخواهد این تصمیم ما در نزدیکترین موقع از قوه به فعل آمده و وکلای جرگه بتاریخ دهم ماه سنبله بمرکز اثبات وجود نمایند. لازم است در این موضوع بکمال توجه را مبذول فرمائید.

توشیح و مهر اعلیحضرت محمد نادر شاه غازی

بمناسبت افتتاح لویه جرگه

سال ۱۵،۱۳۲۰ عقرب

ارشادات اعلیحضرت معظم همایونی

عزیزان من !

با مسرت زیاد به همه شما خوش آمدید می گویم و خرسندم که شما نمایندگان محترم را برای فکر بهبود وطن درین محفل جمع می بینیم .

عزیزان من !

این اجتماع شما در مرکز دو وجه دارد یکی از اینکه شخصاً خودم آرزو داشتم تا نمایندگان ملت عزیزم را که ممثل احساسات و تمنیات توده ملت اند ملاقات نمایم و دیگر اینکه وضعیتیکه درین دو سال و چند ماه در اثر این جنگ عالمگیر بجهان رو داده انعقاد همچو اجتماعی را ایجاب میکرد شما همه میدانید که در زمان کمی در اثر این حرب تغیرات مهمی نه تنها در وضعیت جغرافیائی دنیا بلکه در بر شعبات حیاتی اقوام رو داده محارب و غیر محارب را بنوعی از انواع متأثر ساخته است باخصوص از چندی باینطرف ساحه جنگ از غرب بشرق تحول کرده و ممالکیکه خود شانرا چندی قبل از خطرات مستقیم حرب نسبتاً مصئون میدانستند مورد صدمات ناگواری گردیده اند بناءً علیه لازم افتاد افغانستان هم که درین حصه شرق موقعیت مهمی را دارا بوده وهست درین وقت نازک در سیاست خارجه خود که بر اساس صلح و بیطرفی مطلق دوام داشته و دارد در مقابل واقعات موجوده غور و دقت لازمه نماید و ملت و حکومت که هیچگاه از هم جدائی نداشته در مسایل جزوی و کلی مملکت دائماً متحد و همدست اند و تبادله فکر و اتخاذ تصمیم نمایند بنابران است که امروز بنام خداوند قادر توانا این لویه جرگه را افتتاح نمایم و از بارگاه ایزدی بزبان عجز استرحام میکنم که تصمیمات این لویه جرگه را باعث خیر و سعادت این خاک پاک گردانیده ملک و ملت را در اثر همکاری و اتفاق به افتخاراتیکه آرزوی قلبی ماست نائل و از پیش آمدهای ناگوار زمان مصئون بدارد

توشیح و مهر اعلیحضرت محمد ظاهر شاه

دافغانستان د باچا ښکلل

مونږ المتوکل علی الله محمد ظاهر شاه دافغانستان باچا
دافغانستان د نوي اساسي قانون مسوده چه
د هغې لويې جرگې له خوا تصويب شوې کومه
چه د ۱۳۴۳ هـ ش کال د سنبلې د مياشتې د
اتلسمې ورځې څخه د سنبلې تر اته ويشتمې پورې
د کابل په ښار کې غونډه شوې وه د لوی خدای
په نامه ښکلوو او سر له نن ورځې څخه يې
د دولت په ټولو سيمو کې د افغانستان
داساسي قانون په حيث نافذه اعلاموو.

سر له نن ورځې دافغانستان هغه
اساسي قانون چه د ۱۳۰۹ هـ ش کال د لويې جرگې
له خوا تصويب شوی او تر ننه پورې په هيواد
کې نافذ و د هغه د ټولو ضمائمو سره لغو
شوی اعلاموو.

توشیح پادشاه افغانستان

ما المتوکل علی الله محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان
مسوده قانون اساسی جدید افغانستان را
که از طرف لویه جرگه ایکه از هژدهم تا بیست و
هشتم ماه سنبله سال ۱۳۴۳ هـ ش در
شهر کابل انعقاد یافت تصویب گردیده
بنام خداوند بزرگ توشیح میکنیم و سر از امروز
آنرا بحیث قانون اساسی افغانستان در تمام
نقاط دولت نافذ اعلام می نمائیم.

سر از امروز قانون اساسی را که از طرف
لویه جرگه سال ۱۳۰۹ هـ ش تصویب گردید و تاکنون
در کشور نافذ بود با تمام ضمائم آن ملغی اعلام میداریم.

محمد ظاهر شاه

دافغانستان پادشاه

دګلخانې ماڼۍ
۹ ميزان ۱۳۴۳

قصر گلخانه
۹ میزان ۱۳۴۳

بمناسبت تعیین سرنوشت آزادی مردم پښتونستان فرمان احضار لویه جرگه

۱۳ عقرب ۱۳۳۴

فرمان حضور

کشور افغانستان مطابق عنعنات باستانی خود امور مهمه و خطیر را همواره بمشوره و استصواب رای عامهٔ ملت انجام داده است انعقاد لویه جرگه که مظهر افکار عمومیه ملت شمرده میشود در مواقعیکه مملکت به مسایل نازک و حیاتی مواجه می باشد یکی از سنن باستانی این ملت باشهامت است.

سنن ملی ما همه بر اساس شریعت غرای محمدی (ص) استوار است بموجب آیه کریمه «وامرهم شوری بینهم» این حکومت اسلامی اتفاق مشورت را اساس خط مشی خود قرار داده است. پدر مغفور ما اعلیحضرت سعید شهید که حفظ عنعنات دینی و ملی کشور، اساس خط مشی شان بود مسایل مهمهٔ مملکتی را بمشورهٔ وکلای لویه جرگه تعیین و تعمیل میفرمودند.

این خادم وطن با قبول عهد سلطنت به پیروی از خط مشی پدر مغفور خود علاوه براینکه اجرای امور را در حال عادی از راه مشوره و استحصال رای نمایندگان ملت در شورای ملی افغانستان مد نظر داشته ایم امور مهمهٔ مملکتی را در مواقع فوق العاده بمعرض رای عامهٔ ملت گذاشته افکار و نظریات آنها را اساس خط مشی حکومت قرار داده ایم چون درین موقع نظر بوخامت موضوع تعیین سرنوشت آزادی مردم پښتونستان حکومت در برابر یک وظیفهٔ بزرگ ملی خود را محتاج به مشوره و نظریهٔ عامهٔ ملت می بینند بنابرآن بر حسب معروضهٔ حکومت انعقاد لویه جرگه را بتاریخ (۲۰ عقرب ۱۳۳۴) در شهر کابل پایتخت با اراده و منظور نموده ایم و ازین تصمیم خود به عموم ملت ابلاغ میداریم تا وکلای فوق العاده خود را برای لویه جرگه انتخاب و الی تاریخ مذکور به مرکز اعزام دارند. به حکومت طبق فرمان جداگانه امر داده شده است که ترتیبات مجلس لویه جرگه را برای تاریخ مذکور بگیرند.

از بارگاه ایزدی برای وکلای محترم ملت طلب توفیق مینمایم تا براساس آیه وافی الهدایه «وشاورهم فی الامر فاذا عزمت فتوکل علی الله» در امور مربوط مشاوره نموده مساعی و نظریات آنها بخیر و سعادت کشور منجر گردد.

بعون الله الملک المنان

توشیح و مهر سلطنتی اعلیحضرت محمد ظاهر شاه

د همایونی معظم اعلیحضرت د ارشاداتو متن

د نوی کال په مناسبت

بسم الله الرحمن الر حیم

گرانو وطنوالو !

نوی کال دپسرلی په راتگ او دژمی په تیریدو چه پوره اوربنتونه ورسره وی لـه یوی خوا مونږ ته یو آبادکال زیری کوی اوله بلی خوا دپاك خدای (ج) لطف اومهربانی مونږ ته یوه درنده وظیفه راسپار ی چه ددی اقلیمی برابرو شرطونو څخه دکرنی اونیالگیو ایښودلو په برخه کښی زیاته گټه واخلو .

زمونږ خلك دتیرودووکلونو دو چکا لـی دبدو نتیجو په لیدلو سره لـه پخوانه زیات دی خبری ته ملتفت شول چه دکرنی په برخه کی بریالیتوب زمونږ په ملی ژوندانه کـی ډیر اهمیت لری اومونږ هریو پخپل خپـل وارد هیواد په سمسو رتیا اودکرنی اومالداری دچارو په پرمختگ کښی مکلفیتونه لرو .

دځنگلونو جوړول اودمیوه لرونکـو او بی میوی نیالگیو ایښودل سر بېـره پـه دی چه دهیواد په اقلیم کښی څرگنده اغیزه لری زمونږ دخلکو په اقتصادی او اجتماعی ژوند کښی هم لوی نقش لوبوی دمیوو اوځنگلونو محصولاتو ته دټولنی دورځ په ورځ زیاتیدونکی اړتیا سره داخبره تـړلی ده چه مـو نـږ په ډیره پراخه پیمانه دمصنوعی اوطبیعی ـ ځنگلو نو دپرا ختیا روزنی اوسا تنی دپاره ملاوتړونو ښایی چه هر وطنوال په دی لاره کښی زیار وباسی اوپه دی توگه دا ولس اودولتی پروگرامونو دپوره کولـو پـه لاره کښی پوره مرسته وکړی .

دکرنی اوزراعت په برخه کښی هم باید دتیرو ازمیښتو نوله مخی یوازی دانه چـه خلك د دولت دانکشا فی پرو گرا مو نو سره مرسته وکړی بلکه هیله لر وچـه زمونږ ټول خلك دخپل ملـی مسئوولیت لـه مخی له ګډو او انفرادی زیارو څخه ځانونه ژغوری ترڅو چه دخدای «ج» په مهربا نـی اوستاسی دکوښښس اتفاق اوزیار مرستـه په راتلونکی کال کښی دخوراکی موادودپیدا ینبت د هیواد دسمسورتیا او دزراعتی پیـدا وارو د زیاتولو په لاره کښی په زړه پوری گړندی گامونه واخیستل شی او په دی ډول دښه ژوند پـه برابر ولو کښی دراتلو نکو نسلو نو دپاره خپله وظیفه تر سره کړو او پخپل ځانـد بسیا کیدو پړ اوته ځانونه ورسوو .

دوطن دخپلواکی دبیرته ا خستلو د څلور پنځوسمی

کالیزی په مناسبت

بسم‌الله الرحمن الرحیم :

گرانو وطنوالو !

دلوی خدای په مرسته یوځل بیا هغه ورځ نمانځو چه زمونږ د ملی شخصیت په‌راخرگندولو او دنوی افغانستان په‌بنسټ ایښودلو کښی ئی مؤثر نقش‌لاره هغه حرکت چه‌په ټول‌هیواد کښی‌یی دملی نوامیسو ددفاع ضرورت راولاړ کړ ز مونږ دملت په‌ضمیر کښی ئی‌ډیر سپیڅلی‌نغښتل شوی خاصیتونه رابر سیره کړل استعمار په هغه ټول قوتچه په‌اتلسمه اونولسمه پیړی کښی لاره ونه کړی شول چه‌زمونږ په اولس باندی تسلط پیداکړی دهغو کلونو په موده کښی چه‌په دی خاوره کی داستعمار په خلاف مبارزه ګړی بند په بندغځو له له بله هره وخته زیات په‌دی پوهشو چه‌د کورنی جبهی تنظیم اودهغی دمادی او معنوی اجزاوټینګ تړون دبریالیتوب په موندلوکی قاطع تاثیر لری .

دکوم اولس دفکر اواحساس په محیط اوچاپیر یال باندی چه‌دیووالي ریښا خوره شوی ده هغه کولی شی چه خپلی هستی‌ته هرمتوجه خطر دلوئید ونه مخکښی له‌منځه یوسی .

دنوی افغانستان‌ودانول‌زمونږ دغوره‌معنوی میراث په‌ساتنه دانسانی کرامت د ساتونکی اودزمانی له غوښتنو او حقایقو سره دیوه برابر ژوند دخوندی کولو په‌عزم شروع شو دخپلواکی دڅارنی اودفاع امانت کټمټ‌دهغی دبیرته اخستلو په شان داولس د فطری پیاوړ تیا دجذبی روزنی اوډژوند د مناسبو حالاتو برابرو لوته اساسی اړتیا لری اوله همدغه ځایه دیوداسی اقتصادی علمی‌اومترقی نظام دودانی‌خواته‌دپاملرنی ضرورت راپورته کیږی .چه‌په نتیجه اوثمره کښی یی زمونږ اولس دواقعی دښمنانو یعنی‌فقر ،بیسوادی‌او ناروغی څخه خلاص شی .

ځمکی ته‌دپا ملرنی اوزمونږ په‌اقتصادکښی دهغی دتاثیر اهمیت به‌شاید هیڅکله هم دسترنی کال په‌شان زمونږ ټولو په سترګو کښی نووځلید لی‌اودکروندی چارو اود هغو کسانو حال‌ته‌توجه چه‌مالداری په‌چارو کښی چوزمونږ داولس دژوند یوه مهمه برخه ده‌د حکومت او وطنوالو سملاسی اوډیر اساسی وظیفه‌ده په‌دووتیروپرله پسی وچکالیو کړد زیل شویو درد په‌دغه ټوله ستوغه مو ده کښی‌له مونږ سره‌ملګری وواو یوځل‌بیاله‌دغو ټولودر دیدلو سره دخپلی خواخوږی په څرګندولو هیله لرو چه پرله‌پسی د داسی

تدبیرونو تاداو کیښودل شی چه نتیجه ئی ددغسی آسمانی آفتونو له‌عواقبو سره‌دمخامخ کیدو دپاره دمؤثر لرل وی په‌دی فرصت کښی‌دهغو ټولو کوششونو قدرکوو چه‌دهیواد په مختلفو سیمو باندی ددی طبیعی بحران دتاثیراتو دکمولو دپاره شوی او کیږی‌دغه راز دافغانستان دملت په‌نامه دهغو ټولو دوستو هیوادونو او بین‌المللی مؤسسومننه کووچه زمونږ له‌اولس سره‌ئی ددغو دوو وچکالیو دناوړو آثارو دلری کولو په لار کښی مرسته کړی ده.

دتجربو اوننی زمانی دپوهی په بنیاد باندی دکرهنی دپراختیا سره یو ځای باید او لس او حکومت دصنعت دپراختیا اوترقی لوری ته پاملرنه وکړی داقتصادی بنیاد دپیاوړ تیادپاره دهیواد دکانونو دپلټنی او استفادی په‌عرض دمادی اوبشری وسایلو برابرول یو ډیر ضروری کاردی .

ددی خاوری له‌طبیعی شتمنیو څخه ډیره چټکه او خورا زیاته فایده اخستنه به یقیناً دهیواد دترقی دوظیفی دپوره کولو رفتار دومره ګړندی کاندی چه‌زمونږ ټولنه ورته واقعی اړتیا لری .

دمملکت داقتصاد اودغه راز داجتماع او سعادت په لاره کښی دهر ډول کو ښښ

بریالیتوب ددولت دقانون جوړونکی رکن او اجرائیه قوی ترمنځ دفکر دنژدیوالی او عملی ملگر تیا څخه پرته پرلاس نه شی راتلای او هیله لرو چه دغه دواړه قوی او قضائیه قوه د افغانستان داساسی قانون په بنیاد دملی ژوند دتنظیم او اداری او داولس دخدمت په لار کښی همیشه دتفاهم او ملگر تیا له روحیی څخه مستفید اوسی .

دملی وحدت دشیرازی ساتل نه یواځی ددی نسل په اوږو باندی دافغانستان دمملکت د نورو ټولو نسلونو غوندی یو پخوانی امانت دی بلکه پرله پسی ساتنه اوروزنه دهیواد دودانی اود خپلوا کی له ناموس او دخاوری دتمامیت څخه ددفاع په لاره کښی اساسی او پوخ عنصر گڼل کیږی ددی خاوری هیڅ یووگړی که په نظری کی وی او که عمل کی ځانته داحق نه شی ورکولی چه زمونږ د ملی ژوند دپاره ددی حقیقت دحیاتی اهمیت څخه لری پاتی شی او که داسی نه وی نودوی به د دولت داساسی قانون د روح او متن اودنورو قوانینو داحکامو اودغه رازپه اساسی ارزښتونو کښی دنغښتو معنی اودهیواداواولس دلرغونو عنعناتو دپوهی څخه لری پریوتلی وی .ددی هیلو اوزمونږ په ملی ژوند کښی دنغښتو آرزوگانو پوره کیدل .دعلم او ثقافت دبرخه والو ځوانانو په وجودپوری اساسی ارتباط لری باید دځوانانو په مشکلاتو باندی دسمی او ژوری پوهی په اساس ددوی دشو نـی او روزنی او په ملی ژوند کښی دسالمی اومثبتی برخی اخستلو دپاره ددوی دتیارولو په برخه کښی خاصه پاملرنه وشی .

دی مقصدته درسیدلو په لارکی بایددروزنو الو په وړاندی دافغانی روزنی واقعی اورښتینی ماهیت څرگندوی .

دملی ثقافت اصیل ارزښتونه او هغــه تحولات چه زمانه یی پرله پسی غواړی ددغه ماهیت دوه نه بیلیدونکی برخی دی .

دځوانانو په تیره بیا دتحصیل دخاوندانو له انرژی څخه استفاده هم ددوی دروح او بدن له سلامتی سره مرسته کوی اوهم دمملکت دودانی کار په هغه چټکتیا چه مونږ یی غواړو او غواړی یی پر مځ بیایی دنړی مسایلو تـه دافغانستان موجوده نظر په کافی اندازه د هغو تجر بو محصول دی چه مونږ داستعمـار خلاف دخپل اولس له غورځو پرځو څخـه حاصل کړی دی . دبیطرفی مثبت اوفعال تگ لاری په سیاسی او نظامی ډلو ټپلو پوری د ځان نه غوټه کول په بین المللی مسایلو کښی آزاد قضاوت او مسا وات په اساسی ددولتونو ترمنځ ددوستی او همکاری داصل احتـرام زمونږ دهیواد دخارجی سیاست ثابتی پاتی دی دخپل سرنوشت په ټاکلو کښی د خلکو اولسونو دارادی قاطع اهمیت داستعمارد ټولو نښو اوشکلونو ختمول ،دملگروملتو دمنشور ملاتړ اودهغه ارزښتونوته په بین المللی سترگه کتل چه دغه اهداف او نور بشر غوښتو نکی مقصدونه پکښی پراته دی زمونږ داولس له روحیاتو سره طبیعی سمون لری، مونږ دگټی کولو دپاره په ملتونو او اولسونو بانـدی دزور په استعمال عقیده نه لرو اودروغی جوړی په لار دبین المللی کشالو داورولو ملاتړ کوو .

افغانستان به دمنځنی ختیځ په کړ کیــچ کښی داسرائیلو په خلاف دعرب او لس د مبارزی سره خپله همیشنی مرستــه جـاری وساتی . مونږ عقیده لروچه په دغه سیمه کښی سوله هغه وخت بیرته راستنیدی شی چه دمصر ، سوریی اواردن دنیول شوی ځمکی اشغال داسرائیلو دمتجاوزو قواوله خواپای ته ورسیږی اوزمونږ وروڼو فلسطینی عربو تـه خپل حقوق بیرته ورکړل شی .

امید کووچه دپاکستان اوهندپه قاره کښی به هم بالاخره دوامداری آرامی له امکاناتو څخه چه نښی نښانی یی همدا اوس دشملی دخبرو اترو وروسته راڅرگندی شوی دی دسیمی دهیوادونو اوددغو هیوادونو تر منځ دگټورو اقتصادی همکار یو اودبین المللــی سولی په گټه کارواخستل شی .

افغانستان دصلحدوستی د خپل پخوانی سیاست په اساس اودخپلو ملی بنیگړ وپه پاملرنه ددغی هیلی هرکلی کړی اوکوی یی مونږ آرزو لرو چه دویتنام او دټول هندو چین

اوږد جنګ هم پای ته ورسیږی افغانستان د سرنوشت ټاکلو په برخه کښې ددغې سیمی دخلکو ارادی داحترام اصل بې له خار جی مداخلې اوډزنیو دموافقاتو په اساس تا ئید کړی او تائیدوی یې دهیواد دخپلواکۍ دنمانځلو په وخت کې زمونږ خاطر په خاص طور د پښتونستان اولس ته متوجه دی ،افغانستان ددوو لویو جرګو دفیصلو په اساس د خپلو ورونو دپاره دسرنوشت دټاکلو دحق دملاتړ دتاریخي وظیفې پور ه کول جاري ساتلی دی اوددغه ملی هدف دحاصلیدو تروخته پوری به دروغې جوړې په ټولو لارو کې خپل کوشش پرله پسې جاري وساتي .

د هیـواد خپلـواکـې ددې خاورې د زړورو زامنو دلوړ همت اوسربښندنـې ثمره ده مونږ داخپله وظیفه ګڼو چه ددوی دتاریخي پیاوړتیا په نمانځنـه دخپلواکـې دجګـړې دټو لـو شهیدانو اودهغوی دستر قاید اعلیحضـرت محمد نادرشاه شهیدارواحوته ددعا تحفـــه وړاندې کړو .

خپلو ټولو ګرانووطنوالو ته ددې بختورورځو مبارکی وایو او دلوی اومهربا نه خدای په نامه دافغا نستان دخپلواکی دځلور پنځوسم کال دشروع کیدو مراسم پرانیځو .

پاچا

په افغا نستان کې پاچا دملی حاکمیت، ښکار ندوی دی

«داساسی قانون شپږمه ماده»

پاچا داسلام د سپیڅلی دین، داساسو نو ، ساتنوال، دافغانستان دخپلواکی، او د سیمی د تما میت، ساتونکی، داساسی قانون،ساتندوی او دملی یو والي، مرکز دی.

«داساسی قانون او مه ماده»

دکوچنی اختر پهمناسبت

بسم‌ا لله الرحـمـن الـر حيم

خوښس يم‌چه دکوچني نيکمرغه اختر پـه مناسبت خپلی دزړه مبارکی خپلو ګرا نـو رعاياو اودنړی ټولو مسلمانانو تهٔ‌ځرګندوم .

دلوی خدای نه ديرشکر کوم چه دخپلـو بندګانو تهٔ‌يی توفيق ورپه‌برخه‌کړ چه دروژی په‌مبارکه مياشت کی يی په‌بندګی اوتواضـع سره دينی فرايض اداکړل او دخپلو طاعتونو او عبادتونو په‌مقابل کـی‌يی دپاك خـد ای دبښنی اورحمت غوښتنه وکړه ددغو عبادتونو ژور تأثيرونه دټولو مسلمانانو په اروا حـو باندی ځر ګندوی په‌دغه نيك فرصت کی‌د اسلام امت دخپلودينی فرايضو داجرا له‌لاری دافرادو اوټولنو ترمنځ دزړونوپه نژدی والی او د دوستی او ورورولـی دعـلا يقـو پـه ټينګښت سره دورورولی اويووالی داحساس دټينګوالی اودبيوزلو همنوعانو سره‌داجتماعی مرستی او ښی همکاری دروحی دزيا توا لی د روزنی په‌غرض په ټينګك عزم اوقوی‌ايمان دريږی .

هيله‌لرم چه‌ددغو نيکمرغو ورځونمانځلو له امله زمونږ دملت ټول افراد دقرآنی احکامو اونبوی ارشاداتو په پيروی سره دمرستواو همکاريو دښسټ دتقويی اوديـوبل ترمنځ د وحدت تامين اودښه تفاهم دپيداکولو په‌لاره کی‌دنورو هروخت نهٔ‌زيات زيار وباسی .

په‌داسی حال‌کی چه‌خپلو ګرانو وطنوالواو خپلو ټولو مسلمانانو ورونو ته‌ددغوبختورو ورځو مبارکی وايم دپاك خدای له‌درباره نـه ددوی دنيکمرغی او بريالیتوب دعاکوم .

دښوونکي دورځې په‌مناسبت

بسم‌الله الرحمن الرحیم :

د ښوونکي بالارزښته شخصیت دانسان په تاریخ کې‌ډیر لوړ مقام‌لري .په‌حقیقت کې‌د تاریخ وده او دوام دښوو نکي دنقش او کوشش مرهون دی، موږدخپلو لیکونو او د نورو بشري ټولنو ثقافت‌اودزماني دبدلیدونکو شرایطو سره ژوندانه رسم ورواج د ښوونکي دپوهني اواندیښني اودهغه‌دمسئول او ویښ فکر څخه زده کوو .

دښوونکي دمقام تجلیل په حقیقت کې‌د پوهي دمقام تجلیل دی هغه مقام چه‌دنړی په‌نورو مخلو قاتو دانسان ښه والي د هغه نتیجه بلل شوی ده په‌اخلاقو اونیکو فضایلو کې‌دتسلسل ساتنه اودعلم اوادب‌په‌نړی‌کې‌د نورو شیانو کشف دښوونکو ددوامدار و کوښښو نوثمره ده‌چه‌دبشر نسل د معنوی بقا وظیفه یی‌په غاړه ده.

داسلام سپیڅلی دین اودهغه په اساس زمونږ لرغونی اومعاصر ثقافت په انسا ني تاریخ کې‌ددغو حقایقو په‌درك استوار اود استاد احترام یی‌زمونږ په ملی ژوند کې‌د اصیلو عناصرو یو جزء بللی دی .

زمونږ هیله له‌ټولومحصلینو اوزده کوونکو څخه‌داده چه‌په‌زړه‌اودماغ‌کی هروخت‌داستادانو اوښوونکو احترام وساتي همدا رنګه‌هیله‌لرو چه‌دولت دمعلماتو معلمانو اواستاذانو داحوال دسویي ښه‌والی ته‌توجه وکړی اودهغودمعنوی سویي اوژوندانه دشرایطو په ښه کولوسره دافغانستان دننني اوراتلونکی نسلو نو په روزنه کی‌مؤثر ەبرخه واخلی .

دهیواد ټولوښوونکو ته‌ددی نیکمرغی‌ورځی مبارکی وایو اودافغان ځوانانو اودکوچنیانود اخلاقی فضایلو دروزنی اوهمدا رنګه دهیواد دودانولو په وظیفه کی‌دهغو دښه چمتو والی له‌پاره دټولوښو ونکو دز یاتروکوښښونوتمنا کوو .

دنیکمرغه لوی اختر پهمناسبت

بسما لله الرحــمـن الــر حیم

گرانو وطــنوالو !

تاسو ټولوته دزړه پهمینه دبختور لوی‌اختر مبارکی وایم خوشحاله یم چه دافغا نستان اولس څینی خلك چه دینداری ددغه اولس دتاریخی خصوصیت یوه برخه دهدپیغمبرانو دسردار علیه‌افضل‌التحیات پهپله باندی‌برابر دلوی خدای دفرضونو پوره‌کولو پهنیت‌ددنیا دمسلمانانو دیوی ډیری لویی ټولنی ســر ه څنګ پهڅنګ دکعبی مکرمی په زیارت‌باندی مشرفیږی .

دحج مبارك مناسك نه‌یوائحی داچه دپاك خدای رضا اوخوښی تهدځان سپارلو‌پهعقیده باندی ولاړ دی‌بلکه‌پهدی‌کښی دلوی خدای(ج) درضاء اودخدمت پهلار کی دقربانی پهباب د فداکاری او سرشندنی‌غوره اصل پروت دی .

داوخت‌چه‌زمونږ هیواد وال دخپلو نــورو مسلمانانو ورونو سره دیو هدف دپاره دحج دخدایی فرایضو دپوره کولوپه عبادت بوخت دي اود دنیا مسلمانان داسلام دغــوره لارــ ښودنو پهپیروی دابختوری ورځی نمانځــی دافغانستان دټول اولس ترمنځ دملی وحدت دپیوندونو دنوری پیاوړتیا اویوبل سره‌دمینی اومعنوی روابطو دلاپسی ټینګولو دپــاره د افغانانو دمجاهدت ضرور ت دیوی غــــوره فریضی پهخیر خپله‌تجلی زیاتوی . زه امید لرم چه‌دخپلو مسلمانانو ورونو سره زمونږ دهیواد والو داخوورځنی ناسته ولاړه اودلوی اخترپدی بختور وورځوکی دخدای پهفرمان ددنیادمختلفو څنډو داوسیدونکو مسلما نانــو دنمایندګانــو لهخوا دلبیك آواز بــه ددنیا د مسلما نانو ترمنځ یوبل تهدلاس ورکولواو یوله‌بل سره پهښه ډول دځان پو هولــو پــه برخه کی پهزړه پوری تاثیرولری .

دلوی خدای جل‌وعلی شا نه‌له‌دربارههیلــه کوم چه‌زما ټول ګران وطنوال ددی‌بــختور و ورځوپه برکتونو اوفیوضو ونمانځی او خپل بی‌انتها خدایی رحمت پهدوی ټولو اوددوی دټولی‌نړی پهمسلمانو ورونو وورِوی .

د افغان ملت د معنوي مورعلیاحضرت معظمې ملکې پیغامونه

د کوچنیانو دورځې په مناسبت

بسم الله الرحمن الرحیم

په ننني نړۍ کښې کوچنیاو د هغه د عقل او بدن روغتیا ته د پاملرنې مسئله ، د ټولو اجتماعي او فرهنګي مهمو مسئلو په سر کښې واقع ده .

دغه پېرۍ چه ژوند پکښې کوو او هغه پېرۍ چه سبا به ژوند پکښې وکړو د بشر په تاریخ کښې له بل هر وخت څخه زیات پوهنې ته اړتیا لري اوس نور حتی دانساني ژوندانه ډېر وعادي ساحو ته له اختصاصي معلوماتو څخه پرته تنظیم او پراختیا نه شوور کولی. په دغه راز شرایطو کښې دکوچني روزنه او له بې سابقه امکاناتو څخه په دغه ډ کـــــې پېړۍ کښې د ژ ونـد کو لـــو پـــه آزموینه کښې دبریالي کېدلو د پاره د هغه چمتو کول زمونږ د هېواد او دبین المللي ټولنې د پاره اساسي اهمیت لري .

دکوچنیانو دچارو له ټولو واکمنو اوله ټولو هغو ادارو او مؤسسو څخه چه دکو چنیانو د ښووني او روزنې ددندې په اجرا کولو کښې برخه لري زمونږ هیله داده چه له بل هروخت څخه زیات دکوچني جسمي رو غتیا د هغـــه د معلوماتو دافق انکشاف او پراختیا اوله نړۍ سره د هغه دعلاقې افق ته پاملرنه وکړي .

دهیواد د پر مختګ هدف چه تامینیږي د ټو لو وطنوالو او د دولت ارکانو وجیبه ده د سالمو او د اسلام د سپیڅلي دین له تعالیمو او دخپلې پېړۍ د نښو نښانو او ملي ارزښتونو خبر ځوانانو ته زمونږ اړتیا لامحسوسوی .

له دی امله په هره پیمانه چه دخپلو کوچنیانو حالت ته پاملرنه وکړو په هماغه پیمانـــه مو دخپل هیواد دوداني او پر مختګ په کار کښې اغیزنا که برخه اخستې ده .

په دغه ساحه کښې دکوچنیانو دروغتیا او روزنې پوری دمربوطو جهاني مؤسسو زیار دهغه ستر اهمیت له کبله چه دد وی خدمت یې ننني او سباني انساني ټولنې ته لري او افغان کوچني ته په پاملرنه کښې ددغه زیار دنقش په خاطر د هرډول تقدیر او ستاینې وړ دی .

دغه نیکمرغه ورځ دخپل هیواد ټولو کوچنیانو او دنړۍ کوچنیانو ته مبارکي وایو د ټولو هغو هڅوچه دکوچني دخدمت په لاره کښې دافغاني مربیا نو او کار کوونکو له خوا کیږی صمیمانه قدر داني کوو او په دغه لاره کښې له لوی خدای «ج» څخه ددوی دزیات بری هیله کوو.

دمور دورځی په‌مناسبت

بسما لله الرحـمـن الـر حیم

مور له نن څخه دتیرو ټولو سره‌زمونـږ دنښلولو کړی‌ده .

دهغی ارښتناك مقام لمانځنه په حقیقت کی‌دژوندانه‌دنعمت‌او دروزنی‌دنعمت نمانځه‌ده .

انسانی فرهنگ ښایی داجتماعی ژوندانه دعناصرو له‌بل هر واحـد څخه زیات دمـور مرهون اوسی .

دمور غیږه دچه مونږ پکښی دفر هنگـی ارښتو نوښتځ زده کوواو دهغه په واسطه دانسانی تاریخ تسلسل ساتو .

دمور ستړگی لومړنی هینداره ده چه په عمق کښې یی‌مونږ دمینی له مفهوم دپاکـی اندیښنی له‌مفهوم دکورنی له مفهوم دهیواد دزیږیدلو دخای متعلق له‌مفهوم اوله سوونو نورو عالی مفاهیمو سره چه دبشری ژواندانه بنسټ په‌ښواخلاقو ټینگوی خپله پیژندگلوی شروع کوو .

مور زمونږ لومړنی ښوونکی دی: داسـی ښوونکی چه‌دفکر احساس اودمتو زوریی ټول زمونږ په‌لاره کی اودهغی ټولنی دگټورغړی په حیث چه‌مونږ پکښی ژوند کوو زمونـږد روزلوپه لاره کښی وقف شویدی .

دخدای جل‌جلاله غوره شر یعت او زمونږ ملی‌قوانین اوسنن ددغو ټولو فطری‌اوفرهنگی ارښتو نوله مخه دمورمقام‌ته ستر‌خصوصیت بخښلی اوددغه لرغونی‌اومسلمان هیوادثقافت دمور لوړ مقام دخلکو په‌ادب کښی داحترام په‌شپولو نواحاطه کړیدی .

مورته‌داحترام له‌ټولو مظاهرو څخه غوره اوپورته پخپله‌دهغی‌داساسی روزنی‌ته‌پاملرنه کول‌دي .

مونږ که‌دمیندو دپوهی دافق په پراختیا او ددوی صحی اواجتماعی ژوندانه په‌ښیگڼه کښی هڅه وکړوپه‌هماغه پیمانه به‌دخپل‌اولاد دعمل اوجسم سلامتیا اودروزنی پاکی‌په‌ښه توگه تضمین کړی .

په‌دغی نیکمرغه ورځ دخپلی مینی پیغـام دافغان ټولو میندوته استوم‌اودښځښونکی‌خدای ستردر بار څخه دوی ته ددوی‌داهمیت لرونکی نقش په غوره سرته رسولو اوددغی خاوری دټول اولاد دپاره دمور دنقش اومقام پـــه لمانځلو کښی دزیات بری‌هیله کوم.

د افغانی سری میاشتی دټولنی دعالی رییس والاحضرت شهزاده احمدشاه پیغام

دنوی کال پهمناسبت

بسم الله الرحمن الرحیم

گرانو وطنوالو !

تاسو ټولو اودنړی نورو مسلمانانو ته دنوی کال مبارکی وایم اودملت پالو نکی پادشاه اودافغانی سری میاشتی دټولنیدحامی معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت ترقیادت لاندی دگران افغانستان خیر اوفلاح آرامی اورفاه ترقی اولوړ والی دلوی خدای (ج) له درباره غواړم .

افغانی ټولنه دبشریت دلویی کورنیغړی اودا فغانی سری میاشتی ټولنه دنړی دخیریه مؤسسو دبینالمللی اتحادیی عضووده .

همغه شان چهافغانی ټولنی دبشریت لویی کورنی دیوه صالح غړیپهحیث پهپوره خیر ـ خواهی اوخیر اندیشی دهیوادلوړ مصالح دمملکت دسترو کسانو پهلار ښوونه او قیادت اودټول ملتپهاراده دجهانی سولی په رڼا کښی لټولی دی .

دافغانی سری میاشتی ټولنه هم دیوی ملی خیریه مؤسسی اودنړی دخیریه مؤسسود اتحادیی دیوی غړی پهحیث د افغان نجیب ملت ددینی معتقداتو ملی نوامیسو او دفاع پاللو اوبشر دوستی داحساساتو واقعی ځرگندونکی دهددی اصل له مخییی همیشه دجینوا دتړون اصو لو او پرنسیپو نو تهچه دلویو انسانی ارزښتونو درلودونکیدیاحترام کړیاو کوییی .

دافغانی سریمیاشتی ټولنی دخپلوخیر ـ اندیشو وطنوالو پهمرسته اودلیك او نورو مما ثلو ملی خیریه ټولنو پهملاتړ اوددوستو هیوادو په بیغرضه مرسته په ۱۳۵۰ کالکی ترخپله وسه پوری خپل بشری وجایب او مکلفیتو نهپه ځای کړیدی .

په هیواد کیدننه ییدمعظمټولواكهمایونی اعلیحضرت دنیکی ارادی اودټولنی دلوړوهدفو نو پهپیروی یوه زیاته اندازه غله محتاجو بیوزلو یتیمانو اوکونډو معلولو اوبی وسو وطنوالوته چهله نورولارویی دغلی دلا سرته راوړلو قدرت نهدرلود وړاکله چه د هغی دویشلو اوتوزیع کارتر اوسه دحکومت په مرسته دوام لری .

همدغه رنگه له خوارانو مصیبت ځپلو او زیانمنو خلکو اوصحی اوعر فانی مؤسساتو سره دټولنی مرستی پهقناعت بښوونکیډول ترسره شوی دی .

دهیواد څخه دباندی تروسه پوری مادی اومالی مساعد تو نهعملیاودسرومیاشتوشیرو خورشید سرخ اوسرو صلیبونو له لاریدنړی مختلفو سیمو ته د همنو عا تـو د ـ مصیبتونو له امله دهمدردی اونوع پالنی پیغا مو نه مخا بر ه شو یدی چه داکارپخپله بشری ټولنو ترمنځ دښو روابطو

په ټينګو لو اونه يوازی دافغانی سری میاشتی دټولنی اودنورو هیوادو دخيريه ملی مؤسسو ترمينځه دښه تفاهم اودمتقابله علايقواواحترام په ټينګتیاکی مؤثر واقع شويدی بلکـــه د افغانستان په معرفی اوپيژند ګلوی اودافغانی ټولنو ددوستانه اوخير خواهانه رويې اولوړ بشری عواطفو په څرګندولو کښی هم مهـم رول لری .

ګرانو وطـنوالو !

ستاسی مادی او معنوی مرستی په انفرادی ډول وی کـه پـه ډلـه ايزه توګه ، د دولتی مؤسسو له لاری وی که دغير دولتی مؤ سسو دافغانی سری میاشتی دټولنی دخوښی سبب شويدی .

هرګران اوخير انديش وطنوال چه دخپلی وسی اوتوان په اندازه يې دافغانی سری میاشتی دټولنی له لاری له خپلو مصيبت ځپلواوبی وزلو وطنوالو اوهمنوعانو سره مرسته کړی په حقيقت کی يی ديوه صحيح افغان اوصحيـح انسان په حيث خپله مهمه ملی او بشری وجيبه ترسره کړيده دافغانی سری میاشتی له ټولنی سره دحکومت همکاری د ملی حياتی مشکلاتو په حل کولو اوبشری لوړو هدفو نو په تر سره کولو کی دګډ کوښښ ډير ښـــه مثال دی .

په حساسو او عاجلو وختو نو کی دشاهانه زړوری اردو پرله پسی مؤثر او پـه ځـای خدمتونه زمونږ درضائيت اودبشری کړاوونو اومصيبتو نو په ليری کولو کی ددوی فعاله برخه اخستل دوياړنی وړده ليك لـه کوششس او دهغی دغړو ټولنه دبشر غوښتوونکو مرستو اود دوستو هيوادو دبی شائبه مساعدتونو څخه خوښی څرګندوو .

ګرانـو وطنوالـو ! دعلـم او تکنالـوژی په ساحه کی له خارق العاده پرمختګونو سره سره بياهم انسان ددی قـدرت ندی پيداکړی چه طبيعی حوادث ترپوره کنترول لاندی راولی خويوه پرمخ تللی اومترقی ټولنه چه دعلم او تکنالوژی له ښيګڼو څخه برخور داره وی په بشپړ وا وپوره تشکيلا تو سره په لايق ا و

پياوړی پرسونل په عصری وسايلو اوسايطو او په علمی اوعملی قدرت په ګټور اوپه وخت اودعمل په سرعت او صحت سره تريوی زياتی اندازی پوری دطبيعی اوصنعتی ناوړو پيښو دواقع کيدو په صورت کښی دسراو مال د تاوان مخه نيولی شی.

په دی ورو ستيووختو کښی دمصنوعی سپوږمیو له په استفاده سره ديوه طـــوفان دمـو قعيت دحرکت دلوری اوسرعت اونورو خصو صياتو اټکل کيږی اودمخابراتو اوعصری مواصلاتو په وسايلو سره هم خلك اوهم خيريه مؤسسی اوداجتماعی خدمتودايری پوره تياری نيسی. خوپه يوی مخ په ترقی ټولنه کی ددغـــــی امکاناتو اودننني دتکنالوژی دښيګڼو نشتوالی له امله په مصيبت ځپلی سيمه کی دخلکومال او ځان دطبيعی زيانو ناوړوپيښو سره مخامخ کيږی .

زمونږ ديوه مخ په ترقی هيواد په حيث لکه څنګه چه هيله لرودژوندا نه په ټولو برخو کی مثبت اوټينګ ګامونه واخلو لازمه ده دملی اقتصادله انکشاف اوداجتماعی اومدنی پرمختګ سره جخت زمونږ داجتما عی خدمتونو او خير يه اوبشری مؤسسو اداری هم دعلمی اومنطقی منظمو او منسجمو پلانونو له مخه انکشا ف وکړی . څکه که ديوی پيښی دواقع کيدو په صورت کی عاجلی اولمړنی مرستی په خپل وخت اوزمان کی ونه رسيږی يو شمير مصيبت ځپلی انسانان به دپيښی په لمړی مرحله اويوشمير نور به دهغی دوروستی اثراتو په نتيجه کی خپل ژوند له لاسه ورکړی .زمونږ دعصـــر دغوښتنو او واقعيتو نودپه نظر کی نيولوسره دافغانی سری میاشتی ټولنه په دی پوه ده.د ژوندانه په نورواړ خونوکی دانکشافاتو سره يوځای دهغی دتکامل سير يولازمي کاردی چه دهمدی مقصد دپاره پلانونه او پراګرا مونه هم طرح اوتر اجرا لاندی نيول شوی اونيول کيږی .

ددی دپاره چه دا ټولنه ديوی ناوړی پيښی :ووغ سره سمدستی بی لدی چه دوخت له ضايع کيدونه پرته يوشمير وطنوال او هـم نوعان له مينځه لاړشی دستی اوسمد ستـی

مرسته وکړای شي ددی دپاره چه‌په عـادی شرایطو کی ناداره اوبی وزلو وطنوالوته‌خپل بشری خد متونه‌وکړای‌شی ددی دپاره‌چه‌په‌دغه عادی او سهدستی بشری خدمتونه دیوه‌درست پلان اوپروگرام له‌مخی وسنجول شی او پـه معقول ډول ترسره شی بشر دوستانه نوع پالونکی مادی او معنوی مساعدت اوبی غرضه اوخالصانه مرستوته اړتیالری .

هرهغه مرسته اومساعدت چه لدی خیریه ملی ټولنی سره کیږی دسریتوب په اساس دانسانیت له‌مخی اودبشریت په لحاظ تلقی کیږی یوځل بیانوی . کال‌تاسو ټولو ته‌نیك مرغه اوبختور غواړم دلوی خدای لـه درباره هیله کوم افغانی ټولنی ته‌دمعظم ټو لواك همایونی اعلیحضرت په قیادت اودافغا نـی سری میاشتی ټولنی ته‌داعلیحضرت په‌حمایت توفیق ورپه برخه کاندی چه دبشریت عالم ته‌دفیض اوخیر رسولو منبع وگرزی .

دشورا د دیـارلسمـی دوری دځلورم ګال دلومړی عادی اجلاسی

د پرانستلو پهوختکېد والاحضرتشهزاده احمد شاه پیغام

بسم‌ا لله الرحـمـن الـر حیم

دشوری د دواړو جرګو محترمو غړو !

خوشحاله یم ستاسو دکالنی رخصت د مودی له‌پای ته رسیدو وروسته دافغا نستان دشوروی‌ددیارلسمی دوری دځلورم ګال‌لمړنی غونډه داساسی قانون دوینا په‌پیروی دمعظم همایونی اعلیحضرت په‌وکالت‌دلوی خدای(ج) په‌نامه پرانیزم .

زه یقین لزم‌چه‌په تیره رخصتی کښی بـه ستاسو لیدنو کتنو یوځل بیا تاسو ته موقع درکړی وی‌چه دخلګو اساسی نیمګړ تیا وی اودملت غمی غتی‌اړتیاوی‌پخپلو سترګووګوری اودافغانستان داولس دلویو توقعاتو په‌مقابل کښی اوملی هدفو نوته درسیدلو اود دولت په‌لاس کښی دموجودو امکاناتو په‌حدودکښی دننه دهغو دپوره کولو په باب خپل نقش‌او مسئولیت په‌ښه ډول وپیژنی .

دهیواد دتاریخ پدی حساسو مرحلو کښی زمونږ نیمګړ تیاوی داغواړی چه مونږ دملی ارزښتونو دژغورنی اوساتنی پلوته خاصـه پاملرنه وکړواوداتولو ملی قوتو نوديو والی اوپه کاراچولو په‌وسیله دمملکت داقتصادی اواجتماعی تحول درفتار ګړندی کولو دپاره خپل کو ښښس جاری وسا تو .

ددی لویو آرزوګا نوپوره کیدل دملـی وحدت دسلامت اودهیواددټولو طبقا تودټینګ تړون ساتلو دپاره دمؤثر واوسالمو لاروچارو پلټنی ته‌اړتیالری په‌دی ځای کښـی مناسب ګڼم‌چه‌دهیواد دخپلواکی‌دبیرته اخستلودځلورـ پنځوسم ګال دشروع په مناسبت دمعظـــم همایونی اعلیحضرت دارشا داتو یوه برخـه دلته رانقل کړم :ـ

دکورنی جبهی انسجام اودهغی دمعنوی‌او مادی‌عناصرو یوله‌بله تړون دبریالیتو بونوپه حاصلولوکی قاطع نقش لری او هغه‌اولس چه داحساس اودتفکر په محیط یی دو حدت رڼا خپره شوی‌وی هرهغه خطر چه‌ددهژوندته متوجه وی ترغتیدو وپخواله منځه وړلی‌شی.

دمملکت داوسنیو حالاتو په‌وړاندی‌اوددغو حالاتو دراپورته شویو مشکلاتو دحل دپاره په داسی حال کښی چـه دشوری ددی دوری وروستی ګا لشروع کیږی ستاسو وظیفـــه داده‌چه دهیواد دلوړتیا اوددولتی چاروداجرا دپاره ددولت دارکانو ترمنځ دهمکاری‌اوتفاهم پیداکولو په غرض خپل باثمره اوپرله‌پسی کوښښونه دمملکت په‌مختلفو چارو کی‌دعمل زیاته چټکتیا ولیدله شی .

په‌داسی‌حال کښی چه‌دپاك خدای (ج) په‌دربار کښی ستاسو دپاره دخپلو دغوګردو مهمـو وظیفو په‌اجرا اودآرزوګانو په‌پوره‌کولو او د ملی امالوپه سرته رسولـو کښی ډیر زیات توفیق غواړم،دافغانستان دشوری ددیارلسمی دوری دځلورم ګال لمړی عادی غونډه دلوی خدای په پاك نامه پرانیزم .

دسواد دبین المللی ورځی په مناسبت دوالاحضرتی

لیلما پیغام

بسم‌ا لله الرحـمـن الـر حیم

دسواد دبین‌المللی ورځی په مناسبـــت دپوهنی خلکو اوټولو هغو ځوانانو ته خپلی ډیری ښی هیلی ځرگندوم چه‌په دغی لا ره کښی‌دوطن غوښتنی له‌مخی شپه‌اوورځ کوښښ کوی .

دپوهنی ټولو خلکو ته معلومه ده‌چه‌دلیك لوست دخپریدو هدف یوازی دانه‌دی چه‌ټول خلك دی‌په لیك او لوست وپو هیږی بلکــه مقصد دادی‌چه دقحطی اوآفتږنودپیدا کیدوپه وخت کی‌دهمکاری فداکاری اومرستی لاری چاری‌او پاك دینی معلو مات اوآسما نـــی ارشادات ډیرښه زده‌کړی خلك‌باید دلیــك لوست دزده کولوله‌لاری ـله‌نشراتواومطبوعاتو ځخه‌په استفاده کولو سره دورځنی ژوندانه دحفظ‌الصحی په‌برخه کی‌دمسلك حرفی‌په‌تیره بیا دکرنی په‌باب دساده معلوماتو په‌لاس‌ته راوړلو سره دهغو معیارونو مطابق چه‌اوسنی پیړی یی ایجابوی چمتوشی .

دافغا نستان ولس چه‌فرهنگی لوی میراث له‌لرغونی زمانی ورته پاتی‌دی ،بایداقتصادی او اجتماعی مشکلاتو دکلونو نتیجی اوعواقب چه‌په‌وروستیو پیړیوکی داستعماری تیری‌په اثر پراخه شول لری کړی اوهغه عرفانی مقام ته ورسیږی چه دهیواد دگزان نامه سره‌ښایی اوددی مقصد دپاره له‌بیسوادی سره په‌مبارزه کی‌پرله پسی زیار وباسی هغو رضاکار و استاذانو اوښوونکو او نورو مربیانو ته‌که په بیلوبیلو ادارو اوموسسو کی‌وی که‌دکور نی په‌محیط ، کلی او کو ځه‌کی وی اوددوی‌مقصد دپاره مجاهده کوی دخپلی قدردانی‌مراتـــب ځرگندوم اودلوی خدای له‌دربار ځخه دمعظم ـ ټولواك همایونی اعلیحضرت د نیکمرغه هیلو مطابق به‌دغه پراخه‌مبارزه‌کی‌دگرانو هیوادوالو دبریالیتوب هیله‌کوم .

دنوی کال په‌مناسبت دصدراعظم پیغام

بسم الله الرحمن الرحیم

گرانو وطنوالو !

دپرون ورځی په‌تیر یدو سره زمو نـــږ دژوند یوکال پای‌ته ورسید اونن مو نږدنوی کال دراتلو هرکلی کوو .

هغه‌کال چه‌ختم شوسره له‌هغو ټو لـــو مشکلاتو اومحدود یتونو په‌تیره بیا دوچکالی دخبری سره سره زمونږ په‌ژوند کښـــی د هڅی مجاهدت اود همکاری اوتفاهم کال ګڼـل کیږی .

دلـوی او مهـربان خدای (ج) پـه دربار کښی شکر اداکووچه دنوی‌کال په پسرلـی کښی دوروستیو اوربښتونو له‌کبله دفیض او برکت نښی لیدلی کیږی .هیله لرو په‌نو ی کال کښی زمونږ دهیواد دژوند انه لـــــه خیر نیکمرغی او آبادی‌سره‌ملګری وی‌اوزمونږ ګران وطنوال دوچکالی دنتا یجو دلیری کولو اودخپل ژوند دمادی اومعنوی سویی دلوړولو په‌لاره کښی تریخوا زیات تو فیق پیدا کړی

په‌تیر کال کښی په‌هغـه سیمه کښـــی چـه افغانستان پکښی واقع دی‌مهمی پیښی مینځ‌ته راغلی هغـه مشکلات او کړاوونـه چـــه د بنګله دیش خلکو وزغمل اود هند اوپاکستان جګړه زمونږ دکلکی خواشینی سبب شـــوه هیله لرو چه‌په نـوی کال کښـی ددی ناوړه پیښی نتایج دهغو ټولو خلکو په‌مورد کښی لیری شی‌چه له هغی څخه زیانمن شویـدی اودپاکستان اوهندپه نیمه‌قاره‌کی دصلاح‌اونیکو علایقو نوی‌فصل پرانستل شی دمنځنی ختیځ دلانجی دوام دافغانستان دخلکو دتاسفـوړدی اوهیله لروچه نوی‌کال کښی دعربو ملت اود فلسطین خلك دخپلو غصب شویو حقوقو په بیرته لاس ته‌راوستلو کښی بریالی شی .

دسرنوشت ټاکلو دحق د لاس ته راوستلو دپاره دپښتو نستان دملت مبارزه دوام لر ی او دافغانستان ملت له‌دوی سرمدهغوی په‌دی آرزو ګانوکی دزړه دکومی څانونه شر یـــك اوملاتړ بولی هیله لرودنوی کال په تـــرڅ کښی په‌دی لاره‌کښی نوی موثری مر حلـــی ترسره شی .

له‌دی هیلو او آرز وګانو سره دمحبو ب پادشاه دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرت ، علیاحضرتی معظمی ملکی حضور ، خپلو ټولو خویندو او وروڼو وطنوالو او پښتو نستانی خویندو او وروڼو ته‌دنوی کال مبارکی وایم اودلوی خدای (ج) درباره هیله کوم چه‌دنوی کال دنړی دپاره دسولی او آرامی کال‌اوزمونږ دهیواد دپاره له‌خیراو نیکمرغی نه‌ډك کال‌وی.

آمین

د وطن د خپلواکی دبیرته‌اخستلودخلور پنځوسمی کالیزی د جشن

پــه‌منا سبت دښاغلــی صدراعظم پیغام

بسم الله الرحمن الرحیم

گرانو وطــنوالو !

دمعظم ټولواك همايونی‌اعلیحضرت ،دعلیاـ حضرتی معظمی ملکی حضور اوخپلو ټــولــو وطنوالوته دهیواد دخپلواکی دبیرته اخستلو دځلور پنځوسمی‌کالیزی‌صمیمانه مبارکی‌وایم. ځلور پنځوس کالــه پخــوا د افغانستــان دگرد اولس دمجاهدو اوملی‌قیام په‌برکت‌زمونږ دخپل هیواد سیاسی خپلواکی بیرته واخیسته اویوځل بیادنړی ددولتونوپه قطار کښی دیو خپلواك او مضبــوط دولت جــوړولــو دپاره د ژوند په‌نوی لاره روان شو .

د هیواد دسیاسی خپلواکی دلاس تــــه راوړلو دپاره زمونږ‌مجاهدی اومبارزی ،زمونږ په ملی تاریخ او په‌تیره‌بیاد آسیا ددی‌سیمی په‌تاریخ کښی یوه غوره اوځلانده‌باب‌دی ځکه چه زمونږ ملی‌نښته جوخته په هماغه وخــت شروع شوی اوبریالی شوی ده‌چه داستعمار پیاوړی قوتونه‌په دی قاره باندی دخپــــــل پرله‌پسی زیاتیدونکی قوت اوزور په وسیله غالب و .

داخپلواکی ښښونکی ملی مبار زی داسی غوره افتخارونه دی‌چه‌زمونږ ته‌له‌خپلو میړنو مدبرو پلرونو نه په میراث کښی پاتی دی خوددی درنو او غوره ملی افتخار ونو ساتنه دخپلو ملی وجایبو اوذمه واریــو اودنــړی دروانو پیښښودبهیر په وړاندی‌زمونږ اوزمونږ دراتلونکو نسلونو مسئو لیت نور هـــــم درندوی .
هغه سیاسی اقتصادی اواجتماعی تحولونه چه په‌تیره‌نیمه پیړی کښی په‌نړی کښی منځ ته راغلی دی دملی ژونداوزمونږ دژوند دترقــی او انکشاف پلوته زمونږ پاملرنه لاپســــی زیاتوی .

علومو اوفنونودترقی‌سره‌ځنګ په‌ځنګ دخپلو ملی سننواو عنعناتو دپاملرنی اوساتنی سره دخپل اولس دژوند دحالت ښه‌کولو په لار کښی خپل ټول کوښښونه په‌کار واچوو .

دخپلواکی دساتنی او دوام په‌باب زمونږ خورا لوی مسئو لیت ددی غوښتنه کوی‌چه زمونږ اولس خپل ملی مشکلات دیووالی‌په جذبه اوپخپل منځ کښی دمرستی او یووالی په روحیه دملی‌اوتاریخی ارزښتونو اودوخت او زمانی دغوښتنو مطابق اوارکاندی اوددی مشکلاتو دحل‌لاره همیشه‌دوطن‌ټولو اولادونود همت په‌زور دهیواد دلوئی ښیگړی په‌پاملرنه ولټوی .
دمملکت په‌ټولو چاروکښی دوروری مرستی او ملگرتیا اصول داسی غوره عوامل دی چه میوه‌او نتیجه ئی زمونږ دخپلواکی په‌بیر ته اخستلو کښی بریالیتوب ؤ اوهرکال چه‌مونږ ددغه لوی نعمت نمانځنه کوو په‌حقیقت کښی مونږ دغه حقایق یوځل بیادخپل هیواد،اولس او گردی نړی خلکو ته وریادو .

گرانو وطنوا لو :

د دیموکراتیکو هدفونودخوندی کولودپاره دهیواد دقوانینو اومالی قدرت په‌حدودکښی دننه دخلکو دهیلو دپــوره کولو پــه غرض مجاهده اودنویو ایجاباتو مطابق دملی‌ژو ند په‌تنضیم کښی دبرخی اخستنه له‌هغو وظا یفو ځخه دی‌چه زمونږ دملی وثیقی یعنی‌اسا سی قانون په‌وسیله تنظیم شوی دی افغا نستان په موجوده زمانه کښی دخپل تاریخ په ډیره حساسه مرحله کښی داخل شوی دی اوپــه دی حساس وخت کښی دعمومی هو ساینــی دلاسس ته‌راوړلو په‌لار کښی دعمل چټکتیا او دمملکت په‌ټولو چارو کښی دمځکښی تگ‌اود اجتماعی خدماتو په‌پراختیا کښــی بر خــی اخستلو ته‌زمونږ ضرورت له‌بله هره وختــه

زمونږ فرض دادی چه‌دنړی دتحولاتو اودزیات لیدل کیږی .

گرانو وطنوا لو :

دوه تیری وچکالی اوهغه فشار چه‌له دغه کبله زمونږ په‌اقتصادی بنیه باندی پریو تلی دی دملی شتمنی دپرا ختیا اوله‌زمکی څخــه دزراعت او فلاحت دنویو طریقو په‌پاملر نــه دزیاتو حاصلاتو اخستلو په‌باب زمونږ وظیفی لاپسی در ندوی .

په‌دی وخت کښی چه ددوستو هیوادو نو اوبین المللی موسساتو همکاری د حکومت دپرله پسی کوششو نو سره‌ترممکنه حـــده دتیرو وچکالیو دبدواثراتو مخه‌نیولی‌ده‌داخپله وظیفه بولم چه‌ددی نیك فرصت په‌استفاده د دوستو هیوادو نو اوبین‌المللی موسساتو د صمیمانه همکاریو په‌مقابل کښی دحکو مت د تشکراتو او قدر دانی مراتب څرگند کړم .

گرانو وطـنوالو !

زمونږ دسیاسی خپلواکی دوام داجتماعــی ثبات او استقرار اودټولنی اوفرد دحقوقو پــه احترام مشتمل دی .ددولت پـــه وړانـدی د داجتماعی عدالت پر اساس د خلکو دحقوقو او وجایبو ترمنځ توازن اودقانون دحا کمیت اصل زموږ داساسی قانون له‌مهمو ارزښتونو څخه دی .

له دیموکراتیکو آزادیو څخه داستفــا دی دپاره کوشش اودقانون داحکامو مننه زمونــږ داجتماعی هوسایني بنیاد مضبوطوی اوز مونږ اولس خپلو دیمو کراسی هدفونو ته‌نــژ دی کوی .

زمونږ منورین او ځوانان زمونږ دترقـــی ترټولو غوره عناصر دی،ملی ارز وگانــی او ارمانونه هغه وخت په‌ښه ډول پوره کیدی‌شی چه‌زمونږ ځوانان اومنورین یوتر بله لاســـ ورکړی اودهیواد داولاد دسالم تنو یـر پــه غرض دملی روزنی دمشال پـــه‌رڼا بانـدی د سپیڅلو ذهنونو دروښانه کولو دپاره زمونږ دپلرونو نیکونو داستقلال بنسونکو شهکارونو غونډی مجاهداتو ته ملاوتړی‌اوله‌هغو ناورینیو او مشکلاتو سره‌د مقابلی دپاره چه پدی‌برخه کښی زمونږ دلاری خنډ شوی دی متحدقوت منځ ته‌راولی .

گرانو وطـنوالو !

په‌دی وخت کښی چه مونږ دگران هیواد د خپلواکی دبیرته اخیستلو خاطره نمانځو وایم چه دافغانستان حکو مت دپښتونستانو وروڼو دسر نوشت ټاکلو دحق ملاتړ خپله ملی‌وظیفه گڼلی اوگڼی یی دپښتو نستانو وروڼو د حق ملاتړ په‌مونږ ترهغه وخته پوری جاری ساتــو چه‌دوی دبین المللی‌قوانینواودعدالت داصولو مطابق خپل دغه مسلم حق ترلاسه کاندی .

مونږ امیدلرو چه دعدالت په‌لار ددی‌مسئلی دحل کیدوپه وسیله په‌دافغانستان اوپاکستان ترمنځ دباثمرو اقتصادی اوثقافتی روابطو د زیاتی پراختیا اوانکشاف دپاره په‌زړه پوری حالات منځ ته‌راشی . دنړی له‌هیوادونو پــه تیره بیازمونږ په‌سیمه کښی دپرتو هیوادونو سره دمتقابل احترام اودحقوقــو دمساوات د اصل په‌اساس ددوستانه روابطو پراختیا د گران افغانستان دلویو ښیگړولو پاملرنی‌سره دحکومت ټینگه آرزووده .

دافغا نستان دخارجی سیاست اسا ســی لیکی دمثبتی اوفعالی بیطرفی په‌نورو پــوری دځان نه‌نښلو لواوپه سیاسی اونظامی ډلــو ټپلو پوری دځان نه‌غوټه کولو داولسو نــو او ملتونو دسرنوشت ټاکلو دحق دملاتــړ د استعمار دمختلفوشکلونو اوډولو نو دپایتــه رسیدلو دملگرو ملتو نودمنشور دملاتړ اوپــه جهانی مسایلو کښی دآزاد قضاوت سیاست جوړ کړی دی .

افغانستان چه همیشه داختلافونو داوارولو دپاره دروغی جوړی داصل‌ملاتړ کړیدی په‌دی لارکښی دشویو ټولو جهانی کوششونوستاینه کوی له‌بده‌مرغه اوس هم زمونږ په‌دنیا کښی داسی کشالی شته چــه دتشویشــس او ژوری اندیښنی موجب دی .

دمتجاوزو اسرا ئیلی قواو له‌خوا دعربــی سیمو داشغال جاری پاتی کیدی اودتجاوز له اثراتو څخه استفاده کول دنړی‌سوله اوامنیت په‌خطر کښی اچوی .

مونږ په‌داسی حال‌کښی‌چه‌دعربی هیوادونو دحقوقو اود فلسطین دعرب اولس دمبــارزی مرسته کوو آرزولرو چه‌دعربو په‌خاوره باندی داسرا ئیلو تجاوز اودتجاوز نتا یج پای تــه ورسیږی اوپه دی ډول‌دنړی‌په‌دغه سیمه‌کښی سوله په‌ځای شی اوزمونږ ورو نه فلسطینــی عرب خپل حقوق‌حاصل کاندی .

په‌هندوچین کښی دجگړی دوام اوپراختیا

اود هغی خطرناکی نتیجی یوه بلهمسئله دهچه ددنیا دټولو صلحد وستانو توجهیی ځانته په جدی ډول گرځولی ده .

افغا نستان آرزولری چه دغهخونړی جنگ ډیر زربس شی اوددغی سیمی خلك بی لـه خارجی مداخلی خپلسرنوشتدڅنیو دموافقاتو مطابق وټاکی .

گرانو وطنوالو خویندو او ورو ڼو:

دخپلواکی مفهوم چـه داستعمار او غلامی دزولنونه په آزادیباندی مشتملدی دانکشاف او مخکښی تگ مفهوم هم پکښی پروت دی ، ددی لرغونی هیواد دخلکو مړنی اولادو نه لکه څنگه چه دخپلی سیاسی خپلواکی داخستلواو ساتلو دپاره داستعمار پهډیر لوی قوت غالب شوی دی دغسی بهدملی وحدت دټینگښت په لار دمملکت داجتماعی او اقتصادی لوړتیا په لار دهرډول اجتماعی مفاسـدو دمبارزی پـه لار چهزمونږ اولس دتباهی پهکنده کښـــی غورځوی اوبالاخره دناپوهی ـ فقر اونارو غی سره دمبارزی پـه لار کښی داجتماعی منفعت دپاره دشخصی گټی دقربانی پهوسیلهدووری اومرستی په روحیه خپل ټول کوششو نه په کار واچوی .

پهدی وخت کښی چهمونږدهیواد دخپلواکی دبیرته اخیستومراسم نمانځو زمونږ پهزړونو کښی دهیواد دستر ځوی شهیـد اوسعیــد اعلیحضرت محمدنادرشاه غازی دمړنتـوب ـ سربښندنی او پیاوړتیا اودهیواد دخپلواکی د لاری د ټولو شهیدانو خاطره نه هیریدونکـی ده اوددوی پاکـو ارواحو تـه دعا استـــوو.

گرانو وطنوالو :

پهداسی حالکښی چه مونږ دابختوره ملی ورځ نمانځو ، دمعظم همایونی اعلیحضر ت المتوکل علیالله محمدظاهرشاه پـهلاربنودنه دافغانستان لوړتیا ،ترقی ،نیكبختی اوسلامتی دلوی خدای لهدرباره غواړم .

دکوچنی اختر پــه مناسبت دښاغلی صدراعظم پیغام

بسم‌الله الرحمن الرحیم

ګرانو وطنوالو !

دلوی خدای (ج) په دربار کښې شکرکوم چه دافغانستان مسلمان اودیندار ملت ته‌ئې توفیق وبانبه چه‌دروژې په مبار که میا ښت کښې خپل دینی فرایض دالهی لارښو دنی په اساس او دارزښتمنو دینی سننو مطابق په‌ځای‌کاندی .

په دې مبارکه میاشت کښې سپیڅلی اسمانی لارښوونکی یعنی قرآن نازل شویدی اوخلکو ته‌یې دعدالت، ورورګلوۍ ،ایمان او پرهیز ګاری لارښودلې ده .

روژه یوه داسې فریضه ده‌چه مونږ ته‌له نفسانی غوښتنو سره‌دمبارزې اوله همنوعانو سره دمرستې ورورۍ اواخلاص وظیفه‌راکوي.

دروژې دمبارکې میاشتې دشپو ورځوپای په‌حقیقت کښې دټولو مسلمانانو دپاره دهغه وخت آغاز دی چه‌په پاکو زړونو اوسپیڅلی روح له‌یوبل سره دمینې ،محبت اوورورګلوی دروابطو دلازیات ټینګښت او وطنوال ورونه یوبل ته‌په مادی اومعنوی ډول دلاس ورکولو درابطې دپیاوړتیا په لارکښې پاخه ګامو نه پورته کړی .

دوطنوالو په‌خدمت کښې ګډون دهیواد په سر لوړی کښې کوښښ اود هر هغه فکرپه مقابل کښې چه زمونږ دملی وحدت په ودانی کښې درزاچوی ، دفاع کول مونـږ ته دخپل موقف دحسا سیت په‌باب خبر داری راکوي.

داوخت چه مونږ په‌تیره میاشت کښې خپل دینی فرایض دلوی خدای (ج) دارادی‌په وړاندی دغاړی ایښودو اوځان سپارنی پــه جذبه پوره کړی دی دلوی خدای (ج) په‌دربار کښې هیله‌کوم چه‌ددغی مبارکی‌میاشتی برکات ټولو وطنوالـو اودګردی نړۍ مسلمانا نـو ته ورسوی .

دواړه اختر دبختو رو ورځو شپو راتګ دافغانستان ددیندار پاچا معظم همایو نـی اعلیحضرت حضور ،دعلیاحضرتی معظمی‌ملکی حضور ، ګرانو وطنوالو ،وروڼو ،خویندو ،د پښتونستان ملت اودټولی دنیا مسلمانانو ـ ته دزړه له‌اخلاصه مبارکی وایم اودلوی خدای «ج» نه‌دګران افغانستان دلوړ تیا او سعادت غوښتنه‌کوم .

مسافرت ها

مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی و ملکهٔ معظمه به ترکیه

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه بنابدعوت جلالتماب جودت‌سونای رئیس جمهور ترکیه ومیرمن سونای ساعت نه‌وچهل دقیقه صبح ۳میزان ۱۳۵۱ مطابق ۲۵ سپتمبر ۱۹۷۲ ذریعهٔ طیاره سلطنتی کندهار برای یك مسافرت رسمی ودوستانه تشریف فرمای آنکشور گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیا حضرت ملکهٔ معظمه باذواتیکه برای غرض وداغ با اعلیحضرتین درمیدان هوایی آمده بودند مصافحه نمودند ، بعداً اعلیحضرت معظم همایونی وعلیا حضرت ملکه معظمه درحالیکه موزیك سلام شاهی رامی‌نواخت مراتب گارد تشریفاتی راقبول فرموده وذات شهر یاری گارد رامعاینه نمودند .

والا حضرت شهزاده احمدشاه والاحضرت شاهدخت بلقیس والاحضرت شاهدخت مریم والاحضرت شهزاده شاه محمود والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی والاحضرت جنرال سردار عبدالولی بعضی دیگر از اعضای خانواده جلیل سلطنتی دکتور عبدالظاهر صدراعظم پوهنوال دکتور محمدعمر وردگ رئیس ولسی جرگه سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه پوهانددکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات ستر جنرال خان‌محمد وزیر دفاع ملی دکتور نعمت‌الله پژواك والی کابل بناغلی محمدکبیر نورستانی بناروال سر پرست وبناغلی حسن تولون شارژدافیر سفارت کبرای ترکیه بدربار کابل باخانمش درنزدیك طیاره با اعلیحضرتین خدا حافظی نموده وسفربامسافیت برای‌شان آرزونمودند .

طیاره حامل اعلیحضرتین درحوالی ساعت نه‌وچهل دقیقه ازمیدان هوایی کابل اوج گرفت درین مسافرت بناغلی علی‌محمد وزیر دربار سلطنتی بناغلی محمدموسی شفیق‌وزیر امور خارجه دکتور عبدالغفور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه سردار محمدیونس مصاحب حضور ذات شاهانه دکتور سعدالله غوثی رئیس تشریفات‌وزارت امور خارجه میرمن ماری نور ندیمه علیاحضرت ملکه معظمه تورن جنرال قمرالدین یاور ذات‌شاهانه بناغلی سخی‌احمد فرهاد والی‌نیمروز دگروال شاه‌ولی یاور علیاحضرت ملکه معظمه دکتور عبدالفتاح نجم جگتورن شمس الدین یاور ذات شهر یاری بناغلی عبد التواب حکمت عضو مدیریت روابط سیا سی بناغلی عبدا لا حد ناصر ضیاء عضو دفترقلم مخصوص وبنا غلی رحمت‌الله اصفی عضو ریاست تشر یفات وزارت امور خارجه شرف معیت اعلیحضرتین را داشتند .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیا حضرت ملکه معظمه بعد ازظهر ٤ میزان وارد انقره شده وازطرف جلالتماب جودت سو نا ی رئیس جمهور ترکیه ومیرمن سو نا ی استقبال گردیدند .

طیاره سلطنتی کندهار در حالیکه ازطرف یکدسته از طیارات جت‌قوای نظامی کشور ترکیه بدرقه می گردید در حوالی ساعت‌دوی

بعد از ظهر بوقت‌محلی‌به‌میدان هوایی انقره فردو آمد . هنگام ورود اعلیحضر تین بـــه میدان هوایی انقره‌بیست ویك توپ برســم احترام شلیک گردید . برای استقبـــال از اعلیحضرتیـن روســای مجلسیـن شــو را قاضی القضات عده از اعضای کابینه باخانـم های شان سفرای دوکشور مامورین عا لـــی رتبه ملکی قوماندانان قوای هوایی بحـــری وزمینی والی وښاروال‌انقره‌وکور دیپلوماتیك درمیدان هوایی انقره حاضر بودند .

جلا لتماب جودت سونای درنزدیك طیاره مستقبلین رابه اعلیحضرت معظم همایو نـی معرفی نموده وذات شهر یاری ذوات همسفر شانرا به‌رئیس جمهور ترکیه معر فـــــی فرمودند .

سپس اعلیحضرت معظم همایونی بـــه اتفاق جلالتماب جودت سونای رئیس جمهور ترکیه سلام گارد احترام‌راقبول وآنرا معاینه کردند . دراین وقت موزیك سورد ملـــی افغانستان وترکیه رانواخت .

پس ازختم مراسم میدان هوایـی ذات شاهانه باجلالتماب جودت سونای د ر یـــك موتر سربازو علیاحضرت ملکهٔ‌معظمه باهمسر جلالتماب رئیس جمهور توسط مـوتر ها ی مخصوص به اقامتگاه اعلیحضرتین مو اصلت فرمودند .

میدان هوایی انقره وجاده های خط سیـر مـوکب اعلیحضرتین با بیـرق هـای ملـی افغانستان وترکیه مزین شده بود .

عده کثیری از شهریان انقره کـه در دو طرف جاده‌ها صف بسته بودند باکف‌زدن‌های ممتد وهلهله هاکه از احساسات گرم آنهـا نمایندگی میکرد از اعلیحضرت معظم‌همایونی وعلیاحضرت ملکه معظمه استقبال نمود ند .

جلالتماب جودت سو نای وهمسر شـا ن اعلیحضرتین راتاقصر اقامتگاه شان همراهی نموده وبعداز صرف قهوه مراجعت کردند .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیا حضـر ت ملکه معظمه‌ساعت‌چهاروبیست‌وپنج دقیقه‌وقت محلی باجلالتماب جودت سونای رئیس‌جمهور وهمسر شان‌میرمن سو نای در قصر ریاست جمهوری ملاقات نمودند .

اعلیحضرت هنگام مواصلت به‌قصرریاست جمهوری ازطرف جلالتماب جودت سو نا ی وهمسرشان وښاغلی یولتن وزیر خار جـــه وهمسروی استقبال شدند .

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت‌پنـج و چهل وپنج دقیقه وقت محلـی سفـرای دول خارجی متعین انقره رابه حضور شاهانه در اقامتگاه شان پذیرفتند .

دراین موقع ښاغلی علی‌محمد وزیردربار سلطنتی ښاغلی محمد موسی شفیق وزیـــر امور خارجه وبعضی دیگر از ذوات معیتـــی ذات شاهانه حاضر بودند .

اعلیحضرت معظم هما یونی وعلیـا حضر ت ملکه معظمه ساعت هشت شب ٤ میزان‌بوقت محلی درضیافتی اشتراك فرمودند که بـــه افتخار اعلیحضرتین ازطرف جلالتماب جودت سونای رئیس جمهور ترکیه وهمسر شا ن میرمن سونای درقصر چایکایا مقر ر یا ست جمهوری ترتیب شده بود .

دراین ضیافت علاوه بر ذوات معیتــــی اعلیحضرتین فریدملن صدراعظم روســـا ی مجلسین شورا ښاغلی‌هالوك‌بایولکن وزیرامور خارجه ترکیه و همسر شان و عده از رجا ل برجسته ترکیه وسفرای کبیر هر دوکشـــور اشتراك نموده بودند. همزمان باآغاز ضیافت موز یـــك سرود ملـی افغا نستـان وترکیه رانواخت .

دراین دعوت مجلل که‌تاساعت ده شب‌دوام کرد بیانیه های‌بین اعلیحضرت معظم‌همایونی وجلالتماب جودت سونای تعاطی گردید .

متن بیانات جلالتماب جودت سونای رئیس جمهور ترکیه

اعلیحضرتا !

مسرت وافتخار دارم درکشور خود از اعلیحضرتین شما استقبال مینمایم . افغانستان باپیوند های برادری بما مرتبط است همچنین مسرت داریم ازاعلیحضرت ملکه وذواتیکه شرف معیت ذات شاهانه را دارند پذیرایی میکنیم استقبال‌اعلیحضرت شما نزدما اهمیت خاصی دارد افغانستان یکی ازقدیمی ترین دوستان ما است واز نخستین کشورها ئیست که‌بادولت جدیدترکیه بعدازآنکه جمهوریت مادر پایان پیکار بزرگ استقلال ومتصل به‌مشکلات زاده جنگ اول جهان تاسیس گردید روابط خودرا برقرار نموده است .

دوستی افغانستان وترکیه مشخصات و چگونگی خاصی‌دارد ومیراث اتاترک کبیر موسس جمهوریت ما میباشد به‌این مناسبت به اعلیحضرت شما نه تنها بحیث رئیس دولت یك کشور دوست بلکه بحیث پادشاه یك کشور برادر که‌یکی‌ازسابق‌ترین دوستان مردم ما میباشد اظهار ارادت واحترام‌مینمایم وبرای اعلیحضرتین شما اقامت گوارا در ترکیه آرزو می‌کنم .

اعلیحضرتا !

یقین دارم حرارت احساسات مارا در مقابل کشور خویش ازجانب هرترك چه افراد رسمی وچه دیگر اشخاص جوان و پیر از هر درجه و رتبه که‌نزد اعلیحضرت شما شرفیاب میشوند احساس می‌فرمائید . در میان ایشان بعضی خاطرات گوارای اقامت خویش را در افغانستان گرامی میدارند که‌در آنجابین برادران افغان خود میزیستند .

اجازه بفرمائید تا ئید نمایم که‌تقویت دوستی وهمکاری متقابل ماکه مورد محبت ملت های ما میباشد یکی ازپایه های‌سیاست خارجی ماست .

علایق دوجانبه ماکه زاده روحیهٔ مشترك وتفاهم ملت های ماميباشد بطور رضایت بخش توسعه می‌یابد عقیده راسخ دارم که هیچ غباری درافق روابط ماوجود ندارد و در آینده پدید ارنخواهدشد .

مسرت داریم کشور های ما بمسایل یکدیگر علاقهٔ برادرانه میگیرند . یقین داریم اعلیحضرت شما از جریانات اخیردر موضوع قبرس که‌یك قضیه ملی میباشد اطلاع‌دارند بازهم میخواهم چند کلمه درباره رویداد های تازه درین موضوع عمده وراجع‌به موقف ترکیه اظهار دارم .

آرزوی ما اینست که جمعیت های ترکی زبان ویونانی زبان جزیره در داخل چنان چوکات ارتباط واشتراك که‌حقوق برابر و متوازن ایشان راتامین نماید ومطابق به معاهدات تثبیت شده یکجا زندگی کنند آرزومندیم مذاکرات بین هردو جمعیت دوباره آغاز گردیده ونتایج مثبت باربیارد اماترکیه قبول نخواهد کردچنان امر واقع و تحمیل شودکه که‌بموجب آن‌جمعیت‌ترکی زبان قبرس ازمقام اصلی وفیصله شده آن که مساوات دراشتراك بموجب معاهدات تاسیس دولت قبرس میباشد به حالت یك اقلیت فقطبا چندحق محدود فرود آورده شود .

با استفاده ازاین موقع سپاسگذاری‌خویش را ازپشتیبانی‌دوستانه‌وبرادرانه که‌افغانستان درموضوع قبرس ازآغاز قضیه تاکنون با ما بذل کرده اظهار میدارم .

اعلیحضرتا !

چنانکه درآغاز بیانات خود اظهار داشتم دوستی وهمکاری افغانستان وترکیه سابقه دیرینه داشته واز محبت واحترام متقابل هردو ملت سرچشمه میگیرد . آرزومندیم که‌علایق ما بموجب مشخصات حقیقی‌و دیرینهٔ آن‌اکنون دوباره به‌منفعت متقابله هردو کشور ماتحکیم وگسترش بیابد .

در خاتمه جام خودرا به‌آرزوی رفاه‌وسعادت روز افزون مردم برادر دوست افغانستان وصحت وخوشبختی اعلیحضرت شما و علیاحضرت ملکه معظمه بلند میکنم .

متن بیانات اعلیحضرت معظم همایونی به جواب جلالتماب جودت سونای .

جلالتماب عزیز !

از کلمات لطف آمیز شماکه مو یـــــد روحیهٔ مودت وعلاقمندی مردم این سرزمیـن به‌ملت من بوده ازجانب خود ملکه‌وهمراهانم صمیمانه ابراز تشکر میکنم . ازلحظه ایکه به‌این کشور دوست رسیده‌ایم محبت‌برادران ترکی خودرادرمظاهر مختلف آن ازاستقبا ل گرم امروز تاپذیرایی خیلی دوستا نه امشب منعکس یافته‌ایم . میخواهم به‌جلالتماب شما یکبار دیگر اطمینان بدهم که‌این احسا سات کاملا متقابل هموطنان من همواره ملت غیور ترکیه رادوست صمیمی ودیرین خود دانسته ومی دانند .

یك منطقه فرهنگی جهان درمسیر تاریخ‌علایق باستانی داشته وهیچگاه ازهمد یگر به‌کلـی بیگانه نبوده اند ، مقارن باانجام قـــــر ن گذشته میلادی هنگا میکه درپایان مبارزا ت مسلح‌ماعلیه استعمار وبل‌درایام که‌ملت‌افغان بسوی یك زندگانی نوین‌قدم‌برمیداشت برخی ازتجارب ارزشمند درحیات‌معاصر ترکیه مایه استفاده دانشمندان ورجال سیاست مداران‌ما واقع گردید .قبل ازآن نقشں ترکیه‌درنهضت دادوگرفت فکری وتبادل ارزش های فر هنگی بین شرق وغرب تبارز قابل ملاحظه نمو ده بودیك تعداد از مکتب های فکری مدنیت‌اروپا ازهمین گذرگاه بوسفور بسوی اسیای مرکزی ونیم قاره هندو پاکستان انتقال کرده ودر آنجا مستقر گردیده اند. همین بیست‌وهشت سال پیشں بــه‌همکا ری دوستا نــه دو لت

همایونی اعلیحضرت او جلالتمآب جـودت‌سونای دترکیی جمهور رئیس د چایکایا په ماڼی کی‌په هغه میلمستیا کی‌گډون و کړ چه‌دجودت سونای له‌خوا دشاهانه ذات په‌ویا ړ شوی وه

مسافرت جلالتماب شمابه مملکت من‌وقبل ازآن دیدن ماازکشور زیبای شما همیـــن حقیقت تاریخی رانزد همه ماجددا روشـــن گردانید .

افغانستان وترکیه -به‌حکم وابستگی شان‌به شماخاك دانشمند معروف سیدجمال الد یـن افغانی رابه‌کشور زادگاه اونقل دادیــــم . راه اورد او ازمسافر تش به‌ایـن کشـو ر جرقه های از روشنفکر ی‌به‌جامعه انوقـت افغانستان وشرق‌میانه اهداء کرد ،هنگا میکه

ترکیه نوین ازپیکار مردم‌آن برای دفــاع از استقلال سیاسی و شخصیت ملی کشــور شان بوجود آمد. افغانستان که‌خود یکنیم قرن از زندگانی خویشس راصرف مبارزات علیه استعمار وتجاوز کرده بودطرح دوستی نوین با ملت ترکیه رایك امرخیلی طبیعــی در یافت .ترکیه معاصر تحت رهبری زعیم بزرگ آن مصطفی کمال اتاترك مانند زعمای افغانستان به پروردن این دوستی توجــه عمیق مبذول کرده آنرا فرا تراز احساسات به‌ساحات مختلف زندگانی امتــداد دادنــد . پیوند معنوی که‌بین دو اردو درآنوقت‌استوار گردید اثرات نیك خودراتا امروز حفظ نموده است. درساحه اداره علوم ومعارف‌دانشمندان ترکی درافغانستان به همان پیمانه وهمــان روحیه بذل مساعی نمودند که‌گویی مشغــول اعمار کشور خود بودند .

افغانستان سعی‌خود را برای استفاده از ثمرات مدنیت امروزی که‌در برخی از مراحل اولی‌آن دولت دوست ترکیه باما همکاری نمود ادامه میدهد . توام باآن تحولات اجتماعــی وسیاسی درعمق زندگانی ملی مارخ داده وما امید واریم درنتیجه انسجام این قدم هــای اساسی سیر نهضت خودرابه غایه مطلوب‌آن برسانیم . نیروی نهفته در بازو ودرضمیــر ملت افغان وذخایر نهفته در طبیعت‌سرزمین اوبه‌این امیــد واری ماپیوستــه قــــوت می بخشد .

موقعیت جغرافیائی افغانستان وهمچنان تاریخ وروحیات مردم آن کشور ما رابــــه شیوه خاصی درسیاست جهانی معتقد گردیده است .پیروی ازاصول بیطرفی مثبت وفعال عدم شمول درپیمان وکتله بندی های نظامی وسیاسی قضاوت آزاد بین دول براساســـ مساوات حل اختلافات برطرق مسالمت آمیــز اجتناب از استعمار قوه‌برای کسب منافــع سیاسی اهمیت قاطع اراده مردمان وملل در تعیین سر نو شت‌شان الغای همه اشکال و مظاهر استعمار تهداب سیاست خارجی دولت افغانستان رانشکیل میدهد .

درشرق میانه افغانستان ازرفع آثارتجاوز اسرائیل برخاك های عربی وازحق مردم عرب فلسطین درمورد سرزمین وزندگانی شــان پشتیبانی کرده وخواهد کرد . در هند چین لزوم خاتمه دادن به‌جنگ واحترام به‌اراده مردمان آن منطقه شرط ضروری به‌میان‌صلح دوامدار میباشد . درمورد بحرانات نیم قاره پاکستان وهند افغانستان ازروحیهٔ حســـن استقبال میکنند که درنتیجه ملاقات هـــای سمله بین زعمای هردو کشور بوجود آمده است .توقع داریم باادامه مساعی دراستقامت صلح روزی همه کشور های‌این‌منطقه بتوانند درفضای دوستی وهمکاری با هــم زندگـــی نمایند .

باابراز تمنیات نیك برای‌پیشرفت مزید ملت برادر ترك وبرای تقویت مزید دوستی بین مردمان ما اجازه میخواهم جام خــودرا به‌صحت وسلامت جلالتماب شماو محترمــه میرمن جودت سونای وهمه حاضرین محتــرم بالا کنم .

همچنان اعلیحضرت معظم همایــونــی در حالیکه والی انقره سفرای کبیرهردو کشورو یکعده ازرجال دولتی ترکیه‌شرف معیت ذات شاهانه‌راداشتند به‌مقبره‌مرحوم‌غازی‌مصطفی‌کمال اتاترك اکلیل گل گذاشتند .بعداز مراســم گل‌گذاری ازموزیم اتاترك وکتابخانه رهبــر فقیدترك نیز دیدن کردند .

ذات شهر یاری درکتاب خاطرات موزیــم و کتابخانه اتاترك فقید جملاتــی را تحــریر فرمودند : (بااظهار ارادت واحترام برهبــر بزرگ ملت ترك دوست راسخ افغانستان .)

در کتابخانه وموزیم غازی اتاترك فقیــد لوازم زندگی آن مرحوم بشمــول البســه و شمشیر های مرصع وی‌جا داده‌شده . درین موزیم عکس رجال بزرگ جهان هم قــرار یافته است . تمثال اعلیحضرت معظم‌همایونی که ذات شهریاری آنرابه‌مرحوم غازی مصطفی کمال رئیس جمهــور فقیــد تر کیه بطــور یادگار داده اند نیزدرین موزیم دیده‌میشود .

همچنان صبح پنج میزان علیاحضرت‌ملکهٔ معظمه ازموسسه خیریهٔ نسوان انقره دیــدن فرمودند . علیاحضرت ملکهٔ معظمه درمدخــل موسسه ازطرف دکتورس‌مدیحه الدم رئیس وسایر کارکنان آنموسسه استقبال‌شدند.

رئیس وکار کنان موسسهٔ نسوان‌ترکیــه راجع به فعالیتهای مختلف موسسه خیریه نسوان انقره به‌حضور علیاحضرت ملکــهٔ معظمه توضیحات میدادند .

علیاحضرته معظمه ملکه پەداسی حال‌کی‌چه‌دترکیه دخیریه مؤسسی درئیس دوکتورس مدیحه الدم سره خبری کوی

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیا حضرت ملکهٔ معظمه بتاریخ پنج میزان چاشت در ضیافتی اشتراك فرمودند که با افتخار اعلیحضرتین در مرمره هوتل واقع‌یك صیفیه حومه انقره ترتیب شده‌بود .

درمدخل هوتل اعلیحضرتین ازطرف بناغلی هولوك بایولکن وزیر خارجه و همسرش استقبال گردیدند .

موکب اعلیحضرتین از اقامتگاه تا هوتل مرمره توسط دسته موترسایکل سوار ان بدرقه میشد . دراین ضیافت علاوه ازذواتیکه شرف معیت اعلیحضرتین راداشتند بعضی‌از وزراء عده‌ای ازجنرالهای‌اردووالی وښاروالی انقره سفرای هردو کشور باخانمهای شان اشتراك داشتند .

اعلیحضرت معظم همایونی‌و علیاحضرت ملکهٔ معظمه ضیافت‌مجللی به‌افتخار جلالتماب جودت صونای رئیس جمهور ترکیه وهمسر شان ساعت هشت شب چهارشنبه پنج میزان درهوتل انقره ترتیب دادند در ین ضیافت علاوه ازجلالتماب رئیس جمهور ترکیه همسرشان بناغلی فریدملن صدراعظم روسای مجلسین شوری اعضای کابینه قوماندان های قوای بری بحری وهوایی مامورین عالیرتبه ملکي وعسکری ترکیه شیخ السفرای متعین انقره باخانم های شان اشتراك ورزیده بودند .

ضیافت تاساعت ده‌ونیم شب ادامه داشت همچنین اعلیحضرت معظم همایونی ساعت سه‌ونیم وقت محلی روزپنج میزان محصلین افغانی مقیم انقره رادر قصراقامتگاه مهمانان خارجی بحضور پذیرفتند دراین وقت علاوه برذواتیکه شرف معیت ذات شاهانه رادارند یکعده ازرجال وشخصیت های ترکیه نیز حاضر بودند .

ذات همایونی ساعت چهار وقت محلی از یك موزیم قدیمی شهر انقره دیدن کردند درین موقع راجع به‌آثار موزیم بحضور شاهانه توضیحاتی‌ازطرف مدیرموزیم عرض میشد دراخیر بازدید ذات شاهانه مدیر موزیم یك تعدادکتب رابحضورشاهانه تقدیم نمود .

دښهر یاری ذات په‌حضور دترکیی خارجه‌وزیر دانقری په مرمره مانی‌کی‌لیدل کیږی

ښاروال انقره ساعت‌پنج وقت محلی همانروز کلیدطلائی‌شهرانقره‌راطی‌مراسم‌خاصی بحضور شاهانه در مهمانخانه دولتس تقدیم کرد .

نخست ښاروال انقره طی بیانیهٔ خیرمقدم گفت افتخار دارم از اینکه کلید طلایی شهر انقره رابه‌اعلیحضرت معظم همایونی تقدیم میکنم بعد ازآنکه کلیدتقدیم شدذات شاهانه طی بیانیه گفتند نهایت مسرورم که‌کلید شهری رابمن تقدیم میکنید که‌آباد کننده آن غازی کمال اتاترك دوست را سخ افغانستان بوده وبیرق افغانستان مستقل را بدست خود درین شهر بلند کرده بود من ازطرف خود ومردم افغانستان مراتب قدردانی خودرا درین موقع اظهار میدارم ، همچنان اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه ساعت‌نه وسی دقیقه روز ٦میزان بوقت محلی توسط طیارهٔ مخصوص از انقره عازم قونیه گردیدند .

موکب ذات شاهانه وملکه معظمه ساعت ۹ وقت محلی از اقامتگاه اعلیحضرتین وارد میدان هوایی انقره گردیدند :

جلا لتماب جودت سونای رئیس جمهور ترکیه ومیرمن سونای ښاغلی فریده ملن صدراعظم ومیرمن ملن روسای مجلسین‌شورا وزرای خارجه دفاع‌وداخله قوماندانهای بحری بری وفضائی قضات محاکم والی وښاروال انقره شیخ السفرا اعضای سفارت کبرای افغانی متعین انقره مامورین عالیرتبه لشکری وکشوری باخانم های شان غرض وداع با اعلیحضرتین درمیدان هوایی حاضر بودند .

اعلیحضرت معظم همایونی در حالیکه جلالتماب جودت سونای رئیس جمهورترکیه بااوشان همراه بود وموزیك سرود ملی‌افغان وترك رانواخت سلام گارد احترام راقبول و آنرا معاینه فرمودند سپس اعلیحضرتین بامشایعت کنندگان وداع نموده بجانب طیاره مخصوص تشریف فرماشدند .

جلالتماب جودت سونای رئیس جمهور ومیرمن سونای ښاغلی هالوك بایو لگن وزیر خارجه ومیرمن بایولگن تا نزدیك طیاره اعلیحضرتین رامشایعت کردند .

ذات شهر یاری هنگام وداع با جلالتماب جودت سونای رئیس جمهور ومیرمن‌سونای از استقبال گـرم و مهمان نـوازی کــه از اعلیحضرتین در هنگام اقامت دوروزه شـان درانقره بعمل آمد اظهار امتنان فرمودند .

طیارهٔ حامل اعلیحضرت معظم همایو نـی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه ساعت نه‌وسی‌دقیقه وقت محلی جانب قونیه اوج گرفت .

همچنان اعلیحضـرت معظـم همایونـی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه روز شش میـزا ن تربت حضرت مولانا جلال‌الدین بلخی را در قونیه زیارت نمودند .هنگام مواصلت درا ن شهربا استقبال گرم‌وپر حرارت هزاران نفر مقابل شدند .

هنگا میکه طیارهٔ حامل اعلیحضر تیـن در میدان هوایی قونیه بزمین‌نشست احسان‌تکین والی ایلماس قولوق نباروال مامـور یـــن عالیرتبه عسکری وملکی از اعلیحضر تیــن وذوات معیتی شان استقبال کردند .

بعد موکب ذات شهر یاری وعلیاحضر ت ملکهٔ‌معظمه جانب شهر قونیه به‌حرکت افتاد درین موقع یکدسته موترسایکل سواران‌موکب اعلیحضرتین راتا عمارت‌تربت حضرت‌مولانای بلخی بدرقه کردند .مردم‌باشور وهلهله‌پیهم از پادشاه وملکهٔ افغانستان باشعار های‌زنده باد افغانستان استقبال میکردند .

ذات شهر یاری وملکه معظمه ازعمار ت تربت حضرت مولانا جلال الدین بلخی‌دیدن نمودند ودر داخل عمارت تربت بروح مولانا بلخی اتحاف دعا کردند درطول این لمحا ت دریك گوشه عمارت به‌اسلوب درویشس های طریقت مولویه‌نی نواخته‌میشد. ذات‌شهریاری درمدخل تربت ازقد یمترین نسخه های‌خطی مثنوی معنوی ونسخه های خطی دیوان کبیر مولانای بلخی دیدن نمودند .

عمارت تربت مولانا شامل مرقد حضر ت مولانا مسجد موزیم آثارزمان مولاناجلال‌الدین بلخی میباشد .

اعلیحضر تین‌بعداز دیدن موزیم مذکـور تشریف فرمای سالون عمارت شد ند . ذات شهر یاری درکتاب مخصوص زیارت کنندگان تربت مولانا این‌جملات رابدست مبارك‌شاهانه نگاشتند : (باسپاسگذاری از خدای بزرگ به‌مناسبت دومین بار زیارت این تربت وبـا اظهار ارادت ازجانب مردمان زادگاه‌حضر ت مولانا .)

احسان تکین والی قونیه بعدا بروی یـك لوحه تمثال کلاه وعمامه صوفیان راکه دران بخط زرین جمله (یاحضرت مولانا جلال‌الدین) نگاشته شده بودبه اعلیحضرت تقدیم کرد.

بعداً اعلیحضرت معظم همایونی جاده‌بلخ شهر قونیه راکه‌قبلابنام زادگاه مولانا نـا م گذاری شده بودبنابر تقاضـای شهـر یـان قونیه مجدا افتتاح فرمودند . درین مو قـغ والی قونیه ضمن بیانیه ای بحضورشاهانـه اظهار داشت مسرت داریم اعلیحضرت معظم همایونی بحیث شهریارو نماینده کشوریکه حضرت مولانا دران پای به‌جهان نهـا د ه جاده بلخ رامجددا افتتاح فرمودند . وی‌گفت همچنانکه دربلخ جاده قونیـه موجـود است ارتباط روحانی وقونیه مظهر پیوند مرد مان ما میباشد .

ذات شهر یاری وملکهٔ معظمه بعد اً عـازم میدان هوایی قونیه شدنـد. اعلیحضر تیــن ساعت‌یك وده دقیقه وقت‌محلی بمیدان‌هوایی ازمیر مواصلت کرد. اعلیحضرتین از طر ف مقامات ولایت واهالی این شهر باگر مــی استقبال شدند. درین موقع خانم والی ازمیر دسته‌ای گل بحضور علیاحضرت ملکهٔ معظمه تقدیم کرد درمیدان هوایی ازمیر قطعات‌گارد احترام هرسه قواه اعضای معیتی ذات‌شاهانه وسفرای هردو کشور حاضر بودند .

اعلیحضرتین بعداز دیدن آثار تاریخـی شب رادرین شهر استـراحت داشتنــد ، همچنان اعلیحضرت معظم همایونی سا عـت چاروقت محلی روز پنجشنبه ازآثار تاریخی برگامه دیدن فرمودند. هنگام مشا هده آثار تاریخی برگامه وکیل والی ازمیر نبـارو ال ازمیر رجال دولتی ترکیه وسفرای افغانستان وترکیه شرف معیت ذات شاهانه راداشتند .

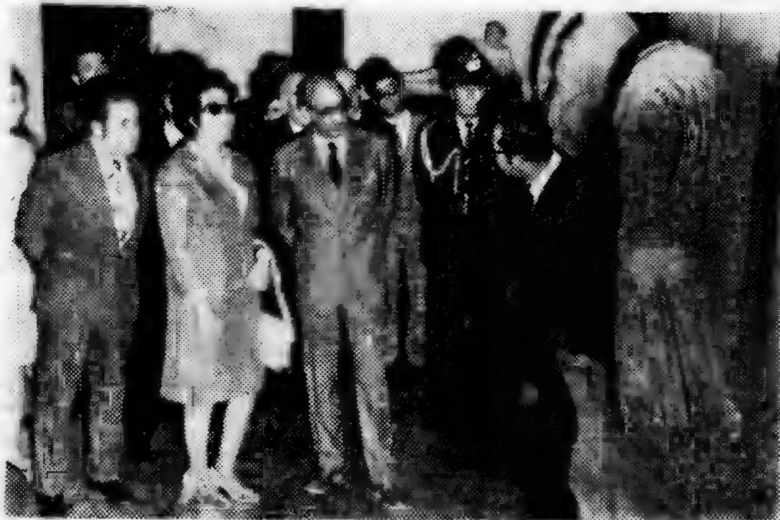
همچنان اعلیحضرت همایونی وعلیا حضر ت ملکهٔ معظمه شام هفت میزان در دعو تـــی اشتراك فرمودند که‌به افتخار اعلیحضر تین ازطرف وکیل ولایت‌ازمیر وخانمش درهوتل از میرترتیب یافته بود . درین دعـــو ت علاوه برذوات معیتی اعلیحضر تین برخی از ماموزین عالیرتبه عسکری و ملکی ا ز میربا خانمهای شان اشتراك ورزیده بودند .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیا حضرت ملکهٔ معظمه ازموزیم سلجوقی وآثار قد یمی شهر ایفیس دیدن فرمودند . دریـــن هنگام

ملکهٔ معظمه باذوات معیتی شان ساعت چارو بیست وقت‌محلی هشت میزان بعداز مشاهده آثار تاریخی ازمیر توسط طیاره مخصو صـــ تشریف فرمای استانبول گردیدند .

طیارهٔ حامل اعلیحضرت معظم همایو نـــی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه ساعت پنج وپانزده وقت محلی وارد میدان استانبول شد .

از اعلیحضرت معظم همایونی وملکهٔ‌معظمه هنکام مواصلت درمیدان هوایی استا نبو ل استقبال گرم‌وبا حرارت بعمل‌آمد . وا لـــی استانبول وهمســروی شـــاروال استا نبـــول

معظم همایوني اعلیحضرت او علیـــاحضرته معظمه ملکه دازمیر دموزیم څخـــه دلیدنی په‌حال کی .

وکیل والی ازمیر شاروال ازمیر مدیرعمومی سیاسی وزارت خارجه ترکیه ویـــك عـــده از ماموزین دولتی‌آنجا شرف‌معیت اعلیحضرتین را داشتند . حین مشاهده آثار تاریخی‌موزیم سلجوقی همسر مدیر موزیم ومنسو بیـــن موزیم دسته های گل‌رابحضور علیاحضر ت ملکهٔ معظمه تقدیم نمودنـــد آثار تاریخـــی ایفیس مورد دلچسپی خاص اعلیحضرت معظم همایونـــی قرار گـــرفت . اعلیحضرت معظـــم همایونی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه به‌کتا ب مخصوص موزیم سلجوقی امضاء فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضـــرت ماموزین عالیرتبه عسکری وملکی باخانمهای شان از اعلیحضرتین و ذوات معیتی شـــا ن درمیدان هوایی استانبول استقبال نمودند .

همچنان موقع‌وروداعلیحضرتین گاردتشریفاتی مراتب احتـــرام رابجـــا آورد . هنگا میکـــه علیـــا حضرت ملکهٔ معظمه ازطیاره به‌میدا ن هوایی تشریف آوردند همسر والی استانبول دستهٔ گل به‌حضور علیاحضرت ملکهٔ معظمه تقدیم کرد .

سلطان محمد سوم دران شهر دیدن نمو دند همچنان اعلیحضرت معظم‌همایونی ازکتابخانهٔ

در ین کتا بخا نه نسخ خطی قد یمی موجود میباشد ، همچنان ذات همایو نــی ازموزیم توپ قاپودیدن فرمودند . مدیـــر موزیم توپ قاپو درهرقسمت توضیحات‌لازمه رابه حضور اعلیحضرت معظم همایونی بــه عرض میرسانید .هنگام مشاهده آثار موزیم توپ قاپویك عده‌ازرجال حکومتی ترکیـــه وسفرای کبیر هــردو کشــور شــرف معیت اعلیحضرت معظم همایونی راداشتند .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیا حضرت ملکهٔ معظمــه ســا عت ۹ شب ۹ میــزا ن بوقت محلی درضیافتی اشتراك فرمودند که بافتخار اعلیحضرتین ازطرف‌شاغلی فرید‌ملن صدراعظم ترکیه ومیرمن ملن درقصرشاله‌در استانبول ترتیب شده بودبدرین ضیافت عدهٔ ازاعضای کابینه والی استانبول مامو ریــن عالی رتبه عسکری وملکی استانبول سفرا ی کبیر هردوکشور باخانم های‌شان اشتــرا ك داشتند . ضمن این ضیافت بیانیه هــا ی بین اعلیحضرت معظم همایونی وصدراعظــم ترکیه تعا طی گر دید متعا قبا یك محفل شب نشینی بافتخار اعلیحضرت در یکی از تالار های قصر شاله صورت گرفت که‌دران علاوه برذوات متذکره عدهٔ ازشخصیت ها ی استانبول جنرال قنسل های یکتعداد کشو ر های دوست‌وبعضی از استا دان پوهنتـــون استانبول شرکت داشتند ، دعوت تاحوا لی ساعت یازده شب دوام داشت .

بیانات اعلیحضرت معظم همایو نی به

جوا ب بیانیهٔ خیر مقدم جلا لتماب فرید ملن

جلالتماب عزیز !

نخست ازطرف خود ملکه وهمــرا هــا ن خود از پذیرایی گرم جلالتماب شماوحکومت دوست ترکیه‌صمیمانه اظهار تشکر مینما یم طی ایامی که‌دراین کشوردوست سپری‌کردیم مظاهر متعدد احساسات دوستی مردم شمــا رانسبت به‌خود وبه‌ملت خود مشاهده نمودیم خیرمقدم اهالی این شهر تاریخی وزیبــا خاطرات ارزنده مسافرت گذشته مارابایـــن شهر بزرگ که‌درتاریخ شرق وغرب طی‌قرون مقام برجسته داشته است احیا نمود ایــن احساس واظهار محبت که درتاریخ دوکشور سوا بق طولانی‌دارد نزدمردم افغانستان‌گرامی بوده ازآن قدر دانی عمیق مینمایند ـ چنانچه دوستان ترك مااطلاع دارند درمملکت مانیــز احساسات‌گرم متقابل در برابر مردم غیــور این سرزمین تاریخی پیوسته وجود داشته ودارد . زندگانی معاصر دوکشور در یــك مرحله خیلی احساس برای‌هردو ملت‌باپیوند های‌محکم اشتراك درآلام واعمال وهمکار ی مثمر علمی وفر هنگی بهم نزدیك شده‌است از مشاهده ترقیات این‌کشور دوست به روی همان مودت خاص که دربرابر برادران تر کی خود احساس میکنیم مسرت خاص بمادست میدهد درجهان امروز احتیاجات انسا نــی ازلحاظ کیفیت وکمیت پیوسته تغییر یافتــه وبالا میرود امادگی متداوم برای موفقیت‌در این مسابقه بین امکانا ت مادی ومعنــو ی بشروبین شرایط زندگی که بسر عت وشدت تحول می‌یابد یك‌امر خیلی دشوار ولی‌درعین حال ضرور یست مساعی ملت‌ترکیه دراین زمینه خیلی قابل ملاحظه وستایش استو ما صمیمانه آرزو میکنیم دوام این بــرا ی نسل های امروز وفردای این مردم رفــاه و سعادت مزید بار آرد .مادر افغانستان بــا شرایط مشکل تررو برو هستیم ،تجاوزا ت استعماری بر سر زمین مانز دیك به یکنیم قرن فرصت خیلی گــرآن بهارا در حساس ترین دوره تحولات صنعتی جهانی ازماسلب کرد بعداز حصول مجــدد استقــلال دو باره موقع یافتیم به اقتصاد وصنعت کشور خود توجه کنیم قدم های درأین راه برداشتــــه ایم که‌به نظر ماقدم های آغاز گفته میشــود تجاوزات استعماری و مبارزات افغانستان در برابر آن بر تشکل نظر مادرمورد مسایـــل بین‌المللی ودر مورد موقعیت مادر منطقه ودر جهان تاثیر بارز داشت نگاهی باین مر حله تاریخ ماومقایسه آن باسیاست امروزی نشان میدهد که‌ملت افغانستان درهر زمان چــه در دوره پیکار استرداد استقلال وچه امروز به کرامت بشری ومساوات بین حقوق ملت های جهان ولزوم زوال استعمار پیوستـــه عقیدهٔ راسخ داشته ودارد .

افغانستان راه بیطرفی رایگانه طریــق استحکام مزید آزادی کشور خویش وخدمت به صلح بین‌المللی تشخیص نموده وجنبش جهانی عدم انسلاک پیوسته از اشتراك د ر پیمان های خارجی کناره می‌جوید واوضا غ وجریانات گیتی رامطابق به‌ماهیت آن آزادانه قضاوت میکند .

تماس هائیکه باجلالتماب رئیس جمهور وجلالتماب شماو دیگر ازرجال ایـن کشـور حاصل کردیم به‌جانبین موقع داد راجع بـه نظریات یکدیگر در مورد موضوعات مـورد علاقه مشترك اطلاع حاصل کنند .واین امـر موجب کمال رضائیت ما میباشد .درحالیکه دورهٔ مسافرت مادر ترکیه بادیدن مااز ایـن شهر زیبابه‌پایان میرسد اطمینان مید هـم خاطرات نهایت گوارای این ایام پیوستـه نزدما گرامی خواهد بود .

باتجدید تشکر ازجانب خود وملکهٔ ازاین پذیرائی باحرارت وازکلمات دوستانهٔ شما آرزو های قلبی خودرا برای صحت وسلامت جلالتماب شماو همسر محترمهٔ تان و بـرای سعادت مزید ملت برادر ترك واستواری روز افزون بصله های دوستی بین افغانستان و ترکیه اظهار میدارم .

متن بیانیهٔ بشاغلی فریدملن صدراعظم ترکیه:

اعلیحضرتا !

نهایت افتخار دارم که اعلیحضرت شمـا علیاحضرت ملکهٔ ودیگر مهمانان عالی قـدر افغانی را امشب دراین محفل خیر مقــد م می‌گویم .

دوستی افغانستان وترکیه متکی بـــر عنعنات پایدار ومتین است وبا این مسافرت اعلیحضرتین شما نیرومند تر واستوار تـر میشود .

علایق بین هردو کشور که متکی برتفاهم و دوستی متقابل بوده درپنجاه سال اخیـر در طریق استحکام صلح منطقه سهم موثـر داشته است .آرزو مند یم‌این همکاری‌نزدیك که‌طی این‌مدت بین ملت های ترك وافغـان صورت گرفته است نه‌تنها پایدار باشد بلکه درسال های آینده متماد یاتوسعه بیاید .

ملت ترك ترقیاتی راکه کشور دو ست وبرادر ما افغانستان تحت قیادت خردمندانهٔ و دوراند یشانهٔ اعلیحضرت شمابان نایـل شده باقدر دانی وتمجید می‌نگرد ، مسا فرت اعلیحضرت شما موقع ارزنده رابرای مطالعه مسایل بین المللـی و منطقـوی کـه محـل علاقه مندی نزدیك هردو کشور میباشد در فضای تفاهم دوستانه میسر نمود .

اعلیحضرتا !

آرزوی واثق ما‌این‌است‌تا علایق‌بین‌المللی موافق به موازین منشور ملل متحدو خاصتاً آن اصل هاکه به‌طور جهانی قبول شده است مانند احترام استقلال حاکمیت تمامیت خـاك وعدم مداخله در اموردا‌خلی دیگر کشـو ر ها ورعایت حقوق متساوی بیـن ملت هـــا برقرار باشد .

حکومت های ترکیـه هیچگاه نخوا هنـد پذیرفت که منا زعات بین‌المللی ازراه قـوه یاتهدید ویااز طریق تحمیل امرواقع حـل وفصل شود. ماجریانات نزاغ شرق میانــه رابادقت وعلاقهٔ مندی نزدیك تعقیب‌میکنیم .

آرزومندی مااین است که این منازعـه درپرتو اصل های منشور ملل متحد وموافق به فیصله نامهٔ شورای امنیت مصوبه بیست ودونوامبر ۱۹۶۷ – حل‌وفصل شده وصلـح عادلانه و واقعی دراین منطقه مستقر گـر دد

چنانچه اعلیحضرت شما اطلاغ‌دارند مسئله قبرس برای ترکیه وجمعیت ترکی اهمیـت حیاتی دارد ارزومندیم مذاکرات بین‌دوجمعیت مقیم‌آن جزیره که‌دراین تازگی هـا مجـد دا آغاز شده‌است طریق حل عادلانه مطا بـق به موافقتنامه های بین‌المللی مو جوده بـه طوری حل گردد که‌اشتراك قانونی حقوق و منافع جمعیت های ترکی ویونانی جزیرهٔ‌تامین گردیده موجب بختیاری ورفاه هـــردوجانب شود .

سپاسگزاری خودرا ازپشتیبانی ارزنـدهٔ افغانستان دوست وبرادر راجغ به‌این منازعه اظهار میدارم وهمچنان اظهار امید می‌کنم کهٔ در نیم قاره وآسیای جنوبی صلح عاد لانـهٔ وپایدار برقرار گردد .

اعلیحضرتا !

یقین دارم هنگام اقامت خویش درکشور مامظاهر دوستی باحرارت وصمیمی راکه‌ملت ترکیه درمقابل مردم برادر افغانستان دردل

می پرورانند ملاحظه فرموده اید . کمال مسرت دارم اظهار نمایم که مسافرت اعلیحضرتین درسلسله علایق نزدیك موجود بین هردو کشور حلقهٔ ارزشمندی بیفزاید .

مسافرت رسمی اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه درترکیه روز ۹ میزان ۱۳۵۱ به پایان رسید اعلیحضرتین برای یك اقامت غیررسمی از استانبول تشریف فرمای اروپا گردیدند . در میدان هوایی والی استانبول شخصیت های برجسته عسکری وملکی سکرتر جنرال وزارت امور خارجه سفرای هردو کشور باخانم های شان برای وداع حاضر بودند. ښاغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی درسفر اروپا شرف معیت اعلیحضرتین را داشت .

اعلیحضرت معظم همایونی عصر روز ۱۲ عقرب مع الخیر بوطن معاودت فرمودند .

طیارهٔ سلطنتی کندهار حامل ذات شهریاری ساعت چهار بعدازظهر به میدان هوائی بین المللی کابل فرود آمد، والاحضرت شهزاده احمدشاه والاحضرت شاهدخت بلقیس والاحضرت شهزاده شاه محمود والاحضرت خاتول والاحضرت محبوب والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی والاحضرت جنرال سردار عبدالولی دکتور عبدالظاهر صدراعظم پوهنوال دکتور محمدعمر وردك رئیس ولسی جرگه سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دکتور عبدالصمد حامد معاون صدارت ستر جنرال خان محمدوزیر دفاع ملی ښاغلی امان الله منصوری وزیر داخله دکتور نعمت الله پژواك والی کابل ښاغلی محمدکبیر نورستانی ښاروال سر پرست شیخ السفرا سفیرکبیر ترکیه وشارژدافیر سفارت فرانسه بدربار کابل درنزدیك طیاره از ذات شاهانه استقبال نمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی بعد از مصافحه باذواتیکه درنزدیك طیاره حاضر بودندسلام گاردشاهی راقبول وآنرا معاینه فرمودند . بعداً ذات شاهانه بااعضای کابینه قضات ستره محکمه جنرال های اردوی شاهانه مامورین عالیرتبه ملکی سفرای دول متحابه بدربار کابل پښتو نستانی های مقیم کابل که برای پذیرایی ازذات شاهانه در مقابل عمارت میدان هوایی صفت بسته بودند مصافحه واحوال پرسی نمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه دراوایل ماه میزان بنابدعوت جلالتماب جنرال جودت سو نای رئیس جمهور ترکیه ومیرمن سونای به آن کشور مسافرت رسمی دوستانه نموده وبعداً اعلیحضرتین برای معاینات طبی به اروپا تشریف برده بودند .

عودت ملکهٔ معظمه

علیا حضرت ملکهٔ معظمه ساعت چار ونیم عصر روزسه شنبه ۲۱ قوس مع الخیر بکابل معاودت فرمودند ، اعلیحضرت معظم همایونی درنزدیك طیاره ازعلیا حضرت ملکهٔ معظمه استقبال نمودند . درین هنگام والا حضرت شاهدخت بلقیس والاحضرت شهزاده شاه محمود والاحضرت محبوب غازی والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل والاحضرت جنرال سردار عبدالولی وبعضی دیگر از اعضای خانوادهٔ جلیل سلطنتی معیت ذات شهریاری را داشتند هنگامیکه علیا حضرت ملکهٔ معظمه ازطیاره سلطنتی فرود آمدند موزیك سلام شاهی رانواخت وگارد تشریفاتی مراسم احترام رابجا آورد .

والاحضرت شاهدخت مریم که درایام اخیر به معیت علیاحضرت ملکهٔ معظمه بودندوښاغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی که شرف همراهی علیاحضرت راداشتند نیز بکابل مراجعت کردند .

دکتور عبدالظاهر ښاغلی محمد موسی شفیق پوهنوال دکتور محمدعمروردك رئیس ولسی جرگه سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه اعضای کابینه قضات ستره محکمه جنرال های اردوی شاهانه عدهٔ ازاعضای هردوجرگه شورا ماموریِن عالیرتبه ملکی ښاروال سرپرست شیخ السفرا و بعضی ازسران کور دیپلو ماتیك مقیم کابل باخانم های شان برای استقبال ازعلیاحضرت ملکهٔ معظمه درمیدان هوائی بین المللی کابل حاضر بودند .

علیاحضرت ملکهٔ معظمه پس از عودت ذات شهر یاری از مسافرت اخیر بخارج برای انجام معاینات صحی در اروپا تشریف داشتند .

اعلامیهٔ مشترك افغانستان وترکیه

اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه نظربه دعوت جلالتمآب‌جودت سونای رئیس جمهور ترکیه ازتاریخ چارتا ده‌میزان ۱۳۵۱ مطابق ۲۶ سپتمبر الی اول اکتوبر ۱۹۷۲ سفر رسمی به آنکشور نمودند .

بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی وبناغلی محمد موسی شفیق وزیرامورخارجه شرف معیت اعلیحضرت معظم همایونی را داشتند .

اعلیحضرتین طی مسافرت خویش در ترکیه از جاهای تاریخی و دارای اهمیت فرهنگی درانقره قونیه ازمیرو استانبول‌دیدن نمودند. درهر جای ازطرف مردم دوست ترکیه باچنان گرمی وصمیمیت که‌ممیزه علایق برادرانه موجود بین هردو ملت ودارای‌ریشهٔ عمیق درتاریخ میباشد استقبال گردیدند.

اعلیحضرتین مراتب تحسین ومسرت شانرا ازترقیات مردم برادر ترك در زمینه های مختلف فعالیت ملی ابراز نمودند .

طی این مسافرت هردو رئیس دولت‌دریك فضای مودت وصمیمیت وتفاهم متقابل‌روابط دو جانبه کشور های خودرا مطالعه کرده‌در بارهٔ مسایل عمده بین المللی تبادل نظر نمودند .

دراین مذاکرات ازطرف افغانستان ذوات اتی نیز اشتراك داشتند ، بناغلی محمدموسی شفیق وزیر امور خارجه‌دوکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه بناغلی غلام‌محمد سلیمان سفیر کبیر افغانی متعین انقره .

از جانب ترکیه ذوات اتی نیز درمذاکرات حصه گرفتند : بناغلی فرید میلن صدراعظم بناغلی امیدهولوك بای اولکان وزیر امور خارجه بناغلی اسمعیل اراز سکرتر جنرال وزارت امور خارجه‌بناغلی فاروقشا هینباشی سفیر کبیر ترکیه درکابل‌بناغلی اوکتای‌جان کاردیشی مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه طی مذاکرات جانبین سیاست خارجی کشور های خودراشرح دادند .

جانب افغانی پیروی پایدار افغانستان رااز خط مشی غیر منسلك بیان کرد. ضمن تبادل نظر براوضاع بین‌المللی جانبین‌پابندی کشور های شانرا به‌اصلی های منشور ملل متحد تائید نموده واعتماد راسخ خودرا اظهار داشتند .برینکه صلح جهانی باید متکی بر رعایت همه دول ازاصل های قبول شده احترام استقلال‌حاکمیت تمامیت خاك‌کشورها عدم مداخله درامور داخلی واحترام حقوق متساوی باشد .

هر دوجانب پشتیبانی خود را از مللیکه برضد استعمار وبرای کسب مجدد حق‌تعیین سر نوشت خویش مبارزه میکنند ابراز نمودند .

هر دوجانب جریان رفع‌تشنج وعادی شدن روابط بین‌المللی راحسن استقبال نموده‌ابراز نظر نمودند که‌این جریان در همه منطقه‌های جهان بدون استثنای گسترش یابد تاآنکه صلح جهان مستحکمتر گردد .

طی مذاکرات جانبین در باره اوضاع شرق میانه تبادل نظر نمده‌وهرکدام موقف مشخص خودرا به‌جانب دیگر شرح دادند واظهار امید نمودند که‌حل نهایی موضوع شرق‌میانه مطابق حقوق ومنافع مشروع عرب تامین‌شود طرفین مخالف خودرا به‌استعمال قوه وتهدید قوه بمقصد کسب منافع سیاسی وتسلط بر اراضی واستعمال تسلط بحیث امر واقع برای تحمیل کردن صورت حل یکجانبه اظهار نمودند .

طرفین اظهار امید کردند مذاکرات مجدد در قبرس بین جمعیت‌های‌ترکی زبان‌ویونانی زبان منتج بصورت حلی گردد که‌برای همه جوانب ذیعلاقه عادلانه ومطابق معاهدات بین‌المللی باشد که اساس استقلال قبرس است زیرا منافع هردوجمعیت در مساوات استقلال حاکمیت و تمامیت خاك وامنیت دولت‌قبرس مطابق قانون اساسی آن بطور لازم تامین شده میتواند .

دربارهٔ اوضاع نیم‌قاره جانبین ابرازتوقع کردندکه اجتماع سمله بحیث قدم‌اول‌استقرار

امنیت وصلح بادوام دران ناحیه مفید وموثر باشد .

جانبین هنگام مطالعه علایق ذات البینیآن دوستی تاریخی راتذکار نمودند کههردو ملت برادر را با هم مرتبط میدارد ، طرفین لزوم توسعهٔ علایقموجود فرهنگی بینهردو کشور راکه ریشهٔ آن نهایتعمیق استتائیدکردند .

طرفین متذکر گردیدند همکاری نزد یک وباثمر زمانی بین هردو کشور توسعهیافت که هردو کشور جهاد طولانی رادر مقابل نیرو های خارجیموفقانه بهپایان رسا نیدند وافغانستان استقلال خودرا مجدداً تامیننمود وترکیه دولت نوینی راتاسیس کرد .

طرفین بارضا یت مندی اینمطلب راتائید نمودند که علایق صمیمی عنعنوی بین هر دو کشور اساسی برای توسعهٔ همکاری دوجانبه بشمول علایق تجارتی وتبادلات فر هنگی میباشد .

طرفین اظهار آرزو مندی نمودند درزمینه ویژه بین هردو کشور صورت موافقتی رابر قرار کنند ، این مسافرت اعلیحضرتین در جملهٔ مسافرت های متقابل عنعنوی مقامعمدهٔ داشته درتقویت مزید احساسات صمیما نه بین افغانستان وترکیه موثرمیباشد .

هردوجانب بارضایت مندی متذکر شدند که تبادل مسافرت هایرسمی در تقویتتفاهم بین هردو کشور برادر سود مند میباشد .

اعلیحضر تین قدر دانی ومسرت شا ن راز استقبال گرمیکهرئیس جمهور حکومت ومردم ترکیه بعمل آوردند ابراز داشتند .

اعلیحضر تین ازجلالتماب رئیس جمهور ترکیه ومیرمن جودت سونای دعوت نمودند تابه افغانستان مسافرت رسمی نمایند این دعوت بااظهار شکران قبول گردید .

وزیر امور خارجهٔ افغانستان ازوزیر امور خارجه ترکیه دعوتکردبه افغانستان مسافرت دوستانه نماید این دعوت با مسرت قبو ل گردید .

مسافرت وی، وی گیری رئیس جمهور هند به افغانستان

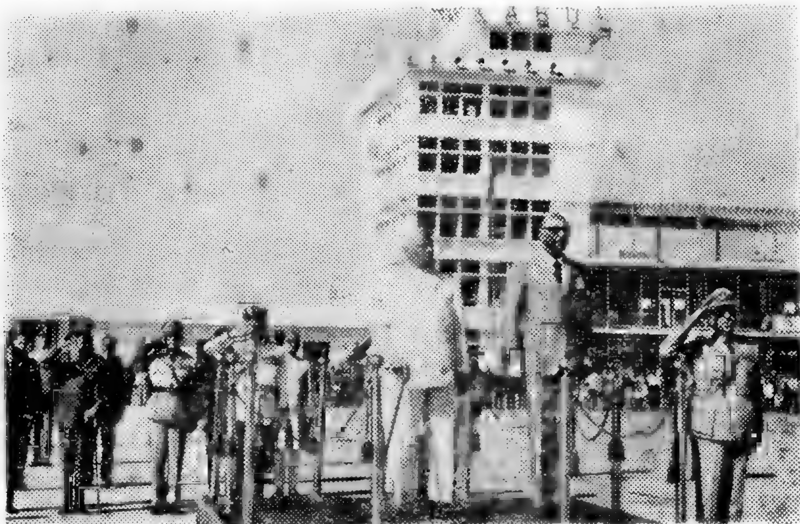
بنابه‌دعوت اعلیحضرت معظم همایونی جلالتماب وی‌وی‌گیری رئیس جمهورهندبرای مسافرت‌رسمی ودوستانه عصرروز هژده‌سرطان واردکابل‌گردیده وازطرف ذات شهریاری استقبال شدند.

طیاره‌حامل رئیس جمهور هند وهمراهان شان‌ساعت شش به‌میدان‌هوایی بین‌المللی‌کابل فرود آمده وذات شهریاری مهمان محترم شانراخیرمقدم گفتند.

والاحضرت مارشال شاه‌ولیخان‌غازی فاتح‌کابل والاحضرت جنرال سردار عبدالولی دکتور عبدالظاهر صدراعظم پوهنوال دکتور محمدعمر وردك رئیس ولسی جرگه سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانوجرگه پوهاند دکتورعبدالحکیم ضیایی قاضی القضات ښاغلی علی محمد وزیر در بار سلطنتی سترجنرال خان محمد خان‌وزیردفاع ملی ښاغلی محمد موسی شفیق وزیر امور خارجه ښاغلی امان‌الله منصوری وزیرداخله و رئیس‌هیات مهمانداران دکتور نعمت الله‌پژواك والی کابل

وښاغلی محمدکبیرنورستانی‌ښاروال‌سرپرست دکتورعبدالحکیم طبیبی وشاغلی مهتا سفرای کبرای هردوکشور نیز در میان هوایی کابل شرف‌معیت ذات شهریاری راداشتند.

اعلیحضرت معظم‌همایونی پس از مصافحه بارئیس جمهورهند ذوات معیتی شانرا به جلالتماب وی‌وی گیری معرفی فرمودند ومقابلتا رئیس جمهورهندذوات‌همسفر خودرابه‌حضور همایونی معرفی‌کردند.

شهریار ی ذات او جلالتماب وی،وی‌گیری په‌هغه وخت‌کی‌چه دتشریفاتی گارداحترام‌منی.

ذات شهریاری ومهمان محترم شا ن پس از آنکه موزیك سرود های ملی هند و افغانستان را نواخت مراتب احترام گارد را قبول و آنرا معاینه کردند .درین موقع بیست ویك توپ برسم احترام شلیك گردید ویکدسته ازپسران ودختران خردسال که بالباس ملی افغانی ملبس بودند به نمایندگی ازشهریان کابل با اهدا ی دسته های گل ورود مهمانان پادشاه معظم مارا خیرمقدم گفتند .

بعدا جلالتماب وی وی گیری جانب صفوف مستقبلین تشریف برده بااعضای کابینه قضات محترمه محکمه جنرال های اردوی شاهانه بعضی ازاعضای هردو جرگه شورا مامورین عالیرتبه ملکی سران کوردیپلوما تیك بدربار کابل پشتونستانیها وهندی های مقیم کابل مصافحه کردند .

موکب ذات شهریاری وجلالتماب وی وی گیری توسط یکدسته موتر سایکل سوا را ن تا قصر چهلستون که اقامتگاه مهمان عالیقدرهند بود بدرقه گردید .جاده های خط سیر مهمان عالیقدر اعلیحضرت معظم همایونی ازمیدا ن هوایی تاقصر چهلستون بابیرقهای ملی هردو کشورمزین بوده ودر دوجناح این جاده ها هزاران نفراعم ازمامورین اهالی طلاب معار ف وشهریان کابل باابراز احساسات سرشار و کف زدنهای ممتد ازمهمان اعلیحضر ت معظم همایونی استقبال کردند .

ذواتیکه درین سفر باجلالتماب رئیس جمهور هندبه کابل آمده بودندعبارت ازپروفیسردکتور سیدنورالحسین وزیر معارف وامور اجتماعی وکلتورهند وعضو راجیه سبا. ښاغلی وی شنکر گیری عضو پارلمان هند وپسر رئیس جمهور ښاغلی افتارسنك سکرتر وزار ت امورخارجه هندښاغلی محبوب احمد رئیس تشریفات جنرال ار.ال. چوپرا یاور ر ئیس جمهور ښا غلی کرشناسوامی معاون سکرتر رئیس جمهو رو ښاغلی ای ۰ام .عبدالحمید مشاور مطبوعا تی رئیس جمهور .

جلالتماب وی وی گیری رئیس جمهور هند ساعت یازده قبل ازظهر روز نزده سرطا ن با اعلیحضرت معظم همایونی درقصردلکشاملاقات نمودند .دراین موقع ښاغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی محمد موسی شفیق وزیر امور خارجه پروفیسور داکتر نورالحسین وزیرمعارف وامور اجتماعی وکلتور هندښاغلی وی شنکر گیری عضو پارلمان هندوپسر رئیس جمهور وسفرای کبیر افغانستان وهند در دهلی وکابل حاضربودند .

شهر یاری ذات دجلالتماب وی،وی گیری سره د دلکشا په ماڼی کښی دخبرو په حال کښی لیدل کیږی.

ضیافتی ازطرف اعلیحضرت معظم‌همایونی به افتخار جلالتماب وی‌وی گیری رئیس جمهور هنددر قصر دلکشا ساعت هشت و پانزده دقیقهٔ شب بیست سرطان ترتیب‌شده بود. درین‌دعوت مجلل والا حضرت شهزاده احمدشاه والاحضرت شهزاده شاه محمود والا حضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل والاحضرت جنرال سردار عبدا لولی دکتور عبدالظاهر صدراعظم پوهنوال دکتور محمدعمر وردك رئیس ولسي جرگه سناتور عبدالهادی داوی ر ئیس مشر انو جرگه پوهاند دکتور عبدالحکیم‌ضیایی‌قاضی القضات ښاغلی علی‌محمد وزیر دربار سلطنتی اعضای کابینه بعضی ازجنرال های اردوی شاها نه برخی ازمامورین عالیرتبه والی کا بل شیخ السفرا وسفرای هردو کشور همراهان رئیس جمهور شرکت کرده بودند . درین دعوت بیاناتی بین اعلیحضرت معظم همایونی ورئیس جمهور هند تعاطی گردید .

بیانات اعلیحضرت معظم همایونی :

جلالتماب عزیز !

مسرت دارم ازجانب خودوبنام ملت افغانستان جلالتماب شمارابه حیث مهمان گرامی ورئیس کشور دوست هنددراین محفل خیرمقدم میگویم . دیدن کنونی شمااز افغانستان به‌سلسلهٔ مسافرت های متقا بل بین زعمای دولتین مطابق بروحیهٔ علا یق دوستانه ایست‌که ازایام باستان بین‌دوکشور وجود داشته وپیهم تقویت می یابد .

پیوند های دوستانه بین مردمان ماکه‌ریشه های عمیق آن درتاریخ چند هزار ساله هردو ملت فرورفته از تماس های‌متقابل ومستقیم مردمان طی‌قرون متمادی واز استقلا ل جریانات فکری وتبادل ارزشهای عمده‌بشری مایه ونیرو گرفته است .

خوشبختانه این علایق در زندگانی معاصر هردوملت بتاسی از ارادهٔ ایشان ودرنتیجه مساعی حکومات هردو کشورپیوسته استحکام می پذیرد .

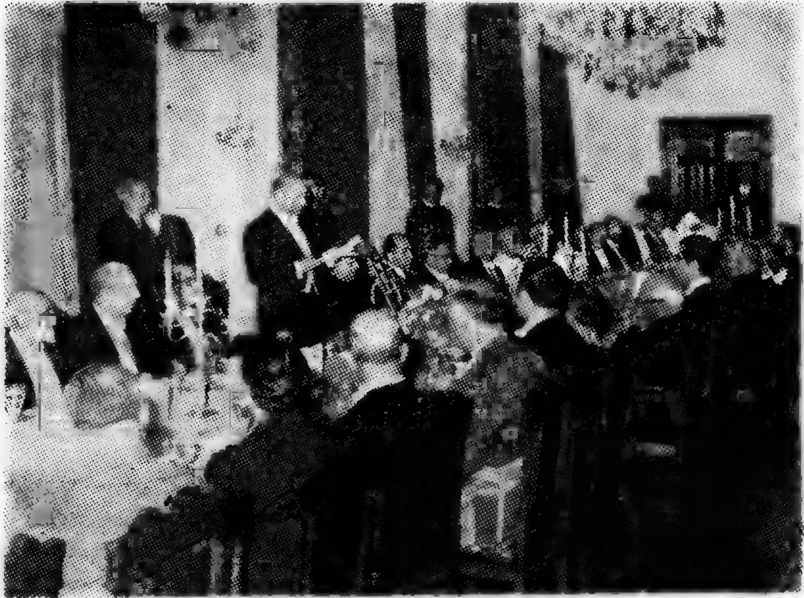
استقلال سرزمین شماکه در نتیجهٔ مساعی فرزندان خردمند وفداکار خطهٔ پهناورهند به دست آمدیك ربع‌قرن پیشس از امروز نزدملت ماباسسرت خاص تلقی گردید . این مسرت خاطره‌آن شاد مانی راتجدید کردکه همه مردمان هندوستان درایام حصول دوبارهٔ استقلال افغانستان آنرا احساس واظها ر نموده بودند این گذشته‌ها افغانستان وهند را پشتیبا ن طبیعی پیکار مردمان وملل برای حصول وحفظ آزادی شان گردانیده است . مظاهر این پشتیبانی دراجتماعات مختلف‌دول آسیاو افریقا وکشور های غیر منسلك که حکومت های هردو کشور دران حصه‌گرفته‌اند همواره تبارز نموده ومینماید .

افغانستان روش دیرین حمایت ازاصل حریت مردمان وسهمگیری‌درامرصیانت صلح بین‌المللی راباپیروی ازسیاست بیطر فی مثبت وفعال وتحکیم قضاوت آزاد درمسایل جهانی پیوسته ادامه خواهد داد قضیه صلح جهانی باقضیه انکشاف اقتصادی جا معه انسانی علاقه نزدیك دارد این علاقه طی سالهای اخیر درنتیجه مطالعات فر دی دانشمندان وتلاشس های علمی دسته جمعی کشور های مختلف دنیا روشن تر گردیده است .

با مسرت مشاهده میکنیم کشور دو ست هند در راه ترقی اقتصادی وصنعتی خود گامهای موثری بر داشته وحتی بیك‌عده از کشور های این قاره وقارهٔ افریقا در زمینه های اقتصادی وتخنیکی مساعدت مینماید . اکمال شفاخانه اطفال درکابل به‌کمك دو لت هند نشانهٔ احساسات صمیمی مردم شما در مقابل مردم افغانستان میباشد .به اغتنام فرصت مراتب قدر دانی خود راازاین همکاری ارزنده هندو مساعی متخصصان هندی که در اعمار واماده ساختن آن مؤسسه بذل نموده اند اظهار میدارم تهداب این موسسه راکه عنقریب افتتاح می شود یکی‌از رهبران برجسته هند مرحوم داکتر ذاکر حسین گذاشته بودکه خاطرهٔ نیك مسا فرت شا ن مانند خاطرات مسافرت های دیگر ز عمای هند درنزد ملت ماگرامی میباشد .

جلالتماب عزیز !

مسافرت شما به افغانستان در زمانی صورت میگیر د که کتله از مردمان نیم‌قارهٔ همجوار مادر تاریخ معاصرخویشس یکباردیگرصفحه‌ایراکه‌متاسفانه شاهد تصادمات مسلح ورنج توده ها بود بر گردانیدند .

معظم‌هولواك‌همايونی اعليحضرت په‌هغه‌ميلمستيا كی‌چه‌د‌هند‌دجمهور رئيس‌جلالتماب وی،وی‌گيری په‌وياړيی دگلخانی په‌ماڼی كی‌كړی وه دوينا په‌حال كی .

ملت افغا نستان كه‌با ساكنين نيم قاره علايق خيلی نزديك دارد آرزومند است‌صلح بادوام بين ايشان برقرار گردد ملا قات ومذا كرات اخير درسمله به‌همه اين اميدرا می بخشد كه بالاخره سعی برای تفا هم مستقيم جانشين دوام كشيدگی ها ونيز جانيشمين خطرحل كشيد گی هابا وسايل غير مسالمت آميز گردد.ما صميمانه آر زو ميكنيم بااين اقدام نيك ونخستين در تاريخ كشيدگی های هند وپاكستان دريافت‌چنان چاره های برای حل مشكلات بين دوكشور ممكن شودكه به‌منافع ملی شان مطابق بوده دراين منطقه آرامش رابر قرار سازد .

همچنين اميد واريم دول اين‌منطقه بارعايت اصل تفاهم ودوستی وجستجوی طرق مسالمت آميز برای حل مناز عات ذات‌البينی بر **اساس واقع‌بين وعدالت‌امكانات همكاری** های اقتصادی موثر رابدون هيچگو نه تفريق وتبعيض بين خود فراهم كنند اين يگانه طريقی است‌كه‌با پيروی ازآن دول‌اين منطقه برای رسيدگی به اهداف مهم حيا تی باحفظ منافع خويش ومنافع صلح ودرپرتو روحيه ای كه مقتضای جهان امروز است تشريك مساعی كرده ميتوانند

باتاسف بايد گفت كه‌قارۀ آسيا درچند جناح باچنين اوضاع ناگوار مقابل ميباشد . درهندچين دوام وحتی توسعه تصا دمات مسلح برای مردمان آسيا وهمه مرد ما ن جهان موجب نگرانی عميقی است . قطع همه انواع دخالت خارجی در ويتنام وباقی هند چين **ور عايت موا فقتنامۀ ها ی** ژنيو شروط اساسی ختم اين‌جنگ طو يل وخطير ميباشد .

در شرق ميانه اسرائيل نه‌تنها از اعاده سر زمين های‌عرب وشناختن حقوق مسلم مردم فلسطين سرباز ميز ند بلكه برخا ك دول عربی به‌تجاوز های نوين می‌پر دازد .

پشتیبانی همه ملت های صلح خواه‌وعدالت پسند جهان ازحقوق مردمان عرب وخاصه مردم مجاهد فلسطین نهایت ارزشمند است بمیان آمدن ودوام صلح درشرق میانه بیشس **ازهمه نیازمند اعتراف به‌حقوق ملت‌فلسطین** واعادۀ سرزمین های اشغال شدۀ عربی به اهل‌آن میباشد ، افغانستان همواره ازموقف برادران عرب خود دربرابر تجاوز پشتیبانی نموده و خواهد نمود .

جلالتماب عزیز !

باابراز تمنیات صمیمانه برای صلح‌جهان وبااین آرزومندی که‌این اقامت‌شما وهمراهان تان درکشور مابه نیکویی سپری شود جام خودرابه صحت وسلامت جلالتماب شما و دوام واستواری مزید دوستی افغانستان وهندبلند میکنم .

بیانیۀ جلالتماب وی وی گیری ئیس جمهور هند

اعلیحضرتین جلالتمابان خانم هاواقایان!

اجازه دهید درین ضیافت قدر دانی‌عمیق خودرا ازپذیرائی گرم ودوستانۀ که درکابل ازمن بعمل آمده اظهار کنم .

این مظهر دوستی بین هندو افغانستان است که‌با قرن‌هاتماس نمو کرده ونمو و **انکشاف آن‌ادامه دارد .**

اقا مت من درافغانستان یک‌خاطره انگیزنده **است چندین سال‌قبل هنگامیکه گورنر میسور** بودم افتخار داشتم که مدت کوتاهی میزبان اعلیحضرت شماباشم . دران هنگام مشاهده کردم‌که اعلیحضرت شمابا فضیلت وشجاعت **عالی مساعی خودرا نجیبانه وقفرفاه مردم‌تان** کرده‌اید .این تماس آرزوی مرا برای آمد ن درین کشورکه مثل همه هموطنان خودآنرا سرزمین مردم شجاع وشکست ناپذیر می شناسیم وتاریخ آن از مدت‌هابا تاریخ خودما ارتباط دارد خیلی ها افزود .امروز که‌درین جامی باشم درحقیقت یک‌آرزوی دیرینۀ من بر آورده میشود .

با آمدن به افغانستان تازه مشا هده میکنم که‌چگونه علایق دوستی گذشته بین دوکشور ما ثابت باقی مانده وچگونه امروز بصورت خلل ناپذادامه می‌یابد از افغانستان وازراه افغانستان بسا مفکوره ها وتائیرات کلتوری که مااکنون آنها راکاملا هندی‌تلقی میکنیم به‌هند آمده‌است . ازهند بسا مفکوره هاو اندیشه‌ها مخصوصا مذهب‌بودا ازطریق افغانستان ودر ورای افغانستان انتشاریافته **گذشته مشترک ماتاریخ طولانی امتزاج افراد** ومفکوره ها است .

البته امر بسیار برجسته اینست‌که حتی درین عصر هم روابط عنعنوی هردو کشور زنده باقی مانده وتوسعۀ آن ادامه دارد .

تجارت خود رابایکدیگر باوجود مشکلات افزایش داده وپروگرام‌های مشترک‌همکاری اقتصادی را آغاز کرده‌ایم .درین مساعی توانسته ایم به‌یکدیگر با علاقۀ دوستانه وتفاهم صریح پاسخ گوئیم. این تعجب آور نیست زیرا برخورد منافع بین کشور های ماوجود ندارد بلکه منظور حقیقی یا فتن وسائلیست که‌پلانهای همکاری را برای انکشافی که هردو کشور تقاضا دارند تعمیل نماید . این مساعی برای آینده است واین امر فرصت خیلی مساعد رابرای هند و افغانستان مهیا میسازد ، کمیسیو ن مشترك هند وافغان برای همکاری اقتصادی اداره است که‌به سویۀ عالی ازطرف کشور های مابرای این مقصد تاسیس گردیده و من امید وارم که مساعی آن نه‌تنها به‌نفع مردم افغانستان باشد بلکه هندو افغانستان را بیشس ازهروقت دیگر باهم نزد یکترسازد .

میخواهم به‌یکی ازاصول عمده که‌نزد ما مشترك است اشاره کنم وآن عبارت استاز پابندی مابه سیاست عدم انسلاك هند این سیاست را اساس روابط خویشس باجهان بااین عقیده راسخ قرار داده است که‌وسیلۀ **توسعۀ ساحۀ صلح وهمکاری‌رابرای انکشاف** سریع ممالك ازقبیل کشور های خود ما در دنیای روبه انکشاف نمایندگی میکند .

مابه افغانستان به‌حیث‌بانی سیاست انکشاف آزاد که‌ازنفوذ وکنترول هر قدرت خارجی درین قسمت جهان مبرا وآزاد است‌سلام می گوئیم .این روشس مستقل وغیر منسلك سیاست افغانستان رااز زمان حصول‌استقلال بیشس ازپنجاه سال‌قبل متمایز گردانیده و افغانستان همیشه از احترام سایر کشور ها برخوردار بوده است همکاری مثمر بین

کشورهای مابداخل این چوکات عدم انسلاك موجود بوده ومن اعتماد دارم که در راه تفاهم داعیه عالی هم آهنگی جهانی به مساعی خود ادامه خواهیم داد .

افغانستان وهند به یك منطقه ارتباط دارند واکثر پرابلم های این منطقه نزد آنها مشترك است ما آگاهیم که صلح وسعادت تقسیم ناپذیر است و معضلات نیم قاره برادران افغانی مارانیز متاثر میسازد ماتازه ازیك گذر گاه پرتکلیف در امورنیم قاره گذشته ایم تلاش اساسی ما این بوده است که اختلافات را شرافت مندانه صلح آمیز عادلانه وبصورت دایمی حل کنیم. باساس همین روحیه بود که صدراعظم مابارئیس جمهور بوتو درسمله ملاقات کردم من مسرت دارم که بگویم موافقتنامه ایکه بین آنها بامضاء رسید امکانات مناسبات دوستانه رابا پاکستان فراهم میکند این آرزوی هر هندی ومخصوصا آن ملیون ها نفری است که اخیرا درنیم قاره مشکلات و مصائب بی شماری را متحمل شده اند . ما درخشان ترین امیدواری همکاری اقتصادی رادرنیم قاره درصلح پایدار می بینیم وماامید های بزرگ استحکام مزید مناسبات عنعنوی دوستانه رابا افغانستان داریم یقین دارم و صمیمانه امید میکنم که ما اکنون دراستانهٔ یك عصر صلح وفعالیت مثبت قرار داریم که برای تمام مردمان این منطقه سود مند باشد .

جلالتما بان خانم ها وآقایان من اکنون ازشما دعوت میکنم جام خودرا باشتراك من به طول عمر وصحت اعلیحضرت تین پادشاه وملکهٔ افغانستان به رفاه وسعادت مردم افغانستان وبه استحکام مزید دوستی بین افغانستان وهند بلند کنید .

همچنان درحالیکه اعلیحضرت معظم همایونی حضور داشتند جلالتماب وی وی گیری رئیس جمهور هند شفاخانهٔ اطفال وموسسهٔ صحت طفل راساعت ده ونیم قبل ازظهر بیست و یک سرطان دراکبر خان مینه افتتاح کردند .

په داسی حال کی چه همایونی معظم اعلیحضرت حضور لری جلالتماب وی،وی گیری دکابل دکوچنیانو روغتون اودکوچنیانو دصحت موسسه پرانیزی .

ذات شهریاری فرمودند مسرت دارم با جلالتماب شما متفقاً در مراسم افتتاح این مؤسسه اشراك می نمائیم . ذات شا هانه اظهار آرزو مندی فرمودند تا همکاری ها ی باثمر بین دولتین افغانستان و هند توسعه مزید بیابد. آغاز فعالیت شفاخانه قبل ازافتتاح رسمی آن به تاریخ دوازدهم دلوسال گذشته طی محفل جداگانه باتلاوت قرآن کریم وبیانات مفصل پوهاند دکتور محمدابراهیم مجیدسراج

وزیر صحیه وشخصیت های دیگر راجع به مشخصات فنی وپروگرام کارآنمو سسه صورت گرفته بود .

در مراسم افتتاح شفاخانه اطفال موسسه صحت طفل والاحضرت شهز اده احمد شاه مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل والاحضرت جنرال سردار عبدالولی دکتور عبدالظاهر صدراعظم پوهنوال دکتور محمدعمر

وردك رئیس ولسی جرگه سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه اعضای کابینه بعضی ازقضات ستره محکمه عده از جنرالهای اردوی شاهانه هیات اداری هردو جر گــه شوری ښاروال سرپرست مامورین عالیرتبه ملکی شیخ السفرا ښاغلی لیومن وسفرای کبیر هردوکشور وهمرا هان رئیس جمهو ر هند اشتراك داشتند.

موکب اعلیحضرت معظم همایونی ومهمان محترم شان جلالتماب وی وی گیری رئیس جمهورهند ساعت ده وپانزده دقیقه به مد خل شفاخانه اطفال وموسسه صحت طفل مواصلت کرد ذات شهر یاری ومهمان محتر م شا ن

ازطرف ښاغلی علی محمدوزیر دربارسلطنتی پو هاند دکتور محمدابراهیم مجید سـرا ج وزیر صحیه واراکین آن وزارت استقبال گردیدند . بعداً ذات شهر یاری وجلالتما ب وی وی گیری بامنسو بین موسسه صحت طفل مصافحه نمودند .

دکتور عبدالظاهر صدراعظم قبل ازمراسم بیانیه یی مبنی برافتتاح رسمی این موسسه صحی ایراد نمودند .

بیانات دکتور عبدالظاهر صدراعظم :
اعلیحضرت معظم همایونی !
جلالتماب رئیس جمهور !

نهایت افتخا ر دارم د ر یـن محفل فر خنده بـــه مناسبت افتتاح شفا خا نه اطفال که اعلیحضرت همایونی طی بیا نـات شاهانهٔ خویش آنرانشانهٔ احسا سـا ت صمیمی مردم هند مقابل مردم افغا نستـان

تشخیص فرموده اندازطرف حکومت افغانستان چند کلمهٔ مختصر بعرض برسانم .

اهمیت این موسسه رادرتلاش های مردم افغانستان به مقصد بهبود جهـا ت مختلف صحت به نیکویی درك میکنیم ودر این لمحه مراتب قدر دانی آن والدین کودکان راکه آرزومند موجودیت چنین یك موسسه درکشور خود بوده اند بیان میدارم .محبت وعطو فت به اطفال که بشریت بهترین آنچه را دارد بایشان مدیون است وابراز مساعی بـرای معالجه امراض وعوارض برایشان درنهادآدمی ریشهٔ عمیق دارد واین رابه فال نیك میگیرم که یکی ازمظاهر مودت بین افغانستان و هند که اعمار این موسسه صحی به مساعد ت فنی ومالی هند میباشد درچنین یك زمینه بشری عرض وجود می نماید .

درربع قرن اخیر کشورهای آسیاو افریقا تلاش در راه پیشرفت اقتصادی اجتما عی وفرهنگی رابه حیث متمم حتمی پیکار در راه آزادی سیاسی بشمـا ر آورده اند بـرا ی مردمان جهان سوم موجب مسرت است کشور دوست ماهند نه تنها درجهت تر قی مر دم خویش کامیابی های ارزشمنـد بـدست آورده اند بلکه درزمینه همکاری فنی واقتصادی باکشور های دوست درچندین کشوربشمول افغانستان گام های برجسته میگذارند کـه محفل امروز یکی از مظا هران میباشـد . همچنان که دراین چندسال اخیر اعمار این موسسه محل همکاری نزدیك وصمیما نـه مهند سان ومعماران هردو کشور بودهمچنان اکنون این موسسه یك ساحهٔ تعاون ویار ی طبیبان پرستاران ودیگر پرسنل صحی هـر دوکشور دوست گردیده است . امید واریـم این همکاری کهضمنا بیانگر پیشرفت طبابت

عصری وتحقیقات علمی درزمینه صحی در کشور بزرگ هند میباشد توسعه یابد .

شاد مانیم یک‌عده پرسونل صحی ماد ر موسسات طبی آنکشور دوست دریک فضای دوستی بی‌شائبه تحصیلا ت نظری و عملی کرده ومیکنند تادر پیشرفت امور این موسسه مهم درحال وآینده خد مت گزارده بتوا نند بااین آرزومندی که همکاری های افغا نستان وهند در دیگر زمینه هانیز مطابق مذاکرات کمیسیون مشترك همکاری اقتصادی وفرهنگی هردو کشور توسعه بیابد مراتب قدر دا نی حکومت افغانستان از ز حمات متخصصا ن هندی که مساعی شان در زمینه های مختلف به‌انعقاد این محفل مو قع داده است و از مجاهدات صمیما نه متخصصا ن وکار گران افغانی که‌در ینجا بوطن خودخدمت ارزنده نموده وضمنا خشتی در دیوار دو ستی افغانستا ن و هند گذاشته اند اظهارمینمایم.

اتعقاد این محفل تذکارآن لمحات رامو قع میدهد که‌زعیم فقید هند مرحوم دا کتر ذاکر حسین پنج سال قبل سنگ تهداب‌این شفاخانه راگذاشتند .

متن بیانیهٔ جلالتماب وی‌وی گیری هنگا م

افتتاح موسسهٔ صحت طفل .

اعلیحضرتا !

جلالتماب خانمها واقایان !

برای من مسرت بزرگیست که در مراسم افتتاح رسمی‌شفاخانه‌اطفال وموسسه‌صحت‌طفل دراینجا حاضر میباشم . این پروژه بهترین نمونه از همکاری هندو افغانستان میباشد که‌تا اکنون صورت گرفته است .

سنگ تهداب این عمارت زیبا تو سط دکتور ذاکر حسین معاون رئیس جمهو ر وقت هند حینیکه‌درسال ۱۹۶۷ ـ برای‌بازدید افغانستان آمده بود گذاشته شد .دوسال بعد ایـن‌پروژه باسفر میرمن اندرا گانـدی ازکابل تشویق معتنابهی دریافت من‌درحالیکه امروز به‌خاطر این موسسه درینجا حاضـر هستم از ارزشی که‌به‌آن داده شده‌وازعـلاقهٔ که‌رهبران مابان دارند اگاهم .

حاجت به‌تذکر نیست که‌ازطرف افغانستان هرنوع توجه متداوم وکامل برای این‌پروژه نشان داده شده‌است .

من میدانم که اعلیحضر ت شما شخصاً باین پروژه علاقمند بو دیـــد زیراحتـی از نخستین روز های ساختمان این بناازبازدید های آتی نیزدریغ نمی فرمو دید که‌این‌خود نشان دهنده علاقه عمیق اعلیحضرت اسـت وکارکنان هندی وافغانی رابه اندازهٔ زیاد ی تشویق نموده‌است .

مؤسسه که‌امروز افتتاح میشود یکـی از بزرگترین پروژه هائیست که‌تحت پرو گرام همکاری تخنیکی هند درخارج از آنکشـــو ر اعمار میشود .

این پروژه سمبو ل ارزشی عا لی اسـت که‌هندبه مناسبات خویشس با افغانستان قایل است. همچنان این پروژه نشان دهنده‌حسن احساس همکاری هردو کشور است کـــه در راه‌مساعی مشترك تامین زندگی بهتربرای مردمان خویشس اختیار کرده‌اند .این مؤسسه مثال حقیقی مساعی همکاری است . زیـــرا درین پروژه هردو طرف سهم‌مهمی گرفته‌اند حکومت افغانستان قسمت بزرگ ضروریا ت محلی راتهیه کرده‌درحالیکه هندبناراتعمیر و وسایل لازمه طبی راتهیه نموده است ایـن تعمیر دراثر کارافغانها وپرسونل ما هـــر افغانی بناء گردید که‌ازآغاز پروژه درآن کار می کردند .

امیدوارم که‌این سهم آنهادرهر مرحلـــه تکمیل پروژه معنی کسب سریع تمام قابلیت

های لازمه رادر افغانستان برای تعمیل پروژه دارای این‌ماهیت درآینده باحداقل کمک خارجی داشته باشد نایل شدن طور سلیم به اتکا بخود هدف دوجانبه است‌و من یقین‌دارم که‌این پروژه مشترك درین هدف سهم‌خواهد داشت . ارزش این نوع مؤسسه رانمیتوان محض باعظمت عمارات یاعالی بودن‌وسایل آن قیاس کرد. جریان تداوی های که‌منظور این موسسه راتشکیل میدهد اولتر از همه

مستلزم کار کنان تربیت یافته وفداکار است هندیك تعداد کوچك متخصصین را برای‌انجام کار های ضروری درین موسسه تهیه کرده است درحالیکه تعداد زیاد کار کنان ازطرف افغانستان تهیه شده‌است برای هردو طرف کار حقیقی شفاخانه فقط اکنون شروع میشود زیرا آنهاباید بیاموزند که‌مهارت های خودرابه نفع آنهائیکه درین موسسه به‌غرض تداوی می‌آیند بکاربرند .

میخوا هم مخصوصا تصمیم حکومت افغانستان رادر مورد اضافه کردن‌یك‌هاستل نرس ومحل اقامت برای رئیس شفاخانه درپلان اصلی تذکردهم این تصمیم مخصوصا قابل قدراست زیرا نشان میدهد که چه اندازه این موسسه هم اکنون بحیث یك موسسه ملی افغانستان موسسه که‌ضرورت به‌بهبود متداوم ووسعت در خدمت مردم دارد تلقی میشود .

بالاتر ازهمه آنچه قابل ملاحظه وتشویق کننده است اینست که‌این موسسه وقف‌رفاه اطفال وخردسالان شده است تماس هابین هند وافغانستان عمیق‌و دیرینه است مادر گذشته اشتراك مساعی زیاد به‌خارج داده و یکجا سهم های قابل ملاحظه در جهان گرفته ایم امروز ثمرتماس های تاریخی خودرا می‌بینیم وساحه های بسیار پرثمر همکاری رادرآن‌می یابیم موسسهٔ صحت طفل درکابل اعتماد متقابله ماراتمثیل میکند که نسل های آینده درکشور های ماازیکدیگر مثل پدران خویش الهام خواهند گرفت .

علاوه براین موسسه پروژه‌های متعددیگر هند وافغان وجود دارد که مساویانه نشان دهندهٔ عزم هردوطرف برای همکاری به نفع طرفین میباشد مادرهند درصددآن شده‌ایم تا مهارت هایی راکه بازحمت کشی فر اوان و بعدازآن تلاش هاو مشکلات‌در مسیرانکشاف اقتصادی خویش کسب‌کرده‌ایم در دسترس برادران افغا نی خو یش بگذاریم هندمثل منابع مادی نادر دارد ونیازمند تضمین‌انکشاف سریع برای مردم خود میباشد چون مابه‌عین منطقه قرار داریم ومعضلات ماشباهت بد هم میرساند عقیده داریم که‌راه های حلی‌که در هند پیداشده برای افغانها نسبت به‌راه‌هایی که‌از ممالك انکشاف یافته نسبت میکنند کمك بیشتر خواهد کرد. قابل تذکر وقدر دانیست که دوستان افغانی مادرین مورد باما هم نظریه اند .

برای توضیح این نکته به‌پروژهٔ برق و آبیاری چارده غوربند اشاره میکنم درینجا تجربه هند مستقیمانه به‌آن اوضاع‌افغانستان تطبیق گردید که‌بسیار شباهت به‌او ضاع بعضی قسمت های کوهستان هند دارد .این پروژه حیات مردم‌آن منطقه رابهتر ساخته و برای شان تسهیلات ووسایلی را فرا هم خواهد ساخت . البته درحالیکه پیشرفت درآینده بسیار اهمیت دارد درعین زمان حفظ آن جنبه های گذشته که‌منبع افتخار والهام در انکشاف یك ملت است نیز ضروری میباشد یکی ازدلچسپ ترین پروژه هندو افغانستان حفظ مجسمه های بودا در بامیان است. این مجسمه های بزرگ معروض دستبرد زمان قرار گرفته ودرخطر فروریختن بود. همکاری مشترك بین هند وافغانستان در جهت جلوگیری آن‌وبرای‌حفظ آثارباستانی برای آینده اکنون درچار مین مرحله خود وارد شده‌است .

این ها فقط شمهٔ ازطرقیست که دران هند وافغا نستان مشترکا کار کرده‌اند امروز در حالیکه این موسسه جدید زیبا برای استفاده مردم افغانستان افتتاح میشود مسرت دارم که توانستم تصمیم مملکت خودرا برای دوام وتوسعه همکاری با افغانستان وبه کمک افغانستان مجدداً اظهار کنم ماقبلا درانجام بعضی‌پروژه هابه همکاری یکدیگر توفیق

حاصل کرده‌ایم آینده فرصت های جدید ی برای مساعی متقابله مهیا خواهد کرد و من یقین دارم که‌یادگار های دیگر روحیهٔدوستی بین کشور های ما در فرصت های آینـــده بوجود خواهدآمد .

همچنان دعوتی‌ازطرف‌دکتورعبدالظاهرصدراعظم به افتخار جلالتماب وی‌وی‌گیری رئیس‌جمهور هندساعت ۸٫۴۵شب ۲۱ سرطان در تالا ر وزارت امور خارجه ترتیب یافته بود که‌دران پوهنوال دکتور محمدعمر وردك رئیس ولسی جرگه سناتور عبدالهادی‌داوی رئیس‌مشرانو جرگه ښاغلی علی محمد وزیر دربارسلطنتی اعضای کابینه بعضی ازقضات ستر ه محکمه اعضای اداری هردو جرگه شورا بعضـی از جنرال های اردو برخی ازمامورین عالیرتبـه ملکی والی کابل ښاروال سرپر ست سران کورد ډیپلوماتیك مقیم کابل سفرای هــر دو کشر وهمراهان رئیس جمهور هند اشتراك ورزیده بودند .دراین دعوت دکتورعبدالظاهر صدراعظم جام خودرا بـه‌صحت جـلالتما ب وی‌وی گیری رئیس جمهور هند به‌دوستی مزید دوکشور وترقی کشور هند بلندکردند.

همچنان جلالتماب وی‌وی گیری رئیـــس جمهور هند جام شانرابه صحت اعلیحضرت معظم همایونی وعلیا حضرت ملکهٔ معظمـــه سعادت وترقی مردم افغانستان وتوسعهٔمزید دوستی هند وافغانستان بلند کردند .

جلالتماب وی‌وی گیری رئیس جمهور هند وبعضی از همراهان شان‌قبل از ظهر روز۲۲ سرطان از موزیم کابل دیدن کردند .

رئیس جمهور هند در مدخل موزیم‌ازطرف ښاغلی محمد ابراهیم عباسی وزیر اطلاعات وکلتور اراکین آنو زارت ومنسوبین موزیـم استقبال گردیدند .

رئیس جمهور هند وهمرا هان شان‌ازاتاق های مختلف موزیم کابل دیدن کردند .د ر ختم بازدید جلالتماب رئیس جمهور هنـــد درکتاب مخصوص موزیم امضاء نمودند .

جلالتماب وی‌وی‌گیری رئیس جمهور هند و بعضی از همراهان شان ساعت یازده قبل از ظهر روزپنجشنبه ازباغ بابرشاه دیدن‌کردند درمدخل باغ ښاغلی محمد کبیر نور ستانی ښاروال سرپرست ارا کین ومنسو بیـــن ښاروالی از رئیس جمهور هند پذیرا ئـــی نمودند .

رئیس جمهور هند گفت از اعلیحضر ت معظم همایونی سپاسگزارم که بمن موقـــع دادند تااز نزدیك مزار يك‌شخصیت بزر گ آسیائی یعنی بابرشاه راکه زمانی تاریخ‌هند بدست اوبود دیدن نمایم .

جلالتماب وی‌وی گیری رئیس جمهورهند که‌بدعوت اعلیحضرت معظم همایونی برای‌يك مسافرت رسمی ودوستانه بکابل آمده بودنـد سا عت هشت وبیست دقیقهٔ صبح روز ۲۳ سرطان توسط طیاره عازم دهلی جد یـــد گردیدند .

ذات شهریاری جلالتماب وی وی گیری راتانزدیك طیاره همراهی نموده وبا مهما ن محترم شان وداع کردند .

درنزدیك طیاره والاحضـرت مار شـــال شاه ولیخان غازی فاتح کابـل والا حضـرت جنرال سردار عبدالولی دکتور عبدالظا هــر صدراعظم پوهنوال دکتور محمد عمر ورد گ رئیس ولسی جرگه سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه پوهاند دکتورعبدالحکیم ضیایی قاضی القضات ښاغلی علی محمـد وزیر دربار سلطنتی ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ښاغلی محمد موسی شفیق وزیر امور خارجه ښاغلی امان الله منصوری وزیر داخله دکتور نعمت الله پژواك والی کابـل ښاغلی محمـدکبیـر نورستانـی ښـارو ال سرپرست ودکتور عبدالحکیم‌طبیبی سفیرکبیر افغانستان متعین دهلی وښاغلی مهتا سفیـر کبیر هند بدربار کابل برای وداع باجلالتماب وی‌وی گیری به معیـت ذات شهـر یاری بودند .

طیارهٔ حامل‌رئیس جمهورهند وهمراهان‌شان ساعت هشت وبیست دقیقهٔ صبح ۲۳سرطان ازمیدان هوایی اوج‌گرفت .

مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی به ولایات کندهار و هلمند

اعلیحضو ت معظم همایونی روز بست‌و پنج جدی غرض بازدید ولایات کندهار وهیلمند توسط طیاره سلطنتی کندهار وارد آن و لا گردیدند .

درین‌بازدید ها والاحضرت شهزاده شا ه محمود والاحضرت‌شهزاده محمدداودپښتون یار نیزشرف معیت اعلیحضرت معظم همایونی راداشتند .

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ده قبل ازظهر روسای دوایر مرکزی ومعاریف ولایت کندهار رادرسالون قوماندانی قول اردو ی آن‌ولایت بحضور شاهانه پذیرفته وآنهارامورد الطاف شاهانه‌قراردادند، ذات‌شاهانه درمدخل قرار گاه ازطرف دگرجنرال ارکانحرب‌محمد سعیدقوماندان قول اردوی کندهار وجنرا ل های اردوی شاهانه استقبال گردیدند .

سپس رؤسای دوایر مرکزی و معاریف ولایت کندهار درحالیکه ښاغلی سلطان‌عزیز زکریا والی آن ولایت نیز حاضر بود به حضور شاهانه شرفیاب شدند .

اعلیحضرت معظم‌همایونی‌فرمودند که‌وزرای فوایدعامه زراعت وپلان که‌شرف معیتی شانرا دارند راجع‌به‌مشکلات ولایت کندهار ازنزدیک باوکلاومردم تماس‌میگیرند وتاجاییکه در توان حکومت باشد برای رفع آن‌مشکلات تو جه خواهند کرد.حاضرین طعام چاشت را بــا اعلیحضرت معظم‌همایونی صرف‌کردند. ملاقات ذات‌شاهانه باماموریـن واهالی ولایت‌کند هار سه‌ساعت رادر برگرفت .همچنان اعلیحضرت معظم‌همایونی ساعت سه‌وپانزده دقیقه بعداز ظهرسیلوی کندهار رادرکوکران معاینه‌فرمودند

اعلیحضرت معظم‌همایونی از قسمت ها ی مختلف گدام وآسیاب سیلوی کندهار درحالی که‌درهر قسمت توسط مامورین موظـــف تفصیلات بعرض‌میرسید باز دید فرمودند .

سیلوی کندهار که کارساختمان آن درسال ۱۳۴۹ آغازشده است امسال تکمیل گردیده وظرفیت بیست هزار تن‌غله رادارد ، آسیاب سیلوی کندهار دربیست‌وچهار ساعت یکصدو بیست تن‌گندم راآردمیکند .

همچنان اعلیحضرت معظم‌همایونی بعد از ظهر ۲۵ جدی به‌محل قشله جدید عسکـری کندهار تشریف برده ودرآنجا نقشه وسا حه قشله عسکری راملاحظه فرمودند واز فعالیتی که‌درسرسبزی ساحه های قشله‌بعمل آمد ه مراتب رضایت شاهانه رااظهار فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی عصر همانروز ازباغ ښاغلی‌سید عبدالرحمن شاه‌کندها ری درشهرکندهار نیز دیدن نمودند، درین باغ انواع مختلف گل وطیور وحیوانا ت‌پرورش یافته است دربازدید تاریخی بیست‌و پنج جدی‌اعلیحضرت معظم‌همایونی علاوه ازاعضای معیتی ذات شاهانه ښاغلی‌سلطان عزیز زکریا والی کندهار دگرجنرال محمد سعید قوماندان قول اردو وښاغلی عبدالاحد کرزی نایب اول ولسی‌جرگه نیزحاضربودند .اعلیحضر ت‌معظم همایونی درحالیکه والاحضرت شهزاده شا ه محمودووالاحضرت شهزاده محمد داودپښتونیار شرف معیت ذات شاهانه راداشتند ساعت پنج ونیم بعدازظهر بیست‌وپنج جدی خرقه مبارکه رادرشهر کندهار زیارت نموده وبه‌روح پاک حضرت محمدمصطفی پیغمبر بزرگ اسلام صل‌الله‌علیه وسلم درود ودعا اتحاف نمودند.

اعلیحضرت معظم همایونی دکندهار دسپلوگدام گوری

بعداً ذات شاهانه از قسمت های مختلف تزیيناتی داخل گنبد خرقه‌مبارکه‌دیدن‌نمودند.

ذات شاهانه برای تکمیل امور گنبد خرقه مبارکه ودروازه درآمدگنبد که تحت ساختما ن میباشد به‌والی کندهار هدایت ارشادفرمودند. این‌دروازه ازنقره‌به‌قسم سواد کاری سا خته میشود ودرروی آن سکه های طلاونگینه ها ی لاجورد وشاه مقصود نصب میشود .

ذات شاهانه سپس به‌مزار اعلیحضر ت احمدشاه‌بابا ومیرویس نیکه تشریف برد ه وبروح‌آن‌مردان بزرگ‌تاریخ دعا نمودند .
اعلیحضرت معظم همایونی در مورد تر میم وتنویرگنبد احمدشاه بابا وامورمیناتور ی‌گنبد میرویس‌نیکه که‌فعلاکارآن جریان دارد، به والی کندهار هدایت ارشادوازحسن‌کار ښاغلی‌محمد علی میناتوریست اظهار رضایت فرمودند .
درموقع‌زیارت ازخرقه مبارکه ودعا برمقبره احمدشاه بابا ومیرویس نیکه علاوه به‌ذوا ت اردوی کندهار والیان هیلمند وزابل‌نا یب اول ولسی‌جرگه ویك عده از وکلای کندهار درولسی‌جرگه شرف‌معیت اعلیحضرت معظم همایونی راداشتند

بعداز زیارت خرقه مبارکه اعلیحضرت معظم همایونی احسا سات گرم مردم کندهاررا که‌بدور محوطهٔ خرقه مبارکه برای استقبا ل اعلیحضرت معظم همایونی گردآمده بودندقبول فرموده وآنهارا مورد تفقد والطاف شا ها نه شان‌قرار دادند .

اعلیحضرت‌معظم‌همایونی ساعت شش وده شام‌به‌اقامتگاه‌شاهانه عودت فرمودند .
اعلیحضرت‌معظم‌همایونی ساعت سه بعد از ظهر‌بیست‌و پنج‌جدی یکعده از وکلاوسناتورا ن ولایات کندهار وزابل رادراقامتگاه شاهانه‌به حضورپذیرفتند .درموقع این‌شرفیابی به‌حضور ذات شهریاری والیان کندهار هیلمند زابل‌و فراه هم‌حاضربودند .

اعلیحضرت معظم‌همایونی ساعت یازده و پنجاه‌وهشت دقیقه قبل از ظهر روز بیست‌و شش جدی ازکندهار به‌لشکرگاه مواصلـــت فرمودند .والاحضرت شهزاده شاه محمودوالا حضرت شهزاده محمد داود پشتونیار شر ف معیت ذات شاهانه رادارند .

اعلیحضرت معظم‌همایونی در دو را هـــی کندهار وهلمند ازطرف انجنیر میرمحمد اکبر رضاوالی ورئیس عمومی انکشاف وادی‌هلمند و ارغنداب مولوی محمداصرار رئیس محکمه وکلای هیلمند درولسی جرگه استقبال گردیدند ذات‌همایونی حین‌مواصلت به‌شهر لشکرگا ه سلام‌قطعه‌تشریفاتی راقبول وآنرا معاینـــــه فرمودند .متعاقباً یکدسته ازاطفال ، دسته‌های گل رابه‌وکالت ازشهر یان‌لشکرگاه بحضو ر اعلیحضرت معظم‌همایونی تقدیم داشته وذات شاهانه‌راخیرمقدم گفتند .اعلیحضر ت معظم همایونی آنهارامورد الطاف شاهانه قراردادند· دراین‌موقع‌ښاغلی‌محمد کریم بارك ښاروا ل سرپرست لشکرگاه بیانیهٔ خیر مقدم به‌حضور شاهانه به‌عرض‌رسانید .سپس ذات شهریاری جانب صنوف مستقبلین تشریف فرما گردیده وباهریك مصافحه فرمودند .برای استقبا ل ازاعلیحضرت معظم همایونی رؤ سای دوایـــر معاریف شهریان لشکرگاه وشاگردا ن‌معارف دردوطرف جاده صف‌بسته بودند .

درمسافرت ذات شاهانه به‌ولایت‌هیلمـــند ښاغلی خوازك زلمی وزیر فواید عامه داکتر عبدالوکیل وزیرزراعت‌وآبیاری داکترعبدالواحد سرابی وزیر پلان ښاغلـــی سلطـــان عزیــز زکریا والی‌کندهار ودگرجنرال ارکا ن‌حرب محمدسعید قوماندان قول اردو ی‌کندها رنیز شرف معیت ذات شهریاری راداشتند .

اعلیحضرت معظم‌همایونی بعد از ظهرهمان روزازکانال جدید شمالان غربی وفار م‌حیوانی وزراعتی اردودرساحه مارجه وادی هیلمنددیدن فرمودند .درین موقع والاحضرت شهزاده شاه محمود ووالاحضرت شهزاده محمدداود پشتونیار شرف‌معیت ذات شاهانه راداشتند .

موقع‌بازدید ذات همایونی وهمراهان شا ن ازسربند پروژه شمالان در مورد نقشه‌عمو می انکشاف کانال ازطرف انجنیر محمد اما ن رئیس دستگاه‌ساختمانی‌وادی هیلمندتوضیحات به‌عرض میرسید .

بعداً اعلیحضرت معظم همایونی از شروع کانال‌تاختم آن‌که‌چهل ودو کیلو متر سا حه را احتوا کرده‌است‌بسواری موتر بازدیدفرمودند انجنیرمیرمحمد اکبررضا والی ورئیس عمومی انکشاف وادی هیلمند وارغنداب گفت باتکمیل این‌کانال شصت‌وسه هزار جریب زمین تحت آبیاری می‌آید .تاکنون هفده کیلو مترکانا ل مذکور حفرگردیده است .این‌پروژه شامل‌شبکه آبیاری زاکشی واحداث سرکها وهموار کاری میباشد .

اعلیحضرت معظم‌همایونی بعداً فارم حیوانی اردوی (مار جـــه) را د ر حـــا لیکـــه از طرف‌آمرین موظف توضیحات بعرض میرسید، مشاهده وراجع به‌انکشاف وتوسعه این‌پروژه به قوماندان مربوط هدایت ارشاد فرمودند .

درین فارم هفتصدوبیست‌راس حیوان‌مختلف تحت تربیه ونسلگیری گرفته شده‌است در بازدید اعلیحضرت معظم همایونی از پروژه های‌متذکره وزرای فواید عامه زراعت وآبیاری پلان والیان هیلمند وکندهار وقوماندان‌قول اردو کندهار ووکلای ولایت هیلمنددر ولسی جرگه نیز حاضر بودند .

اعلیضرت معظم‌همایونی ساعت شش وچهل دقیقه شام همان روزبه‌اقامتگا ه‌شاهانه‌در لشکرگاه معاودت فرمودند .

اعلیحضرت معظم‌همایونی وکلا وسناتور ـ ولایت نیمروز رادرحالیکه ښاغلی سخی احمد فرهاد والی آنجا نیزحاضر بود ساعت هفت‌و پانزده دقیقه شب‌بیست‌وشش جدی دراقامتگا ه شاهانه‌درلشکرگاه به‌حضور پذیرفتند .

اعلیحضرت معظم همایونی پس ازمسافرت بولایت کندهار وهیلمند ساعت سه‌و نیـــــم بعدازظهر روز بیست‌و نه جدی توسط طیار ه سلطنتی‌کندهار بمیدان هوایی بین‌المللی کابل مواصلت فرمودند .در نزدیك طیـــــاره از اعلیحضرت معظم همایونی والاحضر ت‌شهزاده احمدشاه‌والاحضرت جنرال سردار عبدالو لی ښاغلی محمدموسی شفیق صدراعظم سناتو ر عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ښاغلی علی‌محمدوزیر دربار سلطنتی وداکتر نعمت الله پژواك وزیر داخله استقبال کردند . دراین سفروالاحضرت شهزاده شاه‌محمود ووالا ـ حضرت‌شهزاده محمدداود پښتونیار نیز شرف معیت ذات‌شهریاری راداشتند .

درمیدان هوایی بین‌المللی کابل اعضا ی حکومت جنرال های اردوی‌شاهانه ومامور ین عالیرتبه نیزبرای پذیرایی ازاعلیحضر ت‌معظم همایونی حاضربودند .

مسافرت والاحضرت شهزاده احمدشاه و والاحضرت خاتول به هندوستان

والا حضر ت شهـزاده احمـد شا ه و همسر شا ن وا لا حضـر ت خا تـو ل بنا بدعو ت دو لت هند ساعت یا زده وسی دقیقه قبل ازظهر روز ۱۲ قوس توسط طیارهٔ سلطنتی کند هار عازم آنکشور گردیدند برای وداع باوالاحضر تین درمیدان هوا یـی بین المللی کابـل والاحضـرت شهـز اده شاه‌محمود ، والا حضرت محبو ب غـازی بناغلی صدراعظم ، دکتور محمدعمر وردگ رئیس ولسی جرگه سناتور عبدالهادی داوی رئیس دشیرانو جـرگـه ، معاون صدا رت، بعضـی از اعضای کـا بینه ، بـرخـی ازقضات ستره محکمه عده‌ای از اعضـا ی هردوجرگه شوری جنرال های اردو والی کابل بناروال سر پرست وعدهٔ ازپشتو نستا نـی های مقیم کابل شیخ السفرا واعضای سفارت کبرای هند مقیم کابل حاضر بودند .

والا حضرت شهزاده احمـدشاه قبـل از عزیمت مراتب احترام‌گارد تشریفاتی راقبول وآنرا معاینه کـردند . والا حضرت شهـزاده احمدشاه وهمسر شان والا حضرت خا تول بنابدعوت مقام ریاست جمهـوری هنـد از نمایشگاه بین‌المللی آسیایی منعقده دهلـی ومواضع تاریخی وتحولات اقتصادی آنکشو ر دیدن نمودند .

درین مسافرت دکتور محمداکرم رئیـس روابط فرهنگی امور خارجه بریدجنرام‌عبدالله روکی رئیس روابط خارجی وزارت دفاع ملی وبناغلی‌نبیل ملك اصغـر عضـو ر یا ست تشریفات وزارت امور خارجه باوالاحضرتین همراه بودند ، همچنان بنا غلی مهتا سفیر کبیر هندمتعین کابل باخانمش برای اشتراك در مراسـم پذیرائـی والاحضرتیـن عـازم دهلی شدند .

طیارهٔ سلطنتی کندهار حامل والاحضرتین ساعت سه‌بعداز ظهر دوازده قوس بـوقت محلی بمیدان هوایی دهلی فرودآمد .

بناغلی پاتك معاون رئیس جمهو ر هند وخانمش اعضای کابینه مامورین عا لیر تبه سفرای کبیر افغانستان وهند مقیم دهلی و کابل وافغانهای مقیم دهلی از والا حضر ت شهزاده احمدشاه ووالاحضرت خاتول استقبال کردند . هنگام مواصلت والاحضرتین بمیدان هوایی دهلی پس از آنکه موزیك سرود ملی افغانستان وهندرا نواخت والاحضرتین‌مراسم احترام گارد تشریفاتی راقبول وآنرا معاینه کردند . متعاقباً والا حضرتین بسواری موتر جانب راشترا پتی بهاون مهمانخانه ریا ست جمهوری هندکه برای اقا مت والا حضرتین تعیین گردیده تشریف بردند .

وا لا حضر ت شهزاده احمد شاه و همسر محترمهٔ شان والاحضرت خاتول ساعت سه بعدازظهر روز ۱۳ قوس‌بوقت‌محلی ازمواضع تاریخی دورهٔ اسلامی در دهلی دیـــدن‌کردند همچنان والاحضرتین پس از انکه ساعت ۹ و ٤٥ صبح بوقت محلی بر آرامگاه گانـدی فیقید جواهر لال نهرو ولال بهادر شاستری اکلیل گل گذاشتند از نمایشگاه آسیا یـی که‌به تقریب بیست وپنجمین سالگرهٔ آزا دی هند دایر شده بـود دیدن نمودنـد همچنان والاحضرت شهزاده احمدشاه ووالاحضـر ت خاتول شب ۱۳ قوس درضیافتی اشتـرا ك نمودند که ازطرف بناغلی پاتك معاون‌رئیس

جمهور هند وخانمش به‌افتخار والاحضر تین ترتیب شده بود .

دراین ضیافت اعضای کابینه جنرال های اردو مامورین عالیرتبه هند معاریف‌دهلی وسفرای کبیر هردو کشور باخانمهای شان اشتراك ورزیده بودند .

ښاغلی پاتك معاون رئیس جمهور هند در ضمن این ضیافت طی بیانیهٔ مختصری به‌علایق دوستانه بین افغانستان وهند اشاره نموده وآرزو مندی کشور شن رابرای تقویت این پیوند ها ابراز نمود .

والا حضرت شهزاده احمدشاه مقابلتاً با اظهار قدردانی ازپذیرائی باحرارت مقام ریاست جمهوری و حکومت هند اظهار سپاسگذاری نمودند .

والا حضرت شهزاده احمد شاه و والا حضرت خاتول باښاغلی وی‌وی گیری رئیس جمهور وخانم شان درقصر ریاست‌جمهوری ملاقات تعارفی نمودند .همچنان معاون رئیس جمهور هند وخانمش برای اعادهٔ ملاقات تعارفی بحضور والا حضرتین مشرف گردیدند درین ملاقات ها دکتور عبدالحکیم طبیبی سفیر کبیر افغانستان مقیم دهلی وښاغلی مهتا سفیر کبیر هند بدربارکابل نیزحاضر بودند .

نمایشگاه بین المللی آسیایی که‌روز ١٤ قوس مورد بازدید والاحضرتین قرار گرفت سومین نمایشگاهی است که دران بیش‌از پنجاه مملکت آسیایی اروپائی و امریکایی به شمول افغانستان اشتراك داشتند . این نمایشگاه بتاریخ دوازده عقرب دایر شده وتا ١٧ قوس دوام کرد .

آثار تاریخی دورهٔ اسلامی که‌والاحضرتین ازان بازدید کردند شامل مقبره‌های همایون نظام‌الدین اولیاء ، امیر خسرو وقطب مینار میباشد .

والاحضرت شهزاده احمدشاه ووالاحضرت خاتول ساعت پنج‌ونیم عصر روز پانزده‌قوس بوقت محلی بامیرمن اندرا گاندی صدراعظم هند ملاقات نمودند . طی این ملاقات راجع‌به تشئید وتوسعهٔ روابط دو ستانهٔ افغانستان وهند در زمینه های اقتصادی وفرهنگی تبادل نظر بعمل آمد . همچنان والاحضرتین شب دریك ضیافت دوستانه وغیر رسمی صدراعظم هند درمنزل وی اشتراك نموده بودند .

والاحضرت‌شهزاده‌احمدشاه ووالاحضرت خاتول همسر شان قبل ازظهر ١٦ قوس از مسجد جامع دهلی ولعل قلعه دیدن کردند. همچنان والاحضرت شهزاده احمدشاه ساعت‌دونیم‌بعد از ظهر ښاغلی سوارن سنگ وزیر خارجهٔ هندرا برای ملاقات پذیرفتند . درین موقع سفرای کبیر افغانستان وهند نیز حاضر بودند .

والاحضر تین ساعت هفت ونیم شب از نمایش نور وصوت درلعل قلعه دیدن‌کردند همچنان والا حضرت شهزاده احمد شاه و والاحضرت خاتول از مسجد جامع دهلی دیدن نمودند که‌در عصر شاه جهان اعمار گردیده واز آثار دورهٔ اسلامی هند میباشد . همچنان لعل قلعه که‌از آن بازدید کردند، درکنار دریای جمنا موقعیت داشته ودر عهدشاه‌جهان اعمار شده است .این قصرمحل دربار شاه جهان ودیگر سلاطین مغل هند بعد ازوی‌بوده است . در نمایش نور وصوت تاریخ هند ازقرن چهارده باینطرف توسط صوت و نور توضیح میشود. وقسمت های مختلف این قصر توسط نور رنگا رنگ روشن میگردد .

والاحضرت شهزاده احمد شاه ووالاحضرت خاتول ساعت نه‌صبح روز ١٧ قوس بوقت محلی ازدهلی جدید توسط طیارهٔ مخصوص عازم کج راو واقع درایالت مدیا پردیش گردیدند .برای وداع والاحضرتین در میدان هوائی دهلی ښاغلی پاتك معاون رئیس جمهور هند و خانمش ویکعده دیگر از شخصیت های هندی افغانهای مقیم دهلی و سفرای کبیر هردو کشور حاضر بودند .

والاحضرت شهزاده احمدشاه ووالاحضرت خاتول ساعت هفت ونیم شام ١٨ قوس ضیافتی درهوتل اشوکا دردهلی ترتیب‌داده بودند که دران ښاغلی پاتك معاون رئیس

جمهور وخا نمش قا ضی القضا ت رئیس شوری بعضی از اعضای کابینه جنرال ها و مامورین عالیرتبه هند وسفرای کبیر هر دو کشور باخانم‌های شان اشتراك ورزیده‌بودند. همچنین و ا لا حضـر تین بعـد از ظهر ۱۸ قوس در ضیافت نهار اشتراك کر دند که ازطرف سفیر کبیر افغانستان مقیم دهلی دران سفارت به اعزاز شان ترتیب یافته بود، درین دعوت علاوه براعضای سفارت کبرا ی افغانی افغانها ی مقیم دهلی نیز اشترا ك کرده بودند .

همچنان والا حضرت شهزاده احمدشاه و والاحضرت خانول ازمؤسسه تحقیقات‌زراعتی ولابراتوار ملی فزیك هند در دهلی دید ن نمودند .

والاحضرت شهزاده‌احمدشاه‌ووالاحضرت‌خانول روز ۱۸ قوس ازتاج‌محل دراگره دیدن‌نمودند تاج‌محل یکی از بناهائی است که در عهد شاه‌جهان امپرا طور مغلی هنداز مرمرساخته شده‌است همچنان والاحضر تین در همـا ن روز از فتح پو ر سکری شهر تا ر یخـی جلال الدین اکبر که‌بنام مغل اعظم‌یادمیشود دیدن کردند .

همچنان‌والاحضرت‌شهزاده‌احمدشاه ووالاحضرت خانول شب بیست ویك قوس در ضیا فتی اشتر اك نمو دند که‌ازطرف گور نر ایالت میسور بافتخار والاحضرتین ترتیب یافته‌بود.

والا حضرت شهزاده احمد شاه و همسر محترمهٔ شان والاحضرت خانو ل به سلسلهٔ بازدید از ایالات هند توسط طیاره مخصوص صبح بیست ویك قوس به میسور وا ر د شدند .

والاحضرتین درین ایالت ازشهر قد یمی اودیپور درایالت راجستان و شهر بنگلو ر دیدن کردند . اودیپور یکی‌از شهرای تاریخی وتور ستیك هندبوده وسالانه یك تعداد زیاد مردم ازین شهر دیدن میکنند . والاحضرتین دربنگلور ازلعل باغ وفابریکه ساعت ساز ی دیدن نموده‌اند .

والاحضرت شهزاده‌احمدشاه‌ووالاحضرت‌خانول برای یك اقامت دو روزه وارد ایـالت کرالا گردیدند . گورنر ایالت کرالا صدرا عظم و اعضای کابینهٔ ایالتی بناروالی ویکعده دیگر ازشخصیت های آن ایالت ازوالا حضر ت شهزاده احمدشاه و والاحضرت خانول همسر شان استقبال کردند .

والاحضر تین شب بیست وششس قو س در دعوتی اشتراك کردند که‌به افتخار شا ن ازطرف گورنر ایالت کرالا ترتیب یافته‌بود . والاحضرت شهزاده احمدشاه ووالا حضر ت خانول همسر شان به‌سلسلهٔ بازدیداز ایالات هند روز اول جدی‌وارد بمبئی مرکز مهااشترا شدند . از والاحضرتین هنگام موا صلت به بمبئی گورنر و زرای کا بینه قو ما ندا نان عالیرتبه نظامی و ما مورین عالیر تبه ملکی ایالت مها اشترا جنرال قونسل وا عضا ی قونسل گری افغانی افغا نان مقیم بمبئی و پشتو نستا نی ها ی مقیم انشهر استقبال نمودند ، والاحضرتین ساعت پنج همان روز به‌وقت محلی در دعوت عصریه ای اشتر اك نمودند که بافتخار شان از طرف بنا غلی محمدیوسف مهردل جنرال قونسل افغا نی ترتیب شده بود .درین هنگام عده‌ای زیادی از افغانان مقیم آن ایالت نیزشرف مصاحبت والاحضر تین راحاصل کردند .

والاحضرت شهزاده احمدشاه ووالاحضرت خانول همسر شان شب سه جدی درنمایشس خیریه‌ای که‌برای جمع‌آوری اعانه به قحطی زدگان د ر بمبئی تر تیب شده بود اشتر اك نمودند .

والاحضرت شهزاده احمدشاه ووالاحضرت خا نول همسر شا ن عصر روز چار جد ی ۱۳۵۱ ازدهلی بکابل مراجعت کرد .

طیارهٔ سلطنتی کند هار حامل‌والاحضرتین ساعت پنج به‌میدان هوایی کابل فرود آمدو

درنزدیك طیاره والاحضرت شاهدخت بلقیس والا حضرت شهزاده محمد داؤد پښتو نیار والاحضرت محبوب غازی والاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل والا حضر ت جنرال سردار عبد الولی و بعضی د یگر از اعضای خا نوا ده جلیل سلطنتی ښا غلی محمد موسی شفیق صدراعظم پوهنوال دکتور محمدعمر وردك رئیس ولسی‌جرگه پو هاند دکتور عبدالحکیم ضیا یی قاضی القضا ت ښاغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی د کتو ر نعمت‌الله پژواك‌وزیر داخله ښاغلی‌محمدکبیر نور ستانی ښاروال سرپرست وشارژ دافیر سفارت کبرای هند مقیم کابل ازوالا حضرت شهزاده احمدشاه ووالاحضرت خا تول همسر شان استقبال کردند . والاحضرت شهزا ده احمدشاه ووالاحضرت خاتول مرا تب احترام گارد تشریفاتی را قبول نمود ند و سپس والاحضرت شهزاده‌احمدشاه بااعضای حکومت قضا ت ستره محکمه جنر ال ها ی اردو و مامورین عالیرتبه ملکی وعدهٔ ازاعضای هردو جرگه شوراکه برای استقبال ازوالا حضرتین درمیدان هوایی بین المللی کابل حضور بهم رسانیده بودند مصافحه کردند .

مسافرت والاحضرت شاهدخت بلقیس وجنرال

سردار عبدالولی به جاپان

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی بدعوت والا حضرت هیکی هیتوولیعهد جاپان ووالاحضرت میچیکو همسر ایشان ساعت ده و پنجاه دقیقه قبل ازظهر روز چار قوس جانب توکیو عزیمت کردند . درین سفر والاحضرت حمیرا ولی با والاحضرتین همراه بودند .

برای وداع والاحضرتین درمیدان هوا یی بین المللی کابل والاحضرت مارشال شاه‌ولی صدراعظم ، پوهنوال دکتور محمدعمر وردك رئیس ولسی‌جرگه ، دکتور عبدالصمد حامد معاون صدارت ، بعضی از اعضای کابینه ، بعضی از اعضای شورا ، برخی از جنرال های اردو ، مامورین عالیرتبه اعضای انجمن میرمن‌های رضاکار،والی کابل، ښاروال ښارپوهنتون ، سفرای کبیر جاپان وهندباخانم‌های شان حاضر بودند .

همچنان درسفر والاحضرتین بهجاپان ښاغلی سعدالله غوثی رئیس تشریفات خان غازی فاتح کابل ، ښاغلی وزارت امور خارجه نیز همراه بود .

دوالاحضرتی شهزاده بلقیس او جنرال‌سردار عبدالولی سره دکابل په‌هوائی ډګرکی ښاغلی صدراعظم خدای په‌امانی کوی

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی ساعت چهار بعداز ظهر روز چار قوس بوقت محلی واردتوکیو گردیدند . درمیدان هوائی توکیو والاحضرت اکی‌هیتو ولیعهد جاپان و والاحضرت می چیکو همسر شان والا حضرت میکا سا برادر اعلیحضرت امپراطور جاپان وشاهدخت میکاسا بناغلی اوهیرا وزیر خارجه جاپان و خانم‌شان، بناغلی‌سیدقاسم رشتیا سفیرکبیرو اعضای سفارت کبرای افغانی مقیم توکیو رئیس تشریفات وزارت خارجه جاپان باخانم های شان از والاحضرتین استقبال نمودند.

والا حضرتین پس از آنکه موزیك سلام شاهی افغانستان وسلام امپراطوری جاپان رانواخت ،سلام گارد احترام راقبول نمودند و بعداً تشریف فرمای اقامتگاه خویش درگی هنکان گردیدند .

تمنیات اعلیحضرت معظم همایونی را والاحضرت شاهدخت بلقیس و والاحضرت جنرال سردار عبدالولی به اعلیحضرتین امپراطور وامپراطورس جاپان ابراز کردند و راجع به‌روابط حسنهٔ هردوکشور از طرف هردوجانب ، تذکراتی صورت گرفت .

اعلیحضرتین امپراطور و امپراطورس جاپان دعوت نهاری بافتخار والا حضرتین درقصر امپراطوری ترتیب داده بودند . والاحضرت شاهدخت بلقیس و والاحضرت جنرال سردار عبدالولی ازشهر توکیو دیدن نمودند. همچنان والاحضرتین در دعوت‌شامی اشتراك نمودندکه‌از طرف بناغلی ماسایوشی اوهیرا وزیر امور خارجهٔ جاپان و میرمن اوهیرا بافتخار والاحضرتین ترتیب شده بود که‌دران علاوه از مهمانان افغانی بعضی از اعضای کابینهٔ جاپان مامورین عالی‌رتبهٔ آنکشور بناغلی سید قاسم رشتیا سفیرکبیر واعضای سفارت کبرای افغانستان در توکیو بناروال توکیو رؤسای نمایندگی های‌سیاسی درجاپان باخانم های شان اشتراك نموده بودند .

همچنان بافتخار والاحضرتین وهمراهان شان شب شش قوس ضیافتی در سفارت کبرای افغانی مقیم توکیو ترتیب شده بود . درین ضیافت اعضای خانوادهٔ امپراطوری جاپان وعدهٔ ازشخصیت های جاپانی اشتراك داشتند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی شام روز هشت‌قوس در دعوتی اشتراك کردند که‌بافتخار شان از طرف والاحضرت اکی هیتو ولیعهد جاپان و پرنسس میچیکو همسرشان درقصر اختصاصی ولیعهد ترتیب‌یافته بود. همچنان والاحضرتین بعداز بازدیدکیوتو، به‌توکیو عودت نمودند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی‌روز ۹ قوس به‌کیوتو که‌یکی از شهرهای مهم‌وعصری جاپان‌میباشد مواصلت کردند . والاحضرتین در اوایل صبح ازتوکیو توسط قطارآهن‌به مقصدبازدید ازمناظر دلچسپ و تاریخی غرب جاپان به طرف این شهر بحری حرکت کردند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس‌و والاحضرت جنرال سردار عبد الولی در راه عزیمت به کیوتو ، ازناگویاتو باونارا دیدن کردند و هنگام بازدید ازجزیرهٔ مروارید طرز ساختن مروارید رانیز مشاهده نمودند .

والاحضرتین ضمن بازدید ازکشور جاپان، قبل ازبازگشت بطرف توکیو ، از آثار تاریخی نارا، وتوکیو در غرب‌جاپان‌نیز دیدن نمودند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت سردار عبدالولی به بازدید یك هفته یی‌شان ازکشور جاپان‌خاتمه داده وصبح روز دوازده قوس ازتوکیو بطرف نیکو عزیمت‌کردند .

نیکو یکی ازمناطق پربرف وتفرجگاه‌عمومی درشمال توکیو میباشد .

والاحضرتین شب دوازده قوس ضیافتی به افتخار والاحضرت اکی هیتو وهمسرمحترم شان والاحضرت میچیکو ترتیب داده بودند

که‌درآن برعلاوه اعضای خانوادهٔ سلطنتی جاپان وزیر خارجهٔ آنکشور بناروال توکیو وسفیر کبیر افغا نی با خانم های شان شر کت داشتند .

همچنان والاحضرتین ازیك نمایش کشتی جودو نیز دیدن کردند .

والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی که مسافرت ایشا ن به‌جاپان ختم گردید در راه مراجعت بو طن روز هژده قوس بدهلی جدیدوارد گردیدند دکتور عبدالحکیم طبیبی سفیر کبیر افغا نی و خانمش اعضای سفار ت کبرای افغا نی ورئیس تشریفات وزارت امور خارجه هند درمیدان هوائی دهلی ازوالاحضرتین استقبال نمودند .

والاحضرت شاهدخد بلقیس و والاحضرت جنرال سردار عبد الولی ساعت هشت شب هژده قوس بوقت محلی درضیا فتی اشتراك کردند که‌ازطرف دوکتور عبد الحکیم طبیبی سفیر کبیر افغانی مقیم دهلی وخانمش به افتخار والاحضرتین درسفارت کبرای افغانی ترتیب شده‌بود .دراین دعوت بناغلی‌سکری قاضی القضات وبناغلی سوارن سنگ وزیر امور خارجه‌هند، لوی‌درستیز ،یکعده‌ازمامورین وصاحب منصبان آنکشور وبعضی ازسفرا ی ممالك دوست اشتراك کرده بودند .

والاحضرتین قبل‌از ظهر روز نزده قوس از نمایشگاه بین المللی آسیایی در د هلی جدید دیدن کردند وظهر روزمذکور دردعوتی اشتراك نمودند که‌به افتخار شان از طر ف رئیس نمایشگاه ترتیب یافته‌بود .

والا حضرت شاهدخت بلقیس‌ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی پس ازیك مسافرت رسمی ودوستانه به‌جاپان ساعت‌یازده وچهل پنج دقیقهٔ بیست قوس ذریعهٔ طیاره آریا نا بکابل مراجعت کردند .

والاحضرت حمیرا ولی که‌درین مسافر ت باوالاحضرتین همراه بودند، نیزبکابل مراجعت نمودند .

در میدان هوایی بین‌المللی کابل والاحضرت شهزاده شاه محمود والاحضرت محبوب غازی والاحضرت مارشال شاه‌ولیخان غازی فا تح کا بـل بنـاغلـی صدرا عظـم ، پـو هنوال دکتور محمد عمر وردك رئیس ولسی جر گه سنا تـو ر عبـدا لهـا د ی داوی رئیـس مشرانو جرگه معاون صدرا عظم ، عـده یـی از اعضای کابینه برخی ازقضات ستره‌محکمه عدهٔ ازاعضای شوری بعضی‌ازجنرال های‌اردو مامورین عالیرتبه عدهٔ ازاعضای انجمن‌میرمن های رضاکار بناروال سرپرست سفیر کبیر جاپان باخانمش شیخ‌السفرا وبرخی‌از اعضای کورد پیلوماتیك متعین کابل ازوالا حضرتین استقبال کردند .

مسافرت والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردارعبدالولی به‌جمهوریت‌اتحادی‌المان

والا حضرت شاهد خت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی بنابدعوت حکو مت جمهو دریت اتحادی المان سا عت شش و بیست دقیقه صبح رو ز بیست وچار جو زا ۱۳۵۱ عازم آنکشور شدند. در میدان هوایی بین‌المللی کابل والاحضرت شاهدخت مریـم و ا لا حضر ت شا هد خت مر یم والا حضرت شهزاده محمدنادر والا حضر ت شهزاده محمود عدهٔاز خاندان جلیل سلطنتی بنـا غلـی صدراعظم ، پوهنـوال دکتـو ر محمد عمر وردك رئیس ولسی جرگه بناغلی عبدا لحکیم ضیا ئی قاضی القضات عدهٔ از جنرالهای اردوی شاهانه بعضی از مامور ین عالی رتبه بناغلی ریشارد بروبر سفیرکبیر جمهوریت اتحادی المان متعین کابل وخانمش برای وداع حاضر بودند .

والا حضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی سلام گارد احترا م راقبول نموده‌وآنرا معاینه کردند .

والا حضرتین بنابدعوت جمهوریت اتحادی المان‌ذریعهٔ طیارهٔمخصوص‌ازفرانکفورت به‌میدان هوایی بن مواصلت فرمودند درین موقع وزیر دفاع المان سفیر کبیر افغانی دربن ارا کین عالیرتبه ملکی ونظامی‌ازوالاحضرتین پذیرایی کردند .

همچنان والا حضرتین از طرف صد را عظم ایالات باویر یادر مو نشن استقبال گردیدند چنانچه والاحضرتین از تا سیسات المپیك‌در مونشن بازدید بعمل آوردند .

همچنان به‌افتخاروالاحضرت شاهدخت‌بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی دعو ت نهاری ازطرف رئیس‌جمهور جمهوریت‌اتحادی المان وخانم شان ترتیب یافته‌بود که دران دکتور محمد یوسف سفیر کبیرافغانی متعین بن مامورین عالی رتبه ریاست جمهوری و رجال جمهوریت اتحادی المان باخانم ها ی شان اشتراك نموده بودند . در ین دعو ت والاحضرت جنرال سردار عبدالولی بارئیس جمهور اتحادی المان ملاقات نمودند .

والاحضرت شاهدخت‌بلقیس ووالاحضرت جنرال سردار عبدالولی که بدعوت حکو مت جمهوری اتحادی المان برأی یك مسا فر ت دوستانه بانکشور عزیمت نموده بودندساعت هشت وچهل دقیقه شب ده سرطان بکا بل مراجعت کردند .

والاحضرت شهزاده شاه‌محمود والاحضرت لیلما والاحضرت محبوب غازی والا حضر ت مارشال شاه‌ولیخان غازی فاتح کابل بعضی از اعضای خانوادۀ جلیل سلطنتی ، بناغلی صدراعظم ، پوهنوال دکتور محمد عمر و ردگ ر ئیس و لسی جر گه معاون صدارت ، بناغلی علی‌محمد وزیر دربار سلطنتی بعضی از اعضای کابینه‌بعضی از وکلای ولسی جرگه‌عدۀ ازجنرال های‌اردوی شاهانه برخی‌از مامو رین عالیرتبه بنا غلی ریشاردبرویر سفیر کبیر جمهوری اتحا دی المان متعین کابل باخانمش وبناغلی‌جهانگیر تفضلی سفیر کبیر ایران مقیم کابل‌درمیدان بین المللی هوائی کابل از والا حضر تین استقبال کردند .والاحضرت شاهد خت‌بلقیس ووالا حضرت جنرال سردار عبدالولی پس‌از معاینه گارد تشریفات با مستقبلین ،مصافحه نمودند .

مسافرت دوکتورعبدالظاهر سابق‌صدراعظم به اتحاد شوروی

دکتور عبدالظاهر صدراعظم افغانستا ن از تاریخ ۲۴ حوت ۱۳۵۰ ، الی ۲حمل ۱۳۵۱ مطابق ۱٤ـمارچ الی ۲۲ـمارچ ۱۹۷۲ نظربه دعوت حکـومت اتحـاد جماهیر شو ر و ی سوسیا لیستی مسافرت رسمی و دوستانه باآنکشور بعمل آوردند .

بناغلی دکتور عبدالظاهر وهمرا هان شان علاوه بر شهر ماسکو از شهر های سوچی تاشکند وسمرقند نیز بازدید نمودند وباطرز زندگی کار وفعالیت مردمان شوروی وهمچنان باپیشر فتهای شان درزمینه های اقتصاد و فرهنگ آشنائی مزید حاصل نمودند .

صدراعظم افغانستان طی این مسافرت از بعضی تاسیسات صناعتی علمی و فرهنگـی اتحاد شوروی دیدن نمودند . در همه جااز ایشان پذیرائی گرم وبا حرار ت بعمل‌آمد.

دکتور عبدالظاهر باښاغلی برژنیف سکرتر جنرال کمیتهٔ مرکزی حزب کمو نیست اتحاد شوروی ملاقات ومذاکره نمودند .

صدراعظم افغانستان باښاغلی الکسی‌کاسیگین رئیس شورای وزیران اتحادشوروی درفضای دوستانه وحسن تفاهم کـه ممیـزه روا بـط صمیمانهٔ دوکشور میباشد مذا کرا تی بعمل آوردند .

ازطرف افغا نستان‌ذوات آتی‌دراین مذاکرات اشتراك داشتند :

ښاغلی محمد موسی‌شفیق‌وزیر امورخارجه دکتور عبدالواحد سرابی وزیر پلان جنرا ل محمدعارف سفیر کبیر افغانی درمسکودکتور عبدالواحد کریم مدیر عمومی سیاسی دکتور محمدرحیم شیر زوی مدیر در وزارت امور خارجه .

از طرف شوروی دراین مذاکرات ذوات‌اتی اشتراك د اشتند :

ښاغلی نوو یکوف معاون ریاست شورای وزیران ښاغلی‌بایبکوف معاون ریاست‌شورای وزیران ورئیس کمیتهٔ دولتی پلان ښا غلی اندری گرو میکو وزیر امور خارجه ښاغلی پتولیف وزیر تجارت خارجی ښاغلی‌ارخیپوف معاون اول ریاست کمیته دولتی شو رو ی مربوط به‌روابط اقتصادی خار جی ښا غلی کیکتیف سفیر کبیراتحادشوروی درافغانستان طی مذاکرات بین دکتور عبدالظاهر وزعمای اتحاد شوروی راجع به‌انکشاف مزید روا بط دوستانهٔ افغانستان واتحاد شوروی‌و همچنان مسایل مهم بین المللی مورد علاقه دوکشور بشمول موضو عات منطقه تبادل نظر مفید و سودمند صورت گرفت .

حکومت افغانستان واتحاد شوروی ازسطح عالی توسعه روابط وعلایق دوکشور دارا ی رژیم های اجتماعی وسیاسی مختلف که‌ازنیم قرن بیشتر باینسو استوار و دوستانه بوده ونمونه بارز همزیستی مسالمت آمیز میباشد رضایت مندی خودرا ابراز داشتند .

طرفین عزم راسخ خودرا اظهار کردندکه برای بسط وتحکیم مزید روا بط صمیمانه و حسن همجواری وتشئید علایق دوستی د و کشور که برپایهٔ های اصول احترام متقابل باستقلال و حاکمیت و تمامیت ارضی و بر اساس تساوی حقوق وعدم مداخله درامور داخلی یکدیگر استوار میباشد مساعی لاز م بعمل آورند چنا نچه مطابق امال مردما ن دوکشور بوده به‌استحکام صلح درمنطقه و امنیت جهان مفید واقع گردد .

طرفین معتقدند که زمینه های مسا عدی برای آینده موجود میبا شد . طرفین همه موقفهای اصلی خودرا تائید نمودند که قبلا دراسناد واعلامیه های‌مشترك قبلی افغانستان واتحاد شوروی بیان گردیده است .حکومت افغانستان بمساعدت اتحاد شوروی دراجرای پلانهای پنجسالهٔ کشور خود ارزش زیادی قایل بوده ازاین مساعدت ها ابراز امتنا ن مینماید حکومت افغانستان از آمادگی اتحاد شوروی برای مساعدت اقتصادی وتخنیکی‌به

افغانستان درانجام پلا ن پنجساله جد ید انکشافی افغانستان ابر از رضا یت مند ی وامتنان نمود .

بموجب توافقیکه طیاین مذا کرات بعمل آمد طرفین درباره انعقاد موافقتنامهٔ همکاری اقتصادی وتخنیکی بین افغانستان واتحا د شوروی برای چارمین پلان پنجسالهٔافغانستان ۱۳۵۱ـ۱۳۵٦ مطا بق ۱۹۷۲ـ۱۹۷۷ـ اقدامات لازم بعمل می آورند .

طرفین نیزبه توافق رسیدند کهبه منظور انکشاف واستحکام مناسبات تجارتیافغانستان وشوروی مساعی لازم بعمل آورند .

در جریان تبادل نظرروی مسایل جهانی نزدیکی باموا فقت نظریات افغانستان واتحاد شوروی در باره مهمترین مسایل بینالمللی باخرسندی تائید گردید . حکو متین اظهار داشتند که درآینده نیز مساعی شا نرا با پیروی از تمنیات مردمان دو کشور برا ی استقرار صلح وایجاد دوستی ملل و تحکیم امنیت جهان ادامه خواهند داد .

حکومات افغا نستان واتحاد شو رو ی معتقدند کهتمام مسایل مو رد اختلا ف بین دولتها درجهان باید ازطریق سیاسی وبطور مسالمت آمیز از راه مذاکرات و بر اساس پر نسیب های قوانین بینالمللی به ترتیبی حل وفصل گرددکه منا فی حقوق صلح و امنیتملل قرار نگیرد جانبین برا ی تطبیـق اعلامیهٔ مؤسسهٔ ملل متحد درباره تقو یت امنیت بینالمللی اهمیت زیاد قایل گردیده ، اظهار امیدواری مینمایند که دولت هایعضو مؤسسه ملل متحد راجعبه اقدامات عملی برای تطبیق آن مشترکا به موا فقه بر سند افغا نستان واتحاد شوروی باتذ کار اینکه موضوع خلعسلاح با منافع همه مرد مان و دولتها ارتباط داشتهیکی ازعمده ترینقضایای بین المللی کنونی بشمار میر ود از فیصله نامهٔ مربوط به تشکیل کنفرانس جهانی در مورد خلع سلاح کهبوسیلهٔ بیست وهشتمین دو ر ه مجمع عمو می مؤ سسهٔ ملل متحد بابتکار اتحاد شور وی و د یگر کشور های سوسیالیستی وتائید کشورهای صلحدو ست جهان بتصویب رسیدهاست اظهار رضا یت مندی مینمایند ، جانبین طر فداری جد ی خویش را از لزوم ازالهٔکاملوقطعی استعمار بههمه اشکال وانواع آنبه زودی هر چـه تمامتر براساس اعلامیهٔ مؤسسهٔ ملل متحد راجع بهاعطای استقلال بهکشور ها ودمردمان تحت استعمار ابراز نمودند .

افغانستان واتحا دشوروی آمادگی خویشرا برای امضای میثاقمنع تکوین تهیه تولید و گرد آوری تسلیحات باکتر لوژیك بیولوژیك وسعی ولزوم امحای آنکه دربیست وششمین دورهٔ اجلاسیهٔ مجمع عمومی مؤسسهٔ مللمتحد بتصویب رسیده اظهار داشته تائید کردند تادر راه انعقاد موافقتنامه مربوط منعکمیاوی مسا عی لازم به عمل آور دند . درجر یان مذاکرهٔ اوضاع آسیا خاطر نشان شدکهدرراه بر قراری صلح دران منطقه مانند همهمناطق دیگر دنیا رعایت اصلهای همزیستیمسالمت آمیز بین دولت های دارای نظا مهایاجتماعی مختلف آن وخود داری از استعمار قوه و یا تهد ید استعمال آن درحل وفصل مسا یـل مورد اختلاف واحترام به حـاکمیت ملـی و مساوات حقوق همهٔ ملل انکشاف همکار ی وسیع مطابق بهامال ومنافعملی شانمیباشد.

طرفین اهمیت تامین اروپا را برای حفـظ صلح جهان خاطر نشان نمودند ، جا نـب افغانی مساعی اتحاد شوروی وسایر کشو ر های سو سیالیستی رابه مقصد تبدیل اروپا بیك قارهٔ صلح پایدار قدر دانی مینما ید ومعتقد است که جریانات مسالمت آمیز د ر اروپا براوضاغ کلی جهان تا ثیر مسا عد خواهد داشت .

هردو طرف عقیده دارند که انعقاد کنفرانس امنیت وهمکاری اروپا درمورد عادی ساختن اوضاغ ورفع انقسام اروپا به دسته بند ی های سیاسی ونظامی وبهتقویهٔ صلح عمومی بیشس ازپیشس مساعدت خواهد کرد .

جانب افغا نی سیا ست صلحجو یا نه شوروی وسهم مهم آنرا درامرتحکیم صلح و امنیت تائید مینماید همچنان مساعی آ نرا درتائید آزادی مردمان از تسلط استعمار و

مساعی شان بغرض تحکیم استقلال سیاسی واقتصادی حایز اهمیت میداند .

جانب شوروی سیاست غیر منسلك افغانستان را که بطور مداوم پیروی کرده وسعی وکوشش پیوسته افغانستان رادر امر مبارزه برای تامین صلح وامنیت خلع سلاح عام وتام ومجادله برضد استعمار که موجب کسب مقام شایسته برای افغانستان در صحنهٔ بین المللی گردیده است نهایت ارزشمند می شناسد .

حکومت های هردوجانب دربارهٔ اوضاع شرق میانه تبادل نظر نموده نگرانی عمیق خودرا درباره ادامه اشغال اراضی عرب توسط اسرائیل اظهار نمودند . جانبین سیاست تجاوز کارانهٔ تعرض خواهانه اسرائیل را که از پشتیبانی جدی نیروها صهیونیزم بین المللی مستفید است منبع اصلی کشیدگی ومانع حل وفصل مسالمت آمیز بحران شرق میانه میباشد مجدداً وبه طور قاطع محکوم نمودند .

طرفین عملیات جنایت کارانه مجدد اسرائیل رابر اراضی ومردم صلحدوست لبنان وسوریه یکبار دیگر تقبیح نمودند .

جانبین از لزوم وحدت مساعی تمام دولت های صلح دوست برای حل وفصل بحران شرق میانه براساس تطبیق فیصله نامهٔ مورخ ۲۲ نوامبر ۱۹۶۷ شورای امنیت ولزوم خروج قوای اسرائیل ازتمام اراضی اشغال شدهٔ عرب درسال ۱۹۶۷ وتامین حقوق ومنافع آنها ومردم عرب فلسطین طرفداری کردند .

طرفین درمورد انکشاف اوضاع درنیم قارهٔ هندکه بعدازختم عملیات مسلحانه بوجود آمده مذاکره نمودند وتصمیم شانرا برای ادامهٔ مساعی درراه حفظ وتقویت صلح در این منطقه اظهار داشتند جانبین عقیده کردند که استقرار اوضاع درنیم قاره هندمطابق بهمنافع ملل آن بوده وبه توسعه روابط حسن همجواری مطابق منافع متقابل وعلایق همکاری مساعدت خواهد کرد .

طرفین نگرانی عمیق خودرا نسبت به اوضاع هند چین مبنی برادامهٔ عملیات مسلحانه در آن منطقه ابراز نمودند . طرفین معتقد اند که حل وفصل مسایل آن منطقه تنها ازطریق سیاسی وبر اساس احترام ورعایت حقوق مسلم کشور های هندچین وتعیین سرنوشت مردمان آن بدون مداخله خارجی امکان پذیر است .

حکومت افغانستان واتحاد شوروی مؤسسهٔ ملل متحد راحایز اهمیت دانسته لزوم ادامهٔ مساعی خویش رابرای افزایش نقش آن مؤسسهٔ درتحکیم صلح عمومی وامنیت بین المللی بر اساس رعایت منشور آن مؤسسه تائید مینمایند . طرفین آرزومندی مشترك خویش رابرای تقویت مزید روابط حسن همجواری و همکاری بالمربین افغانستان واتحاد شوروی اظهار داشته مجدداً اهمیت بزرگ تماسهای ذات البینی رابسویه های مختلف خاطرنشان ساخته آرزوی خودرا برای دوام تبادل مسافرت هارجال دولتی ونمایندگان مؤسسات علمی و فرهنگی هردوکشور ابراز نمودند .

جانبین تائید نمودند که تبادل نظر بین آنها ذرطول سالیان دراز اهمیت عملی خود رابه اثبات رسانیده است و معتقد اند که این تبادل نظر منظم درموضوعات مورد علاقهٔ طرفین درآینده ادامه یابد .

بار ضایت مندی خاطرنشان شد که مسافرت دکتور عبدالظاهر صدراعظم افغانستان به اتحاد شوروی و مذاکرات وتبادل نظر شان باز عمای آنکشور در امرتوسعه وتحکیم علایق دوستی وهمکاری بین افغانستان و اتحاد شوروی سهم مؤثرخواهد داشت .

دکتور عبدالظاهر صدراعظم افغانستان دعوت اعلیحضرت محمد ظاهرشاه پادشاه افغانستان وحکومت افغانستان رابرای یك بازدید دوستانه از افغانستان در فرصت مساعد که از بناغلوی ال.ای برژنیف ن. و پدگورنی و.ا.ن کاسیگین تجدید نموددعوت هاازطرف زعمای شوروی باتشکر پذیرفته شد .

مسافرت ښاغلی صدراعظم به جمهوریت اتحادی المان

ښاغلی دکتورعبدالظاهر بنا به دعـوت ښاغلی ویلی برانت صدراعظم اتحادی المان ساعت شش‌ونیم صبح روز ۲۱ سنبله ۱۳۵۱ توسط طیاره آریانا روانه المان گردیدند .

غرض وداع صدراعظم والاحضرت جنـرال سردار عبدالولی ، پوهنوال دکتور محمد عمر وردك ، رئیس ولسی‌جرگه ، ښاغلی علی محمد وزیردربار سلطنتی ، اعضای کابینه ، بعضی ازجنرالهای‌اردوی شاهانه بعضی از اعضا ی ولسی جرگه ومشرانو جرگه ، والی کابل ، ښاروال سرپرسنت کابل، دوکتورکلیان شارژ دافیر سفار ت کبرای‌المان درمیدان‌هوایی‌کابل حاضر بودند .

همراهان ښا غلی صدراعظم در ین سفر عبارت‌است از دکتور عبدالواحد سرابی وزیر پلان ، ښاغلی محمد خان جلالر معین وزار ت مالیه، دکتور عبدالواحد کریم مدیر عمو می سیاسی وزارت امورخارجه، ښاغلی عبدالاحد مدیرعمومی قلم مخصوص صدارت وښا غلی میرمحمد حسن مدیر اداری صدار ت وښاغلی عبدالله یحیی طرزی‌عضو ریاست تشر یفات وزارت امورخارجه. همچنان درین سفر یك هیئت مطبوعاتی نیز با ښاغلی صدرا عظم‌همراه بودند .

حینیکه طیاره‌ښاغلی صدراعظم در میدان فرانکفورت مواصلت نموددرنزدیك طیاره از طرف ښا غلی ودرز رئیس وزیران ایا لت هیس ، ښاغلی محمد یوسف سفیر کـبیر افغانستان مقیم المان وښاغلی ریچارد برویر استقبال گردیدند .

ښاغلی صدراعظم وهمراهان شان بعد از تشریفات معموله درمیدان هوایی فرانکفور ت توسط هیلیکوپتر تشریف فرمای بن گردیدند. درمیدان‌هوایی‌بن ښاغلی‌ویلی‌برانت صدراعظم ښاغلی‌سن‌بارسکرتردولت درصدارت‌جمهوریت اتحادی‌المان، دکتورپاول فرانك سکرتردولت دروزارت امور خار جه لوی درستیز قوا ی بحری، دکتورفیشرمعاون اداره سیاسی صدارت ښاغلی وان ول مدیرعمومی سیاسی وښاغلی لودویك رئیس تشریفات‌وزارت امور خار جه آنکشور وعده دیگراز اراکین صدار ت ووزارت خارجه جمهوریت اتحادی‌المان واعضای سفارت کبرای افغانی دربن از ښاغلی صدراعظـم استقبال‌کردند .جلوقصرصدار ت جمهور یت اتحادی المان بابیرق های‌ملی افغانستا ن و المان تزئین شده‌بود .ښاغلی برانت مستقبلین رابه دکتور عبدالظاهر صدراعظم معرفی کرده ومقابلتا ښاغلی صدراعظم اعضا ی معیتی‌شان رابه ښاغلی برانت‌معرفی نمودند .

ښاغلی صدراعظم به همراهی ښاغلی‌برانت سلام قطعه‌تشریفاتی راقبول وآنرا معا ینـه کـردند .

متعاقب تشریفات معمول مذاکرا ت بـین ښاغلی صدراعظم وښاغلی برانت در قصـر صدارت آنکشور شرو ع شد .

درین مذاکـرات ازطرف افغانستان دکتور عبدالواحد سرابی وزیر پلان ،دکتور محـمد یوسف سفیر کبیر افغانی در بن ودکـتور عبدالواحد کریم مدیر عمومی سیاسی وزار ت امورخارجه اشتراك داشتند . ازطرف‌جمهوریت اتحادی المان ذوات آتی درین مذاکرا تسهم گرفته بودند.دکتور فیشرمعاون اداره سیاسی صدارت ،ښاغلی ریشارد برویر سفیر کـبیر

جمهوریت اتحادی المان درکابل وښاغلی‌وان ول مدیرعمومی سیاسی وزارت امو خا رجـه آنکشور .

اینمذاکرات که‌درفضا ی دوستانه صور ت گرفت روی علایق ذات البینی وموضو عا ت مربوط به‌علاقه دوکشور درساحات مختلـف اقتصادی وفرهنگی ومسایل مهم بین‌المللی‌به شمول موضوعات نیم قاره وشـرق میانه‌تبادل نظر مفید بعمل آمد .

دکتور عبدالظاهر صدراعظم‌شب ۲۱ سنبله درضیافتی اشتراک کردندکه به سا عت‌هشت‌و نیم وقت محلی‌ازطرف ښاغلی ویلی‌برا نت صدراعظم جمهوریت اتحادی المان به افتخار شان ترتیب یافته بود . درین ضیافت همراهان ښاغلی‌صدراعظم وعده از شخصیت های‌دولتی جمهوریت اتحادی‌المان وسفرای هر دوکشور اشتراک ورزیده بودند .

دکتور عبدالظاهر صدراعظم وښا غلـی ویلی برانت‌صدراعظم جمهوریت اتحادی المان درین دعوت بیانیه هایی‌ایراد کردند .

متن بیانیه ښاغلی ویلی برانت صدراعظم‌جمهوریت اتحادی المان

ښاغلی صدراعظم !

برایم افتخاربزرگی‌است که با مسرت‌خاص از شما واعضا ی هیئتی تان درین محفـل استقبال‌نمایم .

من‌ازنماینده‌کشوری پذیرایی میکنم که‌مردم ماباآن روابط دیرینه دارد واین روابط برمبنای اعتماد وصمیمیت بنیاد یافته‌است . مـن از مذاکراتیکه باشما انجام دادم نهایت‌ممنونیت دارم .

برقراری تماسهای ما‌ازآغاز این قر ن‌تاکنون حاوی روحیه احترام متقابله بوده واسا سی دوستی پایدار رابین دوکشور پی ریزی کرده است. ماجرمن هاممنونیم که‌این دوستی حتی درمواقع دشوار نیز پایدار ماند وهردو کشور برای دوام این دوستی اشتراک مساعی‌نزدیک داشـتند .

درچوکات این‌اشترا ک مساعی جمهور یت اتحادی المان تاحد ممکن معاونت خود رابرای سهم گیری‌وهمکاری درپیشرفت وانکشـا ف افغانستان دریغ‌نکرده‌است . خورسندم ازینکه متخصصان ورضاکاران المانی درساحه هـای انکشاف زراعتی‌وصناعتی وسایر ساحه ها در افغانستان خدمتی انجام میدهند .

مبادله اموال بین‌کشور های مانیز به طور رضایت بخشی درحال رشدوانکشا ف است. هردوکشور همکار ی وسیع جهانی رابدو ن استعمال قوه حمایت‌مینمایند وهریک‌میکوشند تاکشیدگی های حوزه های‌شا ن تخفیف یابد.

تبادل نظرمزید بین‌هردوکشور به نفع‌جانبین خواهد بود. درین فرصت‌میخوا هم‌ازتفاهمیکه افغانستان برای مسایل مشکل ناشی ازانقسام المان نشان داده‌است ابرازتشکر نمایم .

حکومت جمهوریت اتحادی المان سعی دارد تابرای مناسبات اساسی بین دوالما ن راه حل مناسبی‌را حاصل نماید مرام‌حکومت‌جمهوریت اتحادی المان اینست تا از تفکیک مزید دو قسمت المان جلوگیر ی نموده وهردو جانب را قادر سازد تابرای ایجاد صلح در اروپا وجهان همکاری بنمایند .ښاغلی صدراعـظم اجازه بدهید به‌خاطر آنکه سفار ت افغانستان طی چند سال گذشته متکفل حفظ منافـع دو دولت غربی درالمان غربی‌بوده و حالاهم‌منافع عراق رادرین حفظ مینماید ازشما تشکر کنم باین صورت شمادرمساعی مابرا ی انکشا ف تفاهم مربوط به‌مساله شرق میانه با مامساعدت نموده‌اید .

تادرین لحظه که‌تاثر واندوه ناشی ازواقعه میونیخ عمیقا احساس میشود ومادر صدد اتخاذ تدابیر موثر برای‌مجادله بادهشت افگنی می باشیم من مخالف آن‌استم که یک قضاو ت عمومی ناپسندیده علیه تمام عرب صـور ت بگیرد زیراچنین قضاوتی معنی بی عدالتی‌رادر برابر مردمان عرب‌نیزدربر دارد .

ښاغلی صدراعظم ! افتخار ما المانهاست‌که میتوانیم افغانها رادر جمله دوستا ن نزدیک خود حساب کنیم .

من جام خود را به‌سلامتی جلالتما ب و مهمانان افغانی بلند میکنم‌وآینده مسعودی را برای‌مردم افغان آرزومی نمایم .

متن بیانیه جلالتماب دکتور عبدالظا هــر صدراعظم افغانستان

جلالتماب صدراعظم ! جلالتمابان !

دوستان کرامی اجازه بفر مایید ازدعو ت دوستانه جلالتماب که به من فرصت باز دید را ازکشور زیبای شمامیسرگردانید اظهـــار امتنان نمایم. اینبازدید بهمن وهمرا ها نمن موقع میدهد ت باجلالتماب و همکاران شــان رویمسایل مورد علاقه تبادل نظر نموده وبا پیشرفت های کشور های کشور بزرک شما ازنزدیك آشنایی حاصل نمایم . ودر تشیید علایق عنعنوی محبت آمیز افغانستان والما ن خدمتی اداکنم .

استقبال پرحرار ت جلالتما ب ودوستا ن المانی وکلمات صمیمانه کهدرباره کشور من اظهار فرمودید مظهردوستی وعلا قمند یمرد م المان بهمردم افغانستان میباشد من درحالیکه ازین احساسات دوستانه شمااظهار امتنا ن مینمایم بهجلالتماب شما اطمینان مید هم که عین این احساسات دوستانه رامردم افغانستان درمقابل مردمالمان بدل می پرورانند و این مودت متقابل مبنی برعلایق گوناگو ن بیــن مردمان هردوکشور است که در قرن حاضر پیهم توسعه مییابد.

باز دید اعلیحضر ت معظم همایو نی و علیاحضرت ملکهافغانستان از کشور بزرك شمانه سالقبل کهخاطرات فراموش ناشد نی نزد اعلیحضرتین باقی گذاشته است وهمچنان مسافرت های متقابلنمایندگان وزعما ی هردو کشورکه ازسالهایزمان استر داد استقلا ل افغانستان باینسو سابقه دارد قدم هایموثری درجهت شناسایی بهتر کشورهای ماوانکشاف مناسبات دوستانه بین افغانستان والمانبشمار میرود .

حکومت ومردم افغانستان نقش استا دان وپروفیسران المانی رادربلند بردن سو یه دانش وتعلیم جوانان ماباقدر دانی نگریسته وازمساعد ت وهمکاری های باارزش وبیشائبه حکومت ومردم المان درساحاتمختلف اقتصادی فرهنگی وتخنیکی امتنان دارند. اظهارامیدواری میکنم کهاین مساعدت وهمکاری بین کشورهای ما ادامه وتوسعه یافته زمینه شناسایی ودوستی بیشتر وتوسعه علایق رابین مردما ن مافراهم آورد .

افغانستان آرزو مند است مناسبا تخود راباتمام کشورهایجهان براساس احترا م و اعتماد متقابل توسعهبخشد وبا پیرو ی از سیاست بیطرفی مثبت عدم شمو ل درپیمان هاینظامی پشتیبانی از منشور ملل متحد و تایید حق تعیین سرنوشت مرد ما ن وملل امحای استعمار تحت مظاهر وانوا ع آننقش خود را دراستحکام صلح جهان به حیث یك عضو جامعه بینالمللی بازی میکند .

سهم گیری افغانستان دراجتماعا تکشور های غیرمنسلك ودیگر مجامع جهانی مظـهر علاقمند ی صمیمانه مابه مقصد رفعتشنجا ت بینالمللی وبرقرار ی صلح وامنیت گیتی می باشد .

بامسرت ملاحظه میکنیم روابط ماباهمهکشور های جهان خاصه آن کشور هاییکه درمنطقه ماقرار دارندوستانه میباشد . ما صمیما نه آرزومندیم کهباایجاد فضای تفاهم واحترا م متقابل وحل اختلافات از طریق مسالمت آمیز روابط خود راباکشور برادر پاکستان بصورت بهتر تنظیم گردهباشیم .

موضوع پشتونستان است که به حیث یك اختلاف سیاسی بین افغانستان وپاکستان باقی ماندهاست . مادر حالیکه پشتیبانی وتا یید حق تعیین سرنوشت برادران پشتونستا نیرا وظیفه ملیخود میدانیم آرزومندیم باحلعادلانه ایناختلاف فضای مساعد ی برای همکار ی های مزید اقتصادیفرهنگی وتخنیکی بین ما و پاکستان میسر گردد .

جلالتمابا !

مساعی حکومت وشخص جلالتماب درراه رفع کشیدگی ها درقاهره اروپا وفــراهــم گردانیدن فضــای مسـاعـد برای همکـــاری های بین الدول اروپائی مواد تائید ودر خور ستایش است .در حالیکهایجاد این فضای مساعد در قاره اروپا موجبمسرت وامیدواری

مردمان صلح دوست جهان میباشد باتاسف ملاحظه میکنم که‌دراقاره کهن‌آسیا هنوز مسایلی وجود دارد که‌صلح جهان‌را بمخاطره می اندازد .

اشغال خاک‌های عربی توسط قوای توسعه طلب‌اسرائیل درنتیجه تعرض نظامی ۱۹۶۷ـ ودوام آن‌اشغال سبب اندیشه ونگرانی‌عمیق ماٴاست. صلح وآرامش درین منطقه وقتی برقرار شده میتواند که‌قوای متجاوز اسرائیل ازخاک های عربی خارج گردیده همه موضوع شرقمیانه بااعادهٴ حقوق‌حقه مردم عرب‌فلسطین حل‌وفصل شود .

دوا م‌وتوسعه جنگ درهندو چین که‌صلح جهان راپیهم تهدید مینمایدافکارهمه مردمان صلح‌پسند آسیاوجهان رابخود جدامعطوف داشته است.ما امیدواریم این جنگ خطیر هرچه‌زود ترخاتمه یافته‌و فضا طوری‌مساعد گردد تامردمان این‌سرزمین سرنوشت‌شان را بدون هیچگونه مداخله خارجی تعین نمایند.

بامسرت ازینکه باجلالتماب وهمکارا ن محترم شان‌روی موضوعات مورد علاقه‌مذاکرات مفیدو مثمری انجام دادیم وبااطمینان ازینکه بازدید کنونی اینجانب وهمراهانم از کشور بـزرگ شما وتبادل نظر بادیگـر شخصیت های دولت آلمان‌فدرالی درراه شنا سایی بیشتر کشور های ماقدم‌مفید دیگری خواهدبود از حاضرین خواهشی میکنم جام‌شانرا بلند نموده باتمنیات من شریك گردد .به‌سلا متی جلالتماب ویلی‌برانت صدرا عظم جمهوریت آلمان فدرالی ودیگرزعمای این کشور دوست به‌ترقی و اعتلای مزید ملت شمابـــه دوام‌و توسعه دوستی بین هردو کشور های ما.

بناغلی صدرا عظم در ضیافت شاهی که‌به تاریخ ۲۲ سنبله‌به‌افتخارصدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان ترتیب‌داده بودند ضمن‌بیانیهٔ مذاکرات وتبادل نظرشانرا بابناغلی برانت بناغلی والتر شیل ودیگرشخصیت هـــای حکومتی جمهوریت اتحادی آلمان ارزنده‌ومفید خواندند .

بناغلی صدراعظم گفتند بااطمینان کا مل اظهار میدارم که‌این‌تبادل نظردر راه‌تقویت واستحکام مزید روابط دوستانه کشور های ماقدم مثبت دیگری‌به شمارخواهد رفت.

درین ضیافت عده ازرجال جمهوریت اتحادی آلمان بشمول وزرای عدلیه صحیه وزراعت آنکشور اشتراك کرده‌بودند .

متن بیانیه دکتور عبدالظاهر صدراعظم در دعوت‌شام ۲۲ سنبله

جلالتماب صدراعظم ! حضار محتر م!

اجازه‌بدهید که تشریف آوری جلالتما ب شما وسایر دوستان گرامی رادر این محفل دوستانه خیرمقدم بگویم.

توقف من‌درشهر زیبای بن‌وآشنایی بـــا جلالتماب وهمکاران محترم شان خاطـــرا ت فراموش ناشدنی نزدمن وهمراها نم باقـــی خواهد گذاشت .

تبادل نظر باجلالتماب شماو جـــلالتما ب والترشیل وزیر امورخارجه وجلالتماب وزیـر اقتصاد همکاری‌جمهوریت فدرالی رو ی‌مسایل مورد علاقه هردوکشور ومسایل بین‌المللـــی نهایت ارزنده ومفیدبود.

بااطمینان کامل اظهارمیدارم که این‌تبادل نظردر راه‌تقویت واستحکام مـــزید روا بـــط دوستانه کشورهای‌ماقدم‌مثبت دیگر ی بشمار خواهد رفت .

من وهمراهانم فردا‌پایتخت زیبـــای کشور شمارا‌به قصد بازدید ازدو ســـلدور ف و توبینگن ترك‌می‌گوییم ومسر ت خوا هیم‌داشت که‌بامردمان شماو موفقیتهای‌چشم گیر کشور شما ازنزدیك آشنایی بیشتر حاصل می‌نماییم.

بااظهار قدردانی ازمهمان نوازی جلالتما ب آرزومندیم درفرصت مساعد از جلالتما بشان درکشور خودبه صفت مهمانگرامی پذیرا یی نماییم .ازحاضرین این محفل دوســـتا نه خواهشمندم تابابرداشتن جام خود بامـــن در تمنیات من‌اشتراك نمایند. به‌صحت جلالتماب برانت ودیگر زعما ی کشور دوست جمهوریت فیدرالی المان .

بەدوام همکاری وتوسعه دوستی وعلایــق مودت بین‌افغانستان وجمهوریت فیدرا لی‌المان بدوام همکاری‌های مثبت به غرض تامین‌صلح وامنیت گیتی .

ښاغلی صدراعظم وهمراهانشا ن بـعد از مواصلت‌به توبینگن به‌ښاروالی آن شهر رفته طی تشریفات خاصی از طر ف ښاروا ل و نمایندگان آن‌شهر استقبال شدند . ښاروال توبینگن ضمن تذکر از توامیتی‌که‌بین‌پوهنتون های کابل وجمهوریت اتحادی الما ن وجود دارد در این محفل گفت‌یك‌ماه بعد جلسا ت هیات کارو تحقیق‌در باره افغانستا ن دراین شهردایر میشود. این جلسات زیر عنوا ن تحقیق درباره‌افغانستان در سال ۱۹۷۲ افتتاح خواهد شدکه درآن بیش از هشتاد و پنج دانشمند سهم خواهند داشت .

هیات کاروتحقیق درباره افغانستا ن‌درسال ۱۹٦٦ درپوهنتون هاید لبرگ تشکیل شده ومیکوشد تازمینه ملاقات ومباحثات علمی را بین دانشمندان افغانستان وجمهوریت اتحادی المان فراهم ساخته ودر مورد ترتیب انعقاد پلانها وپروژه های تحقیقاتی مشتر ك بذل مساعی نماید

نشر کتب علمی درمورد افغانستا ن ازجمله وظایف این هیات‌است‌وتا کنو ن ۱۰۸ رساله رادرباره افغانستان به‌نشر رسانیده‌است .

ښاغلی صدراعظم در ضیافتی اشــترا ك کردندکه‌ازطر ف داکترهان معاون صدراعظـم ووزیرمعارف ایالت بادن‌ورتم برگ تــرتیب شده‌بود. درین محفل داکترهان طی بیانیه ای گفت قبل‌ازآنکه علایق سیاسی واقتصادی‌میان افغانستان وجمهوریت اتحادی‌المان تاسیس شودگویته شاعر معروف المان در دیــوان شرق وغرب خود از شعرای بزرگ افغانستان مانندجلال الدین بلخی‌وفردوسی یاد کــرده است .

وی‌گفت اکنون نه‌تنها رابطه سیاســی و اقتصادی بین دوکشور وجود دارد بلکه در ساحه دیگرنیزاین عــلایق گسترش یافته‌است. دراین محفل یکعده‌از دانشمندان دیگــر جمهوریت اتحادی المان روی‌مناسبا ت‌کلتوری وعلایق سیاسی افغانستان وکشور آلــما ن بیاناتی ایراد کردند .

متن بیانیه دوکتورعبدالظاهر صدراعظم

جلالتماب معاون صدراعظم ! حضار گرامی!

از کلمات صمیمانه واحساسا ت دوستانه جلالتماب که نسبت بمن وهمراهانم اظــهار فرمودندمراتب تشکرات‌عمیق‌خودرا بدین‌وسیله ابراز میدارم .قبل ازمسافر ت بشهر زیبای توبینگن ازدوشهر زیبا وتاریخی المان یعنی بن ودوسلدروف دیدن‌نمودم .

پیشرفتهای المان‌درهرساحه محصول‌خدمات قابل‌قدرمردمان آنست‌که طی قرون مدیــد در ترقیات فکری وغنی‌بشریت سهم ارزشــمند داشته اند .

جلالتمابا !

مردم افغانستان بافرهنگ المان آشنا یی داشته وازتجربه دانشمندان الما نی منجمله دانشمندان سایر کشور های دوست استفاده های‌عمده برده‌اند. تقویت علایق فر هنگی‌بین کشورهای مایك عنصر لازمی بوده حکو مت و مردم افغانستان انکشاف این عــلایق رابــا قدردانی‌استقبال‌مینمایند .

باتشکر از احساسات جلالتماب وباقدردانی از اظهارشان نسبت به‌کشور من امید وارم پایه های عــلایق فرهنگی‌که ازمدت نیم قرن باینسو بین هر دوکشور ما استوار است‌بیش ازپیش استوار تر گردیده وراه را بــرای انکشاف مزید همکاری‌های فرهنگی میســر گرداند وگسترش‌مزید دوستی عنعنو ی ملت های‌افغان والمان‌را موقع‌دهد .

ښاغلی صدراعظم صبح ۲٤ سنبله‌ازکتابخانه

پوهنتون توبینگن دیـد نکـــردند در این کتابخانه یك سلسله‌کتب که در موردتاریخ جغرافیه وفرهنگ افغانستان روشنی می‌اندازد وجود دارد. متعاقبا دکتورعبدالظاهر صدراعظم به‌پوهنتون توبینگن رفته ازطر ف رئیســـس پوهنتون یکتعداد استادان و شاگردان استقبال شدند. درمحفلیکه درسالو ن کنفرانسها ی‌این پوهنتون دایرشده‌بود دکتورعبدالظاهرصدراعظم دکتور محمد یوسف سفیر کبیر اعلیحضر ت معظم همایونی دربن وښاغلی ریشارد برو یر سفیر کبیر جمهوریت‌اتحادی المان درکـــابل بیاناتی ایراد کردند . ښاغلی صدراعظم طی بیانیه گفتند :

جلالتماب رئیس پوهنتون، دوستان گرامی !

برای‌من‌وهمراهانم موجب مسر ت‌است که دراین اجتماع دوستانه‌اشتراك مینما ییم .

مساعی‌شمابرای گرد آورد ن یکعده دانش مندانیکه به‌کشور ماازجنبه های‌مختلف علمی علاقه گرفته اندموجب امتنان وسپاسگذار ی من میباشد .

ترتیبات مجللی‌که ازطرف شما دوستا ن افغانستان برای‌معرفی بیشترافغانستا ن روی دست گرفته‌شده بدون شك در معرفـــت و آشنایی مردمان مانقش لازمه راحایزمیباشدو این بذات خود مظهر علاقمندی مردما ن‌کشور دوست المان به‌افغانستان میباشد .

دراین اجتماع دوستانه میخوا هم بـــه نمایندگی از مردم افغانستان بهترین وصمیمی ترین تمنیاتی که مردم‌افغانستا ن دربرا بر دوستان المانی خود بذل می پرورانند ازشما سپاسگذاری نمایم .

افغانستان وآلمان دوکشوریکه دردوقاره کهن واقع شده‌اند از سالــها بـاینسو باهــم علایق صمیمانه ودوستانه برقرار کرده اند.

بعد مسافه بین‌ما وشما هیچگونه مانعی بوده نمی تواندوبامسرت ملاحظه‌میکنیم که‌مردمان‌ما وشماآرزومند توسعه علایق مودت ودوستی‌می باشند دراین لمحه به‌خاطر می آورم که اولین رساله عمده زبان شناسی مربوط دوزبا ن مهم افغانستان یعنی دری وپښتو رادو دانشمند بزرگ المانی ویلهلم گایگروپاو ل هور ن در قرن نزده تحریر کرده وپس از ایشـــان دانشمندان المانی وهمه جهان در نقش قلم ایشان دراین طریق‌مساعی مزید صر ف‌کرده اند.

ازتاسیس مناسبات سیاسی بین کشور های مابیشترازنیم قرن سپری گردیده‌نیم‌قرنیکه شاهد همکاری های ارزنده بالمر درسا حه های مختلف فرهنگی ،اقتصادی و تخنیکی می باشد.طی این‌سالیان علماو دانشمندان ألمان ازیك سوجنبه های‌مختلف طبیعی وبشـــر ی افغانستان رامطالعه‌کرده‌اند وازسو ی دیگردر بلند بردن سویه علم ودانش جوانا ن‌افغانی که‌درپی تحصیل ومعرفت برآمده اند کمك و مساعدت بسزایی انجام دادموباین گونه مبانی دوستی‌افغانستان والمان رامستحکمتر ساخته اند. ماخوشبختانه‌می‌بینیم که‌در کار تشکیلات اداری علمی وفنی یکعده‌زیاداین جوانا ن‌بعد ازفراغ تحصیل ازلیسه نجات ودارالفنو ن‌های مختلف کشور شما برای‌انجام خدمت بـــه افغانستان مشغول مساعی‌شباروزی میبا شد.

همچنان انجنیران ومتخصصین المانی در ساختمان پروژه های مفید افغانستان درپهلوی رفقای‌المانی‌خود خدمات فراموش ناشدنی‌انجام داده‌اندکه بعضی تاپنجاه سال سابقه دارنداین ارتباطات وهمکار یهای متقابل در راه‌شناسایی بیشتر مردمان المان وافغانستان وتقو یه‌بنیان دوستی دوکشورمانهایت مفیدوارزنده بوده و ماآنرا باقدردانی‌یاد آور میشویم .

توامیت یکعده موسسا ت مطالعات عا لی هردو کشور درزمینه های‌اقتصاد ساینس و بشرشناسی سبب پیشرفت سطح دانش در این ساحات در افغانستان گـردیده و مـورد قدردانی مردم مامیباشد .

مسافرت من به این‌شهر زیبا ومرکزپرورش علماودانشمندان یکی‌ازبهترین قسمت هـا ی

مسافرت وباز دیدمن از کشور بزرگ المان میباشد. اشتراك دراین اجتماع بزرگ دانشمند انیکه درمحوطه دارالفنون بزرگ آن شهر امروز حضور بهم رسانیده اند درحالیکه مرا بیاد خاطرات تحصیل وتدریس می اندازد موجب مسرت خاص من است خاصه اینکه موضوع علاقه مندی این دانشمندان جنبه های مختلف شناسایی افغانستان می باشد. من درحالیکه ازپذیرایی گرم وکلمات پرحرارت رئیس پوهنتون اظهار تشکرمیکنم موفقیت بیشتر دانشمندان و استادان این شهر تاریخی رادر راه ارتقای سویه دانش بشری استحکام صلح ودوستی وهمکاری بین مردمان وملل آرزونموده سعادت وکامیابی آن جوانانیراکه بهترین سالیان زندگانی شان برای کسب علم ومعرفت سپری میگردد تمنا مینمایم

همچنان ښاغلی صدراعظم بعدا در دعوت نهاری اشتراك کردندکه ازطرف پروفیسرهان به افتخار شان ترتیب شده بود .

بعدا دکتور عبدالظاهر صدراعظم وهمراهان شان رهسپار شهر شتوتگارد شدند .

دکتور عبدالظاهر صدراعظم پس از یک مسافرت رسمی ودوستانه به جمهوریت اتحادی المان ساعت هشت و پانزده دقیقه قبل ازظهر روز ۲۸ ، سنبله توسط طیاره آریانا به کابل مراجعت کردند .

والاحضرت جنرال سردار عبدالولی ، پوهنوال دکتور محمدعمرورد ك رئیس ولسی جرگه ښاغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ښاغلی محمد موسی شفیق وزیر امورخارجه که هنگام مسافرت ښاغلی صدراعظم وکالت صدارت رابعهده داشت واعضای کابینه جنرال های اردوی شاهانه ،بعضی از اعضای هردو جرگه شورا ،مامورین عالیرتبه ،والی کابل وښاروال سرپرست ، پښتونستانی های مقیم کابل ودکتور کلیان شارژدافیر سفارت کبرای جمهوریت اتحادی المان در میدان هوایی بین المللی از ښاغلی صدراعظم استقبال کردند.

دمؤظف حکومت دکړنلاری متن

بسم الله الرحمن الرحیم :

محترمو وکیلانو !

زموږ دمتبوع پاچا اعلیحضر ت په اراده اود دولت داساسی قانـون د ۸۹ مادی دحکم په پیروی دحکومت دتګ لاری‌اوغړو دمعرفی .پاره داولسی جرګی په دی غو نډ ه کښی ګډون کوم .

هغو مقاصدو ته‌ژر ترژره درسیدو په لار چه داساسی قانون په‌دیبا چه‌کی بیان شوی اویاورته اشاره شوی ده داوفغانستان دخلکو خدمت دحکومت لوی هدف دی .

په همدغه منظور که‌چیری حکومت له دی محترمی جرګی څخه دباور رایه واخستله، نو دهغو چارو دکار فهرست به‌جوړ کړی چـه امیددی دخپل طبیعی عمر دلسو میاشتو په کمه موده‌کی اود اداری دعادی چارو ترڅنګ به‌یی په‌اجراء موفق‌شـی . دکار دافهرست ددی څوکلیاتو اومطالبو دپاسه ولاړ دی چه په‌لنډ ډول یی بیانوو :

دملی مسایلو په‌سر کی دهیواد اقتصادته سمدستی او کلکه توجه راګر ځول شوی‌ده .

په‌دی برخه کښی دحکومت فعالیتونه‌نژدی هدفونو ته درسیدلو پلوته متوجه دی‌او له بلی خوا زیاراېستل کیږی چه داوږدی مودی داهدافو بنیا د تر ممکن حده پور ی تحقق موندلو ته‌تیار شی .

اقتصادی چاری :

د هیواد اقتصا دی مشکلا ت په مختلفو وختونو کی اومنجمله زما دمحترم سلف د حکومت دتګ لاری دوړاندی کولو په‌وخت کی بیان‌شویدی اودمحترمی جرګی ته دخلـو رم پلان دمسودی د وړاندی کولو پـه وسیلـه یی غځ‌غځ تکی بیالیږی .

داحکومت عقیده‌لری‌چه داقتصادی مشکلاتو او اجتماعی مسائلو حل داساسی اصلا حاتو دپروګرام جوړول اود هغه په اجرا لا سس پوری کول غواړی دهمد غه اصل له مخی زموږ په‌عقیده ملی هدفونو ته‌درسیدلو دپاره دعامه اقتصاد او خصوصی اقتصاد په تنظیم اهمیت ورکوی .

کی دحکـومت دلار ښودنـی و ظیفـه با یـد تقویه شی .

داقتصاد اوږدی مودی دپر وګرام اصلـی هدف دملی عوایدو زیاتوالی اودهغو خلکو د ژوندانه دسطحی جګولو په‌لار کی نی پـه مناسبه اوعادلانه طریقه لګول دی چه دملی عایداتو برخه‌یی ډیره خواره ده .

دپنځه کلنو پلانونو جوړول او تطبیق د مادی او بشری منابعو لاسس ته‌راوړلو توزیع او داستفادی دپاره غـوره لار ګڼـل کیږی حکومت به دانکشافی او اقتصادی فعالیتونو دتنظیم دپاره دپلان جوړولو لاری چاری نـه پریږدی او دافغانستان د څلورم پنځه کلن پلان مقصدونو ته درسیدو و سیلی لوټـی لاری اوهدفونه چه پخوانی حکو مت منځ ته راوستی دی تائید وی .

څرنګه چه اقتصادی او اجتماعی واقعیتونه تل بدلیږی رابدلیږی نو دپلان د تطبیق په دوران کښی دواضحو اقتصادی او نویو ـ احصائیوی معلوماتو له‌مخی دپنځه کلنوپلانو پرهدفونو او روشونو دکالنیو پلانونو پـه چوکاټ بیانظر اچول کیږی په‌دی ډول هیله کیږی چه‌په لنډو فاصلو کښی دڅلورم‌پنځه کلن پلان اوآینده پلانونو تطبیق دافغانستان له‌اقتصادی واقعیتونو سره مطابقت ولری .

حکومت به‌په آینده کی دپلان جوړولو او په‌ښه ډول داقتصادی پیښو اوتغییرا تـو د ټول اوسنجش دپاره چه انکشافی پلان پری متکی وی دپروژی جوړولو د یوی مؤسسـی دتشکیل بنیاد کیږدی اواحصائیوی فعالیتونه به‌دلازمه تشکیلاتو دتحکیم له لاری منسجـم کړی .

کرنه اومالداری :

دهیواد داقتصادی رغاونی دتحلیل په رڼا کی‌په څلورم پلان کښی دکر نی انکشاف ته دلومړیتوب حق ورکړ شوی دی .. داحکومت هم په‌دغه واقعیت باندی دېو هی له مخـی ددغی سا حی انکشاف او پرمختګ ته لازم

په‌دې ساحې پورې مربوط داوږدې مودې په پروګرام کې دمؤثرو زراعتي عواملو د برابرولو داوبولګولو د اوږ سنیو سیستمو نو دسمون اوبیا ودانولو داوبولګولو دوړواولویو پروژو دجوړولو په وسیله اوبې ځمکوبزګرو او کوچنیانو ته دځمکې برا برولو دپا ره دمتکا شفو لارو څخه استفا ده لوی اهمیت لری .

په ملی عاید دهیواد په‌صادرا تـو او اسعاری عواید وکی دمالداری دسکتور نسبی برخه د پاملرنې وړده. له‌بده مرغه دپرله‌پسې وچکالیو له‌کبله دې برخې له درونو تاوا ن پیښ شو اوپه ځینو برخوکښې د ژوندانه شرایط بیخې زیانمن شول . داحکو مت څخه کوی چه‌ددغه سکتور د سمدستي او داوږدې مودې دمسئلو دحل دپاره ددولت دامکانا تو په‌چوکاټ کې دننه کاروکړی .

دکوچنیانو او پوونده‌و دژوند حال چه دتاریخی ، اجتماعی او جغرافیوی واقعیتونو پیدا واردې ایجابوی چه دهغوی درو غتیا او تعلیم پلوته لازمه توجه وشی چه په‌ملی اقتصاد کې د دوی تأثیر نور هم زیات شی. دکرنې دانکشاف په پرو ګرام کښې‌دغلودانو په تیره بیاد غنمو دصنعتي زر اعتي پیدا وارو زیاتولو ته دړومبي توب حق ورکو ل کیږی چه افغانستان له‌یوی خوا د څلورم پنځه کلن پلان په وروستیو کلو کې دغنمو له‌پلوه پخپل کور پوره شی اوله بلې خوا صنعتي مشکلات اود (پور) د ورکړ ی بیلانس سپك شی .

دې هدف ته درسیدو دپاره دکیمیا و ی سرې او کرنې پورونو غوندې دکر نی دښو اواثر ناکو وسیلو څخه کار اخیستل کیږی اوپه‌کوم ځای کې‌چه بشری قواوی په مؤثر او اقتصادی ډول کوم کارونه کړای شی . هلته به‌له عصری ماشیني وسیلو څخه کار واخستل شی .

دبز ګرو دګټې دساتنې اود راز راز کرنی دامکان اودصنعت ،زراعتي اُمتعود دتولیداتو دلازیاتولو په‌غرض دغنمو او نورو زراعتي تولیداتو دپاره د قیمت مناسب او اقل حد تثبیت کیږی .

دصنایعو دانکشاف په ساحه کې چه د څلورم پنځه کلن پلان دپالیسی له مخې دوهمه درجه اهمیت لری لار ښودل شو ی ګډ روښ تعقیبیږی اوله عامه او خصو صی منابعو څخه ددې ساحې درشد او پرا ختیا دپاره مؤثره اوډیره استفاده کیږی .

دصنا یعو انکشاف :

په اقتصادی ژوند اود دولت په‌عواید و کی ددولت دصنعتی تصدیو دمطلـو بـې او مؤثری برخې اخستلو دپاره ددغو مؤسسـو اداری کیفیت اود هغو داداری بنې دبدلو ن هغو صنایعو تاسیسول چه دملی ګټو لـه نظره اهمیت لری دحکو مت په‌غاړه دی اود اقتصادی او تخنیکی مطالعاتو له‌بشپړ ید و وروسته داقتصادی شرایطو سره سم دهغو په‌منځ ته‌راوړلو لاس کیږی .

په دولتي صنایعو اوخصوصی صنایعوکی‌د هیـواد له داخلی اُومو موادو او بشری‌قواوو څخه استفاده دپانګې اچولو معیار دی ترڅـو پدې ترتیب له‌یوی خوا دملی عوایدو پـه زیاتیدو کې دمؤسسو نقش زیات شـی او له‌بلې خواداستخدام سویه لوړه شی . د غه راز هغو صنایعو ته دلمړی توب حق ورکول کیږی چه دصادراتو دزیاتیدو او وارداتـو دکمیدو سبب کیږی .
زیار ایستل کیږی چـه دکانونو اوسنـی پروژی ژر تکمیل اوله هغو څخه د استفا دی کولو مرحله رالنډه شی .

د افغانستان دنویو کانونـو څخـه ګټـه اخستل اود هغو دفنی مسئلو حل کول او هغوته دبازارونو پیدا کول لویی پنګی او ستر تخنیکی پوهه غواړی چه‌په او سنـی مرحله کې دځار جې منابعو څخه له استفادی نه پرته مشکل بریښی ځکه خوله کا نـو څخه داستفادی‌دنفتوډذخیرو دپلټو اوورایستلو دقوانینو موجو دیت دافغانستان له طبیعـی شتمنیو څخه داستفادی دپاره په زړه پـوری لار برابروی .
حکومت ددغو قوانینو ورو ستی طـر ح تکمیل کړی اوپه دې برخه کې‌به لازم مقررات وضع کړی . دبریښنا انرجی دعصر ی کرنی

او صنايعو د ودې دپاره دضروري بنياد په حيث گڼل کيږي . دبر ينبنا لـه اوسنيـو دستگاو څخه نهايي استفاده اودافغا نستا ن په مختلفو سيمو کې داوبودبريښنا دکوچنيو دستگاو جوړول ددې حکو مت په پرو گرام کښې داخل دي. دهغو پروژو پهمنځ تهراتلو باندې لاسں پورې کيږي چه مطالعاتي مراحل يې بشپړ شوي دي اوزيار ايستل کيږي چه دتوليدي ظرفيت او دويشں دشبکـو ترمنځ توازن برقرار شي ترڅو اقتصا دي تاوانونه کم شي .

له اقتصادي او اجتماعي پلوه دکار گر و تقويه اود عصري روشو نو مطابق د دوی د حقوقو تثبيت دحکومت داقتصادي اواجتماعي سياست له نظره ضروري گڼل کيـږي . د همدغه مقصد دپاره به دکار او کارگر دنوی قانون طرح تکميل شي اودهغې دتصمو يبيدو تروخته پـوري بـهحکـومت دکار گرانـو د مزد اقل حد دمقرراتو پـه ذريعه وټاکـي او صنعتي مؤسسې به دصحي بيمو په تشکيلولو مکلفي کړي .

دموا صلاتو پهبرخه کښې زيار ايستـل کيږي هغو پرو گرامونو او پروژو تـــه د لمړی توب حق ورکړی شي چه دتو ليـدي سکتور ونـو مرستيـال وی او د تـوليـد او استهـلاك دمرکزونـو دپيـوستون لـه لارې پرتوليد اوويشـں بانـدې سملا سـې تأثير ولري .

دسړ ك جوړولو پهپـروژو کښـې هغـو طرزونو ته د لمړی توب حق ورکول کيږ ی چهبشپړ لگښت يې ټيټ اوپه مختلفو سيمو کښې داستخدام دسو يې پهلوړ ولو کښـې اساسي نقش ولري .

دمالي منابعو زيات او خطر ناك کمښـت داقتصـــادي ودې او دانکشا فی پـروژو او پرو گرامونو تطبيق پهلاره کښې يوغټمشکل گڼل کيږي . افغانستان کهله نورو زياتـــو مخ پـه ترقي هيوادو نو سره مقا يســـه شي نووبه ليدل شي چهبه کافـي انـد ازه کورني منابعنهلري دانکشا فی پروگرا مونو دمالي ضرورت پوره کولو دپاره د ضروري منابعو لويه برخه لهخارج څخه برابريږی .

دانکشافی لگښتونو دپـوره کولو دپاره د

مرستو څخه دمؤثري استفادې ضرو ر ت د خارجي قرضونو دورکړی مسئلي او دورځـ په ورځ زياتيدو نکي عادي لگښت د پو ره کولو کوششں اوپهتيره بيا داجتماعي خدماتو برابرول زمونږ اقتصادي حالت داسې درجيته رسولی دی چهله داخلـي منا بعو څخـه د عوايدو زياتوالی يیيوه ډيره مهمه اواساسي مسئله گرځولې ده .

که چيرې افغانستان خپل دا خلي عوايد په کافي اندازه زيات نهکړی شي نو يوازې دانهچه اقتصادیرکودبهدوام وکړی، بلکهددولت دعوايدو داو سنيـو شرايطو لـه مخې بـه دخار جي مرستو څخه دافغانستان داقتصادي جذب ظرفيت ډيرکم پاته شي .

که اوسنی نامساعده وضعه دوام وکـړ ی نوحکومت به ونشي کړی چهلازم اجتما عـي خدمات لکه عرفاني ، صحي اونوري چـار ی چه دافغانستان دټول اولسں آرزو ده پــه مناسب ،مطلوب اوغير متمرکز ډولدافغانستان داو لسں دپاره برابر کړی .

دا حکـومت دداخلـي منابعو د زياتوالـي دپاره په دولتي اوخصوصي سکتور کې کلك اقدامات حتمي گڼي ترڅوپهدې ډولدانکشافي لگښت پهتمويل اودپانگې پهتشکل کښې د داخلي منابعو ونډهډيره شي .

د دولت پهعوايدو کښې دمستقيمو ماليود نسبي سهم ډيرښت ددولت دعوايدو دترکيب چه دمالياتو اوسني قوانين پهمؤثر ډولتطبيق شي دمترقي ماليی اوداستهـلا کـی تجملـي مالونه دماليی ځينی قوانين طرح او تعد يل دښه توب معنی لری دا آرزو هله ترلا سه شي چه دمالياتو اوسنـي قوانيـن پهمؤثـر ډول تطبيق شي، دمترقي ماليی اوداستهلاکي تجملي مالونهدماليیځينیقوانين ،طرحاوتعديل شيله دولتي تصديـو څخه پـهمؤثـر ډول ښيگړه وا خستله شي اوباقيات پهجدیتوگه ترلاسه کړی شي .

له داخلي منابعو څخه پهخورا ښه ډول کار اخستل زيرمې تهدخلکو تشو يق کو ل دی . ځکهخودماليی مؤسسو اوبانکو نـــو تأسيس اوتقويه اود هغو دشبکی پرا ختيـا پهنظر کښی نيول شو يده اود بانکـدار ی دروابطو دتنظيم دپاره به دبانك دعصـــر ی

داخلي مالي منابعو کموالي اوله بهر نيـــو قوانينو طرح جوړه شي .

داقتصادي اومالي پروګرام پهجوړ و لو کښې به دپښتو د ارزښت اود قیمتو نو داستقرار مرأعات وشي اوتروسه پوري به دبېلزومه پولي پراختیا چه دقیمتونو دلوړیدو باعث کیږی مخه ونیوله شي .

خارجي تجارت اوله نورو اقتصادي فعالیتونو سره دمغه سمون نوي تنظیم ته ضرورت لري چه دیوه ټاکلي سیاست له مخې دافغانستان خارجي تجارت پراختیا ومومي .

په دې دوره کې بهلهداسي طریقو څخه کار واخستل شي چه دصادراتو دزیاتیدو اود وارداتو دکمیدلو باعث شي . داسعارو دنرخ دټاکلو سیستم باید داسي اصلاح شي چه پهیوه ټاکلې موده کښې دافغانستان ټول صادرات داسعارو لهآزاد نرخ څخه مستفید شي اود صادراتي موادو مولدینو ته زیاتي پیسي لاس ته ورشي .

د داخلي صنایعو دتقویې او حمایې او د ګمرکي تعرفو دتنظیم اونورو لازمو وسایلو له لارې دتادیاتو دبیلانس دمشکلاتو د لیرې کولو دپاره دوارداتو کمولو ته باید پاملرنه وشي دصادراتي موادو داصلاح او زیاتوالي دپروژو په تطبیقولو کښې باید لهچټکتیا څخه کار واخستل شي .

موږ بهداهڅه وکړو چهداقتصاد په برخه کښې دنظر اوتجربې دخاوندانو یومجلس دایر شي او هغوی دهیواد پهاقتصادي مشکلاتو یوه علمي څیړنه وکړي او حکومت نه دځلکو دژوندانه دسویې دلوړیدو دلارو پهباب خپلې څرګندې او عملي مشوري ورکړي .

ددې محترمې جرګې لهغړو اولههغو ټولو وطنوالو څخه چهپدې برخه کښې پوهه اوتجربه لري هیله کوم چه حکومت تهدخپلو نظریاتو پهراليږلو سره دوطن داقتصاد په جوړښت کښې زموږ سرهبرخه واخلي .

داساسي قانون په حدود کې دننه موږ تهمیځکله دا اجازه نشته چه داسي ټولنه ولرو چه پههغې کښې څیني خلك هرو مرو فقیر اوځیني نوري حتماً بډای اوسي .

دپانګې زیات تراکم او ځای پهځای پاتې کیدل اویایي دسیاسي مقاصدو دتحمیلولو دپاره په کار اچول هغه اندول خرابوي چه دهغه نهپرته موږ به خپله ټولنه باندې دمترقي ټولنې او پههغه قانوني نظام باندې چه ددغې ټولنې لاربښوونه کوي دمترقي نظام نوم نشو ایښودلای . پهداسي حال کښې چه دشخصي مالکیت اصل په څرګند ډول منل شویدی هم یې پهحدودو او هم یې په استفاده باندې دقانون پهموجب ، قیود وضع شوي او وضع کیږي ،دملکیت په باب دتقنین دغه سیر باید دهغه تحولي تګ سره سمون وخوري اود ملي لوړو مصالحو دنهایي هدف تابع اوسي چه دژوند انه په همیشه بدلیدونکي حرکت کښېمینځ تهراځي.

پوهنه او روزنه :

حکومت به کوښښ وکړي چه دښوونې او روزنې خطیرو وظایفو دپاره دلایقو اشخاصو دپیژاندلو اود هغوی دپهکار اچولو له لارې دښوونې او روزنې عصري طریقې دمعارف او پوهنتون دپاره تراستفادې لاندې راولي . دپوهنې په درسي نصاب باندېباید په داسي ترتیب نوی نظر وشي چه دهغوله مخې شاګردته د داسي مضامینو درس ورکړی شي چهدده فهم دټولنې دګټور خدمت دپاره چمتو کاندې اوهم پهده کښې ملي او سیاسي شعور پیدا کړي . ددې مقصد دپاره باید د درسي موادو معلوما ت دملي او بین المللي حالاتو دبدلون اود علومو د همیشني پراختیا سره سمون و خوري . همدغه رنګه باید تعلیمي نصاب دعبارت او انشاء له مخې داسي جوړ کړی شي چه دشاګردانو دسویې لوړولو کښې اغیز ناك نقش ولري . موږ د ځوانانو دپاره د داسي پرو ګرامونو جوړول ضروري او ګټور بولو چهپهرخصتي او وزګاروخت کې دهیواد او د دوی دروزنې دپاره ګټور اوثمر مشغولیت پیدا کاندې همدغه رنګه ځوانان باید د کنفرانسونو او سیمینارونو پهجوړولو او له مسئولو اشخاصو سره دتماس له لارې دچارو په واقعي جریان خبر کړی شي .باید دهیواد په ورزشي حالتپهبشپړ توګه نوی نظروشي او دانکشاف لارې دې یې پهمؤثر ډول ترکتنې لاندې ونیول شي .

... مور عقيده لروچه محصلين‌بايد د خپلو مربوطو مسائلو په‌تنظيم کې تربيوي چار ي وي که اجتماعي روابط او که ورزشي‌فعاليتونه وي داسې برخه واخلي چه دهغوي دتحصيلي دورې له ماهيت سره‌سمون او ارتباط و لري او ددرسونو په‌باب ددوي په اصلي وظيفه کښې خلل پيښس نکړي.

د پوهنتون اواستاذ انو په سر پر ستي سره ددې سهمگيرې لـه ډول او در جې څخه اود محصلينو دفعاليتو نو دتنظيم پـه لارکي له‌دوی سره دهغوي مرستـه يقيناً لـه دغه ډول لازمو تجربو څخه دښوونې اوروزنې په کته اوداکاد ميکي روزنې له لارې‌دسياسي ودې په‌کټه مثبتي نتيجي لاس‌ته راتلي‌شي .

بايد دښځو په روزنه اوپه ملي ژوندکې ددوی دمثبتي برخې‌اخستلو اودټولنې دمترقي هدفونو دوړاندې بيلو په‌چارو کښې د دوی تيارولو ته لازياته پاملرنه وشي .

دوي مهمي اداري :

له‌بيسوادی سره دمجادلې‌دپاره په‌يوه ملي اداره جوړه شي‌چه دسواد دپرا ختيا د پاره د ځوان‌قوت دپه‌کار اچولو له‌لارې يو منسجم پرو گرام تراجرا لاندې ونيول شي .

حکومت په‌دخپل کار د دورې په ميا شتو کې‌خپله برخه دمغې وظيفې داجرا کولو دپاره چه داساسي قانون د ٣٥ ما دې پـه حکـم د دولت په‌غاړه اېښـودل شـوې‌ده دمؤثـرو اقداماتو له‌لارې ادا کړي او هغه څه به چه تعميل يې داجرا ئيه قوې په‌صلا حيت کـې دې عملي کاندی او هغه چه‌تطبيق يې دشورى په تصميمو نو پورې اړه لري شورى تـــه محول کړي .

داطلا عاتو او مطبوعاتو په‌برخې کـې بـه عمومي هدف داوي چـه دخلکـو اود و لت داورگا نونو ترمينځ دمقابل افهام او تفهيم امکانات مينځ ته راشي اود سمعي اوبصر ي خپرونو په‌پراختيا سره به داسې مؤسسـې جوړې کړي چه دملي‌اوعامه تصديـو په‌حيث دعامو خلکو او د درې گونو قواؤ دافکارو په خر گندولو سره ملي‌ارمانو نه ترسره کاندی اود بين المللي رقابتونو سره سره زمو نږ دملي‌هويت دساتنې او تقويې قدرت ور سره وي اود ملي اوبين المللـي خپرونـو پـــه خپرولو کښې دبيطر في او ژ ور ناليستيکو معيارونو ملاحظه په‌نظر کښې ولري اودغوری عواملو تراغيزی لاندی راشي .

داطلا عاتو ا و کلتور په مرکز کـې بـه دعامه ارتباط يوه اداره مينځ ته‌راشي چه د حکو مت اومطبو عاتو ترمينځ دوصل ديـوی کړې په‌حيث خدمت وکړي اودهغو دسوالونو ځواب ووايي .حکومت به له‌خلکو سره‌دتماس اوپه مستقيم ډول اود مطبو عاتو له‌لارې دهغو په احوال باندې‌دخبر يدو دپاره يـو منظـم پروگرام تعقيب کاندی .

حکومت به‌په دقت سره دمطبوعاتو په‌مقابل کې داساسي قانون اود مطبو عاتو دقانـو ن داحکا مو په‌تيره بيا ددې قانون دلومړۍ ما د ې دمندر جـو اهدافو دترسره کيدو مرا عا ت وکړي اوپه‌عين وخت کې بـه د مطبو عاتـي جرايمو څخه دراپيدا شويوقضا ياو دسمدستي تعقيب دپاره يواغيزه ناك نظام مينځ ته‌راولي داحکومت به‌توجه وکړي چه‌غير دولتي جرا يـد دحکومت داعلا نونو دخپرولو له درکه په‌نسبي طور تقويه شي.

په‌کلي ډول دمطبو عاتوپه باب دحکو مـت رويه دبيان دآزادی او د ملي مصا لحو عامه امن اونظم دساتنې اوله هرډول تعرض څخـه دشخصي حرمت دساتلو تـرمينځ دتـوازن د دقيقې ساتنې رعايت کول دی .

حکو مت داساسي قانون مطا بق صلاحيت لري‌چه دخلکو دژوندانه دچارو دتنظيم دپا ره دقوانينو دجوړولو پيشنهاد شورى ته‌وړاندی کړي او داساسي قانون په ٧٧ ماده کښـې دذکر شويو عاجلو حالاتو په‌وخت کښـــې تقنينې فرمانو نه‌ترتيب کاندی .

دحکو مت دغه مکلفيت چه‌په خپله زمونږ د عصر يوه غوښتنه ده‌مونږ ته‌موقع راکوی چـه دافغا نستان داجتماعي اقتصا دی او سياسي ژوند دبيلو بيلو اړخونو پـه‌حقوقـي تنظيـم کښې دبشری ژوند دښپږيدونکي خصوصيت دپا ملرنې سره پر له‌پسې برخه واخلو .

دعلم‌الاجتماع له‌نظره اودهيواد دحقو قي جهاز دمترقي ماهيت له مخې حقوقي بنسټ دا ايجابوي چه داسلام دشريعت په مقدسو حدودو کې دغه دغه‌حقوقي‌بنسټ په‌تقويه کې زيارو باسو . له‌همدې امله‌په هيواد کــې دقانون جوړولو په نهضت کې چه داسا سي

قانون پەنافذ ید و سره دیوه مشخص جریان په ډول شروع شویدی ، دحکومت مکلفیت دیوی تاریخیوظیفی په حیث ځر گند یږی داحکو مت دی جریان ماضی ته‌په پاملو نه اود هغو ارزښتمنو اقداماتو لەمخی چه پدی برخه کښی دانتقال پەدوره کیشوی او په وروستیو دورو کښی تریوی اندازی پور ی تعقیب شو یدی وعده کوی چه دهغو قوانینو دنشتوالی څخه دپیدا شوی خلادلیری کو لو دپاره چه تدوین یی دیوه دیمو کراتیك نظام دبشپړیدو اولوړتیا اود اقتصادی اجتماعی او سیاسی ژوند دتنظیم د پاره په دغسی یوه نظام باندی دمتکی ټولنی دپاره حتمی گڼل کیږی مؤثره هڅه وکړی .

دکار اوکار گر قانون لەمخکی اوکانونو څخه دحاصل اخستلو مربوط قوانین اوهمدغه رنگه داسلام په شریعت بنا دجزا دقانون اومعاملاتو دقانون دمسودو ترتیب پدی پرو گرام کښی شامل دی .

داساسی قانون دمطالعاتو مرکز :

حکو مت هیله لری چه داساسی قانون پەباب دمطالعاتو یومرکز تاسیس شی چه علماء اود صلاحیت خاوندان داساسی قانون اود هغه دمتممو قوانینو دتطبیقاتو په باره کښی علمی او مقایسوی مطالعات پکښی وکړی اولاس ته راوړی نتیجی یی خلکو اود دولت ارکان ته وسپاری . دقانونجوړولو دنهضت دتقویی پەڅنگ کښی بل لوی او اساسی سوال دقوانینو دتطبیقولو موضوع ده چه‌په ننني نړی کښی دهر حکو مت طبیعی او حیاتی وظیفه گڼله کیږی. ددی خبری په پاملرنه چه دقوانینو کامل اومؤثر تطبیق د خلکو اود دولت داورگانو نو دهمکاری نه‌پرته له امکانه لیری بریښی‌دتذکروړ خبره دابولو چه دحکو مت پەنظام کښی بەدننه دقوانینو دتطبیق د څارونکو مؤسسو دتاسیسو لو او تقویه کولو کار اود هغو دچلولو په سیستم کښی نوی‌نظرهم دپاملرنی وړوی ترڅو چه داغیزناکو تدابیرو په وسیله دقانون نه دمخالفو اعمالو ارتکاب ، محدود شی ، ددی مطلب لەمخی دقانون مطابق دعامه نظم اوامن دبر قراری دپاره دلازمو تد بیرو نو غوره کول دحکو مت ستر مکلفیت گڼل کیږی اود هغه داغیزناك تطبیق دپاره پەهغه ډول چه دخلکو په ژوند حقوقو اوحیثیت باندی دتیری مخه ونیوله‌شی کوشش کیږی . همدغه رنگه دجرم دتحقیق وظایف په محاکمو کی د هغه دتطبیق اود جرایمو پەعدلی تعقیب پوری نورمربوط اقدامات به دهغو ملاحظاتو سره یو ځای چه دعمو می نظم او امن دساتنی دپاره دمتهم‌فردی حقوق دقانون په حدود و کښی دننه رعایت‌شی دپاملرنی وړ وی .

ددی مقاصدو دتر سره کولو دپاره دهغو اورگانو نو په تنظیم باندی نوی نظر ته ضرورت دی چه‌داجرائیه قوی دننەدغه وظایف ترسره کوی. ددغو مطالعاتو پەنتیجه کی چه دداخله اوعدلیه وزارتونو دصلا حیتو نو دخیرلو څخه عبارت دی، حکومت عقیده لری چه دهیواد دامنیت پەمسؤله دستگاه او د جنایی عدالت داداری پەساحه کښی د عصر دغو ښتنو سره سم لازم اصلاحات راشی اودقاچاق ، رشوت اونورو اداری مفاسد و پەشمول دجرایمو دمخنیوی دپاره مؤثره او پرله‌پسی مبارزه وشی .

مخدره مواد :

حکومت بەپه خارجی او بین المللی مرسته په هیواد کښی دمخدره موادو دکرلو دواقعی مخنیوی په برخه کی کوشش وکړی چه بزگران ددغو موادو دغیر قانونی کرنی په ځای نور مواد وکری اوخپل ژوند پر سمبال کړی یاداچه هغه دقانون په اجا زه اود طبی مقاصدو دپاره وکړی اوپه دا خلی او خارجی ذیعلاقه مؤسساتو باندی یی په جایزه طریقه دخرڅلاودپارەترتیبات غورەشی. باید دمخدره موادو دغیر قانونی زاکړ ی ورکړی او نورو هیوادو ته دافغا نستان له لاری دهغو دانتقال دمخنیوی دپاره مؤثر تدبیرو شی اوپری ښودل شی چه‌له د ی درکه زمونږ هیواد دمخدره موادو دبین‌المللی قاچاق برانو دفعالیت پەمرکز بدل شی اوددی خاوری دشریفو خلکو ملی گټو اوبین المللی حیثیت تەصدمه ورسیږی .

دهغو ټولو کسانو دمعنوی او مادی حالت ښه کولو ته پاملرنه چه دجرایمو د کشف او تعقیبولو او دملی مصئو نیت او امنیت په مهمه وظیفه بوخت دی اودقانون داحکامو مطابق دافغانستان دمنافعو په خلاف دحرکاتو دمخنیوی دپاره وظیفه اجرا کوی ، دعا مه

مصالحو اوگټو دساتنې دپاره ضروري گڼل کيږي . پدې برخه کې دحکومت مرام بايد دپوليس ددولت تشکيل‌نه بلکه ددولت دپاره دپوليسو تشکيل وي .

دمحبسو نو اوبنديانو حالت ته پاملر نه هم ، حکومت له ضروري اوعاجلو مسايلو څخه بولي اوپه‌هغو پوري‌مربوطو پروگرامونو ته‌به هم توجه وکړي .

دقوانينو اود عدلي تعقيب ددستگاه ترڅنگه دامنيت په ساتنه کښې دقضالويه برخه هم بايد ذکر شي .

په حقيقت کې دمحاکمو له خوا دقوانينو تطبيق دخلکو په‌ذهنو نو کښې دهغې‌موازنې حدود روښانه کوي چه موجوديت يې‌دجرايمو دارتکاب په‌برخه کښې يو واقعي ضمانت‌گڼل کيږي .

دمؤثر کيدو په غرض په‌اداري تشکيلا تو باندې بيانظريو غوره ملي مرام‌گڼل کيږي .

ددې حکومت په‌عقيده اداري اصلاح بايد دې ټکې ته‌متوجه وي‌چه‌په لږ پرسونل ، ډير کار ، ژر اومنظم سرته ورسيږي .

دا حکومت دمامورينو داداري چارو پلټنه او څارنه دسزا اوجزا دپرنسيب له‌مخې ډيره ضروري گڼي . دچارو دمستقيمې پوښتنې په غرض به‌په صدارت عظمى کښې د څار نې او انسجام يوه دايمي اداره‌منځ ته‌راوړل‌شي دا اداره به‌دهغو رکودو نو مخ نيوي کوي چه بې موجبه ددولت اووطنوالو دچارو دسا لم جريان په‌مخ کښې خنډ کيږي .

د دولت دمامورينو اقتصادي وضع :

په دې سلسله کښې د دولت دمامورينو داقتصادي وضع دبهبود اودنرخونو له‌جگيدو سره دتوان په اندازه دهغوى دمعاشو نو د تناسب ساتنې ته‌بايد پاملرنه وشي زموږ ددې آرزو علت ددوى اود هغوى دکورنيو په مقابل کې‌يواځې بشري عواطف‌نه‌دي بلکه‌موږ عقيده لرو چه ديوه مامور دوضع ښه تو ب داداري فساد دمخ نيوى په لار کښې ستر عامل گڼل کيږي موږ آرزو لرو چه‌دولاياتو اومرکز مامورين تروسه وسه دماموريت له امتيازونو څخه برابر اويورنگ استفاده وکړي .

دخپلوا کې ساتنه ملي حاکميت اودهيواد دخاورې تماميت دافغا نستان له شا هـ

اردو سره مقدس امانت دى ، څکه‌خو دهغه مقام اوحيثيت ته دايمي احترام اوددې سترې وظيفې دانجامو لو دپاره دهغه مجهز کولو او مجهز ساتلو ته‌دايمي توجه دحکو مت وجيبه ده .

خارجي سياست :

دافغانستان د خارجي سياست دتگ لارې دمستقلې او مترقي بنې ساتل له ملي‌اساسي هدفونو څخه گڼل کيږي. دنه ترون دسياست له پيروانو دخپلواکې دلارې له مبارزو د نړۍ په مختلفو لويو وچو کښې داستعمار د مختلفو شکلونو او مظا هرو له مقا و مت کوونکو لنډه داچه له‌هغو لويو اولسونو سره موږ‌طبيعي ملگري تيا لروچه په دريم جهان کښې په‌خوښې او خپکان کښې ورسره شريك يو .

دافغا نستان خارجي سيا ست به دنه انسلاك دمثبتې اوفعالې بيطرفۍ په‌اساس دوام وکړي . دملگرو ملتو دمنشور دلوړو اصولو احترام اودبين‌المللي‌همکارۍ دپراختيا دپاره دهغې مؤسسې دکوششو نو تائيد د خلکو اوولسونو دحقوقو ملاتړ ، داستعمار زوال په هررنگ اوشکل چه‌وي ، له‌نژادي ـ توپير سره مخالفت د بين‌المللي جنجالي مسئلو په‌حل کولو کښې دقوې نه استعمال اوپه روغه دگه ژوند تائيد ـ دافغا نستان دخارجي سياست ټينګ ستنې دى . دد غه منظور له‌مخې به‌دغه حکومت له‌ټولو ولسونو سره دمتقابل احترام او آزادۍ همکار ی په اساس چه دحقوقو دبرابر يت او د دوه اړخيزه علايقو په پراختيا په‌تيره بيا له دو ی سره دخپلو ښو عنعنوي روابطو په ټينگولو متکي وي ددوستۍ دپياوړي کولو دپاره هڅه وکړي . دهمدغو هدفونو له‌مخې به‌افغانستان دغير منسلکو هيوادو او اسلامي ملکو نو په‌گډو کوششو نو کې خپل سهم ته دوام ورکړي اوپه نظامي تړونو کښې به‌له گډون څخه تل ځان په څنگ ساتي .

دپښتو نستان مسئله :

زموږ دپښتو نستانو وروڼو د سرنوشت ټاکلو دحق په‌باب زموږ ملاتړ اوپلوی توب چه دافغانستان حق اويوه‌ملي او تاريخي وظيفه ده دافغانستان داولس داداري په

پیروی څنګه چه‌په ډیرو رسمی اعلا میو کښی بیان شوی په‌نه بدلیدو نکی او پاخه ډول به دوام وکړی .جوته ده چه استعما ر پدی سیمه کښی دپیدا ښښت له‌لمړی و خت نه دی ته‌متوجه ؤ چه‌له افغانستان سره د پښتـو نستان د خلکـو طبیعی او تاریخی پیوندونه سست او ضعیف کړی .
افغانستان ددغو کوششو نو دنتیجو محوکولو ته خپل کوششو نه اړم‌کړی دی ددی‌مضبوطو پیوندونو لاټینګیدل یی یوعمده هدف ګرځولی او ګرځوی یی .

دوطن دګډو ګټور دساتنی دپاره دآزادو قبایلو سره دورورګلوی کلك پیوندو نه ، دافغانی ملی وجایبو څخه دی اوموږ به‌تـل دهغو دپالنی دپاره زیار باسو .

زموږ دخار جی سیاست غوره هدف‌دادی چه دنړی دټولو ملتونو په‌تیره ددی سیمی دملکونو سره ښه مناسبات ټینګ وساتو . موږ دپاکستان له ملت سره ژو ر تاریخی اوکلتوری روابط لرو .

دپښتونستان دملی مسئلی اوپه دغه باره کښی دپاکستانی حکو متونو له دریغ نه پرته موږ دپاکستان ددولت سره د دوستی اوښو روابطو دپراختیا او ټینګتیا په لاره کښی بل‌خنډ اوبندیزنه لرو .

دګاونډ یانو سره ښه روابط :

دګاونډ یانو سره ښه روابط لرل هم‌زموږ دملی ګټو سره‌سم دی اوهم ددی سیمی د سولی په‌ګټه دی .

دایران له دولت سره ددوستانه روا بطو ټینګوالی دملی ښیګڼو دساتنی سره د خپل لوی ګاونډی دچین دخلکو دجمهو ریت سره دښو روابطو لاقوی کول چه ددغه هیواد دنوی رژیم له‌راتلو سره سم منځ ته‌راغلی دی اود دغو دوو ملکونو ترمنځ دګټـوری همکار ی پراختیا دافغا نستان دخار جی سیاست جزء ګڼل کیږی .

دشوروی اتحاد سره دښه ګاونډ یتو ب او دوستانه روابطو دایمی ټینګوالی پرله‌پسی دافغانستان دخلکو ، مشرانو او حکومتونو دتوجه وړ او وروسته به‌هم وی .

ددی دوو ګاونډی هیوادو نو ترمنځ چه بالکل یوله‌بل سره جلاو بیل سیاسی او اجتماعی نظامونه لری ددوستی اوښومناسباتو ناموس سره غاړه غړی کاندی اود ملـــی ساتل دیوبل ملك ته ددواړو ملکونو د مشرانو تګ راتګ دافغا نستان سره د شوروی اتحاد سود منی اوارزښتناکی تخنیکی او اقتصادی مرستی چه وروستی مظهر ئی د هیواد دڅلورم پنځه کلن پلان په عملی کولو کښی زموږ ددوست او ګاونډی ملك دبرخی اخیستلو دپاره دیو تړون لاس لیك کول دی دافغا نستان دخلکو اوحکو متو نو په‌زړونو کښی دتل دپاره زیات ارزښت‌لری .

په دی دوو وروستیو کلو نو کښی چه کوم خطرناك حالات په‌نیمه قاره کښی منځ‌ته راغلی دی دافغا نستان دخلکودزیاتی تلوسی سبب شویدی دافغانستان خلك څنګه چه دپاکستان اود هند له خلکو سره لرغونی علایق لری‌دغسی یی‌دبنګله‌دیش له‌ملت سره هم تاریخی اوکلتوری روابط لرل اولری یی په دی ورځو کښی دافغنستان او بنګله‌دیش ترمنځ دتجار تی اوقو نسلی روابطو دټینګولو موضوع دلاس لاندی ده او سیاسی روابط به‌په یو مناسب وخت کښی دبنګله دیش د حکومت سره له خبرو اترونه ور و ستـه برابر شی .

دافغا نستان حکومت په دی عقیده دی‌چه دپاکستان ،هند اوبنګله دیش دملکو نو ترمنځ دعادی روابطو او اقتصادی همکار یو ټینګیدل ددغو دری واړو هیوادونو اود آسیا ددی سیمی دخلکو دپاره ګټه‌لری . دعر بو ملت چه‌دخپلو تروړل شوو حقونو دبیاالاس‌ته راوستلو دپاره دبین المللی صهیو نیت د پرله پسی تیریو په‌مقابل کښی کومه جګړه نښلولی ده افغانستان یی‌په کلکه سره ملاتړکوی .د فلسطین دعربو د سرنـو شت ټاکلـو حق چه‌په یوه خونړی جګړه بو خت دی او خپلی پلارنی اصلی خاوری ته ددو ی دواپس ورتللو حق‌ددی غوښتنه کو ی چه باید دمنځنی ختیځ دکشالی پـه‌هـر ډو ل پریکړه کښی دوی پوره لاس‌اوګډون ولری.

ملی وظیفی :

اساسی قانون زموږ خلکو ته دیوکل په حیث یونظام وړاندی کوی په دی‌کل کښی دافغا نستان دنتی ملی ژوند بنسټ په‌داسی ډول ایښودل شویدی چه‌باید اوسنی ژو ند چال چلند دژوندانه دپرله پسی بدلیدو نکی

پیژ ندګلوی اوکلتور اساسی اوبنیادی ښبی ښښانی پکښبی خوندی وساتل شی .

کله چه مونږ دغه‌نظام ته‌یوکل وایو په حقیقت کښبی دهغو ګټو بنسټونو څخه چه ددی نظام فلسفی او حقوقی بنسټ ګڼل‌کیږی ددوو اصولو دذمه واری دمننی ښکاره اعلان کوو . له دی دوو اصولو څخه یو دادی چه دټولو مؤسسو او عناصرو په‌سالمی رغاونی اود هغی په‌کار اچولو باندی‌روښانه عقیده ولرو چه دغه عقیده د دیموکراسی دپا لنی زانګو اود منظمی فایدی اخستلو وسیله بللای شو. له‌دی کبله هم‌په حقوقی برخو کښبی اوهم په اداری برخو کی دلومړ نیو چا رو برابرول روښانه کول دحزبونو دمنځ ته راتلو اوجوړولو اود خلکو دښکار ندو یو ښاروالیو دراتګ ـ دغه شان په ولایا تو کښبی داغیزه ناکو سلا کارو جرګودراتلو د پاره دخلکو دذهنونو روښانه کول اود فعالیت دوسیلو برابرول داټول **د حکومت و ظیفه** ګڼل کیږی .

په دی ځای کی دنورو ځایونو په‌شان په رښتیا سره داساسی قانون‌او نورو **قوا نینو** دحکمونو رعایت ساتل اوپه پاخه ډول دد غو حکمونو عملی‌کول ، دخلکو حکومت اود دولت ملی وظیفو **څخه ګڼل کیږی** .

دوهم اصل دادی چه‌حق او واجب دواړه غبر ګونی دزړه له‌کومی څخه ومنل‌شی ددولت دریواړو ارګانونه رسمی کاروالان په سیاسی فعالیتونو کښبی دبر خی اخستلو شو قمن ځوانان او هیواد وال او آخردافغانستان ټول اتباع داساسی قانون په‌حکم داو ظیفه لری چه‌په کومه اندازه چه‌ددغه قانون له‌حقوقو څخه دګټی اخستلو لیواله دی‌په هغه کچ‌میچ دی دخپلو وظیفو دپه ځای کولو په‌ذمه واری ځانونه پوه کاندی او هغه دی په خپله غاړه واخلی .

څوك چه‌په یونظام کښبی خپلی ذمه واری په‌غاړه نه اخلی یایی رعایت نه کوی د هغه نظام دحقونو څخه دفایدی داخستلو قانونی توب یی‌بی له‌شکه ګډ وډیږی .

په‌یوه ټولنه کښبی دمدنی توب‌محوردقانون دنظام په‌ټینګار دقوانینو دعملی کولو په ذمه واری او ورسره دمساوات داصل درعایت کولو په‌بنسټ کلك ولاړ دی .

دا حکومت به دحقیقی اوحکمی اشخاصو دقانونی مکلفیت دځرګندولو دپاره زیا ر وباسی چه داسلامی شریعت حکمو نه په‌ښه توګه ترتیب کړی اوهغه په‌رسمی ژبو کښبی دټولو خلکو په‌لاس کښبی واچوی .

په‌کومو برخو کښبی چه قوانینو اومقرراتو ته فوری ضرورت لیدل کیږی حکومت به دخپلی وسی سره سم اود خپل کار په‌موده کی دننه‌ګامونه واخلی.

کوم قوانین چه‌د څو کالو راهیسی دلاسس لاندی نیول شوی دی هغه‌به‌په څو راتلونکو میاشتو کښبی دتقنینی مرحلو تیرو لو ته سپارل کیږی .

په ټولنه کښبی دقانون دنقش دټینګتیا په برخه کښبی زمونږ کړن لاره داده :

په مملکت کی دقوانینو دعملی کولو نه پورته بل‌غوره مصلحت وجودنه لری .

اوکه‌له مانه کوم شعار غواړی زما شعا ر **دادی :**

دقانون په سیوری کښبی حکومت ، دقانون په‌رڼا کښبی حکومت .

څه چه می په‌تیرو پاڼوکی او لسی جرګی ته وړاندی کړل یوڅه مشکلات، یوڅه‌هدفونه اود هدفونو دټاکلو دپاره یوشمیر آرزوګانی وی . له‌دغو آرزوګانو څخه به څومره چه د دولت مادی‌اوبشری قدرت ددی حکومت د طبیعی عمر په څو میاشتو کښبی اجازه‌راکوی هغه به‌دعمل میدان ته راوباسو .

که‌چیری په‌کار کښبی کومه ګډوډی پیښیږ ی تاسی نه یقین درکوم چه‌هغه به دنیت او ارادی له کبله‌نه‌وی بلکه دعملی کولو له درکه به‌وی .

موږ په‌دی ښه‌پوهیږو چه دحکومت ددرنو وظیفو په‌سرته رسولو کی‌په‌تیره په دی نازك اومشکل‌وخت کښبی‌مونږداولسی جرګی، مشرانو جرګی او قضا ئیه قوی دټینګی همکاری او قانونی مرستی نه پرته بریا لی کیدای نه‌شو.

زه عقیده لرم‌چه دحکومت او شوری ترمنځ دمفاهمی ، مرستی او ارامو خبرو اترونه پرته دملی مسئلو د حل سمه لاره نه شی موندل کیدای .

حکومت به زیار وباسی چه دشوری سره دخپل‌ارتباط دسمولو له‌لیاری اوپه ټولو چارو

کښی ددی‌ارتباط دبرابرولو په‌مرسته دمفاهمی، همکاری اوخبرو اترو دپاره ډېره خوږه فضا برابره کاندی .

حکومت هغه نقش تـه‌هم زیاته پاملرنه لری چه داساسی قانون دحکمونـو لـه مخه په‌ملی ژوندانه کښی دقضا ئیه قـوی په‌غاړه پروت دی .

دخلکو اود دولت ددوو رکنونو له خـو ا قضا ئیه قوی ته‌په درنه سترگه کتل بې‌له شکه ددغه‌نقشـس په‌تأثیـر او اغیزه کښـی لازیاتوالی راولی .

په‌داسی‌حال‌کی چه‌مونږ به‌داساسی قانون د مکلفیتو نـو د احسـا س سـره سر ه دملی هدفونو دځوندی کولو او پوره کولوپه لاره کښی دقضاله رکـن سره اغیـزه ناکـه ملگرتیا کوو، باور لرو چه‌ددغی قوی واکمنان اوکار والان به‌کټ مټ دهمدغه احساس له مخه دهمدغو هدفونو دپوره کولو په برخـه کی له مونږ سره همدغه رازمرسته اوملگرتیا کوی .

هره ټولنه ځانله شعایراو رغاونې لری‌چه یوله‌بل سره دهغه له‌گډ ارتباط څخه د ملی او ثقافتی بڼې احساس کیدای شی .

اوله دی څخه هغه نښی نښانی اوښیگڼی څرگندېږی چه مونږ دهغو دپیـژ ندلو پـه واسطه یوه ټولنه له‌بلی ټولنی څخه جـلا او بیله گڼو .

داسلام دپاك دین تعلیمات اودمشرو طـه پادشاهی بنسټ چه‌زمونږ په‌فر هنگ کښـی همیشه دخلکو سره ملگری دی ددی هیو اد درواياتو اودودونو سره‌چه‌دنړی دځومدنیتونو زانگو ده داټول زمونږ دملی‌او معنوی‌رغاونې اساسی بنسټ گڼل کیږی .

کله چه‌مونږ داساسی قانون په چوکا ټ کښی دننه خپلی ملی چاری تر‌پاملرنی لاندی نیسو نو بایدچه‌دفکر اوعمل دیو رنگ والی او دتگ لیاری دروښا نولو په غرض دشکل اوخیری له‌مخه‌هم په ادب ، هنراو تعبیرا تو کښی دخپل‌ملی کلتور خیره اوبڼه وساتو .

هغه کسان چه‌په دی حکومت کښی‌غړیتوب لری دادی :

١ـ دخار جه چارو وزیر پخپله صدر اعظم (محمد موسی شفیق) .

٢ـ دملی دفاع وزیر سترجنرال‌خان‌محمد .

٣ـ داخله وزیر داکترنعمت‌الله پژواك .

٤ـ مالیه وزیر ښاغلی‌محمدخان جلالر .

٥ـ دفوایدعامی وزیر ښاغلی‌خوازك‌ذزلمی .

٦ـ داطلا عاتو اوکلتور وزیر ښا غلـی صباح‌الدین کشککی .

٧ـ دمخابراتووزیرانجنیر نصرت‌الله ملکیار.

٨ـ دکانو او صنا یعو وز یـر دپلـو م انجنیر غلام دستگیر عزیزی .

٩ـ دکرنی او اوبو لگولو وزیر دا کتـر عبدالوکیل .

١٠ـ دپلان‌وزیر داکتر عبدالواحد سرابی.

لکه چه دمخه اشاره وشوه دهغو وزارتونو په‌برخه کښی به‌چه تراوسه یی وزیران نه دی ټاکل شوی یو څـه اد لون بـد لـون راوستلی شی .

دغسی وزارتونو اود هغو نورو وزارتو نو چاری به‌چه وزیران ورته‌نه دی ټاکل شو ی دځپاو معینانو له‌خوا داجرا لاندی نیـو ل کیږی اوعام سیاسی مسؤ لیت‌به‌یی په خپله دصدراعظم په‌غاړه وی .

په‌دغه لړکښی هر کله‌چه دقبایلو دمستقل ریاست اوسنی تشکیلات دهغو درنو او مهمو وظیفو سره چه حکومت یی‌په دغه بر خـه کښی په‌غاړه لری سمون نه‌خوری حکومت به ددغه ریاست تشکیلاتو دپوهو اوخبیروکسانو په وسیله دڅوری څیړنی لاندی ونیسی اوکله چه‌ټول کارو باریی سرته ورسیږی ،نوبیایی داداری واحد په‌سر کی یو وزیر وټاکلی‌شی.

زه دافغانستان دخلکو په فطری پوهـه باندی یوه‌نه بدلیدونکی عقیده لرم. نوله‌دوی ټولو څخه په‌تیره ددی هیواد له دردمندو او پوهو ځوانانو څخه هیله لرم چه دملگر تیـا اوملاتړ په‌لاره کی زمونږ آرزو گا نـی تـر سره کړی .

مونږ ټینگک امید لرو چـه دافغانستان د پادشاه اود ملی ژوند دلارښود همایـو نـی اعلیحضرت دحکیمانه لارښودنو په سیو ر ی کښی دخلکو او ځوانانو دملاتړ او مر ستی په‌برکت دهیواد دلوړ تیاپه لاره کښی یوگام هرڅوکه لنډوی پرمخ واخلو .

لوی خدای دی چه‌ټول شیان او ټولی‌چاری دده په قدرت کښی دی زمونږزیار او کوښښ فایده من وگرځوی اوزمونږ پادشاه، خلك او وطن دی‌په خپل امن کښی وساتی .

اعلامیهٔ دارالتحریر شاهی

بعد از آنکه دارالانشاء ولسی جرگه تصویب تاریخی ۲۱قوس ۱۳۵۱(ه،ش) آن جرگه دایر برابر از رأی اعتماد به‌حکومت‌وخط مشی ښاغلی محمدموسی شفیق صدراعظم مؤظف رابه اطلاع رسانید وبعد از آنکه‌مراتب بحضور اعلیحضرت معظم همایونی عرض گردید ،فرمان پادشاهی مبنی برتعیین‌خود معزی الیه بحیث صدراعظم ووزیر امور خارجه افغانستان وفرامین پادشاهی مبنی‌بر تعیین ذوات ذیل بحیث اعضای حکومت شان مطابق به‌حکم مادهٔ ۸۹ ـ قانون اساسی‌از حضور شاهانه شرف صدور یافت :

۱ـ ښاغلی ستر جنرال خان محمد بحیث‌وزیر دفاع ملی .

۲ـ ښاغلی داکتر نعمت‌الله پژواك بحیث‌وزیر داخله .

۳ـ ښاغلی محمد خان جلالر بحیث وزیر مالیه

٤ـ ښاغلی خوازك زلمی بحیث وزیر فواید عامه .

٥ـ ښاغلی صباح الدین کشککی بحیث‌وزیر اطلاعات وکلتور .

٦ـ ښاغلی انجنیر نصرت الله ملکیار بحیث وزیر مخابرات .

۷ـ ښاغلی دیپلوم انجنیر غلام دستگیرعزیزی بحیث وزیر معادن وصنایع .

۸ـ ښاغلی داکتر عبدالوکیل بحیث وزیرزراعت وآبیاری .

۹ـ ښاغلی داکتر عبدالواحد سرابی بحیث وزیر پلان .

مختصر سوانح بناغلی محمد موسی شفیق صدر اعظم

بناغلی محمد موسی شفیق در سال ۱۳۱۰ ـ هجری شمسی درکابل تولد شده وتحصیلا تش را در رشتهٔ حقوق اسلامی در پوهنتون الازهر قاهره بدرجهٔ لیسانس رسانیدند .

بناغلی شفیق درعلوم قضائی ازپوهنتون مذکور درجهٔ مافوق لیسانس رانیز حایز شده اند . بناغلی صدراعظم در رشتهٔ حقوق بین الدول هم از پوهنتون کولمبیا نیو یارك درجهٔ مافوق لیسانس را دارند ، همچنان بناغلی شفیق درمسایل بین‌المللی ازپوهنتون هار وارد امریکا تصدیق حاصل کرده‌اند . بناغلی شفیق بعداز ختم تحصیلات عالی بحیث استاد حقوق بین الدول خصوصی در پوهنځی حقوق وعلوم سیاسی پوهنتون کابل مقرر شده وبعداً بصفت مدیر عمومی قوانین وزارت عدلیه رئیس تقنین وزارت مذکور ومتعاقباً بحیث معین‌آن وزارت ایفای وظیفه کرده‌است .

بناغلی شفیق عضو ومنشی کمیتهٔ مطالعه قانون اساسی وعضو ومنشی کمیسیون مشورتی قانون اساسی وبعداً بحیث منشی عمومی وعضو لویه جرگهٔ سال ۱۳۴۳ ـ نیز بوده‌اند . بعداز انجام وظایف متذکره بناغلی شفیق بحیث مشاور در وزارت امور خارجه مقرر شدند وپس ازمدتی بحیث سفیر کبیر اعلیحضرت معظم همایونی در قاهره ،بیروت، خرطوم واکرا انتخاب گردیدند .

بناغلی شفیق درکنفرانس جهانی‌حقوق‌دانان در شهراتن ودر کنفرانس مستشرقین در لاهور بحیث عضو اشتراك نموده‌وازهیأت افغانی در کنفرانس کشورهای فاقد سلاح ذروی منعقدهٔ ژنیو، ریاست نموده‌اند .

بناغلی محمد موسی شفیق ریاست هیأت افغانی رادر کنفرانس وزرای خارجهٔ کشور های غیر منسلك درجار جتون کنفرانس وزرای خارجهٔ اسلامی منعقده جده وبیست‌و هفتمین دوره های اجلاسیهٔ مجمع عمومی ملل متحد رابعهده داشتند .

بناغلی شفیق بزبانهای پښتو، دری ، عربی ،انگلیسی وفرانسوی حرف میزنند و می نویسند ودر زبان پښتو ودری شاعر و نویسنده بوده ودر حدود یکصدو بیست‌مقاله برای جراید ومجلات وطن در موضوعات سیاسی ، حقوقی وادبی نوشته اند .

دواثر بناغلی شفیق بشکل کتاب نیزطبع شده است ،ودرمجله حقوق‌بین‌الدول ،دومقاله روی مسألهٔ تابعیت وتاریخچهٔ حقوق بین ـ الدول خصوصی نشر کرده‌اند .

بناغلی صدراعظم ازسپورت ها به‌اسپ سواری وآب بازی علاقه مندی بیشتر دارند .

بناغلی شفیق قبل ازانکه از حضور اعلیحضرت معظم همایونی بحیث صدرا عظم مؤظف گردد درکابینهٔ دکتور عبدالظاهر صدرا عظم بحیث وزیر امور خارجه ایفای وظیفه میکردند .

مختصر سوانح سترجنرال خان‌محمد وزیر دفاع ملی

وزیر دفاغ ملی

ستر جنرال خان محمد تحصیلا تش راتا درجهٔ بکلور یا درلیسهٔ حبیبیه انجام داده و درجهٔ لیسانس را ازحربی پوهنتون بدست آورده است . وی درسال ۱۳۱۳ بحیث تولیمشر تولی سوار فرقهٔ شاهی ، شا مل وظیفه ودرسال ۱۳۱۷ برای تحصیلات عالی و مسلکی عازم خارج شد. درسال ۱۳۲۱ بدرجهٔ ارکانحرب موفقانه بوطن آمدودر همین سال بصیفت رئیس ارکان فرقهٔ قطغن مقر ر گردید .

ستر جنرال خان محمد د رسال ۱۳۲۵ رئیس ارکانحربیهٔ قوماندانی قوای مرکزو درسال ۱۳۲۷ قو ماندان لوای دوی فرقهٔ۸ قوای مرکز ودر سال ۱۳۲۹ قوماندان فرقهٔ هفت قوایمرکز بوده است . وی در سال ۱۳۳۲ بحیث قوماندان فرقهٔ غزنی و درسا ل ۱۳۳۳ ــ بحیث قوماندان فرقهٔ هرات ودرسال ۱۳۳۷ بحیث قوماندان قوای کند هار مقر ر گردید .

وزیر دفاغ در سال ۱۳۳۸ علاوه برقوماندانی قوای کندهار ،کفالت‌دارالحکومگی کندهار را نیز بعهده داشت ودر سال۱۳٤۱ بحیث وزیر دفاغ ملی عزتقرر حاصل کرد واز آن تاریخ تاحال درین پست کارمیکند .

وزیر دفاغ ملی ، درسال ۱۳٤۳ بر تبهٔ ستر جنرالی ترفیع نموده ودر دوران وظیفه داری اش در اردوی شاهی افغانستان یاخنی نشان هیواد درجه اول حضری ونشان سردار عالی نایل آمده است . ستر جنرال خان‌محمد متأهل بوده وپنج‌دختر ویك پسر دارد .

مختصر سوانح دکتور نعمت‌الــله پژواک وزیر داخله

وزیر داخله

دکتــور پژواک در سال ۱۳۰۷ هجــر ی شمسی در شهر کابــل تولد گردیــده دورهٔ تعلیمات ابتدایی وثانوی خودرا درلیسهٔحبیبیه به‌پایان رسانید ودرسال ۱۳۲۷ شامل پوهنځی ادبیات وعلوم بشری پوهنتون کابل گردید، درسال ۱۳۳۲ ازآن پوهنځی فارغ التحصیل شدودرسال ۱۳۳۳ بحیث عضــو ریا ســت تدریسات ابتدائی وزارت معارف و درسال ۱۳۳۴ بحیث مدیر دارالمعلمین های کا بــل مقرر گردید .

دکتــور پــژواک درســال ۱۳۳۶ بــرآ ی تحصیلات عالی شامل پوهنتون کولمبیا ایالات متحدهٔ امریکا شد ودرسال ۱۳۳۷ بحیث‌مدیر لیسهٔ حبیبیه مقرر گردید .

وزیر داخله درسال ۱۳۴۱ بــرای تحصیل بحد درجه دکتورا در تعلیم وتربیه شا مل پوهنتون کولمبیا گردید ودرسال ۱۳۴۴بحیث رئیس تدریسات ثانوی وزارت معا ر ف مقرر شد .

دکتــور پــژواک در ســال ۱۳۴۷ بحیــث رئیس کلتوری و مستشار فرهنگی درسفارت کبرای افغانی مقیم مسکو ودر ۱۳۴۹ بحیث رئیس تالیف وترجمهٔ وزارت معارف مقــر ر شد . وی در سال ۱۳۵۰ بحیث والی کابــل ایفای وظیفه کرده‌است .

دکتور پژواک در چنديــن کنفرانــس و سیمینار یو نسکــو درممالك مختلف اشتراك ورزیده است .وی متأهل بوده، دوپسر ودو دختر دارد .

مختصر سوانح بناغلی خوازک زلمی وزیر فواید عامه

وزیر فوایدعامه

بناغلی خوازک زلمی بعد از اکمال‌تعلیمات ابتدائی وتحصیلات ثانوی در حربی ښوونځی درسال ۱۳۲۲ ازحربی‌پوهنتون فارغ التحصیل شد ودر همین سال بحیث بلو کمشر ثانی‌به کفالت تولی استحکام قوای مرکز مقررگردید و تاسال ۱۳۲۵ باین وظیفه دوام داد. وزیر فوایدعامه درسال ۱۳۲۵ به هند رفته ویک ونیم سال تحصیلات عالی مسلکی را در آنکشور انجام داد. وی درسال ۱۳۲۶ در جملهٔ هیأت اداری حربی ښوونځی مقر ر گردیده وتا سال ۱۳۲۷ در همین پست انجام وظیفه میکرد.

بناغلی خوازک زلمی در سال ۱۳۲۸ بحیث قوماندان تولی غند استحکام و در سال ۱۳۳۹ بمدیریت تعلیم وتربیهٔ ریاست‌ارکان حربیه عمومی مقرر گردید.

وزیر فوایدعامه در سال ۱۳۳۴ مد یر حرکات قوماندانی عمومی قوایکار ودرسا ل ۱۳۳۶ بحیث کفیل قوماندانی یونت او ل قوایکارودرسال ۱۳۳۸ بحیث قوماندان یونت اول مقرر گردید . بناغلی خوازک زلمی د ر سال ۱۳۴۲ به صفت آمر ساختمانی میدا ن هوایی کابل وفابریکهٔ خانه سازی ودر همان سال بحیث آمر عمومی لین‌غربی‌سرک‌کندهار‌ـ هرات مقرر گردید . وزیر فوایدعامه درسال ۱۳۴۵ بحیث قوماندان عمومی قوایکار مقر ر شده وبعداً بحیث وزیر فوایدعامه ایفا ی وظیفه نموده‌است .

بناغلی خوازک زلمی باخذ نشان ستو ر درجهٔ سوم مدال وړتیا، نشان ستور در جه دوم مدال رشتین ونشان ستور درجه او ل از حضور اعلیحضرت معظم همایونی نایـل گردیده است . وی متأهل بوده ،دارای‌هفت پسر وشش دختر میباشد .

مختصر سوانح بناغلی صباح‌الدین کشککی وزیر اطلاعات وکلتور

وزیر اطلاعات وکلتور

بناغلی کشککی در ۱۸ دلو ۱۳۱۲ درکابل متولد گردیده بعداز ختم تحصیلات ثانوی در لیسهٔ غازی درسال ۱۳۳۲ برای تحصیلا ت عالی به‌امریکا رفته ودرسال ۱۳۳۷ بعد از اخذ درجهٔ ماستری در ژورنالیزم بوطن‌عودت کرده‌و بحیث عضو ادارهٔ نشرات ، معاو ن اصلاح ،وکیل مدیر اصلاح ،مدیر روزنامهٔ انیس، مدیر اطلاعات رادیو افغانستان ایفای وظیفه کرده‌است .

بناغلی کشککی بحیث‌معاون آژانس‌باختر، رئیس آژانس ، آمر مؤسسی روز نامهٔ کابل تایمز، رئیس رادیوافغانستان وبالاخره بحیث صاحب امتیاز روزنامهٔ کاروان ایفا ی وظیفه کرده‌است .

بناغلی کشککی ازبدو تا سیس شعبهٔ ژورنالیزم درسال ۱۳۳۹ درپو هنخی ادبیات وعلوم بشری بحیث آمرو استاد این شعبه کار کرده ودرسال ۱۳٤٦ در پهلوی وظایفش در وزارت اطلاعات وکلتور در کدرعلمی پوهنتون شامل گردید واکنون دارای ر تبهٔ علمی پوهنمل میباشد .

مختصر سوانح ښاغلی محمد خان جلالر وزیر مالیه

وزیر مالیه

ښاغلی جلالر در ۲۵ قوس ۱۳۱٤ در شهر اندخوی تولد یافته وتحصیلات ابتدائی وثانوی خودرا در مکاتب ابتدائی وتجارتی تکمیل نمود .

ښاغلی جلالر درسال ۱۳۳۷ از پوهنځی اقتصاد پوهنتون کابل بدرجهٔ لیسانس فارغ التحصیل گردیده ودر وزارت پلان‌شامل وظیفه گردیده وی درپست های مدیریت تجارت ومالی مدیریت عمومی توحید و انسجام وریاست مالی ایفای وظیفه نموده .

ودرمیزان ۱۳۵۰ بحیث معین مالی وزارت مالیه مقرر گردید

وزیر مالیه متأهل بوده ، چار پسر وسه دختر دارد .

مختصر سوانح انجنیر نصرت الله ملکیار وزیر مخابرات

وزیر مخابرات

انجنیر نصرت الله ملکیار درسال ۱۳۲۸ از لیسهٔ حبیبیه فارغ التحصیل گردیده و از سال ۱۳۲۹تا ۱۳۳۶ تحصیلات عالی را در پوهنتون کلیفور نیای جنوبی ایالات متحدهٔ امریکا در رشته برق ومخابرات تکمیل کرده است .

ښاغلی ملکیار درجهٔ ماستری رادر رشتهٔ برق ازپو هنتون مذکور اخذ وبعداً به‌تجارب علمی در کمپنی های وستن الکتریک پسفیك تیلفون امریکا واس .اف .ازفرانسه پرداخت

وی در مرحلهٔ اول مأموریت درسال ۱۳۳۶ بحیث مدیر ورکشاپ در وزارت مخابرات شامل وظیفه گردیده ودر سال ۱۳۴۰ بحیث سر انجنیر در وزارت موصوف مقرر شد .

انجنیر ملکیار در اخیر سال ۱۳۴۰بحیث معین وزات مخابرات تعیین واین وظیفه راتاسال ۱۳۴۳ بدوش داشت . در همین سال وی به خدمت مقدس عسکری رفته‌واین دورهٔ رادر کورس ضابطان احتیاط سپری نمود.

ښاغلی ملکیار در سال ۱۳۴۶ بحیث‌والی بامیان مقرر گردید وبعداً در سال ۱۳۴۸ بحیث والی کاپیسا ایفای وظیفه کرده است.

وزیر مخابرات در دورهٔ ماموریت با خذ نشان مینه‌پال درجهٔ اول نایل شده است .

وی، متأهل بوده ، دودختر دارد .

مختصر سوانح دیپلوم انجنیر غلام دستگیر عزیزی وزیرمعا دن وصنایع

وزیر معادن وصنایع

دیپلوم انجنیر عزیزی درسال ۱۳۰۰ ـ هجری شمسی در کابل تولد گردید و وتحصیلا تش رادر لیسهٔ حبیبیه بدر جهٔ بکلوریا رسانیده وشامل پو هنخی علوم پوهنتون کابل گردید . وی درسال ۱۳۲۷ از صنف چهارم آن پوهنځی برای تحصیل د ر رشتهٔ انجنیری عازم امریکا شد ولیسانس وماستری خودرا در رشتهٔ انجنیری ما شین ازآنکشور بدست آورد .

انجنیر عزیزی درسال ۱۳۳۲ برای تحصیلات عالی به جمهوریت اتحادی المان رفت و در سال ۱۳۳٤ به وطن مراجعت نموده و بحیث آمر پلان وپروژه در وزارت معادن و صنا یع داخل خدمت شد.

وزیر معادن وصنایع درسال ۱۳۳۷ بحیث مدیر عمومي تخنیك آن وزارت و درسال ۱۳۳۹ بحیث رئیس صنا یع مقرر گردید و درهمین سال برعلاوهٔ وظیفهٔ متذکره از امور ریاست فابریکات جنگلك نیز سر پر ستي میکرد .

انجنیر عزیزی درسال ۱۳٤۲ بحیث رئیس عمومی ترانسپورت ودر اخیر همان سا ل به صفت رئیس اداری صدارت عظمی مقر ر شد. درسال ۱۳٤۳ بناغلی عز یزی بحیث معین وزارت داخله مقرر گردیده ودر عین حال متکفل امور ریاست عمو می ترانسپورت نیز بود .

انجنیر عزیزی درسال ۱۳٤٤ بحیث کفیل وزارت فواید عامه مقرر گر دید ، وی ،متأهل بوده، یك پسر ودودختر دارد .

مختصر سوانح دکتور عبدالوکیل وزیر زراعت وآبیاری

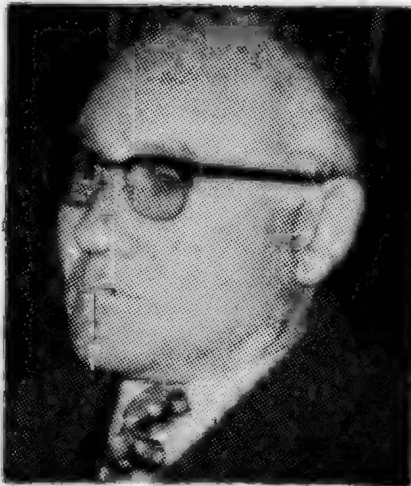

وزیر زراعت وآبیاری

دکتور عبدالوکیل در سال ۱۳۲۱ ازلیسهٔ غازی فارغ التحصیل گردیده وتحصیلات عالی خودرا در پوهنځی زراعت لایپور تا ۱۳۲۵ بپایان رسانیده وباخذ درجهٔ لیسانس موفق‌شد . وی پس از مراجعت بوطن از ۱۳۲۵ تا ۱۳۲۷ بصفت معلم زراعت در دارالمعلمین ایفای وظیفه نموده ودر سال ۱۳۲۷ برای تحصیلات عالی عازم انگلستان شدوپس ازاخذ دکتورا در رشتهٔ میوه جات از پوهنتون لندن درسال ۱۳۳۱ بوطن‌مراجعت نموده وبحیث رئیس زراعت وبعداً بحیث معاون زراعتی وبالاخره بحیث رئیس پروژهٔ وادی هیرمند وارغنداب ووالی آن ولایت تاسال ۱۳۴۴ اشتغال داشت .

وزیر زراعت وآبیاری درسال ۱۳۴۴ بحیث سناتور انتصابی مقرر وتاسال ۱۳۴۹ به‌این پست دوام داد . واخیراً بحیث وزیر مشاور ایفای وظیفه می نمود . دکتور عبدالوکیل متأهل بوده وهفت پسر دارد .

مختصر سوانح دکتور عبدالواحـــد سرابی وزیر پلان

وزیرپلان

دکتور عبدالواحد سر ابی وزیـر پـلان درسال ۱۳۲۷ از لیسهٔ نجات فارغ التحصیل گردیده ودرســال ۱۳۲۸ بصفت تـر جمان درسی وستاژیر در مکتب تجار تی ایفـا ی وظیفه کرده‌است .

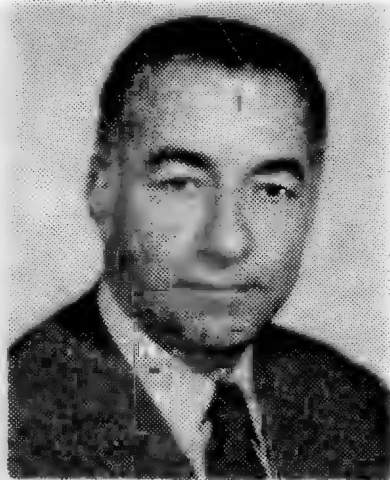
داکتر سرابی درسال ۱۳۳۳ از پوهنځی علوم اقتصادی وتجارتی ویانا مرکز اطریش فارغ التحصیل شد ودر عین زمان به‌تحصیل در رشتهٔ تعلیم وتربیه برای مکاتب مسلکـی اقتصادی پرداخته ودرسال ۱۳۳۵ باخذ درجه دوکتوری نایل شد .

وزیر پلان دیپلوم تعلیم وتربیه اقتصادی رانیز درسال ۱۳۳٦ اخذ ودر همین سال به صفت عضو تدریسی پـوهنتون کابـل د ر پوهنځی اقتصاد شامل وظیفه گردید .

وی درسال ۱۳۳۹ بحیث رئیس پوهنځی اقتصاد واستاد پوهنځـی ودرسال ۱۳٤۲ با حفظ مقام استادی درپوهنځی اقتصاد، بحیث معاون علمی پوهنتون کابل ایفای و ظیفـــه کرده است .

دکتور سرابی از جدی ۱۳٤٤ تا عقـر ب ۱۳٤٦ نیز سمت رئیس واستاد پو هنځـی اقتصاد رابعهده داشت .وی در عقرب سـال ۱۳٤٦ بحیث وزیر مشاور ، ازقوس ۱۳٤۸ بحیث وزیر پلان اشتغـال داشتـه است . دکتور سرابی ، متاهل بوده ،یک‌دختر و یک پسر دارد .

مختصر سوانح پوهاند دکتور محمد یاسین عظیم وزیر معارف

وزیر معارف

پوهاند عظیم تحصیلات ابتدائی و ثانوی خویش رادرسال ۱۳۲۴ در لیسهٔ حبیبیه به پایهٔ اکمال رسانده واز پوهنځی ساینس در سال ۱۳۲۹ لیسانس حاصل کرد .

موصوف ماستری خویش رادر رشتهٔ زولوژی درسال ۱۳۳۲ از پو هنتون مونتانا اضلاع متحده امریکا بدست آورد .

دکتور عظیم دکتور ای خویش را در رشتهٔ زولوژی «فزیولوژی» در سال ۱۳۳۹ از پوهنتون وایو منگ امریکا بدست آورد .

از سال ۱۳۲۹ الی ۱۳۳۲ بحیث اسیستانت درپوهنځی علوم . درسال ۱۳۳۲ بحیث استاد مقرر گردیده ودرسال ۱۳۳۴ معاون علمی پوهنځی ساینس مقرر شد ودرسال ۱۳۳۹ بدرجهٔ علمی پوهنوال درپوهنځی ساینس شامل گردیده ودرسال ۱۳۴۰ بحیث کفیل ریاست پوهنځی انجنیری وزراعت تعیین شد.

موصوف درسال ۱۳۴۰ دررشتهٔ فزیولوژی وجیولوژی کرسی پوهاند رادرپوهنتون کابل احراز نمود .

پوهاند عظیم درسال ۱۳۴۲ بحیث معاو ن مؤسسه تعلیم وتربیه ودرسال ۱۳۴۴ بحیث رئیس آن مؤسسه مقرر گردیده‌اند .

درسال ۱۳۴۷ بحیث معاون پوهنتون کابل تعیین شدند .

ایشان درسال ۱۳۴۸ بحیث عضو علمی مؤسسه تعلیم وتربیه مقرر شدند .

وی درسال ۱۳۵۰ بحیث معین اول وزارت معارف مقرر گردیده است .

ازماه ثور ۱۳۵۱ بحیث وکیل وزارت معارف مقرر وعلاوه بران ازماه ثور الی اخیر ماه سرطان بحیث رئیس سرپرست پو هنتو ن کابل ازآن مؤسسه وارسی نموده‌اند .

موصوف در دوران ماموریت علاوه ازمکافات نقدی باخذنشان مینه پال، مدال پوهنه وتقدیر برنامه درجه «دوم» نائل گردیده‌اند .

پوهاند اعظیم علاوه برساله های ماستری ودکتوری ، بیولوژی صنف نهم راتالیف نموده اند .

ایشان به‌لسان های پښتو، دري وانگلیسی تکلم مینمایند ومتاهل بوده که دارای «پنج طفل» سه‌دختر ودوپسر میباشند .

درسال ۱۹۶۶ به‌سیمینار اداره مؤسسات تعلیمی وامور محصلین در ایالت مینیسوتای اضلاغ متحده امریکا .

درسال ۱۹۶۸ به‌کنفرانس لیدر ها ی جوانان آسیائی درسیلون .

درسال ۱۹۶۹ به سیمینار آمرین مؤسسات تعلیمات عالی دربیروت ، لبنان .

درسال ۱۹۶۹ به‌سیمینار ملتای دسپلنری ریسرچ یونسکو درهند .

درسال ۱۹۷۰ بحیث نماینده افغانستان درپروگرام ایزنهاور اضلاغ متحده امریکا برای هشت ماه .

درخزان سال ۱۳۵۱ بحیث رئیس هیئت افغانی در هفدهمین کنفرانس عمومی یونسکو در پاریس اشتراک نموده‌اند .

دهلمند داوبو ترون اوپه دې هکله ويناوې

ښاغلي هويدا دښاغلي محمد موسی‌شفيق په بلنه د حوت ۲۱ دغرمی تـه مخکی په پولسس نيمو بجو ديو هيأت پـه مشری کابل ته‌راغی .

صدرا عظم ښاغلي محمد موسی شفيـــق الوتکي ته‌نژدی دښاغلي هو يدا هرکلي‌وکړ. پدغه وخت کښي‌دسلطنتي دربار وزير ښاغلي علي محمد ،دملي دفاع دکورنيو چاروادکرنی اواوبولگولو وزيران ،دکابل والي، سرپرست ښاروال او دايران لوی سفير هم حاضر وو. د دواړو هيوادو صدرا عظمانو په هوايی ډگر کی ورروسته له‌هغه چـه موزيك دايـران او افغانستان ملي سرود ونه‌وغږول‌دتشر يفاتي گارد داحترام مراتب ومنل اوهغه يی وکوت بيايو شمير ماشومانو دايران صدراعظم تـه دگلو گيډی ورکړی . دغه رازپه هوايي ميدان کښي دحکومت غړی دلوړی رتبی عسکری او ملکی مامورين او دکور ديپلو ماتيکو ځينـی مشران دايران ښاغلي‌صدراعظم‌ته ورويپژندل شول .

دښاغلي صدراعظم سره کتنه :

دايران صدراعظم دحوت په يوو يشتمـه نيټه له‌غرمی ورروسته په څلورو بجو دصدارت عظمی په‌ماڼی کی دښاغلي شفيق ســره وکتل .

دايران صد راعظم دغرمی نه وروسته په دری بجو اود يرشو دقيقوداعليحضرت شهيد سعيد مزار ته‌لاړ اوددغل کولو نه‌وروستـه يی‌دگلو گيډی کيښوده .

دافغانيستـان او ايران ترمينځ د هيلمنـد له‌سند څخه داوبو دموضوع په‌باب ورو ستی خبری دباندنيو چارو په وزارت کی وشوی ، وشوی .

دايران صدرا عظم ښاغلي امير عبا سس هويدا او صدراعظم ښاغلي محمد موسی‌شفيق پداسی حلل کی چه ددواړو خواو هياتو نه ورســره وو دحـوت په ۲۱ نيټی تر غرمـی وروسته په څلورو بجو او ديرشو دقيقو د باندنيو چارو په وزارت کی خبری وکـړی . پدغو خبرو کی‌د دواړو حکو متونو رئيسانو دهغو خبرو دجريان په‌باب چه تراوسه‌پوری دهيلمند دسيند داوبو په موضوع کی‌پـه ورروستيو اوو مياشتو کی شوی دی رضا يت څر گندکړ .

دتړون دکيدو اود هغه سره ددوو ضميمه پروتو کولونودلاسس ليك دپاره څپل تيار ی وښود .

لکه چه دباندنيو چارو دوزارت يوی منبع وويل‌دغه‌خبری دهيلمنددسيند نه‌داوبو په‌باب دييه‌تړون اودهغه ددووضميمه پروتو کولونه په باره کـی چه يويی داوبو دکميسا رانـو اود هغو دوظيفو اوبل‌يی دتړون دتفسير او تطبيق په‌برخه کی داختلاف دپيدا کيدو پـه صورت کي دحکميت په‌باب ديوی موا فقـی په‌باره کی وروستی مرحله او ورو ستـی خبری اتری دی .

په دغو خبرو کی‌دايران له‌پلوه د غــو کسانو برخه درلود : دصدراعظم نائب ښاغلي مهندس صفی اصفيا ،په‌کابل کی‌دايران لوی سفير ښاغلي جهانگير تفضلي ، دايـران د باندنيو چارو دوزارت سياسی معين ښا غلي

منوچهر فرتاش ،دایران‌دباندنیو چارودوزارت دپنځمی اداری رئیس حسین شهید زاده ، دایران دصدراعظم دمخصوص دفترلوی مدیر ښاغلی محمدصفا ، دایران دباندنیو چارو دوزارت دسیاسی مرستیال ددفتر رئیس‌ښاغلی هوشنګ عامری او په کابل کی دایران دلوی سفارت وزیر مختار مستشار ښاغلی منصور مشکین پوش .

دافغانستان له‌خوا دغو کسانو پکی برخه درلوده : دمالیی وزیر ښاغلی محمدخان جلالر ، دکرنی او اوبولګولو وزیر داکتر عبدالوکیل ، دپلان وزیر داکتر عبدالواحد سرابی ، دهیلمند اوارغنداب دناوی دپرمختیا لوی رئیس انجنیر میرمحمد اکبر رضا، په ډیلی کی افغانی لوی سفیر داکتر عبدالحکیم طبیبی ، په‌پاریس کی منتخب لوی سفیر داکتر روان فرهادی ، دباندنیو چارو دوزارت سیاسی لوی مدیر داکتر عبدالواحد کریم . دکرنی او اوبو لګولو دوزارت معین انجنیر جمعه محمد محمدی ، دباندنیو چارو د وزارت دمعاهداتو اوحقوقو مرستیال داکتر‌عبدالفرید رشید ، دملګرو ملتو په مؤسسه کی دافغانی دایمی نمایندګی لومړی سکرتر ښاغلی حبیب‌الله کرزی ، اود باندنیو چارو دوزارت دسیاسی روابطو په مدیریت کی دمنځنی ختیځ د چارو متصدی ښاغلی محمد یوسف صمد .

معظم ټولواک دایران صدراعظم شاهانه حضور ته‌ومانه :

همدا شانی دشپی په‌اتو بجو او اته شلویښتو دقیقو دحوت په ۲۱ نیټه دایران صدراعظم ښاغلی امیرعباس هویدادهمایونی‌ـ معظم اعلیحضرت په حضور شرفیاب شو او دشپی ډوډی یی‌په سلطنتی میزو خوړه .

ددغی شرفیابی په وخت کی صدرا عظم ښاغلی محمدموسی شفیق ، دولسی جرګی ـ رئیس ، پوهنوال داکتر محمدعمر وردك ،دـ مشرانو دجرګی رئیس سناتور عبدالهادی داوی ، قاضی‌القضات پوهاند داکتر‌عبدالحکیم ضایی ،دسلطنتی درباروزیرښاغلی علی‌محمد، دمالیی ، کرنی اوپلان وزیران ، دباندنیوچارو دوزارت سیاسی لوی مدیر ، دهیلمند والی اود هیلمند دناوی دپرمختیالوی رئیس او هیلمند دسیند شخه داوبو دموضوع د خبرو دهیأت یوشمیر غړی حاضر وو .

دغه راز ددغی شرفیابی په‌وخت کی د ایران دصدرا عظم نایب ښاغلی صفی اصفیا دایران دباندنیو چارو دوزارت سیاسی معین ښاغلی فرتاش په‌کابل کی دایران لوی سفیر اودښاغلی هویدا یوشمیر ور سره غړی حاضر وو.

دهلمند دسیند داوبوتړون لاسلیك شو :

دافغانستان صدراعظم ښاغلی محمدموسی شفیق اودایران صدراعظم ښاغلی امیرعباس هویدا په‌دولسو بجواودیرشو دقیقو ،د۱۳۵۱ کال دحوت په‌دوه ویشتمه ، دسه شنبی په ورځ دهیلمند دسیند شخه داوبو تړون اودهغه دوه‌پروتوکولو نه دباندنیو چارو دوزارت دستور په‌مانی کی لاس لیك کړل . پدغه وخت کی دافغانستان او ایران دواړو خواو هیئتونه حاضروو .

دایران صدراعظم ښاغلی امیر عباس هویدا دورځی په ۱۲ ـ بجوله خپلو غړو سره دستور دمانی کورنی تالارته ور غی . پدغه وخت کی له دواړو خواونه دتړون د خبرو هیئتونه حاضروو .

د افغانستان او ایران د دواړو هیوادو صدراعظمانو خپلی اعتبار نامی تبادله کړی .

په پښتو او دری ژبویی ددواړو خواو د تړون او ضمیمه دوه ؤ پروتوکولونو متنونو لاسلیك کړل .

دهیلمند له‌سیند شخه داوبو په‌باب د افغانستان اوایران ترمنځ دتړون‌په‌اړخ کی دوه پروتوکولونه هم دحوت په۲۲ ـ نیټی لاسلیك شول .

لومړی پروتوکول په‌دواړو خواو وکی کمیسارانو وظیفه اودوهم پروتوکول دلانجی دپیدا کیدو په حالت کی دحکمیت مسئله تنظیموی .

لومړی پروتوکول ۱۳ مادی او دوهم پروتوکول نهه مادی لری . اوپه اصل تړون کی ۱۲ ـ مادی شاملی دی . دغه تړون په دهغه‌له ضمایمو سره ډیر ژر شوری ته وړاندی شی .

دتړون دلاس لیك په وخت کی دافغانی هیأت یوولس تنه غړی او دایرانی هیأت اووه تنه غړی حاضروو .

دښاغلی صدراعظم رادیو یی وینا

بسم الله الرحمن الرحیم :

گرانو خویندو ! گرانو ورونو !

راته ښکاری هغه غوټه په سپړیدو ده ،د کومی په باب چه یووخت ماسره داترهه و چه دیوی کاملی پیړی داوښتو له کبله د هغی په خـلا صون دشك تیا ره پریو تیده .

په اوبو باندی دبنیادم ژوندون ولاړ دی او ځکه خوداوبو نه څوك تیریدلی نه شی که څه هم په دی تیریدو دبل چاژوندون سمسوریږی.

هیلمند ددی وطن په اسمان باندی دخورو وریځو بچی دی دابچی دپښتون خوا په هسکو او تورو غرونو کی زوکیږی اود همدی و طن په لمن کی خاوروته سپارل کیږی .

دی په خپله اوږده لار باندی په مست مزل کښی کله کله زمونږ دورور اوگاونډی هیواد خاوری ته دومره نژدی کیږی چه په یو نیـم ځای کښی خودبړ یدپوله بیدود همده په سینه کښی زغلی اوهمدغه وجه ده دایران دسیستان ولایت اود هغه ځای خلکو تل دهلمند نه اوبه ښښلی او اخیستلی دی . مونږ چیری هم په دی خبره کافی غور فکر نه دی کړی چـــه د هلمند پوری غاړی څومره اوبه ځان پلوزاښکلی دی بلکه مونږ دهلمند دلانجی په دی او ږد ه پیړی کښی خپل ټول وخت او فکردی خبری ته وقف کړی دی چه ددی اوبو مقداراو اندازه باید څومره وی .

اوس هغه وخت راغلی دی چه دگاونډ په دود مونږ دواړه یعنی افغانستا ن او ایرا ن حقیقت او حقوق سره وتلو اوڅومره اوبه چه اخلی له هغو اوبو سره انډول کړی شی چه بایدیی واخلی دپاره نه یوازی دورروی نـه وتلی خبره نده بلکه داکار لکه چه پښتا نه وایی وروری به کووحساب تر منځه د وروری ساتلو دپاره ضروری دی .

پدی لنډ وخت کښی زه دهلمند د سیند نه داوبو په باب اوږدی خبری نه کوم .

دغسی خبری دمکما هون دیادو نی راهیسی ددی اوسنیو کلونو تر پرله پسی خبرو اترو پوری په یووړوکی کتاب کښی همدا نـن د حکومت له خوا نشر شوی دی .زه چه کله د افغانستان شوری ته داساسی قانون په حکـم ورشم نو هلته به ددی وروستنی مر حلی د خبرو اترو یولنډیز وړاندی کړم.

په دی مرحله اوددی نه په مخکنو مراحلو کښی داسی خبری شتـه چـه دوطـن او د افغا نستان داولس مصالح مونږ ته دشوری دپټی غونډی نه بهر دهغو دبیانو لو اجـاز ه نه را کوی .

البته دشوری غړی بیا کولی شی چه ددغو خبرو دخپرولو په باب دخپل صلا حیت له مخه یوه داسی لارغوره کړی چه د دوی په فکـر دافغا نستان ښیگړی څنگه چه ښایی هغسی خوندی کوی .

دافغا نستان حکومتو نو دتیروسلو کلونو په دغه ټوله موده کښی دښه گاونډ سره چه کوم حسن نیت ښایی دهغه له مخه همیشــه داکوښښ کړی دی چه دهلمند دسیند تــه داوبو دمسألی دپاره دحل یوه مناسبه لا ره وموندل شی. داچه مناسب حل کوم ته وایــه شی ددی خبری دپاره دادوه اساسی معیارونه دقضاوت بنیاد ساتل شوی دی : اول ـداچه دحل لاره دی دجغرافیی او طبیعت له حقایقو سره پردی نه وی اوبل داچه دافغا نستا ن خلك په کی دخپل وطن ښیگڼی اوپه تیره بیا دهلمند په کوزه خواکـی دپرتو وطنوا لــو ضرورتونه خوندی شوی وبولی .

هغه وخت چه دلسهـا وو کلـو نـو د لوړو ژورونه پس بالاخره دبیطرفه کمیسیون په نامه پیژندل شوی . هیات دغسی حل بنیاد وموند اوهغه یی مونږ او ایران ته په لا سس راکړ نورنوله مونږ افغانانو سره په دغه بنیاد باندی ددی غوټی دسپړونو په برخـه کښـی څه تردد پاتی نه شو اودگاونډ یتوب سره چه کوم حسن نیت ښایی دهغی دهلوځلولو په اراده مونږ ددغه بنیاد دمنلو په لاره کی یوگام پورته کړ اوددغه مونډ دعملی کولو دپاره مودښه نیت نه یوڅك اوځر گند تجویز دایران ورور دولت ته ولیږه .

اوس مونږ پهدی خوشاله یوچه دهیلمند لهپوری غاړی پهدی حسن نیت دپو هیدلواو دورسره تجویز دمنلو پیغام را الوتی دی .

کوم متون چه همدا اوس مونږ سره تیاریږی هغه په عباراتو او کلماتو باند ی دهغه حسن نیت ترجمه کوی چهمونږ ور ته اشارهوکړه اساسی سنددهغهتړون مسوده ده چه داوبو یومقداردایران دپاره پهګو ته کوی او ددغو اوبو داخستلولاری چاری بیانوی . ورسره دوه نورسند ونه ددواړو خواوو د کمیسارانو وظیفه اود جګړی را پورته کیدو پهوخت دحکمیت مسئله پهنظم کیراولی .

مونږ په دی عقیده لروچه کهچیری ددغو متونو پهلاس لیك بریالی شوو ، نو ددی کشالی سیوری بهدهمیشــ دپاره د دواړ و ولسونو دروابطو دآسمان نهلری شی .

پهدغه ټوله موده کښی دافغا نستـا ن حکو متونو پهدی ټکی زور اچولی دی چه دیو داسی ډولجوړی نه ځایوساتی چهجامعه نهوی اوپه واقعیاتو باندی ولاړه نهوی او په دی ډول پهدغه باب دیوی داسی بلی کشالی تخم ونه شیندی چه د دواړو ملتونو سلنور کلونه بیاد هغی دحل کولو پــه کار کښــی راباندی تیر شی .

داچه نن مونږ یوی روغی تهنژدی کیږ ی شو او داچهمونږ یوه پیریداوبو غوندیوی نازکی مسألی پهباب یوهکشاله پخپل منځ کیلرله اودی کشالی مونږ لاپسی سختـــی شخړی تهرا نښکلو دغه دواړهخبری پهرښتیا چه دافغان او ایران دواړو ولسونو پهدرایت اوحوصله باندی شاهدی وایی .

ددی وروستنی مرحلی پهګرده موده کښی چه زه دهلمند دسندنه داوبو له مسألی سره یرله پسی او مستقیم تماس لرم زما دزړه سترګی ددی مسألی نهاخواته اوښتی پاتــی شوی دی مونږ دهلمند دکوزی خواد وادی له درکهدوطن اوولس پهباب داسی واجبات لرو چهنه ښاییلهدی نهزیات دفکر پهځنډه کښی پاتی شی مونږ ټولو ته معلومه دهچه همد ی هلمند په همدی سیمه کښی دوری دو ر ی غځیدلی مد نیتونه سمسور کړی او پا للــی دی . کهمونږ دالیونی سیند دخپلو ځوانانــو پهمت اوپوهه پهلارهسم کړونو دوطن پهدغه ګرانه برخه کی بهددغه بابرکتی خاوری تـه داسی څه لاس تهراشی چه زمونږ خپـــل احتیاج خوبه پوره پوره کړی بلکه دنور و داړتیا مخاوسترګی بههملهلری اوله نژدی نه مونږ تهراواړوی .

نن چه دنیاپه څومره ګړ ندیتوب دصنعت پهلار کښی پرمخ درو می پههماغه اندازه یی دزمکی وفیض ته اړهډیریږی .کوم حاصل چه نیمروز او خواوشا علاقه ورکولی شی د هغه لهکبله مونږ بایدنیمروز د شنو زرو سیمــو وبولو داسی زرچه بازار یی پههیڅ زمان او مکان کیسرښت نهلری مونږ باید داهیر ه نهکړو چه خلك دتوری او سپینی طلا پهبدل کښی چهڅه ګټی هغه دشنی طلا په لار کښی ښنندی.

دا ددی سیمی داولس یو سپیڅلی خوی دی چهدخپل هیواد دښیګړو پهباب دافـرا ط تر اندازی اندیښنه کـړی زه دافغانستـا ن بزګرو ته، دافغانستان کسب کارو ته چــه د خدای نازولی ،پیغمبر درب دوستان بللیدی، ځوانانو اومحصلانو ته، علماؤ اواستادانو ته، لیکوالو اوطبعاً دشــوری غړو تــه دا حــق ورکوم چه دګردو وطنوالو پهجمله کښــی د مملکت دښیګړی پهباب دشوی دپاڼی پهشان ورپیږی .پهدی زپیدو کښی دوطن پرستی ، تقدس په ټوپونو دی . دادحکومتونو وظیفه دهچه دخلکو لهدغو اندیښنو نهدملی ښیګړ و په سمون دچارو دشرو ع کولو او پای تــه رسولو الهام واخلی .

که چیری مونږ سرچپه خیال وکړو اود اولس اندیښنی دکارونه شروغ کولو حکــم وګڼو اوبیادغه اندیښنی د کارپه کولو کــی دتردد تومنه وبولونو بیشکه بهداد اولس په اراده باندی زمونږ دنه پوهیدو اثبات ویدی سره داهم دهچه جوخت پهدغسی بار یکــو وختونو کښی حکو متونه دخپل اولس اعتماد اوملاتړ تهډیر زیات ضرورت لری . مونــږ یواځی او یواځی د افغان دنجیب اوبیــداره اولسددغسیباور اوملاتړپهقوت پهداړهزړهدخپلی پوهی مطابق‌او دفکراواستدلال پهوسیلهدخپل ضمیر پهلار ښودنه او د خپل مسؤلیت او د هیواد دخدمتګاری دویاړلی امانت دبار دروند والی تهپه پاملرنه دافغانستان ملی ښیګړ ی خوندی کولی شو .

زه دافغانستان داولس په فطری پوههاو

زیر کتیا پوخ یقین اوعقیده لرم. زه‌نن‌یوځل بیاپه‌دغه پوهه اوزیرکتیا خپل حساب بنـا کوم اوتکیه ورته لګوم. ځومره چه‌په مونـږ کښی دسنجش طاقت ؤ اوشته دخپل هیواد دښیګړو دخوندی کولو په‌لار کښی موپه ښه راوستی او راولو به‌یی ددی ګټی اوښیګړی قطعی تشخیص دافغانستان دشوری لاس ته دی‌چه دافغانستان داولس دارادی څرګندویه ده اوبیا دافغا نستان‌دپاچا او اولوالامر لاس ته سپارل شوی دی چه دافغانستان د ملـی حاکمیت ښکار ندوی دی. که دوی زمو نـږ کارسم وګڼی زه‌او ملګری به‌مـی دسعا د ت احساس وکړو چه دهیواد دپاره موخد مت کړی دی اوکه زمونږ په‌سنجش کښی خطا وموهی نومونږ به دسعادت احساس وکړ و چه ددولت اساسی قانون دیو حکو مت خطا پری‌نه ښوده چه دافغا نستان دموجـوده او راتلونکو نسلونو په‌اوږو بارشی .

لوی او لاشریك خدای دی چه کارو نـه او شیان تول دده په‌لاس دی زمو نږ پـه زیار برکت کیږدی‌او هیواد پاچا او اولس دی له‌هری بلاوساتی .

دهیلمند (هیرمند) دسیند د اوبو په باره‌کی دافغانستان اوایران ترمنځ تړون :

دافغا نستان او ایران دولتونو د هیلمند(هیرمند) دسیند داوبو پـه‌باره کښی دتـل دپاره داختلاف دتولو اسبابو دلری کولو په‌هیله اود خپلی ښی وروروالی او ګاونډیتوب او ښو بین المللی روابطو دساتنی له کبله‌اراده وکړه چه‌په خپل منځ کښی یو تړون وکاندی او خپل واکمن نما یندګان یی پـه‌لاندی ډول وټاکل :

دافغا نستان لخوا : محمد موسی شفیق دافغا نستان صدراعظم

دایران له خوا : امیر عباس هویدا دایران نخست وز یـر

دواړو نمایندګانو خپل باور لیکونه یووبل ته‌وښودل اوهغه یی صحیح او باوری وبلل او په لاندنیو موادو یی موافقه وکړه :

لومړی ماده : په‌دی تړون کښی د غـه‌راغلی اصلاحات داسی معناوی لری :

الف ـ ۱۱ دمرغومی ـ یازده جدی(۱۱دی)دجنوری لومړی نیټی .
۱۲ دسلو اغی ـ دوازدهٔدلو (۱۲ بهمن)دفبروری لومړی نیټی .
۱۰ دکب ـ ۱۰ حوت (۱۰ـاسفند) دمارچ‌لومړی نیټی .
۱۲ دوری ـ دوازدهٔ حمل (۱۲ فروردین)داپریل لومړی نیټی .
۱۱ دغویی ـ یازده ثور(یازدهٔ اردیبهشت)دمی لومړی نیټی .
۱۱ دغبرګولی ـ یازدهٔجوزا (۱۱ خرداد)دجون لومړی نیټی .
۱۰ دچنګاښ ـ ۱۰سرطان (۱۰تیـر) دجولای لومړی نیټی .
۱۰ دزمـری ـ ده اسـد (۱۰مـرداد) داګست لومړی نیټی .
۱۰ دوږی‌ـ ده سنبله (۱۰ شهر یور)دسپټمبر لومړی نیټی .
۹ دتلی‌ـ نه میزان (نه مهر) داکتو بـرلومړی نیټی .
۱۰ دلړم ـ ده‌عقرب (ده آبان) دنوا مبـرلومړی نیټی .
۱۰ دلینـدی ـ ده قـوسـس (ده آذر) دډسمبر لومړی نیټی سره سمون خوری .

په‌کبیسه کلو کښی دیوی ورځی توپیر دلمریز هجری کلیز له مخه شمیر ل کیږ ی .

یو (داوبو کال) هغه موده ده‌چه داکتو بردلومړی نیټی څخه شروع کیږی اود ورپسی کال دسپټمبر په‌پای کښی سرته‌رسیږی .

ج ـ یو «داوبو نورمال کال» هغه کال دی‌چه داکتوبر دلومړی نیټی نه د ورپسی کال دسپټمبر ترپایه پوری داوبو ګرد بهیـر دد هراودد اوبو پیژندنی په‌دستګاه کښی چه دکجکی بندته‌داوبو دننوتلو له‌ځایه‌بر دهلمند(هیرمند) په‌سیند بانـدی ولاړه ده ځلـو ر میلیونه پنځه سوه نوی ز ره ایکر فیټـــه«۴۵۹۰۰۰۰ ـ ایکر فیټ» «۵۶۶۱ر۷۱۵ ـ میلیونه مکعب‌متره» اندازه اوشمیرل شوی‌دی.

دنورمال کال دمیاشتنی بهیر اندازه پــه لومړی گنه پروتو کول کښې چه ددی تړون ضمیمه ده ذکر شوی ده .

د ــ ددهراود داوبو پیژندلو دستگاه تشس دبهیر د اندازی معلومو لو په توگه دا سې چه دابهیر دیو نورمال کال بهیر ښیی کــه پیژندل شوی ده .

دوهمه ماده : دهغو گردو اویواندازه چه دهلمند «هیر مند» څخه داوبو په‌نور مال‌کال

یاداوبو په مافــوق نــورمال کال کښــی د افغا نستان له خواو ایران تــه ور خوشــی کیږی داوبو په ۲۲ ـ مکعبو متــرو منځنــی بهیر پوری په ثانیه کښی چه «دهلمند ددلتا دکمیسیــون» د ۱۹۵۱ ـ کال دفبــر ور ی د ۲۸ ـ نیټی دراپور دلسمی گڼی دجدو ل سره سم دهغه میاشتنی ویشس مطابق چــه ددی تړون ددریمی مادی په دوهم ستون * *کښی ذکر شوی دی اواضافه پری بانــدی د ٤ ـ مترو مکعبو منځنی جریان په ثانیــه کی چه متناسب دهغه میاشتنی جریانه سر ه چه ددی معاهدی ددریمی مادی دجدول په‌دوهم ستون کښی راغلی اودجدول په دریم‌ستو ن کښی ښودل شوی دی اودافغا نستان له‌خوا دښه نیت او ورور گلوی دروابطو په‌توگــه ایران ته‌ور خوشی کیږی . منحصره‌ده .

دریمه ماده :

الف ــ داوبو نورمالو کلــواویا ما فوقــه کلو په‌میاشتو کښی دهلمند«هیرمند» دسینده څخه دایران حقابه چه ددی تړون په دوهمه ماده کښی تشریح اوټاکل شوی ده دلاندنی جدول د څلورم ستو ن سره سم دهلمنــد (هیرمند) دسیند له بستره څخه پــه لاند ی ښودل شویو ځایو کښی دافغا نستان له‌خوا ایران ته‌ورخوشی کیږی .

	ـ۱ـ په‌مکعب مترو باندی د ۲۲ مکعب متر میاشت فــی ثانیه پــه اساس داوبو دمنځنی‌بهیر ویش «دهلمند ددلتا کمیسیون»	ـ۲ـ په مکعب مترو بانــدی د٤ـ مترو مکعب فی‌ثانیه په‌اساس داوبو منځنی بهیــر «ښــــه نیــــت»	ـ۳ـ په‌مکعب مترو ددی جدول دگردد دوهم او دریــم ستون یعنی د۲٦ مکعب مترو دمنځنی بهیرویشس
اکتو بر	٤ر۲۳	٠ر۷۷	٥ر٠٠
نوا مبر	١٠ر۷٥	١ر٩۷	١۲ر۷۲
دسمبر	١٩ر٤٨	۳ر٥٦	۲۳ر٠٤
جنو ری	۲٩ر۳٥	٥ر۳۲	۳٤ر٦۷
فبروری	٦٦ر١۲	١۲ر٠٤	۷٨ر١٦
ما رچ	٦١ر٩٠	١١ر۲۳	۷۳ر١۳
اپر یل	۲٦ر۳٠	٤ر٨١	۳١ر١١
مــــی	۷ر٦٤	١ر۳٩	٩ر٠۳
جــو ن	١٦ر۷١	۳ر٠۲	١٩ر۷۳
جو لای	١١ر٦١	۲ر١١	١۳ر۷۲
ا گست	۷ر٩۳	١ر٤٤	٩ر۳۷
سپتمبر	١ر٩٨	٠ر۳٤	۲ر۳۲

دور خوشی کولو ځایونه دغه‌دی :

١ ــ په هغه ځای کښی چه دسرحدکربښه‌دسیستان رود پری کوی .

۲ ــ په‌نورو هغو دوو‌ځایو کښی چــــه‌ددواړو دکمیسارانــو له خــوا د دی تــړون ترنافذ کیدو وروسته به‌په درو میاشتوکښی‌دننه د٥١ـ او ٥۲ سرحدی پایوترمنځ په‌هغو ځایو کښــی چه دســر حد کربښــه د هلمند«هیرمند» دسیند په‌تل کښی وی او فاصلــه اوسمت یی ددغو سرحدی پایو څخه تثبیت‌شی ټاکل کیږی .

ددغو دوو ځایــو ټاکل ددواړو حکومتــو «دولتو» تر تصویب وروسته نافذ شمیــر ل کیږی .

ب ـ دواړی خواوی به‌په هغو ځایوکښی چه ددی مادی دالف په‌برخه کښی یی ذکــر شوی دی داسی گــډ اومنــاسب تاسیسا ت جوړوی اوپه دی تاسیساتو کښی به داســی لازمه آلات نصبوی چه دهغو شرایط ددواړو هیوادو له خوامنل شوی وی چه‌دهغو ټا کل شوو او بو اندازه د دی تړون داحکا مــو سره سم اندازه اوخوشی کړی شی .

څلورمه ماده : په‌هغو کلونو کښی چــه داقلیمی پیښوله کبله داوبو بهیر داوبـــو دنور مال څخه لږوی اود دهــراود داوبـــو پیژندنی د دستګاه داندازی اخستلو ار قام دتربحث لاندی میاشتی څخه په‌مخکنو میاشتو پوری مربوط بهیر داوبو دنــور مال کال د مشابهو میاشتو په‌نسبت په‌کم مقــدار کښی وښیئی ددریمی مادی دجدول په څلورم‌ستون کښی مندرج ارقام په‌هغه تناسب چه‌دهمدغه کال دمخکنو میاشتو داوبو واقعی بهیریـــی «په‌دی صورت کی دمخکنی مارچ جریان تــر دبحث لا نــدی میاشتی پــوری » دیو او بو نور مال کال دمشابهو میاشتو سره لږی د همدغه داوبو کال دراتلو نکو میاشتو دپاره تعدیلیږی او تعدیل شوی اندازه د دریمــی مادی پــه مندرجــو ځایــو کښی ایــران تــه ورخوشی کیږی .

که چیری ددهراود داوبــو دپیــژ ندنــی دستګاه په‌تر بحث لاندی میاشتــی پس د راتلونکو میاشتو څخه په‌یوه میاشت کښی د نور مال کال دمشابهی میاشتی برابر ی یا زیاتــی اوبه وښئیی نو تربحث لاندی میاشتی اوبه ددریمی مادی د جدول د څلورم ستون سره‌سم ورخوشی کیږی .

پنځمه ماده : افغانستان موافقت لری چه داسی اقــدام ونکــړی چــه ایــر ان دهلمند (هیرمند) له‌سینده دهغــی حقابی څخه چــه ددی معاهدی ددوهمی د ریمی او څلور مــی مادی سره سمه ټاکلی او محدوده شوی ده بعضاً یاکلا محروم کړی .

افغا نستان دخپلو ټولو حقوقو په ساتنه دهلمند «هیرمند» دسیند له پاتی اوبو څخه هر ډول‌چه وغواړی استفــاده کــوی او پــه مصرف یی رسوی .

ایران هیڅ ډول ادعا دهلمند «هیرمند» په اوبو کښی‌دهغی اندازی نه زیات چــه دد ی تړون مطابق تثبیت شوی ده نلری حتی تردی چه‌که داوبو نوره اندازه دهلمند «هیرمند»په کوزنی دلتا کښی میسره هم‌وی اودیاران تر استفادی لاندی هم‌راتلای شی .

شپږمه ماده : افغانستان به داسی اقدام ونه کړی چه‌دایران حقابه دکرنــی د پــا ره گرد سره‌له ښیګړی ووځی اویاله صنایعــو څخه دراوتلو اوبو په کیمیایی موادو باند ی تر داسی حده ولړلی شی‌چه په وروستنــی معمولو فنی لارو چارو باندی دسمون وړ نه وی او استعمال یی دمدنی اړتیاؤ دپاره‌ناممکن او ضرر ناکشی .

اوومه ماده : هر ډول گــډ ودانــی چــه جوړښت یی دسیند دتل دلاټینګیدو دپاره په هغو ځایو کښی چه دسر حد کرښه دهلمند «هیرمند» دسیند په‌تــل کښــی وی لازمــی ولیدلی شی‌بی له‌هغه چه شرایط اومشخصات یی ددواړو له‌خوا ومنل شی جوړیدای شی .

اتمه‌ماده : دواړه خواوی به‌یویو کمیسار اویویو دکمیسار مر ستیال د خپلو اتبا عو څخه ټاکی چه ددی تړون داحکا مو په اجرا کښی دخپل دولت‌له‌خوا نمایندگی وکړی .

ددی کمیسارانو دصلا حیت او وظا یفــو حوزه په‌لومړی پروتو کول کښی چه دد ی تړون ضمیمه ده‌ټاکله شوی‌ده .

نهمه ماده : که‌چیری ددی تړون دموا دو په تعبیر یاتطبیق کښی اختلاف منځ ته‌راشی دواړه خواوی به‌لومړی د دیپلو ماتیکی خبرو له لیاری اوکه موافقت حاصل نشی دمنځګړی دښو کوښښو دجلبولو دپاره اقدام کوی او که‌چیری دا اقدامات ونتیجی ته‌ونه رسیږ ی نواختلاف ددوهم پروټو کول دمندرجه موادو پر اساس چه ددی تړون ضمیمه ده حکمیت ته محول کیږی.

لسمه ماده : افغانستان او ایران دامنی چه داتړون ددواړو دولتونو ترمنځ د کامــل او دایمی موافقت ښکارندوی دی . او دد ی تړون احکام یواځی دتړون دمحتویاتــو پــه حدود کښی دنته اعتبار لری اود هیڅ یــو

موجود یا راتلونکی اصـل «پرنسیپ» یـا سابقی (پرسدنت) تابع نه دی .

یولسمه ماده : کــه چیــر ی ډارونکــی وچکالی یا دمجبره حالاتو (فورس ماژ ور) پیښیدل دهلمند (هیرمند) دلتاته پهموقتډول داوبو رسیدل ناممکن کاندی نوددواړو خوا و کمیساران سمدستی مشوره کوی اودمشکلاتو دلری کولو یاکمولو دپاره لازم عاجل پـلا ن جـوړوی اوخپلـو مـر بوطـو حکو متو نـو «دولتونو» تهیی پیشنهاد کوی .

دولسمه ماده : داتړون لـههغی نیټــی شخه نافذیږی چه مصدقه سندونه یــی لــه قانونی مراحلو پوری کولونه وروسته ددواړو دولتونو ترمنځ مبادله شی .

داتــړون پهپښتــو ، دری «فارســی» او انگریزی ژبو هریوپه دوو دوونسخو کښی تنظیم شوی دی او دری واړه متنونه مساوی اعتبار لری د دریمگړی دښو کوښښونو او حکمیت تهدرجوغ کولوپهوخت کښی انگریزی متن ته مراجعه کیږی .

دکابـل پهښار کښــی د۱۳۵۱ ــ هجـری شمسی کال دکب دمیاشتی پـه ۲۲ نیټـه د ۱۹۷۳ ــ میلادی کال دمارچ دمیاشتی د ۱۳ــ نیټی مطابق لاسـ لیك او وتړلشو .

دافغانستان لخوا :

محمد موسی شفیق صد را عظم .

دایران لهخوا:

امیر عباس هویدا نخست وزیر .

لومړی گڼه

پروتوکول دکمیسارانودواکاو وظایفو پهباب دهلمند (هیرمند)دسیندد ترمنځ دتړون ضمیمه

لومړی ماده : پــهدی پروتو کول کښــی دتړون شخه مقصد هغـه تــړون دی چــه د افغا نستان او ایران ترمنځ دهلمند «هیرمند» دسیند داوبو پهباره کښی په ۱۳۵۱ ــ کال دکب په ۲۲نیټهددواړودولتونو ترمنځ لاسلیك شوی دی .

دوهمه ماده : ددی تړون هره خواد خپلو اتباعو نهیو کمیسار اویو دکمیسار مرستیا ل ټاکی . کمیسار اود هغه مرستیال ایران ته دهلمند «هیرمنـد» داوبــو دهغــه انــدازی د ورخوشی کولو پهباب دمعا هدی داحکا موپه پوره کولو کښی چهپه تړون کښی یی ټاکل شوی ده دخپل حکومت «دولت» نماینـد گــی کوی .

دریمه ماده :

الف ــ کمیساران دعالی رتبه مامورینونه ټاکل کیږی .

ب ــ ددواړو خواوهریو کمیسار کولایشی چه دخپلو وظایفو په اجرا کښی ددوو تنـو مشاورینو دخدماتو شخه چه دده دهیواد تبعه وی استفاده وکړی .

ج ــ دکمیسارانو اود هغوی دمرستیالانو اود مشاورینو دلگښتونو پوره کول دهغو ی دمتبوعه حکومتو په غاړه دی .

څلورمه ماده : کمیساران پهټولو هغــو مسائلو کښی چه ددی پروتو کول پهپوره کولو کښی راپرسیره کیږی دخپل دو لت نمایندگان دی اوپه دی پروتو کول دمربوطو چارو پهباب ددواړو هیوادو ترمنځ دارتباط د مامورینو پهحیث وظیفه سرته رسوی .

پنځمه ماده : پههغو کلو کښــی چــه د تړون دڅلورمی مادی دشرحی سره سم داوبو دبهیر اندازه داوبو دنورمال کال شخه لږوی او دایرانی خوا کمیسار دکجکی دبند داو بو دننوتلو له ځایه شخه دهلمند «هیرمند» پر سیند باندی داوبو دبهیــر پـه باره کښــی ددهراود داوبو پیژندلو په دستگاه کښــی د معلوماتو غوښتنه وکړی افغانی خوا مربو ط ارقام چهپه هغه دستگاه کښی ثبت شوی دی وهغه ته ورکوی.

دایرانی کمیسار دغوښتنی پهاثر ، افغانی کمیسار داوبو دبهیر میاشتنی راپور چــه ددهراوو دپهدستگاه کی ثبت شویدی ، وهغه ته ښکاره کوی .

افغانی کمیسار دایرانی کمیسار سره د غوښتنی په صورت مرسته کوی چه داوبــو بهیر ددهراود په دستگاه کښــی وگـوری او اندازه یی کړی .

تبصره : داوبو دنورمال کال دمیاشتنـــی بهیر دویشس جـدول پـه‌لاندی تـوګه دی :

اکتوبر	۰۰۰ر۱۵٤ــ	ایکرفیت
نوامبر	۰۰۰ر۱۷۲ــ	ایکرفیت
دسمبر	۰۰۰ر۱۷٦ــ	ایکرفیت
جنوری	۰۰۰ر۱۷۸ــ	ایکرفیت
فبروری	۰۰۰ر۲۰۸ــ	ایکرفیت
مارچ	۰۰۰ر۵۹۷ــ	ایکرفیـت
اپریل	۰۰۰ر۱۵۸ر۱ــ	ایکرفیت
مـــی	۰۰۰ر۰۳۳ر۱ــ	ایکرفیت
جـون	۰۰۰ر٤٤۱ــ	ایکرفیت
جولای	۰۰۰ر۲۱۱ــ	ایکرفیـت
اګست	۰۰۰ر۱۳۷ــ	ایکرفیـت
سپتمبر	۰۰۰ر۱۲۵ــ	ایکرفیت
ټولـه	۰۰۰ر۵۹۰ر٤ــ	ایکرفیت

شپږمه ماده : افغا نـــی او ایر انـــی کمیساران داوبو دخوشی کیدو په ځایوکښی چه دمعاهدی په دریمه ماده کښی راغلی دی داوبو داندازه‌کولو اوخوشی کولو په‌باره‌کښی دتړون داحکامو اوددی پروتو کول د موا دو سره سم په‌ګډه اقدام‌کوی .

اوومه ماده : افغانی او ایرانی کمیساران دکمیسارانو ګډه جرګگی جوړوی چه پسس له دی به د«ګډی جرګگی» په‌نامه یادیږی .دغه جرګگی په‌دهغو مسئلو دژر اواریدلو د پاره چه ددی پروتوکول په‌موجب وربه غاړه دی خپل زیارپه کار اچوی اود هغه تصمیمو نه به ددوی دواړ په‌حدودو کښی لازم الاجراوی.

اتمه‌ماده : ګډی‌جرګگی به‌خپلی عادی‌غونډی په معینه وختو کښی چه‌دجرګگی دخوا ټا کل کیږی جوړوی په عاجلو حالاتو کښی هر یو کمیسار کولای شی چه دجرګگی دمخصو صی غونډ غوښتنه وکړی . ګډی جر ګگی خپلـــی عادی غونډی دافغا نستان په‌کابل یازرنج یاد ایران په تهران یازابل کښی په هریوه چه دهغی موافقه راشی کوی .

دجرګگی مخصوصه غونډه دپورتنیو ویـل شوو ځایونو له‌جملی څخه‌په‌یوه ځای کښی‌چه دغی غونډی په‌غوښتن لیک کښی ویل شو ی دی جوړیږی .

نهمه ماده : کمیساران به‌دګډی جر ګـی دتیر شوی اوبوکال دفعالیتونو رپوټ دهرکال دنوامبر تر میاشتی دمخه خپلو حکومتو نـو «دولتونو» ته‌سپاری کمیساران کولای شی په بل هروخت کښی چه یی مناسب وبو لـی نور رپوټونه دخپلو وظایفو په حدودو کښی چه په‌دی پروتو کول کښی ټاکل شوی د ی خپلو مربوط حکومتو نو «دولتونو» ته وړاندی کیږی .

لسمه ماده : الفـ دتړون دواړه خـواوی داوبو دچارو داستفادی د متکفل (مسئـول) وزیر تر ریاست لاندی یوهیأت ټاکی،ددواړو خواو دهیأتونوله مجموعـه څخه د وزیرانـو جرګگی جوړ یږی .

ب ــ دوزیرانو جرګگی دهریوه حکو مت «دولت» دغوښتنی په‌اثر غونډه کوی .

دوزیرانو جرګگی‌واک لری چه‌هغه مشکلات چه ددی پروتو کول دتطبیق څخه رابرسیره کیږی ، لری کړی .

ګډی جرګگی دوزیرانو دجرګگی د فیصلی په‌تطبیق مکلفه ده .

ج ــ په عاجلو حالاتو یاپه هغه و خت کښی چه‌ګډی جرګگی موافقی ته‌ونه‌رسیده ای شی هریو کمیسا ر کولای شی چه د خپلو حکومت «دولت» څخه دوزیرانو دجر ګگی د غونډی غوښتنه وکړی . ګډ ی جرګگی او د وزیرانو جرګگی دخپلو غونډو طر ز العمـل پخپله جوړ وی .

یولسمه ماده : دوزیرانو دجرګگی د نـه موافقت په‌حال‌کښی به دجرګگی دواړه خوادی خپلو متبوعه حکومتو (دولتو) ته‌راپور وړاندی کـوی‌چـه په دپـلو ماسی لـیارو د دواړو حکومتونو (دولتونو) ، ترمنځ دحل لیـا ره ولټول شی .

هغه پریکړه چه دجرګگیو له خوا یاله دپلو ماسی لیارو منځ ته‌راځی دتړون اوددی پروتو کول په‌حدودو کښی دننه به وی او د هغه دهیڅ یوحکم سره به تناقص نلری . د دوی تصمیمونه اوهرهغه اقدام چـه د دوی لخوا کیږی په‌هیڅ صورت سابقه «پرسدنت» منځ ته‌نشی راوستاوی .

دوولسمه ماده : هرډول تعدیل ،تغییر ،یا تجدید نظر چه‌پردی پروټو کول باندی چـه دتړون ددواړو خواو په مننه و شی په هیڅ توګه پرتړون اویاد هغه پرضمیمه دو همه ګڼه پروتو کول باندی اغیزنلری .

دیارلسمه ماده : دا پروټو کول دهلمند «هیرمند» دسیند داوبو په باره کښې دافغانستان او ایران ترمنځ دتړون چه دکب په ۲۲ نیټه ۱۳۵۱ ـ لاسلیك شوی دی نه بیلیدو نکی برخه ده اود تړون دانفاذ دنیټې څخه مرعی الا جرادی .

دا پروټوکول په پښتو دری (فارسی) او انگریزی ژبو هر یو په دوو دوو نسخو کښې تنظیم شوی دی او دری واړه متنو نه مساوی اعتبار لری . ددریم گړی دښو کوښښو او حکمیت ته درجوع کولو په وخت کښې انگریزی متن ته مراجعه کیږی .

دکابل په ښار کښې دکب په ۲۲ نیټه ۱۳۵۱ ـ هجری شمسی چه ۱۹۷۳ ـ میلادی دمارچ ۱۳ سره برابردی لاسلیك شو .

دافغانستان له خوا :

محمد موسی شفیق صدرا عظم

دایران له خوا :

امیر عباس هویدا نخست وزیر

د افغانستان صدراعظم ښاغلی محمد موسی شفیق ا و د ایران صد راعظم ښاغلی امیر عباس هویدا په داسی حال کې چه دهیلمند (هیرمند) داوبو تړون لاسلیك کوی .

دوهمه گڼه :

دپروټو کول دحکمیت په باره کی د هلمند (هیرمند) دسیند داوبو په باره کښې دافغانستان او ایران ترمنځ دتړون ضمیمه:

لومړی ماده : په دی پروتو کول کښې د تړون څخه مقصد هغه تړون دی چه دهلمند «هیرمند» دسیند داوبو په باره کښې د افغا نستان او ایران ترمنځ په ۱۳۵۱ ـ کال دکب په ۲۲ ـ نیټه ددواړو دولتو تر منځ لاسلیك شوی دی .

دوهمه ماده : که چیری دتړون د مو ادو په تعبیر یا تطبیق باندی اختلاف رابرسیر ه

شی او دا اختلاف دنهمی مادی په‌مو جب ددیپلوماتیکی خبرو اویا پسی له‌هغه ددریم گړی دښوکوښښونوله‌لیاری پای ته‌ونه‌رسیږی اختلاف به‌حکمیت ته محول کیږی .

دریم ماده : که‌چیری دتړون یوه خواددی پروتو کول د دوهمی مادی دوو مرحلـــوله تیریدو وروسته وحکمیت ته داختلاف‌وړاندی کول لازم وگڼی ، نوموړی خـوا لـو مـړی دحکمیت دهیأت د(حقایقو دموندلو) دجوړیدو غوښتنه داختلاف تاکلی ټکی یاټکو دتوضیح سره یو ځای ددی پروتو کول دڅلور مـی مادی دموادو سره‌سم اوپه دوهمه پلاد لزوم په صورت کښی ددی پروتو کول د پنځمی مادی داحکامو سره‌سم دحکمیت ددیـوان د جوړیدو غوښتنه ددپلو ماتیکی یاد داشـت په وسیله بلی‌خواته اطلاغ ورکوی .

څلورمه ماده : ددواړو خواو نمایندگا ن دهغه دپلو ماتیکی یاد داشت درسیدو نـه وروسته چه‌ددی پروتو کول په دریمه ماده کښی یاد شوی دی‌په درو میاشتو کښی دننه غونډه کوی اود حکمیت دهیات « دحقایقو د موندلو» دجوړ ښت په‌باب اود هغه طرزالعمل په‌باره کښی چه هیات به‌یی پیروی کـو ی دموافقت دپیدا کیدو دپاره زیار باسی . کله چه داسی هیات جوړ شی اود هغوی پرنتیجه گیری اوسپارښت باندی ددواړو دولتو لـه خوا موافقه وشی مسئله حل شـو ی گڼـل کیږی .

پنځمه ماده : که چیری دواړه خـوا وی ددی پروتو کول دڅلو ر می مادی پراساس دحکمیت دهیأت (دحقایقو دموندلو) **دنتیجه‌** اخستلو او سپار ښتنو په‌باب **موافقی** ته‌ونه رسیږی داختلاف ټکی یاټکو دحکمیت و دیوان ته‌چه له دروغړو نه‌به‌په لاندی توگه جـو ړ شوی‌وی وړاندی کیږی .

الف ــ هـره خواله خپلو اتباعو څخه یو تن دحکم په‌عنوان ټاکی .

ب ــ دریم حکم چه دحکمیت ددیـو ان مشربه‌وی ،ددی‌مادی‌دالف‌فقری‌په‌اساس دغړو له‌ټاکل کیدونه پس ددری میاشتو په موده کښی ددواړو خواوپه‌موافقت ټاکل کیږی .

که‌چیری دریم حکم په درو میاشتو کښی دننه ونه‌ټاکل شی‌یوه خوأیا دواړه خـواوی دمتحده مللو دسر منشی څخه غوښتنه کوی چه دریم حکم وټاکی .

دحکمیت ددیوان مشر به چه‌ددی مـا دی د(ب) فقری په‌اساس،ټاکل کیږی دهغه‌هیواد له اتباعو څخه وی چه دافغا نستان اوأیران سره دوستانه روابط ولری خود هیڅ یوه‌سره به گډی گټی ونلری .

ح ــ دحکمیت دیوان دخپلو چارو د پوره کولو دپاره خپـل لازم‌اوموثر طرزالعمـل د دواړو خواوو په موافقه چه دتړون لـو مړی گڼه پروتو کول اودی پروتوکول داحکا مـو سره سم وی جوړوی اودور سپارل شووچارو دسرته رسولو دپاره دتړون سره سم اودهغه په‌حدود کښی دننه زیار باسی .

د ــ دحکمیت دیوان دخپلی صادری کړی پریکړی یوه نسخه چه‌په لیکلو دلایلوباندی تائید شوی وی ددواړو خواؤ ته‌ورکوی .

ه ــ دحکمیت ددیوان پریکړه قطعی او اجرائی لازمه ده .

شپږمه ماده : که چیری دحکمیت دهیأت «دحقایقو دموندلو» دغړو څخه یوغړی چه په څلورمه ماده کښی راغلی دی اویادحکمیـت ددیوان یوغړی چه‌ددی پروتو کول په‌پنځمـه ماده کښی راغلی دی‌په یوه‌دلیل دوظیفی ــ څخه پاتی شی په‌هغه ترتیب چه‌دی پخـوا ټاکلی یاغوره شوی ودده عوض منځ‌ته‌راځی .

په دی ډول راتلو نکی غونډی په‌هغه‌وخت بیاجوریږی ،چه‌نوی ټاکل شوی یاغوره شوی غړی په‌هغو ټولو گزارشاتو باندی چـه دده تر انتخاب یاټاکل کیدو دمخه واقع شو ی دی په‌کامل ډول‌دځان پوهولو د پاره کافـی وخت ولری .

اوومه ماده : دهرحکم لگښت دهغه دولت له خواچه حکم ئی ټاکلی دی‌ورکول کیـږی اود دریم حکـم لگښت دواړی خـواوی پـه برابر ډول ورکوی .

اتمه ماده : هرډول تعدیل ، تغییر ، یـا تجدید نظر چه‌په دی پروتو کول کښی چه دتړون ددواړو خواوو په‌مننه واقع‌شی ، بـه هیڅ ډول پرتړون یابه ضمیمه شوی لومړی گڼه پروتو کول تاثیر نلری .

نهمه ماده : دا پروتـو کـول د هلمنـد «هیرمند» دسیند داوبو په‌باب دافغا نستا ن اوایران ترمنځ دهغه تړون نه‌بیلیدونکی برخه

د افغا نستان کالنی

ده چه‌په کابل کښبی دکب‌په ۲۲ ـ۱۳۵۱ ـ نیټه لاسلیك شوی دی اود تړون دانفاذ لـه نیټی تراجرا لاندی راځی . داپروتو کول په پښتو ـ دری «فارسی» او انگریزی ژبوهریو په دوونسخو کښبی تنظیم شوی دی اودواړه متنونه مساوی اعتبار لری، ددریمگړی دښو کوښښونو اوحکمیت ته‌درجوع کولو په وخت کښبی انگریزی متن ته مراجعه کیږی .دکابل په‌ښار کښبی د ۱۳۵۱ ـ شمسی هجری کال دکب دمیاشتی په۲۲ نیټه ،دمارچ ۱۳ـ۱۹۷۳ میلادی کال مطابق لاسلیك شو .

دافغا نستان لخوا :

محمد موسی شفیق صدراعظم .

دایران له‌خوا :

امیر عباس هویدا نخست وزیر

همدا شانی ښاغلی شفیـق دحـوت په۲۲ مانښام دښاغلی هویدا په‌ویاړ دباندنیو چارو دوزارت دهرکلیو په‌تالار کی‌غرمنی میلمستیا کړی وه .

پدغی میلمستیا کی‌چه دهلمند له سینـد څخه داوبو دتړون له‌لاس لیك نه وروستـه شوی وه دشوری ددواړو مجلسونو رئیسانو، قاضی القضات ،سلطنتی دربار وزیر،دحکومت غړو ،دستری محکمی قاضیانو ، دلوړی رتبی عسکری اوملکی مامورینواودکوږ دیپلوماتیکو مشرانو برخه اخیستی وه .

پدغی میلمستیـا کـی ددواړو هیـواد و صدرا عظمانو ترمینځ ویناوی وشوی . همدا شانی ترغرمی وروسته په پنځو بجو ښاغلی صدراعظم هغه ایرانی ژور نالیستان چـه د ایران له‌ښاغلی صدرا عظم سره کابـل تـه راغلی دی دصـدارت دگلخانی په‌ماڼـی کـی ومنل او دافغانستان دپر مختیا اوافغا نستان او ایران داړ یکو دپرمختیا په‌باره کی یی د هغوی پوښتنوته ځواب ورایه .

دصدراعظم ښاغلی شفیق دوینا متن :

جلالتماب صدرا عظم ادافغا نستـا ن د حکومت له خوا تاسو جلالتماب ته‌دهغو خلکو دصدراعظم په‌حیث چه زمونږ دخلکو سر ه یی دتاریخ په اوږدو کی علایق ، وروستـی حدنه پیژنی دزړه دکومی وایم : «افغانستان ته‌ښه راغلا ست» .

مونږ دیوه نژاده پیدا شوی او په‌یـو ه فرهنگ کی روزل شوی یو اوداسلام نـــه مخکی او وروسته یودبل سره په کوم شـی چه‌پاتی مینځه لاړ شی ، څه‌وخت چه‌هر څـه له‌کړی دی اولکه چه‌ویلی دی یوه فرهنگـی سیمه کی ژوند کیږی ، هغه فرهنگ دی .

همدا اوس ددغو خلکو او ددغه دو لت یوه رسمی ژبه‌هغه ژبه ده‌چه زمونږ په‌نسبت زه په داسی فصاحت سره دیوه فرهنگ‌په کور او کهول باندی‌بل‌شاهد لږ لیدلی‌شم . تاسو هغی خواته ترك ، عرب او نور ددری له دغه فرهنگ‌سره بلدکړل اومونږ دپخوانی هند طوطیان دفارسی په‌شکر وروږ کړل .

همدغه راز پدغی وږځ بلکه پدغو تاریخی شیبو کی ستاسی دسفر مقصد ته‌چه زمونږ ملتونو ته خاص ارزښت‌لری په‌پوره‌صمیمیت هر کلی وایو .

افغانستان دخپل ملی مصلحت په مراعات سره حتی په‌ډیرو سختو شرطونو کی لـــه سیستان څخه لازمی اوبه‌ندی سپمولی اووبه یی نسپموی .

که چیری مونږ‌نن دیوی پیړی خبروکولو او اوریدلونه وروسته دهیلمنـد د غـوټی د پرانستلو لازه‌وموا وپه‌هغی باندی ددوملتونو اوددوو پادشاهانو په‌نمایندگی لاس لیـك کړو بی‌له شکه دابری د دواړو اعلیحضرتانو دپوهی مشری اودهر هغه‌سبب له‌مینځه وړلو دپاره ددواړو خلکو دپه‌زړه پوری هیلی نـه سرچینه اخلی چه‌له هغونه دنن یاسبادخپگان احتمال متصور وی .

ستاسو جلالتمآب حوصله منډی‌اوسیاسی ـ پوهه به‌دهغه ښه‌نیت سره سمه چه‌تل مولـه تاسو سره دهیلمند درود داوبو په‌شاو خوا کی‌په اوږدو خبرو کی احساس کړی دی . دی ور ځـی ته زمونـږ په‌رسیدلو کـی نه هیریدو نکی نقش‌گنهل کیږی .

نن ماته اوزما همکارانو ته‌درښتیا نـــی خو ښی ځای دی‌چه‌کولی شوچه دافغانستا ن دشوری په‌وړاندی دهیلمند د رود داوبـو د مسئلی دحل دلاری سند کیږدو . لکه‌چه دوه شپی مخکی موږویل زمونږ په‌هیواد کی دحل ددغی لاری دصحت اوسقم وروستی قضاوت

ددغې شورې او وروسته ترهغه دافغانستان دپاچا او اولي الامر په لاس کېدې .

افغان ملت چه په تیره نیمه پیړۍ کې خپل کوښښونه یې داستعمار دپردیو دتیرې سره دجگړې دپاره وقف کړي دي ،اوس داقتصادي، اجتماعي او سیاسي تحول په لاره کې کوښښ کوي. دافغانستان دپاچا معظم همایوني اعلیحضرت مدبرانه لارښودنې زمونږ دد غو هلو ځلو ټینګ بنسټ دی .

جغرافیې اوتاریخ زمونږ دملت روحیاتو او سیاست ته ځانګړی رنګ اوبڼه ورکړیده . زمونږ خلك داستعماري مداخلو اودسیسو په خلاف اوږدو جګړونه وروسته چه یوه نیمه پیړۍ یې پرله پسې دوام وکړ ، په طبیعي ډول دبیطرفي خواته لاړل .

دافغانستان لویو جرګو په پرله پسې ډول زمونږ دملي ژوندانه دپیشوا معظم همایوني اعلیحضرت ستر مشر توب اوقیادت لا ندې دنه انسلاك مثبتې اوفعالې بیطرفۍ او په نظامي اوسیاسي تړونونو کې دنه ګډو ن کولو په پخو بنیادونو باندې دافغانستان دباندنۍ سیاست* ټینګ کړی دی .

ددغه سیاست له مخه مونږ ځانونه دهغو ټولو خلکو په دردونو اوهیلو کې شریك بولو چه له هغوی سره په ګډه ددریمې نړۍ تراسمان لاندې ژوند کوو .

دافغانستان حکومتونو کلونه کلونه او ددې پیړۍ دتاریخ په لوړو ژورو کې په دایمي توګه پردغې لارې چه دهیواد ملي بنیګړوته متوجه دی روان پاتې شوي دي .

دنړۍ دټولو ملتونو سره زمونږ ددوستۍ ټینګښت اود ملګرو ملتو دمنشور سره سم دبین المللي مرستو داستحکام اود متقابل احترام په اساس اودملتونو ترمینځ د مساوات اود هیوادونو په کورنیو چارو کې لاس نه وهل دملتونو اودنړۍ دخلکو دحقوقو ملاتړ چه داستعمار اونژادي توپیر په مقابل کې لاس اوګریوان دي ټول دافغانستان د باندنۍ سیاست ستر عناصر دي. دګاونډیو هیوادو اوهغو ملتونو سره دښوعلایقو پراختیا چه دافغانستان سره ژور تاریخي پیوند ونه لري ددغه سیاست ،مهم اساسات دي .

دافغانستان خلك دپاکستان د خلکو سره تاریخي علایق لري اومونږ دلته دغه علایق او دهغو څخه دپیدا شوي وروروګلوي دزړه له کومې قدر کوو .

دپښتونستان دملي قضیې هغې قضیې تعقیب چه زمونږ دهیواد په چارو او زمونږ دملت په سرنوشت کې داستعمار دهغه وخت دلاس وهلو نه راپیدا شوې نه یواځې د پاکستان دملت سره دوروروګلوي دغه احساس څخه لرې نه ده ،بلکه ددغو علایقو ساتنې او دایمي تقویې ته متوجه ده .

دافغانستان دخلکو تاریخي حق او وظیفه ده چه دپښتونستان دخلکو دپاره دسرنوشت دټاکلو دحق ملاتړ وکړي . په روغه جوړه ددغې قضیې عادلانه حل اوفصل دافغانستا ن او پاکستان اود سیمې دهیواد ونو ترمینځ دهمکارۍ امکانات په سالم او ګټور ډو ل برابروي دهند اوپاکستان دنیمې قارې په باره کې عقیده لرو چه دپاکستان ،هنداو بنګله دیش ترمینځ تفاهم اوهمکاري یو ضروري کار دی او له دې امله دبنګله دیش دموجودیت پیژندنه اود هغو سره یو ځای خپل هیوادته دپاکستان دفوځي بندیانو بیرته ستنیدلو په لحاظ دد ې سیمې دپاره دتوجه وړدی .

دافغانستان خلك داسرا ئیلو تیر ی کوونکې سیاست نه یواځې منځنۍ ختیځ ته بلکه اسلا مي نړۍ اوپه نړۍ کې سو لې ته متوجه بولي اوپرله پسې دعربي هیوادو نو دنیول شوو ځمکو دخوشې کولو اود فلسطیني وروڼو دخلکو دحقوقو دتأمین ملاتړ کوي .

دنړۍ ملتونه هیله لري چه دخارجي لاس وهلو نه پرته داقتصادي او اجتماعي تحول د لار په غوره کولو کې اختیار ولري اود نړ ې دټولو نورو هیوادو نه هیله لري چه د دوی ددغه مسلم حق مراعات وکړي .

جناب صدراعظم !

په اجتماعي او اقتصادي برخو کې دایران وروستي پرمختګو نه دهغه ورور هیواد دخلکو دزحمتونو اوستاسو دپاچا اعلیحضرت همایون محمدرضا شاه پهلوي دعاقلانه قیادت نتیجه ده. دورور ملت ایران داپرمختګونه او هر ه خوښي اونیك مرغي چه ستاسو دخلکو په برخه شي دافغانستان دخلکو دخوښۍ سبب دی .

تاسو جلالتمآب صدراعظم ستاسو درند و همکارانو او دادب اوپوهې خلکو ته‌چه تاسو سره راغلي دي .اود دوو ملتونو ترمينځ د فرهنګي وصل دپخوانی کړی دوددی اوهمدغه راز هغــو ځوانانوتــه چه دځلورمــی قو ی مطبو عاتو چه دليدلو لوستلو او اوريدلو د مطبوعاتو نمايندګی کوی اوله تاسو سره یو ځای دغه وطن ته‌راغلي دی اوزمونږ دخلکــو ترمينځ دتفاهم دوسايلو په برابرولو کی د هغوی نقش هم داهميت وړاوهم حساس‌دی. تاسو ټولو ته‌په دغه هيواد اوپدغه محفل کی دخپل‌ځان اودخپلو همکارانو له خوا دزړه له کومی هرکلی وایم .

دښاغلی هويدا دوينامتن :

جلالتمآب‌صدراعظم، عالي‌جنا باتو ، ميرمنوښاغلو! زما دپاره دډيری خوشالي خبره ده چه ځان يوځل بيا دخپلو غيرتمنو همکيشس او هــم نژادو دورونو په‌مينه افغانستان کی‌وينم او افغانی دوستان اوعزيزان چه دزړه دکو می ورسره مينه‌لرم گورم .

دا ځای افغا نستان لکه څنګه چه دايران له‌ډيرو لری ځايونو څخه به‌دکابل ، کندهار او هرات پوری بــزرګان اور جال راتلل او دلته به‌ټوليدل ، نوددغو ميړونو د ځامنــو د دوستی اويو والی‌دمبادلی ځای به‌هم دغه وی څکه زمونږ وروړګلوی او دوستی يو دا سی کارندی چه دزمانی په‌تيريدو ســره لــه‌ياده ووځی مونږ لکه دوه غبر ګونی ورونه يوځای پيدا او يوځای اوسيدلی يواو يوله‌بل سره په‌ښو اوبدوکی ګډيو اوددغو پيښوپه‌جريان کی‌تل تاسی افغان اومونږ ايرانی پاتی شوی يونوديورنګه وروڼو په‌خير به‌ژوند کوو اويو دبل په‌مرسته به‌په پيښو اوکړ اوونوبــر ی مومو . که‌چيری تاريخ ته‌نظر واچوو وينوهغه دولتونه چه‌په ننی افغانستان کی‌لــه‌ډيــر ی لرغونی اوپخوانی زمانی خپلواکی ،جوړښول، اوپه‌تيره بيا په‌دغه هيواد کی دستر کوشان دډير غښتلی دولت جوړيدل ددی‌ښبه وه چه داځای به‌دنړی په‌تاريخ کی‌تل‌ديوی خپلواکی خاوری په‌نامه وپيژندل شی .دغی خپلوا کی په دوو وروستيو پيړيوکی دنړی نړی له‌ډير قوی استعماری طاقت سره دافغانستان دخلکو په‌زور وره جګړه کی‌خپل هغه بنياد لا پسی ټينګ کړچه له‌مينځه تلونکی نه‌وه .

داه‌يم ګران ناست کسان اودايــران او افغانستان نورخلك له‌ماسره يو راز عقيــده لری چه ددواړو هيوادو اړيکی داعليحضر ت همايون شا هنشاه او دافغانستان دپاچامعظم همايو نی اعليحضر ت محمــد ظاهــرشاه د ښو لارښوونوپه سيوری کی‌تل ټينګك او له مينځه تلونکی ندی .

څوك داسی دوه هـوادونه په‌نړی کی‌پيدا کولای شی چه دايران او افغانستان په‌اندازه ګډ ازخونه ولری ؟ ګاونډيان يويو راز نژاد لرو دګډ فرهنګك خاوندان يواوګډه تار يخــی لرغنتياهم لرو .

زمونږ سياسی او جغرا فيايی بريــد او پوله چه ددواړو ملتونو په‌وړاندی سمه او منلی ده‌اود کومی خبری ځای نلری يوله بل څخه زمونږ زړونه اوساوی سره‌نه بيلــو ی مونږ بايددغه راز استثنا يی نعمت چه‌خدای دواړو ولسونو ته‌وړپه برخه‌کړی دی .غنيمت وګڼو اوهغه ته په‌درنه سترګه وګورو اوداسی لاره غوره کړو چه‌ددواړو هيوادو بچيان‌ددغه وروړګلوی اوهمدلی له‌ميوی څخه برخورداره وی.

په همغه توګه چه‌زمونږ دمعنوی او باارزښتو فرهنګی سوابقو لــه‌پلو يو دبــل مکمل او بشپړونکو يو ،په‌زياترو نوروشئونو کی هم کولای شو چه‌په لاګټورو اواغيزمنو همکاريوــ سره دتکامل په‌لاره پرمخ لاړشو پداسی‌توګه چه‌په زياترو اړخونو کی نورو ته اړو نــــه اوسو .

زه دايران داعليحضــرت شا هنشــاه د خدمتګار ،دحکومت درئيس اودايران دولسـ دنماينده په‌توګه پدی ځای کی داخبره اوژبه کوم چه‌دايران دولت اوملت به‌تل ستا سی له دولت اوولس سره‌دهمکاری په‌لاره کــی دزړه له‌کومی پوره چمتووی .

دايران دباندنی سياست په رو غه جوړه دفعال ګډ ژوند اوټولو دولتونو سره ددوستی په‌بنيادولاړدی. لکه‌څنګه چه‌خبرياست ، خپل ټول کوښښ مو دبين المللی سولی‌او امنيت دساتنی دپاره پکار اچولی او اچوويی .

دهند دنيمی وچی په‌باب عقيده لرو چــه

پدغی سیمه‌کی دسولی ټینګښت او ثبات د ملګرو ملتو دمؤسسی‌دپریکړوپه اجرا اودغه راز دجګړی دبندیانو دبیرته سپارلو په‌بار ه کی دژنیو تړون‌ته‌په درنده سترګه کتلوسره امکان لری اومونږ دزړه له‌کومی هیله لروچه پدی توګه په‌نیمه وچه‌کی دسولـی صفـا او دوستی یومحیط مینځ ته‌راشی .

دعربو او اسرائیلو لانجه هـم بایـد د ملګرو ملتو دموسسی دپریکړو په‌تیره بیا د امنیت دشوری د ۱۹٦۷ کال دنوا مبر د۲۲ نیټی دپریکړی له‌مخی اواره شی .

له‌نیکه‌مرغه دهیلمند دسیندله اوبـو څخه دګټی اخیستو دتړون لاس لیـك د دوا ړو هیوادو په‌ګټه دی او دښه نیت نه‌په ډله‌محیط کی پداسی وخت‌کی ترسره کیږی چه‌دپسرلی دموسم وږمه په‌هر ځای کی‌په چلیدو ده .

زه دغه ګټهور نژدیوالی ښـه فال‌نیسم او امیدلرم چه دپسرلی په‌را رسیدو سره‌زمونږ ددواړو ورونو هیوادو اړیکی ددغـو دوا ړو سیمو ددرنو مشرانودلارښوونو په‌سیوری کی له‌تازګی اوخوښی نه‌په‌ډك پسرلی اونوروزکی په‌هر ځای کی‌په چلیـدو ده، پرمخ لاړشی . کورودان .

دایران صدراعظم دښاغلی شفیق په‌ویا ړ میلمستیا وکړه .

صدراعظم ښاغلی‌محمدموسی‌شفیق دحوت‌په ۲۳ نیټه دشپی په‌اتـه نیمـو بجوپه هغـی میلمستیا کی ګډون وکړچه‌دده په‌ویاړدایران دصدراعظم ښاغلی امیر عباس هویدا له‌خوا دانټر کانتیننتال په‌هوټل کی شوی وه . په دغی میلمستیا کـی د شـوری رئیسا نـو قاضی القضات دسلطنتی دربار وزیر ښاغلی علی محمد دحکومت غړو دستـر ی محکمـی قاضیانو دلوړو رتبو عسکری‌اوملکی مامورینو اوپه کابل کی اوسیدو نکو کوردپلو ماتیکو برخه اخستی وه. په‌دغه محفل کی دښاغلـی هویدا او ښاغلی شفیـق ددواړو هیـوادو د روابطو په‌باره کی لنډی ویناوی وشوی .

دایران صدراعظم خپل هیوادته‌لاړ :

دایران صدرا عظم چه دصدراعظم ښاغلی محمدموسی شفیق په بلنه دحوت‌په ۲۱ نیټه دیو هیات په‌مشری کابل ته‌راغلی ؤ دحو ت په ۲۳ـ نیټی سهار تهران ته‌لاړ .

ښاغلی شفیق او ښاغلی هویدا د حکومت له‌غړو ،عسکری اوملکی دلوړو رتبومامورینو، دکورد ډیپلوماتیکو ځینو مشرانو سره دخدای په امانی نه وروسته دښاغلی محمد موسـی شفیق په ملګرتیا داحترام دګارد مراسم‌ومنل اوهغه‌یی وکوت . پدغه وخت کی موزیك د ایران او افغانستان ملی سرود ونه وغږول .

ښاغلی شفیق دښاغلی هویدا سره تـر الوتکی پوری ملګرتیا وکړه او الوتکی تـه نژدی دسلطنتی دربار وزیر ښاغلی‌علی‌محمد ، ددفاع دکورنیو چارو ، کرنی او اوبولګولـو وزیرانو اوپه‌کابل کی دایران لـوی سفیـر حاضر ؤ .

دایران صدرا عظم ښاغلـی امیر عباسـس هویدا له‌کابل څخه تهران ته دستنیدو پـه وخت کی دغه‌پیغام له الوتکی‌څخه دصدراعظم ښاغلی محمد موسی شفیق په‌عنوان مخا بره کړی دی .

جناب جلالتمآب دافغا نستـان صدراعظم ! اوس چه دافغا نستان له‌دوست اوورورهیواد څخه ځم،لازمه‌ګڼم یوځل بیادجناب عالی او د ټولو افغانی ورونو له‌تودی مینی اوهر کلیو څخه دځان اوخپلو ملګرو له‌خوا دزړه له‌کومی مننه وکړم .

دلوی خدای له دربار نه‌دمعظم همایو نـی اعلیحضرت دسلامتیا دوام اوبقا اوافغانی ـ ورونو ته دخدمت په‌لاره کی دجناب عا لی او ستاسی دملګرو دزیات بری هیله کوم .

دافغا نستان او ایران ګډه اعلامیه

د صدراعظم ښاغلی محمد موسـی شفیق په‌بلنه دایران صدراعظم امیر عباس هو یدا اوددوی ملګری د۱۳۵۱ کال دحوت په۲۱نیټی نه‌تر ۲۳ ـ نټی پوری چه د۱۹۷۳ ـ کال د مارچ د ۱۲ ـ نـه‌تر۱٤ ـ پـوری کیـږ ی افغا نستان ته‌رسمی سفر وکړ .

دایران صدراعظم په‌کابل کی داستو ګنی په‌وخت کی دمعظم همایونی اعلیحضرت په

د افغا نستان کالنی

حضور مشرف شواو اعلیحضرت همایو نـی محمد ظاهر شاه حضور ته‌یـی داعلیحضرت همایون محمد رضاشاه پهلوی د ورور ولی او دوستی هیلی څرگندی کړی .

معظم همایونی اعلیحضرت قدر دانی سره ددغو هیلو یادونه وکړه اودایران دصدرا عظم نه‌یی وغوښتـل چـه ددوی داعلیحضـرت د وروولی هیلی اعلیحضرت محمد رضا شاه پهلوی ته‌ورسوی .

دافغا نستان صـدرا عظـم او دا یـران صدراعظم پداسی حال کی‌چه ددواړو خواو و هیأتونه حاضروو دهیلمند دسیند نه داوبـو په‌موضوع باندی وروستی خبری وکړی دپوره موافقی نه وروسته دواړو صدرا عظمانـو د ۱۳۵۱ ـ کال دحوت په ۲۲ـ نیټه ددی‌موضوع په‌باب له دوو پروتو کولونو سره یو ځـای یو تړون لاسلیک کړ .

دغه سندونه په دقانونی مرحلو دتیرو لو وروسته پـه دواړو هیـوادو کی‌نافـذ او د اعتبار وړوی . داخبری په‌ډیر دوستانه‌محیط کی چه ددواړو هیوادو نو اوږدی ورورولـی دپیوند ونو څرگندوی دی وشوی . پدغوخبرو کی دافغانستان لخوادغو ذواتو برخه درلوده: دمالیی وزیر ښاغلی محمدخان جلالر ،دکرنی او اوبولگولو وزیر داکتر عبدالوکیل ، دپلان وزیر داکتر عبدالو احد سرابی . دهیلمند د ناوی پراختیا لوی رئیس انجنیر میرمحمـد اکبر رضاء ،په‌نوی ډیلی کښی دافغا نستا ن لوی سفیر داکتر عبدالحکیم طبیبی ،دباندنیو چارو دوزارت پخوانی‌سیاسی معین په‌پاریس کی دافغانستان لوی‌سفیر داکترروان فرهادی، دباندنیو دوزارت سیاسـی مدیـر د اکتـر عبدالواحد کریم ، دکرنی‌اواوبولگولو دوزارت معین انجنیر جمعه محمد محمدی ، دباندنیو چارو دوزارت دتړونو نو اوحقوقو دمدیریـت مرستیال داکتر عبدا لفرید رشید ، دباندنیو چارو دوزارت دسیاسی روابطـو د مدیریت پخوانی مرستیال په‌ملگرو ملتو کی دافغانـی دایمی نمایندگی لومړی سکر تر ښـا غلـی حبیب الله کرزی ، دباندنیو چارو دوزارت د سیاسی لوی مدیریت دمنځنی ختیځ د چارو متصدی ښاغلی محمدیوسف صمد. دایرا ن لخوا په‌دغو خبروکی دغوکسان گډون‌درلود :

دصدراعظم نایب مهندس صفی اصفیا ، په افغانستان کی ، دایران لوی سفیر ښاغلـی جهانگیر تفضلی ،دایران دباندنیـو چارو د وزارت سیاسی مرستیال لوی‌سفیر منوچهرو-فرتاش ، دایران دباندنیو چارو په‌وزارت‌کی رئیس لوی سفیر حسین شهیدزاده . دایران دصدراعظم مشاور لوی سفیر پرویزراجی ، په‌کابل کی دایران دسفارت مختار وزیر او مستشار ښاغلی منصـور مشکیـن پوش ، دایران دصدراعظم دمخصو ص د فتر لـو ی مدیر داکتر محمدصفا ، دباندنیـو چـارو د وزارت دسیاسی مرستیال ددفتـر ر ئیس ښاغلی هوشنگ عامری . دایران صدرا عظم دافغانستان دحکو مت دوورورگلوی دتاوده هر کلی اومیلمه پالنی شکریه اومننـه وکړه . دواړو خواو داډ څرگندکړ چه‌دغه سفرونه به ددواړو هیوادو نو د ورور ولـی دعنعنـوی پیوندونو په‌لا ټینگولو اودنیك گاونډ یتو پ دمناسباتو په‌پراختیا کی گټور یدل او اغیزه ولری .

وزارت معارف

وزارت معارف که امور تعلیم وتربیهٔاولاد مملکت بدوش آن میباشد برای نیل به‌این منظور پلان مرتبه ای رویدست دارد که در صورت منظوری بودجه تدویری انکشا فی به تأسیس وارتقاء مکاتب درمرکز وولایات کشور به اساس پیش بینی وشرایط ارتقاء اجرآت میگردد، متأسفانه درسال جاری بنا برعدم منظوری بودجه تدویری‌انکشافی بادر نظر داشت کیفیت تعلیمی به سویه ها ی ابتدائی ثانوی تأسیسات صورت نگر فت و بودجهٔ انکشافی آن‌در تعمیر وتجهیز مکا تب درسه ربع تخصیص داده‌شد صرف‌درتعلیمات مسلکی بنابر ضرورت مبرم دوباب از تاسیسات متذکره قرار ذیل صورت گر فته است .

۱ ـ دارالمعلمین عالی هرات :

۲ ـ مدرسهٔ روحانی پکتیا :

از جمله مکاتبیکه درافغا نستان فعا لیت مینماید درمرکز ودر ولایات لیلیه میباشدکه بدین ترتیب یك تعداد شاگردان بی بضاعت ومسافر دران اعاشه واباته میشوند وتما م احتیاجات ضروری آنها ازقبیل مواد غذائی البسه جای خواب رخت خواب استحمام و غیره بدوش مکاتب مربوط بوده از بودجه دولت تکافومیگردد برعلاوه بودجهٔ دولت که‌در این‌حصه‌مورد استفاده قرارداده میشود،مؤسسهٔ مواد غذائی جهان هم به‌پیمانهٔ دوملیون دالر عوض تادیهٔ شیر،روغن، پنیر،پودر،تخم مرغ چای وبوره ،گندم، ماهی ،گوشت و غیره بوزارت معارف کمك کرده است که ازاین کمك هاقسماً به‌طلاب لیلیه توزیع‌شده است اجرآت نصاب معار ف در سال ۱۳۵۱ قرار ذیل خلاصه میگردد :

این مرکز روی اهداف ذیل مصدرفعالیت های آتی گردیده است .

۱ ـ ایجاد انسجام درتعلیمات ساینس‌و ریاضی معارف .

۲ـ انکشاف نصاب تعلیمات سا ینس و ریاضی .

الف ـ تجدید نظر برکتب‌موجوده ساینس وریاضی مکاتب متوسطه ولیسه ها وتهیه رهنمائی لابراتوار ، رهنمائی معلم وغیره ممد درسی .

ب ـ انکشاف یك نصاب تعلیمی ساینس وریاضی جدید برای مکاتب متوسطه ولیسه متکی بر احتیاجات حیاتی شاگردان ومقتضیات محیطی افغانستان .

ج ـ نوشتن کتب درسی رهنمائی لابراتوار رهنمائی معلم و غیره ممد درسی با ساس انکشاف نصاب جدید تعلیمات سا ینس و ریاضی .

۳ ـ تهیه‌وترمیم ،استعمال سامان ساینس

الف ـ استعمال مؤثر سامان موجو دهٔ لابراتوار های لیسه ها .

ب ـ تهیه سامان ازمواد داخلی ومواد خام خارجی در ورکشاپ های صنعتی مرکزساینس معارف .

ج ـ نوشتن کتب درسی،رهنمائی لابراتوار، رهنمای معلم وغیره ممد درسی به اسا س انکشاف نصاب‌جدید تعلیمات‌ساینس وریاضی

٤ـ انکشاف یك سیستم بهتر ا رزیا بی درساینس وریاضی معارف .

٥ـ تهیه پروگرام ها ی تعلیمات دا خل خدمت .

الف ـ تربیهٔ سوپر وایزرهای ساینس وریاضی بغرض استعمال بهترومفید ترنصاب تعلیمی وکتب درسی استعمال سامان‌لابراتوار هاو بهبود سیستم ارزیابی مضا مین ساینس وریاضی مکاتب متوسطه ولیسه ها .

ب ـ بلند بردن سویهٔ تعلیمی معلما ن ساینس وریاضی ازطریق سوپر وایزرهای سا ینس ور یاضی به همکاری مؤسسا ت ذیعلاقه توسط پروگرام های داخل خدمت . انکشاف ریسرچ تطبیقی بحیث زیر بنای پروژه های تعلیمات ساینس وریاضی .

فعالیت های مرکز ساینس معا رف که دارای دیپار تمنت کیمیا، فزیك ،بیولوژ ی ریاضی ،ریسرچ ودیزاین تعلیمات ساینس

ابتدائی وپروگرام های داخل خدمت بـو ده وفعالیت های ذیل را اجراء نموده‌است .

۱ـ استخدام سوپر وایزر هـا بـه تعداد ٤٨ نفر که‌ایشان ازجمله فارغ تحصیـلا ن پوهنتون درشقوق ساینس وریاضی بو ده برای مرکز وولایات استخدام نموده که از آنجمله به‌تعداد ۱۵نفر سوپر وایزر هـا در مرکز و۳۳نفر در ۱۸ ولایت ذیل شا مـل خدمت اند . درولایت غزنی دونفر ولا یـت وردگ دونفر ولایت‌زابل دونفرولایت ارزگان یکنفر درولایت فراه یکنفر ولایت‌بغلان دونفر ولایت سمنگان دونفر درولایت تخار دو نفر ولایت بدخشان یکنفر درولایت پروان دونفر ولایت کاپیسا دو نفر ولایت لوگر دو نفـر ولایت لغمان دونفر ولایت‌کنرها دونفر ولایت بامیان دونفر ولایت جوزجان دونفر ولا یـت غورات دونفر ودر ولایت فاریاب دونفر .

برعلاوهٔ سوپر وایزر هاکه‌درمرکز ولایات شامل خدمت شده‌اند برای اینکه شاگردا ن ومعلمان درمضامین سا ینس استفاده بهتر کرده بتوانند به‌تعداد ۳۵ جلدکتب رهنما ی معلم ومتعلم رادرمضامین فـزیك ، کیمیا و بیولوژی برای‌صنوف دوازده، یازده ،ده، نه هشت وهفت تهیه نموده وهمین قسم کتب درسی ذیل راطبع نموده اند . کتاب فزیـك برای صنف هفت کتاب کیمیا برای صنف ۷ کتاب بیولوژی برای صنف هفت کتاب‌حساب برای صنف هفت هند سه برای صنف هفت فزیك برای صنف هشت کیمیا برای صنف هشت بیولوژی برای صنف هشت ریا ضـی برای صنف هشت کتاب کیمیا برای صنف۹ وکتاب کیمیابرای صنف ده .

علاوتاً درنظر است که یك تعداد کتب‌دیگر در اوایل سال ۱۳۵۲ بعداز تجدید نظربرای چاپ آماده گردد .

مدیریت یونسکو : مؤسسهٔ یونسکو از چندین طریق به افغانستان کمك مینماید که ذیلا خلاصه میشود :

۱ـ ازطریق پروگرام انکشاف ملل متحد بعضی پروژه هامانند پروژه پلان گـز اری تعلیم و تربیه انکشاف تعلیمات سا ینـس برودکاستنگ تعلیمی‌ازطریق پروگرام‌انکشافی ملل متحد تمویل میگردد وکمك های درداخل وخارج مملکت .این مساعدت ها که باساس موافقهٔ جداگانه‌وزارت معارف ومقامات یونسکو پاریس درسال ۱۳۵۱ صورت‌گرفته ، تاسال ۱۹۷٦ ـ ادامه پیدا خواهد کرد .

۲ـ ازطریق ممالك عضو یونسکو ، د ر پروژه های امحای بی سوادی تعلیمات‌اکابرو یاپروژه سواد حیاتی که‌بکمك مشترك‌وزارت زراعت ومعارف پیش برده میشود ، ازطرف ممالك عضو یونسکو تمویل میگردد و ایـن پروژه ها شامل ارسال متخصصین تهیهٔ‌مواد وتربیهٔ پرسونل افغانی در داخـل و خار ج کشور میباشد .

۳ـ ازطریق پروگرام عادی، درین‌پروگرام در زمینه های خیلی مشخص نظر به‌ضرورت های‌آنی وفوری به‌افغانستان مساعدت میشود، مثلافیلوشپ ها درساحهٔ های تعلیمات متداوم تعلیمات زراعتی حفظ آثار کلتوری کتابخانه ها ارسال متخصصین برای مطا لعه سیستم امتحانات حفظ ابدات تاریخی تهیهٔ سا مـا ن وآلات برای بعضی پروژه ها امد اد پولـی بمنظور ترجمه چاپ ونشر آثار مهم افغا نی ویونسکو وهکذا تمویل مصارف نمایند گان افغانی درخارج جهت شمولیت درکنفرا نس ها سیمینارها ورکشاپ های منطقوی و نیمه منطقوی از طرف پر وگرام عادی یونسکـو صورت میگیرد . درسال ۱۳۵۱ بیش از ۳۰ ورکشاپ سیمینار وکنفرانس منطقوی ونیمه منطقوی درساحهٔ فعالیت یونسکو دایرگردیده و تمام مصارف رفت و آمـد ایام اقا مت نمایندگان افغانی درچنین مجالس از طرف یونسکو پرداخته میشود .

مدیریت عمومی روابط فرهنگی :

از طریق مدیریت عمومی روابط فرهنگـی وزارت معارف درسال جاری به‌تعداد ۲۳ نفر به المان فرستاده شده‌که ازآنجمله درشـق مسلکی یازده نفر معلما ن مکتب میخا نیکی کابل وکندهار وشش نفر دیگر که‌منجملـه دونفـر ازجملـهٔ فـارغـان صنـوف دواز ده لیسهٔ نجات وسه نفر دیگـر معلمیـن مکتب هو تلداری میباشد به اتحاد جماهیر شوروی اعزام شده وهکذا به‌تعداد ده‌نفر ازمحصلین پولی تخنیك هم غرض تحصیلات عالی بـه اتحاد جماهیر شوروی فرستاده شده ویازده نفر دیگر به‌اضلاغ متحدهٔ امریکا یکنفر بـه

مملکت هند سه‌نفر به‌فرانسه وپنج نفربه ایران ودونفر به‌بیروت هفت نفر به فلپا ین ودونفر به‌مملکت انگلستان اعزام گرد یده است علاوتاً غرض اشتراك درمجالس فرهنگی علمی وغیره که‌از مملکت افغانستان دعو ت بعمل آمد . یکنفر به‌کوالالمپور دونفر به جاپان دونفربه هند یکنفر به فلپاین یکنفر به‌سیلون سه‌نفر به‌پاریس یکنفر به‌بنگا ك یکنفر به‌مالیزیا ویکنفر به‌المان که‌جمله ۲۳ نفر میشود به‌خارج سفر نموده‌است و همین قسم بیست وچار نفر محصل که‌طور رخصتی از ممالك خارج بوطن آمده بودند دو باره غرض اعادهٔ پاسپورت بوزارت خارجه معرفی شده‌اند.وهم به‌تعداد پانزده‌نفر فارغ‌التحصیل‌از لیسه های حبیبیه غازی نادریه رحمن بابا لیسهٔ جامی هرات لیسهٔ لشکرگاه هیلمند لیسهٔ شیرخان کندز لیسهٔ ننگرهار جهت تحصیلات عالی به مملکت‌امریکا اعزام‌شده‌اند امور مربوط دیگر یکه ازطرف مدیریت‌عمومی روابط فرهنگی تحت اجراآت قرار گر فته ذیلا خلاصه میگردد :

۱- مطالعه اسناد باقیات سنوات گذشته که دروجه ریاست های کلتوری سابقه و سفارت خانه‌های کبار افغانی در خارج باقی مانده است .

۲- اخذ راپور های تعلیمی محصلین به سلسله سفارت خانه‌ها ومؤسسات تعلیمی مربوط محصلان معارف وتقدیم آن بکمیسیون جهت اخذ نظریه به کمیسیون ارزیابی راپور های تعلیمی محصلین اینو زارت در خار ج واجراآت بعدی آن .

۳- بابت اجراآت مصارف تعلیمی پول بیمه صحی آنها در خارج مملکت از طریق ریاست اداری معارف .

٤- اشتراك مدیر عمومی روابط فر هنگی بحیث عضو کمیتهٔ کمیسیون مشترك د ر جلسا ت هیا ت تعلیمی افغان و امریکا (فلبرایت) مطالعه راپور های آن‌مؤسسه .

باید متذکر شدکه ادارهٔ فلبرا یت یك تعداد بورس های آن‌مؤسسه راقسم آزاد باستفادهٔ کاندیدان دارای درجهٔ علمی‌لیسانس قرار میدهند وهم یکتعداد پرو فیسر ان امریکائی بطریق کمك به‌پوهنتون کابل طور قصیر المدت وطویل المدت همه ساله د ر پوهنځی های مربوط ریاست پوهنتون کا بل همکاری کرده‌اند .

همچنان یك‌تعداد بورس‌ها ازطریق ادارهٔ هیأت تعلیمی افغان وامریکا شعبات ذیعلاقه اطلاع‌وبه استفادهٔ کاندیدان افغان‌قرارمیگیرد. چنانچه ازین بورس هایك بورس به‌یکی ازاعضای ریاست‌تألیف‌وترجمه داده‌شده‌است.

۵- نظر به‌یاد داشت ماه فبروری ۱۹۷۲ ادارهٔ هیأت تعلیمی افغان وامریکا که‌در آن خواهشی بعمل آمده‌بود تادرسال‌جاری بورس های امریکا فیلد سرو یس باستفادهٔ‌فارغان صنف دوازده لیسه های مرکز وولایات قرار گیرد .

بحضور جلالتماب وزیر صاحب معار ف وقت تقدیم وکمیتهٔ تحت ریاست جلا لتماب رئیس پوهنتون آنوقت پوهاند دکتو ر محمدیاسین‌عظیم معین اول معارف وپوهندوی محمد فاضل معین دوم معارف ویك عده اشخاص خبیر از اعضای ریاست پوهنتون ووزارت معارف دایر گردیده در با رهٔ پیشنهادات هیات تعلیمی افغان وامریکا غور وبه اکثریت اراء فیصله نمودند تانقاط ذیل بحضور جلالتماب محترم وزیر صاحب‌معارف وقت اقامه گردد .

الف - پیشنهادات وشرایطیکه درموضوع تغییر پروگرام ا.اف.اس ازطرف ادارهٔ هیئت تعلیمی امریکائی درکابل پیشنهاد گردیده برای اعزام داو طلبات پسران قا بل قبول میباشد.

ب- تمام کاندیدان که‌تحت این پروگرام عازم امریکا میگردند بایستی قبل ازهمه امتحان کانکور شمول پوهنتون راسپری کرده باشند ویاسپری نمایند . البته درصور تیکه نتایج کانکور شمول در پوهنتون موفقا نه باشد حق شمولیت شان تاباز گشت ازامریکا پس ازختم پروگرام معینه‌محفوظ خواهدماند واستحقاق شمول رادر پوهنتون خوا هد داشت .

ج- چون کاندیدان درصورت موفقیت و سپری نمودن یکسال درامریکا تحت پروگرام متذکره ا.اف.اس یکسال تعلیمی را درکابل ازدست خواهند داد.یعنی امتیاز مسافر ت

به امریکا برای شان کافی شمرده شـــده و بآنها حق داده نمیشود تاحین باز گشت بـه استنادرویت یك تعداد تصادیق‌حاصله ادعای شمو لیت به‌صنوف دوم‌پوهنځی های‌پوهنتون رابنمایند .

د ـ تهیه وترتیب لست فارغان صنو ف دوازدهم مناطق سرد سیرو گرم سیـــر و همچنان معرفی آنها به ادارهٔ هیئت تعلیمـی امریکا درکابل ازطرف وزارت جلیلهٔ‌معارف صورت خواهدگرفت .

هـ ـ همینکه کاند یـدان پس از طـی امتحانات نهائی ازطریق ادارهٔ هیئت تعلیمی امریکا وکابل موفق به‌گرفتن چانس اعزام‌به امریکا تحت پـروگرام ا.اف.اس گردیدنـد البته دران صورت ادارهٔ هیئت تعلیمی امریکا در کابل لست کاندیدان موفق راغرض طی مراحل اعزام شان به امریکا رسما ازطریـق وزارت امور خارجه یامستقیما بپـو هنتـون ارسال خواهند کرد .

تعلیمات اکابرو سواد حیاتـی : پـروژهٔ سواد حیاتی وزارت معارف‌که هدف آن‌متوجه انکشاف معلـومات ومهارت فنـی وفعالیـت اقتصادی دهقانان است به همکاری وزا ر ت جلیلهٔ زراعت وآبیاری مؤسسهٔ خورا کـــه وزراعت جهان مؤسسهٔ انکشاف بین المللـی و یونسکو در چوکات پروژه و کوپراتیـف زراعتی پیش برده میشود . این پروژه در سال ۱۳۵۰ به‌تعداد شصت ویك باب‌کورسها رادایر نموده ودرطول همین سال تعداد این کورس به ۳۰۰ـ رسیده واز طرف ۷۶نفر *معلم به‌اساس متون درسی وکتب رهنمائی معلم قبـل ازظهـر تدریس میگردد. علاوتاً این کورسها ازطرف ده نفـر سـوپروایـزر نظارت میگردد که‌این نظارت در حقیقت امر معلمین را در پیشبرد مکلفیت شان معاونت مینماید . درسال جاری درولایت بغلان بـه تعداد پنجاه کورس تأسیس شده و بـرای تدریس آن‌متون‌درسی وکتب رهنمای معلم‌هم ازطبع کستندنر برآمده وکورس های مذکـور توسط پنج‌نفر سوپروایزر نظارت ومرا قبت میگردد وتوسط چهل ویك نفرمعلم تدر یس میشود .

متون درسی وکتب رهنمای معلم که‌برای کورس های سواد حیاتی کوهدامن وبغـلان تاحال ، تألیف شده ، بشرح ذیل‌است :

۱ـ کتاب تاکداری (متن درس) .
۲ـ رهنمای تدریـــس کتاب تا کـد اری (برای استفادهٔ معلم) .
۳ـ کتاب کار تاکداری برای مشق‌وتمرین نو آموزان .
٤ـ کتاب کشف گندم (متن درس) .
٥ـ رهنمای تدریس کشف گندم (بـرای استفادهٔ معلمین) .
٦ـ کتاب کارگندم برای مشق وتمر ین نوآموزان .

عـلاوتاً متخصصین داخلـی وخارجی ایـن پروژه در اوایل بهار سال پنجا و دو بـه بغلان رفته بوسیلهٔ ضبط الصوت ومطالعا ت روزمره مکالمات یك تعداد زیاد باشنـدگان بغلان راثبت نوار نموده‌اند .

ریاست امور صحی معارف :

راپور فعالیت های مرکز ریاست امـو رصحی معارف وکلینیك های مربوط آن قرار ذیل است :

الف ـ اجراآت کلینیك مراکـز ریاست :

۱ـ درسرویس داخله به‌تعداد ۲٦۸۹۷۱نفر طلبه، معاینه وتداوی شده‌اند .
۲ـ درسرویس داخله وکلنیك گوش وگلو به‌تعداد ۸۹۷۸ ـ نفر طلبـه معاینـه و تداوی شده‌اند .
۳ـ درسرو یس جراحی کلنیك گوش وگلو به‌تعداد ۲٤٦ نفر عملیات شده‌اند .
٤ـ درسرو یس جراحی ونسائی به‌تعداد۵۵۲۵ ـ نفر تداوی ومعاینه شده‌اند .

٥ـ درشعبه یسس عقلی وعصبی به تعداد ٦٥٥ـ نفر تداوی ومعاینه شده‌اند .
٦ـ در شعبه یسس دندان بــه تعــداد ٣٣٣٢ـ رر رر رر رز .
٧ـ رر رر جلدی رر رز ١٥٤٥ـ رز رر رر رر .
٨ـ رر رر لابراتوار رر رز ١٦٢١٩ـ رر پاسمان پیچکاری و ختنه
٩ـ رر رر شعبهٔ پاسمان رر رز ١٧١٧ـ رر رر رر رز .
گردیده‌اند .
١٠ـ رر رر اکسریز رر رز ١٠٢ـ رر رادیوگرافی شده‌اند .
١١ـ رر رر واکسین‌چیچك رر رز ٤٦٩٥ـ رر واکسین شده‌اند .
١٢ـ رر رر کــولــرا رر رز ٢٠٩٤٥ـ دروزارت صحیه واکسین‌شده‌اند .
١٣ـ رر رر محرقــــه رر رز ٨٣٦٥٨ـ رر رر رر اند .
١٤ـ رر رر واکسیناسیون رر رز ١٥١٩٨ـ ازطرف‌وزارت‌صحیه تطبیق‌شده‌است.
١٥ ـ معاینات امراض عمومی که بدیگـرمؤسسات صحی ، غرض معاینه وتـداوی و بستری معرفی شده‌اند ـ ٢٢٠٩ـ نفر
١٦ـ داخل بستر شد گان به تعـداد ٤٢٥ـ رر

بـ کلنیك های‌صحی درمکاتب مـربوط :

١ـ در مـرکز پارك زرنگار بـه تعداد ٧٥٦٢ـ نفر طلبه‌معاینه وتداوی شده‌اند .
٢ـ درمرکز صحی‌لیسهٔ‌رابعهٔ بلخی‌به‌تعداد ١٣٩٥ـ نفرطلبه رر رر رر .
٣ـ درمرکزصحی لیسهٔ‌خوشحال‌خان‌به‌تعداد ٢١٣٢ـ نفر طلبه معاینه وتداوی شده‌اند .
٤ـ درلیسهٔ شاه دخت مریم به تعـداد ٨٢٥ـ رر رر رر رز .
٥ ـ در لیســهٔ ز رغـو نــه رر رر ٩١٧ـ رر رر رر رز .
٦ ـ در لیســـهٔ مـلالـــی رر رر ٧٠٩ـ رر رر رر رز .
٧ـ در رر دا رالمعلمین کابل رر ٦٩٧ـ رر رر رر رز .
٨ـ در رر رحمـن بابا بــــه رر ٢٥٦٢ـ رر رر رر رز .
٩ـ در رر مدرسهٔ‌ابوحنیفه‌رحمةالله رر ١١٢٣ـ رر رر رر رز .
١٠ـ در رر معــارف هــرات رر ٤٩٦٢ـ رر رر رر رز .
١١ ـ در رر معارف کند هار رر ٢٧٢١ـ رر رر رر رز .
١٢ ـ در رر معارف‌ننگرهــار رر ١٥١٢ـ رر رر رر رز .
١٣ـ در رر لیسهٔ‌روشان هیلمند رر ١٤٢٢ـ رر رر رر رز .

د ـ اصلاحات :

١ـ خریداری ونصب ماشین های دندا نواکسریز .
٢ـ ترمیم واصلاحات تعمیر شفا خانه ازقبیل شعب صحی مختلفه وتشناب و غیــره ،
٣ـ فرشی سنگ‌هاکاشی اطاقهای جراحی.
٤ـ فرشی سمنتی دهلیزهای ریاست .
٥ـ ترتیب یك اتاق عملیات خانه بــرای‌بعضی عملیات صفره وواقعات عاجل با تهیهٔ سامان جراحی .
٦ـ ترتیب یك لابراتوار طبی مجهز .
٧ـ تعمیر آشپزخانه وبکار انداختن‌آن .

ریاست تدریسات ابتدائی :

ریاست تدر یسات ابتدایی متصدی امورتدریسات ابتدایی درسراسرمملکت‌بوده‌ودارای سه مدیریت بنام‌های‌تعلیمات‌ابتدایی اساسی‌ومکاتب جمعیت ومدیریت پـروگرام هاست ، مدیریت آخر الذکر اموریروژه‌نصاب تعلیمی‌وتهیهٔ کتب درسی رابه‌عهده دارد .

الفـ مدیریت عمومی تعلیمات ابتدایی : این مدیریت ، مسئول امور تربیوی و اداری مکاتب ابتدایی ودهاتی یك‌معلمه دو معلمــه‌سه معلمه ذکور وانات تمام کشورمی‌باشد .

ب- مدیریت تعلیمات ومکتب جمعیت :

اول درسال جاری بعضی ازمکاتب جمعیت ازمرکز حل وهدایت لازم داده شده است وهم علاوه از ارتباط وحل مشکلات مکاتب جمعیت یك تعداد کورس های حرفه محلی که‌در مکاتب ولایات ومرکز نیز دایر است‌که تعدیل وانتقال آنها نظر به‌تقاضای ادارات مکاتب ومدیریت های معارف ازیك محل به‌محل دیگر صورت میگیرد . تعداد مکاتب جمعیت که‌در سر تاسر کشور عزیز فعالیت میکند به ۳۲ رسیده که‌تمام آنها به سویهٔ لیسه متوسطه ارتقاء نموده‌اند .

در حصهٔ تعلیمات حرفه ئی ۳۲٦ باب کورسهای محلی جزو پروگرام مکاتب ابتدایی درتمام نقاط کشور دایر است .

۱- کتابهای دینیات صنوف چهارم ،پنجم وششم ابتدایی به‌لسان های پښتو و دری تکمیل گردیده وعنقریب از چاپ بیرون میشود .

۲- کتاب رهنمای معلم در مضمون دینیات برای صنوف اول،دوم وسوم بلسان های پښتو ودری .

۳- کتاب پښتوی صنف اول ورهنمایی معلم .

٤- کتاب دری صنف اول درسی ورهنمای معلم .

٥- کتاب اجتماعیات صنف چهارم بلسان های پښتو ودری بار هنمای معلم .

٦- کتاب ساینس صنف چهارم بلسان های پښتو ودری بارهنمای معلم .

۷- کتاب های کارهای عملی صنف‌چهارم پسران ودختران بشکل رهنمای معلم .

۸- کتاب‌ریاضی صنف‌اول بارهنمای‌معلم.

۹- کتاب صحت‌صنف‌ششم بارهنمای‌معلم.

دوم- کتبیکه فعلاتحت کار است :

۱- مسودهٔ کتب پښتو ودری صنف دوم بارهنمای معلم .

* ۲-قرایت‌پښتوی‌صنف سوم‌بارهنمای‌معلم.

٤- کتاب رهنمای معلم کار های علمی صنف پنجم .

٥- کتاب ریاضی صنف‌سوم بلسان‌پښتو بارهنمای معلم .

٦- کتاب ساینس صنف پنجم آما دهٔ تجربه میباشد .

۷- مسودهٔ کتاب اجتماعیات صنف پنجم بار هنمای معلم .

۸- پښتو صنف چهارم برای مکاتب دری زبان ، دری‌صنف‌چهارم برای مکاتب پښتو زبان بار هنمای معلم .

مدیریت صندوق معلم :

درسال ۱۳٤۹ و ۱۳٥۰ وعده داده شده بودکه‌به ولایات کشور طبق‌احصائیه هرولایت برای فی‌نفرمعلم ویامعلمه مبلغ یکصدافغانی پیشس بینی شده‌که عندالضرورت برای هر ولایت بعداز افتتاح حساب دربانك تأ دیه میگردد ، همانا ازسنبلهٔ ۱۳٥۰ تاکنون از جمله بیست وهشت ولایت کشور به بیست ولایت‌آن کمك‌شده‌تا ازپول سهمیهٔ خویش‌به معلمین ومعلمات مکاتب مربوط خود کمك نمایند .وهم برای اینکه پول های وارده و صادره اندازه معادل شده باشد برای معلمین مرکز وولایات کمك مساویانه نمودیم زیرا معلمیـن ولایت باوجـود مشکلات راه وبی سرپناهی وهزار تکلیف دیگر برای گرفتن قرضه ، خود رابمرکزمی رسانیدند . واکنون بدون سر گردانی ومصرف کرایهٔ رفت‌وآمد بکابل‌ویاتادیهٔ کرایه‌اتاق‌سرای وغیره‌کمك‌شده اندکه تاهنوز راپور اجراآت شان نرسیده تا برشتهٔ تحریر سپرده میشد ،بهر صورت ، اینك راپور دوازده ماهه به‌حساب ۹۰۱۷ - آنمدیریت قرار ذیل توضیح میشود :

الف - عایدات :

۱- پولیکه ازمدرك قرضه جمع آوری‌شده: مبلغ ۱٥۸۹٥۷۳ر۲۹ - افغانی .

۲- رر رر کرایهٔ کانتین هاجمع آوری‌شده : مبلغ ۷۲۸٦۰۳ر٥۰ - رر

۳- رر ازفروشں گوشت ماهی بدست‌آمده : رر ۲۷٦۷۲۰ر۰۰ - رر

٤- رر ازدرك اعانه جات جمع شده رر : رر ٥٥٤۳ر٥۰ - رر

جمله شد عایدات : ۲٦٤۰٤٤۰ر۲۹ -افغانی

ب ـ مصارفات :

۱ـ پولیکه برای ۳۵٤ـ نفرمعلمین ومعلمات قرضه داده شده :مبلغ ۰۰ر۱۳۰۰۰۰۰ ـ افغانی
۲ـ رر رو ٦ـ رر رز زز ززبخشش داده شده : زز ۰۰ر۱۲۰۰۰ـ افغانی
۳ـ رر نسبت محتویات دوایر اعا ده شده : رر ٤٦ر٤٩۳۲ـ افغانی
٤ـ رر به بیست ولایت طور قرضه داده شده : رر ۰۰ر٦۸۳۱۰۰ـ افغانی
٥ـ رر قرضه برای تعمیرات معار فداده شده : رر ٤۹ر۹۳۹۹٥٥ـ افغانی
جمله شد مصارف: مبلغ ۹٥ر۲۹۳۹۹۸۷ـ افغانی

ریاست تربیت بدنی :

فعالیت های ورزشی واداری ریاست تربیت بدنی درطول همین سال قرارذیل است:

۱ـ تورنمنت مسابقات پهلوانی شاگردان بمنظور انتخابات اولمپیای مونشن .

۲ـ تورنمنت والیبال وباستکبال عموم مکاتب اناث مرکز درلیسه شاهدخت مریم .

۳ـ تورنمنت مسابقات والیبال عموم مکاتب ابتدائیهٔ شهر درمکتب سردارجان خان ولیسهٔ سپورت .

٤ـ سیمینار انکشافی تربیت بد نی وبر آورده شدن اهداف واقعی سپورت ها وتطبیق پروگرامهای سپورتی درمرکزوولایات.

٥ـ ترتیب وتنظیم یکهزارو دوصد شاگرد مکاتب ابتدایی شهربرای تمرینات جمناستیکی مراسم جشن استقلال ۱۳٥۱ .

٦ـ ترتیب گروپ های مختلف سپورت ها از قبیل فتبال، پهلوانی ،بکسنگ ،ضرب میل چوب بازی اهل هنود ، اتن لیسهٔ خوشحال خان برای نمایش جشن .

۷ـ ترتیب یك تیم جمناستیك شاگردا ن کلپ معارف برای نمایش جشن .

۸ ـ ترتیب نمایش گروپ اکرو باتیك وغیره به اشکال مختلف توسط (سه صد) نفر ازطلاب لیسهٔ سپورت برای نمایش جشن .

۹ـ وارسی تمرینات تمام تیم های سپورتی معارف برای مسابقات جشن .

۱۰ ـ تشکیل یك تیم ترانه ازطلاب مکاتب ابتدائیه شهر .

۱۱ـ تمرینات جمناستیك وحرکات دائره وی (سه صد) نفر متعلمات لیسهٔ عایشهٔ درانی برای نمایش سال ۱۳٥۱ .

۱۲ـ تورنمنت والیبال ، باستکبال خزانی مکاتب اناث .

* ۱۳ـ تورنمنت مسابقات آب بازی .

۱٤ـ تور نمنت مسابقات اتلتیك شاگردان معارف .

۱٥ ـ تورنمنت آزاد فوتبال که دران ۲۱ تیم از مؤسسات رسمی وکلپ های آزاد شو کت نموده بود .

۱٦ـ توزیع جوایز مسابقات آب بازی اتلتیك وقهرمانان تور نمنت آزاد فوفتبال .

۱۷ ـ توزیع جوایز قهرمانان باستکبا ل ووالی بال مکاتب اناث .

۱۸ـ ترتیب وتنظیم یك تیم هشتصد نفری سکی بازان برای سپورت زمستانی .

۱۹ـ تهیه وسایل حمل ونقل برای تیم سکی بازان ازمرکز شهر الی چوکی ارغندی .

۲۰ـ تهیه یك شفاخانه مجهز برای تیم سکی در چوکی ارغندی .

۲۱ـ اعزام دونفرمعلمین سپورت بااستفاده از بورس های کمکی جمهور یت هندوستان برای تحصیلات عالی .

ریاست تفتیش :

این ریاست دارای یك تعداد اعضای تعلیم یافته سابقه دار معارف میباشند باقبول هر نوع شرایط ناگوار وظایف محوله را اجرا کرده ومی نمایند . آنها بعلاوهٔ اینکه به شکل گروپ های متعدد ازمیزان ۱۳٥۰ تا اینـدم بولایات بادغیس ،فاریاب ، هرات ،پکتیا ، ارزگان، بامیان، بـدخشان ،لـوگر،کنـدز ، ننگرهار ،لغمان، بلخ ،جوزجان ،فراه،هیلمند ، نیمروز وکندهار اعزام گردیده وامور معا رف آن ولایات راتحت بررسی قرار داده اند .

درکنترول نمودن امتحان های لیسه ها و اشتراك در تحقیقات قضایای مربوط بـــه منسوبین معارف وانواع مختلف همکاری بـا دوایر وزارت وادارہ های مکاتب پرداخته اند

ازآن جائیکه سیر زمان برهمه‌چیز ها تحولی وارد کرده ، طبعاً معارف هـم ازآن مستثنـی نمانده است . لذاریاست تفتیشـن خـود را ناگزیر دانسته ومیداند تاباتحولات جدیدیکه درساحهٔ تعلیم وتربیه رخداده هم آهنگ باشد ازهمین لحاظ ریاست تفتیشس درصددآن است که‌در پروژه وفعالیت مفتشین خود، بادرنظـر داشتـن ایجابات وقت ، تغییـرا ت مثبتـی بعمل آورد .

چنانچه در تفتیشس لایحوی مکاتب ولایات گرم‌سیر که امسال صـورت گرفتـه، ایـن روشرا درمعرض آزمایشس قرار داده است‌که امید میرود مفید تمام‌شده باشد . بهرصورت مدیریت تفتیشـس ایـن ریاست کـه دارای دوشعبه است به اجرای امورازقبیل وارسی در مورد شکایات واصله ، اجراآت در مورد قضایا وموضوعات منسوبین معارف، معر فی واعزام مفتشین بولایات مصروف میباشـد . ازینکه ازسنبله ۱۳۵۰ تااخیر اسد ۱۳۵۱ به تعداد ۲۲۵ دوسیه وموضوغ پس از اخـذ نظریهٔ کمیتـه تدقیـق واستحصال امریـهٔ و هدایت کمیسیون تفتیشس معارف تحت اجراء قرار داده شده است ،به‌تعداد ۱۳۳ فقره‌ذریعهٔ اعضای ریاست در مرکز وولایات تحقیـق گردیده وگروپ های مفتشین رابه ولایا تـی که‌قبلا یادآوری شده،اعزام کرده‌است .دوسیه های تفتیشس مذکور تحت اجراء گرفته‌شده است .

ریاست تدریسات ثانوی :

ریاست تدریسات ثانوی که‌یکی ازمراکز عمده ومهم تعلیمی وتربیتی وزارت جلیلـهٔ معارف است ، همواره کوشیده ومیکو شـد تاجوانان کشور راباسلاح تعلیم وتربیت‌مثبت وکسب علم ودانشس سالم مجهز وآماده سازد وجوانان بادرد وباحس رامطابـق بااهـداف معینه معارف بجامعه افغانی تقدیم نماید . اینك بصورت مختصر وظا یف عمـدهٔ ایـن ریاست ذیلا تذکر داده میشود .

۱ـ تجدید نظربه کتب دینیات صنـو ف هفتم ، هشتم ونهم ومنطق صنف دوازد هـم صورت گرفته که‌بعد ازتعیین وتکمیل مفردات پروگرام برای اجراآت بیشتر بریاست‌محترم تألیف وترجمه ارسال گردیده است .

۲ـ یك تعداد اعضـای ایـن ریاست بـه تجدیدنظر کتب‌ساینس درمرکزساینس‌به‌کمیته های ریاضی وفزیك ،کیمیا وبیالوژی شرکت دارند .

۳ـ تکمیل وفعال ساختن لابراتوار هـای کیمیا وفزیك لیسه ها توسط اعضای ایـن ریاست صورت گرفته است .

٤ـ بقسم گروپ اعضای ایـن ریاست ، وقتاً فوقتاً به‌لیسه هاو متوسطـه هارفتـه ، ازطریق تدریس استادان ، بررسـی بعمـل آورده وآنها رابه متود های جدید تدریسـی رهنمایی مینمایند .

٥ـ از اینکه بعضی ازلیسـه ها بکمبـود معلم ، خصوصاً درشق ریاضیات وساینس دچاراند ،ریاست‌تدریسات ثانوی ،این‌کمبود معلم راتوسط اعضادی خود ، تاحد امکا ن ، تکمیل نموده‌است .

٦ـ کمبود معلمان ساینس و ریاضی را ریاست تدریسات ثانوی ازطریق جلب کمك های منابع خارجی از قبیل پیسکور و حکومت هند تا اندازه یی ،چارهٔ جویی کرده‌است .

۷ـ طرح لوایح ومقررات مربوط تدریسات ثانوی و همچنین برای حل پرابلم های‌مکاتب دایر نمودن مجالس مدیران لیسه ها واتخاذ تصامیم لازمه درمرکز ریاست .

۸ـ تأسیس متـوسطـه ها جهت جـذب نمودن فارغان دوره ابتدائی .

۹ـ برعلاوه اجراآتی که‌فوقاً تذکریافت ، انتخاب سـوالات امتحـان سالانـهٔ صنـو ف دوازدهم لیسه های مرکز و ولایات وبررسی از جریان امتحانات‌لیسه های مرکزو ولایات، توسط اعضای این ریاست وریاست هـا ی محترم مسلکی ، ابتدایی وتفتیشس .

۱۰ ـ معرفی نمودن فارغ التحصیلان بـه پوهنتون وسایر مراجعو همچنین معرفی‌نمودن شاگردان داوطلب غرض گذرانیدن امتحان به لیسه های مربوط ،درجه‌بندی شهادت نامه ـ های فارغان صنـوف متوسطـه هاولیسـه ، تصادیق وشهادت نامه ها بزبان انگلیسی‌نیز به‌آن عده شاگردانیکه غرض تحصیلات عالی بخارج اعزام میشوند ، ترتیب وتـو زیـع شده است .

ریاست تعمیرات :

ریاست تعمیرات وزارت که مسا یـل عقد قرار دادهای تهیه‌نقشه هاوترتیب برآورد های اول وثانی ومراقبت‌ساختمان های‌عمارات مکاتب مرکز وقسماً از ولایات رابـه عهـده دارد درخلال مدت یکسال باوجود موجودیت مشکلات زیاد وقلت پرسونل اداری و فنـی امور آتی را انجام داده است :

۱ـ تهیه وارسال نقشـه ها : ریاست تعمیرات توسط دستگاه کوچـك مهندسـی و انجنیری خود درطول سال بـه‌تعداد ٤٥٠ ـ نقشهٔ عمارات مکاتب ، الحاقیه های کوچـك وبزرگ ، مخازن مبـرزها ، چاه های آب ، چاه های جاذبـه وتصفیـه بـدر رفت ها ، پهره دار خانـه‌ها وامثال آن‌هـا راتهیـه و غرض تطبیق بـرای مکاتب مرکـز و ولایات ارسال کرده‌است .

۲ـ رهنمایی ومراقبت کار : انجنیران و مامورین مراقبت امور فنی ریاست تعمیرا ت در حوزه های پنج گانه ساختمانی شهرکابل در ٤٣٢ محل کار که دراین جمله ترمیما ت کانکریت ریزی پیاده‌روها وسرکهای صحـن مکاتب، حفر چاه های مختلف، ویرنگ برق، نلدوانی آب ورنگمالی ، شامل است ،بررسی کرده است که کار های متذکره فعلا تکمیـل میباشد در پهلوی آن،ازجریان سا ختمـا ن هشت عمارت که درجملـه مکتب ١٦ صنفـی موزیك ، دوازده صنفـی محمود هـوتکـی و مکاتب شش صنفی وهشت صنفـی پـروژهٔ خیرخانه نیز شامل است ، إعمار وکار آن‌در حدود ٩٠ ـ فیصد پیشرفت نمـوده است ، ریاست تعمیرات توسط اعضای فنی خو یش از امور ساختمان های مکاتب ولایات غزنی ، زابل کندهار ،ارزگان، هیلمند ،فراه ،هرات، کندز ، بلخ ،فاریاب ، ننگرهار ، لـوگر ، پروان ، کاپیسا ،بغلان ، وسمنگان برزسـی نموده‌است .

۳ـ تهیه بـر آوردها : مد یریت فنـی ریاست تعمیرات در طول سال به تعـد اد ٤٣٢ قلم برآورد ابتدایی راجهت شـروغ و پیشبرد کار مرکز ولایات تـرتیب کـرده و باساس آن ، اوامر کارنقاط برآورد شـده عنوانی قرار دادی صادر شده است .همچنان به تعداد ١٥٠ قلم برآورد ثانی جهت تصفیهٔ حساب قرار دادی هاتهیه وبمراجع مربوط آن سپرده است .

٤ ـ چون در قرار دادها ،قسماً تهیه مواد تعمیراتی بدوش وزارت معارف میبا شد ، باساس آن ریاست تعمیرات در طول سا ل جمعاً به‌اندازهٔ ٦٩٢٠ خریطه سمنت ، ٣٩٥٥ سیر سیخ گول، ٢٦١٧ تخته آهـن چپات ، ١٤٠٠ صندوق آئینهٔ تعمیراتی وبه تعـد اد ١٤ حواله چوب باب بدسترس قرار دادیان گذاشته شده است .

٥ـ مبالغیکه بابت ساختمان هاوکار های تر میمات مرکز ازپروژه های مختلف بمصرف رسیده ، قرار ذیل است :

پروژهٔ ابتدایی ـ١١٧٥٣١٢ـ افغا نـی .
پروژهٔ ثانـو ی ـ٨٣٤٣٩٢ـ افغا نـی .
پروژهٔ مسلکی‌وتربیهٔ‌معلم‌ـ١٤٦٤٥١١ـافغانی
جمله‌شد : مبلغ ٣٨٤٧٨٠٩ـ افغانی .

دپښتو ټولنی ریاست :

دپښتو ټولنی دریاست دمربوطو څانګو د کارونو راپور دپنځـو سـم کال دمیـزان د اول څخه دیوپنځو سم کال دسنبلی ترپایه پوری په‌لاندی ډول ښودل کیږی :

١ـ د دولتی دوایرو او ځینـو مؤسسـو رالیږل شوی لایحی ، جدولونه او عناوین د تـر جمی څانګی کښی پـه پښتو تر جمه ، تصحیح اوکتل شوی او خپل مراجعو ته‌لیږل شویدی .

٢ ـ دسیرةالنبی صـل‌الله علیه وسلـم لمړی ټوك چه‌په ٨٠٣ مخونو کی ښا غلـی عزیزالرحمن سیفـی داردو څخه پـه پښتـو تر جمـه کړی او ښاغلـی عبدالصمـد خان پاکنویس کړیدی د پوهاند رشتین تراصلاح وروسته دپوهنی په مطبعه‌کی چاپ شویدی .

٣ـ دروښانیانو ملی نهضت نومی رساله په ١٠٠ مخونو کی د (معتمد) له‌خوا ترجمـه شویده .

٤ـ دپیشرو (نهضت های سیدجمال‌الدین افغان) کتاب د «معتمد» له‌خوا ترجمه‌شویدی.

٥ـ دپښتو دری حبیبی قامو س د داکتر لودین له خواکتل شویدی اوکاریی پای تـه رسیدلی دی .

٦ــ دتاریخ شیــر شاهــی کتاب د داکتر لودین لەخوایه ١٢٠ مخونوکی‌ترجمه شویدی.

٧ــ دکوچنیانو دشفاهی ادب نهچه دپښتو ژبی یو فلکوری اثر گڼل کیږی یوځو غــوره نمونی دشاه‌ولی صافی لەخوا راټولی شــو ی اود هغوی په‌ځینو خاصو مطالبو باندی شرح او تفصیر لیکل شوی دی .

٩ــ دژوبن دټولو مرضو خاریو او ځناور، نومونه دبناغلی شاه ولی صافی اوعبدالرحیم ځدران لەخوا په‌پښتو ترجمه شویدی .

١٠ ــ دپښتانه شعــر دځلــورم تــوك د شیرولو دپاره دکابــل مجلی کلکسیونو نــه دشاه ولی لەخوا په‌مفصل ډول کتل شوی اود ځینو شاعرانو سوانح رانقل شویدی .

١١ــ دسیف الملوك اوبدری جمالی کتاب دحبیب الله اپریدی لەخوا په روښــن لیــك دودپه ٢٠ مخونو کی پاکنویــس شــوی او دنقلونــو کاریی روان‌دی .

١٢ــ دپښتو لیکونو په‌کتاب‌باندی دځدران لەخوا کار شویدی اوټوله شوی مجموعی په غورسره کتلی اوتصحیح کړی ده .

١٣ــ دځلورتنو شاعرانو امیر محمد ،دولت سیلاب بسم‌الله ، محمد جان تراب سوانــح اود اشعاروتمونی د «شعرا» دځلورم تــو ك دپاره دبختانی له خوا لیکل شوی او ذخیره کی خوندی شوی‌دی .

١٤ــ دپښتو انگریزی دکشنری دتر جمی او ترتیب کارپای ته‌رسیدلی دی .

١٥ــ دژب پوهنه قا موس او محلی ژبو لکه اوژمړی پلوڅی اوپراڅی په‌باره کی‌نوی څیړنی شویدی .

١٦ــ دپښتو قاموس دجوړولو کار چه د پښتو لغاتو په‌پښتو تشریح کړی د لغا تو دځانگی لەخوا شروغ شوی دی .

١٧ــ دیو عصری گرامر دلیکلو دپاره ، گرامری څیړنی اوتحقیقات شروغ شویدی

١٨ ــ جیبی پښتــو فارســی قامــو س باندی د دوست شینواری له خوا نوی نظر شویدی .

١٩ــ د خو شحال ختك یو زیات شمیر قطعات دټولو چاپی او قلمی نسخو سره د دوست شینواری ، داکتر پولاد اوسربن لــه خوا تطبیق شویدی .

٢٠ــ په‌هره میاشت که دکابل مجله په مرتب ډول یوزر ټوگه چاپ شویده اوتوزیع شویدی .

٢١ــ په‌مرکز کښی تقریباً ٥٢٠ کورسونه په رسمی دوایرو اوشرکتونو کی درسمی او قرار دادی ښوونکو لەخوا تدریس کیــږ ی اوپه هره میاشت‌که دپلټونکو له خوا پلټــل لیږی .

٢٢ــ سیرةالنبی صل الله علیه وسلم په ٤١٦ مخونو کی یوزرټوگه چاپ شویدی .

٢٣ــ دپښتو کلی لمړی توك دچاپ دپا ره مطبعی ته‌استول شویدی.

٢٤ــ دښوونځیو اونــورو ځایونــی د ٣٥ نومونو په‌باره کی لازم معلومات راټول شوی او مجلس ته‌وړاندی شوی او دمجلس لــه فیصلی څخه مربوط ځانگــو ته خبــر ورکــړ شویدی .

٢٥ــ داطلاعاتو اوکلتور له وزارت سره د پښتو تفسیر د پښتو ترجمی په‌برخه کــی مرسته شویده .

٢٦ــ دپنځولسم کال ددلوی په ٢٧ نیټــه دپښتو تدریساتو دلوی مدیریت لەخوا یــو دری کسیز هیئت دلغمان ،ننگــرهار او کنړ ولایتونوته دپنځو اوشپږ سمسترونو همدارنگه یوبل هیئت هیلمند ، دزابــل ، کنــدهار ، هرات، فراه اونیمروزولایتونو دپنځو اوشپږو سمسترونو دازمویښو داخستیلو دپاره د غور ولایتونو ته‌لیږل شوی دی چه‌په نتیجه کــی دختیځو اولویدیځو ولایاتو دشپږم سمستــر کامیابانو اودبغلان ، کندز، تخار، بد خشان ولایتونو دشپږم سمستر کامیابانو ته ١٩١ــ بری لیکونه ورکړی شو یدی .

٢٧ــ دپښتو کورسونو دتقو یی دپښتــو ښوونکی دروزنی او تدریس کتابونو دلیکنــی دپاره دپوهانو دیوی کمیتی لەخوا ځینی مواد تصویب شوی او تراجرا لاندی نیول‌شویدی.

٢٨ــ دپښتو کورسونواو سنی تعلیماتنامه په‌نوی شکل ترتیب شو ی اود منلو اوعملی کولو دپاره تیاره‌شوی ده .

ریاست تألیف وترجمه :

این ریاست که‌بحیث متصـدی تهیـه کتـب درسی وممد درسی معارف میباشد ، قرارذیل اجراآت نموده است :

۱ـ از ۲۱۸ مضمون مـروج درسی کتـب مکاتب پښتو زبان ودری زبان کشور طـی سال ۱۳۵۱ (٦۹) عنوان کتاب‌رابه‌مطابع‌داخلی برای ضرورت یکدورهٔ سه سا له تعلیمـی شاگردان غرض چاپ سپرده که از جمله ۵۹ نوع به مطبعهٔ معارف ، ۲۷نوع به مطبعهٔدولتی و ۳نوع به مطبعهٔ ملی تحت طبع قرار داده و همچنان‌سه‌نوع آن مربوط مکاتب پښتو زبان وبقیه مربوط مکاتب دری زبان میباشد تاکنون ۱۸ نوع کتاب که هشت‌نوع آن پښتو وده‌ـ نوع دیگرآن ، دری بوده به‌تیراژ ۸٤۵۰۰۰ کاپی از چاپ بیرون ومورد استفادهٔ شاگردان قرار گرفته است .

۲ـ به‌سلسلهٔ کتب دینیات دورهٔ ابتدائیه که‌باساس طرح اهداف‌ومفردات‌نوین درسال ۱۳۵۰ تألیف گردیده بود. طی سال ۱۳۵۱ کتب دینیات دورهٔ متوسطه روی اهـداف و مفردات جدید حیاتی موافق بامقتضیات عصر به همکاری پوهنتون ، ستره محکمه، مدارس دینی وعلمای نامی کشور تألیف وآمادهٔچاپ گردیده که عنقریب باتکمیل کتـب رهنما ی مربوط ، بچاپ عرضه خواهد شد .

۳ـ از کتب ساینـس و ریاضـی دورهٔ متوسطه وثانوی مکاتب توسط پروژهٔ ساینس سه‌نوع کتاب باتجدید نظر عمیق ودقیق‌موافق با خواستهای روز، آمادهٔ طبع گردیده‌است .

٤ـ امور مربوط به‌طرح اهداف ومفردا ت کتب صرف عربی دورهٔ متـو سطـه توسـط کمیسیون ها باصلاحیت تکمیل شده و کار تألیف آن، جریان دارد. امید است بز ودی ممکنه امر تألیف صرف صنوف ۷ـ۸ـو نحو صنف ۹ تکمیل وآمادهٔ چاپ شود .

۵ـ مطابق بافیصلهٔ سیمینار سال ۱۹۷۳ـ منعقدهٔ توکیو کتاب تربیتی (کیسی) که برای اطفال مکتبی ، نیمه باسوادان وکلان سا لان بوده ، حاوی مطالب سود مند دری و پښتو میباشد ،به طبع رسیده است .

٦ـ مجلهٔ ماهانهٔ عرفان ، علاوه برنشـر شماره های معینه ، به نشـر فـوق العاده پنجا همین سال تأ سیس مجلـه عـرفان ، فوق‌العاده استقلال کشور ، فوق العاده روز معلم ، فوق‌العادهٔ میلاد اعلیحضـرت معظـم همایونی مؤفق شده است .

۷ـ جریدهٔ پانزده روزهٔ عرفانی علا وه بر شماره‌های معینهٔخویش،به‌نشرنشریه فوق‌العاده ملل متحد درهشت صفحه‌موفق گردیده‌است.

۸ـ اخبار ماهانه جغـرافیا با محتـویات دلچسپ آن وقتاً فوقتاً به‌نشر سپرده شـده است .

۹ـ برای تنویر اذهان شاگردان مکاتب و مدارس پروگرام رادیویی بنـام (صـدا ی معارف) درهر پانزده روز یك مرتبه بطـو ر مرتب با اوقات معینه از رادیو افغانستـان برود کاست گردیده‌است .

ریاست پوهنتون کابل

ریاست پوهنتون در جریان سال به‌اجرای امور وفعالیت های آتی موفق گردیده است :
اقدام تجدید نظر برلایحه ترفیعات علمی و معاشات امتیازی استادان .
حل‌معضله دیپلومه های شوروی .
فیصله در مورد چگونگی شمو لیت دیپلومه های خارج (بالاتر از لیسانس)در کدر علمی پوهنتون .
فیصله درمورد معافیت از خدمت عسکری آنعده استادان پوهنتون که‌شش سال درخارج تحصیل کرده باشند .
توزیع دیپلوم های فارغان چاردوره اخیر پوهنتون .
مذاکره‌با اهل خبره وتجار برای جلــب مساعدت های معنوی ومادی ایشان جهـــت انکشاف پوهنتون .
بهداشت وضع لیلیه دختران وپسرا نو کافهٔ تریای پوهنتون .
افتتاح دیپارتمنت افغانستان شناسی در کتابخانهٔ پوهنتون .
تجلیل چهلمین سالگرد تاسیس پو هنځی طب به‌حیث هستهٔ نخستین تأسیس پوهنتون در کشور .
توجه وصرف مساعی جهت تقویت‌لسان پښتو ازطریق شعبه ادب وزبان پښتوی پوهنځـــی ادبیات وعلوم بشری .

مهمترین فعالیت پوهنتون را باید مطا لعه وتدوین پلان پنجسالهٔ اکادمیك پوهـــنتو ن دانست که طرح آن قسماً پیشرفت نـموده ودرسال تعلیمی جدید تطبیق خواهد شدوبا عملی ساختن این‌پلان ،درفعالیت های‌تدریسی پوهنځی هاسرعت وسهولت بی سا بقه‌ای‌رونما خواهدگردید .
درمورد فعالیت های نشراتی تهیه مواد و کتب درسی در نظر است یك (بور دنشرا تی) درپوهنتون روی کار شود تادر انتخاب آثار وتراجم ،قابل چاپ أستا دان نظر یه بورد محدودیت ماشین آلا ت وپرسونل ،همین‌اکنون نشراتی گرفته شود . نشرات پوهنتون بـا تعداد معتنابهی کتب درسی وممد در ســی استادان پوهنتون را باقطع وصحافت زیبـــا چاپ نموده است . جهت تقویت مطبعه پوهنتون یك پروژه انکشافی در نظر گرفته شده که در آن کمـك مؤسسات بین المللی نیـز جلـب خواهد شد .
نشرات پوهنتون در طول سال جار ی بیش از یکصد نوغ کتاب درسی را ازطریق گستتنر یاطبع حروفی به چاپ رسانده است .
درساحه فعالیت های تزئینی وماورا ی‌درسی ریاست پوهنتون علاوه بر اراضی سابقه‌صد جریب زمین حریم پوهنتون را آماده زرع و اجاره دهی گردانیده است که جهت پیشبرد این‌مرام چاه هائی نیز حفر گردیده است .

همچنان پوهنتون برای عمارا ت‌فعلی لیلیه کفی تریا وجمنازیوم پوهنتون ساختن‌الحاقیه های رانیز مدنظر گرفته وکار آن عنقریب‌تکمیل میشود . همینطور به فعالیت دکانها، غرفه‌هاو طوافان ساحهٔ پوهنتون که در سابق خورا که باب واشیای دیگر را بصورت خود سر انه غیرصحی وپراگنده عرضه میداشتند،خاتمه‌داده شده وبجای آن یك کانتین عرض وجود کرده است .
ریاست‌پوهنتون در صدد تاسیس یـك پوسته خانه عصری نیز گردید ه‌است .
پوهنتو ن‌کابل اکنون واجد یازده پوهنځی وچندین موسسه علمی میباشد .پوهنځی ها ی پوهنتون کابل قرار آتی است :

١ـ طب وفارمسی
٢ـ حقوق وعلوم سیاسی .
٣ـ علوم
٤ـ ادبیات وعلوم بشری
٥ـ شرعیات
٦ـ زراعت
٧ـ انجنیری
٨ـ اقتصـــاد
٩ـ تعلیم وتربیه
١٠ـ طب ننگر هار
١١ـ پولی تخنیك

محصلان پوهنتون درسال ۱۳۵۱ به‌هفت‌هزار نفربالغ میشدند که‌ازین جمله دوهـزار نفـر درلیلیهٔ مرکزی ، بودوباش داشتند .

استـادان داخلـی پوهنتـون درسال ۱۳۵۱ مجموعاً ۶۴۰نفر بوده که‌ازآن جمله ۶۱ نفر از طبقهٔ اناث میباشند . همچنان در جریا ن اینسال یکصدو نود وچهار استاد خا رجی‌در پوهنتون شامل خدمت بودند .

امسال ازپوهنتون در حدود یك هزار نفراز پوهنخی های مختلف فارغ شده که در چانس اول :

فارغان پوهنخی انجنیری ـ ۶۱ـ نفر .
فارغان پوهنخی علوم ـ۱۰۶ـ نفر .
فارغان پوهنخی زراعت ـ۱۱۵ـ نفر .
فارغان پوهنخی طب کابل ـ۷۹ـ نفر .
فارغان پوهنخی طب ننگرهار ـ۸ـ نفر .
فارغان پوهنخی اقتصاد ـ۸۲ـ نفر .
فارغان پوهنخی پولی تخنیك ـ۱۰۹ـ نفر .
فارغان پوهنخی ادبیات ـ۱۴۶ـ نفر .
فارغان پوهنخی شرعیات ـ۴۹ـ نفر.
فارغان پوهنخی تعلیم وتربیه ـ۱۲۴ـ نفر .
فارغان پوهنخی حقوق ـ۱۰۱ـ نفر .

پوهنخی پولی تخنیك کابل کـه‌یکـی از مؤسسات بزرگ تعلیمات‌عالی‌مملکت به‌شمار میرود‌در بـرج‌حـمل سال۱۳۴۶ با جـذب دو صـدو پنجاه وهفت نفـر جدیـد الشـمـول بدروس آغاز نموده‌است وهدف مهم‌آن تربیه انجنیران لایق وبرازنده در شقوق مختلف‌علمی وتخنیکی میباشد .چنانچه در سال جار ی تعلیمی برای نخستین‌بار به‌تعدادیکصدونه نفر انجنیر به‌سویه لیسانس ازاین موسسه‌فراغت حاصل نموده است .

پوهنخی پولی‌تخنیك کابل فعلا دارا ی‌هفت رشته تعلیمی وهفد ه دیپارتمنت بـوده و تعلیمات موسسه توسط استادان وپروفیسوران لایق ومجرب پیش برده میشود .گرچه درحال حاضر قسمت عمده هیأت تعلیمی مؤسسه را استادان ومتخصصین شوروی تشکیل میدهـد (بدین معنی که در سال جاری تعلیمی به‌تعداد ۷۸ استاد نوزده انجنیرلابرانت‌ودوازده ترجمان شوروی درپولی‌تخنیك مصروف خدمت اند)در حالیکه عدهٔ استادان افغانی شامل کدر علمی به‌چهل وپنج‌نفر وتعداد معلمین خارج کـدر پانزده نفرمیرسد .

چون موضوع تهیهٔ کدرعلمی به منظورپیش برد مستقلا نهٔ امور تدریس پولی تخنیك در آینده یك امرمهم وقابل توجه به نظر میرسد بناء سرازسال ۱۳۴۳ باعزام یکعده محصلین جهت فرا گرفتن تعلیمات عالی به اتحادشوروی اقدام به‌عمل آمده‌وتاکنون‌عده محصلان اعزامی افغانی به ۱۵۱ نفر میرسد .

تعداد فارغان سال ۵۱ :

در رشته ساختمان های صنعتی و مدنـی ۱۷ـ نفر
دررشتهٔ جیولوجی وتفحص معادن ۱۷ـ نفر
در رشتهٔ هیدروتخنیکی ۱۸ـ نفر
در رشته استخراج معدن ۲۰نفر تکنالوژی ۱۴ـ نفر
در رشته ساختمانهای هیدرو تخنیکی ۱۵ـ نفر
دررشتهٔ جیولوجی وتفحص نفت وگاز ۸ـ نفر
در رشتهٔ استخراج معدن ـ ۲۰ نفر
جمله ۱۰۹ نفر .

تعداد عمومی محصلان پولی تخنیك۸۲۹نفر

محصلان صنوف پنجم پولی تخنیك‌در سال جاری برای اولین مرتبه (پروژهٔ‌نهایی) شان که حیثیت بلندتر از یك مونوگرا فـرا دارد در محضر استادان ،پروفیسوران وهیأت ممیزین وممتحنین که از خارج مؤسسه نیـز دعوت شده‌بودند موفقانه دفاع نمود ند که دفاع ازپروژهٔ نهائی بشکل علمی و متین برای همه خیلی دلچسپ وجالب بنظر میرسید از اینکه پوهنخی پولی تخنیك کابل مجهزبا عصری ترین تجهیزا ت‌لابراتوار ی میبا شد (چنانچه سی‌و چهار نوع لابراتوار بمعر ض استفادهٔ محصلان قرار دارد)زمینهٔ تتبع علمی رانه‌تنها برای دانش آموزان بلکه برا ی مؤسسات مختلفه کشور نیز مساعد گردانیده است . مثلا درطول سال جاری تعلیمی بـــا مؤسسات آتی الذکر درحصهٔ تجزیه مواد از طرف پولی‌تخنیك کابل همکاری بعمل‌آمده‌است

باوزارت جلیلهٔ دفاع ملی در تجزیهٔ انتی‌ـ فریز .

با ریاست تفتیش‌صدارت عظمی ،درتجزیهٔ مواد ضد حشرات .

باریاست نغلو ،در تجزیهٔ تیل ستیشن‌برق نغلو .

باریاست سرك سازی فواید عامه ،درتجزیهٔ آب .

باریاست‌فابریکهٔ جنگلك ،در تجزیـــهٔ الکترودها .

باموسسه بطری ساز ی‌آریا ،درتجز یهٔ پلیت های سربی .

بادیپارتمنت استخراج معد ن،در تجز یهٔ سنگهای معدنی .

علاوتاً استادان داخلی وخارجی پولتخنیـك نیزبه‌نوبهٔ خود از همکاری های ممکنه بـــا مؤسسات افغانی مضایقه ننموده و در طـول سروبی منطقهٔ ساختمان شهر جدید و لایت سیال ازدستگاه برق ماهی پر بند نغلو و میدان دیدن نموده وبامطالعات علمی همکار ی ها ی لازم رانموده‌اند .

درسال تعلیمی جاری ۱۳۵۱ ـفعا لیت‌های علمی هر دیپارتمنت ازطرف مؤلفین ومبتکرین آن در محضر تعداد کثیری از استادان‌پوهنتون های افغانستان بصورت کنفرانس علمی ایراد وبعدازختم کنفرانس که چند روز رااحتوانمود نتایج کنفرانس علمی ازطرف شعبهٔ نشرا ت پولی تخنیك فراهم‌وبصور ت مجلد بتعـــداد ۲۹٤۰ نسخه طبع گردیده است .

کلنیك صحی پولی‌تخنیك باادویهٔ مـــورد ضرورت درکمك های اولیهٔ مجهز بوده و به محصلین مستخدمین وغیره اشخاص مستحق کمك های عاجل صحی را می نماید. چنانچه درسال جار ی در حدود هشتصد نفر در ین کلینیك تداوی ویاپانسمان شده اند .

مدیریت سپورت وحفظ الصحه‌پولی تخنیك نیز مصدر فعالیت های آتی گردیده است .

معاینات همه مستخدمینیکه در امور طبخ طعام‌لیلیه سروکار دارند از نظر امراض‌توبر‌ـ کلوز سفلیس وغیره امراض سار ی‌تهیه چپن پطلون وپیش‌بند برای مستخدمین وموظفیـــن لیلیه وکفیتریا تهیهٔ دستکش برای خاکبروب هاکه‌سروکار باجمع آوری وحمل کثافات دارند

معاینات صحی یکصدو بیست نفر ما مورین ومستخدمین جدیدالتقرر واکسیناسیون محرقه، کولرا،چیچك ،توبرکلوز ،طبق‌معمول همه‌ساله به‌سه هزار نفر که مشتمل براستادان واعضای فامیل شان مامورین محصلین نهاری ولیلیـه پولی تخنیك وهم قسمتی از محصلان پوهنتون مستخدمین واهالی همجوار پولی تخنیك پودر پاشی اطاقهای تعمیرات لیلیه اطاق های اداری وتدریسی بشمول ساحهٔ پولی تخنیك مراکزآب های ذخیره جهت‌از بین بردن حشرات‌مضره نشرقوانین‌روزشی که‌ازمنابع‌بین‌المللی ترجمه وبه چند قسمت ذریعهٔ دستگاه نشرات طبع‌و توزیع شده است .

امور ورزشی در پولی تخنیك بانکشاف قابل ملاحظهٔ نایل گردیده چنانچه فعلاچارده نـوع سپورت در پولی تخنیك تمرین میشود ازقبیل فوتبال والیبال اتلتیك وریسمان کشی تینس پنگ پانگ آب بازی وزن برداری پهلوا نی جمناستیك بدمنتون بوکسنگ شطرنج زیبائی اندام واترپلو وغیره .

در پولی تخنیك به‌تعداد ۳۵۰ نفر محصل صنوف اول شامل کورس تربیهٔ بدنی‌بوده و علاوتاً به‌تعداد ۱۵۰ نفر ازسایر صنوف‌نیزدر تیم های ورزشی عضویت دارند .

کتابخانهٔ انستیتوت پولی تخنیك حاو ی متجاوز ازچهل وپنج‌هزار کتاب بزبان هـای روسی، انگلیسی ،دری وپښتو بوده واز اینکه پولی‌تخنیك یك‌موسسه عالی تعلیمی اســت قسمت بیشتر را کتب علمی ودرسی تشکیل میدهد .درطول‌سال جاری به تعداد ۲۹۸۰ـ جلد کتب مختلفه (تالیف ویاترجمهٔ‌استادان پولی‌ـ تخنیك بلسانهای دری وپښتو)ذریعهٔ دستگاه طباعتی پولی‌تخنیك طبع وتوسط کتابخا نه به معرض استفادهٔ محصلین قرار داده شده است.

مدیریت حفظ ومراقبت پولی‌تخنیك بمنظور سرسبزی وشادابی ساحهٔ پولی تخنیك‌فعالیت های آتی را نموده است .

غرس پنجصد اصله نهال زینتی در سا حهٔ شمال وشرق‌پولی تخنیك نوده بری وپیو ند درخت های توت زردآلو وگلهای مرسل و هم تکمیل بعضی کار های دوبی خانه اجـــرای فرمایشات دیپارتمنتها توسط دستگاه های‌مجهز

نجاری رنگمالی ومیخانیکی خصوصاً تهیهٔلوازم مورد ضرورت موزیم جیولوجی پولی تخنیک تکمیل شلف های تحویلخانه قرطاسیه بـــه سیستم جدید داغگیری ورنگمالی تعمیرات‌نصب تانکهای ذخیره دیزل نرم‌کاری کرد های باغ (ساحهٔ تاك زاروبادام زار)ترمیم کیبل بر ق چاه های عمیق‌کوته سنگی آبیاری چمنزار ها وغیره .

کفیتریای پولیتخنیك مطابق تعامل جاریهٔ کفیتریای پوهنتون کابل با استفادهٔ از مواد امدادیه ،بصورت منظم‌بخدمت محصلین‌نهاری آماده بوده ومشکلات اوشان رااز‌ناحیهٔ تهیهٔ نان‌چاشت مرفوع‌گردانیده است .

تشکیلات پولیتخنیك :

مامور رتبه‌اول ـ ۲نفر، مامور رتبه‌دوم۲نفر، مامور رتبه‌سوم۷نفر ، مامور رتبه چارم یازده نفر ماموررتبه پنجم دوازده نفر مامور رتبـــه ششم ٥٤نفر مامور رتبه هفتم ٤۲نفر، مامور رتبه هشتم ٥۹ـ نفر مامور رتبه نهم ۹ـ نفر مامور رتبـه دهـم ٤۰ نفـر که‌جمعاً تعـداد مامورین به دوصدو سی‌و هشت نفر میرسدکه ازجمله آن به‌تعداد شصت نفر رااستادا ن پولیتخنیك احتوا می نماید .

اجیران :

برقی ۱۹ نفر ،نلـدوان ۲۸، ورکشا پ تخنیکی ۷نفر، یخچال ۲نفر ، ماشینکار سینما یك‌نفر ،نجار ۱۲نفر، گلکار۷نفـر، رنگمال ، نفر، تایپست ۱٥نفر، طباخ وزیر دست طباخ ۱۳ـ نفر پیشخدمت ۱۷ـنفر معتمد ۱۲ـ نفر خانه‌سامان ۸ـنفر ظرف شوی ٦ـ نفر چایدار وزیر دست چایدار ۸ـنفر محافظ وچوکیدار ٥٤ نفر درایور ۱۳ نفر کلینر ۱۳نفر باغبان ٤۰نفر وعمله وفعلهٔ تنظیفاتی ـ۱۲٤ نفر .

معلومات متفرقه :

استادان ومامورینیکه درسال جاری‌یکرتبه ترفیع کرده اند ٦۱ـنفر . معلمین جدیدالتقرر درسال جاری ۲۳ـنفر مامورین جدیدالتقـرر بکلوریا پاس ۱۲ـنفر اجیرانیکه در سال ـ جاری یکدرجه ارتقاء داده شده اند ۸۰ـنفـر مامورین منفك وتبدیل ۷ـنفر .

سایر شعبات اداری وحسابی پولیتخنیك وظایف شانرا مطابق بدساتیر ومقررات موضوعه مملکت انجام داده اند که‌البتـه تفصیـل آن در ینجاموردی ندارد .

پوهنځی شرعیات

پوهنځی شرعیات‌درقبال‌مسئولیت های‌خود کـو شیـده اسـت تا استـادان محصـلا ن این‌پوهنځی ازفیض علم‌بهره بیشتری داشته وکتب علمی دینی اجتماعی غرض تقویـــهٔ معلومات آفاقی باختیار شان گذاشته شودروی این‌منظور درفعال ساختن کتابخانهٔ اختصاصی شرعیات توجه بیشتری بعمل آمده همه روزه شخص مسئول کتابخانه در توزیع کتب مورد ضرورت مراجعین آماده خدمت بوه وسعی بعمل آمده است تااز ضیاع وقت جلوگیری شود .

برای اینکه کتابخانهٔ شرعیات باداشتن‌کتب مورد نیاز مراجعین محترم مجهزباشد، تقریباً هشتادقلم کتاب دینی به مبلغ سی هزارافغانی دررشته های مختلف ازکشور های ایران لبنان وجمهوریت عربی مصر خریدار ی شده واحتیاج‌مراجعین راتااندازهٔ مرفوع نموده‌است.

پوهنځی شرعیات درابتدای سال تعلیمی‌به تعداد ۷۲ـنفر از فارغ التحصیلان صنو ف دوازده مدارس دینی را طبق شرایط شمو ل به‌پوهنتون درصنف اول خویش شامل ساخته بدو شعبهٔ جداگانه تقسیم نموده‌است که‌یکی ن بنام شعبهٔ تعلیمات اسلامی ودیگری بنام شعبهٔ فقه‌وقانون مسمی گردیده است .

چون پوهنځی شرعیات از مدت سه سا ل باینطرف به‌نشر مجله بنام شرعیات مو فق گردیده بنابرآن این مجله وزین دینی‌واجتماعی ماهوار به‌تعداد یکنیم هزار نسخه در مطبعهٔ پوهنتون طبع‌وغرض استفادهٔ علاقه مندان به مشترکین مرکز وولایات توزیع میگردد .برای اینکه از ین مجله دینی استفاده اعظمی به عمل آید بنابر آن به‌تمام کتابخا نه های لیسه های مرکز وولایا ت یك یك شماره ارسا ل میشود چنانچه ماهانه یك تعداد مکاتیب‌زیادی بمدیریت محترم نشرات پوهنځی موا صلت نموده وازین عمل‌پوهنځی ،استقبال وقدردانی می‌نمایند .ناگفته نماند که‌توجه وزحمت‌کشی عالیقدر محترم مدیر صاحب عمومی نشرا ت پوهنتون شاغلی حبیب الرحمن هاله در قطع وصحافت ودیگر امور مربوط به این مجله‌قابل

تمجیدبوده وپوهنځی شرعیات صمیمانه ازنزد شان ابراز تشکر می‌نماید .

پوهنځی شرعیات کوشیده است از طریق تشبث های شخصی ورسمی خویش زمینهٔ تحصیلا تعالی را برای استادان ومحصلا ن این پوهنځی آماده سازد بنابرآن باساس قرار داد کلتوری بین حکومت افغانستان وجمهوریت عربی مصر سه نفر از اعضای تدریسی ایـن پوهنځی غرض تحصیلات عالی به پوهنتون ازهر جمهوریت عربی مصر اعزام گردیده اند وهم چنین یکتن ازاستادان این پوهنځی غرض تقویهٔ لسان انگلیسی تحت پلان کولمبو به استرالیا اعزام گردیده است .

برای اینکه پوهنځی شرعیات بتواندزمینهٔ تدریس را برای یك تعداد جوانان لایق و ورزیده آماده سازد بنابر آن برای فـارغ التحصیلان این پوهنځی موقع داده شد تا در امتحان کانکور پوهنځی اشتراك نموده مطابق شرایط شمول بکدر پوهنتون وموفقیت در امتحان اختصاصی شرعیات بکدر این پوهنځی شامل شوند .

چنانچه سه نفر از مشمولین امتحا نموفق گردیده وشرایط شمول کدر راحایز و بـه حیث اسیستانت قبول گردیدند .

باساس قرار دادکلتوری که بین حکو مت افغانستان وجمهوریت عراق منعقد گردیده به تعداد شش نفر ازمحصلان صنوف اول ایـن پوهنځی بادرنظر داشت درجهٔ صنفی ولیاقت آنها بعداز تصویب مجلس محترم استادا ن پوهنځی به جمهوریت عراق اعزام گردید ندتا تحصیلات شانرا در رشته های مورد نظر به سویهٔ لیسانس وماستری دریکی از پوهنتون های اسلامی آنکشور تکمیل نمایند .

برای اینکه پوهنځی شرعیات بتوانـد از طریق پخش ونشر تعالیم دین مقدس اسلام به‌هموطنان خویش مصدر خدمت گردد بنابرآن سعی بعمل آمده است تامرکز تحقیقا تعلمی که‌سنگ تهداب آن قبلا در حضور اعلیحضرت معظم همایونی ازطرف جلالتمآب ملك فیصل پادشاه عربستان سعودی گذاشته شده است. به‌فعالیت خود آغاز نماید چنانچه اساسنامه و دیگرامور نقشه کشی آن تکمیل گردیده است امید است در سال ۱۳۵۲ دربنای تعمیر آن اقدام بعمل آید طوریکه فعلا ۱۵٫۷ ملیو ن افغانی حکومت غرض پیشبرد وامور تعمیر این بنای بزرگ اسلامی تخصیص داده است .

پوهنځی شرعیات آروز دارد بطرق ممکنه وشرایط لازمه زمینهٔ تحصیل رابرای محصلین این پوهنځی دریکی از کشور های اسلا می آماده سازد بناء در اثر موافقه مقامات مربوط چهار نفر از محصلان صنف دوم تعلیما ت اسلامی این پوهنځی بمصرف مملکت عربستان سعودی عازم آنکشور گردیده ودر پوهنتو ن اسلامی مدینهٔ منوره شامل گردیده اند .

پوهنځی شرعیات از مدتی باینطر فمتوجه گردیده است که یك تعداد ازجوانان بنابر شرایط نامناسب نمی توانندتحصیلات عا لی شانرا در خارج تکمیل نمایند برای اینکـــه ز مینـه تحصیـلا ت عـا لـی بـدا خـل کشورمیسر گردد بنابر آن بعد از اخذموا فقه مقامات مربوط اساسنامه تحصیلا تعالی را به سویهٔ ماستری در چوکات پوهنځی شرعیا ت ترتیب نموده وغرض اجراآت بعدی به شورای عالی محترم پوهنتون ارسال نموده امید است درسال تعلیمی ۱۳۵۲ به افتتاح تخصص‌قضائی بسویهٔ ماستری موفق گردد وآرزوی اکثـر جوانانی که ازین ناحیه رنج میکشند برآورده شود .

پوهنځی شرعیات درختم سال تعلیمی ۱۳۵۱ به تعداد چهل‌ونه نفر فارغ التحصیل صنف چهارم رابه جامعه تقدیم نموده است تا بعد ازطی مراحل تقرر شا ن مصدر خدمت بـه وطن گردند .

چون روز خجستهٔ میلادالنبی صل الله ـ علی وسلم همه ساله ازطرف ریاست پوهنځی شرعیات باایراد کنفرانس های علمی تجلیل می شود بنابر آن به مناسبت این روز میمو ن یك‌رسالهٔ علمی اثر نویسندهٔ معروف مصر ی دکتور یوسف موسی از طرف یکتن ازاستادان لایق این پوهنځی شاغلی نعمت الله شهرانی تحت عنوان فقه اسلامی وقوانین غرب بلسان دری‌ترجمه گردیده است که به تعداد یك‌هزار نسخه در مطبعهٔ پوهنتون طبع وبرای مدعوین توزیع گردیده است .چنانچه ازترجمه این‌اثر مفید درحلقه های علمی کشور استقبال‌خوبی بعمل آمده است .

اینك تشکیلات فعلی پوهنځی شرعیا ت ذیلا توضیح میشود :

الف ـ معلمین :

۱ـ معلم رتبه ۳ـ۳نفر

۲ـ معلم رتبه ٤ـ٤نفر

۳ـ معلم رتبه ٥ ـ٥نفر

٥ـ معلم رتبه ۷ـ۱۰نفر

٦ـ معلم رتبه ۸ـ۸نفر

ب ـ مامورین :

رئیس رتبه اول یکنفر

معاون رتبه ۳ یکنفر

مامور رتبه ۷ یکنفر

مامور رتبه ۸ یکنفر

مامور رتبه ۹ یکنفر

مامور رتبه ۱۰ یکنفر

ج ـ اجیران قرار دادی داخلی :

تایپست درجه ٦ـدونفر پیشخد مت یکنفر پیادهٔ درجه ۱۱ ـ۲نفر

پوهنځی زراعت

چو نهدف پوهنځی زراعت مانند دیگـــر پوهنځی هاتربیهٔ جوانان وطن در شقوق‌مختلفه ساینســـ زراعت بـــه ســـویـــه عالیســـت ، لهذا در طـول سال ۱۳۵۱ پوهنځی مذکـور مصدر خدمات ذیل گردیده است :

الف ـ نتیجهٔ امتحا نسمستر دوم‌سال‌تعلیمی ۱۳۵۱ :

تعداد مشمولین امتحان ـ۵۹۵ نفر

تعداد کامیاب ـ۵۹۲نفر

تعداد فارغان بسویهٔ لیسانس ۱۱٤نفر

ب ـ احصائیه محصلان از سمستر اول‌سال تعلیمی ۱۳۵۱:

صنف اول ـ۵۰نفر

صنف دوم ـ۲۳٦نفر

صنف‌سوم ـ۱۹۲نفر

صنف چهارم ـ۱۱٦ نفر

ج ـ استادان که‌بعد از کسب درجهٔ‌دکتورا‌و ماستری بوطن عودت نموده اند :

درجهٔ دکتورا ی :دونفر

درجهٔ ماستری : سه‌نفر

د ـ احصائیه استادانی که جهت تحصیلات عالی بخارج رفته اند :

درجهٔ دکتورا :پنج نفر بیروت امریکا

درجهٔ ماستری :سه نفر امریکا

هـ ـ تحقیقات علمی فیلو شپ در خارج :

در رشتهٔ حشرات به امریکا : یك نفر

دررشتهٔ انجنیری زراعتی به پولیند : یك نفر

و ـ احصائیه استادان درسال ۱۳۵۱ :

پوهاند : سه نفر

پوهنوال :دونفر

پوهندوی :چار نفر

پوهنمل: سیزده‌نفر

پوهنیار :شانزده نفر

پوهیالی: ده‌نفر

پوهنځی زراعت در پهلو ی فعالیت ها ی درسی دارای یك فارم بزرگ تحقیقا تعلمی میباشد که ساحهٔ ۷۹ـ جریب زمین را احتوا میکند دارد .درسال جار ی‌بیش از پانزد ه پروژه بزرگ زراعتی ازطرف استادان رو ی دست‌گرفته شده است که استادان مصروف تحقیقات علمی می باشند .

پوهنځی حقوق وعلوم سیاسی

ریاست پوهنځی حقوق وعلوم سیاسی در سال های ۵۰ و۵۱ در صنوف جداگانه خود به تعداد ذیل محصل داشت :

در صنف چهارم حقوق‌عامه ـ۷٦ نفرانا ث

درصنف چهارم حقوق خصوصی‌ـ۲۱نفرذکور

درصنف سوم حقوق عامه ـ٦٦ نفر ذکور وسه نفر اناث

در صنف سوم حقوق خصوصی ـ۲۵ نفر ذکور

در صنف دوم الف حقوق خصو صی‌ـ۱۳۱ نفر ذکور وپنج نفر اناث

در صنف‌دوم ب حقوق خصو صی ـ٦٦نفر ذکور وپنج‌نفر اناث

در صنف اول الف حقوق‌خصوصی‌ـ ۷۲نفر ذکورو ۱۱نفر انا ث

درصنف اول ب حقوق خصوصی ـ۷۷ نفر ذکور وده نفر انا ث

همچنان درسال تعلیمی ۱۳۵۰ ـبه تعداد ۷٦ ـنفر ذکور وچار نفر اناث از شعبهٔ حقوق عامه وبیست ویك نفر ذکور ازشعبهٔ حقو ق خصوصی‌فار غ التحصیل وبه جامعهٔ تقدیـــم نموده .

درسال ۱۳۵۱ پوهنځی حقوق دارا ی شش دیپارتمنت ذیل بود :

۱ـ دیپارتمنت حقوق عامه
۲ـ دیپارتمنت حقوق خصوصی
۳ـ دیپارتمنت حقوق اسلام
٤ـ دیپارتمنت علوم سیاسی
٥ـ دیپارتمنت حقوق جزا وکرمنولوجی
٦ـ دیپارتمنت علوم اقتصادی

فعلا در کدر علمی پوهنځی حقوق به تعداد سی و شش نفر استاد شامل بوده که از جمله بیست وشش نفرآن درحال حاضردرپوهنځی مصروف تدریس بوده وده نفر در خار ج مصروف تحصیل میباشد در پوهنځی حقوق شعبه‌ای وجود دارد که یکی بنام شعبهٔ حقوق عامه ودیگر ی بنام حقوق خصوصی که در شعبهٔ حقوق عامه پرسونل اداری برای تمام دوایر دولتی ودر شعبهٔ حقوق خصوصی پرسونل ستره محکمه وسایر دوایر دولتی تربیه وبه جامعه تقدیم می نماید .

کتابخانهٔ پوهنتو ن

کتابخانه پوهنتون کابل با تأسیس اولین پوهنځی (پوهنځی طب) پوهنتون کابل درسال ۱۳۱۱ تأسیس گردید وبا انکشاف سر یع پوهنتو ن قدمهای انکشافی مثبت ومتینی در تقویهٔ وپیشرفت آن برداشته شد بالاخر ه حیثیت یك کانون بزرگ علمی پوهنتو ن را به خود گرفته است این کانون علمی ویگا نــه گنجینه پربهای پوهنتون کابل وقتی بکلی مجهز گردیدکه درسال ۱۳٤۲ به تعمیر فعلی انتقا ل یافت وکتب پوهنځی های پوهنتون بصور ت مرکزی در آن گنجانیده شد .از آن تاریخ به بعد سرعت اجراآت ،تتدیر ومؤثرتر گردید و مطابق مرام عملی پوهنتون کابل در اجرا ی پروگرامهای علمی وفرهنگی کشور به فعالیت آغاز کرد .

ترتیب واجرای تعلیماتنامه کتابخا نه ار باارزش ترین ومفیدترین شهکار های عصر گذشته پوهنتون واز بهترین کار های آمرا ن سابق کتابخانهٔ در گسترش علم وفرهنگ کشو بوده ، دارای چارت وسیع تشکیل اداری و فنی میباشد که به موجب آن در حال حاضر کتابخانه دارای پنجاه نفر مأمور و مستخدم بوده ، تحت نظریك آمر دومعاون وپنج نفر اعضای رتبه پنجم علمی که در رأس شعبات مهم کتابخانه امور وارسی ادارهٔ وتنظیــم کتابخانه رابدوش دارند فعالیت میکنند .

کتابخانهٔ پوهنتون کابل فعلا در حدود یك صدو نزده هزار جلد کتاب آمادهٔ توزیع و در حدود ده هزار کتاب تحت دورا ن تکمیل مراحل فنی وتخنیکی دارد .تاحال به تعداد نه هزار کارت عضویت کتابخانه به استا دان محصــلان وعلمای کشور توزیع گردیده و روزانه درحدود یك هزاروپنجصد نفر از کتابخانه استفاده می نمایند ودر حدود سه صد جلدکتا ب روزا نه توزیع میگردد ، که بزرگترین ریکارد توزیع کتاب از ابتدای تأسیس تا اکنون میباشد .

انکشاف مواد کتابخانه :

معمولا کارکنان کتابخانه پوهنتون کابل تهیه مواد بهتر تازه‌تر ومفیدی را وظیفه اصــلی دانسته ودر تلاش میباشند تا هرسالی کــه عقب میرود ذخیره موادکتابخانه را ازسا ل پیشتر بیشتر سازند به اساس این مفکوره در سال های گذشته دراثر تماس به مؤسسات داخلی وخار جی وتشویق علما وفضلای کشور به کتابخانه یکتعداد کتب مفید وسودمند ا ز طریق اهداء وکمك بدست آوردند که بلندترین ارقام نسبت به سال های گذشته میباشد .

علاوتاً بادرنظر داشت اینکه (پوهنتون ـ کابل مرکز تحقیق نیز میباشد)به خریدار ی کتــب نفیس وذیقیمت دری وپښتو کــه با هجــوم توریست های هندی ، ایرانی وپاکستانی ،در حال خروج از کشور میباشد دست زده در حدود هزار جلد کتاب خطی وپرارزش که از سرایهٔ کلتوری وغنایم ملی افغانستان میباشد، خریداری کرده ومورد استفادهٔ محققان کشور قــرار داده است کــه بطـور مثال از هدیــه قرآن شریف (سه خطه قلمی که خط اول وآخر آن لاجورد وسط وحاشیهٔ مطلا)دارا ی جلد ـ زرکوب میناتور شده ودرسال ۹٤۲ هـ توسط سیماوش تحریر شده واسماالحسنا (قلمی زرکوب حواشی همه میناتور شده درسال ۱۳۲٤ توسط محمدعلی افغان نوشته شده)لوایح جامی ومنطق الطیر نام‌برده هنوزهم دراندوختن این ذخیره ملی که از پشتیبانی آمرین مــــحترم

دحمل ۱۳ :

دافغانی سری میاشتی دټولنی دعالی رئیس والاحضرت شهزاده احمدشاه دهدایت پهاساس یوشمیر هغه ټپیان چهدکاپیسا ولایت په جمال آغه کښی دبازار په ورځ دباروتو پهچاودنــه کښی یی سخته صدمه لیــدلی وه دکــابــل روغتونونو ته لیږدول‌شوی اودافغانی سری‌میاشتی دټولنی پهلګښت ترتداوی لاندی نیول شویدی.

دحمل ۱٤ :

دافغانی سری میاشتی دټولنی دعالی رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه دهدایت سرهسم صحی یونټ پهطبی وسایلو دلومړنیو مرستو پهلوازمو او دواګانو اود ټولنی پهامبولانسونو مجهز دکوهستان په جمال آغهکښی دباروتو د چاودنی په پیښهکښی دمصیبت ځپلیو دتداوی او علاج دپاره کاپیسا ولایت ته روان شو.

دحمل ۱۵ :

صد راعظم دکتور عبدالظاهر دهغو ټپیانــو پوښتنه وکړه چه دکاپیسا په جمال آغه کښی یی دباروتو دچاودنی په اثر صدمه لیدلی او په نادر شاه او وزیر اکبر خان روغتونونوکښی ترتداوی لاندی دی .

دحمل ۱۵ :

دکاپیسا والی‌ښاغلی سیدقاسم پــهداسی حال‌کښی چهپهکاپیسا کښی دسری میاشتی دنما یندګی عاجل هیأت‌اود افغانی سری‌میاشتی دټولنی صحی یونټ ورسره ملــګری ؤ دهغو کسانو کورونو تهچه دجمال‌آغی دبازار دباروتو دچاودنی په پیښه کښی مړه شو ی ورغــی دهمایونی معظم اعلیحضرت د تسلیت پیغام او دافغانی سری میاشتی دټولنی دعالــی رئیس والا حضرت شهزاده احمد شاه همدردی یــی هغوی‌ته ورسول .

دحمل ۱٦ :

دافغا نستان اود ولسی چین دجمهوریت ترمنځ د ۱۹۷۲ کال دپاره دمــالونو دتبادلی پروتوکول پهکابل کښی لاسلیك شو .

دحمل ۱۷ :

دحسابی ځیرنو ددوو پروژو اود ودانیودمیخ دتولید دیوی پروژی تاسیسول د نهو ملیونو ځلور سوو اودیرش زرو افغانیو په مجموعی پانګی سره دپانګی اچولو دکمیټی په وروستیو غونډو کښی تصویب او منظور شول .

دحمل ۱۸ :

دنړی دروغتیا ورځ د «ستاسی زړه ستاسی صحت‌دی» ترشعار لاندی دروغتیا دوزارت په مرکزکښی دیوی غونډی په ترځ کښی‌ونمانځله شوه .

دحمل ۱۹ :

دهمایونی اعلیحضرت مهربانیو اودصدراعظم دکتور عبدالظاهر او حکومت دهمدردیو مراتب مشاور وزیر دکتور عبدالوکیل په یوه ټولنه کښی چهدهرات دولایت پــه سالــون کښی ترتیب شوی‌وه دهرات دښار دوروستیو بارانونو مصیبت ځپلو ته ورسول .

دحمل ۲۰ :

دهرات دمصیبت ځپلو سره دافغانی سره میاشتی دټولنی دعالی رئیس دخاص همدردی او دټولنی دمؤثرو او سمدستی مرستو پهنسبت دهغهولایت دخلکو دخوښی دزړه له کــومــی مراتب دهرات دوالی دکتور محمد احسان رفیق په وسیله دوالا حضرت حضورته پــه عرض ورسول شول .

دحمل ۲۱ :

دکندز دښار داوبو رسولو شبکه چه دیرش زرو تنوته دڅښلو اوبه برابروی دکندز دوالی لهخوا پرانستله شوه .

دحمل ۲۲ :

دافغانی سری میاشتی دټولنی عالی رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه دایران پهجنوب کی دزلزلی دپیښی په نسبت د خواشینی ځپل مراتب شرګند کړل .

دحمل ۲۳ :

دخارجه چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت وویل چهدایران په جنوب‌کی دهغــی سختی زلزلی دپیښی په نسبت چهپه هغی سیمه‌کی یی زیات مالی اوځانی زیــانونه رسولــی دی دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرت له حضور څخه دایران دپاچاأعلیحضرت پهعنوان‌دهمدردی تیلګرام مخابره شوی‌دی .

دحمل ۲٤ :

دروغتیا وزیر پوهاند دکتور محمدابراهیم مجید سراج دهرات دوالی په ملگرتیا سره دکشك او گلران دولسوالیو صحی حالتونه‌له نژدی څخه ولیدل او موظفینو سره‌یی دهغه ځای دناروغانو دتداوی په باب خبری وکړی.

دحمل ۲۵ :

دخارجه چارو وزیر ښاغلی محمد موسی شفیق دولسی چین د جمهوریت دخارجه‌چارو دوزیر ښاغلی جی‌پنگ فی په بلنه دالوتکی په‌واسطه هغه هیواد ته روان شو .

دحمل ۲٦ :

دروغتیا وزیر پوهاند دکتور محمدابراهیم مجید سراج دهرات دوالی په ملگرتیا دزنده جان او غور یانو دولسوالیو صحی چاری وکتلی او د ولسوالیو د نارو غانو دتداوی او په مستحقانو باندی دیوی اندازی ویتامین، وچو شیدی ، او صابون دویشلو په باب مربوطو موظفینو ته هدایت ورکړ .

دحمل ۲۷ :

دهیواد دصناعتی پروژو دتولیداتو نندارتون دتجارت دوزیر پوهنوال محمد عارف غوثی له‌خوا د کابل دانټر کانتی ننټل دهوټل په ستر سالون کی پرانستل شو .

دحمل ۲۸ :

یوزرو دوه سوه پنځه څلویښت ټنه پنبه‌له افغانستان څخه چکو سلواکیی ته صادریږی.

ددغی اندازی پنبی دصادریدلو قرار داد دیو ملیونو پنځه نوی زرو او شپږ سوو‌ډالرو په‌بیه په‌کابل کی دسپین زر شرکت اود چکو سلواکیی د تجارتی مستشاریت ترمنځ لاسلیك شو .

دحمل ۲۹ :

دکابل ـ تهران ترمنځ تیلفونی مخابره چه څوموده دمخه په امتحانی توگه سره جاری‌وه دکریر دستگا وو په واسطه ددواړو هیوادو دمخابراتو دوزیرانو دوینا وو په ترڅ‌کی په رسمی توگه شروع شوه .

دحمل ۳۰ :

دصدارت عظمی دفرمان په اساس پوهاند دکتور محمد یاسین عظیم د پوهنی دوزارت لومړی معین موظف شویدی چه پخپله اوسنی وظیفه بر سیره موقتاً دپوهنتون د ریاست چاری دپوهنتون دموقت رئیس په حیث اجراء کړی .

دحمل ۳۱ :

دچاریکارو دښاروړکتون دچاریکارو دمیرمنو دټولنی دنمایندگی په آمریت ختم شو دمرتبه پروگرام سره سم په‌چاریکارو کی دمیرمنو د ټولنی دنمایندگی دفعالیت لمنه پراختیا مومی اولیك دزده کولو دستنو دگنډلو دکورسونو جوړیدلو او نورو اجتماعی خدمتونو ته‌پراختیا ورکوله کیږی .

دثور لومړی :

دښار جوړولو دپرو گرام په اساس په شبرغان کښی تر اوسه پوری دری سوه او شپږ اتیا یوپوړیز او دوه پوړیز شخصی کورونه اووه سوه او اته ویشت دکانونه اته اېار تما نونه او څلور دیرش سرایونه جوړ شویدی .

دثور ۲ :

دروغتیا وزیر پوهاند دکتور محمد ابراهیم مجید سراج دگنری او پښتون زرغون‌دولسوالیو صحی چاری وکتلی اودغو ولسوالیو مستحقینو ته‌ئی دصحی مرستی دویشلو په باب دصحی کاروان سره خبری وکړی .

دثور ۳ :

دروح المدارس په‌نامه ددینی علومو یوه مدرسه دقرآن عظیم الشان دځو مبارکو آیتونو له تلاوت نه وروسته دپکتیا دولایت په مرکز گردیز کښی پرانستله شوه .

دثور ٥ :

داسلام دستر پیغمبر او دبشریت دنړی دستر لار ښوونکی حضرت محمد مصطفی(ص) نیکمرغه میلاد دغونډو په جوړیدلو اودپاك قرآن په تلاوت دنبوی احادیثو په‌لوستلو او دوینا وو او خطابو په ورکولو سره په ټول هیوادکښی ونمانځله شو .

دثور ٥ :

دصدارت دمقام په‌امر ، ولایتونه مکلف شویدی چه داحتکار اود ارتزاقی موادو دبیی، دلوړیدلو کلك مخنیوی وکړی .

دثور ٦ :

درضا کارو میر منو دټولنی دعالی رئیسی والاحضرتی شهزادی بلقیس دهدایت په‌اساس دکندهار دوینو بانك تاسیس اود بنسټ

تیرہ یي دروغتیادوزیر پوهاندډکتورمحمدابراهیم مجید سراج په‌وسیله دکندهار دعامي روغتیا آمریت په محوطه کښې کیښودله شوه .

دثور ۷ :

دافغانستان او شوروی اتحاد تر منځ د ۱۳۵۱ـ او ۱۳۵۲ کلونو له‌پاره دکلتوري او فرهنګي تبادلو موافقه لیك داطلاعاتو اوکلتور دوزارت په‌صالون کښې لاس لیك شو .

دثور ۷ :

دصابون جوړولو یوی فابریکې دورځې د څلوینښت ټنه صابون دتولیدولو په ظرفیت‌په کابل‌کې پخپلو تولیداتو شروع وکړه .

دثور ۷ :

لـه افغانستان څـخه شوروی اتحاد ته د څلورو ملیونو څلور لکه او اتیا زره ډالرو په بیه د پنځه زره شپږ سوه ټنو افغاني پومبې دصادریدلو تړون دسپین زر شرکت اوپه‌کابل کې دشوروی دتجارتي مستشاریت تر منـځ لاسلیك شو .

دثور ۹ :

دجنوبي پښتو بستان دبلو چستان مشر ښاغلی نواب محمد اکبر خان بګتي داروپاڅخه دتګ په لاره‌کې دیوی لنډی استوګنی لپـاره کابل ته را ورسید .

دثور ۱۰ :

دقاضی القضات پو هاند دکتور عبدالحکیم ضیایي په بلنه سره دهـند قـاضي القضات ښاغلی اس . ام سکیری او دده مانديته دیو رسمي مسافرت لپاره کابل ته راورسیدل .

دثور ۱۱ :

د هند قاضي القضات ښاغلی اس .ام سکیری په داسی حال کې چه دستری محکمې اداری رئیس ښاغلی کبیرالله‌سراج اودقضائیه قوی دعامي شوری ددفتر آمر ښاغلی‌هدایت‌الله عزیزی هم حاضرو داعلیحضرت شهید سعید مزارته لاړ اوګلو ګیډی یی پری کیښوده .

دثور ۱۲ :

دهند قاضي القضات ښاغلی اس،ام سکیری دصدارت دمرستیال دکتور عبدالصمد حامدسره دصدارت په ودانۍ کښې دپیژندنه ګلوی کتنه وکړه په دغه وخت‌کښې په‌کابل کې دهند لوی سفیر هم حاضر ؤ .

دثور ۱۳ :

دبغلان والی ښاغلی فضل‌الحق خالقیار د افغاني سری میاشتي دټولنی دعـالـي رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه او د حکومت دهمدردی مراتب دسمنګانو د ولایت دخلـم دولسوالي دوروستیو سیلاؤ مصیبت ځپلوته ورسول او هدایت یی ورکړ چـه دمرستي دغنمو یوه اندازه غله هغو کسانوته چـه د سیلاؤ په‌اثر زیانمن شویدی ورکړل شي .

دثور ۱۳ :

درضاکارو میرمنو دجرګه‌ګي دعالي رئیس والا حضرتـي شهزادی بلقیس دهدایت پـه اساس دهیواد یو ویشت ډوله ملي او محلي جامې دانتر کانتیننتال په هوټل کښې دهغې غونډی په ترځ کښې چه درضا کارو میرمنو د جرګه‌ګي له‌خوا جوړه شوی‌وه و ښودل شوی.

دثور ۱٤ :

افغانی او اردني هیأتونه ددواړو هیوادونو ترمنځ دملکي هوا نوردی دخد متونو په‌باب موافقی‌ته ورسیدل .

دثور ۱٦ :

همایوني معظـم اعلیحضرت دهنـد قاضي القضات ښاغلی سیکری دګلخانې په مانۍ‌کښې شاهانه حضورته و مانه دهغې شرفیابی پـه وخت‌کښې قاضي القضات پـوهانـد دکـتور عبدالحکیم ضیایي ، دستری محـکمې قاضي اود قضائیه قوی اداری لوی آمر دکتور ولید حقوقي اوپه کابل کښې دهنـد لـوی سفیر ښاغلی ك ـال مهتا هم حاضر وو .

دثور ۱۷ :

دهند قاضي القضات ښاغلی اس‌ـام سیکری او میرمن یی افغا نستان ته له رسمي‌مسافرت څخه وروسته دآریانا په الوتکه کښې خپـل هیواد ته روان شول .

دثور ۱۸ :

دسری میاشتي بین‌المللي ورځ دهیواد په مرکز او ولایاتو کښې دغونډو په ترځ کښې ونمانځله شوه .

دثور ۱۹ :

دخارجه چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت خبر ورکړ چه دهمایوني معظم اعلیحضرت له حضور څخه دچکو سلواکیې دسو سیا لیستي هیواد مرکز پراګ ته دهغه هیواد دجمهور رئیس لودویك سووبودا پـه نامه دمبارکـي تلګرام مخابره شویدی .

دثور ۲۰ :

دافغانستان دزولوژی د پروژو افتخاری رئیس والا حضرت شهزاده محمد نادر دکابل دوحش په بڼ کی حیوانی موزیم پرانیست .

دثور ۲۱ :

دننگر هار دناوی د پراختیا په پروژه کی سږکال څلور زره او نهه سوه جریبه ځمکه نوی دخړوبولو لاندی راغلی اود کتی اخستلو لپاره چمتو شویده .

دثور ۲۳ :

دپاکستان دجمهور رئیس ښاغلی بوتو محترمه ماندینه میرمن نصرت بوتو دګلخانی په ماڼی کی دمعظم تولواک همایونی اعلیحضرت او معظمی‌ملکی په‌حضور مشرف شول .

دثور ۲۴ :

دمحکوم پښتونستان دمشر او عوامی نیشنل دګوند درئیس ماندینه میرمن نسیمه ولی له افغانستان څخه دیوی لنډی او دوستانه‌کتنی لپاره کابل ته راورسید .

دثور ۲۵ :

دپاکستان دجمهور رئیس جلالتمآب‌ذوالفقار علی‌بوتو ماندینه میرمن نصرت‌بوتو دیوه‌هیات په‌مشری ددوستانه غیر رسمی مسافرت په غرض دثور په ۲۳ نیټه کابل ته راغلی وه خپل هیواد ته لاړه .

دثور ۲۷ :

دمحکوم پښتونستان دمشر اود نشنل‌عوامی ګوند درئیس خان عبدالولیخان ماندینه میرمن نسیمه ولی دوالاحضرتی شاهدخت بلقیس سره دهغوی په‌کورکښی خبری‌وکړی .

دثور ۲۸ :

دپکتیا ولایت داطلاعاتو او کلتور مدیریت ودانی دبنسټ تیږه دعظیم‌الشان قرآن دځو آیتونو له تلاوت څخه وروسته په‌ګردیز کښی داطلاعاتو او کلتور دوزیر ښاغلی محمدابراهیم عباسی له‌خوا کیښودل شوه .

دثور ۲۸ :

دعدلیی د زیر او لوی څارنوال پوهندوی محمد انور ارغندیوال د بامیانو دوالی ښاغلی عبدالحمید مبارز په ملګرتیا سره دهغه ولایت دښځو او نارینه ؤ بندیخانی ولیدلی او د بندیانو په عریضو باندی غور وکړ .

دثور ۲۹ :

دما وراء جهان دهوا نوردی شرکت چه دامریکی دمتحده ایالاتو دهوائی کمپنیو څخه دی‌په دی وروستیو وختونو کښی په‌کابل‌کی پرانستل شوی اوپه کارئی پیل‌کړی دی .

دثور ۳۰ :

عدلیه وزیر اولوی څارنوال پـو هندوی محمدانور ارغندیوال د مربوطو چارو دکتنی په‌مقصد مزار شریف‌ته ورسید .

ښاغلی ار غندیوال وروسته بیا دبلخ‌دوالی په‌ملګرتیا دشاه ولایتمآب مبارکه روضه وکتله اود مبارکی روضی دشمالی او ختیځو دروازو اورواقونو د ترمیم په برخه کښی ئی داوقافو داداری مسیلکی مر ستیال مولانا عبدالقدیر شهاب ته لارښودنه وکړه .

دثور ۳۱ :

دشوروی تاجکستان د جمهوریت دصدراعظم مرستیال میرمن مخفر ت کریموا دصدارت‌د مرستیال دکتور عبدالصمد حامد سره دصدارت په‌ماڼی‌کی دپیژندګلوی کتنه وکړه .

دجوزا لومړی :

دهمایونی معظم اعلیحضرت له حضوره د مغلستان دجمهوریت د ستر خورال درئیس ښاغلی سامبو دمړینی په مناسبت‌دهغه‌هیواد دصدراعظم ښاغلی تسن بال په‌نامه اولانباتور ته‌دتعزیت تیلګرام مخابره شویدی .

دجوزا ۲ :

همایونی معظم اعلیحضر ت دایران پخوانی خارجه وزیر ښاغلی اردشیر زاهدی دګلخانی په‌ماڼی کښی په‌شهریاری حضور ومانه .

دجوزا ۳ :

دکویت په‌کابینه کی ددولت وزیر اود پلان جوړولو دچارو اود پارلمانی شئونو مسؤول ښاغلی عبدالعزیز حسین دپلان دوزیر دکتور عبدالواحد سرابی په بلنه دافغانستان اوکویت ترمنځ دیولږ اقتصادی او تجارتی خبرو دسرته رسولو دپاره کابل ته راورسید .

دجوزا ۳ :

وا لاحضرتی شهزادی بلقیس د تاجکستان دصد راعظم مرستیاله میرمن مخفرت کریموااود شوروی اتحاد دښځو دکمیټی سکرتره میرمن ګالینا فرلووه په‌کاریز میرکی خپل حضورته ومنلی .

دجوزا ٤ :

دکرنی اواوبو لگولو وزیرښاغلی عبدالحکیم دبلغاریې دزراعتي بروژو دکتنې لپاره دهغه هیواد دحکومت په‌بلنه صوفیې ته‌لاړ .

دجوزا ٦ :

دگران هیواد د خپلواکـی دتر لاسه‌کـولو دځلور پنځوسمی کالیزې په مناسبت دکابل فاتح والا حضرت مارشال شاه ولیخان غازی، والاحضرت جنرال سردار عبدالولي ،صدراعظم دکتور عبدالظاهر، دولسی جرگې رئیس‌پوهنوال دکتورمحمد عمر وردگ، دمشرانو جرگې رئیس سناتور عبدالهادي داوی ،قاضی القضات‌پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایي ،دصدارت مرستیال دکتور عبدالصمد حامد، دکابینې غړی؛ دستری محکمې قاضیان ، دشورا ددواړو جرگو غړی او ملکی او عسکری عالی رتبه ما مورین د دلکشا ماڼی ته‌لاړل او خپلې مبارکی ئې دهیواد دخپلواکی دساتونکی همایونی معظم اعلیحضرت حضورته په مخصوص کـتاب کښې درج او لاس لیك کړی .

دجوزا ۷ :

د خارجه چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت ورېل چه دهمایونی معظم اعلیحضرت له خواد انگلستان دعلیا حضرتې‌ملکې دکاکا والاحضرت أدوارد دیوك اف وند سور دمړینې په مناسبت دنوموړی علیا حضرتې په عنوان لندن ته د همدردی تیلگرام مخابره شویدی .

دجوزا ۷ :

داطلا عاتو اوکلتور دو زارت دانکشافي پروگرام په اساس دغور دولایـت په مرکز چغچران کی د افغانستان راډیو له خوا دراډیو آخذی دستگاه په‌کار واچوله شوه .

دجوزا ۸ :

دکرنی او اوبو لگولو دوزارت اوپه کابل کښې دشوروی اتحاد دلوی سفارت داقتصادی مستشاریت ترمنځ دغازی آباد دفـارم دبهره برداری تړون لاسلیك شو .

دجوزا ۸ :

دمدافع وکیلانو ټولنې دعدلیې دوزارت د دولت دقضایاوو به ریاست کښې خپله‌لومړنی غونډه وکړه .

دجوزا ۹ :

دکرنی دختیځې حوزی دحیوانی ناروغیو د تشخیص لابر اتوار دننگرهار دوالی ښا غلی محمدگل سلیمانخیل په وسیله دجلال آباد دختیځ په‌شپږ کـیلو متری کښې پرانستل شو .

دجوزا ۱۰ :

درضاکارو میرمنو د ټولنې دعالـی رئیس والا حضرتې شهزادی بلقیس دهدایت‌په اساس دټولنې دغړو یو هیأت دهرات ولایت ته‌روان شو .

دجوزا ۱۲ :

دپښتو نستـان سـتـر مشر جـناب خـان عبدالغفار خان او دمحکوم پښتو نستان اودملي عوامی گوند مشر خان عبدالولي‌خان له‌جلال‌آباد نه‌کابل ته راورسیدل .

دجوزا ۱۲ :

دښوونکو دروزنې دتعلیمی نصاب دپراختیا دریم سیمینار دشپـږو آسیایـی هیوادو د نمایندگانو په شمول په‌کـابل کی پرانستل کیږی .

دجوزا ۱۳ :

دښوونکو دروزنې بین‌المللی دریم نیمایې سیمه أیز ورکشاپ دقرآن عظیم الشان دځو آیتونو له تلاوت څخه وروسته‌دپوهنی دوزارت دلومړی معین دکتور محمد یاسین عظیم له‌خوا دانترکانتیننتال په‌هوټل کښې پرانستل‌شو.

دجوزا ١٤ :

په‌پل علم‌کی دلوگر دولایت دمرکزی ښار دجوړولو چاری دفواید عامې دمدیریت دودانی د بنسټ دډبری په‌ایښودلو سره دهغه ځای دوالـی ښاغلی و حـید اعتـمادی په واسطه‌د افغانستان دنیکمرغی په دعا شروع شو .

دجوزا ١٦ :

دمحکوم پښتو نستان مشر اودملي عوامی گوند رئیس ښاغلی‌خان عبدالولیخان دصدراعظم داکتر عبدالظاهر اود صدارت دمرستیال داکتر عبدالصمد حامد سره دصدارت عظمی په‌ماڼی کی وکتل .

دجوزا ۱۸ :

دمحکوم پښتو نستان مشر اود ملي‌عوامی گوند رئیس خـان عبدالولیـخان دالوتکی پـه واسطه پیښورته لاړ .

دجوزا ۲۰ :

دښوونکي دروزني دتعليمي نصاب دسيمه‌ايز ورکشاپ غونډه چه دپوهني دوزارت له‌خوا د يونسکو په همکاري او دځينو آسيايي‌هيوادونو په ګډون په‌کابل کښي رواني وي پـای تـه ورسيده .

دجوزا ۲۱ :

دعرفان مجلي د تاسيس پنځوسمه کاليزه دنجات دليسي په‌تالارکي تجليل شوه .

هغه ټولنه چه په‌دي نسبت جوړه شوي‌وه دپوهني وزارت دلومړی‌معين‌پوهاند محمدياسين عظيم له‌خوا په‌يوي وينا سره پرانستل شوه.

دجوزا ۲۲ :

مشاور وزير داکتر عبدالوکيل دتخار مرکز تالقانوته ورسيد او دهغه ځای دوالي ښاغلي محمد نعيم او مخورو سره يې‌دکرني دانکشاف په‌باره‌کي خبري وکړي .

دجوزا ۲۳ :

معظم ټولواك همايوني اعليحضرت په‌حضور دګلخاني په ماڼي کښي يوه غونډه جوړه شوه چه په‌هغي کښي په‌دي ځو وروستيو مياشتو کښي دوچکالي ځخه دراپيدا شوو حالاتو پـه تيره بيا دهرات ،بادغيس ، غور او فارياب‌په ولايتونو کښي منځ ته‌راغلي وی تر مطالعي لاندي ونيول شو ل . په دغه غونډه کښي صدراعظم دکتور عبد الـظاهر دحـکومت هغه تدبيرونه چه دنوموړو حالاتو پـه‌باب نيـول شويدي او هغه اقدامات چه ترلاس لاندي دي دمعظم ټولواك حضورته په‌عرض ورسول .معظم همايوني اعليحضرت أمروفرمايه چه‌بايد دهغو ډير مصيبت ځپليو ولاياتو حـالات له نـژدي ځخه دحکومت لخوا دعاجلي وارسي اورسيدګي لاندي ونيول شي او پدي باره‌کښي دي‌مفصل راپور برابر شي .

دجوزا ۲٤ :

دمور د ورځي شپږمه کاليزه دافغان ولس دمعنوي مور عليا حضرتي معظمي ملکي د پيغام په لوستلو سره دشاندارو غونـډو پـه ترځ‌کي په‌ټول هيوادکي ونمانځله شوه .

دجوزا ۲٤ :

دصدارت مرستيال دکتور عبدالصمد حامد دهرات دوالي دکتور محمد احسان رفيق سره دګذري دولسوالي دملا ناسفند په سيمه‌کي‌دوهم کمپ او دمنزل خواجه ګانو دکلي مصيبت ځپلي سياحي چه دهرات دوچکالي دعواقبو يو شمير مصيبت ځپلي په هغه ځای‌کي استو ګنه لري وليدلي اود معظم ټولواك همايوني اعليحضرت نيکي آرزو ګاني او سلامونه او دغه راز د ښاغلي صدراعظم هيلي‌يې هغوی ته‌ورسولي.

دجوزا ۲۵ :

والاحضرته شهزادګي بلقيسه او والاحضرت جنرال‌سردار عبدالولي‌دالمان داتحادي‌جمهوريت دحکومت په‌بلنه هغه هيواد ته‌لاړل .

دجوزا ۲٦ :

دملي دفاع وزير ستر جنرال خان محمدچه دپوهيأت په مشري د شوروی اتـحاد ددفـاع وزير په بلنه ديوی رسمي او دوستانه کتني له‌پاره هغه هيواد ته‌تللی‌ؤ کابل ته‌راستون شو .

دجوزا ۲۷ :

دافغانستان سره دامريکي دمتحده ايالاتو ددوه مليونه دری سوه او دری ديرش زره او پنځه سوه ډالرو په چوکاټ کښي دامريکي‌د يوسلو اته زره ډالرو بې‌بدله مرستي موافقه ليك دپلان په وزارت کښي لاس‌ليك شو .

دجوزا ۲۸ :

دهيواد دولاياتو دکروند ګرو غونډه دکرني او اوبو لګولو دوزير ښاغلي عبدالحکيم په‌وينا پرانستله شوه .

دجوزا ۲۹ :

دکابل دشمال لويديځ دددريم سب ستيشن دجوړولو کار دځلويښت ميګاوات پـه ظرفيت شروع شو .

دجوزا ۲۹ :

دهرات ، بادغيس ، غور او فارياب‌ولايتونو ته دمرستي دپروګرام دتنظيمولو ، تعقيبولو او هم‌آهنګ کولو په منظور دوزيرانو يوه کميټه وټاکله شوه .

دجوزا ۳۰ :

والاحضرته شهزادي بلقيس او والاحضرت جنرال سردار عبدالولي له فرانکفورت نه‌بېرته ورسيدل .

دسرطان لومړی :

دمستظرفه صنايعو دپاره دوبليو جوړولو دستگاه دقرآن عظيم الشان دځو مبارکو آيتونو له تلاوت نه و روسته دکـانو او صنايـعو دوزير انجنير محمد يعقوب لعـلی له خـوا پرانستله شوه .

دسرطان ۲ :

دسری مياشتی دعالی ټولنی درئيس ګران والاحضرت شهزاده احمد شاه په حضور عالی غونډه دصدارت عظمی پهماڼی کښی دزياتی مرستی دتنظيم او ترتيب په منظور دهرات ، غور ، بادغيس ، فارياب دمصيبت ځپلو سيمو سره جوړه شوی وه .

دسرطان ۳ :

دکوفی پهخط دقرآن عظيم الشان د تفسير څو پاڼی چهپه غالب ګومان سره دهجری‌څلورمی پيړی پـه وروستيو اود پنځمی پيـړی پـه لومړيو وختونو کښی يعنی نژدی نهه سوه کاله پخوا ليکلی شويدی داطلاعاتو او کلتور دوزارت دعامه کتابخانو درياست له خواچاپ شوی دی .

دسرطان ۳ :

دافغانستان او ولسی چين د جمهوريـت ترمنځ دپروان داوبو لګولو دپروژی دمرغانو دپروژی اود وريښمو دچنجيو دروزلو دپروژی دکيمياوی موادو او سامان دماشين آلاتو د تهيه کولو دتړون بشپړو ونکی ضميمه اسناد دکرنی او اوبو لګولو په وزارت کښی‌لاس‌ليک شول .

دسرطان ٤ :

دزلزلی پهاثر دبغلان دولايت د نهرين په ولسوالی کی څلور تنه مړه او پنځه تنهټپيان شول دغه راز دتخار دولايـت داشکمش پـه ولسوالی‌کی پنځه تنه دکوټی لاندی شول .

دسرطان ٥ :

دهيواد دتودو سيمو دولاياتو دپلټونکو اود سيانس دښوونځيو دښوونکو دمعلو ماتو د زياتولو په غرض دسيانس يوميا‌شتنی سيمينار دپوهنی د وزارت دسيانس پـه مرکز کښی پرانستل شويدی .

دسرطان ٦ :

د خوراکی او پوشاکی موادو ديوی کافی اندازی ويش چه دعليا حضرتی معظمی ملکی لهحضور څخه دغور دولايت دمستحقو اومصيبت ځپلو ميندو او کوچنيانو دپاره ليږل شوی‌وو دنازو ورکتون دمديری په وسيله شروع‌شو.

دسرطان ۸ :

دافغانی سری مياشتی دټولنی دعالی‌رئيس والاحضرت شهـزاده احمـد شاه دهمدر دی مراتب دبغلان دولايت مؤظف هيأت له خوا دنهرين دولسوالی دوروستی زلزلی مصيبت ځپليوته ابلاغ شول اود ټولنی هغه مرستی‌چی چهغنم او جامی وی هغوته وويشلی .

دسرطان ۹ :

والا حضرته شهزادی بلقيس او والاحضرت جنرال سردار عبدالولی چه دالمان داتـحادی جمهوری حکومت په بلنه ديودوستانه مسافرت لپاره هغه هيواد تهتللی ؤ کابل ته راورسيدل «کابل‌ته بيرته راستنه شول»

دسرطان ۱۰ :

دځارندوی دنجونو دټولنی افتخاری عالـی رئيسه والا حضرته شهزادی مريم دلښکرګاه دځارندوی دهمکارانو دجرګه ګی دپرانستلو په غرض لهکندهار نه لښکرګاه ته ورسيدله .

دسرطان ۱۱ :

پهپـوره اندازه سره لـههـغه خوراکی او پوشاکی موادچه دغور دولايت مستحقو ميندو اوکـوچنيانو دمرستی لـپاره دعليا حضرتی معظمی ملـکی لـه حضور را استول شوی‌ؤ وويشل شول .

دسرطان ۱۲ :

دافغانستان او عراق تر منځ دفرهنګی‌همکاری موافقه ليك په بغداد کښی لاسليك شو .

دسرطان ۱۳ :

دفارياب دولايت د قيصار دولسوالی‌دصحی مرکز دبنسټ ډبره کيښودله شوه .

دسرطان ١٤ :

معظم ټـولواك هـمايونـی اعليحضرت او علياحضرتی معظمی ملکی دبريتانيی خارجه وزير سرالك دګـلس هيوم او دده ميرمنهد دګـلخانی په ماڼی کـی اعليحضرتينو خـپل حضورته ومنل .

دسرطان ١٤ :

عليا حضرتی معظمی ملکی دکال ممتازی ميندی په شاهی ارګ کښی خپل حضور ته ومنلی .

دسرطان ۱۴ :
دخارجه چارو دوزیر شاغلی محمد موسی شفیق په‌بلنه دبرتانیې خارجه وزیر سرالك دگلس هیوم اودده ماندینه کابل‌ته راغلل .
دسرطان ۱۵ :
دصدارت مرستیال دکتور عبدالصمد حامد دشوروی اتحاد دحکومت په بلنه دیو هیأت په‌مشرۍ مسکو ته روان شول .
دسرطان ۱۵ :
دپښتو ټولنې مشر خان عبدالغفار خان دمعالجې په‌غرض دالوتکې په وسیله دالمان اتحادي جمهوریت ته لاړ .
دسرطان ۱۷ :
دافغانستان دشاهي حکومت اود شوروی اتحاد دحکومت تر منځ په ملکي هوايي ریاست کښې دملکي الوتکو له تښتولو څخه دمخنیوی په‌باب دهمکاری موافقه لیك لاس لیك‌شو .
دسرطان ۱۸ :
شاهانه ذات دخپلو ارځښتناکو ارشاداتو په ترڅ کښې دکوچنی دروغتیا موسسې چې دهند ددولت په مرسته جوړه‌شویده دافغانستان اود هند ددوستانه روابطو یو ثمر ښښونکی مظهر وګاڼه .
دسرطان ۱۹ :
دهمایونی معظم اعلیحضر ت په‌بلنه دهند جمهور رئیس جلالتمآب وی-وی گیری د رسمي او دوستانه مسافرت دپاره کابل ته راورسید اود شهریاری ذات له‌خوا هرکلی ورته وویل شو .
دسرطان ۲۰ :
دهند دجمهور رئیس جلالتمآب وی،وی‌گیری په‌ویاړ سره دګلخانې په ماڼۍ کې دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرت‌له‌خوا یومیلمستیا شوی‌وه .
دسرطان ۲۱ :
په‌داسې حال کښې چې همایونی معظم اعلیحضرت حضور درلود دهند جمهور رئیس جلالتمآب وی،وی‌گیری دما شومانو روغتون اود ماشومانو دروغتیا موسسه په‌اکبر خان‌مینه کښې پرانیستله .
دسرطان ۲۱ :
دعلیا حضرتې معظمې ملکې دهدایت په اساس د ځځوران دنجونو اساسي ښوونځی پرانستل شو .
دسرطان ۲۲ :
معظم ټولواك همایوني اعلیحضرت په ویاړ دهند دجمهور رئیس جلالتمآب وی‌وی گیری لخوا د چهلستون په ماڼۍ کښې میلمستیا ترتیبه شوی وه .
دسرطان ۲۲ :
دهند جمهور رئیس جلالتمآب وی‌وی گیری اوځینو ملګرویې دکابل موزیم وکوت .
دسرطان ۲۳ :
دهند جمهور رئیس جلالتمآب وی‌وی گیری چې دمعظم همایونی اعلیحضرت په بلنه دیوه رسمي دوستانه سفر دپاره کابل ته راغلی ؤ په‌الوتکه‌کې نوی ډیلی ته لاړل .
دسرطان ۲۳ :
دباد غیس دولایت دغور ماچ په‌ولسوالی‌کې دصحي اساسي مرکز دودانۍ دبنسټ ډبره دزیږنتون دروغتون اودکورنیو دلار ښوونې درئیسې میرمن نظیفه غازی نواز له‌خوا کیښودل شوه .
دسرطان ۲۴ :
دقرآن عظیم‌الشان دځو آیتونو د لوستلو څخه وروسته په‌خیر خانه مینه‌کې د روغتیاد وزارت دعمومی‌ډیپو او مرکزی عمومي ورکشاپ دبنسټ ډبره دهغه وزارت دمعین پو هاند دکتور اختر محمد خوشبین په واسطه کیښودله شوه .
دسرطان ۲۴ :
دافغان ملت معنوی مور علیا حضرتې معظمې ملکې دهرات دولایت دبیوزلو میندو سره د مرستې په‌غرض سل‌زره افغانۍ ورکړې‌دی .
دسرطان ۲۵ :
داطلاعاتو او کلتور دوزارت د انکشافي پروګرامونو په اساس دتالقانو عامه کتابخانه دتخار دوالي ښاغلي محمد نعیم برکي له خوا پرانیستله شوه .
دسرطان ۲۶ :
دافغانی سرې میاشتې دټولنې دعالی‌رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه‌دهدایت په‌اساس په‌خیرخانه مینه کښې د افغانی سری میاشتې دټولنې دروغتیا دلومړنیو مرستو یو مرکز دمرستون درئیس اوددغې ټولنې د اجتماعي او

٤ــ دلو : هیأت افغانی تحت ریاست انجنیر میر محمد اکبر رضاء جهت ادامهٔ مذاکرات روی موضوع آب از رود هیرمند عازم تهران شد. مهندس صنعی اصفیابحیث رئیس هیأت ایرانی تعیین شده‌است .

۷ــدلو: ښاغلی صدراعظم اظهار دا شت افغانستان طی سالیان متوالی باهمدردی کامل بامردم ویتنام ، حق ایشانرابه‌صلح وبرکنار بودن از تعرض، درخاك شان ،پشتیبانی کرده است .

راپوری دربارهٔ مذاکرات تهران بمجلس وزراء تقدیم شد .

۱۰ــدلو: افغانستان از صندوق ملل متحد برای کنترول سؤ استعمال مخدرات ، امداد مالی و تخنیکی مطالبه کرد.

۱٤ــ دلو : رئیس هیأت افغانی جریان مذاکرات تهران را درمورد آب از رودهیرمند به‌ښاغلی شفیق صدراعظم راپور داد .

۱۹ــ دلو : آغاز کنفرانس وزرای خارجهٔ کشور های اسلامی‌درکابل دراجتماع طرابلس تعیین خواهد شد .

۲۰ــ دلو: دکتور محمداکرم بحیث سفیر کبیر افغانی درقاهره تعیین شد .

دکتور روان فرهادی معین سیاسی وزارت امور خارجه بحیث‌سفیر کبیرافغانی درپاریس مقرر شد .

۲۹ــ دلو: حکومت افغانستان تأ سیس روابط سیاسی رابا بنگله دیش قبول کرد .

۳۰ــ دلو: یك هیأت افغانی برای اتخاذ تدابیر علمی جهت تأسیس یك دفتر برای نمایندگی افغانی درداکه عازم بنگله‌دیش گردید .

اول حوت ۱۳۵۱ : دربارهٔ تأسیس روابط سیاسی بین افغانستان وسنیگال موافقه‌بعمل آمد وموضوع طی اعلامیه یی، ازکابل وداکار دریك وقت نشر شد .

ښاغلی محمد موسی شفیق صدرا عظم و وزیرامور خارجه‌ښاغلی منصور رشید الکیخیا وزیر خارجهٔ لیبیا را بــرای یــك مسافــرت دوستانه به افغانستان دعوت نمود .

۲ــ حوت : ښا غلی محمد موسی شفیق صدراعظم مراتب همدردی حکومت افغانستان راطی تلگرامی بحکومت لیبیا توأم با تقبیح حرکت جنا یتکارانهٔ اسرائیل درمورد سقو ط طیارهٔ مسافر بردار لیبیا ابراز نمود .

٤ــ حوت : هیأت افغانی باوزیر خارجهٔ بنگله‌دیش دربارهٔ تاریخ افتتاح سفار تهای هردو کشور در آینده مذاکره کرد .

٦ــحوت: استادخلیل‌الله خلیلی‌اعتمادنامهٔ خودرا بحیث سفیر کبیر غیر مقیم افغانی درقطر به‌امیر آن کشور تقدیم نمود .

۷ــ حوت : شیخ مجیب الرحمن صدراعظم بنگله دیش طی تلگرامی بعنوان صدراعظم افغانستان از آمادگی افغانستان برای تأسیس روابط سیاسی باآن کشور استقبال کرد .

۹ــ حوت : ښاغلی ویجسلاف پترو ویچ پلیوتین وزیر تعلیمات عالی اتحاد شورو ی در رأس یك هیأت پنج عضوی ، وارد کابل شد.

ښاغلی احمدبن حمد العطیه سفیر کبیر غیر مقیم قطر بدربار کابل امروز اعتماد نامهٔ خودرا بحضور اعلیحضرت معظم همایو نی تقدیم نمود .

۹حوت نمایندهٔ مخصوص‌جلالتمآب معمرالقذافی رئیس جمهور یت لیبیا وارد کابل شد . سفیر کبیردکتور علی‌تریکی‌که سمت مدیریت عمومی سیاسی رادر وزارت خارجهٔ‌لیبیا دارد. د ر رأس یك هیأت شش نفری برای مذاکره بامقامات افغانی دربارهٔ کنفرا نس آیندهٔ وزرای خارجهٔ کشور های اسلامی که‌در آغاز ۱۳۵۲ــ دربن غازی منعقد خواهد شد ، وارد کابل گردیدند.

ښاغلی دکتور تریك باښاغلی محمدموسی شفیق صدراعظم ملاقات نمود .

۱۰ــ حوت : اعلیحضرت معظم همایونی نمایندهٔ مخصوص رئیس جمهور لیبیا را بحضور پذیرفتند .

۱۲ــ حوت : ښاغلی دکتور علی‌التر یکی نمایندهٔ مخصوص القذافی قبل ازحرکت خود از افغانستان طی مصاحبه ای اظهار داشت که‌لیبیا سیاست افغانستان رادر برابر جهان اسلام مورد ستایش قرار میدهد .

۱۷ــ حوت : ښاغلی کان‌یی تاوسفیر کبیر جدید جمهوریت مردم چین درکابل اعتمادنامهٔ

خودرا بحضور اعلیحضرت معظم هما یونـی تقدیم نمود .

۱۹ـحوت: بناغلی محمدموسی‌شفیق صدراعظم بیاناتـی در رادیو افغـانستـان درباره آب ازرود هیرمند ایراد کردند .

صدراعظم وزیر امور خارجه بعداز ظهر روز ۱۹حوت در وزارت امور خارجه با نمایندگان جراید ملاقات ودر بارهٔ مذاکرات راجع به‌آب از رودهیرمند ، جهت معلـومات خـود شان توضیحات داده‌وبه جواب‌سوالات شان‌درین‌باره پرداخت .

۱۹ـ ۲۰ حـوت : بنـا بـه دعـوت محمد موسی شفیق صدرا عظـم بنا غلـی امیر عباس هویدا صدرا عظم ایـران وارد کابل شد .

۲۲ـ حوت : معاهدهٔ آب رودهیرمند بین افغانستان وایران امضاء شد. بناغلی شفیق وبناغلی هویدا صدراعظمـان افغانستـان و ایران ، این‌معاهده را امضاء نمودند .

۲۳ـ حوت : اعلامیهٔ مشترك افغانستان و ایران دربارهٔ معاهدهٔ آب از رود هیرمنـد از کابل وتهران منتشر گردید .

۲۳ـ حوت : در محفلیکه ازطرف بناغلـی محمد موسی شفیق صدراعظم ووزیر امـور خارجه بافتخار بناغلی امیر عباس هو یـدا صدراعظم ایران وهمراهان شان در وزار ت امور خارجه ترتیب شده بود بیاناتی ازجانب طرفین ایراد گردید .

وزارت‌مالیه

وزارت مالیه بحیث وزارت دارائی مملکت عهده دار تنظیم امور مالی وپولی ومتکفل تدارك وجوه لازمه برای کلیهٔ فعالیت های انکشافی وعادی درشقوق مختلفه اجتماعی اقتصادی ساختمانی و مواصلاتی کشور بوده این مصارف را ازطریق جمع آوری مالیات و محصولات که برمبنای قوانین معینه آ ن قابل وصول است تهیه مینماید جمع وصرف وجوه مورد نیاز عمومی مملکت مستلزم‌داشتن معیار مشخص دقیقی است که سطح نهایی عایدات ومصارف عمومی بوسیلهٔ آن تعیین ودر اصطلاح بودجه نامیده میشود .

بودجهٔ سالانهٔ کشور که همه ساله برروی سنجش احتیاجات متزاید وروز افزون‌شقوق مختلفه ترتیب وتنظیم میشود . بایستی از یکطرف‌سیرارتقائی خودراموافق باایجاب عصر وزمان حفظ کند واز جانبی هم درجذب ونشر پول مورد دوران مملکت اعتدالی را برای جلو گیری رکود اقتصادی وهم تورم پولی برقرار سازد .

بااین ملاحظات تنظیم بودجهٔ‌صحیح ودرست ومؤثر که‌در عین حال باوصف محدود یت‌ها منابع عایداتی جواب گوی همه احتیاجات ضروریه مملکت باشد وظیفه مهم وأساسی وزارت مالیه بوده مطالعات‌مقدماتی وجمع‌آوری معلومات لازمه وترتیب وتدقیق اجزای آن‌به کمك همه وزارت ها ودوایر دولتی درموعد معینهٔ قانونی از جملهٔ فعالیت های سالانه وزارت مالیه بوده وتقدیم بموقع‌آن به قوه تقنینی غرض تدقیق ومنظوری مکلفیتی است که وزارت مالیه درسال ۱۳۵۱ ــ به انجام آن مؤفق گردیده وقبل ازحلول سال مالی ۱۳۵۱ ــ بودجهٔ مربوط راغرض طی مراحل قانونی به پارلمان تقدیم داشته است .

بودجهٔ سال ۱۳۵۱ــ که‌دربرج قوس سال ۱۳۵۰ــ مراحل منظوری آن‌طی گردیده مجموعاً حاوی مبلغ ۸۳۴۲ ــ ملیون افغانی بوده که نسبت به‌سال قبل تقریباً ۱۰ــ فیصد تزئید رانشان میدهد از جملهٔ مبالغ مذکور ۳۸۰۲ــ ملیون افغانی آن مصارف عادی دوایر دولت و ۲۴۶۰ــ ملیون افغانی آن مصارف پرو ژهٔ های انکشافی‌و ۲۰۸۰ــ ملیون‌افغانی باقیماندهٔ آن به‌مدارك استرداد قروض خارجی ،تشویق صادرات امداد مؤسسات ومدار کی که‌بنام اقلام شامل موازنه یاد میشود اختصا ص دارد به عبارت دیگر درحدود ٤٥فیصدمجموع بودجه رامصارف عادی ۳۰فیصد آنرا مصارف انکشافی و ۲۵فیصد آنرا اقلام شامل موازنهٔ تشکیل میدهد .

باآغاز هرسال مالی ودر شروع هر ربع سال صدور تخصیصات بودجوی به دوایر دولت تا حدودیکه از سرجمع بودجه سال قبل متجاوز نباشد و همچنان جمع آور ی راپور های مصارف ماهانه ازتمام دوایردولت بغرض تنظیم حساب قطعیهٔ عمومی مصار ف درختم سال مالی ازوظایف دیگر وزارت‌مالیه بوده ووزارت مالیه توانسته است در ظرف سال ۱۳۵۱ ــ حساب قطعیهٔ سال ۱۳۵۰ ــ راکه مشتمل بر مصارف حقیقی دوایر دولت دراین سال است ترتیب‌وتکمیل نمایدمطالعات مداوم دربارهٔ وضع‌تحصیل عایدات دولت از ملاحظهٔ راپور های تحصیلات‌ماهانه بامقایسه عواید سال قبل وهمچنین‌رسیدگی به‌قضایای حل‌طلب‌مالیاتی‌مخصوصاً قضایای‌مالیاتی‌برعایدات که اغلب موجب عدم قناعت‌مؤدیان مالیه‌است درساحهٔ گمرکات که مدارك عمده عایدا ت دولت بوده و محصو لات گمرکی جمعاً تقریباً ٤۰ فیصد مجموع عواید داخلی دولت راتشکیل میدهد درظرف‌سال ۱۳۵۱ــ اقدامات اساسی بمنظور اصلاح وبهبود وانتظام امور آن روی دست گرفته شده وازآن جمله‌ترتیب مسودهٔ قانون جدید گمرکی است که تحت نظر محققین ورزیده وباتجربه امور گمر کی جدیداً بغرض توافق بامقتضیات‌کنونی مملکت تدوین گردیده وبعدطی‌مراحل قانونی جاگزین قانون سابقه گمرکی خواهد شدکه تقریباً چهل سال قبل تدوین شده است .

تدوین تعرفه گمرکی براساس فصول و ابواب کود های تعرفهٔ بین‌المللی از اقدامات

دیگری است که بمنظور سهولت اجرا آ ت ورفع آبهام درتشخیص توعیت وکته گور ی اموال قابل محصول به‌عمل آمده است تاکار تطبیق کودهای تعرفه موجودهٔ گمرکی باکود های تعرفه بین‌المللی‌انجام‌وحکومت افغانستان اساس تعرفه گمرکی بین المللی راپذیرفته است .

همچنان مقررات گمرکی که درقانو ن گمرکات ازآن نام برده شده است نیز ترتیب شده وآمادهٔ منظوری وتصویب میباشد . تجدید نظر به‌نرخ مستقل‌بعضی اقلام‌وارداتی از اقدامات مهم دیگراین ساحه میباشد بررسی وتفتیش غیر مترقبه از اجراآت‌دوایر گمرکی مرکز وولایات وقتاً فوقتاً ذریعه مامورین موظف به عمل آمده‌وبورد گمرکی برای رسیدگی به قضایای حل مطلب گمرکی وسفارشات لازمه غرض بهبود امور وانکشاف عواید گمرکی مرتبا به‌جلسات خوداِدامه‌داده است.

وزارت مالیه درساحه‌قروض خارجی نسبت عدم تکافوی مصارف انکشافی دولت ومواد استهلاکی مورد ضرورت مملکت طرق وراه های رادریافت می‌نماید تاقرضه های خارجی راباشرایط سهل تر بدست آورده وزارت مالیه به همکاری وزارت پلان یك تعداد موافقتنامه های قروض خارجی رابه شور ی تقدیم نموده است که قسمت اکثر آنها مورد قبولی و منظوری شوری واقع گردید ازجملهٔ قرضه های که‌درسال جاری توسط شور ی منظور گردید عبارت اند ازقرضه ۱۰۰ـ ملیون روبل اتحاد شوروی «برای تمویل پروژهٔ انکشافی وتورید مواد استهلا کی مانند پطرول وشکر» (قرضه ۵ر۱۶ـ ملیون دالر امریکائی برای کمپنی کود کیمیا وی افغان) قرضهٔ ۵۰ ملیون مارك جرمنی برای تمویل پروژه های انکشافی وتورید مواد استهلاکی قرضهٔ ۱۵ر۵ـ ملیون دالر بانك انکشاف آسیایی (برای پروژهٔ آبیاری چاردره وگورگان) قرضهٔ ۵ ملیون دالر بانك جهانی «برای پروژهٔ آبیاری خان آباد» قرضهٔ ۲۰ ـ ملیون کرونر دنمارك (برای پروژه های‌توسعهٔ مسلخ ودیگر پروژه های انکشافی) وقرضیه ۱ـ۶ ملیون دالر امریکائی (برای‌تورید گندم درسال گذشته) همچنان مبلغ ۲۵ـ ملیو ن روبل اتحاد شوروی معادل ٤ر۳۰ـ ملیو ن دالر تادیات قروض به‌اتحاد شوروی درپلا ن پنجسالهٔ چهارم برای مدت ده‌سال به‌تعویق انداخته شد .

وزارت مالیه باهمکاری وزارت پلا ن وزارت تجارت ودافغانستان بانك باهیئت صندوق وجهی بین المللی وکرید یتور های خارجی در تماس بوده تا تادیات قرو ض کریدیتور های غربی رانیز به‌تعویق اندا خته وبیلانس تادیات کشور را از کسرغیر قابل تحمل نجات دهد .

درساحهٔ تصد یهای دولتی فعالیت وزار ت مالیه روبه افزایش بوده چنانچه اخیراً تعلیماتنامهٔ تصدیهای دولتی ومختلط ازطرف وزارت مالیه ترتیب وتصویب گردیده وبرای عملی نمودن آن دوکورس‌جداگانه راباشتراك مامورین محاسبهٔ تصدیها دایر نمودتاسیستم درست محاسبوی تدریس شده وبیلا نس‌های لازمه غرض کنترول حسابات ترتیب گردد . همچنان برای تعیین و تثبیت استهلاك های تصدیهای دولتی ومختلط لایحه استهلا ك ترتیب شده وبه مجلس عالی وزراء تقد یم گردیده است . وزارت مالیه درقسمت تصفیه تصدیهای منحل شده سعی نموده تاساما ن واموال مربوطهٔ آنها هرچه زودتر بفروش رسیده واز مصارف اضافی خود داری شود .

انحصارات دولتی که‌درسال ۱۳۳۰ تاسیس شد وبعداً درسال ۱۳٤۸ـ به‌انحصارات شکر مواد نفتی وتصفیهٔ تقسیم گردید هر کدام به‌نوبهٔ خودعاید قابل ملاحظه رابه بودجهٔ دولت انتقال داده ودر فعالیت های مهم اقتصادی ومالی مملکت‌رول عمده‌دارد بریاست انحصار شکر باوجود افزایش قیمت ها ی بین المللی شکر «مخصوصاً درین اواخر» مواد شکری مورد ضرورت مملکت را تهیه کرده ودر جستجوی بدست آوردن شکربرای ذخیره ومملونمودن گدامهای مربوط خود میباشد . چون قیمت تمامشد شکردرسال جاری بلند رفته‌بود همانا ریاست انحصا ر شکر قیمت فی‌کیلو آنرا از ۱٦ـ افغانی به

۲٤ـ افغانی افزایشس داد باو جـودآن هـم وزارت مالیه یك قسمت زیاد مصارف آنـرا ازبودجهٔ مربوط می‌پردازد .

ریاست ارزاق که‌بزرگترین تصدی دولتی میباشد درعرضه وکنترول قیمت های غله ، موادسوخت ، روغن ودیگر مواد ارتزاقی رول عمده رابازی نموده‌است ریاست ارزاق باتوجه حکومت سعی نموده تامقدار کافـی غلـه در سر تاسر مملکت موجود باشـد. همچنـان ریاست ارزاق گندم مورد ضرورت عملیا ت امداد را دروقت معینه تهیه نموده وبه مناطق آسیب دیده ولایات مرکزی وبدخشان عر ضه نمود .

وزارت مالیه درساحهٔعواید دولت مخصوصاً درین اواخـر که قروض داخلـی و خارجـی فوق العاده افزایشس یافته سعی نموده عواید تاعواید عادی‌راجمع‌آوری‌نموده‌وباقیات سنوات گذشته رابدست آورد البتـه د ریـن مـورد همکاری قوهٔ امنیه وتحصیلی وهمکاری خو د مردم درتحویل مالیه وباقیداری شان ومالیات مستقیم که‌دران مالیات برعایدات انفرادی و شرکتها ومالیه ملکیت شامل میباشد ضروری است .

وزارت مالیه درنظر دارد شعبات عوا یـد دولت راتقویه بخشیده ومفتشین و هیئت‌های لازمه رادر محل واوقات معینه غرض جمع‌آوری وکنترول عواید ارسال نماید. همچنان وزارت مالیه ازتزئید عواید دولت منابع مختلفه و ممکنه راجستجو کرده پرو گرامهای تربیوی مامورین راتوسعه داده وقوانین لازمه مانند قانون مالیه بر مواداستهلاکی قانون حق‌الثبت عـراده جات وغیره را رویدست گرفته است.

دراین اواخر وزارت مالیه کمیسیونی را باساس هدایت مقام صدارت عظمی تعییـن نموده تاقوانین بانك مرکزی وتجار تی راطرح ودر پیشبرد ساحهٔ مالی دولت پیشنهادات و پرو گرامهای راتقدیم نمایند .

وزارت مالیه باساس خـط مشـی حکـومت پرو گرامهای لازمه راغرض مساعد سا ختن بیلانسس تادیات وتشویق صادرات وکنترو ل واردات درنظر گرفته وعملی مینماید ماننـد تزئید قیمت خریداری دالر ماحصل قره‌قل از ٦٥ـ افغانی به ۷٥ـ افغانی وهمچنان پختـه محلوج از ۷۰ـ افغانی به ۷٥ـ افغانی د ر پهلوی آن غرض کنترول واردات و حمایـهٔ صنایع داخلی نرخ مستقـل بعضـی اقـلام وارداتـی راتـزئیـد نمـوده و در نظر دارد که‌یك پروگرام وسیع رابرای تجدید نظر به نرخ مستقل اقلام وارداتـی عملـی سازد . همچنان درخصوص اصلاحات امور اداری و مؤثریت اجرآت اقداماتی روی دست‌است که باتعمیل وتطبیق آن امید است بیشتر درامـر تحصیل وجمع آوری مالیه ومحصول دولت به پیشرفت امور محوله به‌نحو مؤثر تر فراهم گردد .

وزارت فواید عامه

فعالیت های انکشافی :

فعالیت های انکشافی وزارت فواید عامه‌در سال ۱۳۵۱ عموماً بالای ساختمان شاهرا ه‌ها وساختمان یکتعداد سرکها وپلها ومیدا ن‌های هـوایی بـود کـه درپلان انکشافـی دولت شامل میباشد وبه حسب ذیل می توان از آن نام برد :

ساختمان وقیرریزی شاهراه نایب آبا د حیرتان ،سروی ودیزاین سرك کندز ،فیض آباد ،شبرغان میمنه وهرات ،سرك گر دیز وخوست . حفظ ومراقبت منطقهٔ اول ساختمان سرك جلال آباد اسعد آباد ،اصلاح وترمیم سرك فراه رود فراه ونیمروز ،سرك گرد ن دیوار وپنجاب .اعمار بعضی پلها وسر ك های فرعی ،سرك دیشو .سرو ی‌وساختما ن دوانجام سرك کابل هرات از راه ولایا ت مرکز ی(میدان ـبامیان چشت وهرا ت) . ساختمان شاهراه شبرغان ،اند خوی دولت آباد .ساختمان شاهراه کندز ،خان آبادفیض آباد .

ساختمان وقیرریزی شاهراه نایب آباد- حیرتان :

شاهراه مذکور دارای ٥٦ر٥٥ کیلو متر طول بوده که کار ساختمانی آن درسا ل۱۳٤۹ به‌کمك مالی وتخنیکی بلاعوض اتحاد شورو ی وبودجهٔ دولت افغانستان توسط قوماندا نـی عمومی قوایکار ازکیلو متری ۱٦۳ شا هراه پلخمری مزارشریف شروع ودر ۲٥ـ کیلو متری شرق بندر تاشگذر در محلیکه مسمی به‌حیرتان است ،ختم گردیده است .

عرض بدنهٔ سرك ،ده متر وعرض قیر ریزی آن‌شش متر میباشد ،در مسیر آن در کیلو متری ۲۳ و۲٤ مو جودیت تپه های ریگی ـ سیار مانع‌بزرگ طبیعی را در ساختما ناین سرك تشکیل میداد مگر این مانع با درنظر داشت اساسات انجنیری مرفوغ گردید .

امور ساختمان وقیرریزی یکتعداد پروژه هادر طول همین‌سا ل تکمیل ومورد استفادهٔ ترافیك قرارگرفته است :

خامه کاری ـ ۰۰۰ر۱٦۹۰ـ متر مکعب .
ساختمان پلچك ـ ۳۷ـ عدد پوایه .
منجمله پلچك‌مربع نما ـ۳۷ـ عددپوایه .
پوش سرك ـ٦ر٥٥ـ کیلو متر .
طبقهٔ جغل دریایی ـ٦ر٥٥ـ کیلو متر .
استوانی ـ٦ر٥٥ـ کیلو متر .
طبقهٔ قیر ریزی ـ٦ر٥٥ـ کیلو متر .
تحکیمات ـ۷۰ر۰ـ هزار مترمربع .
صفاکاری ـ٦ر٥٥ـ کیلو متر .

سرو ی ودیزاین :

سـروی و دیزاین پـر وژه سازی ایـن شا هـراه هـا را کـه در سـال ۱۳٤۹ بـه کمـك مالی و تخنیکـی مملکت دوست وهمسایه ما(اتحاد شوروی)آغاز گردیده بود وفعلا به‌پایهٔ تکمیل رسیده است ، حسب‌آتی میباشد :

۱ـدر ابتدا طول شاهرا ه‌شبرغان ،میمنه هرات بطول ٦٥۰کیلومتر تخمین شده‌وبعد از سروی وپروژه‌سازی دقیق طول سرك مذکور به ۹ر٦۱٤ـ کیلومتر تنزیل نمود . تقریباً ۱ر۳٥ـ کیلو متر دیزاین شده که نسبت به سرك قدیمی کوتاه گردیده است .

۲ـ سروی وپروژه‌ساز ی‌سرك کند ز،خان آباد ،تالقان ،فیض آباد سروی وپروژه‌ساز ی این‌سرك به طول ۲٥۳ـ کیلو متر به کمك مالی وتخنیکی اتحاد شوروی نیز تکمیـــل گردیده است .

شاهراه کابل گردیز وخوست :

این شاهراه که دارای ۲٤٤ـ کیلو متر طول تخمینـی است در سال ٥۱ کار هـای ذیل در آن صورت گرفته است .

الف ـامور قیرریزی :

۱ـازکیلو متری ۳ر٤۸ـ الی کیلو متر ی ٦ر٥۱ ـواز کیلو متری ۰ر۸۹ ـالی‌کیلومتری ۰ر۱۰۱ که‌جمعاً ۷ر٥۱ـ کیلومتر میگردد درآن قیرریزی به‌سیستم پروپیتکا اجرا گردیده است .

۲ ـ ازکیلو متری ۶ر۴۲ ـ الی کیلو متری ۰ر۴۸ وازکیلومتری ۵ر۵۸ تاکیلو متر ۰ر۶۷ که جمعاً ۹ر۱۲ کیلومتر میگردد ،قیرریزی دوم اجرا شده است .

ب ـ امور خامه کاری :

۱ـ ازکیلو متری ۰ر۱۰۸ ـ الی کیلو متر ی ۰ر۱۲۰ درحدود ۰ر۶۱ هزار متر مکعب کندن ـ کاری ودر حدود ۳ر۴۹ هزار مترمکعب پر کاری گردیده . درکیلو متری ۱۵۴ ـ الی کیلو ـ متری ۰ر۱۶۳ ـ در حدود ۲ر۱۲ هزار متـــر مکعب ودر کیلو متری ۱۶۱ ـ در حدود ۱۲۳۰ مترمکعب کندنکاری اجرا شده .

۲ ـ ازکیلو متری ۸۹ ـ الی ۲۰۱ ـ در حدود ۹۶۰۰ ـ مترمکعب جغل اندازی شده .

ج ـ ساختمان های مصنوعی :

۱ـ در کیلو متری ۰ر۱۵۸ ـ بطول ۴۴۰ ـ متر مکعب وارتفاع ۲۵ متریك دیوار استنا د ی اعمار گردیده است .

۲ ـ درکیلو متری ۵ر۱۶۲ ـ سا ختمان یك پل به‌طول سی متر شرو ع گردیده که تا ۷۰ ـ فیصد آن تکمیل گردیده است .

امور حفظ ومراقبت منطقهٔ اول :

امور حفظ ومراقبت سرکهای یازده ولایت شرقی‌افغانستان که مشتمل است از ولایات کنرها ،ننگرهار ،لغمان ،کابل ،پروان ،غز نی وردك ،کاپیسا ،لوگر ،بامیان وپکتیا علاوه‌بر آن حفظ ومراقبت سرك کابل ،قندهار وامور حفظ ومراقبت هرات ،اسلام قلعه نیز شامل میباشد که‌به‌کمك مالی وتخنیکی بانك‌جهانی وکمك بلاعوض ملل متحد صورت میگیرد .

ساحهٔ امور حفظ ومراقبت فوق به حسب ذیل تقسیم گردیده است :

۱ ـ حوزه حفظ ومراقبت کابل
۲ـ حوزهٔ حفظ ومراقبت غز نی
۳ ـ حوزه حفظ ومراقبت ننگرهار
۴ ـ حوزهٔ حفظ ومراقبت کاپیسا پروان
۵ ـ حوزه حفظ ومراقبت لوگر وپکتیا
۶ ـ حوزهٔ حفظ ومراقبت بامیان ووردك
۷ ـ حوزه حفظ ومراقبت زابل وکندها ر.
۸ ـ حوزه حفظ ومراقبت هرات واسلام قلعه

ساختمان سرك جلال آباد واسعد آباد :

این‌سرك که ولایت ننگرهار را باولا یت کنرها وصل می نماید دارای نودو پنج کیلو متر طول بوده ودر سال ۵۱ کار های ذیل در سرك مذکور جریا نداشته است :

الف از پل ظاهر شاهی جلال آباد بـــه استقامت شیوه :

پرکاری توسط موتر ۱۷۸۰۰ ـ متر مکعب
سرنگك پرانی ۳۶۰۰ ـ متر مکعب
خامه‌کاری ذریعهٔ افراد ـ ۶۷۰ ـ متر مکعب
سنگك کار ی ذریعهٔ مخلوط مصاله ـ ۷۵۴ ـ مترمکعب
خامه‌کاری توسط بلدوزر ۹۲۰۰ ـ مترمکعب

امورپل ساز ی:

پل میاقلعه که از گادر های کانکریتی بوایهٔ ۱۶ ـ متر درکیلو متر ی ۳۸ ـ سا خته شده ومورداستفادهٔ ترافیك قرارگرفته‌است، صرف درین سال ۹۰ ـ فیصد کار های باقی مانده‌سال گذشته این پل انجام یافته است .

پل بادل که از کانکریت آهندار که‌دارای ۹وایه به طول هریك ۱۶ ـ متر در سا ل ۱۳۵۰ تحت اعمار قرار داده شده درسا ل ۵۱ ـ هشتادفیصدآن تکمیل‌گردیده‌است که‌فیصدی مجموع ساختمانی آن نودو پنج فیصد میشود.

اصلاح وترمیم سرك فراه رود فرا ه و نیمروز :

ازجملهٔ سرك فراه رود ،فراه ونیمرو زبه ۸ر۶۸ ـ کیلو مترسرك فراه رود ،فراه درسال گذشته تکمیل ومورد استفادهٔ ترافیك قرار گرفته‌بود ونظر به سرازیر شدن سیلاب های موسمی یك حصهٔ زیاد آن خساره مند گردیده که مجدداً درسال ۵۱ کار های ذیل در سرك مذکور به‌عمل آمده است :

خامه‌کاری ازکیلو متری صفر الی ۲۵ ـ در حدود ۵۰۰۰ ـ متر مکعب ،ترمیم پوش سر ك درکیلو متری های ۴ـ۱۹ـ۲۰ـ۲۱ تقریباً ۲۵۰ مترمربع .

ساختمان پلچکها به قطر های مختلف طبق پلان‌پیشبینی شده .

اصلاح وترمیم سرك فراه رود فرا ه هنوز هم ادامه دارد .وبرای سهولت اهالی دلارام ونیمروز وزارت فواید عامه تصمیم گرفت که یك سرك درجه‌دوم از دلارام تانیمروز ازطریق پل غرغـری احـداث نمایـد ، بنابـران ـ

ترتیبات ساختمانی مقدماتی این‌سرك نیـز فراهم شده امید است که کار آن طبق پلان نظر به‌مساعدت هوا پیشرود .

سرك گردن دیوار وپنجاب :

این‌سرك که‌در قسمت های مرکزی مملکت واقع است ودارای طول تقریبی ۲۱۵ کیلومتر بوده وطبق پلان ، سروی واصلاح وساختمان آن تحت اجرا قرارگرفته است، درسال ۵۱ مطابق پروگرام امور ساختمان آن از کیلو متری ۳۰ الی‌کیلومتری ٤٠ شروع‌شده‌است درسرك مذکور ازحجم عمومی کارهایی که در تحت پلان سال ۱۲۵۱ ثبت شده ،تقریباً ۷۵ فیصد آن تکمیل گردیده است .

پروژه‌اعمار بعضی پلها وسرکهای فرعی :

پل پنجشیر در ولایت کاپیسا از گادر های کانکریت آهندار به ۳وایه که هر یك وایهٔ آن‌دارای ۱۱ر۳٦ متر طول بوده وکارساختمانی آن قبلا شروع و٤٥فیصدآن‌تکمیل گردیده‌بود، درسال۵۱ صد فیصد تکمیل ومورد استفادهٔ ترافیك قرارگرفته است .

پـل نجیبی شنوار در ولایت ننگرهار بـه وایهٔ سی متر‌که کار ساختمانی آن درسال ۱۳۵۰ شروع ونود فیصد آن تکمیل گردیده بود، درسال جاری تماماً تکمیل‌ومورد استفادهٔ ترافیك قرارگرفته است .

پل تنگی‌بامیان‌در ولایت بامیان که به‌حال کمان کانکریتی به طول ۵۱ متر درسال‌گذشته تحت اعمار قرارگرفته‌بود وصرف بعضی تزئینات وکار های جزئی آن باقیمانده بود در سال ۵۱ صد فیصد تکمیل گردیده است .

پل دوم ماکوله که ازکمان کانکریتی بـه طول پنج‌متر ساخته شده درسال۵۱ صدفیصد تکمیل گردیده .

پل حصارك در ولایت ننگرهار این پل ازکمان‌کانکریتی که دارای دو وایه است به طول مجموعی پنجاه متر درسال ۱۳۵۰ تحت ساختمان گرفته‌شده‌ودرسال ۵۱صدفیصدتکمیل ومورد استفاده قرار گرفته است .

ساختمان کیمه‌بالای دریای هلمند:این‌کیمه که‌برای سهولت اهالی زرنج تجویز گرفته شده ساختمان آن صد فیصد تکمیل گردیده است.

پل عبدالله‌برج درولایت کاپیسا :ساختمان این پل به طول صد متر که قبلا زیر کار گرفته شده بود درسال ۵۱ تکمیل گردیده است .

پل‌لادورخوله در ولایت پکتیا که دارای طول ۱۵ متر است صد فیصد تکمیل‌گردیده است .

اعمار پلهاییکه تحت ساختمان گرفته شده وتاهنوز تکمیل نگردیده است :

پل دایه‌چوپان بالای دریای ارغنداب در ولایت زابل ٤٠فیصد .

ساختمان پل چاربرج در ولایت غزنی : این پـل ازتخته‌های‌کانکریتی آهندار به‌طول پنج‌متر تحت‌ساختمان گرفته شده وسی‌فیصد امور ساختمانی آن پیشرفته است .

پل غوربند در ولایت کاپیسا :

کار آن،پنج فیصد پیشرفته ،معبروپلچکهای دریای میری درسرك اندرغزنی که ٤٥ فیصد کار آن تکمیل شده است .

این پلها در ولایت‌ننگرهار رواقع بوده و پلان‌کار وپروژه سازی آن‌تکمیل‌وحجم کارآن هم ۲۵ فیصدپیشرفته است .

ساختمان حصهٔ‌دوم سالنگ‌وات دربناروالی کابل به‌طول٤ کیلومتر وعرض بیست‌متر وبه ضخامت شصت‌سانتی متر الی یك متروهشتاد سانتی .

اصلاح گولایی های سرك بین‌شیندند و ولسوالی شهرك ولایت غوربه‌طول ۲۳۸ کیلو متر .

اصلاح‌سرك پرچمن گلستان در ولایت فراه به‌طول ۶۷ر٤کیلو متر .

اصلاح سرك ترکمن ۲۵ فیصد تکمیل شده.

سرك دره نور در ولایات کندهار ،ارزگان کار احداث این سرك به‌طول ۱۳۰ کیلو متر ازچندسال پیش شروع گردیده است .

ترمیم قیرریزی‌سرك‌مقبرهٔ‌اعلیحضرت شهید مربوط بناروالی کابل ۵٦٠ مترمربع

ترمیم قیرریزی سرك چهلستون دارلامان مربوط‌بناروالی کابل ۳۲۲۳ مترمربع .

ترمیم قیرریزی سرك‌بگرامی درولایت‌کابل به‌سطح ششصد متر مربع .

قیرریزی ساحهٔ داخلی شفاخانهٔ و لایت لوگر ۷۵۰ مترمربع .
ساختمان وقیرریزی سرك خلم در ولایت سمنگان بطول ۷ر ۳ـ کیلومتر .
درین‌سرك احجام ذیل به‌عمل‌آمده است :
خامه کاری ۲٦ـ‌هزار متر مکعب ساختما ن پل‌کانکریتی آهندار سه عدد بطول چهل متر.
ساختمان پلچکها ۳۲ـ عدد به‌وایه ها ی مختلف بانواع مختلفه .
جغل اندازی ۷ر٦ کیلو متر
اسنوانی ۷ر۳کیلو متر
طبقهٔ اول قیر ٥ر۳ کیلو متر
طبقهٔ دوم ٥ر۳کیلو متر

سرك مزارشریف وکودبرق :

درین سرك احجام ذیل صورت گرفته است:
پوش‌سرك ۲۰کیلومتر طبقهٔ جغل دریا یی ۱٦ـ‌کیلو متر .
استوانی ۱٤ـ کیلو متر .
طبقهٔ اول ودوم قیر جمعاً ۲۹ـ‌کیلو متر
قیرریز ی طبقهٔ دوم درشهر مزارشر یف ۹۱ ـ‌هزار مترمربع .

پروژهٔ شاهراه وادی هلمند از لشکر گاه الی‌دیشو :

برای انکشاف امورسرکساز ی درین‌حصه منطقه تصمیم گرفته شد که از دو را هی شاهراه قندهار ،هرات یك سرك به صورت شاهرا ه‌احداث ودرآینده ازین سرك امکانا ت یك‌خط ترانزیتی الی‌سرحد ایران‌میسر گردد.
روی این منظور سروی ابتدایی این‌سر ك توسط متخصصین هندی صورت گرفته و بعداً برای سروی نهایی وپروژه سازی وساختمان شاهراه مذکور کمك های مالی‌با نك‌آسیائی جلب گردید درنتیجه هیات های مـذکور به غرض مذاکره به کابل آمده وبعد از ملاحظه منطقه وسروی ابتدائی حاضر گردید ند که درمورد انکشاف این منطقه ازنگاه سرکسازی کمك بنمایند .

(از راه ولایات مرکزی :)

ساختمان دوانجام سرك‌کابل ـ هرات :

چون‌سروی وپروژهٔ سازی مقدما تی دو انجام سرك مذکور به طول سه صدکیلو متر ازطرف مقامات ایکافی تکمیل گردیده وزارت پلان بـرای منبـع تمویـل ساختمانـی آن وسروی قسمت های مرکزی سرك مذکورداخل اقدامات است زمانیکه منابع مالی‌آن تامیـن گردید ،به‌ساختمان آن‌اقدام خواهد شد .

ساختمان شاهراه شبرغان ،میمنه وهرات:

طول عمومی این شاهراه ۹ر٦۱٤ کیلو متر است اما در پلان چهارم در نظر است که ۱۳۸ کیلو متر آن نظر به توان ما لی‌ساخته شود ومتباقی آن در پلانهای مابعد تحـت ساختمان گرفته خواهد شد ساختمان قسمت متذکره به‌کمك مالی وتخنیکی اتحاد شوروی صورت میگیرد .

ساختمان شاهراه کندز ،خان آباد ،فیض آباد وتالقان :

طول این شاهراه به ۲۵۳ـ کیلو متر بالغ میگردد.کار مقدماتی ساختمانی سرك مذکوراز کندز الی تالقان ازطریـق خان‌آباد درسـال ۵۱صورت گرفته است ودر آن کار جریا ن دارد .حجم‌کاریکه درین پروژه به عمل آمده صرف مربوط به‌خامه کاری وجغله انداز ی است که ازکیلو متری صفر الی کیلومتر ی دهم به حجم ۱۵۰۰۰۰ متر مکعب را احتو ا می کند .امید است که باجلب کمك های مالی در قسمت ساختمانی این شاهراه ، گامهای در قسمت ساختمانی این شاهراه گامها ی سریع برداشته شود .

امور حفظ ومراقبت سرکها :

امور حفظ و مراقبت شاهراه کابـل ـ جبل‌السراج ـ دوشـی از طریـق تو نـل سالنگ به‌دوشی شیرخان بندر وشاهراه های پل‌خمری ـ‌مزار شریف شبرغان ،نائب آباد حیرتان وهمچنان شاهراه کابل ـ‌گردیز ـ خوست همه‌وقته وطبع معمول از طرف یونت های مربوطهٔ قوایکار تحت حفظ ومرا قبت گرفته شده شاهراه های فوق الذکر ازخطرات ترافیکی که ناشی از ریختن سنگریز ه ها در مناطق کوهستانی وباریدن برف وسراز یر شدن برفکوچهای عظیم است رفع گردید ه وراه به‌اسرع وقت بازشده، همچنان شاهراه های قندهار ـ‌هرات ـ‌تورغوندی نیز از طرف آمریت آن‌حفظ ومراقبت میگردد ودرعین زمان دره شکاری ازطریق کوتل شبر وکوتل سبزك

دربین بادغیس وهرات که به علت برفبا ری های پی در پی مسدو د گردیده بود به کمك عمله فواید عامه باسرع وقت باز ودر آن ترافیك جریان یافت .

فعالیت درامور بند ونهر :

وزارت فواید عامه در امور بند ونهر کار های ذیل را اجرا نموده است :

پاك کردن دریای کابل از پل چهلستون الی گذرگاه .

کار سیلبر های شهر خان آباد تقریباً ۸۰ فیصد پیشر فته است ، نصب وال بندسراج واعمار سرك آن ، ترمیمات بند آبگردان هودخیل، ترمیمات بندزنخان ، تحکیم کاری سواحل دریای کابل از نزدیك پل ظاهر شاهی واقع شهر جلال آباد که کار آن صد فیصدتکمیل گردیده وتحکیم کاری دریا ی کندز درنزدیکی سیلوی پلخمری که کار آن صد فیصد انجام گردیده است .

تهیه‌وسایط میخانیکی وحمل ونقل مواد :

برای پیشبرد امورسریع پروژه های‌انکشافی ویاامور عادی بوسایل ووسایط میخانیکی ضرورت بوده ووزارت فوایدعامه همواره وسایل وسایط موردضرورت‌را توسط ریاست میخانیکی تهیه نموده وبدسترس پروژه ها ی انکشافی وامور عادی گذاشته ومورد استفاده قرارمیدهد .

ریاست میخانیکی فعالیت های ذیل را در سال ۵۱ بعمل آورده است :

ترمیم ثقیله وسایط وماشین باب سر ك سازی –۱۸٤– عراده .

ترمیم خفیفهٔ وسایط وماشین باب سر ك سازی –٤۸۳– عراده .

ترمیم‌پرزه جات حساس وسایط وماشین‌باب سرکسازی ازقبیل بطری ریدیتر داینمو و کتاوت –۷۵۵ دانه

ساختمان پرزه جات وسامان پلها وغیره ۳۸۲. دانه

تولید اکسیجن –٤۲۷بوتل

ساختمان دروازه های فلزی شاپ ها–۳ کمپلیت

نصب گادر های جرثقیل اتومات شا پ ترمیم– ۱کمپلیت

ساختمان غربال سنگ شکن –۲ دانه

حمل ونقل ازبندر وسمنت پلخمر ی و سامان ولوازم یونتها ازمراجع لازمه به مراجع مورد ضرورت –۹.۰۵۲ تن

حمل ونقل در حدود ده هزار تن غله برای ولایات بادغیس ،غور ،ارزگان ،جوزجا ن ، فاریاب ، بدخشان وغیره .

سهم گیری در برف‌کشی وبرف پاکی جغله اندازی ها بابنساروالی کابل .

اجراآت مهمهٔ مدیریت های فواید عامه ولایات :

مدیریت‌های فواید عامه در ولایا ت به اساس دیرکتیف های متآخذه ازمرکز ویا آمرین ولایات مربوطهٔ شان به اطلاع وترمیم سرکهای فرعی داخل حوزه ،با استفاده از بودجهٔ دولت ویاکمك اهالی اقداما ت لاز مه بعمل آورده اند وهمچنان مطابق نقشه ها ی مرتبه درساختمان کار های دولتی با درنظر داشت پرنسیپ های لایحهٔ ساختمان وبرآورد نیزیك سلسله اجراآت نموده اند که‌فعالیت های این مدیریت های فوایدعامه در روز نامه هاوجراید دولتی در وقت وزمان آن همواره به‌نشر سپرده شده است واز تذکار آن در این جاصرف نظر میگردد .

دراخیر باید ناگفته نگذاشت که در پیشبرد همه امور انکشافی وعادی وزارت فواید عامه شعب ذیل ازقبیل قوماندانی عمو می‌قوایکار، ریاست اداری ،ریاست سرکها وحفظ ومراقبت ریاست تعمیرات ،ریاست میخانیکی ،مدیریت عمومی پلان ،مدیریت عمومی بندونهر وبالاخره مدیریت عمومی کنترول وسنجش ،هر یك مطابق وظایف محوله اجراآت نموده اند .

وزارت تجارت

وزارت تجارت درطول سال ۱۳۵۱ بمنظور بهبود وضع تجارت افغانستان که‌درانکشاف اقتصاد مملکت سهم‌برازنده دارد اقداما ت مفیدوبا ثمری‌رابعمل‌آورده است .

بمنظور اصلاح و مجهـز سا ختـن امـوال صادراتی افغانی ازیك جانب‌تشویق‌صا درات وتوسعه مارکیت های فروش ازجانب دیـگر اقدام‌نموده‌است. جهت بسط وتوسعه بهتـر صادرات افغانی ورفع نیازمندیهای درطـول این‌مدت پروتوکول وموافقتنا مه‌های تجارتی بادول متحابه عقد گردیده‌مکذاجهت مـعرفی امتعه افغانی وجستجوی‌مارکیت های‌جدیـد و مشتریان تازه ازتکنیك های‌انکشاف تجارت استفاده کرده وبااشتراك‌درنمایشگاه هـــای بین المللی وداخلی زمینه‌رابرای معرفـــی مال‌التجاره وتولیدات صنعتی آماده‌وهمچنـا ن ازطریق نشر موادعمدهٔ قانون سرمایه‌گذا ری خصوصی خارجی وداخلی درافغانستان زمینه ممالك درحال انکشاف وانکشاف یافته را از امکانات وتسهیلات سرمایه گذاری‌خـصوصی درافغانستان مطلع ساخته‌است.

درساحه سرمایه‌گذاری کمیته سرما یـه گذاری سعی‌بعمل آورده‌است تاجلسات‌کمیتـه پیهم دایر گرددوپروژه هاهرچه‌زودتر تحلیل ومورد منظوری قرار بگیرد همچنـــان برای تاسیس شرکتهای تجارتی ازطرف اینوزارت اقدامات مؤثری بعمل آمده است .

وزارت تجارت در پهلوی سا یر اقدامات خـو یشس مـو ضوغ صادرات بخصو صـی قالین وقره‌قل‌ومیوه‌جات را ازلحاظ ترتیـــب فروش‌درمارکیت های بین‌المللی مدنظرگرفته ودر موارد مختلف اقداماتی‌مثبتی رابمرحلـه تطبیـق گذاشته‌است . معافی محصول‌گمرکی وسایر عوارض امتعه افغانی بحدمعین‌بـرا ی عموم‌افرادخارجی وداخلی کـــه‌خارج سفـــر می‌نمایند ـ وزارت تجارت بمنظور تشویـق وانکشاف صادرات کمك‌ومساعدت‌باهل‌حر فـه وانکشاف‌توریزم درکشور بمرحله‌تطبیق‌گذاشته دراثر این اقدام‌وزارت‌تجارت‌مغازه هـــای انتیك فروشی‌برای‌مراجعه سیاحین‌روز بـروز درحال تزاید است ودرافزایشس عوایداسعاری کشور ومعرفی‌صنایع کوچك داخلی‌خیلی‌موثر میبا شد.

ازآنجاییکه وظیفه حکومت معمولا فـرا هم آوری زمینه مساعددرشقوق مختلفه منجملـــه تجارت‌است وزارت‌تجارت منحیث‌یك ارگـان حکومت جهت‌رهنمایی وکمك به‌تجارافغانـــی وفراهم آوری تسهیلات لازمه ازهیـــچ‌نوع همکاری های‌لازم مضایقه ننموده‌است‌وزار ت تجارت درپرتو سیاست مالی‌وحمایوی‌دولـت درمورد حمایه صنایع‌داخلی وتعدیلات‌درنر خ مستقل مطالعاتی را انجام‌داده ویك‌سلسلـه پیشنهادات رابمراجع مربوطه بدین منظـو ر تقدیم‌نموده‌است .

ازآنجا که معاملات تجارت بین‌المللی ایجاب مینماید تابرای تنظیم تبادله‌اموال یك‌سیستم بین‌المللی اندازه گیری‌درمملکت تطبیـق‌گردد بنابر موجودیت معیارهای‌مختلف ازاین‌ناحیـه کشور درمشکلات بوده لذا وزارت‌تجارت‌برای عملی ساختن سیستم اندازه گیری‌متریك‌کـه تمام‌کشور های جهان آنرا ازنگاه سهولـت وبهتری قبول نموده‌اند اقدامات وسیعی‌تطبیقی رابعمل آورده‌است .

باثر مساعی وزارت جهت‌تربیه پرسونـل فنی‌وبلندبردن سویه فهمیدگی مامورین‌دررشته های‌مختلف تجارتی علمی و اقتصادی‌کورس های متعددی رابدسترس مامورین گذاشته و جهت آشنایی بهتروتقویه لسان انـــگلیسی دراین اواخر کورس های‌انگلیسی‌رادر داخـل وزارت بسویه‌های مختـلف دایرنمـــو د . است.

هکـذا وزارت تجارت برای رسانیدن اموال امدادی واستحقاق معینه ولایات ازطریـق ریاست ترانسپورت عمومی نیز فعالیت هـای مثمرومفیدی را انجام داده وبرای تنظیم بهتـر انتقال اموال صادراتی ووارداتی ازطریق بنادر کشور نیزمصدر خدمت گردیده است .

در ذیل فعالیت شعبات مختلـفه وزارت تجارت راطور مختصر جهت مزید معلـومات خوانندگان گرامی تقدیم میداریم :

بصورت عموم مقایسه اموال صادراتی شش ماه اول سال ۱۳۵۰ باشش ماه اول سال ۱۳۵۱

سال ۱۳۵۰	سال ۱۳۵۱
۱ـ حمل ۷٤۹۷ـ ملیون دالر	٦٦۹۸ ـ ملیون دالر
۲ـ ثور ٤۸۱۱ ـ ملیون دالر	٦۷۹۷ ـ ملیون دالر
۳ـ جوزا ۵۷٤۵ ـ ملیون دالر	۷۳۹۵ ـ ملیون دالر
٤ـ سرطان ٦۹۰۸ ـ ملیون دالر	۵۰٤٦ ـ ملیون دالر
۵ـ اسد ۱۰۵٦۵ـ ملیون دالر	۱۱۳۲۰ ـ ملیون دالر
٦ـ سنبله ۸۷۸۵ـ ملیون دالر	۱۰۱۹۹ ـ ملیون دالر

درشش ماه اول سال ۱۳۵۱ بمقایسه شش ماه سال گذشته مبلغ ۱۰۰ر۷٤ر٤ دالر د ر صادرات افغانی افزایش بعمل آمده است.

۱ـ فعالیت درساحهٔ تجارت خارجی:

تجارت خارجی افغانستان بصورت عموم باحوزه مشخص صورت می گیرد که عبارت ازحوزه تجارت بارتر ـ حوزه تجارت آزاد وحوزه هندو پاکستان میباشد.

الـف: تجارت افغانستان باحوزه بارتر:

تجارت افغانستان بااتحادشوروی ،چین،چکوسلواکیا ،پولندوبلغاریا بصورت بارتـر بوده بعبارت دیگراین تجارت بصورت تبادله اموال بین مملکتین صورت گرفته تادیات آن ازطریق کلیرنگ باساس قراردادهای که بـاممالك مذکور عقدمی گردد صورت می گیرد.

افغانستان به ممالك حوزه بارتر پخته ،ممالك مذکور می عقدمی گردد صورت می گیرد. طبعی وهمچنان یکمقدار قابل ملاحظه میوجات خشك وتازه صادرنموده است .

اموال صادراتی افغانستان به اتحاد شوروی ازجدی ۵۰ تا اخیر عقرب ۱۳۵۱

۱ـ چهار مغز	۹۷۳٤ ـ تن
۲ـ کشمش سبز سرخ وسیاه	۱۱۵۱۲ـ تن
۳ـ بـادام	۹۹۸ـ تن
٤ـ شکرپاره	۱۹۱٤ـ تن
۵ـ پشم	۵۱۵۵ـ تن
٦ـ بغنه	۱۱٤۹۲۸ـ جلد
۷ـ پوست بزی وگوسفندی	٦۲٦٤۱۵ـ جلد
۸ـ میوه ستروس	۲۵۰۰ـ تن
۹ـ انـار	۲۰۰ـ تن
۱۰ـ زغر	۱۱۱٦۰ـ تن
۱۱ـ پخته	۷۰۸۰ـ تن

افغانستان در طی مدت مذکور مقدا ر ۴۲۵۰ـتن کشمش که‌معادل ۵۳۱۲۵۰ پـوند سترلنك میگردد وهمچنا ن مقدار بیست تن هنگ که‌معادل ۷۳۰۰ پوند میگردد بصو ب چین نیز صادر نموده است در مد تمذکور مقدار چهارصد تن پخته به‌جمهوریت پو لند که‌قیمت آن بالغ به ۱۳۵۸۶۴دالر میگرددصادر مقدار پنجاه تن مغز خسته شیرین هفتصدتن گردیده هکذا بصوب جمهوریت چکوسلواکیـا مقدار ۵۰ تن مغـزخسته شیرین ۷۰۰ تـن چهار مغز ششصدو سی‌و هفت تن کشمش یکهزار ششصد تن پخته‌ومقدار ۱۴۸۷۲۰جلد پوست بزی‌وگوسفندی صادر گردیده است .

بـ تجارت افغانستان باحوزه آزاد :

تجارت باین حوزه که‌ممالك اروپای‌غربی اضلاع متحده‌امریکا ـجاپان ـممالك عربی ـایرا ن پاکستان وافریقا را دربر میگیردباساس‌اسعار قوی قابل انتقال که‌حجم تجارت وساحـه آن توسطمکانیزم مارکیت تعین میگردد صادرا ت افغانستا ن‌باین حوزه عبارت از قره قل،قالین مقدار کمی پخته ،پشم ،پوست ،روده ،میوه جات ومغزیاب میباشد .

درسال ۱۳۵۰صادرات قالین بالـغ بـر ۶۴۵۷۳۲ مترمربع وصادرات قره قل بـه ۱۷۰۰۰۰۰ ـجلد پت به‌سه تن‌وپخته بــه ۱۴۱۰۷ تن میرسید که‌از درك فروشات‌قـره قل‌درسال ۱۳۵۰ مبلغ ۲۰۵۸۰۰۰ دالر و از بابت فروش بخته ۸۵۱۷۲۸۸ دالرواز فروش پت ۶۶۲۱۹۹دالر حاصل شده است علاوتـا به‌ممالك حوزه آزاد صنایع دستی ، پوستین پوستینچه ،پوست وپیکل پوست وغیره نیز صادر گردیده است در این‌اواخر برای‌نخستین باریکمقدار میوه تازه‌به‌کویت وعراق نیزصادر گردید ودر سال های آینده درحجم آن د ر صورت‌موجودیت شرایط مساعد افزایش بعمل خواهد آمد .

اتحادیه صادرکنندگان قالین دربارمشتریان ومارکیت های قالین سروی ومطالعه نمود ، ودربازاریابی‌آن‌قلم درشت صادراتی کشوراز هیچگونه‌مساعی دریغ ننموده است وبر علاوه بیك‌سلسله اشتهارات وتبلیغات درین مورد نیزدست‌زده است درسه ماه اول‌سال جا ری ۱۱۹۰۳۳مترمربع به‌ممالك‌سویس ،آلمـان ، انگلستان ،ایتالیا ،امریکا ،هالند ،فرانسه، دنمارك ،بلجیم وبیروت صادر گردیده است که‌این‌رقم‌درحدود ۱۷٫۹۳ فیصد نسبت به‌سه ماه‌سال‌گذشته‌بیشتر میباشد که علت عمد ه آن همانابهبود وضع قالین ازنگاه جنسیت، رنگ سایر دیز این آنست .

بصورت‌عموم درهشت ماه اخیر مقدار ــ ۴۸۰۰۰مترمربع قالین ازطریق گمر ك‌کا بل بعدازسورت ومعاینه هیات موظف بـه‌اروپاـ امریکاوممالك غرب صادر گردیده است .

فعالیت‌موسسه انستیتوت قره‌قل درسا ل جاری که‌در دولیلام لندن اشتراك ورزید ، قرارآتی‌میباشد .

۱ـدرلیلام سپتمبر لندن که بتاریـــخ پانزده‌سنبله دایرشده‌بود از جمله ۳۲۰۰۰۰جلد پوست‌قره‌قل افغانی تعداد ۲۵۱۰۰۰ جلد آن به نرخ سه‌ملیون وششصدو نود ودوهزاردا لر بفروش‌رسید .

این‌لیلام یکی‌ازبهترین لیلامهای بود که‌تا حال‌قیمت گرفته شده نرخ اوسط هر جلد ــ پوست درین لیلام چارده دالر وشصت وپنج سنت میباشد. پوست کبود بطور اوسط پنج پوند ۶۸۸پنس پوست سیاه سه‌پوند و۹۶ پنس پوست تقرکبود هفت پوندو ۹۶ پنس پوست تقرسیاه پنج پوند وهفده پنس نرخ آورده است .

۲ـ لیلاماه‌نوامبر قره قل افغانی که‌بـه تاریخ بیست‌و پنج وبیست‌و شش عقرب۵۱ درلندن دایرشد یکی از بهترین‌لیلا مها ی بودکه‌تاامروز صورت گرفته است نرخ‌اوسط فی‌جلدفروش چارده‌دالر میباشد .

درین لیلام ششصدوهفتاد هزار جلدپوست قره‌قل‌عرضه گردید که‌ازجمله پوست ها ی عرضه‌شده پنجصد وچهل وهفت هزار جلدآن به‌قیمت هفت ملیون وششصدو وسی وهفت هزار دالر فروخته شد.

درین لیلام پوست کبود ،تقرکبود وپوست قره‌قل‌شتری نرخهای خوبی‌گرفتند .پوســـت

کبودنسبت به‌لیلام ماقبل هژده‌فیصد وپوست تقرکبود ده‌فیصد بلندترفرو خته شد بازا ر پوست قره‌قل‌سیاه وتقر سیاه نسبتا کسادبود

پوست قره‌قل سیاه به‌نرخ دوفیصدپایان ترفروخته‌شد .

پوست‌شتری دوباره در بازار به‌قیمت‌های بسیاربلند فروخته شد .

نرخ اوسط شتری هشت پوند و۸٤ پنس بود .رقابت درین لیلام خیلی زیاد وخریداران بزرگ‌آن‌آلمان ،ایتالوشی ودیگر ممالک‌اروپایی وامریکایی شرکت نموده بودند .

تجارت افغانستان باهند :

هنگامیکه قرار داد سابقه درماه اگست ۷۲ختم شد حکومت هند اصرار داشت که بعضی‌شرایط راازقبیل تجارت از راه بانك اختصاص دادن تجارت میوه خشـك به‌موسسه تجارتی دولتی آنهاوبعضی شرایط دیگر در افغانستان بپذیرد اما اینگونه شرایط پذیرفته نشد ودراثر موافقه درسلینگ تغیراتی وارد گردیدقرار داد جدیدی درماه فبروری بامضا رسید این قرارداد نسبت به‌قرارداد سابقـه بیشتر زمینه رابه توسعه وتنوع‌تجارت مهیا نموده‌است چنانچه انگور درسال ۱۳۵۱نسبت به‌سال ۵۰مقدار ۱۳۸ تن اضافـــه صـــادر گردیده‌است .

فرق اساسی که قرار داد موجوده باقرار دادسابق داردا ینست‌که دراین قـــرار داد سیلنگ ؤحداعظمی مقدارصا درات)وجو د ندارد مثلا درقرار داد سابق مقدار اعظم‌میوه خشك‌که‌افغانستان صادر کرده میتوانست — یازده هزارتن بود "ازمیوه تازه بیست و پنج هزارتن برعلاوه مقدار میوه تاز ه‌ومقدار — صادرات هرجنس نیز محدود بوده وامکا ن صادرات مزید موجود نبود .

درقرار داد جدیدموافقه مملکتین حداعظمی باسیلنگ برصادرات تعین نشده است .

دراثرمساعی حکومت افغانستان راه‌مهـــم تجارتی واگه را ازطریق‌خشك‌روی افغانستان بازگردید واز تاریخ شانزده اگست ۱ ۹۷۲ مجدداًمیوه‌تازه وخشك از طریق این راه به هندصادر گردیده است .

۱ـمیوه تازه:

انگور گمرك کابل از ۲۷ـ ٥ـ٥۱ الـــی۱۹ـ۸ ـ٥۱	۱۲ر٥۳٤ تن	۱۸٦۳۸ تن
انگور گمرك قندهار از ۱۳ـ۷ر٥۱ الـی۲۲ر۷ر۱۳٥۱ ـ	۱.٤ر٦ تن	
انار گمرك ننگر هار از.۱ر۷ر٥۱ الـــی۱۹ر۸ر۱۳٥۱ ـ	۲۲۹٤ـتن	٤٤٥٦ـ تن
انار گمر كقندهار از۱۳ر۷ر٥۱ الـــی۱۹ر۸ر۱۳٥۱ ـ	۲۱۱۲ـتن	

مجموعه ۲۳۰٤٤ـ تن

۲ـ میوه خشك :

میوه خشك گمرك کابل از۲٥ر۲ر ٥۱الی ٥ر۸ر٥۱	۳ر٥.۱ ـتن	۱۱۰۱۹ـ تن
میوه‌خشك گمرك قندهار از.۲ر۲ر.٥الی۱۹ر۸ر۱۳٥۱	۷ر٥.۷ ـتن	

۳ـ نباتات طبی :

نباتات طبی گمرك کابل از۲۰ر۱۲ر۱۳٥۱الی ۸ر۸ر٥۱	۹.۹ر٦۳۸ ـتن	۱۳٤۹ـ تن
نباتات طبی‌گمرك قندهار از .۲ر۱۲ ر.٥الی۸ر۷ر٥۱	۱۸۱ر٤۳۱ ـتن	

صادرات انگور درسال .۱۳٥ به هندمقدار..۱۸٥ تن‌بود درحالیکه این‌رقم درسال ٥۱به ۱۸٦۳۸ تن‌افزایش یافت که بدینترتیب‌مقداریکصدوسی وهشت تن اضافه درسال ٥۱نسبت بسال.۱۳٥ به‌هند صادر گردیده است .

۲ـ فعالیت درساحه انکشاف صادرات :

اداره‌انکشاف صادرات بااستفاده از کمك‌های‌مرکزتجارت بین‌المللی وموسسه سیدا ء سویدن به‌منظور انکشاف وتوسعه صادرا ت‌ازنگاه بلندبردن سطح تولیدواصلاح جنسیت ستندرد ،صورت بسته‌بندی ،وبهتر ساختن‌دیزاین جستجو طرق ووسایل ممکنه جهت

حمل‌ونقل ترویج اسناد لازمه تجارتی بسویه بین‌المللی ویافتن بازار های جدید برا ی امتعه صادراتی تزئید حجم وار زش‌فی‌واحد امتعه اساسی اقدا مات جدی وموثری بعمل آورده وسعی ورزیده است تااقلام صادراتی مادربازار های ممالك جهان عرضه وازفروش آن بحداعظمی استفاده شده بتواند .

اداره انکشاف صادرت به‌منظور نیل به اهداف فوق وانسجام امور مربوطه کوشید تا نخست پلانی را برای مطالعه اقلام صادراتی طرح وبمرحله تطبیق بگذارد چنانچه به‌همین منظور تولیدات عمده افغانستان رابه سه کتگوری حیوانی ،زراعتی وصناعتی تقسیم نموده‌است جهت بازار یابی وعرضه اموا ل به‌مارکیت های خارج‌بااتاق تجارتی موسسا ت بین‌المللی وکمپنی های مورد نظر خارجی و همچنان آتشه هاونمایندگی های تجارتی افغانی درخارج وآتشه های خارجی درافغانستان درتماس شده وزمینه فروش ومعرفی امتعه صادراتی مساعدت نمود .

اداره انکشاف صادرات راجع به‌تعرفه‌های گمرکی وسیستم ترجیحات ممالك ذیلا قه‌از قبیل ممالك شش گانه بازار مشترك ،انگلستان ممالك سکندیناوی اضلاع متحده‌امریکاوکانادا وجاپان که‌تعدادآن به‌هفده مملکت میرسد و ترجحات برای ممالك روبه‌انکشاف ترجیحاتی بخصوص راقایل شده اند چگونگی مقررا ت درمورد ورود اموال افغانی به‌آن مما لك را مطالعه‌نموده ومعلومات لازمه آنرا بدسترس صادرکنندگان افغانی گذاشته است .

اداره انکشاف صادرات به‌حیث مر جع تصدیق‌کننده سندمبداء اموال افغانی به‌ممالك ترجیحات دهنده معرفی شده است برا ی تصدیق سندمبداء فور مه مخصوص که فعلا ازطرف ریاست عمو می اتاقهای تجارت توزیع میگرد دتوسط صادرکنندگان خانه‌پری وبعد از مهر مخصوص انکشاف صادراتی وامضاءذوات صلاحیتدار وزارت تجارت به‌تما مقا ما ت گمرکی هفده‌مملکت ترجیحا ت دهنده معرفی گردیده تصدیق‌شان دارای اعتبار میباشد .

راجع به‌تصدیق اسناد مبداء مطابق‌معلومات حاصله ازممالك ترجیحات دهنده جهت حصول ترجیحات گمرکی اجراآت لازمه صور ت‌گرفته وسلسله کار آن جریان دارد .

اداره انکشاف صادرات از نگا مجمع آوری وپخش معلومات تجارتی برای صادر کنندگان در داخل وارد کنندگا ن‌در خا رج یك‌دایرکتر ی‌تجار وموسسات خارجی را که باوا ردات وپیداوار کشور علاقه دارندترتیب نموده وبه‌قسم نشریه (مجله)به‌کمك ریاست عمومی اتاقهای تجارت طبع ودر معرض استفاده صادرکنندگا ن‌افغانی گذاشته است همچنان به‌تهیه‌ونشر راپور های صادرا ت و واردات راپور ها ی‌که‌ازطرف مشاورین انکشاف صادرات تهیه شده است‌اقدام‌ورزیده ودرزمینه معلومات ها ی‌لازمه را جهت آگاهی صادر کنندگان وسایر علاقمندا ن جمع‌آوری وپخش نموده است .

اداره انکشاف صادرات بغرض معرفی و فروش امتعه افغانی در هالند وسایرمما لك اروپای غربی باموسسه غیر انتفاعی C-B-I روتردام‌در هالند تماس گرفته ویکتعداد آدرس های تجار وصادر کنندگا ن‌علاقمند امتعه‌افغانی باتفریق امتعه ومشخصا ت‌مربوطه آن‌به‌آن‌موسسه ارسال نموده است تاآدرس های مذکور رادربولتین ماهوار خودطوررایگان نشرنموده ودرحصه معرفی وفروش امتعه افغانی باوسایل وذرایع اشتهاراتی خویش همکاری نماید .چنانچه موسسه مذکور نیزدر زمینه تعهدمساعی نموده تاپروژه تاسیس صنایع دستی وچارچته کابل که‌از طرف نمایندگی بین‌المللی از افغانستان پیشنهاد گردیده وبعداز غور ومطالعه مورد تائیدوزارت تجارت قرار گرفته است اداره انکشاف صادرات درحصه پیشبرد امور آن‌باهمکا ری وزار ت‌معادن وصنایع وریاست گرزندو ی اقدام لازمه بعمل می آو ردوزار ت تجارت نظر به‌شرایط تجارت بین‌المللی واوضا ع تجارت‌کنونی افغانستان لازم میبیند تاجهت بهترفروش کشمش درمارکیت های اروپایی درقطارسایر ممالك مولد کشمش درکنفرانس

سالانه ایکه در ماه جون ۱۹۷۳ در لنـــدن دایرمیگردد اشتراک ورزیده ودر موافقت نامه بین‌المللی سالانه (کشمش) شامــل گــردد تاازبرای این‌موافقتنامه دربازار ممالک اروپای غربی سهمیه صادراتی حاصل کند در امور پیشبرد جلسات وکنفرانس های مربو طه سـالانـه (کشمش) ازطـرف اداره انکشـاف صادرات مساعی لازم بعمل آمده است.

موضوع‌استفاده ازترجیحا ت موافقتنا مه بین‌المللی منسو جات نخی جهت تسهیلا ت صدور تولیدا ت نساجی افغانی تحت غـور ومطالعه وزار ت‌تجارت ازطریق انکشـــاف صادرات قراردارد وموافقتنامه مذکور ازطرف ممالک‌پیشرفته دربرابر کنترول وتنظیم نمودن صادرات تولیدات نساجی روز افزو ن د ر ۱۹۶۲ روی کار آمده است .

اموال‌افغانی تابع مقررات تعرفو ی‌گمرکی درکانادا است برای اینکه افغانستان ا ز ترجیحات گمرکی درمارکیت کانادا استفاده نماید بایدمعامله (ام-اف-ان) یاکاملت الو داد رادرقسمت آن عملی نماید .بنابر ایــن وزارت‌تجارت ازطریق اداره انکشا ف‌صادرات دربرتوسیستم ترجیحات تعرفو ی که‌برا ی ممالک روبه‌انکشاف درنظر گرفته شده است درحصه تخفیف محصول گمرکی اموال‌افغانی بالخصوص کشمش باحکومت کانادا در تماس میباشند تادر صورت امکا ن‌بابوجود آور دن موافقت نامه مذکور اقدام لازم صورت گیرد .

نظر به‌مشکلات صادر کنندگا ن‌پسته — افغانی درامریکا وزار ت‌تجارت در ماه سنبله امسال برای جمع‌آوری ،پوست کردن ،خشک ساختن ،باربندی وآماده ساختن بهتر پستـــه برای صادرات به‌خارج بالخصوص اضلاع‌متحده امریکادونفرمشاور تخنیکی‌فنی امریکایی‌رابه‌کمک A.I.D. واتاقهای تجارت کابل وهرات‌به افغانستان دعوت نموده وبامشاور وموظفیــن اداره انکشاف صادرات ازپسته هرا تدید ن نموده ودرزمینه راپوری را تهیه وراجــع به محصول پسته ازشول الی بسته‌بندی‌آن‌هدایات لازمه را به مولدین وصادر کنندگان پستـــه دادند چنانچه درزمینه جلساتی درهرا ت‌اتاق تجارت کابل ووزار ت‌تجارت دایر وتما م سفارشات مشاورین مذکورجهت رفع مشکلات باطلاع صادر کنندگان رسانیده شد .

اداره انکشاف صادرات فعـلا به ایـن نتیجه‌رسیده است که درمرحله اول بهتـر ساختن تولیدا ت‌خویش‌ازطریق تشکیلا ت منسجم تربیه‌پرسونل ،استخدام متخصصین ، تاسیس اتحادیه ها،کوپراتیف ها وبورد ها به‌اساس‌تفریق امتعه وبااستفاد ه از کمـک های مرکز تجارت بین‌المللی وسایـــر شعبه ملل‌متحد دربهبود واصلاح جنسیت ونوعیت اقلام صادراتی وسورت وستندرد آن اقدامات جدی وموثری بعمل آورده وباوصف موجودیت تسهیلات امتیازی وترجیحاتی خودرا چنا ن مجهز وآماده بسازیم که‌اقلام صادراتی ما در بازار های ممالک صناعتی جهـان ازهر لحاظ عقب‌نماند .

چون اداره انکشاف صادرات وپروگرا م های مربوطه آن‌باکمک موسسه انکشاف بین المللی سویدن ازطرف مرکزتجارت بین‌المللی تمویل میگردد بنابر همین ملحوظ چند ی‌قبل قسمت ادارات انکشاف صادرات ممالک شرقی میا نه درجینوا که انکشاف صادرا ت‌افغانستان نیز ازطرف اداره مذکور تنظیم میگردد بـــه افغانستان آمده ودر ظرف توقف چند روز ه خویش بااراکین وزارت تجارت ومتخصصین — مربوطه درمورد تشکیلات جدید وپلان کا ر آینده ومسایل بود جوی انکشاف صادرا ت مذاکره نمودند .پلان کار ادار ه‌انکشا ف صادرات بعداز مذاکرات متواتر درسه منظور مهم‌ذیل فثبیت گردید .

۱ـ کمک درازدیاد عایدات کشور از درک صادرات

۲ـ سهل گردانیدن انکشاف زیر بنا ی ملی درساحه تجارت خارجی .

۳ـ تربیه مامورین ورزیده درسا حه تجارت خارجی‌به‌منظور انجام وظایف فوق

دومنظور اول ودوم باید توسط مطا لعات سیستماتیک در موجودیت امکانا ت بالقو ه

صادرات کشور بوجود آیند . مقصد از ین تحقیق عبارت ازتزئید مقدار وحجم صادرا ت فعلی به‌منظور اصلاح نمودن جنسیت وستندرد آن ،تنوع بخشیدن تولیدات است .درعین‌زمان ضرور است تاتماس ها ومطالعات به مقصد فهمیدن روزمره توسعه مارکیت های خارجی وهمچنان اجرای معاملات عادی تجارتی ایجاد گردد .ضمناًنتایج این چنین مطالعا ت بـه دسترس تمام وزار ت های ذینفع موسسا ت تجارتی ،شرکت ها وتجار انفرا د ی‌داخلی وخارجی به‌منظور کمك هـای مالی واداری جهت‌تعقیب یادوام مطالعات مذکور ورسیدگی آنهاگذاشته شود .

منظور سوم که‌عبارت ازتربیه مامور ین ورزیده داخلی درساحه انکشاف صادرا ت میباشد درینجا خاطر نشان میگردد که یك عده مامورین وزار ت‌تجارت تاکنون در دو سیمنارێکه ازطرف مرکز تجارت بین‌امللی‌در داخل وهمچنان درجینوا دایر گردیـــد ه اشتراك نمودند دربودجه ایکه ازطـــرف مرکز تجارت بین‌المللی برای تمویل ادا ره‌نکشاف صادرا ت‌وزارت تجارت از اول جولا ی۱۹۷۲ الی اخیر جون هفتادوسه منظور گردیده ‌بر علاوه مصارف کورس انگلیسی مامور یـــن انکشاف صادرات مصارف تـرجمه راپـو ر های مطالعاتی خریدا ر ی کتابها وو جـوه اشتراك نشریه های تجارتی ،مصارف سفر های مطالعاتی ،اعزام هیت تجارتی به‌شر ق میانه سهمگیری درسیمینار هـــا تهیه وسایل ولوازم کـــارآمد دفتر مصارف تبـخ نفـــر مشاورین که‌باانکشاف صادرات همکا ر ی‌می نمایند نیزشامل میباشد برای آنکه ادا ره انکشاف صادرات درراه توسعه امتعه عنعنو ی وجدید گامها ی‌فراختری نهاده بتواند لاز م است‌تااداره مذکور هم ازنقطه نظرپرسونل فنی وهم ازنقطه نظر تماس با مـوسسا ت تجـــا رتی وا قتصاد ی افغانی شـر کـت هاوسکتور های خصوصی که‌با تجارت خارجی سروکار داشته باشند تقویه گرد د .

افغانستان جهت تقویه اداره انکشـا ف صادرات که نبض‌تجارت خارجی بحسا ب میرود دررشته های ذیل به‌کمك تکنیکـــی ضرورت دارد .مطا لعه امکانات صادرا ت بیشتر وباارزش واصلاح طرق وذرا یـع تهیه نمودن اموال برای صادرات .

چینل های تجارت خارجی :

اصلاح طرق‌وذرایع‌چینل بشمول‌میکانیزم‌مو ثراموال صادراتی معلومات راجع به‌بازار یابـــی و ضرور ت های مارکیتنگ ،آشنا ساختن‌تجار وموسسات صادرکننده افغانی به مارکیت‌های عمده‌وارداتی جهان وتدبیر استفاده از آن . اداره‌انکشاف‌صادرات کمك ها ی تکنیکی‌لازمه رابرای تجار وموسسا ت‌صادرکننده افغا نی بمنظور ازدیادفعالیت های شان درراه توسعه صادرات ونیل برهدف های که ازپلان های انکشاف‌ملی درزمینه بوجود می آید فرا هم می نمایداداره انکشاف صادرات کوشش می نماید که باکمك‌مرکز تجارت بین‌المللی و تمویل موسسه سیداء سوید ن پلانهـــا ی توسعه صادرات‌خویش‌راطوری عیار بسازد تا بعد ازختم کمك‌های موسسات مذکور درعملی نمودن آن بامشکلی روبرونگردد .

مرکز تجارت بین‌امللی باکمك موسســـه انکشاف بین‌المللی سوید ن(سیدا ء)برا ی سال۱۹۷۲–الی۱۹۷۳کمك های تخنیکی ذیـل رابرای اداره انکشاف‌صادرات تهیه میدا رد درحصه اشنا سا ختن پرسو نل باتکنیکـ انکشاف صادرات تحکیم تماس اداه انکشاف صادرات باموسسات اقتصادی ، شرکت هـــا وتجارانفرادی که باتجارت خارجی سرو کـار داشته‌باشند .

–تطابـ ق‌تولیدات قالین وگلیم باما رکیت های عمده جهان .

–دریافت مارکیت های جدید برا ی‌امتعه موردنظر صادرات درممالك شرقمیانه پـروژه انکشاف صادرات از طرف مرکز تجا رت – بین المللی به‌ترتیب ذیل طرح گردیده :

الف–کمك مشورتی در آموزش وشناسایی به‌مطالعه مارکیت بـرای صـــادرات اداره و تشکیل انکشاف صادرات .

ب–کمك مشو رتی‌درآموزش وشناسایی‌در پروسیجر اساسی دفترداری متعلق به اسناد فهم تجارتی وتحقیق احصائیوی .

ج- کمك در آموختاندن انگلیسی تجارتی .

مامورینی که‌معلومات لازمه را ازمنابـع مربوط جمع‌آو ری وبه تحلیل آن‌می‌پردازنـد بائیست‌معلومات اساسی دررشته تکنیـك انکشاف صادرات داشته وهمچنا ن‌جهت‌پیش برد امور به‌لسان‌انگلیسی بلدیت کامل داشته باشندچنانچه برای مامول فوق از مد تی‌باین طرف بااستفاده از بودجه منظور شد ه مرکز تجارت بین‌المللی کورس ها ی‌لســا ن انگلیسی داخل چهارصنف در وزا ت تجارت دایرشده وذریعه یك معلمه انگلیسی که از طرف برتش کونسل معرفی گردیده باماموریـن وزارت تجارت بالخصوص مامورین انکشا ف صادرات رادر آشنایی وآموزش بالســا ن انگلیسی تجا رتی‌کمك نموده است مد ت کورس های انگلیسی مذکور فعلا شش ما ه درنظرگرفته‌شده ولی‌وزار ت تجا رت کوشش می‌نماید تادوسال دوام نماید .

د- اصلاح تولیدات قالین وگلیم بااستفاده ازمنظوری وسایل‌تطهیرشستشو وسامان‌ترمیم
هـ -انتظام اعزام هیت به شرقمیانه .

کمك های مرکز تجارت بین المللی در پیشبرد امور انکشاف صادرات نهایت‌موثـر بوده اماقرا ریکه‌ملاحظه میگردد موسسه‌انکشاف بین المللی سو یدن اس-آی-دی-ای کمـك های خودرا ازطریق مرکز تجارت بین‌المللی تنهابرای سال های ۷۲-۷۳-۷۴- بـه‌ادار ه انکشاف صادرات افغانستان منظور نمود ه است‌و برای آنکه اداره انکشاف صـادرا ت بکلی ازکمك های خارجی‌بی نیاز گردید ه و امورمحوله‌را درآینده‌به توان خود به‌سررماند لاز م‌است تاکمك های موسسه انکشا ف‌بین المللی سویدن برای چندسال دیگر نیز ادامه یابد وچنانچه روی این موضوع در مذاکراتی که‌بین‌راکبین وزار ت‌تجا رت ومرکز تجارت بین‌المللی صورت گرفته پیشنهادات وزارت تجارت درزمینه موردنظر مرکزتجارت‌بین‌المللی واقع گردیده است .

۳- فعالیت درساحه سرمایـه گـذاری و تاسیس شرکت های تجارتی .

کمیته سرمایه گذار ی ازاسد سال گنشته بدین‌سوسعی بعمل آورده تاپروژه ها هرچه زودترتحلیل وتصو یب گردد که در اثر این فعالیت در مدت یکسال وسه ماه به تعدادچهل ویك پروژه که‌سرمایه ابتدایی‌آن..۷۷۱۳۸۸۸ افغانی‌وسرمایه مجموعی‌آن‌بالغ بر۱۵۰۷٤۰۹۸۳۲ افغانی وسرمایه‌مجموعی‌آن‌بالغ بر۱۵۷٤۰۹۸۳۲ گردمنظور گردیده است .

ازجمله چهل ویك پروژه مذکور ازشروع سال ۵۱ تاحال بیست وهشت پـروژه در ساحات تولید میخ ،رویه نمود ن اقسا م‌تایر بررسی حسابی ،پروژه های ظروف وپایپ های پلاستیکی تولید بطری ،تولید چرم و پوستین ودستکش ، تولیدشیرینـی بـاب تولید اشیای پلاستیکی برای موتر ،دبا غی چرم وپوست وتصفیه روغن نباتی ،نسا جی تولیدکارتن ، بموردمنظوری کمیته ، سرمایـه گذاری قرار گرفته است که‌سرمایه ابتدا یی آن ....٥٤٢٤٥ افغانی وسرمایه مجموعی آن ۱.۳.۳٤۱۸۳۲ افغانی بوده وپروژه ها ی‌مذکور درحدود ۲۹۷٤ نفررا جذب خواهند نمود .

ازشروع سال ۱۳۵۱ تا دوی عقرب به‌تعداد ۳۲.۸ قطعه جواز نامه برای موسسا ت ـــ تجارتی ازطریق مدیریت موسسا ت ایـن وزارت اعطاء گردیده است .
جواز نامه های موسسا ت‌تجارتی وفو تو کاپی های آن عنوانی وکالت التجاری های چمن ،پشاور ومشهد در مدیریت موسسا ت وزار ت‌تجارت ثبت گردیده است .

ازآغاز سال جاری تادوم عقر ب بـــه تعداد بیست شرکت‌سهامی ولیمتد منظو ر گردیده وهم به‌محکمه برای ثبت ارسا ل گردیده است وچندشرکت دیگرمراحل قانونی خودرا طی می‌نماید .
برای اینکه ازفعالیت های مشکـــو ك اجنسی های کمپنی های خارجی جلوگیر ی شود وزار ت‌تجارت فیصله نموده تا اجنسی

های خارجی برای طی نمودن مراحل ثبت به وزار تتجارت مراجعه کنند وسرمایه‌اجنسی خودرادردفتر وزارت تجارت قید نمایند .

٤ـ قراردادهای تجارتی‌که حکومت افغانستان بادول متحابه منعقد نموده است :

١ ـمذاکرات نهایی جهت عقد پروتوکول تجارتی بااتحادشوروی کـه این پروتوکـول درهشت حمل ٥١ (٢٨مارچ ٧٢)درماسکـو بامضاء رسید .

٢ـمذاکرات نهایی درمورد پروتو کو ل تجارتی برای‌سال ٧٢ و٧٣ باجمهوریت مردم چین که‌پروتوکو ل‌مذکور به‌تاریخ پانزد ه حمل ٥١(١٤پریل ٧٢)بین‌طرفین در کا بل امضاء گردید .

٣ـ بعد ازیکسلسله مذاکرات و تبادلات مکتوبی‌اولین موافقتنامه تجارتی بین حکومت پادشاهی افغانستان وحکومت جمهوریت عراق بتاریخ‌اول جوزا٥١و٢٢می٧٢)دربغدادعقدگردید

٤ـ همچنا ن‌نمایند گا ن ایـــن وزار ت مذاکرات ثانی رانیز با مقامات هند ی جهت مرفوع ساختن مشکلات تجارتی بعمل آوردند.

بنابر آن این وزار ت‌درطی سال جار ی ازمنابع مختلف خارجی قیم شکر رامطا لبه نموده ودر مورد صادرا ت‌گوشت وحیوانا ت زنده (گوسفند وبز)نیز اقداما ت‌لازمه را مرعی الاجرا نموده است همچنان در مور د رفع مشکلات ترانزیتی باایران و پاکستان نیزاقدامات موثرومفیدی بعمل آمده است .

٥ـ درمورد اموال انحصاری :

از ابتد ابرج حمل تابیست عقر ب به تعداد ٦٣١١ کارتن سگر ت که....٦٣١١دانه میشود به‌کمپنی های امریکایی فرانسو ی و انگلیسی فرمایش داده شده‌است وبه مقدار ١٣٦٨٨ کیلوگر م‌تنباکو پایپ و٥١٨٧ بندل برگ‌بیری هندی و....١٩٣ دانه بیـــری و ١٠٥٠٠٠ دانه سیگـار اجـازه‌نـامه سرحدی داده‌شده است‌وتا حال مبلغ ٣١٦٠. افغا نی اجازه نامه‌سرحدی سگر ت‌توسط مدیریـــت تحصیلی اخذگردیده وبه‌حساب عواید دو لت شامل‌گردیده است .

همچنان ازابتدا سال جاری تابرج عقر ب به‌مقدار ٣.٥ موترساخت شورو ی اجازه ــ سرحدی داده شده‌است .

هکذابه‌تعداد ١٣٥٩ عراده موترتیزرفتار مستعمل و٢١٣ عراده موتر سرویس‌مستعمل اجازه سرحدی داده شده است .

دوم: فعالیت هاواجراآت ریاست احصائیه‌و پـلان

١ـ درساحه ترانزیت وترانسپورت :

افغانستان ازتاریخ نه‌جنور ی ١٩٧٢ به اینطرف مستحق استفاده ازمیثاق ترانسپورت بین المللی اموال تی‌ـآی‌ـآر شناخته شـده است روی این منظور باشتراك حکومـــت افغانستان به‌میثا ق‌مذکور موسسه تضمیـــن کننده جهت تضمین ترانسپورتر ها ی‌داخلی و اعطـای کار نـی بـرای تهیـه ابتدا یـی فعالیت‌های آن ضرور ت‌شناخته میشود یا درنظرداشت اینگونه مسایل این مدیریـــت همواره دربوجودآوری چنین یك موسســـه تضمین کننده کوشیده ویك سلسله‌مذاکراتی رابامراجع ذیدخل صور ت داده است بـــه اساس قرار داد ترانزیتی سال ١٩٧١ بین اتحاد شوروی وافغانستان تحویلد هـــی و تحویل گیری اموال ازطریق تورغندی درکشك شوروی بعمل آورده میشود اما در سی ویك جولای ١٩٧٢ این تحویلدهی وتحویل گیری اموال طبق موافقه مقامات افغانی وشورو ی درتورغندی هرات صورت میگیرد .این قرار داد درسرعت حمل ونقل اموال ترانز یتـی افغانی می‌افزاید علاوه‌بر آن توسط مدیریت اسا سنامه شـرکت سهامـی ترا نسپـورت بین‌المللی موسم به «سات» تهیـه وتدویـن گردید.

احصاییه شش ساله تجارت خار جـــی افغانستان واردات وصادرات ازسا ل٤٣ـ٤٨ ترتیب وتوحیدگردیده وبه‌مراجع مربو طه‌در وقت زمان توزیع وارسال شده است احصاییه سالانه‌واردات وصادرات چهل ونه وپنجاه‌سر دست بوده وعنقریب از طبع برآمده و به

دسترس مراجعین مربوطه گذاشته خواهدشد.

درساحه کنترول وتوزیع اوزان متر یك به‌اساس پلان‌دست داشته در سال جار ی فعالیت ذیل را اجرا نموده است .

۱ـ اعمارونصب یك‌پایه ترازوی‌پلی درشیر خان بندر به‌قوه بیست‌وپنج تن .

۲ـ توزیع اوزان کیلو ئی در ولسوالی بگرامی وده سبز که یك قسمت آن تمام ودر بعضی‌حصص توزیع آن‌توسط هیات مختلط جریان دارد .

۳ـنظر به‌فیصله کمیسیو ن‌عالی مترولوژی پنجنفر مامورفنی مدیریت سیستم متر یك طورخدمتی باریاست شاروالی کابل اعزام و هیات مذکور با همکاری ریاست تفتیش درحصه کنترول جمع آوری ومراقبت اوزا ن به‌نواحی ده‌گانه‌ایفای وظیفه می‌نمایند وتوسط هیا ت مذکور سنگهای وترازو های تقلبی جمع آوری میشود .

٤ـهیات در اثرکنترول بازار در حدودهفت صددکان که اوزان متریك نداشته به‌ایشا ن اوزان توزیع نمودند .

۲ـ فعالیت درساحه تهیه پرسونل فنی و اشتراك در کنفرانس های بین المللی

وزارت‌تجارت درظرف سال‌جاری‌موفق‌گردید تا یکمقدار تریاکهای‌ضبطی که‌از سالیان درا ز درگدام های ریاست‌گمرکات جمع‌شده بود با کمپنی های وفابریکات مجاز بین المللی درمورد فروش آن اقدام نموده است وبرا ی موسسات مذکور نمونه های تریاك های ضبطی‌ارسال گردیده است که از آن جمله‌یك کمپنی‌معرو ف‌دواسازی امریکایی نظر به لایسنس صادراتی هژده برای مقدا ری بیست وسه‌تن تریاك افرو خواهش‌خریداری آنرا داده که‌فورمه ها واسنادمربوط آن‌ترتیب و غرض اجراآت‌بعدی آن‌به‌وزار ت جلیله‌مالیه ارسال‌گردیده است که‌ازمدرك فروش‌آن‌عواید اسعاری‌قابل ملاحظه بدست خواهد آمد .

همچنان استفاده ازبورس های سکالر شپ وفیلو شپ به ممالك خارجی ازطر یق وزارت پلان‌رسیده است درظرف سا ل جاری دوازده نفر به شقوق مختلفه از قبیل مترولوژی انکشاف صادرات استندرد ژیسن وغیره شقوق اقتصا دی‌معرفی واعزام شده‌اند وتعداد هشت مامور دیگر که‌به شقو ق‌فو ق معرفی میباشند عنقریب اعزام خواهندشد .

وزارت تجارت در سال جاری به کمیسیون ها ،کنفرانس ها ی‌وسمینار های اقتصاد ی ذیل اشتراك نموده است .

۱ـاشتراك درکمیسیون اقتصادی ملل متحد برای‌آسیا وشرق دور که در مانیلا دایر گردیده بود درجلسه مذکور موضوعا ت مربوطبه‌موقعیت اجتماعی واقتصادی در حوزه ایکافی به‌بحث وبعضی تصامیم درباره صورت گرفت .

۲ـسلسله‌اقداما ت وزار ت تجارت فراهم آوری تسهیلات در صادرات امتعه افغانی و بالخاصه قالین که‌در جلسا ت بوردو کمیته مخصوص ترجیحات صورتگرفته فیصله شد تاازتاریخ اول جنوری هفتادو دو ببعد قا لین افغانی که‌به‌سوید ن‌صادر میشود بر علاوه حقوق‌گمرکی که‌قبلا معا ف‌قرار داده شده بود ازتادیه محصول فروش نیز معا ف‌قرار داده شد همچنان درجلسات کمیته مخصوص ترجیحات ازحکومت امریکا تصمیم گر فته شد تادرحصه صادرات قالینچه های افغا نی به‌آنکشور ازتعرفه های ترجیحا تی مستفید شود که‌حکومت موصو ف‌در مورد موافقه‌نموده البته‌بعد ازتصویب کانگرس مورد تطبیق قرار داده‌خواهد شد .

همچنان در اثرمساعی وزار ت تجارت حکومت‌ناروی به‌سلسله ترجیحات طر ح‌حکومت خودرادرموردسیستم ترجیحا ت عمو می د ر حصه‌اموال صادراتی افغانی ابراز دشته اند البته این ترجیحات ومعافیت ها محصول تکس وغیره‌عوارض درحصه صادرات اموا ل‌افغانی تاثیربسزایی واردنموده وتاجر صادرکنند ه رابرای صادرات مزید تشویق می‌نماید .

درکنفرانس دوم تجارت وانکشاف که در شهرسانتیاگو ازتاریخ ۱۳ اپریل الی ده می ۱۹۷۲ دایرگردیده بود ودران دکتور روان

فرهادی بحیث رئیس وبناغلی فرهنگ بحیث عضو اشتراك نمودند دراین کنفرانس‌سه‌مطلب عمده عبارت از تطبیق سیستم تـر جیحات موضوع اتخاذ و تـدابیر خـا ص بـه نفـع کشورهای روبه انکشاف وتدابیرخاص به‌نفع کشورهای محاط به خشکه میباشد تصامیـم اتخاذ گردید برای‌اینکه هیات افغانی‌درجریان کنفرانس دچـارمشکلات نشونـد راپورمفصل وبعضی داکومنت ها تهیه وترتیب گردیـده وبه‌اختیار هیأت‌افغانی‌سپرده‌شده تاعندالموقیع ازآن استفاده نمایند .

۳- فعالیت درامور احصائیه و معلومـات تجارتـی :

مدیریت معلومات تجارتی این‌وزارت‌درظرف سال‌جاری توانسته اوضاع‌اقتصادی افغانستان راتوسط احصائیه و معلومات‌ها وراپورهائیکه ازنمایندگی‌های افغانـی در خارج وهمچنیـن نمایندگی‌های افغانی درولایت ماهوارجمع‌آوری وبعداز توحید وغوربه اساس معلومات فـوق میلان وسمت حـرکت اقتصادی افغانستان را تبارز وپیش‌بینی نمایند .

همچنان مطالعه اوضاع مارکیت های‌امتعه افغانی درداخل وخارج افغانستان تحول نرخ اسعارخارجـه علل وانگیزه های‌که بالای آن تاثیر انداخته بصورت تحلیلی تهیه وترتیب نموده است.

٤- فعالیت درامور بازاریابی و معـرفـی تولیدات افغانی :

وزارت تجارت درخلال سال ۵۱به منـظور انکشاف وپیدانمودن بازارهای تجارتی‌درحوزه آزادنیز درتجسس بوده‌کوشیده است ازطریق دایرنمودن نمایشگاه‌ها بممالك دوست‌وسیله فرستادن نمونه های امتعه افغانی‌به‌اقدامـات مقتضی متشبث وروی این‌هدف هموارمدربهتر نمودن سورت، ستندرد وپیکینگ اموال‌مطابق معیار بین‌المللی‌توسط کنترول وراهنمائی‌اداره ستندرد افغان‌کـه درچوکـات وزارت تجارت تاسیس گردیده مصدرخدمات درحصه بهبـود امتعه صادراتی مادرخارج گردیده است .

وزارت تجارت درسال جاری درنمایشـگاه آتی اشتراك وامتعه افغانی‌را بمعرض نمایش قرارداده است.

۱- نمایشگاه بین‌المللی ماورای بحاربرلین غربی دراوایل ماه سنبله سال ۵۱ برای‌یـك هفته دربرلین غربی‌دایر ودراین نمایشگـاه ۸۰ فیصد امتعه افغانستان بفروش‌رسید.

دراین‌نمایشگاه اضافه از۳۵ مملکت‌اشتراك نموده که درغرفه افغانستان ازفروش امتعـه درحدود پنجصدهزار مارك معادل (۱۲) ملیون افغانی بدست آمـده دراین نمایشگاه تاجـر اهل‌کسبه وموسسات صنعتی‌کـه تحت پروژه سرمایه‌گذاری به تماس گردیده اموال‌وتولیدات مـاشین وصنایـع دستی‌شان کـه عبارت از انواع لباس های‌دست دوزی ازپوستروباگرگ پوستین وپوستینچه، زیورات، سامان حکاکی نباتات طبی، گلیم ومیوه‌جات خشك وغیـره شامل میـباشد درمعـرض نمایش‌قـرار داده شده بود.

۲- افغانستان برای اولین بار درنمایشگاه ممـا لك سـکانـدا نیـاوی کـه در شهـر کوتین برگ سویدن دایر شده بوددرسال جاری اشتراك وپیداوار حیوانی ـزراعتـی‌و صنایع سوزن‌دوزی قالین ومیوه خشك‌وغیره بمعرض نمایشی قرار داده که‌امتعه وپیداوار افغانی مورد دلچسپی موسسات آنکشورقرار گرفت وتاجر افغانی برای بار اول‌چندین‌قرار دادمیوه خشك رابا بعضی موسسات وتاجران عقد نموده وصادرات آن‌آغاز گردیده‌است .

۳- درهمین سال افغانستان درنما یشگاه ایتالیا که‌درشهر (باری) دایر گردیده بود اشتراك نموده وامتعه وپیداوار افغانی بـــه معرض نمایش قرار داده شد دراین نمایشگاه ۳٦ کشور افریقایی ـآسیایی ـاروپایی و امریکایی لاتین اشتراك داشتنـداین‌نمایشگاه توسط صدراعظم ایتالیاافتتاح وامتعه افغانی مورد دلچسپی قرار گرفت مگر مقدار فروش نسبت به‌نمایشگاه برلین کمتربوده که‌البته علت آن‌هم بعضی مشکلات ومحصول گمرکی بالای امتعه افغانی درنمایشگاه بود .

٤- وزارت تجارت دربرج‌عقرب سال‌جاری

در نمایشگاه آسیایی هند دردهلی جدید اشتراك نموده امتعه زراعتی-صنعتی وصنایع دست دوزی (میوه‌خشك -نباتات طبی) وغیره بنمایش گذاشته شد ازغرفه افغانی صد راعظم هند بازدیدبه عمل آورده از صنایع دستی پیداوار زراعتی وصنعتی افغا نستان تعدادزیادی هندیها وخارجی ها بازدید بعمل آورده وامتعه افغانی مورد علاقه ودلچسپی شان قرارگرفت.

٥- درجشن استقلال وطن غریز امسال ٦٠ موسسه تولیدی اشتراك کرده ووزارت تجارت برای معرفی تولیدات صناعی افغانستان زمینه را برای موسسات تولیدی مساعد ساخت تاضمن نمایش یك اندازه قابل ملاحظه تولیدات خود رابفروش برسانند و موسنساتیکه در جشن استقلال اشتراك ورزیده بودند عبارت انداز نساجی قدیری -منصوری-یسیوی -سیدمرتضی میها- امو-احمدزاده-واحدی موسسه پلاستیك احمد زاده -موسسات بوت آهو- عقاب -دوا- سازی هوخست- روغنیات- بتری آریا-قالین- شوئی -پلاستیك سازی وطن وشاهین-اسفنج- سازی -صابون سازی -شرکت کام -حیات- فرنیچر- آریانافلز- صدیق لابراتوار .

تدویر همچو نمایشگاه ها در خار ج ودر داخل تاثیرمفیدو به‌اقتصاد همه کشور ها ی جهان داشته وافغانستان بااشتراك در آنزمینه معرفی بهتر تولیدات خودرامساعد میسازدوتجار افغانی باسایر موسسا ت تماس قرار مـی نمایند .

٥- سهمگیری اداره انکشافی ملل متحددر مورد بهبود جمع‌آوری پشم افغانی .

دریناواخر برای بهبود وضع صادرات پشم وزارت تجارت درقسمت سور ت ،شست ،بسته بندی ومارکتینگ وقیچی نمودن آن به کمك اداره انکشاف فی ملل متحد درچوکات وزارت یك مدیریت پشمرا تاسیس نموده است که این مدیریت درسال جاری به‌راهنمایی متخصصین اداره انکشافی ملل متحد وساز مان مواد و خوراکه وزراعت جهان وما مورین فنی شعبه‌در در ولایات قند هار هرات طرز قیچی نمود ن پشمرا توسط قیچی های ماشین وترتیب جمع‌آوری بسته بندی آنرا غرض صدو ر به‌خار ج بـه مالداران آن ولا آموختاند ن وهمچنان ادا ره انکشاف ملل متحد برای پیشبرد پروژه مربوطه معادل سیصدو پنجاه هزار دالر ماشین آلا ت وپنجنفر متخصص رادر شقوق مختلفه برای راهنمائی درقسمت های قیچی نمودن تثبیـت نوعیت وتربیه پرسونل فنی برای پروژه مذکور قبولدارشده است باساس آن عنقریـب در حدودیکصدنفر کارگر افغانی رادر مر کزولایت قندهار به‌راهنمایی متخصصین پشم تحت تربیه گرفته وبعدابولا یاتیکه مراکز پشم تاسیس میشود اعزام نمایند .

چون فعلا در حدودشصت فیصد پشـم افغانستان ازولایت قندهارو نواحی آن حاصل و به‌خارج صادرمیشود ازینرو تاسیس مراکـز اولی این پروژه درقندهار درنظر گرفته شد ه است البته درآینده مراکز مذکور درمزار شریف وهرات هم رویکار خواهد آمد .

وزارت زراعت وآبیاری

پروژه تحقیق وخاکشناسی :

درفارمهای تحقیقاتی که در سرا سرکشو ر احداث گردیده انواع مختلف گندم ،جو ، جواری ،برنج ،پخته ،گل آفتاب پر ست ، کنجد وسایر انواع حبوبات ونباتات صنعتی به غرض بدست آوردن انواع بهتر آن ازنگاه — مقاومت درمقابل شرایط جوی ،تطابق محیطی حاصل دهی ،مقاومت در مقابل امراض وآفات نباتی مقدار کود مورد ضرورت تحت تحقیق ومطالعه قرارگرفته هکذا انواع تخمهای مذکور ازخارج وارد وپس از تحقیق ومطالعه انوا ع بهترآن که باشرایط جوی وغیره تطابق داشته است انتخاب وقسماً غرض تکثیر در فارمهای وزارت مورداستفاده قرارگرفته، قسماً به منظور تکثیر بدسترس زارعین کشور گذاشته شده است کذا تحقیقات بالای انواع میوه جا ت صورت گرفته درین قسمت نیز یك تعداد زیاد نهال های مثمر وغیر مثمر تحت تحقیق قرار گرفته ودرنتیجه انواع بهترنهال ها وقلمه های اصلاح شده بدست آمده وبدسترس زار عین فارمهای دولتی وغیره گذاشته شده است .

درقسمت تأسیس باغها دربعضی ولایات اقدامات صورت گرفته وشرایط تأسیس طرز نهال شانی بامدنظر قرار دادن فاصله بین نهال ها استعمال کود ،شاخچه بری وغیره اقدامات صورت گرفته است .

هکذا در فارمهای تحقیقاتی یك تعدا دزیاد نهال های مثمر پیوند گردیده است .درقسمت اصلاح سبزیجات انواع مختلف سبزیجا ت تحت تحقیق قرار گرفته وپس از آن جنس بهتر آن انتخاب وبمعرض تکثیر گذاشته شده است. همچنان یکتعداد زیاد تخم ها ی اصلاح شده غرض تکثیر درفارمهای وزارت ودهاقین توزیع گردیده است .

درفارمهای تحقیقاتی انواع پخته داخلی و تخم های وارده از خارج تحت تحقیق قرار گرفته پس از تحقیق مقدار کود موردضرور ت شرایط جوی تعداد دفعات آبیاری وغیره جنس بهتر آن از نظر حاصلدهی ومقاومت دربرابر امراض وغیره بدست آمده وبه غرض تکثیر به دسترس دهاقین وفارمهای تکثیری گذاشته شده است .

هکذاانواع مختلف نباتات صنعتی دیگر مانند کنجد ،گل آفتاب پرست وغیره تحت تحقیق قرارگرفته وانواع بهتر آن از نظرحاصل زیادمقاومت دربرابر امرا ض وآفا ت وغیره انتخاب تحت تکثیر قرارگرفته است .

لابراتوار کیمیاوی زراعتی :

۱ـ بمنظور معلوم کردن مواد نمکین خا ك نقاط مختلف کشور نمونه های مختلف خاك تحت — تجزیه لابراتواری قرار گرفته است تانظر به به آن کود مورد ضرورت استعما ل گردد .

۲ـ نمونه های لوبیا وسایر حبوبات به منظور معلوم کردن پروتین درآنها تحت تجز یه قرار گرفته است همچنان تجزیهٔ رشقه و دیگرعلوفه جات بغرض معلوم کر دن پروتین فیصد ی خاکستر وشرشم به منظور معلو م کرد ن فیصدی روغن آن صورت گرفته است .

۳ـ انوا ع زیره ازنقطه نظر موجودیت مواد خارجی در آن تحت تجزیه قرار گرفته است .

کریدت وکو پراتیف :

الف ـ مؤسسهٔ تربیوی :

طبق پروگرام مرتبه این مؤسسه درسال جاری ۳۷نفر فارغان صنف ۱۲را تحت تربیه گرفته وتحت نظر متخصصین داخلی و خارجی مضامین زراعت وکوپراتیف به تدریس آغاز نمودند .

ب ـ مرکز انکشافی زراعتی کهدا من :

هدف این مرکز بلند بردن سطح حیاتـی دهاقین تحت ساحهٔ پروژهٔ که منابع در امـد شان اوسط ویاتحت اوسط باشد . کمك و رهنمایی در تأسیس اتحادیه های دهاقین و همچنین بهبو د بخشیدن خدمات مؤسسـات دولتی پیرامون انکشاف زراعت درسا حـهٔ

تحت کار پروژۀ برای رسیدن به‌اهداف فوق فعالیت های ذیل درین مرکز صورت گرفته است ، ازطریق این شعبه تعداد ۴۵۰۰ قطعه سند تکمیل‌گردیده که مطابق آن اعضای کوپراتیف مواد تولیدی خودرا بدست‌آوردند ومواد مذکور قرار ذیل است :

کود دای امونیم فاسفیت ۱۱۰۶۲۶ـ کیلوگرام
کود پتا شیم سلفیت ۱۴۹۹۳۴ـ کیلو گرام
کود یو ریا ۱۱۲۱۷۰ ـ کیلو گرام
پودر سلفر ۴۴۰۰۰ـ کیلو گرام
کوپراویت بلو ۳۱۲۶ـ کیلو گرام
ویتل سلفر ۳۷۱۵۰ـ کیلو گرام

فعالیت های مارکیتنگ :

چون حجم مارکیت های داخلی برای فروش کشمش کمتر ازحجم تولیداست وهم بااستفاده از تکتیك های جدید زراعتی انگور بمراتب بلند رفته است روی این منظوریك سلسله تحقیقات واقدامات در قسمت مارکیتنگ بعمل آمده است کیفیت انگور کشمش با استفاده از ادویه های لازمه وسورت وبار بندی بلندبرده شده‌است .

ج- مرکز انکشاف زراعت بغلان :

جهت رهنمائی زارعین پخته کار ولبلبو کار این ساحه قطعات نمایشی و تجربوی پخته احداث گردیده وطرق‌بذرکود دادن‌وغیره امور به دهاقین آموخته شده ودر قسمت معالجه وتداوی حیوانات و هم در قسمت جلوگیری از بروز امراض نباتی فعالیت بعمل آمده است .

تربیهٔ پرسونل وانکشاف جنگلات :

الف ـ انستیتوت اشجار زود رس که شامل قوریه گذرگاه جنگلباغ غزنی فارم قشلاق اختر بغلان خم هندوی لوگر وفارم مرکزی ولایت بامیان است که مطالعات بالای ۱۵۲۰۰ ـ اصله‌نهال و ۵۰۰ قلمه‌ریشه‌دار ، بی‌ریشه که درقوریه گذرگاه غرس شده بعمل آمده است . همچنان ۶۵۰ـ اصله چنار درولایت غزنی ۸۲۰۰ـ قلمه دربغلان و ۶۲۵۰ـ اصله درجنگل خم‌هندو غرس‌گردیده تطبیق کود وادویه ضد حشرات و امراض صورت گرفته است .

ب- شعبهٔ اقتصادی جنگلداری :

یك سلسله مطالعات درمورد کیفیت و نوعیت انواع چنار ومارکیت چنار ومصرف سالانه چوب چنار صورت گرفته ودر نتیجه مطالعات ثابت گرد ید که چنار نوع عرعر چهاردهی سالم ومقاوم بوده ومورد استفاده زیاد مستهلکین قرار میگردد .

ج- شعبهٔ کتب عالی جنگلداری :

این شعبه که‌فعلا دارای ۱۵نفر محصل بوده وتوسط متخصصین داخلی وخارجی مضامین مسلکی درآن تدریس میگردد حسب نظریهٔ متخصصین متعلمین برای یك مدت بمنظور تدریس عملی عازم ساحهٔ چپه دره گردیده ودرساحهٔ چپه‌دره اعاشه ودیگر لوازم برای محصلین تهیه گردیده ومتعلمین در ین ساحه ازطرف متخصصین بصورت عملی تدریس میشوند .

د- شعبهٔ سروی وانجنیری :

به‌تعداد ۴۵ قطعه نقشه یك‌بر پنجاه هزار ولایت کنرها ، لغمان وجلال‌آباد ویك تعداد بمقیاس یك‌بر سی هزار ساحه‌چپه‌دره بمنظور تنظیم جنگلها وعلفچر ها وبهره برداری آنها ترتیب ونقشه یك‌برده هزارسرك ساحهٔ‌چپه‌دره ترتیب گردیده است . همچنان سروی بعضی ساحات صورت گرفته است .

پروژه زیتون وپسته :

۱- ولایت بادغیس مقدار چهار سیرپسته خندان در دوهزار خریطه پلاستیکی ودوسیر پستهٔ کورك درموضع جنگل کته‌قل بذر گردیده است . همچنان تعداد ۷۵۰۵ـ اصله نهال درفارم مذکور غرس شده است . کذا کار احداث تهانه محافظین در کوکچا تل جریان داشته وترتیبات مقدماتی جهت‌احداث یك باغ آبی پسته روی دست است .

پروژهٔ پستهٔ ولایت سمنگان :

تعداد ۷۵۰۰ ـ خریطه پلاستیکی در باغ حضرت سلطان بذرگردیده وده جریب زمین درموضع مذکور جهت احداث یکباغ پسته انتخاب گردیده‌هکذا ۶۵۰۰ـخریطه پلاستیکی ازقوریه غرس‌ودرفارم انتقام داده‌شده‌است .

پروژهٔ زیتون خوست ولایت پکتیا :
درین پروژه درحدود ۳۰۰ اصلـه نهـال وحشی ۸٤ـ اصله نهال ایطالوی غرس و هفت سیر تخم پسته بذر وهمچنان ۱۵۰ ـ اصله پیوند صورت گرفته و ۲۵۰ـ اصلـه نهال پیوندی درفارم انتقام داده شده‌است.

پروژهٔ اصلاح وتکثیر علفچر :
این پروژه که‌شامل استیشن های بادام‌باغ علی‌آباد چمتله وناور است درهر کدام ایـن استیشن هاانواغ مختلف تخم های علفچـر جهت تحقیق وتکثیر بذر گردیده ویکمقدار زیاد ازین تخم هاغرض تکثیـر جمـع آوری گردیده است . هکذا یك تعداد نقشـه هـا بمقیاس های مختلفه از ولایات کشور تهیـه وچاپ وغرض استفاده بدسترس ما موریـن فنی این پروژه گذاشته شده است که ازروی نقشه های فوق ساحهٔ علفچر های طبیعی و غیرطبیعی توضیح شده میتواند .

پروژهٔ قوای سبز :
فعالیت‌این پروژه که‌شامل ساحهٔ بندقرغه سرك شمالی چمن حضوری تپهٔ مقبره وقوریه پغمان است عبارت ازغرس نهال ها وبته‌های زینتی درمواضع مذکور آبیاری وحفظ ومراقبت آنهاست درین مدت ۸٤۷٦۵ـ اصله نهـا ل درمراکز فوق غرس گردیده است .

پروژهٔ حفاظهٔ نباتات وقرانطین :
هدف این پروژه که عبارت ازجلوگیـری از بروز افات وامراض زراعتی ومجادله بـا حشرات مضره‌وامراض وآفات نباتی قرار ذیل است :

مجادله علیه امراض اشجار ۵۳۵٦۲۱ـ اصله
مجادله علیه خاکستر ك ۱۱۱٤۱۲ـ اصله‌تاك
مجادله علیه امراض‌گندم ۱۷۲٤۷ـ کیلوگرام
مجادله‌علیه موشهای‌مضره ۱۱۸۹۵۰ـجریب‌زمین
مجادله‌علیه‌سایرامراض‌نباتی ۱۰۷۵٤ـجریب‌زمین

هکذا تعداد ۲۵٦۱ـ قطعـه سـر تفیکیت قرانطین نباتی توزیع گردیده که‌ازین در ك ۲۵۵۰۵۰ـ افغانی عاید دولت شده‌است .

پروژهٔ القاح مصنوعی :
به منظور بدست آوردن انـواغ بهتـر حیوانات ازنگاه شیر گوشت پشم و غیـر ه وجلوگیری از امراض حیوانی این پرژوه در استیشن های مجهز باوسایل لازمه در تمام نقاط کشور فعالیت نموده وحیوانات اها لی راهمه وقته تلقیح مینماید بدینمنظور یکتعداد حیوانات نسلی رابغرض اصلاح نسل سا یر حیوانات تحت تربیه قرار داده است ، در مدت شش ماه گذشته علاوه براستیشن های قبلی یك تعداد استیشن های ثابت وسیـار جدید تأسیس گردیده ویو میه حیوانا ت مراجعین رامعاینه وتلقیح مینماید .

حیواناتیرا که درمدت راپوری تلقیـح نموده در استیشن های گذرگاه ، شمالـی لوگر ، پغمان، بینی‌حصار بلخ،غزنی وفاریاب به ۱۱٦۱۲ـ راس حیوان میرسد، علاوتاً به منظور جلوگیری از امراض ۱۰۱۰۱٤ـ حیوان درنقاطمختلف کشورتداوی گردیده وبه‌صاحبان ۱۳۹۵۱ ـ حیوان هدایات لازمه صحـی داده شده است .

پروژهٔ مرغداری :
هدف این پروژه که‌عبارت ازاصلاح جنس مرغهای داخلی وبمیان آوردن جنس هـای بهتر تخمی وگوشتی وترویج آن در کشو ر است درفار مهای‌بگرامی وبینی‌حصار اجراآت ذیل رابعمل آورده است .

۱ـ مقـدار ۳۱۹۲۸ـ دانـه تخـم مـر غ ۲۵٦٤ـ دانه تخم مرغابی تولید و از آنجمله ۱٤٤۲۱٤ـ دانه تخم مرغ و ۱۸۸٦۷ ـ دانه تخم مرغابی بفروش رسیده است .

۲ـ ۵۳٤۳۱ـ قطعه چوچه مرغ و۲۹۲۸ ـ چوچه‌مرغابی تولید گردیده و۳۹۵۱۹ـ چوچه مرغ و۹۲قطعه چوچه مرغابی به‌اهالی توزیع گردیده است .

۳ـ به‌تعداد ۲۸٤۰ـ قطعـه مـرغ کلان و ۵۳۹ـ قطعه مرغابی کلان فروش وتوز یـع گردیده است .

اجراآت پروژهٔ ماهی :

انواع ماهی های داخلی وچوچه ماهی های سال‌گذشته که‌دراثرتکثیربدست آمده‌است‌وبنام های‌کارپ معمولی علفی نقریی وسرپهن یاد میشوند در استیشن های ماهی دروننه نغلو سروبی وآب ایستاده درونته تحت تر بیـه وتکثیر قرار گرفته که تکثیر ماهی دراستیشن های مذکور بطور ذیل صورت گرفته است :

استیشن نغلو ۸۹۰۰۰۰ ـ دانه

استیشن سروبی ۱۸۲۰۰۰ـ دانه
استیشن درونته ۳۵۰۴۴۰ ـ دانه
استیشن قرغـه ۴۰۰۰۰ ـ دانه
آب‌استاده درونته ۲۰۴۰۰ ـ دانه
وهکذا بتعداد ۱۰۵۹۶۵ ـ دانه ماهـی کارپ علفی و ۲۱۳۴۹۵ ـ دانه ماهی کار پ تقریبی تکثیر گردیده است . مامورین مربوطه این پروژه غذای ماهی رابصورت فنی تهیـه نموده ودر قسمت‌حفظ ومراقبت وبهره برادری از ماهی یك سلسله اقدامات بعمل آمـده است .

پروژهٔ پیله وری :

پروژهٔ پیله وری که‌شامل اشتیشن هـای مرکز عبدالخیل وپیله وری هرات است در مورد انکشاف وبهره برداری فنی ازکرم پیله فعالیت نموده وهم باپیله وران انفرادی که درنقاط مختلف کشور به تربیهٔ کرم پیلـه اشتغال دارند کمك فنی نموده درانواغ اصلاح شده کرم پیله راکه دراستیشن های مختلفه تکثیر گردیده بدسترس پیله وران گذاشته است .چنانچه ۱۱۸۶۹۰ـ جعبه ودوازده‌گرامه تخم پیله حاصله سال ۱۳۵۰ به‌پیله وران مرکز وولایات توزیع گردیده ودرمورد فروش غده های ابریشم اثر مطالعاتی صورت‌گرفته ودرمورد باکمپنی هولندیا تماس بعمل آمده است .

در کمپاین اول ودوم وسوم که‌بتاریخ ۸ میزان خاتمه یافت به‌ترتیب ذیل حاصـــل بدست آمده است .

جعبهٔ ۱۲گرامهٔ تخم‌پیله ۲۰۰۰۰ـ جعبه
تخـم ما د ری پیلـه ۹۴۸ ـمترصحن
تخـم تجـا ر تـی ۲۹۹ ـ متر صحـن
غوزه خسك انکشافی ۸ر۶۱۶ ـ کیلـو

در حدود ۵۵۰۰۰ـ اصله نهال توت‌پیوند گردیده تاازآن بغرض تغذیهٔ کرم‌پیله استفاده گردد .

پروژهٔ صحت وتولید حیوانی (انستیتوتی وترنری):

طبق پروگرام مرتبه بمنظور تربیهٔ‌پرسونل فنی در رشته های مختلفه زراعت یکتعـداد شاگردان مسلکی این انستیتوت تحت تربیه قرار گرفته است ودر قسمت اعاشه واباتـه وتهیهٔ لوازم درسی وتهیهٔ پروگرام به‌منظور مشاهده عملی محصلین اقدامات لازمه بعمـل آمده است .

لابراتوار های وترنری : این لابراتوار ها که‌شامل شعبهٔ بکتریالوژی ویـرو لـوژی و لابراتوار تشخیصی است انـوا غ مختلـف واکسین های مورد ضرورت استیشن هـا ی مالداری تولیدگردیده‌بمعرض استفاده‌لابراتوار های مذکور گذاشته شده وهم یکتعداد زیـاد حیوانات اهالی درین استیشن ها تـدا وی وبعضاً به‌حیوانات مریض هدا یات لاز مـه داده شده است .

پروژهٔ‌تدقیق سامان آلات کوچك‌زراعتی :

ورکشاپ های ثابت و بسیار این پروژه دراکثر ولایات کشور فعالیت نموده انوا غ مختلف ماشین آلات که ازخارج وارد گردیده نصب وفعال گردیده وبعداز تدقیق ومطالعات و نمایش به‌اهالی بدسترس‌زارعین گذاشته است . کذا یکتعداد واترپمپ ها بظرفیت‌های مختلفه ازطرف این پروژه بدسترس اهالی وفارمهای زراعتی گذاشته شده‌است .

پروژه هاید رالوژی وتقنین آب :

بمنظور جمع آوری معلومات راجع بـــه مقدار جریان آب‌سیلاب‌ها وترسبات دریاهـا متخصصین ومامورین فنی این‌پروژه درهرماه یك یادو مراتبه از استیشن های هایدرالوژی که درسر تاسر کشور احداث شده وتعـداد آن به ۱۸۵ ـ استیشن میرسد دیدن نموده‌و راپور های‌مربوطه خویش راراجع به‌مقدارآب دریاها رسوبات وغیره بانمونـه های آب و رسوبات بدست آورده وغرض اجراآت مز ید بمرکز ارسال داشته اند همچنان متخصصین این رشته یك‌پروگرام ترنینك برای مامورین فنی ترتیب نموده ومامورین مذکور در بالای استیشن هاید رالوژی ازجریان طرزالعمل ها دیدن نموده اند کذا استیشن هائیکه دراثـر سیلاب وغیره ازبین رفته ویا قسما متضرر شده بودند ازطرف این پروژه تحت ساختمان وترمیم گرفته شده ودوباره فعـال گردیـده است .

هکذا متخصصین مربوط به‌شعبهٔ تقنین و انسجام آب بمنظور بدست آوردن ارقام لازمه پلانگذاری انکشاف منابع آب یک سلسله راپورها درقسمت هایدرآلوژی هایدراجیالوژی وبرمه کاری‌بدست آورده‌ودر مورد اقتصادیت وعدم اقتصادی بودن این فعالیت ها معلومات مفصل ترتیب نموده‌اند .

پروژهٔ آبهای تحت الارضی :

مطالعات هایدراجیالو جیکی که شا مل مطالعات جهت تهیه آب برای علفچر ها در ساحات مختلف کشور وهمچنان مطالعات بمنظور تهیه آب اشامیدنی است که این مطالعات دراکثر ولایات عملی گردید است .

تحقیقات جیوفز یکی ــ بمنظور بدست آوردن تحت وارتفاغ نقاط جیوفزیکی مامورین فنی جیوفزیك در ساحات مختلف کشور فعالیت نموده و نمونه های آنرا بدست آورده اند .

برمه کاری ــ که‌شامل حفرچا های عمیق درپروژه ها ومراکز مهم نقاط مختلف کشور است درحدود ٢٥ حلقه چاه عمیق راتحت کار گرفته قسماً تکمیل وبعضاً کارآن ادامه دارد .

پروژهٔ آبیاری کوچك :

این پروژه به‌اساس کریدت بازمینداران دراصلاح واعمار مجدد شبکه های آبیاری توسعه وبهره برداری آبهای زیر زمینی انکشاف وتقویه زراعت و تجهیزات زار عین باوسایط عصری وقتی ایفای وظیفه میکند که مامورین فنی این پروژه پس ازمطا لعه امکانات آبیاری وتحت آبیاری در آوردن بعضی مناطق کشور راپور های مفصل‌درمورد تهیه وبدسترس مقامات و ذیعلاقه سپرده‌اند درمنا طقیکه امکانات استفاده از آبهای تحت الارضی موجود است سروی توپو گرا فی دیزاین وغیره آنها صورت گرفته در مورد تهیه واترپمپ وغیره بابانك زراعتی تماس بعمل آمده .

در مورد استفاده از آبهای تحت الارضی ساحهٔ قندهار یك‌مرکز منطقوی تأسیس گردیده مرکز وظیفه دارد تادرمورد درخواست های اهالی راجع به‌واتر پمپ وحفر چاه ها ترتیب أثر داده ودرمورد تهیه قرضه وماشین واترپمپ باموسسات ذیعلاقه تماس بعمل آورده وبدسترس اهالی‌بگذارد. هکذا درمورد درخواست های اهالی بادغیس وهرات به واترپمپ تماس مستقیم بااهالی بعمل آمده راپور مفصل درین مورد تهیه گردیده وتحت غور وبررسی قررا گرفته است . در نتیجه این نوع فعالیت ها زمینه استفاده از آبهای تحت الارضی درین مناطق بصورت وسیع مهیا خواهد شد .

این مطالعات درساحهٔ دشت بکوانیز بعمل آمده است .

پروژهٔ بندهای کوچك :

بمنظور توسعه شبکه های آبیاری یکتعداد پروژه های خورد وزود ثمر آبیاری که بامصرف کم واقتصادی که یك ساحهٔ نسبتاً کم راتحت آبیاری در آورده رویدست گرفته شده که‌این پروژه ها عبارت است ازپروژهٔ کوکچه نهرکریم شاهروان سنگ مهربدخشان هجده نهر مزار شریف خشت‌پل وغیره .

مدیریت عمومی توپو گرافی :

توسط این شعبه سروی توپو گرافی ساحات مربوط به دریای کوکچه نهر کریم ساحهٔ حیرتان ولایت سمنگان اشکمش نهر شاهی مزارشریف کاریز میر ساحهٔ‌قره‌پرچوی مربوط ولایت تخار ساحهٔ بندسلمه صورت گرفته وسروی جیالو جیکی ساحهٔ حیرتان وبرمه کاری وتحقیقات جیولو جیکی مو ضع بندسلمه هرات انجام یافته‌است .

پروژهٔ آبیاری پروان :

این پروژه که‌به منظور ساحهٔ پروان فعالیت مینماید شامل احداث‌بندآب ساختمانی سیفونها پلها وپلچك اعمار ساختمان های رهایشی استیشن برق وغیره است . به ادامهٔ فعالیت های گذشته درجریان شش‌ماه سال جاری اجراآت ذیل صورت گرفته‌است:

١ـ درمرکز تعمیرات پروژه :

کندن کاری ١٦٤ـ متر مکعب
پر کار ی ١١٨ـ متر مکعب
سنگ کاری ٣٣٨ـ متر مکعب

هکذا یك سلسله فعالیت های ساختمانی دیگر ازقبیل رنگمالی خشت کاری پوشش وغیره به‌انجام مختلفه درین قسمت صورت گرفته است .

٢ـ دراستیشن برق :

کندن کاری ٩٥١٥٠ـ متر مکعب
کانکریت‌ریزی ٢٧٦٣ـ متر مکعب

سنـگ کاری ۵۳۵ ـ متر مکعب
تهیه ریگ جغل ۲۳۰۰۰ـ مترمکعب
اجراآت دیگر که درین مورد صورت گرفته عبارت از هموار کاری سوب کاری پلستر کاری ونصب بلاك های آهنی است .

۳ـ در قسمت کانالها :

کندن کاری ۲۳۹۰۴۰ـ متر مکعب
پـر کاری ۵۰۶۸۰ـ متـر مکعب
سنـگ کاری ۶۵۲۰ـ متر مکعب
کانکریت ریزی ۵۰۶ ـ متر مکعب
سلوب کاری ۵۲۴۳۰ـ متر مربع
پلستر کاری وهنگاف کاری ۷۹۳۳ـ مترمربع

کذا ریگ مورد ضرورت این پروژه بـه سایز های مختلف درفابریکه دریگـر شـن سعدالله تهیه گردیده ودر شاب سیمینا بی سیخ گول بسایزهای مختلف تهیه شده است.

پروژهٔ آبیاری بندسرده غزنی :

قرار ذیل است .

اجراآت شبکه های آبیاری بندسرده غزنی
کنــد نکار ی ۸۸۵۱۶۸ـ متر مکعب
کندنکاری دوباره پر کاری ۲۳۵۹٦٤ـ متر مکعب
هموار کاری ۹۲۳۰۸۰ـ هکتار
تسطیح کاری توسط نفر ۱۳۵۳۷ـ متر مربع
سنگ کاری وفرش سنگ ۸۳٦٤ـ مترمکعب
کانکریت غرقه وآهندار ۱۵۸ـ تن
مواد کانکریت ۵۱۱ـ تن
نصب آهنباب ۱٤٦٤۷ـ تن

ترویج وانکشاف زراعت :

پروگرام گنـدم : منظور عمـدهٔ پروگرام ترویجی عبارت از تغییر ذهنیت دهاقیـن است در برابر متودهای عنعنوی وآشنا ئـی آنها باطریقه جدید کشت وزراعت که درنتیجه حاصلات فی واحد زمین بلند رفتـه وعایـد دهاقین زیاد میگردد که رسیدن به این اهداف ایجاب تبلیغات مؤثر رامینماید .

برای رسیدن باین مقصد پروگرام گنـدم در پهلوی سایر پروگرام هـای ترویجـی گنجانیده وبرای تطبیـق آن یکتعـدا د زیاد مامورین فنی در پهلـوی دهاقیـن فعالیـت مینمایند تاجائیکه ملاحظه میشود تعداد زیاد دهاقین آمادگی خودرادربرابر تطبیق پروگرام های ترویجی نشانداده واز متود های جدید در فارمهای خویشس استفاده نموده انـد .

روی این منظور ریاست عمومی انکشاف زراعت تبلیغات فنی راچه ازطریق رادیو وچه ازراه جرایـد پامفلیت هـا وچارت ها بدسترس دهاقین میگذارد وهم مامورین فنی بغرض بلند بردن حاصلات گندم کمك ور هنمائی ها ی لازم رابه دهاقین مینمایند .

تماین این موضوعات عموماً از راه دایـر نمودن مجالس بادهاقین ومفاهمه باآنهانشر وتبلیغ میشود ، فعالیت های ترویجی گند م قرار ذیل است :

توزیع گندم بهاری ۵۳٦٦۸ ـ کیلوگرام که در ساحهٔ ۲۸۸۲٫۷ـ هکتار زمین بذرشده
توزیع کود کیمیاوی «بصورت نقده وقرضه» .
یـور یـا ٦۹٤۲٦٤۲٫۵ـ کیلو گر ام
دای امونیم فاسفیت ٤۵٤٤٤٦۸٫۵ کیلوگرام
سوپر فاسفیت ۷۹٦۱۳ـ کیلو گرام
تعداد ٦۰۲ قطعه زمین نمایشی درنقاط مختلف کشور احداث گردیده که د هاقین از آنهـا دیدن نموده وباطرز دادن کود آبیاری وغیره آشنائی حاصل نموده اند .
احصائیه گیری حاصلات گندم درهرولایت.
گرفتن راپور صحیح از اراضـی زراعتـی «جریان دارد»

مجادله علیه امراض وافات
مراعات تناوب زراعتی درموقع بذر .
رهنمائی راجع به استعمال کود کیمیاوی درگندم های اصلاح شده ومحلی .
بازدید زارعین از رفـع حاصلات قطعا ت نمایشی .
آشنا ساختن دهاقین به ماشین وآلات مختلفه زراعتی .
نمایشس فلم های زراعتی بزارعین .

همچنان فعالیت های ترویجی در قسمت سایر حبوبات مانند جواری شالی وسبزیجات صورت گرفته دراین مدت یکمقدار تخم اصلاح شده حبوبات وسبزیجات بزارعین توزیـع گردیده وبعضاً قطعات نمایشی ازین حبوبات سبزیجات احـداث گردیـده و دهاقیـن در بالای آنها رهنمائی های لازمـه شده انـد .
مقدار کود کیمیاوی که به منظور فوق توز یع گردیده قرار ذیل است :

یوریا ۱۹۸۵۵ـ کیلو گرام
دای امونیم فاسفیت ۱۳۰۳۵۲ـکیلو گرام
سوپر فاسفیت ۱٤۸۵۰۰ـ کیلو گرام

پروگرام پخته :

منظور از پروگرام ترویجی پخته عبار ت از معرفی انواغ جدید پنبه اصلاح شده است تاتولیدات پنبه کشور به یك پیمانه‌وسیعی بلند رفته ودهقان عاید بیشتری بدست‌بیاورد برای نیل باین اهداف پروگرام های ترویجی متوجه رهنمائی دهاقین بطریق فنی بذرپخته شده چنانچه مقدار ۲۷۰۸۷۰۰ـ کیلـو گرام تخم اصلاح شده پخته به‌منظور تکثیربزارعین توزیع گردیده است .

پرو گرام میوجات :

چون تقاضا به‌میوهٔ افغانستان درمار کیت های خارجی بسیار زیاد بوده وهم افغانستان برای نموی اکثر میوه جات مناسب است چون مقاو مت برای مقاصد حمل ونقل خیلی هـا مهم است ازینرو توجه امور ترویجی درقسمت میوه فعلا درقسمت انواغ مناسب میوه کـــه بجاهای دور دست حمل شده بتواند معطو ف گردیده برای این منظور پروگرام اصـــلا ح باغات میوه رویدست گرفته شده تا دهاقیــن به‌امور فنی باغداری اشنا گردند برای اینکه قناعت دهاقین به‌امور فنی باغداری فرا هــم شده باشد ۱٦قطعــه باغ نمونــوی درولایات غزنی، فراه ،لوگر ،وردك ،سمنگان وکا بل احداث شده است تادهاقین امور فنی مربو ط باغداری ازقبیل ترتیب شاخچه بری پیونـد استعمام کود کیمیاوی ومجادله علیه حشرا ت بچشم وسر مشا هده نمایند .

انکشاف وادی ننگرهار

کومپلکس انکشاف وادی ننگرهار بمنظور آبادی وآبیاری ساحهٔ ۳۱۱۸۰ هکتار ز میـن بشمول ۶۶۸۰ هکتار زمین آباد سابقه مردم بمیان آمده که از مجموع فوق‌الذکر آبـادی ۱۷۹۰۰ هکتار زمین آن درمرحلهٔ اول‌تجویز وآبادی ۶۶۰۰ هکتار مر حلهٔ دوم بـه آینده موکول گردیده ، تاحال ۱۳۶۱۷ هکتار زمین، آبادوبه بهره برداری سپرده شده است که از آنجملـه ۵۸۱۸ هکتـار بشکل دو فـارم میکانیزه دولتی و ۷۵۷۱ر۴ هکتار زمین‌مربوط خارج فارمها میباشد که عنقریب یك اندازه زمین خارج فارمها بمردم بی زمین توزیـــع میگردد .

کار ساختمانی تأسیسات اساسی کانا ل درسال ۱۳۳۹ـ آغاز وساختما نهای ذ یـل تاسال ۱۳۴۳ **تکمیل گردید .**

۱ـ بندآب گردان بالای دریای کابل بـــه ارتفاع ۲۲متر وظرفیت کاسه بندبه گنجایش ۴۰ ملیون متر مکعب .

۲ـ فابریکهٔ برقآبی به‌قوهٔ یازده هـز ار کیلوات .

۳ـ کانال عمومی بطوم ۷۰ کیلو متـر و ظرفیت ۵۰متر مکعب فی ثانیه با۱۷ سیفون معکوس ویـل وپلچك وغیـره جو یـهـا ی فرعی آن .

۴ـ تونلهای سر خدیوار بطول مجمو عی ۸۸۰۰ـ متر .

۵ـ ستیشن واترپمپ های غوچك که در دومرحله آب رابه‌ارتفاع ۵۵متر بالا میکنـــد بظرفیت ۴متر مکعب آب‌فی ثانیه .

۶ـ اعمار قصبه های درونته وثمر خیـل وبتی کوت جهت رهایش متخصصین مأمورین وعمله ریاست .

۷ـ اعمار ورکشاپ های ترمیم موتر د ر درونته ، ثمرخیل وبتـی کوت وفابریکـــه کانکریت ریزی ونجاری در ثمرخیل .

۸ـ فارم میکانیزه دولتی هده :

فارم میکانیزه دولتی هده ساحهٔ عمو می ۲۷۷۴ر۵ـ هکتار زمین آباد شده را احتـوا میکند ، این فارم باتمام وسایل وو سایـــط تخنیکی زراعتی ، مجهز بوده، امورساختمانی آن درسال ۱۳۴۶ شـروع ودر سال ۱۳۴۹ خاتمه پذیرفت .

قصبه فارم درساحهٔ ۱۳۵ر۶ هکتار وا قع شده است ،مجموع تأسیسات قصبه فعا لیت نورمال کار وتولیدات راتأمین و در آینـده برای رهایش ۷۹۹ عایله و ۱۷۸ نفرمجرد و مأمورین وکار گرانَ ، کفایت خواهد کرد .

فعلا مرحلهٔ اول ساختمان تعمیرات ، نظر به ضرورت کنونـی فارم ، تکمیل گردیـده که‌شامل ۴۱ باب تعمیر یك منزله برای ۷۴ عایله ویك باب‌تعمیر رهایش دو منز لـه برای ۵۰نفر میباشد .

بر علاوه تعمیرات رهایشی ، تعمیر اداره مرکزی فارم ، رستوران ۵۲ نفری وداش نان بظرفیت سه تن نان حمام به‌گنجایش ۱۵ نفر وهم کلینیك صحی برای تداوی مأمورین وکار گران ساخته شده است ، در پهلـوی قصبهٔ رهایش ، تعمیرات تولیداتی ذیل‌اعمار گردیده است :

۱ـ کومپلکس ترمیم ماشین وآلات‌زراعتی وموتورها .

۲ـ میدان حفاظت ماشینها وعراده جات .

۳ـ کومپلکس پرو سس اولیه میـــو ه ستروس وزیتون .

۴ـ کومپلکس مالداری .

۵ـ در عموم ساحهٔ قصبه فارم مواصـلات لازمی انجنیری ازقبیل نـل آب ،تیلفـون و کانالیزا سیون تمدید گردیده است .

این فارم بمنظور تولید نباتات ستروس وزیتون احداث گردیده است که در آینـده، ساحهٔ باغها قرارذیل خواهد بود .

۱ـ باغهای ستروس ۷۱۸ هکتار .

۲ـ باغهای زیتون ۸۰۵ هکتار .

نها لشانی باغهای ستروس وزیتو ن در سال آینده خاتمه یافته وتاحال‌باغها درساحهٔ ذیل احداث گردیده است :

۱ـ ستروس ۵۲۹ـ هکتار .

۲ـ زیتون ۷ر۸۰۰ ـ هکتار .

حاصلات سالانه میوه ستروس وزیتو ن در زمانیکه باغها بالای حاصل مکمل بیایـد درنظر است که‌ازفی هکتار مقدار ذیل حاصل استحصال گردد :

۱ـ مالته‌ازفی هکتار ـ۵ر۲۵تن .
۲ـ زیتون ازفی هکتار ـ ۰ر۱۰تن
در متباقی ساحهٔ زمین فارم ،نباتات علوفه ئی وحبوبات ، کشف خواهد شد ، همچنان درپلان پیشبینی شده فارمها اصلاح وتخلیط جنس گاو وطنی باجنس خار جی برای تولید شیر، درنظر گرفته شده است تاازآن حاصلات بهتر بدست آمده بتوا نند وهم ازکود حیوانی‌آن برای باغها استفا ده بعمل‌آید ، فعلا درفارم هده ٤٤٦ موجود است که منجمله ۱۶۰ رأس‌آن، ماده‌گاو وازآنجمله ۹۳ فردآن ، شیرده میباشد .
ستیشن مرغداری ثمرخیل که‌بفارم هده مربوط بوده ، درسال ۱۳٤۵ به‌تولید شرو ع نموده ویك انکوباتوربظرفیت ۳۹۰۰۰ دانه‌تخم فعالیت مینماید که‌چوچه های مرغ فیل مرغ ومرغابی ازآن بدست میآید .

فارم میکانیزه دولتی غازی آباد :

فارم میکانیزهٔ دولتی غازی آباد در سال ۱۳٤٤ شروع به‌فعالیت نمود ودرسال ۱۳٤۷ بهره برداری آن آغاز گردید وساحهٔ عمومی آن ۳ر۲۹۳۶ هکتار زمین میباشد .
این فارم نیز باوسایط ووسایل تخنیکی زراعتی مجهز میباشد .
در قصبهٔ فارم تعمیرات رهایشی عمارات دوایر اداری وامور تولیداتی‌ساخته شده‌است که‌درآن سه‌باب تعمیر مهما نخانه گنجایش ۵۰ نفر درناحیهٔ رهایشی قصبه‌اعمار گردیده است . وعلاوتاًمغازه سالون مجلس‌رستوران شفاخانه ۱۵ بستره ئی داش نان پزی حمام مکتب برای ٤۵۰ نفر طلبه وغیره تعمیرا ت ساخته شده است.
هدف تشکیل این فارم‌نیز مانند فارم‌دولتی هده ، احداث باغهای ستروس وز یتو ن میباشد . ساحهٔ باغها درفارم غازی آباد قرار ذیل است :
۱ـ ستروس ۱۳۲۰ـ هکتار .
۲ـ زیتون ۳۲۵ـ هکتار .
نهالشانی باغهای سترو س وزیتون در سال آینده خاتمه خواهد یافت ، تاکنو ن باغها درساحات ذیل ، احداث گردیده‌است.
۱ـ ستروس ۷ر۱۲۰۷۰ـ هکتار .
۲ـ زیتون ٦ر۳۳٦ـ هکتار .
درنظر است که درمتباقی ساحهٔ فارم‌نباتات علوفه‌ئی وحبوبات ، کشت گردد .
ترتیب گاو های اصلاح شده‌شیری درفارم غازی آباد نیز درنظر گرفته شده که‌فعلا درآن فارم ٦٤۲ ـ رأس حیوان که منجمله ۲۱٤ رأس آن ماده گاوو ازآن جمله ۱۰۹ رأس آن شیرده میباشد ، موجود است .
برای احداث باغهادوفارم دولتی ازنهالهای قوره که‌در غازی آباد وثمرخیل تحت تر بیه گرفته شده است استفاده بعمل آمده‌است .
درسال ۵۱ درفارم مرغداری اضافه از ۸۰۰۰ قطعه چوچه تولید گردیده که اضافه از ۱۰۰۰ تعداد آ ن‌بفروش رسیده است همچنان در طول سال مذکور ۲۷ هزار دانه تخم تولید گردیده است .
ازشروغ بهره‌برداری پروژه،اضافه‌ازبیست‌ـ هزار تن‌غله، ۱۳۰۰تن شیرواضافه ازهشتصدـ هزار دانه‌تخم بدست آمده است .
در سال ۱۳٤۹ مقدار ۱٦٤ تن میوه ستروس بدست آمده که‌از آنجمله ۱۰۷ تن آن ، بخارج صادر گردیده است .
درسال ۱۳۵۰ مقدار ۲٦۰تن‌میوه‌حاصل‌شده بود که۲۰۰تن‌آن بخارج صادر گر دیده . درسال ۱۳۵۱ مقدار ۸۵۰ تن میو ه ستروس بدست آمده که‌یك اندازهٔآن بخارج صادر گردید ، باغهای زیتون هم‌به‌حاصل ـ دادن شروغ نموده ، درسال ۱۳۵۰ درحدود ۸ر۱ تن زیتون بدست آمد ودرسال ۱۳۵۱ ۲۰ تن میوهٔ زیتون بدست‌آمد .

درسال ۱۳۵۱ مقدار ۲٦۳٤ ـ تن گندم و ۳۷٤تن جوحاصل بدست آمده است . در هردوفارم میکانیزه دولتی قوره موجود است که‌از آغاز فعالیت تاحال بمقادیر ذیل ،نهال تولید نموده‌اند :
۱ـ ستروس ۱۲۰۰۰۰۰ـ اصله
۲ـ زیتون ٤۲۵۰۰۰ـ اصله
۳ـ اقسام جنگلی ۳۵۰۰۰۰۰ـ اصله
که‌از نهالهای مذکور برای احداث باغهای جدید وخطوط جنگلات بادشکن استفاده بعمل آمده است ویك تعداد آن‌به بازار عرضه شده است .
درسال جاری درنظر است که به‌سا حهٔ ۱۷۹۹۰ـهکتار زمین گندم و٤۱۹ هکتار جو بذر گردد .

ریاست عمومی وادی هلمند وارغنداب

فعالیت وپیشرفت امور ریاست عمومی وادی هیرمند وارغنداب درسال ۱۳۵۰ ـ هدف حقیقی این پروژه همانا تسطیح اراضی وآب رسانی بآن ، توزیع زمین واسکان مردم کوچی وبی‌زمین ،ارتقای سطح تولیدات‌زراعتی ونباتی ، اصلاح نسل حیوانی باتکثیرآن ، انکشاف‌صنایع ،تهیهٔ وسایل‌خدمات اجتماعی، تنویر اذهان، ابناء وطن وآماده ساختن شان برای خدمت خاك ومیهن وحفظ الصحیهٔ مردم این منطقه ومناطق دور دست است .

ازین است که پروژهٔ انکشاف وادی‌هلمند وارغنداب از بدو تأسیس تا کنون نتایج واثرات فعالیت وخدمت شانرا در سنوات ماضیه عندااللزوم‌بسمع علاقمندآن توسط مجله (نشریه هلمند) ابلاغ داشته‌اند . هم اکنون از آغاز افتتاح پروژه مذکور تاحال کار و خدمتیکه درپروژه هیلمند وارغنداب انجام یافته است طور خلاصه ازنظر مطالعه کنندگان محترم میگذرانیم :

۱ـ پروژهٔ انکشاف امور زراعت :

کانون وهستهٔ این پروژه راتحقیق و تتبع از راه‌حل مسایل توافق محیطی تشکیل میدهد ، یعنی اکثر انواع تخم های اصلاح شدهٔ خارجی رابه فارمهای تتبعاتی مختلفه تحت تجارب فنی قرار داده و بعداز گرفتن نتایج مثبت باسطح تولیدی بهتر بر هنمونی متخصصین داخلی وخارجی درتزئید تخم‌های مذکور به‌فار مهای بزرگ ساحات اقدام میگردد که اجرآت وعملیات این شعبه ذیلا خلاصه میشود :

الف ـ تحقیق وتتبع :

ـ تجربه‌انواع لبلبو درفارم بولان .

۲ـ ده‌نوع مختلف سنه درفارم‌بولان .

۳ـ انواع مختلف سبزیجات که عبارت از پیاز پالك ،ملی‌سرخ ، گشنیز ، تراتیزك، زردك وکاهو وغیره جهت تزئید تخم بذر گردیده است .

٤ـ زرع‌پنج نوع بادنجان‌رومی جهت‌تجربه درفارم مذکور .

٥ـ زرع ٤٨نوع‌گندم مختلف جهت‌تجربه .

٦ـ تجربهٔ هرنوع کودکیمیاوی بالای‌گندم.

٧ـ تجربه مقدار تخم گندم درفی جریب زمین .

٨ـ تجربهٔ آبیاری وریکارد گیری گندم .

٩ـ گندم های تزئیدی : که‌عبارت از ١٧٧٧٨ ومکسیپك باشد درساحهٔ ١٠٨جریب زمین درفارم بولان بذرگردید .

٢٢١٩٧ـ کیلو گندم نوع ١٧٧٧٨ ومقدار ١١٦٥٩ کیلو و٧٥١ گرام گندم مکسیبك و مقدار ٣٥٣٣ کیلوو ٤٠٠ گرام گندم مخلوط ومقدار ٤١٦کیلوو ٧١٠ گرام گندم میده حاصل گردید .

١٠ـ دواپاشی ومراقبت باغچه وباغ‌انگوری درمقابل امراض وحشرات .

٢ـ درفارم تحقیقاتی مارجه :

١ـ آبیاری وبذر گندم واشجار مربو طه فارم ، پاك‌کردن جویهای فرعی خشاوه وبذر، عندالموقع درفارم مذکور .

٢ـ عملیات دوپال ودسك نمودن دربالای ١٥ جریب زمین .

٣ـ موازی ٢٢جریب زمین جوار نوع سنتتك بمنظور سایلج بذر وتوسط حیوانات نسلگیری خورانده شده است .

٤ـ تهیه زمین موازی ١٠٠ جریب ز مین که‌پخلی گندم بوده‌قلبه ودسك گردیده‌است.

٥ـ موازی ٣٥جریب زمینکه گندم تزئیدی نوع مکسیپك زرع شده‌بود ومقدار ٢٠٢٧ کیلو گرام حاصل بدست آمده است .

٦ـ مقدار ٨٨ر٧٣٥ کیلو تخم جواری نوع جیون بمنظور تزئید بذر .

٧ـ پاك نمودن زابر های فرعی داخل‌فارم وجویچه ها وپلوان کشی‌وتنظیم فارم‌مربوط .

٨ـ موازی ٤٠ جریب زمین ازگندم نوع مکسیپك توسط تراکتور ها .

٩ـ در حدود ١٣جریب زمین جواری بذر وزریعهٔ عملهٔ فارم مراقبت گردیده‌است .

١٠ـ در حدود ٣٥جریب‌زمین ذریعهٔ ماشین دوپال دوسك گردیده است .

۳ـ درفارم تتبعات درویشان :

۱ـ تجربهٔ زرع پخته آبیاری خیشا وه ودوا پاشی .

۲ـ تجربه کود کیمیاوی بالای پخته .

۳ـ تجربه ۱۸ نوع پخته .

٤ـ تجربه وارسی وریکارد گیری ۳۲ نوع گندم تجربوی .

٥ـ تجربه کود کیمیا وی بالای گندم نوه مکسیپک .

٦ـ جمع آوری گندم های تزئیدی .

٤ـ درفارم تتبعات نادعلی :

۱ـ بذر وتجربه‌ای کشت بهاری از قبیل رشقه، لوبیا، ،بادام وغیره .

۲ـ دروو جمع آوری ووزن کردن انـوا ع مختلف گندم .

۳ـ عملیات دوپال ودسك نمودن وجو یه کشی توسط ماشین .

٤ـ خیشاوه وآبیاری بادام زمینی توسط عملهٔ فارم .

٥ـ بذر خیشاوه آبیاری ۲٤ نوع جواری که غرض تجربه بذر گردیده است .

٦ـ مراقبت آبیاری وجمع آوری گندم های رشقه تجربوی .

۷ـ آبیاری ومراقبت وجمع آوری نه‌قسم رشته تجربوی .

۸ـ مراقبت وآبیاری وجمع آوری ده نوغ لوبیای تجربوی .

۹ـ بذر آبیاری ومراقبت ۲۱ جریب زمین گندم نوغ اصلاح شده غرض تزئیدی درفارم مذکور .

۱۰ـ نگهبانی وحفاظت زراعت و در ختان فارم توسط محافظین مربوطه .

ب ـ فار مهای تولید وتزئیدتخم :

اجراآت وعملیات این شعبه درفارم تولید مارجه :

۱ـ لوخ دروی وپاك کردن زابر های فرعی ترمیم ، جامنك کشـی وجـوی پاکی داخـل بلاك ها .

۲ـ آماده ساختن زمین وکود پاشی برای بذر ۲٤ جریب زمین فالیز ودسك ودوپال وجوی کشی صورت گرفته است ، همچنان کودپاشی موازی ۱٤۰ جریب زمین برای بذر پخته دانه‌دار ذریعهٔ تراکتور .

۳ـ مراقبت وعملیات زراعتی ۱۲٦۰ جریب زمیـن گندم تـوسط قرار دادیان که مقـدار ۱۸۸۳۸۸ کیلـو گـرام حاصـل بدست آمده است .

٤ـ خیشاوه آبیاری وکود پاشی ۱۳۹ جریب زمین پخته ونهالهای اطراف بلاکهای مذکور که مقدار ٦۰٦۰ کیلو حاصل بدست آمـد ه است .

۱ـ بذر آبیاری خیشاوه وجمـع آوری و نگهداری ۱٤۰۰ جریب زمین گندم که مقدار ۱٦۳٦۹٦ر۰۸۰ـ کیلو گندم‌حاصل داده‌است.

۲ـ اعمار یکباب شاب که دارای ۸ گاراج است ، برای حفـاظت تراکتـور هاو غیـره ماشین آلات .

۳ـ انتقال ماشین آلات مورد ضرورت به فارم درویشان .

درفارم تولید گورگی :

۱ـ زرغ آبیاری خیشاوه قلبه ومالهٔ ۵۰ جریب زمین وزرع پخته نوع ٤۷ـ۲۷ درآن که مقدار ۱٤۲۲۰ کیلو گرام پنبه حاصل‌داده.

۲ـ موازی ۳۰ جریب زمین قلبه د سـك وجوی کشی ۳۰ جـریب زمیـن تربوز نـوع کلنديك .

درفارم تولید تخم درویشان :

۱ـ اعمار شاپ وجای رها یشس بـرا ی عملهٔ فارم .

۲ـ درخلال اوقاتی که‌آب کانال مسـدود گردیده بود، تمام جویهای عمومی وفر عـی فارم ، توسط عملهٔ فارم ترمیم وپاك گردیده است .

ج ـ شاپ ترمیماتی زراعت :

۱ـ درین فارم ،انواغ موترها ،تراکتورها وموتر سایکل وبایسکل مؤظفین‌شعب آمریت زراعت ، عندالمرا جعه ،ترمیم، گریس‌کاری، چارچ بطری ، بسته کاری وتبدیـل نمـودن موبلایل وسایل صورت گرفته است .

۲ـ ترمیم تراکتور های‌فارم اردو واهالی بمقابل اجوره .

۳ـ تهیهٔ پرزه های اعراده جات وماشین آلات مذکور ،ازطرف شعبهٔ مربوطه .

د- فعالیت های توسعوی وحفاظت نباتات:

۱- جمع آوری حاصلات گندم اصلاح شده تحت نظر مأمورین فنی توسعه زراعتی د ر ساحات ادامه داشته وریکارد گیری صور ت گرفته است .

۲- ترتیب پروگرام بازدیدگندم در وادی هیلمند وساحهٔ ارغنداب ، بازدید فار مها ی گندم توسط زارعین ، آمریـن و مأمـوریـن ریاست عمومی وولایت کندهار ونماینده گان وزارت زراعت .

۳- بذر ۱۵۸۸٤ من جواری اصلاح شده. وتوزیع کود مورد ضرورت بهزارعین جواری.

٤- مشوره های مأمورین فنـی مدیـریت عمومی توسعهٔ زراعتی به زارعین .

٥- تحصیل باقیات کود کیمیاوی توزیـع شده به زارعین جریان داشته وتاحال مبلـغ ۱۳ ملیون افغانی تحصیل گردیـده و امـور تحصیلی ادامه دارد .

٦- بذر ۷۷قطعه جواری اصـلاح شـده ، باساس رهنمایی مامورین فنی مدیریت عمومی توسعه درساحات مختلف هیلمندواستعمال کود کیمیاوی بهزارعین همان مناطق .

۷- موازی بذر ۱۳۵۰٦ جریب زمین جواری اصلاح شده و ۷۰۳۲۰ جریب زمین جوار ی وطنـی با استعمال مقـدار ۷۱۹۷۵۰ کیلـو کود کیمیاوی کهازطریق شعبه کریدت توزیع شده است .

۸- توزیع مقدار بیشـس از ۱۳٤۰۰ تـن کود کیمیاوی و ۵ر۱۹۷ تن گندم اصلاح شده به زارعین وملاکین مناطـق وادی هیلمنـد و ارغنداب تحت پروگرام عاجل حکـومت و تخمین درحدود ۱۹٦۰۰ جریب زمین گنـد م اصلاح شده و ۲۲۱۰۰۰ جریب زمین گندم وطنی تحت رهنمائی توسعه زراعتی بذر گردیـد ه

۹- بذر گندم تحت رهنمایی مأمورین فنی توسعه ساحات مربوط صورت گرفته ودرمورد تهیه زمین آبیاری بذر واستعمال کـود وقتاً فوقتاً بهزارعین معلومات فنی ارائهشده است.

۱۰ - برای اینکه محصول پخته یکی از حاصلات مفید زراعتی محسـوب میشود بناء فعالیت مامورین دربارهٔ تشویق زار عین در مورد ترویج پخته در هلمند وارغنداب بـــه شدت جریان داشته وزارعین پخته کاراراضی خویشس رابرای بذر پخته مساعد می سازند.

۱۱- سروی عمومی ساحات مربوط درمقابل امراض وحشرات مضره بوسیلهٔ مامورین فنی حفاظت نباتات .

۱۲- اشجار شهر لشکر گاه در مقابـــل امراض وحشرات مضره ادوئه پاشی گردیده است .

۱۳- یکمقدار ادویه هاضد موشی تهیه و بدسترس زارعین گذاشته شده است .

۲- پروژهٔ قوای سبز وجنگلات :

برای اینکه ازیك طرف ازاراضی نامساعد پروژه های مربوطه استفاده بهعمل آمـــد ه واز جانب دیگـر درسر سبـزی منطقـه و خوشگوار ساختن اقلیم کمکی شـده وبالاخره درتهیهٔ چوب مورد ضرورت و محرو قات و اتخاذ مقدماتی برای تأسیس فابریکه کاغذ سازی وجلوگیری ازخسارات سیلابها اقدامی شده بتواند پروژه قوای سبزروی دست گرفته شده که فعالیت های آن ذیلا خلاصهمیشود .

۱- پاك نمودن جویهای آبیاری وجنگلا ت مربوطه وقوریه جات ودوطرفه سرکها بمنظور سهولت آبیاری .

۲- مراقبت وآبیاری خیشاوه ۱۱۳۱جریب اراضی قوریه جات .

۳- مراقبت وآبیاری وجوی پاکی ۳۲۰۰۰ جریب زمین جنگل های مربوط توسط عملـهٔ قوای سبز .

٤- بهتعداد ۲۵۰۰۰ خریطه تخم یوکلپتس در قوریه بولان غرس گردیده که مرا قبت ووارسی آنتوسط عملیهٔمربوط صورت میگیرد.

٥- مراقبت وآبیاریگزهای اطراف سرکهای عمومی وتپه ها .

٦- مراقبت آبیاری نهالهای پارکها وچمن های داخل شهر لشکر گاه .

۷- حفر چقری هاو غرس نهالهای ناغهگی جنگل ذریعهٔ عملهٔ مذکور .

۸- توزیع نهالها ازقوریه جات مربوطات وادی هلمند وارغنداب وولایات همجواران .

۹- آماده ساختن اراضی قوریه جات برای بذر وغرض نهالها توزیع یك تعـداد زیـاد نهالهای مثمر وغیر مثمر بهزارعین .

۳- پروژه حمایهٔ حیوانات :

الف مالداری :

درطول سال مدیریت مالداری به تعداد ۲۵۰ رأس گاو ۸۰ رأس گوسفند رامطابق فن تغذیه نموده وبه تعداد ۹۶ رأس گوساله و۲۸ رأس گوسفند نوتولد رابدست آورده و از حیوانات دست داشته مقدار ۳۶۶۶۸۷ ـ پاوشیر حاصل و غرض‌فروش ومواد لبنی به دستگاه لبنیات ارسال نموده و ۲۲۳۲۲ پاو ـ تزئید شده است .

ب ـ وترنری :

در طول سال به‌تعداد ۴۱۳۱ حیوانات دولتی واهالی رامطابق فن بداخل ساحهٔ‌بولان باباجی وشالان القاح مصنوعی نموده که ازآن نتیجهٔ ثمر بخشی گرفته وبر علاوه به تعداد ۱۸۴ رأس حیوانات دولتی را بمقابل مرض طبق وبه تعداد ۶۰۰۰۰حیوان رابمقابل امراض مختلف واکسینا سیون نموده‌است .

ج ـ فارمها :

این شعبه تحت رهنمایی های مدیر یت مالداری به تعداد ۵۰۵ جریب زمین را شدیار وقلبه نموده ودرآن جو جواری ورشقه بذر ومقدار ۱۴۴۲٫۰ـ کیلو کود کیمیا وی استعمال نموده است همچنان در حدود ۲۶۰۰ متر جوی ها رالای کشی وبه تعداد ۲۵۰۰ اصله نهال ازقبیل بید هراتی وسنجد غرض سر سبزی فارم ها بجای های معینه غرس کرده است .

د ـ مرغداری :

به‌تعداد ۱۳۰۰ دانه طیور دست داشتهٔ خودرا مطابق فن مرغداری تغذیه نموده وبه تعداد ۲۱۹۲۹ بیضه مرغ حاصل که‌ازآن‌جمله به‌تعداد ۵۹۳۸ بیضه رابه ماشین چوچه کشی گذاشته ودر مقابل به‌تعداد ۱۳۰۷ دانه چوچه مرغ ومرغابی بدست آورده است .

هـ لبنیات :

درطول سال مقدار ۳۶۶۶۸۷ پاوشیر از حیوانات دست داشته غرض عملیات موادلبنی بدستگاه لبنیات ارسال گردیده که اینک فروش لبنیات قرارذیل نگاشته میشود .

۱ـ شیر تعقیم شده مقدار ۳۱۶۴۱۳٫۵ پاو قیمت فی‌پاو ۲ـ افغانی بفروش رسانیده شده .

۲ـ شیر بی روغن مقدار ۲۹۴۸۰ پاوقیمت فی‌پاو ۲ افغانی بفروش رسانیده شده .

۳ـ کریم ساخته شده مقدار ۲۲۷۱٫۵ پاو ازجمله ۶۷ پاو فروش و ۲۲۰۴٫۵ پاوآن بمسکه تبدیل ومقدار ۲۸۴۶ کلچه نیم پاوه بدست وفی کلچه به۲۵ افغانی فروش شده است .

۴ـ شیر ماست شده مقدار ۲۹۷ پاوقیمت فی‌پاو ـ۱ـ افغانی بفروش رسیده .

۵ـ مقدار ۹۹۶۹ پاوشیر بی روغن و۱۲۳ پاوشیر ترش شده‌غرض خوراکه طیور قروت ساخته شده .

۶ـ مقدار ۸۰۹۴٫۵ پاوضا یعات فابریکه که‌باین حساب جمله مبلغ ۷۳۵۲۰۴ـ افغانی ازمدرك فروشات مواد لبنی بدست آمده است .

خلاصهٔ عوائد نقدی درطول سال۱۳۵۱ :

۱ـ ازمدرك‌فروش‌حیوانات‌ممتاز غرض تکثیر نسل ۱۰۵۰۰۰ افغانی
۲ـ ازمدرك‌لیلام وگوشت ۲۲۱۲۷۰ـافغانی
۳ـ ازمدرك فروش گولیی ۹۰۰۰ـ افغانی
۴ـازمدرك‌فروش‌تخم‌مرغ ۲۳۱۷۷٫۵۰ـافغانی
۵ـ ازمدرك فروش مرغ ۲۸۲۵۵ـ افغانی
۶ـ ازمدرك‌فروش‌موادلبنی ۷۳۵۲۰۴ـافغانی
جمله ۱۱۲۱۹۰۶٫۵۰ـ افغانی

۴ـ پروژهٔ اسکان ناقلین :

این پروژه بمنظور اسکان نمودن کوچی ها ومردمان بی‌زمین مناطق افغانستان بوده که درسال به‌تعداد ۱۷۳ خانوار درساحات‌مختلف اسکان گردیده وهمچنان برای ۸۴۴ خانوار مستحقین مواد خوراکه ازقبیل گندم رو غن نباتی گوشت قطی شده شیر پودری تخم پودری وچای برطبق موافقت‌نامه‌مواد خوراکه جهان توزیع گردیده است .

۵ـ پروژهٔ حفظ ومراقبت :

فعالیت های این‌پروژه عبارت از حفاظه ونگهداشت بند های بزرگ ذخیره کجکی وارغنداب سربند های ابگردان بغرا درویشان ونهر ظاهر شاهی وسیستم های بزرگ هردو وادی هیلمند وارغنداب که پیش از ۳۰۰ کیلومتر کانالهای عمومی که ۱۳۰۰ کیلو متر زابر و درحدود ۱۹۰۰ کیلو متر سر کها داخل پروژه میباشد .

اجرآات مذکور درجدول ذیل خلاصه میگردد .

شماره نوع کار	مجموعهٔ سالانه
۱ــ لای کشی	۱۱٤٤٦ــ متر مکعب
۲ــ انتقالات خاك ــ جغل سنگ کاروغیره بذریعهٔ خاك و جغل وکار	
۳ــ ترمیم بازوی کانالهای وانداختن دایك	۲٤۹۹ــ متر مکعب
٤ــ هموار کارنمودن خاك جغل و غیره	۱٤۱۰۰ــ متر مکعب
۵ــ کشیدن جوی جدید	۱۵۲۰ــ متر مکعب
٦ــ احداث سیل بر برای جلوگیری ازسیلاب	۳۵۰۰ــ مترمکعب
۷ــ پراندن سنگ کار	۵۸۷۵ــ مترمکعب
۸ــ کش کردن چین ثقیل جامنك	۷۵۰ــ متر مکعب
۹ــ کش کردن برشکتو «ماشین لوخ دروی»	۵۳۲۷۰۰۰ــ متر مربع
۱۰ــ کش کردن چین کلان جهت سلوب بازو	۱۰۱۵۳۷۱ــ متر مربع
۱۱ــ لوخ دروی کنار کانالهاو جویها	۲۱۲۷۰۰ــ متر مربع
۱۲ــ کش کردن کودپاوال «ماشین کلان قلبه»	۱۰۰۰۰۰ــ متر مربع
۱۳ــ پاك کردن زابرهای سربسته	۸٤۰۰۰ ــ متر مربع
۱٤ــ کشیدن جامنك بعدازقطع توسط ماشین کرین	۱۰ــ کیلو متر
۱۵ــ گریدر کاری سرای ها	۳۰۰ــ ساعت
۱٦ برمه کاری برای پراندن کار	٦۱۷ــ کیلو متر
۱۷ــ برمه کاری و سندبلاست «دریگمال»	۸۷½ــ ساعت
توسط کمپریسر	۱۲۰ــ ساعت

٦ــ پروژهٔ تیم پلانگذاری :

این پروژه سروی آب وخاك ومطالعات ساحات وادی هیلمند وارغنداب رابعهده دارد اجرآات آن حسب ذیل است :

۱ــ درساحهٔ چخانسور یك خط ٤۷ کیلو متری جهت دریناژ وتعیین عمیق آبهای تحت الارضی وهکذا ۳۹۳ نمونه های خاك وپنج نمونه آب اخذ وبه شعبه لابراتوار فرستاده شده است .

۲ــ درساحهٔ کجکی وزمیند اورو موسی قلعه ۷۰ کاریز و۲۰ عدد چاه توسط برمه دستی حفر گردیده است .

۳ــ ازکمپ کجکی الی موسی قلعه بطول ۳۵کیلو متر سرك عمومی ۲٤ عدد نقاط شاخص تاسیس گردیده است .

٤ــ به تعداد ٤۱ کاریز و٦۵ حلقه چاه مطالعاتی وآب نوشیدنی و ــ۵ــ چشمه درساحهٔ زمیند اور وسه چشمه در قسمت درهٔ بغنی مطالعه شده است .

۵ــ بمنظور پروگرام کار در مقابل گندم ۷۰ زابر درنادعلی چار زابردرمارجه سروی*

* ومطالعه گردیده وهم درساحهٔ باباجی یکلین زابر بطول ۷کیلو متر انداخته شده است .

٦ــ درساحهٔ کابل به تعداد ۹نقطه مطالعاتی کار صورت گرفته وهکذا ٤٤نمونه خاك از نقاط مذکور اخذ وغرض تجزیه بهشعبهٔ لابراتوار فرستاده شده است .

۷ــ درساحهٔ میدان هوائی خواجه رواش وچمن وزیر آبادکابل مطالعات مورد نظرراجع به ۲۱خط انجا توسط کارکنان مربوطه انجام گردیده است .

۸ــ درساحهٔ باباجی ده نقطه مطالعاتی کار صورت گرفته وهم ۵٦ نمونه خاك نقاط متذکره گرفته شده است .

۹ــ به تعداد ــ۵۸۷ــ نمونه آب ازساحات مارجه غربی زمیند اور نادعلی ــ کابل بامیان پکتیا وقندهار به لابراتوار فرستاده شده و آزمایش مختلف از نقطهٔ نظر تجزیه مواد کیمیاوی بالای آن صورت گرفته است .

۱۰ــ به تعداد ۷٦ قاب سلندر کانکریتی بمنظور تعین مقاومت شکستانده شده است ــ۱۱ــ کاسهٔ سر بند ارغنداب توسط نفر فنی انجام یافته است .

۱۲ـ به‌تعداد ۲۹ حلقه چاه ذریعهٔ ماشین چاه‌کنی درساحات مختلف ولایت قند ها ر بمنظور مطالعات آبهای تحت الار ضی حفر شده است .

۱۳ـ به‌تعداد ۳۱۹۸٦ جریب زمین‌درساحهٔ قندهار تحت مطالعه گرفته شده وچاه های‌آب آشامیدنی برخی ازقریه‌جات مذکورتحت‌مطالعه گرفته شده وهم‌پنج چاه جهت موجود یـت آب زیر زمینی برای‌استعمال واترپمپ سروی گردیده و۸ نمونه آب‌جهت تجزیه به‌لابراتوار سپرده شده وضمناً ۱۳۵ چاه کوچك توسط برمه دستی نیز حفر شده است .

۱٤ـ در بلاکهـای ۵ـ٦ـو۷ درو یشـان ٤۹۷۱ جریب زمین ودر منطقه سیستانی‌معادل ۱۷۲۰۰ جریب وزرقراء صفارو دورزی وبنا درساحهٔ درویشان ۳۰۰۰۰ جریب زمین طبقه بندی وتصنیف گردیده‌است .

۱۵ ـ بازدید از زمین های ناقلین خانشین ودرجه بندی زمین های بـلاك اول‌دوم شمالان صورت گرفته است .

۷ـ پروژهٔ انکشاف اراضی :

این پروژه ساختمان واصـلاح تأسیسات شبکه های آبیاری ازقبیل بندونهر زابرهای عمومی وفرعی تسطیح اراضی وسر کهـا ی داخل‌پروژه هیلمند وارغنداب رابعهده دارد. پروگرام مذکور توسط پروژه سروی وپروژه سازی «تیم پلانگذاری»تثبیت شده بعداًتطبیق وعملی میگردد .

فعالیت های شعبهٔمهندسی آمریت‌تخنیکی:

این شعبه امور نقشه کشی دیزایـن و برآورد سا ختمانهای تعمیراتی وطرح‌پلانهای شهری رامراقبت ونظارت نموده که‌ساختمانی آن توسط تصدی‌خانه‌سازی ودستگاه‌ساختمانی هیلمند عملی گردیده است .

۸ـ پروژهٔ امو تعلیم وتربیه :

این پروژه بمنظور ارتقای سویهٔ عملـی مردم این منطقه مفید بوده که‌اهداف عمده‌آن تشویق وترغیب اهالی از راه علم و دانش درپیشبرد وتطبیق سر یـع پروگرا مهـای انکشافی واقتصادی وادی هیلمنـد مؤ ثـر دانسته میشود. این پروژه حسب ذیل فعالیت نموده است .

۱ـ پیشبرد پروگرام های تد ریـسـی مکاتب

۲ـ تهیهٔ کتب مـورد ضـرورت مکا تب مربوطه

۳ـ درین سال به‌تعداد ۳۰نفر طـلا ب ازصنف دوازده لیسهٔ لشکرگاه فارغ‌التحصیل وبجامعه تقدیم شده است .

٤ـ درطول همین‌سال‌به‌تعداد ۲۳نفر طلاب ازصنف ۹ فارغ شده‌است .

۵ـ همچنان به‌تعداد ۱۲۷ نفر طلاب از مکاتب ابتدائی صنف ششم فارغ شده‌است .

٦ ـ عمارات مکاتب مربوطه تعلیم وتربیه دفتر مؤسسهٔ نسوان وتعمیر جدید خاتـول وړکتون ترمیم ورنگ شده .

۷ـ درطول سال تمام‌سامان ولوازم‌ناقص وشکسته مکاتب مربوطهٔ مؤسسهٔ نسوان و خاتول وړکتون ازقبیل میـز چـوکی الماری چپرکت کلکین دروازه وغیره عندالضرورت‌از طرف شعبهٔ نجاری تعلیـم وتربیـه تر میـم یافته است .

۸ـ سامان ولوازم کمبود مکاتب مربوطهٔ وشعبات مذکور ازقبیل میز چوکـی المار ی وغیره جدیداً تهیه ومورد استفاده قـرار داده شده است .

۹ـ پروژهٔ انکشاف امور صحی :

۱ـ دکتوران پروژه حسب‌معمول ازمریضان داخل بستر پولی کلنیك مکاتب محابـس کود کستان وهفته دو روز ازساحات مربوطه نادعلی ومارجـه وناوه درو یشـان وارسـی نموده است .

شعبهٔ توبرکلوز مریضان مشکوك راتحت معاینه قرار داده ومصابین باین مرض‌مجاناً تحت تداوی قرار میدهند وهم تطبیق‌واکسین بی‌سی‌جی درمرکز وساحات مربوطه جر یـان داشته است .

درطول سال تعداد ۱۷ نفر معاونین نرس به اجتماع تقدیم گردیده .

درساحات نادعلی مارجه وناوهو درویشان یك‌یك‌نفر وبولسوالی خانشین دونفر نرس غرض تطبیق واکسین بی‌سی‌جی واجرای‌کمك های اولیه وپانسمان وغیره مؤظف‌میباشند .

درطول سال مبلغ ۲٦۷۷۵٤ـ افغانی ازدرك

اجرت بستر معاینات لابراتواری اکسریز بدست آمده است .
اینك اجراآت شعبات مختلف شفاخانه رادر موارد مختلف‌طب معالجوی وطب‌وقایوی درشرح زیرملاحظه خواهد فرمود .
اینك راپور اجراآت کلنیك های شفاخانه‌غرض معلومات مزید تقدیم میشود :

۱ـ معاینه وتداوی‌شدگان ذکوردر پولی‌کلینیك	۱۲۳۶۰۰ـ نفر
۲ـ معاینه‌وتداوی‌شدگان اناث‌در پولی‌کلینیك	۱۰۰۳۹ـ نفر
۳ـ معاینه وتداوی‌شدگان‌اطفال‌در پولی‌کلینیك	۹۳۲۳ ـ نفر
٤ـ داخل بستر شدگان	۱۱۳۸ ـ نفر
٥ـ معاینات لابراتواری	٤٨٤٧ ـ نفر
٦ـ رادیو گرافی شدگان	۸٥۱ ـ نفر
۷ـ عملیات شـد گان	۳٥٥ ـ نفر
۸ـ تداوی مختلف دندان	۷۷۷ ـ نفر
۹ـ واقعات نسائی ولادی	٤۷٥ ـ نفر
۱۰ـ پانسمان شد گا ن	۲۲۳٥ ـ نفر
۱۱ـ واکسین شدگان بی‌سی‌جی	٦٦۳۰ ـ نفر
۱۲ـ واکسین شدگان چیچك	۲۱۹۷ ـ نفر
۱۳ـ واکسین شدگان کو لرا	۲۲٦٦ ـ نفر
١٤ـ واکسین شدگان محرقه	۲۹۱۹ ـ نفر
۱٥ـ مریضان توبرکلوز تحت تداوی	۳٥ ـ نفر
مجموع	٥٦۳٥۳ ـ نفر

وزارت صحیه

ریاست طب معالجوی :

این ریاست مسئول اداره تنظیم وتجهیز تمامی شفاخانه های مرکز وولایات کشو ر بوده ومریضان رابصورت‌مجانی تحت‌پروگرام های‌منظم‌درپولی کلنیک‌ها وشفاخانه های خود تشخیص وتداوی مینماید .

علاوتاً درچوکات این ریاست ، آمریت نرسنگ فعالیت داشته کـه امـور تربیـهٔ نرسنگ ونظارت از امور پرستاری شفاخانه هارا به‌عهده دارد .

آمریت نرسنگ ریاست طب معا لجـو ی درمرکز وولایات مسؤل پیشس برد امـو ر تدریسی یك تعداد مکاتب نرسنگ میباشدکه همه ساله یك‌تعداد فارغان رابه‌جامعه تقدیـم میدارد ، مکاتب مذکور عبارت انداز مکتب قابله نرس «زیژنتون» مکتب معاونه قابله نرس ننگرهار ومکتب معاونهٔ قابلهٔ نر سس کابل میباشد .

شفاخانه های مرکز مربوطهٔ وزارت صحیه

اسم شفاخانه	تعداد بستر
وزیراکبرخان	۱۸۰ ــ
ابـن سینـا	۱۰۰ ــ
زیـژ نتـون	۷۵ ــ
مؤسسهٔ‌صحت‌طفل	۱۰۰ ــ
محبـســس	۵۲ ــ
کلنیك صدر ی	۴۰ ــ
سناتوریم‌نسوان	۶۵ ــ
مؤسسهٔ نـور	۴۰ ــ
میربچه کـوت	۱۰ ــ
یغمـــا ن	۱۰ ــ

شفاخانه های مربوط درولایات حسب آتی میباشد :

ولایت	اسم شفاخانه	تعدادبستر
لـو گـر	کلنـگا ر	۳۰ ــ
کاپیسا	محموددراقی	۳۰ ــ
پـروان	چـاریکار	۳۰ ــ
بـا میا ن	با میـان	۱۵ ــ
ننگر هار	جـلال آباد	۷۵ ــ
کنـر هـا	اسعد آباد	۱۰ ــ
لغمـا ن	لغمـا ن	۱۰ ــ

ولایت	اسم شفاخانه	تعدادبستر
غز نـی	غزنی‌وکتواز	۴۰ ــ
پکتیا	گردیز خوست جاجی زرمت وار گون	۷۵ ــ
بدخشان	فیض‌آباد	۲۵ ــ
تخـا ر	تالقان‌ورستاق	۲۵ــ
بغـلا ن	بغـلا ن	۷۵ ــ
کنـد ز	کنـد ز	۱۰ ــ
سمنگا ن	ایبـك	۱۰ ــ
بلـخ	مزارشریف	۷۵ ــ
فاریـا ب	میمنـه	۲۵ ــ
جوزجان	شبرغان	۱۵ ــ
باد غیس	قلعهٔ نو	۱۰ ــ
غـو ر	چغچران	۱۰ ــ
هرات	هرات‌وغوریان	۸۰ ــ
فـراه	فراه‌وشیندند	۳۵ ــ
نیمـرو ز	ز رنـج	۱۵ ــ
هیلمند	بست‌وگرشك	۷۰ــ
کندهار	کندهار	۱۰۲ ــ
زابـل	قـلا ت	۱۰ ــ
ارزگان	ترین کوت	۱۵ ــ

ریاست طب وقایوی :

بنابر اوضاع اقتصادی و اجتماعی مـردم وموجودیت محیـط نا مساعـد در مملکت ، همیشه یك تعداد امراض ساری از قبیـل ملاریا ،چیچك، توبرکلوز ،کولرا ،حمای‌لکه‌دار، اسهالات ، سرخکان دفتری ، سیاه سرفه ، یابصورت بومی یابشکل استیلایی ، شیوع یافته ، باعث تلفات جانی وایجاد معیو بیت های جسمی میگردد .

تجارب وتحقیقات بو ضاحت نشان میدهد که این امر ارتباط مستقیم به‌محیط و وضـع اقتصادی جامعه دارد ، بناً تشکیل‌ریاست‌طب وقایوی روی این واقعیت ها ترتیب گردیده است .

ریاست طب وقایوی ازنگاه صحت عامـه مسؤل وقایه ومجادله علیه امراض بـو می واستیلایی بوده وعلاوتاً دربهبود وضع‌محیطی، بوسیلهٔ آب مشروب ، رفع کثافات وفضلات

وحفظ الصحهٔ مواد غذایی ، مکلفیت هـا ی عمده دارد .

پروگرام های مجادله علیه امراض ساری به‌ترتیب آتی‌توسط شعب اختصا صی ایشان نامبرده میشود :

۱ـ آمریت پروگرام امحای چیچك :

اولا این پروگرام، درماه اپریل سـال ۱۹۶۹ـ در حوزهٔ کندهار شروع ودر سـال های ۱۹۷۰ و ۱۹۷۱ در حوزه های کندز ، کابل وهرات‌نیزفعالیت این‌پروژه آغازگردیده است . واکسینا سیون اطفال صغیر الی ۱٤ ساله کوچی ها واشخاص واکسین ناشده در ۱٤ ولایات بپایهٔ تکمیل رسیده ودر نتیجـه آن ، سویهٔ معافیت مردم ، بمقابل مرض، به اندازهٔ نود فیصد بالارفته‌است .

تعداد مجمو عی واکسیناسیون در سا ل ۱۹۷۲ ــ به ۳۵۷۹٦٤٤ ــ بالغ گردیده است. ازنقطهٔ نظر منبع‌ومنشاء مرض چیچك، تمام واقعات بعداز فبروری ۱۹۷۲ـ مربوط بـه وار یولیشن «ارچق کوبی» خالکوبی محلـی وسرایت مرض ازخارج به مملکت بوده‌است و منابع دیگری که‌قبل ازین بحیث منبع‌مرض چیچك رول بازی میکرد خاموشس گردیـده است . علاوتاً یك تعداد واکسیناسیـو ن چیچك توسط پولی کلنیك های‌شفاخانه هـای مرکز وولایات مراکزصحی‌اساسی مراکزحمایهٔ طفل ومادر ومراکز صحی فرعی نیز اجـرا ء شده که مجموع آن‌به تفریق سن درجـدو ل ذیل خلاصه می شود .

تعداد واکسینان شدگان چیچك :

ربع اول سال ۱۳۵۱ وربع دوم سال که از اطفال وکودك گرفته تاسن ۱۵ساله وازآن، به‌بالا به‌تعداد «۲٦۹۲۱٤ـ» نفر .

۲ـ آمریت مجادلهٔ توبرکلوز :

چون توبرکلوز ، یکی از امراض بومـی مملکت بوده‌وبحیث یك پرابلم صحی‌اقتصادی شناخته شده است . بنابرآن ، ازسال هابه اینطرف ، آمریت مجادلهٔ توبرکلوز شرو ع به‌فعالیت نموده است .این آمریت درمر کز توسط مؤسسهٔ مجادلهٔ توبرکلوز «چمـن» و سناتوریم نسوان «دارالامان» ودراطـراف ، ازطریق آمریت های صحت‌عامه ومراکز صحی اساسی وتیم های سیار مجادلوی خـو د فعالیت میکند ، درمرکز مؤسسه مجاد لـه توبرکلوز بالای اشخاص جهـت آزما یشس حساسیت تست توبرکلوزین نموده واگـر شخص حساسیت داشته باشد بعداً واکسین بی سی‌جی تطبیق میگردد ودرصورت اشتباه مصابیت به‌مرض معاینات دیگر ازقبیل‌معاینهٔ بلغم رادیو گرافی وغیره اجرا میشود و در صورت تشخیص باادویهٔ ضد توبرکلوز یك، تداوی سرپائی شده ویا درمنزل بطور دوری بوسیلهٔ تیم های سیار تداوی خانگی مـی شوند ودرهنگامیکه مریض دارای آفت پیشس رفته باشد ، درسناتوریم ها داخل بستـر میگردند .

فعالیت مؤسسهٔ مجادلهٔ توبرکلوز از اول سال ۱۳۵۱ حسب آتی بود :

تعداد رادیو گرافی شدگان ۲۱۲٤۸ ــ

تعداد واکسین‌شدگان بی‌سی‌جی ۱۰۰۰۲۰۰ـ

معاینات لابر اتوار ۲٦٦۹ـ «۲۵ واقعهٔ مثبت و ۲۱۰۷ ــ و اقعـهٔ منفـی»

تعداد مریضان تحت کنترول ۸۲۰۰ ــ

تعداد مریضان تحت تداوی ۳٤۰۰ ــ

همچنان ، آمریت مجادلهٔ توبرکلوز مطابق پلان عملیاتی خوددرولایات بادغیس ،فاریاب، بدخشان ، غورات وبلخ پروگرام مجادله‌علیه این مرض راپیشس برده مریضان راتشخیص وتداوی کرده است .

تعداد واکسینان شدگان بی سی‌جی در تمام ولایات ازکودکان گرفته تابزرگسالان جمعاً بتعداد «۱٦۲٤۲۹ـ» نفر .

مراکز صحی اساسی :

مراکز صحی عبارت‌ازشبکهٔ اساسی‌خدمات صحی است که دامنه فعالیت آن، تادورترین اطراف واکناف مملکت ، وسعت یافته‌است وبدینوسیله خدمات طب معالجوی و وقایوی راگسترشس داده است .

مراکز صحی اساسی که‌دریك ولسوا لـی فعالیت می‌کند، مکلف است تا تطبیق پروگرام های واکسیناسیون علیه‌امراض ساری ازقبیل چیچك توبرکلوز وغیره رانیـز پیشس بـرد مثلا پروگرام های حمایه‌طفل ومادر ورهنمائی خانواده ها .

بهبود حفظ الصحهٔ محیطی ، تهیهٔ آب مشروب اعمار مستراح ورفع فضلات وغیره.
اجرای پروگرام های تعلیمات صحی بمنظور بلند بردن سطح دانش صحی وایجاد عادت صحی وغیره . تطبیق پروگرام های طب معالجوی بغرض تداوی مریضان و ارجاع مریضان عاجل به نزدیك ترین شفا خانهٔ ولایتی .

درحال حاضر درسراسر مملکت در حدود نود مرکزصحی اساسی ، سی و دو مرکزصحی فرعی ، فعالیت داشته وپروگرام های مراکز مذکور توسط یك تیم که شامل اعضای ذیل میباشد ، تطبیق میگردد :

داکتر : یك نفر
نرس : یکنفر
معاونهٔ قابله : یکنفر
روغتیا پال : یکنفر
تکنیشن لابراتوار : یکنفر
کمپوندر : یکنفر
واکسیناتور : دونفر .

فعالیت مراکز صحی اساسی و مراکز صحی فرعی جمع فعالیت‌های مراکز حمایهٔ طفل ومادر « این مراکز مربوط ریاست روزنتون است » پولی کلنیك های شفاخانه های ولایات بنام تأسیسات صحی در سه‌ربع اول سال ۵۱ ذیلا خلاصه میشود .

فعالیت های مراکز اساسی وفرعی :

	ربع اول	ربع‌دوم
واکسیناسیون چیچك	۱۵۲۹۰٤	۱۱٦۳۱۰
واکسیناسیون بی‌سی‌جی	۱۰۵۸۰۷	٥٦٦۱۲
مراجعین پروگرام حمایهٔ طفل ـ		
مـادر	۱۹۹۰۳	۱۰٦٦۰
مراجعین پولی‌کلنیك	۲٤۷۸۸۱	۲۱۸٤۹۹
معاینات‌خون‌ازنگاه‌ملاریا	۱٦۹٦٦	۳۰٦٥۳
معاینات خون‌ازنگاه‌بلغم	٥۷٥	۳۲۱
واکسیناسیون‌های‌علیه‌محرقه‌وغیره	۱٦٦۹۹۹	۹۳۸۰٤۷
جمع	۷۱۱۰٤٥	۱۳۷۱۱۰۲

مدیریت عمومی کنترول امراض ساری :
چون مملکت ما درجوار ممالکی قرار دارد که کولرا دران بطور دوامدار شیوع دارد بنابران پروگرام سرویلانس امراض معده و معایی که‌کولرا نیز شامل آن میباشد بـه منظور کنترول وجلو گیری اپیدیمی ها ی امراض مذکور تشخیص وتداوی های لا زمه همه ساله بحیث یك پروگرام مستقل در سراسر مملکت پیش برده‌میشود .

در جریان سال ۱۳٥۱ـ ۳۷٥٤ـ واقعهٔ‌قی واسهال باما یعات زرقی‌تداوی گردید وهمچنان برعلاوه تعداد نفوس که درمراکز صحی اساسی ضد محرقه ودیگر امراض قی دارو اسهال دارازقبیل‌کولرا وغیره‌به‌تعداد٦۷٦٤۹۳ـ نفر واکسیناسیون گردیده است .

پروگرام سرویلانس لشمانیا یامرض سالدانه : چون پشهٔ‌خاکی «فلبوتوم» دردامنه کوهای اطراف کابل موجود بوده ومیکروب سالدانه درموش هاوسگ‌ها تثبیت‌گردیده‌بود یك تعداد واقعات سالدانه دریك عده نواحی شهر کابل به‌ملاحظه رسید بنابران پروگرام سرویلانس سالدانه بصورت جدی در روز های اول سال ۱۳٥۱ با افتتاح کلنیك خیرخانه آغاز گردید وبه‌تعقیب آن‌سه کلنیك دیگر که عبارت ازکلینیك دوم‌خیرخانه کلنیك چمن وکلنیك مؤسسه صحت طفل بود بازو شروع بکار نمودند که‌بتعداد ٦۲۳٦ ـ نفر مصابین لشمانیا تداوی و مقدار ۱٥٤۱٦ امپول گلو گانتیم به‌مصرف رسیده است .

سرو یلانس دفتری :
نظر به‌قیمت گذاف که‌واکسین دی پی تی دارد واکسیناسیون کتلوی علیه امراض دفتری سیاه سرفه وتیتانوس نسبت نداشتن تخصیصیه های پولی صورت نمی گیرد لذا اپیدیمی های آن‌درگوشه وکنار وقتاًفوقتاً بوقوع می پیوندد .

این مرض نسبت عدم موجودیت معافیت در اطفال شیوع داشته واکسین دی‌پی دی‌که شامل سه‌جزء «دفتری سیاه‌سرفه وتیتانوس» میباشد درسه نوبت بوقفه ها ی مختلفه تطبیق میشود .

شعبهٔ ارتباط وقایوی :
این شعبه‌درمرکز وزارت برای‌واکسیناسیون مراجعین باز بوده ومسؤل تطبیق‌واکسیناسیون کولرا چیچك محرقه وغیره میباشد و بـرای کسانیکه به‌سفر های خارج میروند تصدیـق

واکسینا سیون بین المللی اعطاء مینمایند.
فعالیت های شعبهٔ مذکور قرار ذیل است
اعضای تصادیق واکسیناسیون بین المللی ۱٤٥٠٠
وا کسین شد گان کـو لـرا ۸٤٥۰۹
وا کسین شد گان محرقـه ٦۰٤٥
وا کسین شد گا ن چیچک ٥٤۸۷
جمع وا کسین شد گا ن : ۱۹۹٤۱

ریاست اکسریز ها :

تأسیسات رادیو لوژیك که به مقا صد تشخیص افات وتداوی بعضی امراض از آن استفاده بعمل می‌آید بصورت واحد جداگانه در پهلوی تمام شفاخانه های‌مرکز وولا یات تأسیس گردیده است . بر علاوه در مرکز در پهلوی شفاخانه ابن سینا دستگاه مجهز وعصری اکسریز والکترو کاردیو گرا فی فعالیت های دستگاه مذکور در سال ۱۳٥۱: قرار آتی است .

رادیو سکوپی شش ها ۱۹۹۳۹
ر اد یو تـرا پـی ۷۲۲
را دیو گـرا فی معـده ۱۸۰۰
الکترو کار دیوگرام ۱٤۰٥۱
فوتو کار دیو گـرام ۲

مؤسسهٔ صحت عامه :

هدف ومرام مؤسسهٔ صحت عامه ایجـاد یك مرکز تحقیقاتی تربیوی ومشاور تی‌برای فراهم آوردن سهولت درتطبیق پرو گـرام های صحی وزارت صحیه میباشد .

الف ـ فعالیت تحقیقاتی : ازباعث‌شیوع یك‌تعداد زیادامراض‌استیلائی ساری اندیمیك واپیـدیمیـك امـرا ض سؤتغـذی شعبـات اپید یمیا لوجی وحمایهٔ طفل ومادر وتغـذ ی مؤسسهٔ صحت‌عامه وظیفه دارد تادربارهٔ علل بروز امرا تدقیق ومطالعه نموده‌وبعداز تحلیل وارزیابی مرض ودریافت‌عامل سببی وتوضیح طرق سرایت آن پروگرام های مجادلوی را بغرض امحاء وکنترول طرح وبرای تطبیق به مراجع مربوطه ارائه بدارد .

ب ـ فعالیت تربیوی : پروگرام های‌صحی همیشه به اشتراك عمل یك تیم صحی بـه مرحلهٔ اجراگذاشته میشودکه این‌تیم‌صحی‌مرکب ازداکتر‌نرس‌قابله روغتیاپال تکنیشن لابراتوار تکنیشن اکسریز واکسیناتور وغیره میبا شد که البته تربیه داکتر ازوظیفه پوهنتون ها بوده اماتربیهٔ پرسونل پرامدیکل وپرسونل دیگر یکه تربیهٔ آن درچوکات پوهنتون ممکن ومیسر نیست ازوظایف‌وزارت صحیه‌میباشد. بنابران در چوکات مؤسسهٔ صحت عامه یك تعداد مکاتب از قبیـل مکتب کمپـو نـدری وظیفه میشوند علاوتاً پوهنځی‌طب کابل دارای روغتیاپال تکنالوجی کورس واکسناتور ان مکتب قابله نرس مکاتب معاونه قابله‌نرس درکابل و مکتب معاونـه نرسـن در ولایت ننگرهار وجود دارد وهمه ساله یـك تعداد فارغان این مکاتب درکدر وزارت صحیه‌شامل دومکتب نرسنگ «مردانـه و زنانه» نیـز میباشد .

ج ـ فعالیت مشاورتی : برعلاوه از فعالیت های عمده واساسی فوق الذکر مؤ سسـهٔ صحت عامه وزارت صحیه رادرطرح وتنظیم‌و پیشبرد پروگرام های صحی باارائه مشوره های فنی همکاری ومساعدت مینماید .

۱ـ شعبهٔ اپیدیمیالوجی :

اپیدیمیالوجی عبار ت ازشعبهٔ است کـه چگونگی امراض ساری امراض مزمن خبیثـه وغیره را مطالعـه نمـوده عـوامـل امراض راتوضیح کرده وتوزیع امراض رادر تمـام گروپ های سنین زن ومرد واهل‌کسبه د ر مناطق جغرافیایی مختلفه تشر یح میدارد .

۲ـ شعبهٔ حمایهٔ طفل ومادر وتغذی :

این شعبه راجع به‌امراض و مسا یـل مربوط به‌صحت مادروطفل‌تغذی مادران حامله وشیرده اطفال نوزاد واطفال یك تاچارساله وبالاتر ازچار ساله به‌اشتراك مسا عی شعبهٔ اپید یمیالوجی فعالیت نموده‌و می کوشـد علل فقدان های غذائی ودیگرامراض سؤتغذی را روشن بسازد .

۳ـ لابرا توار :

لابراتوار های مؤسسهٔ صحت عامه بـه دوقسمت میکرو بیالوجی وکیمیائی حیـا تی

تفریق میگردد ودارای شعبات بکتریالو جی ویرولوجی پراز یتولوجی مایکولو جی هماتولوجی کنترو ل ادویه کنترول آب توکسیکو لوجی میباشد برعلاوه در کد ر لابراتوار های مؤسسهٔ صحت عامه آمریت لابراتوار های ولایات وآمریت لابرا تو ار مرکزی ومؤسسهٔ تهیهٔ واکسین نیز گنجانیده شده است .

شعبهٔ پراز یتولوجی :

این شعبه برای تشخیص امراض پرازیتی ازقبیل کرم‌ها پیچشس ها وغیره به تعداد ۲۹۰۳ـ معاینه را اجراء نموده است که از آنجمله ۱۶۶۸ـ آن مثبت راپور داده شده است .

شعبهٔ اوساط زرعیه وشست وشو :

شستن آلات وسامان های شیشه ئی تعقیم نمودن آنها وتهیهٔ اوساط زرعیه برای اجرای معاینات لابراتواری مختلفه باکتر یالو جی وکیمیاوی ازوظایف این‌شعبه‌میباشد ومجموعاً یك هزار وصد لیتراوساط زرعیه ویك‌مقدار کافی آب مقطربرای لابراتوار های وزارت صحیه تهیه نموده‌است .

ریاست دندان سازی :

این ریاست که به غرض تداوی و معالجه امراض بیره دندان وساخت دندان از چندین سال به اینطر ف فعالیت داشته وعلاوتاً ازطریق تربیهٔ‌معاونین داکتر دندان توسط مکتب طب وپروتیزدندان که دوسال قبل منحیث صوابدید مسدودشد خدمات قابل ملاحظه درین شعبه طب نموده است .

مؤسسهٔ مجادلهٔ ملاریا :

افغانستان نظربه‌موقیعت خاصی جغرافیائی وشرایط اقلیمی داشتن باران‌های مو سمی جریان دایمی دریاها دربین وادی ودره‌های سر سبز که دارای نفوس زیاد میباشدبرای بروز ملاریا استعداد قابل ملاحظه دارد وروی این ملحوظ وزارت صحیه بار اول درسال ۱۳۲۷ ـ مجادلهٔ ملاریا را به پیمانهٔ محدود شروع وپروگرام مجادلوی رابا درنظر داشتن قدرت مالی وموجودیت پرسو نل فنـی با مساعدت ومشوره مؤسسات صحی بین‌المللی تطبیق وتوسعه بخشیده واز سال ۱۳۳۸ ـ به اساس تجویز متخصصین پروگرام کنترو ل ملار یا رابه پروگرام امحای ملاریا تعدیل وعملی گردیده ازسه سال به‌اینطرف وقایع مثبت ملاریا دراکثر مناطق دوباره دیده‌شده که‌بروز مجدد وکثرت ملاریا وزارت صحیه رامجبور ساخت تابا همکاری مؤ سسا ت صحی بین‌المللی در پروگرام ملاریا تجدید نظر وموضوع رادقیقاً بررسی ومورد مطالعه قرار بدهند زیرا ازیکجانب پشه ملاریا د ر مقابل پودر حشره کشس «دی‌دی‌تی» مقاو مت نموده واز جانب دیگربعضی قسمت های سر حدی همجوار مملکت واقعات ملاریا نیز إنتقال یافته وعلاوتاً نسبت تزئید نفو س وشالی کاری اراضی انتشار وقایع مر ض مذکور روز افزون بوده که موجبات تشو یش موسسهٔ ملاریا ووزارت صحیه را فـرا هم ساخته است .

لهـذا نسبت اهمیت موضوع یك تیم قضاوتی پروگرام امحای ملاریا را مورد مطالعه قرار داده ونظر بملاحظهٔ نظر یات متخصصین شامل تیم پلان عملیاتی پروگرام امحای ملاریا رامجدداً ترتیب وتحت تطبیق قرار داده است که‌باساس آن فعالیت های مجادلوی سال ۱۳۵۱ روی دست گر فتـه شده است .

ریاست روزنتون :

صحت وسلا مت اطفال در انکشاف وارتقا هرجامعه اهمیت فوق العاده پرارزشـی دارد وبرای پیشبرد پروگرام های حمایهٔ طفـل و مادر وزارت صحیه در سال ۱۳۳۷ باتشکیل روزنتون زمینه رابـرای افتتاح یـك تعـداد کلنیك های حمایهٔ طفل ومادر مهیا سا خت چنانچه فعلااین کلنیك هادر شهر کابل ودر مراکز ولایات پرنفوس وبزرگ فعا لیـت دارد .

هدف ومرام ازین اداره عبارت ازمرا قبت ازمادران حامله مادران شیر ده وپیشبـرد پروگرام های پرورشی وآموزشی برای‌تربیهٔ اطفام تنومند وقوی تر میباشد . البته‌اجرای این پروگرام ها درمرکز شهر کابل بدوش کلنیك های حمایهٔ طفل ومادرولی درولسوالی ها ازوظایف مراکز صحی اساسی محسو ب

می شود . درمراکز صحی کلیهٔ فعالیت های صحی ازقبیل پروگرام های‌وقایوی ومعالجوی وپروگرام های حمایهٔ طفل و مادر ادغام گردیده است .

کلنیک های ریاست روزنتون قرار ذیل است : ولایت کابل هفت واحدولایت کندهار یك واحد ولایت هرات یك‌واحد ولایت بلخ یك واحد وولایت ننگرهار یك‌واحد .

ریاست تفتیش :

ریاست تفتیش وظیفه دارد تا ادویهٔ را ازنگاه کمیت وکیفیت مطابق فورمو لیر ملی در درملتونها کنترول ونظارت نماید . و ازمایشات کمیت وکیفیت دواکه تو سط لابراتوار کنترول ادویهٔ مؤسسهٔ صحت عامه صورت می گیرد تفتیش نما ید . همچنان اجازه افتتاح دواخانه هاوحفظ ومراقبت‌سویهٔ آن مطابق لایحهٔ جداگانه نیزاز مسؤلیت های ریاست تفتیش میباشدعلاوتاً مدیریت‌قوانین نیز درتشکیل ریاست تفتش گنجانیده شده که ازصورت صحت بودن تصادیق مر یض دکتوران مراقبت می نماید .

بصورت عمومی به‌تعداد ۱۳۱ ادویه فروشی و ۱٤ عمده فروشی درکابل و ۲۹۳ـ ادویه فروشی ویك عمده فروشی درولایات کشور وجود دارد . علاوتاً یك شعبهٔ عمده فروشی وسه شعبهٔ دیگر دیپوی عمومی ادویه درکابل وبه تعداد ۱۵ دوافروشی مربوط دیپوی عمومی ادویه درولایات موجود میباشد .

ریاست تفتیش وزارت صحیه وظیفه‌دارد تا بعدازاستیذان مقام وزارت از امور شفاخانه‌ها و دواخانه های مرکز وولایت بررسی نماید .

دیپوی عمومی ادویه :

چون تولید ادویه بەسیستم عصری در داخل مملکت ممکن نبود تابه اساس آن شفاخانه‌ها وتاسیسات صحی مملکت بتواند احتیاجات خودرا مستقیماً ازمارکیت تولیدی داخل مملکت رفع نمایند وازطرف دیگر مؤسسات خصوصی نیز برای این منظور موجود نبود تاادویه موردنیاز رابصورت اقتصادی بادرنظر گرفتن تمام اساسات علمی به دسترس شفاخانه هاومؤسسات صحی بگذارد .

روی این ملحوظ دیپوی ادویه در سال ۱۳٤۲ـ بەشکل یك تصدی دولتی بوجودآمد تابا تسهیلات لازمه ادویه وسامان آلات طبی مورد احتیاج مملکت را ازخارج وارد نموده وبدسترس وزارت صحیه ومؤسسات صحی وزارت خانه‌های دیگر قرار بدهد . همچنان بەمنظور فراهم آوردی تسهیلات لازمه برای مردم شعبات فروش دیپوی عمومی ادویه درچند ناحیه شهر کابل ومراکز کشور افتتاح گردیده است .

بورد پلان :

به منظور انسجام وتوحید پروژه های انکشافی وزارت صحیه در چوکات پلان پنجساله چارم‌جهت‌تسریع درپیشبرد پروژه‌ها بورد پلان بریاست شخص وزیر صحیه‌بوجود آمد تا ازموضوعات مربوطه توسط یك تیم متخصصین وارسی ومراقبت جدی شده‌بتواند درین بورد شعبات احصائیه وقوای بشری توحید وانسجام ارتباط خار جه گنجا نیده شده .

شعبهٔ توحید وانسجام :

بەمنظور ترتیب وتنظیم پروژه های انکشافی صحی مسؤلیت طرح وساختن پروژه هاتعقیب ومراقبت اعمار پروژه وتجهیز مؤسسات جدیدالتأسیس صحی را دارامیباشد .

آغاز کار تعمیر تهیهٔ واکسین وسیرم .
آغاز کارتعمیر ورکشاپ مرکزی .
آغاز کارتعمیر ستاك مرکزی .
پیشرفت کار شفاخانه ۲٥٠ـبسترکابل .
تکمیل کار شفاخانه ۳۰بستر فراه .
پیشرفت کار تعمیر شفا خانه ۲۰۰ـبستر جلال‌آباد .

تکمیل تجهیزات بعضاً پروژه های‌انکشافی.
تکمیل پیشرفت تعمیرات مراکز صحی اساسی که‌ازطرف مدیریت ساختمان هاتحت ساختمان است .
آغاز کار تعمیرات شفاخانه های ۲۰بستر ولایات « درشماره ۳۹ـو٤۰قسمت «ب» شامل است .»

پیشرفت کار تعمیر شفاخانه های ۳۰بستر ولایت کاپیسا وذابل کنرها ولغمان .
تکمیل تعمیر شفاخانه ولایت سمنگان .
آغاز تعمیرمکتب لیلیهٔ نرسنگ .
خریداری دستگاه های اکسریز شفاخانه ولایت فراه و۲۵۰ـ بستر کابل .
تکمیل کار شفاخانه صحت طفل وپیشر فت کارتعمیر هاستل نرسها .
قرار راپور ریاستخانه‌سازی وادی‌هیلمند پیشرفت کار مراکز صحی شفاخانه هـا ی قسمت غرب کشور قرار ذیـل مـوا صلت نموده است :
پیشرفت کار تعمیر مرکز صحی‌ولسوالی نوزاد .
پیشـرفت کا ر تعمیـر مر کز صحـــی موسی قلعهٔ نو .
پیشرفت کار تعمیر مـــر کز صحـــی شیندند .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی انادره .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی جوین .
پیشـر فت کار تعمیـــر مر کز صحـــی قلعهٔ کا .
پیشر فت کار تعمیر مرکز صحی خا ص چخانسور .
پیشرفت کارتعمیرمرکزصحی چهاربرجك .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی غوریان .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی‌اسلام‌قلعه .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی کهسار .
پیشرفت کار تعمیر مرکزصحی‌زنده‌جان .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی‌پشتون‌زرغون.
پیشرفت کارتعمیرمرکزصحی اوبی .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی پرچمن .
پیشرفت کار تعمیر مرکز صحی گلستان.
پیشرفت کار تعمیرمرکزصحی دهراود .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی‌ارزگان‌خاص.
پیشرفت کارتعمیر مرکز صحی‌کرخ .
پیشرفت کارتعمیر مرکز صحی‌رباط تنگی.
پیشرفت کارتعمیر مرکز صحی گلران .
پیشرفت کار تعمیر مرکزصحی قادس .
پیشرفت کارتعمیر مرکز صحی غورماچ .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی قیصار .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی شیرین‌تگاب.
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی دولت‌آباد .
پیشرفت کارتعمیر مرکز صحی‌بل چراغ .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی درزاب .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی شهرك .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی تولك .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی پساوند .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی تیوره .
پیشرفت کار تعمیر مرکز صحی میوند .
پیشرفت کار تعمیر مرکزصحی‌شاه جوی.
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی ارغستان .
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی خاکریز .
پیشرفت کار تعمیر مرکزصحی‌اجرستان .
پیشرفت کارتعمیرشفاخانهٔ۳۰بسترقلعهٔ‌نو .
پیشرفت کارتعمیرشفاخانهٔ ۲۰بسترمرغاب .
پیشرفت کارتعمیرشفاخانهٔ ۲۰بسترااندخوی.
پیشرفت‌کار تعمیرشفاخانهٔ۳۰بستر چغچران.
پیشرفت‌کار تعمیرشفاخانهٔ۳۰بسترترین‌کوت.
پیشرفت کارتعمیر مرکزصحی‌ولسوالی‌معروف.

آمریت احصائیه وقوای بشری :

۱ـ بخش احصائیهٔ صحی این آمریـــت مسئول جمع آوری تحلیل وارزیابی فعالیت های تمامی تأسیسات صحی کشور میباشد فعالیت مؤسسات صحی کشور در سه نـوع فورمه‌ها خلاصه میشود :

الفـ راپور های خروج بستر که‌در هـر شفاخانه بعداز رخصت نمودن مریض یـك فورمه بنامشی خانه‌پری میکنند دران چگونگی تشخیص وروز های تداوی آن‌درج اسـت تعداد این فورمه هادریـن سـال درحـــدود ۴۰۰۰۰ قطعه میرسد . راپور های خروج بستر که‌به همکاری شفاخانه ساخته میشود بطور نشریه‌ها سالانه چاپ میشود کـه البته خلاصهٔ توحید شدهٔآن درسال ۱۳۵۲ ـ بـه نشر میرسد .

بـ راپور تأسیسات صحی بصورت‌ماهوار ترتیب شده توسط تمام مراکز صحی‌اساسی پولی کلنیك هاشفاخانه هاومراکز حما یـهٔ طفل ومادر ارسال میگردد . این‌نوع فورمه بصورت راپور های سه‌ماه جمع‌آوری وتحلیل شده وبغرض استفاده مسؤلین امـور اداری وپلان گذاری ارائه میشود .

جـ راپور های هفته وار امراض قرانطینی که‌شامل کولرا چیچك حمای لکه دار تبـزرد وطاعون میباشد . دراخیر هر هفته جمع‌آوری وتصنیف شده‌وبه مراجع ذیلاقـهٔ داخلـی و

بین المللی ارسال ومخابره می‌گردد .
۲ـ بخش قوای بشری این آمریت‌مسؤل محاسبه وسنجش تعداد پرسونل فنی مورد نیاز درچوکات انکشاف خدمات صحی «پلان پنجساله چارم» درکشور میباشد .
نظر به‌محاسبهٔ سال ۱۳۵۰ـ تعداد عمومی پرسونل صحی حسب آتی‌میباشد :

دکتـــور ۵۷۳ـ
معاون دکتور ۳۲ـ
معاون دندان ۱۲٦
فـار ما ســت ۲۱ـ
دوا ســـــاز ٦۹ـ
کمپــو نـــدر ۱۵٦ـ
لبرانت‌ومیخانیك اکسریز ۱۸۰ـ
تکنیشن لابراتوار ٦۰ـ
معاون ومستحضرلابراتوار ۱۱۷ـ
پا نسمانچـــی ٦۹ـ
قا بلـه نر س ٤٤۰ـ
روغتیـــا پـــا ل ۲۵۸ـ
واکسیناتـــو ر ٦۱۷ـ
نـــــر س ۳۲٦ـ
مستحضر ملاریا۱۰۸۵ـ

۳ـ بخش سوم عبارت‌از پروژهٔ تحقیقاتی مرگ ومیراطفال است‌که به‌کمك ساز مـان صحی جهان جهت اندازه گیری میـــز ا ن تلفات اطفال وعلل موجبهٔ عوامل محیطـــی واجتماعی آن برای سه‌سال دیگر پیش برده شده‌که بصورت نمونه وی این ســروی در نقاط مختلفه شهر کابل اجرامی‌گردد .
٤ـ بخش چهارم عبارت ازشعبهٔ تحقیقاتی رهنمای خانواده است‌که درقدم اول اجـرای «کاپ» سروی رابه منظورارزیابی احصائیوی پروگرام های فامیلی پلاننگ‌روی دست‌گرفته است این سروی به‌کمك تخنیکی پو هنتون ایالتی نیویارك بصورت یك پروژه تحقیقاتی پیش برده میشود .

آمریت ارتباط خارجه :

وظیفه این آمریت عبارت از فراهم آور ی تسهیلات لازمه بین مؤسسات صحی دا خلی وسازمان های صحی بین المللی وجلب‌کمك های تخنیکی درخـواست فیلـو شپ هـا و شکالر شپ‌ها واعزام هیأت های رسمی در کانفرانس های بین‌المللی ومنطقوی سازمان صحی جهان میباشد .

وزارت مخابرات

۱ـ بتعداد مجموعئی «۶۵۳۹۸۱۴» قطعه مراسلات رسمی ـ شخصی ـ سرو یس «عادی را جستری» جراید مطبوع پستکار ت بسته‌های کوچك ازممالك‌مختلفه جهان واصل شده وبه مراجع آن توزیغ گردیده است .

۲ـ بتعداد مجموعی «۵۵۶۱۳۲» قطعه مراسلات رسمی ـ شخصی ـ سر و یس «عادی راجستری» جراید مطبوغ پستکار ت بسته های کوچك پارسلات طور فضائی و زمینی به ممالك مختلفهٔ جهان ارسا ل گردیده است .

ـ بتعداد مجموعی «۳۷۶۴» خر یطه ترانز یت بوزن ۷۱۵ر۶ کیلو گرا م ازممالك مختلفه جهان رابه شوروی و از شوروی رابه‌ممالك مختلفهٔ انتقال داده‌است .

۴ـ بتعداد مجموعی «۱۰۱۹۲» عدد پارسل بوزن مجموعی «۴۸۷۵۷۹۵۰» کیلو گرام راکه ازممالك مختلفه جهان وارد شده بمراجع مربوطه‌اش توزیع نموده است .

۵ـ بتعداد مجموعی «۸۳۰۱۱۲» قطعه پاکت وارده ولایات راتوزیع وبتعداد «۱۰۲۸۹۵۵»ـ قطعه مراسلات راغرض توزیع به ولایات مربوطه ارسال نموده است .

۶ـ بتعداد مجموعی «۱۲۶۰۰۰۰» قطعه تکت در «۹» نشریه چاپ نموده وازمدرك فروش آن به‌مشتریان وکلکسیونر ها ی خارجی مبالغ افغانی واسعاری ذیل بد ست آمده است .

«۳۲۱۹۲۸» افغانی ۱۵۸۳۷ر۸۶ دالر امریکائی ۳۴۳۳ر۵۴ پوند ستر لنگ و ۱۶۷ر۶۷ مارك المانی نشریه های فلا تیلی عبارت اند ازروز صحت مورخه ۱۸ر۱ر۵۱ حیوانات وحشی ۱۵ر۳ر۵۱ توریزم ۲۵ر۴ر۵۱ نشریه استقلال ۱ر۶ر۵۱ اولمپیك ۴ر۶ر۵۱ جشن پشتو نستان ۹ر۶ر۵۱ تولد ی اعلیحضرت معظم هما یونی ۲۲ر۷ر۵۱ سره میاشت ۲۴ر۶ر۵۱ ملل متحد ۲ر۸ر۱۳۵۱ بصورت مجموعی عواید ریاست پست از اول حمل ۵۱ الی اخیربرج عقرب طوریکه مدیریت تحصیلی مدارك مختلف آنرا ازقبیل محصول پست بکس ها محصول مراسلات رسمی ، شخصی ، محصول مراسلات خار جی محصول پارسلات قیمت تکت که بصورت آزاد بفروش رسیده محصول بیرنگ محصو ل علم‌خبر عواید ترانزیت وپارسلات بالغ بر «۱۸۰۰۹۶۵۱» افغانی ۱۳۶۶۶۱ دالو امریکائی ۳۹۹۵ پوند استرلنگ ۱۶۷ مارك الما نی میباشد.

درانکشاف خدمات پستی نکته‌ای اساسی که‌جلب مینماید همانا موضوع تعلیم وتربیه مامورین پستی میباشد که برای این‌منظور درخلال سال گذشته وسال جاری وزارت مخابرات با استفاده از کمك های تخنیکی ملل متحد یکتعداد مامورین پستی راشا مل مرکز تربیوی وزارت مخابرات نموده تاکورس های هژده هفته‌ای وشش هفته ئی پستی را زیرنظر متخصصین پستی تعقیب ودر ختم کورس به شعبات پستی شامل کار شوند . فارغان این کورس هادرسال گذشته «۳۲»نفر ودر جریان سال ۵۱ ،«۳۱» نفر موفق گردیده اند تاتصدیقنامه کورس پستی راحاصل نمایند . امید میرود باتعقیب کورس های پستی دریکی دوسال آینده بیش از پنجاه فیصد مامورین مرکزو ولایات با سیستم سرویسی داخلی وبین المللی آشنائی کامل پیدا نموده وظایف محوله رابصورت اسا سی انجام نمایند .

۱ـ دستگاه اتومات سابقه مرکز به‌ظرفیت نهائی «۵۰۰۰» لین درسال ۱۳۴۶ شرو ع به فعالیت نموده ودرسال ۱۳۴۰ وزارت مخابرات به‌طبع یك رهنمای تیلفون اقدام نموده بود از اینکه ظرفیت دستگاه های اتومات مرکز کابل از«۵۰۰۰» لین به «۱۳۲۰۰» لین به اساس پلانهای انکشافی دولت ارتقاً یافته وتقریبا ده هزار لین‌آن برای مشترکین‌رسمی وشخصی توزیع گردیده بود موجودیت یك رهنمای جدید که‌به‌آن احتیاج شدید احساس میشدیك امر ضروری وحتمی شمرده میشند

روی همین منظور برای مساعدت و کمک با مشترکین محترم وزارت مخابرات درطبع یك رهنمای جدید توسط مطبعهٔ دولتی اقدام وبدسترس عامه گذاشته شد .

۲ـ وزارت مخابرات باوجود مشکلات مالی وعدم موجودیت سامان کافی برای کمک و مساعدت اهالی محترم نادرشاه مینه که د ر پروژه های اتومات سابقاً شامل نبود بـه تمدید یك کیبل جدید «۵۰۰» لینه ازمرکز اتومات واقع پشتونستان میدان در ساحهٔ نادرشاه مینه اقدام نموده است وبعـد از تکمیل امور کیبل دوانی و تقسیمات شبکه داخلی آن به توزیع لینهاو نصب تیلفون در بلاك های آنجا مبادرت ورزیده است .

۳ـ قبلا درساحهٔ وزیر اکبرخان مینه یـك تعداد لینهای محدود تیلفون برای اهالی محترم آنجا بهفاصله های دور ونزدیك توسط لین های هوائی تمدید شدهبود ازیك طرف تعداد منازل روزبه روز درآنجا زیادشده واز طرف دیگر مـوجودیت لینهای هوائـی چنـد ان خوشش بهنظر نمیرسید وزارت مخابرات تصمیم گرفت تابرای اولین دفعه ساحهٔ مذکور را از نقطهٔ نظر تمدید شبکه داخلی زیر زمینـی مطالعه نمایند چنانچه بعداز مطالعه وسرو ی بهتمدید «٤۰۰» لین جدید طوری اقدام نموده است کهتمام لینهای هوائی ازبین رفتـه و والبکسها د ر دیوار های تعمیرات اهالـی محترم نصب وبه توزیع لینها اقدام گرد یده است این عمل وزارت مخابرات ازیك طرف در زیبائی ساحهٔ مذکور مؤثر واقع شـده و ازطرف دیگر چون لینهای هوائی بکلیازبین رفته ووالبکس هادر جوار منازل مشترکین آنجا نصب شده است ازخرابی لینهای تیلفون مشترکین کهاز این رهگـذر همیشـه نسبت قطع مخابره شان شکایت مینمودند ومشکلات شعبات فنی جلوگیری بعمل آمده است .

٤ـ بهاساس تقاضا ومراجعهٔ اهالی محترم ساحهٔ علاوالدین ـ افشار مینه وساحهٔ مندوی ورفع مشکلات آنهابه تمدید کیبل جدیـد و توزیع لینهای تیلفون اقدام شده است .

۵ـ چون نواحی خیر خانه مینه وسیدنور محمدشاه مینه ـ قلعه زمان خان وبینیحصار دروقت سروی پروژه هایمخابراتی درچوکات پلان سوم انکشافی مملکت عزیز شامل نبوده وشبکه تیلفون اتومات طبق پلان های مرتبه تمدید گردیده بود ودرنواحی مذکور بهنصب یك یك پایهسوچبورد هوائی کهتوسط لینهای تیلفون اتومات بامرکز ارتباط دارند اقـدام نموده است ویقین کامل است که این اقدام وزارت مخابرات تا اندازهٔ زیادی از مشکلات اهالی این نواحی کاسته است .

٦ـ در سالهای گذشته مشترکین محتر م راسا محصـول تیلفون هـای خویشس را در شعبات تحصیلی تیلفون تادیه مینمودند کـه این وضع نه تنهاسبب مشکلات شعباتمیگردید بلکه باعث سرگردانی وضیاع وقت مشترکین محترم نیز میشد بعداز یكسلسله مطا لعه تصمیم گرفتهشدتادر سیستمکارشعبات تحصیلی تیلفون ریفورم بمیان آورده شود که بـه اساس آن فعلا تمام صورت های حسـا ب مشترکین دربل های مرتبه توسـط پرسونل مؤظف این وزارت به آدرس هایشان ارسال میگردد ومشترکین محترم میتوانند کهمحصول ذمت خویشس رادر غرفه های شهری خانگـه دافغانستان بانك تحویل نمایند .

۷ـ درسالهای گذشته یك تعداد مشترکین محدود بعداز تادیه یك اندازهپول طورپیشکی بنام مخابره ولایتی ازتیلفون های دستداشته خویشس بهسایر ولایات کشور عزیز مخابره مینمودند ودراخیر هرماه صورت های حساب شان ارسال میگردید بهمنظور کمك ومساعدت باتمام مشترکین محترم تصمیم گرفته شـد تاتمام مشترکین بدون تادیهٔ پول پیشکی از تیلفونهای مربوطه خویشس به ولایات کشور عزیز مخابره نمایند ومحصـول بنام شـا ن ثبت گردیده ودراخیر هرربع توسط بلهای مرتبه بهاطلاغ شان رسانیده میشود ازطرف دیگر یكتخفیف ۳۳فیصد درمحصول مخابره های مؤسسات واشخاصیکهبعدازختم حاضری مامورین یا درایام تعطیـل آرزوی مخابـره تیلفونی راباولایات داشته باشند بعمل آمده است .

۸ـ بمنظور سهولت وهمکاری بیشتـر با مراجعین محترم درمخابره های تیلفو نـــی بین المللی ۲۵فیصد ودر مخابره هـــا ی تلگرافی بینالمللی ۱۷ فیصد تنزیل بعمـل آمده است .

۹ـ قبل ازتاریخ اول جوزای ۱۳۵۱ مشترکین که آرزوی مخابره را به خارج مملکت مینمودند مکلف بودند تاتکت‌مخابره رادر مقابل تادیه محصول معینه برای سه دقیقه اولی ازشعبات تحصیلی اخذ نمایند وبعدازآن دراجرای مخابره شان اقدام میشد اما ازتاریخ اول جوزای ۱۳۵۱ برای سهولت آنها تصمیم گرفته شدتمام مشترکین محترم میتوانند که‌از تیلفونهای دست‌داشته خویش بدون اخذ تکت بخارج مملکت مخابره نمایند به‌این اساس مشترکین محترم بعداز دائل نمودن نمبر «۱۲» باآپریتر بین‌المللی داخل تماس شده اسم وآدرس ونمبر تیلفون‌خود رادر کابل واسم وآدرس ونمبر تیلفون نفر مقابل رادرخاج معلومات داده بعداً دراجرای مخابره شان به‌اساس پروگرام مرتبه اقدام میگردد صورتهای حساب مخابره بین المللی مشترکین محترم دراخیر هرماه توسط پرسونل مؤظف به‌اطلاغ شان رسانیده میشود ومشترکین میتوانند که‌پول ذمت خو یشس رامانند محصول تیلفون درغرفه های شهری خانگه دافغانستان بانك تحویل نمایند .

۱۰ـ درسال ۱۳۴۸ برای رفاه اهالی محترم وکمك باآنها یك تعداد تیلفون های سکه انداز درنقاط مختلف‌شهر نصب گردیده بود به مرور زمان تمام آنها نسبت عدم آشنائی مردم ویابه منظور سرقت سامان ـ غیرفعال گردید وبعداز ترمیم واصلاحات‌مکرر مجبور شدیم تمام‌آنهاراکه غیرقابل‌استفاده‌شده ودیگر نسبت عدم موجودیت‌سامان وپرزه‌جات امکان ترمیم موجود نبود جمع‌آوری نمائیم‌ـ بعداً به فرمایش‌سامان وپرزه‌جات ویکتعداد جدید ازتیلفونهای سکه انداز اقدام گردیده که‌بعد ازمواصلت بکابل به‌نصب آنها د ر بعضی نواحی شهر کابل اقدام گردیده و عبارتند از :

۱ـ در مدخل وزارت مخابرات ۲ پایه
۲ـ در پسته خانه مرکزی ۱ پایه
۳ـ درپسته خانه شهر نو ۱ پایه
۴ـ در کتابخانه پو هنتون ۱ پایه
۵ـ د ر لیلیه پو هنتو ن ۱ پایه
۶ـ در شفا خانه ابن سیناه ۱ پایه
۷ـ در زا یشگا ه ۱ پایه
۸ـ درتانك تیل پارك زرنگار ۱ پایه
۹ـ در محصولی مرکز ۱ پایه
۱۰ـ در زینب ننداری ۱ پایه
۱۱ـ در هوتل مار کوپولو ۱ پایه
۱۲ـ درتانك تیل زرغونه میدان ۱ پایه
۱۳ در کلوپ زنبق طلا ئی ۱ پایه
۱۴ـ در ترانسپورت عمو مـی ۱ پایه
۱۵ـ درسه‌منزل فروشگاه افغان ۳ پایه
۱۶ـ درتانك‌تیل میرویس میدان ۱ پایه

۱۱ـ برای سهولت وهمکاری بیشتر با اهالی محترم تصمیم گرفته شد تادرپروگرام کار مخابره های تیلفونی وتلگرافی بادهلی‌ـ پاریس ـ فرانکفورت تزئید بعمل آید .

شرکت تیلفونی پاریس که‌قبلاازساعت ۱۲½ الی ۴½ عصر فعال بوده فعلاازساعت ۱۱صبح الی ۹شب فعال میباشد واین ازدیاد وقت در پروگرام کاربرای مشترکین محترم که آرزوی مخابره راباقاره امریکا داشته با در نظر گرفتن تفاوت وقت بین افغانستان و ـ امریکا خیلی مؤثر واقع شده است .

شرکت تیلفونی دهلی که قبلا ازساعت ۱۰صبح الی ۱۲½ فعالیت‌مینمود فعلا ازساعت ۹صبح الی ۱۲½ ویك بعداز ظهر فعا لیت مینماید .

قبلا روزانه دو مراتبه شوکت تلگرافی بافرانکفورت «جرمنی» بر قرار بود فعلاعلاوه بر دوتایم کار ازساعت ۹ شب الی ۱۲شب مخابره تلگرافی بین‌کابل وفرانکفورت نیز فعال میباشد .

۱۲ـ دستگا های تیلفونی اتومات مرکز و ولایات به‌ترتیب ذیل میباشد .

مرکز کابل دارای ۴ دستگاه اتومات که عبارت‌اند ازدستگاه های اتومات مرکزی‌شهرنو شیر شاه مینه ـ پلچرخی به‌ظرفیت‌عمومی «۱۳۲۰۰» لین میباشد

مرکزقندهار دارای یك‌دستگاه‌اتومات به‌ظرفیت «۱۵۰۰» لین میباشد .

مرکزهرات دارای یك‌دستگاه‌اتومات به‌ظرفیت «۱۵۰۰» لین میباشد .

مرکز بلخ‌دارای یك‌دستگاه‌اتومات به‌ظرفیت «۱۵۰۰» لین میباشد .

از دستگاهای اتومات کابل به تعداد «۱۲۶۳۰» لین برای مراجعین تااکنون توزیع گردیده

در دستگاه اتومات هرات بـــه تعـــداد «۱۵۰۰» لین برای مراجعین تااکنون توزیع گردیده
در دستگاه اتو مات قنـــد هار «۱۴۰۰» لین برای مراجعین تا اکنون توزیع گردیـده
ودر دستگاه اتومات بلخ «۱۳۲۸» لین تـا اکنون برای مراجعین توزیع گردیده است .

لینهای باقیمانده درصورت مراجعه مراجعین بادرنظر گرفتن امکانات تخنیکی توزیع میگردد.

۱۳ـ مخابره مرکز کابل باسایر ولایا ت کشور عزیز توسط دستگا های چینل سیستم برقرار میباشد مواضع نصب دستگاه هـای تیلفونی وتلگرافی چینل ازکابل ـ غزنی ـ زابل ـ قنـد هـار ـ گرشـك ـ فراه رود ـ هرات ـ پروان ـ پلخمری ـ قندوز ـ مزار شریـف ـ ننگرهار ، دستگاهای چینل همه روزه درشش ماه اول سال ازساعت ۸ صبح الی ۱۰ شب برای ۱۴ ساعت ودرشش ماه‌دوم سال از ساعـت ۸½ صبـح الـی ۱۰ شـب بـــرای ۱۳½ ساعت فعال می باشد .

۱۴ـ دستگا های بیسیم مرسله واخذه که باداخل وخارج مملکت مخابره تیلفو نـی و تلگرافی توسط آنها برقرارمیباشد دریکه‌توت ومهتاب قلعه نصب میباشد .

۱۵ـ ازمرکز کابل باولایات بادغیســ ـ غورات ـ فاریاب ـ بدخشان وولسوالـــی اندخوی مخابره تیلفونی توسط دستگا های رادیو تیلفون روزانه طبق یك پروگرام‌مرتبه دو مراتبه صورت میگیرد .

۱۶ـ ارتباط تیلفونی‌مستقیم بین‌افغانستان وخارج به‌ترتیب ذیل برقرار میباشد .

مخابره تیلفونی بین افغانستان و ایـران توسط دستگا های چینل همه روزه ازساعت ۹صبح الی ۹شب مخابره تیلفونی افغانستان وپاکستان توسط دستگا های چینل همه روزه از ساعت ۸½ صبح الی ۹شب .

مخابره تیلفونی بین افغانستان و هنـــد توسط دستگا های بیسیم همه روزه ازساعت ۹صبح الی ۱۲½ .

مخابره تیلفونی بین افغانستـــان واتحـاد شوروی توسط دستگا های بیسیم همه روزه به‌استثنای روز های یکشنبه وجمعه ازساعت ۳ـ الی ۳½ بعداز ظهر .

مخابره تیلفونی بین افغانستان و فرانسه توسط دستگاه های بیسیم همه روزه ازساعت ۱۱صبح الی ۹شب .

مخابره تیلفونی بین افغانستان و لنـد ن توسط دستگاه های بیسیم همه روزه بـــه استثنای روز های یکشنبه وجمعه ازسا عت یك الی ۲½بعدازظهر ، مخابره های تیلفونی بیـن افغانستان وسائـر ممالك خارج طـور ترانزیت ازطریـق شر کت های تیلفـو نی پاریس ولندن اجرا میگردد .

۱۷ ـ شرکت های مخابره تلگرافی‌مستقیم بین کابل وایران ـ پا کستان ـ دهلـی ـ مسکو ـ لندن ـ روم ـ نیویارك وفرانکفور ت روزانه دومراتبه ازطرف صبح وبعد از ظهر بر قرار میباشد تلگرامات عنوانی سائـــر ممالك طور ترانزیت ازطریق شر کت های فوق الذکر اجرا میگردد .

۱۸ـ به‌منظور بلند بردن سویهٔ اپریتـر های تیلفون واستخدام یك تعداد اپر یتـر جدید کورسهای تدریسی اپریتری از طر ف متخصصین داخلی وخارجی وزارت مخابرا ت درمرکز تربیوی مخابرات دائر گردیده و یك تعداد اپریتر های‌لایق‌بعداز فراگرفتن‌مضامین نظری وعملی وامتحان جدیداً استخدام شده است‌که بااستخدام ایـن چنین اشخاص در پیشبرد کار سوچبوردها بهبودی حا صــل شده است .

۱۹ـ برای بهبود وضع مخابراتی ولایات کشور یکتعداد سوچبورد های جدید درولایات ذیل ارسال ونصب شده‌است .

یکپایه سوچبورد ۱۰۰ لینه جدیدبه‌مرکز ولایت غزنی

یکپایه سوچبورد ۱۰۰ لینه جدیدبه‌مرکز ولایت ننگرهار

یکپایه سوچبورد ۱۰۰ لینه جدیدبه‌مرکز ولایت کندز

یکپایه سوچبورد ۳۰ لینه جدید برا ی مرکز بغلان‌صنعتی

یکپایه سوچبورد ۱۰ لینه جدید ولسوالی خوست وفرنگ ولایت بغلان

یکپایه سوچبورد ۵۰ لینه جدید به‌مرکز ولایت لغمان

یکپایه سوچبورد ۵۰ لینه جدید به‌مرکز ولایت لهوگرد

یکپایه سوچبورد ۳۰ لینه جدید به مرکز ولایت لهوگرد
یکپایه سوچبورد ۳۰ لینه جدید به مرکز ولایت تخار
یکپایه سوچبورد ۱۰لینه جدید به مرکز ولایت تخار
یکپایه سوچبورد ۵۰لینه جدید بـرای ولایت بادغیس
یکپایه سوچبورد ۵۰ لینه جدیـد برای مرکز ولایت کنرها
یکپایه سوچبورد ۵۰ لینه جدیدبرای مرکز ولایت غورات
یکپایه سوچبورد ۳۰ لینه جدیدبرای مرکز ولایت فاریاب
یکپایه سوچبورد ۵۰لینه جدید برای مرکز ولایت پلخمری

ج ـ ریاست اداری :
گراف تشکیلات و بودجهٔ معاشات وزارت مخابرات ضمناً تقدیم است :

د ـ مدیریت عمومی پلان واحصائیه :
۱ـ توحید عایدات «٦» ماهه اول سال ۱۳۵۱ **وزارت مخابرات :**
الف:ـ عایدات تیلفونی سیمدار وبیسیم وفروش سامان به افغانی ۰۰ر۴۴۷۸۴۹۳۵ ـ افغانی
عایدات تیلفونی سیمدار وبیسیـم وفروش سـامـان به‌اسعـاری ٦٧ر٥٢٣٩ ـ دالـر
ب:ـ عایدات تیلگراف داخلی و خارجی به افغانی ۰۰ر۲۱۴۵۱۴۴۹ ـ افغانـی
عایدات تیلگراف داخلی و خارجـی بـه اسعـاری ۷۲ر۹۱۷۸۱ ـ دالر
ج:ـ عا یـدات پسـت بـه افغا نـی ۰۰ر۱۵۴۳۱۹۱٦ ـ افغانی
عایدات پست به‌اسعاری ۵۲ر۳۳۱٦٤ـدالر
عایدات پست به اسعاری ۹۸ر۱۲۹۱ـ پوند
عایدات پست به اسعاری ٦٧ر١٦٧ـ مارك

د :ـ میزان عمومی افغانی واسعاری :
۱ـ عوایدعمومی افغانی ۱۵ر۸۱٦٦۸۳۰۰ـاف
۲ـ عوایدعمومی دالری ۹۱ر۱۰۱۳۰۱۸۵ ـ
۳ـعوایدعمومی پوندی ۹۸ر۲۱۹۱ ـ
تسعیر به‌افغانی ۸۳ر٦۰٥۱۸۳۱ ـ
٤ـعوایدعمومی مارکی ٦٧ر١٦٧
مجموع عایدات به‌افغانی ۹۸ر۸۷۷۲۰۱۳۱ ـاف

۲ـ عایدات سال ۱۳۵۰ یعنی ٦ماهه ۵۱ مشابه سال ۱۳۵۱ که‌درفوق توضیح گردید :
الف:ـ عایدات افغانی تیلفون سیمدار و بی‌سیم وفروش‌سامان ۰ر۲٦٥٤۲۷۲٤ـافغانی
ب:ـ عایدات افغانی تیلگراف داخلـی و خارجی ۰ر۲۳۵۱۲۷٦٤ ـافغانی
ج:ـ عایدات‌افغانی شق پست‌داخلی‌وخارجی ۰ر۱۵۳٤٥٥۰٦ ـ افغانی
جمعاً ۰ر٦٥٤۰۰۹۹٤ ـ افغانی
«عواید اسعاری شقوق مذکور»
۱ـ دالری ٦٧ر٩١٢٣٧ـ دالر
۲ـ پوندی ۲۹ر۹٤٤
۳ـ مارکی ۳٦ر۱۲ تسعیر بافغانی
٤ـ کلداری ۰۰ر۳٥

جمعاً ۰ر٦٥٤۰۰۹۹٤ ـ افغانی
تزئید عـوایـد ٦ماهـه ۵۱نظـربـه ۵۰ـ ۹۸ ر ۸۷۷۲۰۱۳۱ ـ ۰٦ ر ٦۹٦٤٥٦۸۹ ـ ۹۲ر۱۸۰۷٤٤٤۲ ـ افغانی
«۳ـ عایدات سال ۱۳٤۹ یعنی ٦ ماهــه مشابه سال ۵۰ که‌دربالاذکر گردیده :»
الف:ـ عایدات‌افغانی تیلفونی‌سیمدارو بی سیم وفروش سامان ۰ر۲۱۰٤۳۵۷۳ ـ

ب:ـ عایدات افغانی تیلگراف داخلـی و خارجی ۹٦ر۱۲۳۵٦۳۷۱ ـ
ج:ـ عایدات‌افغانی شق‌پست داخلی‌وخارجی ۲۸ر۹٦٥۱۱٥۱ ـ
جمعاً ۲٤ر٤۳۰٥۱۰۹٦ ـ
عواید اسعاری :ـ ۳٦ر۸٦۳٦٥ ـ دالـر
تسعیر به‌افغانی ۸۱ر۳۹۱۲۳٥۰ ـ
جمعاً ۰٥ر٤٦۹٦۳٤٤۷ ـ

تزئید عواید ۱۳۵۰نظربه ۱۳٤۹ به‌تفصیل فوق ۰٦ر٦۹٦٤٥٦۸۹ ـ ۰٥ر٤٦۹٦۳٤٤۷ ـ ۰۱ر۲۲٦۸۲۲٤۲ـ افغانی

٤ـ لست فعالیت گروپ های ساختما نی که‌طول فاصلهٔ لین های تمدید شده جدید ـ اصلاحات وتر میمات لین های سابقه رابـا مقدار سامان مصرف شده ازقبیل پایه آهنی پایه چوبی سیم‌وغیره سامان والات مصـر ف شده در لین هارا نشان میدهد انضماماً تقدیم است .

تربیه پرسونل فنی :

پروژه های مخابراتی مملکت عزیز روز بروز به انکشاف بوده ودر نقاط مختلف مملکت دستگاه های جدید نصب وشبکه های مربوط توسعه پیدا میکند حفظ ومراقبت این دستگاه هاو شبکه های مربوط ایجاب مینماید تا پرسونل فنی وورزیده تربیه گردد به همین اساس مرکز تربیوی مخابرات در سال ۱۳۴۴ تاسیس ودر سال ٤٦ باین طرف فارغ التحصیلان آندر شعبات مختلف تخنیکی اینوزارت اجرای وظیفه مینما یند .

برای اینکه در مورد مرکز تربیوی مخابرات معلومات ارائه شده بتواند اینك در مورد تاسیس واهداف آن ذیلا توضیح میشود ، باثر تقاضای وزارت مخابرات شورای اداری صندوق وجهی ملل متحد در جلسه تاریخی جنوری ۱۹٦٤ خود تخصیص رابرای تاسیس یك مرکز تربیوی مخابرات در کابل برای افغانستان منظور نمود قرار داد پلان اف اپریشن (پلان عملیاتی) مرحله اول این مرکز برای پنج سال بتاریخ ۱۱ مـی ۱۹٦٥ وقرار داد مرحله دوم این مرکز بتاریخ ٤عقرب ٤۹ برای پنج سال دیگر در کابل بامضا رسید .

وزارت استخداما مکانتر پارت هاود یگر پرسونل را برای خدمات متفرقه بدوش گرفته واتحادیه بین‌المللی تیلی کمونیکشن حیثیت هیئت اجرا ئیوی این پروژه را به خود گرفت .

متخصصین خارجی این مرکز تحت اثریك پراجکت منیجر واز کانتر پارت های‌داخلی تحت مراقبت معاون‌پرو جکت منیجر که‌یك نفر انجنیر داخلی میبا شد امور تدریسی‌را پیش میبرد .

درین مرکز تربیوی از بدو تاسیس تا کنون به تعداد (۱۲۰) نفر فارغان درشقوق تیلفون وتلگراف ،رادیو ،او تساید پلانت وکریر تربیه گردیده ودر دستگاه هـای مختلف مخابراتی کشور ایفای وظیفه می دارند .بر علاوه‌کور سهای‌سه ساله ،کورس های قصیرا لمدت‌در رشته تیلفون وتلگراف وپست برای مامورین مخابرات نیز در نظر گرفته شده که اینك تعداد پرسونل که‌در سال جاری در رشته های مختلف تربیه‌شده اند ذیلا تقدیم میشود .

۱ـ کورس به تعداد شش نفر
۲ـکورس تیلی پرنتر به تعداد دوازده نفر
۳ـ کورس کریر به تعداد شش نفر
٤ـ کورس نمبر یك پستی به تعداد پانزده نفر
۵ـ کورس نمبر (۲) به تعداد هشت نفر
٦ـ کورس نمبر (۲) به تعداد هشت‌نفر
۷ـ کورس نمبر (۳) به تعداد هشت نفر
۸ـ کورس نمبر (۳) به تعداد هشت نفر
۹ـ کورس نمبر (۲) به تعداد هفت‌نفر

وزارت معادن وصنایع

وزارت معاون وصنایع با داشتن تخصیص (۳۵۱) ملیون افغانی و(۰.۵ر۱) ملیون دالر امور تعداد پانزده پروژه انکشافی را کــه یکمده آنهاساختمانی وتعمیراتی ویك عــدد اکتشافی وقسمتی از آنمطا لعاتی بود روی دست گرفته وکماکان پیشبرده‌شده که ذیلا به تفصیل گذارش داده میشود .

۱ــ ریاست تفحصات پترول قرار بود در سال (۱۳۵۱) در چارده سا ختما نمنا طق شمال افغا نستان‌به حجم مجموعی (۱۹۹۲۵) متر برمه کاری های تفحصا تی ودر شش سا ختمان به حجم مجموعی (۶۵۰۰) بر مه کاری های استخراجی و در چار ساختمان به حجم مجموفی چار هزار متر برمه کاری های سا ختمانی را تطبیق کند که من حیث المجموغ متراژ «۲۴۰۷۵» بائیست تطبیق‌میشد وعلاوه بر آن سرو یسها ی‌سایز میکی در حوزه شبر غان به میتود انعکا سی(موف) برای (۴۰.) کیلو متر پروفیل بایست اجرا میگردید .کذا در ،حوزه شبر غان ومــزار شریف به پیمانهٔ (۱۳.) کیلو متر پرو فیل سایز میکی انکساری در ساحه تطبیق قرار داده میشد .

علاوتا سرو یسهای توپو جیو دیزی‌قرار بود در نقاط مختلفه‌تطبیق شودعملا در سال (۱۳۵۱) به اندازه (۱۸.۸.) متر برمه کاری تفحصا تی (و۸۱۶ ٤)متربرمه‌کاری استخراجی و(۴۲۹۷) متر برمه کاری سا ختما نــی تطبیق گردیده است .که منحیث المجمو ع عملا (۲۷۱۹۳) متربامصرف مبلغ (۱۱۰.)ملیون افغانی ودر حدود (۸) ملیون دالر تطبیــق گردیده است .همچنان (۵.ر ۱۹۵) کیلــو متر سروی سایز میکی به میتود موف یــا انکساری در ساحه تطبیق عملی شده .هکذا (۱۳۱) کیلو متر سروی سایز میکی به‌میتود انکساری تطبیق شده که در سال (۱۳۵۱) دستگاه تولید اکسیجن ریاست تــفحصا ت پترول به ساحه شبر غان (۱۶۸۵) بوتــل اکسیجن تهیه نموده در مراکز صحی ریاست تفحصات پترول قرار بود در سال (۱۳۵۱) تعداد «۲۰۰۰» هزارنفر متخصیص خار جی و کار مندان داخلی مورد معاینات صحی قــرار گیرند ومعاینات معالجوی بایــد بعمل می‌آمد ولی عمــلا (۲۱۱۸.) نفرمورد معاینه وتداوی متواتر قرار گرفته اند .

همچنان اموال وارداتی پروژه از بنا در و تجهیزات پروژه از تحویل خانه ها بــه ساحات کار در حدود (۱۱۸۵۲۱) تــــن انتقالات صورت گرفته است در جریان سال «۱۳۵۱» ورکشاپ های ترمیم موسسه فعال بوده وسیرو یسهای هایــد رولــو جیــکی ، تپو جودیزی . نقشه برداری های جیالوجی به مقیا سها ت‌مختلفه مطابق موازین پــلا ن تطبیق گردیده است .

در سال(۱۳۵۱) معدن‌جدید الکشف ساحه جمعه بیشتر مورد توجه قرار گرفت ۱۲۶۳ متر برمه کاری روی چا نمبر (۱) منطقــه جمعه تکمیل گردیده ودرین منطقه ذخیــره معتنابهٔ گاز کشف گردید همچنان (۶) چاه در جرقد وق که ذخا یرگاز آن قابل توجه است به قسم تفحصاتی وسا ختمانی تکمیل گردیده و(۳) حلقه چاه به قسم استخراجی برمه کاری آن مورد تطبیق قرار گرفت که قرار است در سال (۱۳۵۲) به اکمال برسد

۲ــ ساختمان‌امور فابریکه‌های کودکیمیاوی وبرق حرارتی :

با مصرف (۱۲۰.) ملیون افغانی مجموعا به اندازه ۸٤ فیصد مجموع امور سا ختما نی ومو نتاژبه پایه اکمال رسا نیده در نتیجه تور بین اول برق حرارتی بقدرت (۱۲۰۰.) کیلو وات تکمیل وفعال گردیده که ازانرژی مولده آن در مونتا ژکاری‌ها وتدویر دستگاه های کمکی کا مپلکس کود وبرق استفاده به عمل آمده است بنابر اینکه شبکه انتقالی و توزیع برق حرارتی هنوز تکمیل نشــد ه البته استفاده زیادتردر سال(۱۳۵۱) صورت نگرفته است امور عمده سا ختمانی کــه در

سال (۱۳۵۱) درین فابریکه پیشبینی شده بود متمرکز به موضو عات آتی میباشد .
امور ساختما نیءامور مونتا ژبرق حرارتـــی مشتمل برمونتاژ دیگهای بخار و چوکاتهـا واکمال ساحه رهایش ،فعا لیت امور تولیدی از قبیل قالب سازی ها سا ختمان دروازه هاو کلکینها وغیر هدر باز استحصا لی ، اکمال شبکات انجنیری از قبیل فرش‌ومونتاژ نلها وتجهیزات ،پیشبرد امور ورکشاپ‌برق مثل مسایل آرت زمینی ومختلفهٔ مسا یـل کند نکاری ها وغیره .
۳ــ امور سا ختما نهای معبر هوائی تمدید پایپ لاین ومحا فظت کتودیك پایپ لایـن ها:ــ
وقایهٔ پایپ لاین های موجود ،در برا بر آفات طبیعی از قبیل صا عقه ومور یا نـه وزارت معادن وصنایع مطا لعات تدویر یءو وقایوی را پیشبرد هودر سال (۱۳۵۱) این پروگرام با استفاده از میتود کتود شیتنگ در ساحه تطبیق گذاشت که در مسیرپایپ لاین در حدود (۲۰۰۰) پایه برقی باتجهیزات متعلقه نصب گردید هکذا چون معبر هوائـی در ضیق تـرین قسمت دریای آمـو بـرای عبور دادن نل (۸۲۰) ملی متری گاز بطول (۶۶۰) متر رویدست بود .
واین منطقه تقریبا به فاصله ده کیلـو متر از منطقه اسلام قلعه (مخرج موجـوده پایپ لاین گاز افغانی در سر حد افغا نی) بنابر غرض اتصال این دو نقطه ده کیلومتر جدیـد تمدید پایپ لاین پیشبینـی وقسماً در ساحه تطبیق آمد که تقریبا تابه حـــال (۴۰) فیصد امور درین ساحه پیشر فــت نموده است این پروژه که بمصـرف (۱۰۰) ملیون افغانی پیشبینی شده بود درسا ل (۱۳۵۱) در راه اکمال آن در حـدود (۳۵) ملیون افغانی به مصرف رسیده است .
٤ــ ریاست سروی معادن وجیا لوجی :
در طول سال (۱۳۵۱(طورنورمال فعالیت انکشافی داشته در ظرف سال «۵۱» باصرف ملبغ (٤٧) ملیون افغانی عمد تا امور آتی رابه پایان رسا نیده .
نقشه برداری بمقیاس یك‌بر ۵۰۰ هزاردر ساحه (۵۱۲۰۰) کیلو متر مربع تطبیـــق ساحه «۵۱۲۰۰» کیلو متر مربع تطبیق‌گردیده نقشه برداری‌های به مقیاس یك بر پنجـاه هزار درساحه ۳۷۲۰ کیلو متر مربع .
نقشه برداری ۱بر۱۰ هزار درساحـه «۳۳» کیلو متر مربع .
نقشه برداری بمقیاس ۱بر۲۵ هـزار در ساحه (۱۹۷) کیلو متر مربع اعمال گردیده است .
کذا نقشه بردار یءهاید روجیو لوجی به مقیاس یك بر پنجصد هزار در ساحـــــه (۲۲۰۰) کیلو متر مربع .
نقشه برداری هایدرولوجی بمقیاس۱بر۲۵ هزار در ساحه (۷۵) کیلو متر مربع عملی شده است .
لذا برمه کاری ها هستوی به انـــدازه ۶۳٤۸ متـر
برمه کاری های ضربوی به انـــدازه ۹۵۹۲ متر
صـــوف کـنـــی ۵۸۹ متر
چاه کنی ٤٧١ متر
جر کنی وپاك کـــــا ری ۲۲۹۱۱ متر
نمو نه گیری شـــلا یـــخ ٤٤٣٥۰ متـــر
متا لو متـــــر ی ۲۸۲۲۱ نمونه
صورت گرفته است .
همچنان (۸۵۷ ۱۱۶) تحقیق لابر اتواری بعمل آمد .

اکتشاف بر قسمی ساحه (۱.۲) کیلو متر مربع ومگنیتکی «۲۰۸» کیلومترمربع کره تاز برمـه بـه عمق «۲۳۱۸» متر عملی شـده .
(۳۸۳) مترپرو فیل‌تثبیت گردیده است.
امور مذکور جیو لوجی بیشتر در ساحات هلمند ، نورابه شیندند ، ولایت پکتیا،ساحه کشك هرات ،امور جیو فیز یکی بیشتر در ساحه شرقی هرا تونواحی ادر سکـــــن تطبیق گردید ه.

عناصر یکه بیشتر طی این فعالیت هـــا جلب توجه کرده ومساعی برای کشـــف وتثبیت ذخایر آنها دوام داشته عبارت اند از :مس وکرو میم وسیماب وقلعی نواحی

جنوب شرقی افغا نستان وطلای رسوبی نورابه مورد توجه بوده است .

گرو پهای فلزات پو لیستال ومس و بیرایت بیشتر درساحه کشك هرات مشغول فعالیت بودند همچنان گروپ غیر فلزی اسبست در ساحه بگرام وپنجشیر وفر نجل غور بند مسا عی داشتند هکذا در اخیر سال (۱۳۵۱) نظر به تجویز حکومت بصورت فوق العاده یك گروپ جیولوجی بمطا لعات شان در ساحات سنگ رخام وشا مقصود ولایت کندهار همت گذاشتند .

ونیز یك گروپ جیا لوجی نواحی نجراب به تحقیقا ت تعیین مناطق زلزله خیز افغانستان اقدام گردند .

۵- ریاست استخرا ج معادن :

با صرف مبلغ ده ملیون افغانی باستخراج امتحانی ابرك تکانه ، بیرایت غوربند ، بیریل دره پیچ ، کرومیم لوگر ، اشتغال داشته وقرار داد بهره برداری از ذخایر کرو میم لوگر را بایك موسسه پا کستانی عقد نموده اند.

۶- تخنیکم میخا نیکی کابل :

در سال (۱۳۵۱) باصرف مبلغ (۱۳ ملیون افغانی اموری از قبیل کار های ساختما نی

لیلیه های دوم و سوم ، سینما وسا لون سپورت ، مرکز اطفائیه ، اکمال فرشها ی موز ائیکی پلستر کاریها، رنگمالیهای خارجی عمارات حوض آبیاری پیشبرده شده است که در نتیجه امور ساختمانی تخنیکم مذ کور صدفیصد به اکمال رسیده وآماده بهره برداری می باشد در این تخنیکم قرار است در حدود (۷۰۰) نفر شاگرد در شقوق مختلفه تخنیکی به قسم لیلیه و نهاری شامل درس شوند.

۷- تخنیکم نفت ومعادن مزار شریف :

این تخنیکم باوصف آن که در اواسط سال (۱۳۵۱) غرض بهره برداری بوزار ت معارف تسلیم داده شده بود ویك گروپ (۴۰) نفری شا گردان در شقوق مختلفه شامل آن شده معهذا چون یك قسمت امور ساختمانی آن باقی مانده بود لذا باصرف مبلغ (۱ ۱) ملیون افغانی اکمال گردید قدر کار ها ی جزوی آن در جریان سا ل (۵۲) به پایه تکمیل خواهد رسید .

این تخنیکم ظرفیت تربیه (۵۰۰) نفر رادر شقوق نفت گاز ومعادن جامد دارد .

۸- پارك صنایع :-

در ضمن پیشبرد امور تشویقی وحمایوی صنایع سا ختمان یك پارك صنعتی به کمك حکومت هند در منطقه صنا عتی پلچر خی کابل آغاز گردید .

در سال «۱۳۵۱» امور شبکه ها ی ترانسپور تی سا ختمان ها ی تعمیرا ت اساسی وکمکی آن روید ست گرفته شد . درین پروژه در سال (۱۳۵۱)در حدود (۴) ملیون افغانی بمصرف رسیده .

هکذا در سال (۱۳۵۱) موسسه استخراج وانتقال گاز از مدرك بودجه عادی چوکا ت موسسات وزارت معادن وصنایع با صرف مبلغ ۵ر۴۲ ملیون افغانی مقدار (۲۸۴۹)هزار ملیون متر مکعب گازطبیعی به اتحاد شوروی صادر نموده است .

سایر موسسات مربوطه وزارت معا دن وصنایع طور نورمال فعا لیت تولیدی داشته ونیز مطا لعات روی مثمر یت های اقتصادی یك عده پروژه های صنا عتی پیشبرده شده تدوین قوانین بهره برداری معادن جامد قانون پترول افغا نستان مسو دهٔ قانون کارو کارگر تکمیل وبمراجع قانونی سپر ده شد همچنان یك مرکزمشورتی صنعتی بوجود آورده شد . تدار کات مواد خام برای موسسات نساجی صورت گرفت ، قیمت گذاری روی فلزات پولیتمال عملی گردید برای بهره برداری از معادن سنگ رخام کند هار در اخیر سال (۱۳۵۱) اقدا مات روید ست گرفته شد .

هکذا توسیعه ظرفیت تولیدی جن وپرس فابریکه تیل کشی شرکت سپین زر کند ز وتجدید قسمتی از ماشینری فابریکه قند بغلان وتوسیعه ظرفیت نساجی های گلبهارو بگرامی کابل در سال (۱۳۵۱) رویدست گرفته شده است .

وزارت داخله

ترتیب پلان وتدقیق موضوعات ومسایل اداره بروفق قوانین موضوعه کشور درجهت ارزیابی سالم وعلمی درساحه وزارت امور داخله وإعزام مامورین به منظور ازدیاد معلومات و مشاهدات وتحصیلات عالی به استفاده از بورس های ملل متحدو ممالک متحابه ازجمله وظایف اساسی این ریاست شمرده مشیود . اجراآتیکه درسال ۱۳۵۱ ازطریق این ریاست انجام پذیرفت ذیلا توضیح میگردد .

۱ـ اعزام یك تعداد مامورین غرض ازدیاد معلومات وتحصیلات عالی به‌استفاده ازبورس سای ملل متحد وممالك متحابه . به‌المان ، اضلاع متحدهٔ امریکا ، انگلستان ،جاپان ، هند وجمهوریت متحدهٔ مصر .

۲ـ تتبعات راجع به تنظیم مالیات ښاروالیها .

۳ـ مطالعه وترتیب راپور راجع به‌تاسیس کوپراتیف ښاروالیها .

٤ـ مطالعه وترتیب راپور راجع‌به‌تشکیلات واحد های اداری ولایحهٔ وظایف والیها ، مرستیال‌ها ، لوی ولسوالها ، وعلا قداریها

٥ـ ترتیب سیمینار مربوط به‌اداره ولایات وښاروالیها به‌معاونت موسسه‌جرمن فورندیشن جمهوریت اتحادی المان در کابل وو لا یت هلمند .

٦ـ تماس باساز مان بین‌المللی کار وإدارات انکشافی ملل متحد درکابل راجع‌به اسکان کوچیها .

۷ـ مطالعه وترتیب لایحه قریدار ها به اساس ایجاد کلی جرگه‌ها .

۸ـ مطالعه دقیق راجع به‌تعدیل یك تعداد ولسوالیها به‌لوی ولسوالی وعلا قدار یهابه ولسوالی ، وانفکاك بعضی قراء یك واحد اداری وملحق شدن‌به واحد اداری دیگر نسبت رفع‌نیاز مندی مردم آنجا .

۹ـ تاسیس ښاروا لیها در ولسوالیهای جاجی ، سیدکرم ، زرمت وچمکنی درولا یت پکتیا ودر ولسوالی بلچراغ ولایت فاریاب .

۱۰ـ تدقیق بودجه ښاروالیهای ولایا ت ، لوی ولسوالیها .

ریاست اداری :

در پهلوی دیگر شعب مرکزی وزارت‌امور داخله ریاست اداری یك ارگان فعال این دستگاه راتشکیل میدهد ومکلفیت دارد تادر ترتیب وتنظیم سوأنح مامورین ، بود جه وتوزیع تخصیصات معاشات ومصار فات ، تدارك وتهیه ولوازم به واحد های اداری

ریاست احصائیه :

معلوم نمودن نفوس وا قعی یك مملکت درساحه تنظیم اداره که سایر تشکیلات واو رگانهای دولت بران استوار است و ریاست موصوف درسال ۱۳۵۱ اجراآت آتی را نموده است .

۱ـ توزیع تذکره اصل ومثنی برای افراد ذکور واناث کشور .

۲ـ بیرون نویس مجلوبین .

۳ـ معامله اسناد فوت .فرار وبیکس .

٤ـ نصب فوتو واصلاحات سن .

٥ـ تطبیق جلب نامه ها .

٦ـ معامله اسناد تکراری مجلوبین‌ولایات.

ریاست املاك واسکان :

ریاست املاك واسکان وزارت دا خله وظیفه دارد تادر موضوعات ومسایل املا کی خاصتاً اختلافات ومنازعات ودعاوی مربوط به ملکیت دولت واشخاص انفرادی رسید گی نموده وزمین های دولتی واشخاص انفراد ی راتفکیك نماید . اسکان ناقلین ومهاجر ین مخصوصا کوچیهای‌وتوزیع زمین‌برای زارعین واشخاص بی زمین جزئی ازوظایف ریاست موصوف شمرده میشود .

۱ـ توزیع وجمع آوری اظهار نامه های املاکی به‌منظور تثبیت مالیه موقت اراضی مازاد ۳۱۷۸۰۲٥ قطعه .

۲ـ تثبیت مالیه موقت ارا ضی مازاد ۸۱۱۸۸۱۹۷ افغانی .

۳ـ تثبیت ساحه پروژه های آبیاری و عمرانی به‌منظور تصفیه ملکیت دو لت ١٤ـ۷ـ٥۲۲٥جریب .

٤ـ اجراآت مساحین در قسمت مسا حت اراضی درولایات جمعاً ١٤ـ٢٢ـ١٠٦٠٧٨ـ جریب

٥ـ اعطای زمین برای ناقلین درولا یا ت جمعاً ـ١٢٠٨ـ خانوار .

٦ـ توزیع زمین هائیکه شامل پروژه های ناگمان وعاشقان ولایت کاپیسا بند سرده ولایت غزنی و پروژه ننگر هار آماده بهره برداری بوده بصورت قرعه وتثبیت استحقاق به ٤١٩٧ خانوار ده نشین وکوچی ازجمله ٢١٤ خانوار در پروژهٔ ناگمان و ٤١ خانوار در پروژهٔ عاشقان و ٩٠٠ خانوار دربندسرده و ١٧٩٤ خا نوار در پروژه ننگرهار داده شده است .

ریاست تفتیش

اساساً مطلب ومرام از ریاست تفتیش در چوکات اداری وزارت داخله آن است تااز یك‌طرف مامورین مربوط بتوانند درااثرهدایت ارگان تفتیش اجراآت اداری خود راکنترول نمایند واز جانب دیگر ازرهنمائی های هیأت تفتیش که‌شکل اصلاحی‌رادارد درامور اداری مستفید کردند .

قوماندانی عمومی ژاندارم وپولیس

قوماندانی عمومی ژاندارم وپولیس وزارت داخله غرض تامین امن ونظم عامه بادرك مسؤلیت خویشس در قبال سایر وظا یف پولیس در سال ١٣٥١ جهت انکشاف و بهبود اجراآت پولیس به‌اقدامات ذیل متوسل شده است .

الف ـ درساحه تشکیلات :

١ ارتقای چوکی های‌قوماندانی های‌امنیه .

«٤» لوی ولسوالی ازرتبه «جگتورن» به‌رتبه «جگرن» پولیس .

«٢٢» ولسوالی درجه اول ر تبهٔ «لمړی بریدمن» به‌رتبه «جکتورن» پولیس

«٣٩» ولسوالی درجه دوهم ر تبه «لمړی بریدمن» به‌رتبه «تورن» پولیس .

«٤٢» ولسوالی درجه سوم ر تبه «لمړی بریدمن» به‌رتبه «تورن» پولیس .

٢ـ مطالعه درمورد تنظیم ریاست‌تفتیش عینیات ،شعبه تعمیرات لوازم ، مدیریت حرکات .

نقلیات واستخبارات :

٣ـ تنظیم وتطبیق لایحه اجیران‌قوماندانی عمومی مطابق مقررات اجیران اردو .

٤ـ تهیه وتدارك وسایط وتجهیزات وفعال ساختن آمریت اطفائیه کابل ،بلخ کندز، ننگرهار، کندهار، هرات .

٥ـ مدیریت مخابره وآمریت نشر یا ت در چوکات قوماندانی عمومی ژاندارم وپولیس تاسیس گردید .

٦ـ وسایط وتجهیزات آمریت‌جنائی بامیان اکمال شد .

بـ تعلیم وتربیه :

بادرنظر داشت این امر که تعلیم وتربیه رول بسزای در اجرای بهتر وظایف دار د دراین ساحه علاوه بر تطبیق پلانهای‌تعلیمی عادی‌و «١٠» کورس مختلفه غرض تزئید معلومات صاحب منصبان وساتنمنان .

یکتعداد صاحب منصبان به‌این تفصیل به خارج اعزام گردیده است .

١ـ اعزام ده‌نفر صاحب منصبان درشقو ق مختلفه به جمهوریت اتحادی المان غرب .

٢ـ اعزام ده‌نفر صاحب‌منصبان در شقوق به استرالیا

٣ـ اعزام دونفر صاحب منصبان درشقوق مختلفه به‌جمهوریت متحد عرب .

٤ـ اعزام سه نفر صاحب منصبان درشقوق مختلفه به‌فرانسه .

٥ـ اعزام پنج‌نفر صاحب‌منصبان درشقوق مختلفه به عربی متحد .

٦ـ اعزام سه‌تن ازدکتوران این قوماندانی به اتحاد شوروی غر ض اخذ تخصص

اکادمی پولیس :

اکادمی پولیس که‌یگانه موسسه تعلیمی کشور میباشد در تعلیم ورساندن پرسو نل مسلکی درسال جاری مجاهدت بخرج داده و علاوه بر تعدیلات لازم در پروگرام های‌درسی ویك سلسله عمرانات ضروری در دا خل اکادمی به‌تربیه پرسونل «صنوف کمیسار و ساتنمنان» اقدام وعلاوتاً کو رسهای متعدد غرض تحدید معلومات صاحب منصبان و ساتنمنان درسال جاری تدویر نموده است .

قوانین :

١ـ ترتیب مسوده قانون پولیس وتقدیم آن ازطریق ریاست تقنین به‌مجلس عا لی وزرا .

۲ـ مسوده قانون ترافیك ترتیب و به ریاست تقنین وزارت جلیله عدلیه تقدیم گردیده است .

۳ـ مسوده مقررات ترافیکی ترتیب و عنقریب بهمراجع مربوط تقدیم میگردد .

٤ـ مسوده مقررات ساتنمنان پولیس ترتیب وغرض منظوری بهمرجع مربوط تسلیم شده .

٥ـ نافذ گردانیدن لایحۀ امتیازی استادان اکادمی پولیس .

٦ـ تنظیم ونافذ گردانیدن لایحه وظیفه آمریتهای اطفائیه .

مدیریت عمومی ترافیك مرکزی :

مدیریت عمومی ترافیك علاوه بروظایف عادی وروز مره ازقبیل ترتیب پلانها ، معاینات تخنیکی ،توزیع لایسنس وجوازسیر، اخذ احصائیه ها . بهفعالیتهای ذیل درسال جاری متوصل شده است .

۱ـ تشکیل ترافیك مرکز وولایات نظر بایجاب وقت وزمان بادرنظر داشت شرایط محیطی وگنجایش عوائید ترافیك ترتیب و منظوری آن از مقامات صالحه حاصل و تحت تطبیق واجراآت قرارداده شده .

۲ـ بودجه مصارفاتی ترافیك بقید فصل وباب بودجه وی بیك معیار معین صرفیات یك سالهآن نظر باحکام فرمان «۳۲۷۰»مورخه ۲۷ر۱۰ر۱۳۵۱ مجلس عالی وزرا ترتیب و از وزارت جلیله مالیه منظوریآن حاصلوبه سیستم حسابی مروجه دولت صورت اجراآت آنتحت اجرا وتطبیق قرار داده شده .

۳ـ بمنظور متحد الشکل بودن البسه و تجهیزات ترافیکی ازمرکز اکمال وبهدسترس ولایات گذاشته شده .

٤ـ نظربه گنجایش بودجه منظور شده سال ۱۳۵۱ باندازه مبلغ یك ملیون افغانی به خریداری عرادهجات مورد ضرورت ترافیك باکمپنی تخنیك اکسپورت شوروی و دیگر موسسات درتماس میباشیم که تهیه و خریداری شود .

ز ـ مدیریت عمومی امنیه :

پولیس جنائی در کشور مربوط این مدیریت بوده ووظایف خو یش رادر تمام افغانستان بهسلسله مدیریت ایفاء میکند که ذیلا توضیح میگردد .

۱ـ درسال جاری تعداد کورسهای مسلکی حریق ، قتل وغیره درین مدیریت دایر وتعدادی از صاحب منصبان مرکز و ولایات درآن اشتراك ورزیده اند .

۲ـ ستاژیر های اکادمی پولیس غرض سپری نمودن دوره ستاژ درشعب کیمیا کریمنال تخنیك ، عکاسی وغیره بهاخذ معلومات پرداخته اند .

۳ـ یك تعداد زیاد وقایع نوت جعلی و مواد مخدره تحت تدقیق وبررسی قرارگرفته ودوسیه نسبتی بمراجع مربوط غرض طی مراحل قانونی ارسال شده است .

٤ـ اضافه ازدوهزار کارت های محبوسین وتوقیفین ترتیب وطرف استفاده قرار گرفته وعلاوتا درکارت گذاری بهسیستم جدید فعالیت ادامه دارد .

علاوتاً بهتعداد «۳۰۰۰» کارت نشانانگشت ده گانه کهدرامر یتهای جنائی ولایات ترتیب وارسال شده بود دراین مدیریت طبقه بندی وطرف استفاده قرار داده شده است .

٥ـ علاوتا دریك تعداد زیاد وقایع طبق معمول پولیس جنائی اشتراك ودرتحقیق مطابق اساسات مسلکی سهم گرفتهاند .

٦ـ بهیك تعداد زیاد وقایع معلومات مسلکی ازطریق شعبه کیمیا ،شعبه مقایسه آثار وعلایم وغیره داده شده است .

۷ـ یك تعداد زیاد وقایعجعلکاری اسناد نوشته وغیره درمدیریت جنائی مرکزی تحت غور وبررسی قرا ر گرفته بعداز نظر یه مامورین فنی بمرجعش ارسال شدهاست .

وزارت اطلاعات و کلتور

ادارات وموسسات وزارت اطلاعات وکلتور نظربه پروگرام های انکشافی و مطبوعاتی دولت درسال جاری به فعالیت ها وخدمات آتی الذکر نایل آمده است .

کتابخا نه های عامه

کتابخانه های عامهٔ که در طول سال ۱۳۵۱ ـ افتتاح گردیده :

۱ـ کتابخا نهٔ عامهٔ ولایت غزنی بنام دانشمند بزرگ (ابور یحان بیرونی).

۲ـ کتابخانهٔ عامهٔ ولایت پروان بنام (امام ابو حنیفه ع).

۳ـ کتابخانهٔ عامهٔ کندز بنام (امام عیسی عسقلانی).

٤ـ کتابخا نهٔعامهٔ ولایت تخار .

٥ـ کتابخانهٔ عامهٔ ولایت سمنگان .

کتابخانه های عامهٔ ولایات فوق با شرایط امروزی (با همه وسایل لازمه) ودودو هزار جلد کتاب علمی ومجلات بمیان آمده است.

کمك ومسا عدت ښاروالی ولایا ت

الف: ښاروالی غزنی ۱۲۰۰ـ جلد کتاب را بایك نمره زمین غرض اعمار عمارت‌کتاب خانهٔ عامه مساعدت‌نموده است .

ب ـ ښاروالی ولایت تخار مبلغ پنجاه‌هزار افغانی ویك نمره زمین را غرض اعمارتعمیر کتابخا نه عامه کمك نموده است .

ج ـ ښا روالی ولایت پروان مبلغ پنجاه هزار افغانی رأبا یك‌نمره زمین بدستر س کتابخا نهٔ عامهٔ آنجا گذاشته اندو به اعما ر تعمیر کتابخانه عامهٔ ولایت مذکور نیزشروع شده است .

د ـ ښاروالی ولایت کندز مبلغ چهل هزار افغانی وتعمیر کتا بخانهٔ پارك ښاروا لی کندز را برای تاسیس کتابخا نه سپرد ه است .

هـ ـ ښاروالی ولایت سمنگان مبلغ هشتاد هزار افغانی وجای مناسبی بغرض افتتا ح کتا بخانهٔ عامه تا اعمار تعمیر تعیین و هم باغچهٔ احاطهٔ شده را که برای عمارت کتاب خانهٔ عامه کمك نموده اند .

تقریبا بیش از دو صد وپنجاه جلد کتاب خطی برای شعبهٔ خطی کتابخا نهٔ عامه البیرونی تهیه وشعبهٔ مذکور در سا لگرد هزار مین‌سال تولد دانشمند بزرگ‌البیرونی افتتا ح خواهد شد کتب خطی کتابخا نهٔ مذکور بعضا از طرف اهالی ولایت مذکور اهداء و بعضاً از پول اعانه خریداری شده است .

تاسیس انجمن مشورتی کتابخانهٔ ها ی عامه که در آن سه لایحهٔ مهم تدوین شده عبارت اند از اسا سنامه کتابخا نهٔ های‌عامهٔ افغا نستان لوایح حفظ ونگهداری کتب خطی وآرشیف ملی که لوایح مذکور بغرض طی مراتب قانونی بمقا مات مربوطه سپرده شده است .

از ینکه کتابخا نه های عامه کدام بودجهٔ کافی ومدرك عایداتی بدست نداشت واز طرف دیگر این موسسه یکی از موسسات عام المنفعه ومرکزبزرگ علمی جامعه‌شناخته شده برای انکشاف وتقویت کتا بخا نه‌های عامه در صدد جلب کمك ښاروالی های ولایات ودیگر موسسات صناعتی وبانکها ی تجارتی کشور شدیم که خو شبختا نه جلالتمآب محترم وزیر داخلهٔ وقت باما همنوا شده موافقت نمودند که ښا روالیها برا ی تقویت وانکشاف کتا بخانه های عامه یك مبلغ پول در سال ۱۳۵۱ وسا لهای بعد ی در بودجهٔ تخصیص بدهند امید واریم کتاب خانه های عامهٔ مرکز وولایات با کمك ښاروالیها ومو سسات صناعتی وبانکها ی تجارتی کشور ودیگر موسسات بیش ازاین بهتر ودر راه رشد ذهنی وانکشاف علمی مردم افغا نستان عزیز بیش از پیش خدمت نمایند تا کنون ریاست محترم شرکت صادراتی قره‌قل پانزده هزار افغانی باین موسسه کمك ومسا عدت نموده است .

ریاست محترم با نکملی افغان مبلـــغ سه صد هزار افغانی باین ریاست مساعدت کرده است مبلغ مذکور که باساس فیصلـهٔ مجلس مسلکی وزارت اطلاعات وکلتور از مملکت ایران کتب مفید ومطلوب خریداری گردیـد ، اکنـون بیشس از سه هزار جلد کتاب از پول مذکور خریداری وبشعبـا ت مربوط غرض استفاده مرا جعین وعلاقمندان گذاشته شده ونیز بیش از سه هزار جلـد کتاب دیگر موسسات فرهنگی ایران به‌کتاب خانهٔ عامهٔ کمك ومعا ونت کرده‌اند وهمچنان مبلـغ پنجاه هزار تومـان بنا غلی هـویدا نخست‌وزیر ایران‌برای خریدا‌کتب‌علمی‌بغرض اهدا بکتا بخانه های عامهٔ کابل تخصیصـ وکمك نموده اند.وهمچنان بناروالیها ی‌ولایات آتی یك مبلغ پول در بودجهٔ سال ۵۱ ۱۳ خویشس منظور وگنجانیده اند .

۱- بناروالی ولایت کابل مبلغ دو صد هزار افغانی .

۲- بناروالی ولایت وردك مبلغ پنجـاه هزار افغانی .

۳- بناروالی ولایت سمنگان‌مبلغ دوهزار افغانی ومبلغ هشتاد هزار افغانی دیگر در هذا سینه کمك کرده اند .

٤- بناروالی ولایت ننگر هار مبلغ سی وپنج هزار وششصد وبیست وسه افغانی .

٥- بناروالی ولایت لغمان مبلغ پانـزده هزار افغانی .

٦- بناروالی ولایت کندز مبلغ بیست‌و پنج هزار افغانی .

۷- بناروالی ولایت پروان مبلغ پنجـاه هزار افغانی .

۸- بناروالی ولایت باد غیس مبلغ سی هزار افغانی .

۹- بناروالی ولایت کند هار ملبـــغ بیست هزار افغانی .

۱۰- بناروالی ولایت هلمند مبـلـغ ده هزار افغانی .

۱۱- بنار والی ولایت بلخ مبـلـغ ده هزار افغانی .

۱۲- بناروالی ولایت پکتیا ملبغ‌ششـ هزار افغانی .

۱۳- بناروالـی ولایـت فراه مبلـغ یك هزار افغانی .

١٤- بناروالی ولایت غزنی مبلغ پنجـاه هزار افغانی .

۱٥- بناروالی ولایت غورات مبلغ بیست هزار افغانی .

١٦- بناروالی ولایت نیمروز مبلغ پنجاه هزار افغانی .

۱۷- بناروالی ولایت بدخشان ملبغ سی هزار افغانی .

۱۸- بناروالی ولایت کا پیسا مبلغ پنج هزار افغانی .

در مرکز بشعبات کتابخانه بتعداد ۱٦۷۹ جلد کتابجدید علمی اجتماعی تاریخی اخلاقی فلسفی وغیره از بودجهٔ مرکز وزارت محترم اطلاعات وکلتور وهمچنان ۲۷۵ -جلد کتاب خطی مهم وبا ارزش برای کتاب خا نهٔخطی خریداری شده است که مجموعهٔ مبلـــغ ۳٦۹٥۲۹- افغانی قیمت‌کتب مذکور پرداخته شده است .

کتابخا نهٔ عامهٔ کابل دارای چند تـــالار مطالعه است ویکی‌آن که بنام قرائت خانه‌می باشد در این اواخر بافرش لوکس ومیـــز هـای مطالعه مدرن چراغـدار کـه بیشس از چهل نفر رادر یکوقت برای مطالعه پذیرفته میتواند آماده شده است .

چاپ یك قسمت‌از تفسیر قران کریم که یك نسخهٔ بسیار ارزنده واز شا هکار های هنری اخیر قرن پنجم محسوب میشود بحیث اولین نشریهٔ کتابخانه عامهٔ از طبع خار ج گردیده وقرار است این پرو گرام تعقیب گردد .وکتب با ارزش‌خطی را توسط افسیت چاپ تا بدسترس علاقمندان قرار گیرد .

تهیهٔ یونفورم برای کتابـد اران و نشانهای مخصو ص که سمبول کتاب در آن حك شده است .

تقویهٔ کتابخانه های عامهٔ بغلان .

بناروالی ولایت بغلان مبلغ یکصد هز ار افغانی‌در بودجهٔ سال۱۳٥۱ -خویش بغرض تقویهٔ و انکشاف کتابخا نهٔ عامهٔ بغـــلان

گنجانیده بود که ریاست کتا بخانه های‌عامه از مبلغ متذکره هشت پایه الماری کتا ب ۲۴ پایه چوکی وشش پایه میز مطالعه یک یك پایه ویترین مجلات واخبار که همه از فلز تهیه شده با پرده های آن و۴۲٦ـ جلد کتاب جدید علمی که توسط هیئت ازبازار خریداری شد .

مبلغ دو صد هزار افغانی که ریاست محترم ښاروالی کابل برای انکشاف وتقویهٔ کتابخا نهٔ عامه کابل در بودجهٔ سال ۱۳۵۱ خویش تخصیص داده بودند باساس پیشنهاد ریاست کتابخا نه‌های عامه وموافقت ریاست محترم ښاروالی کابل مبلغ یکصد هزار افغانی آنرا بحساب این ریاست درپشتنی تجارتی بانك انتقال دادند وریاست کتابخانه های عامه با استفاده از مبلغ یکصد هزا ر افغانی پارك مطالعه کتا بخانهٔ عامه رااحداث نموده است .

تهیه وخریداری یك تعداد اسنادآرشیف ملی.

تنظیم وتوسعهٔ تشکیل کتابخا نه هــای عامه مطابق به نیاز مندی های کتابخانه ها.

تدویر کتابخا نه عامه ولایت وردك ، این کتابخانه عامه نیز با وسایل مدرن ودو هزار جلد کتاب بتاریخ ششــم حمـل سال ۱۳۵۲ـ افتتاح شده است .

عمارت بزرگ تاریخی که احیای‌آن از مفاخر معماری وتاریخی کشور محسوب میشودبنام کورس عالی که در سالنگ وات واقـــع است بـرای آرشیف مـلی‌و کتابخانه نسخ خطی باساس فرمان منیع صدارت عظمی‌تعلق گرفته وهم مبلغ دو ملیون افغانی از بودجهٔ دولت بغرض ترمیم وآماده ساختن آن بشکل اولیه تخصیص حاصل شده است که‌عنقریب کار ترمیم آن شروع میگردد.

دراین اواخر بانك تجارتی مبلغ پانزده هزار افغانی در تدویر پارك مطالعه کمـك وسهم گرفته الد .

ریاست عمومی مطابع دولتی

بملاحظهٔ بیلانس کار در سال ۱۳۵۱ ـ میزان تولیدات طباعتی مطابع دولتی بـــه مقایسه سالهای گذشته‌قناعت بخش‌وامیدوار کننده بوده یعنی علاوه بـر اجرای فرمایشس های عادی دوایر موسسات واشخاص پنج روزنامه ، نزده جریده دولتی و غیر دولتی‌و بیست وسه مجله بلسا نهای پښتو دری وانگلیسی با قطع وصحفات زیبا ومرغوب‌به وقت معین‌طبع وبدسترس علاقمندان گذاشته شده اسـت همچنان ۸۸ـ نوع کتب مختلــف که تیراژ مجموعی آن اضافه از دو صدهزار جلد میرسد طبع وتکمیل گردیده واز جملهٔ هفت نوع کتب درسی فرمایش وزارت‌معارف دونوع آن‌بچاپ رسیده وقرار است پنج نوع دیگر در شش ماه اول سال ۱۳۵۲ ـاز طبع خار ج‌گردد .

درسال ۱۳۵۱ ـ مطابق پلانهای انکشافی مطابع دولتی یك مطبعهٔ درجه دوم در ولایت کندز بکار انداخته شده وجریده کندز کـه هفته دو بار منتشر میگردد بسرما یهٔ‌مطبعهٔ به نشرات آغاز نموده است .مطبعهٔ مذکور علاوه بر طبع نشریه کندز فرما یشات‌طباعتی دوایر وسایر مراجعین را نیز به طبـــع میرسا ند. با افتتاح این مطبعه نیاز مندی های دوایر مـردم آنولا از تـکاه طبا عـت ونشرات مرفوع گردیده‌است .بهمین ترتیب در تجهیز بیشتر مطابع دولتی‌در ولایات‌توجه بعمل آمده ودر قسمت امور عمرانی کا ر سا ختمانی عمارات مطابع در ولایات غزنی پکتیا وپروان قابل تذکر است ،وهکذا بـا بکار انداختن دستگاه مانو تایپ قسمــت اعظم احتیاجات مطابع دولتی‌در مرکز ولایات از ناحیه تـهیهٔ حـروف متن وعناوین تامین گردیده است .

بمقا یسه انکشا فات وتحولا تیـکه در امور تخنیکی وما شینری مطابع دولی مرکزو ولایات وارد گردیده گزاف تولید ووا ردات پولی مطابع دولتی مرکز وولایات نیز قوس صعودی خود را پیموده است .

در سال ۱۳۵۱ ـنیزمساعی مطابع دولتی در مورد تربیهٔ پرسونل ورزیده ولایـتی در شقوق مختلف طباعت وصحا فت کما کان ادامه یافته امور مهمهٔ مطابع دولتی بـدون اینکه باستخدام پر سونل خارجی ضرورتی احساس شود توسط کار گران داخلی‌انجا م گردیده است .

افغان فلم

موسسهٔ افغان فلم درسال ۱۳۵۱– ۲۱فلم اخباری از واقعات و انکشافات ، تهیه و بحیث پیش فلمی در تمام سینما هـــای کشور بمعرض نمایش قرار داده است این فلمهای خبری در (۱.۵) کاپی ۳۵– ملی‌متر و(٦۳) کاپی –١٦ ملی متر تهیه وتوزیـــع نموده است ،دو فلم مستند یکی از فعالیت عملیات امداد ویك فلم دیگر را جع بـــه پیشرفت های اخیر افغا نستان تهیه گردیده کار مقد ماتی دو فلم هنری که در ســـال سال ۱۳۵۲ –تکمیل میگردید درطول سال٥١ انجام یافته است .

در این سال ۲.٤ –فلمهای خارجی بـــه کشور وارد واز طریق مدیریت تورید فلم این موسسه به سینما ها بمعرض نما یش قرار گرفته است –چون افغان فلم مرجـــع ارتباط موسسات فلمی خارجی در افغانستان نیز میباشددر تهیه‌فلمهای مستند تلویزیون جاپان وپو نیورستی امریکا همکاری بعمل آمده وهمچنان تقریبا بابیست موسسهٔخارجی دیگر منحیث ارتباطوظیفه نیزدر تهیه‌بعضی فلمها همکاری نموده است .

مدیریت نشرات ولایات :

اجراآت سال ۱۳۵۱ –مدیریـــت نشرات ولایات قرار ذیل است :

۱– تدقیق و مطالعه روز نامه ها ،جرایدو مجلات مدیریت اطلاعات وکلتور ولایات در صورت لزوم ارسال مکاتیب در مورد صحافت صفحه بندی وسایر مسایل نشراتی روزنامه جریده و مجله .

۲– تهیه‌کلیشه ها از مطابـع دولتی برای استفاده مدیریت های اطلاعات وکلتور .

۳– موضوعاتیکه در روز نامه ها ، جرایدو مجلات ولایات طبع ونشر میگردد –کتنگ‌آن ازطریق این مدیریت منحیث ارتباط بوزارت خانه‌ها ومؤسسات فرستاده میشود .

٤– رفع مشکلات طباعتی – فـنی واداری مدیریت اطلاعات و کلتور ولایات .

٥– تهیه و ترتیب کلکسیون روزنامه ها– جراید و مجلات ولایات در اخیر هر سال .

انجمن تاریخ

فعالیت های شعبات مسلکی ریا ست انجمن تاریخ وادب افغانستان اکادیمی در ســـال ۱۳۵۱– چنین توضیح میگردد .

الف – مدیریت مجلهٔ افغانستان – مطابق سالهای گذشته درسال ۱۳۵۱ چهار شماره مجلهٔ افغانستان راچاپ و نشر نموده است این مجله درهرسه ماهیك باربه زبان هـای انگلیسی وفرانسوی از طرف اینمو سســه بعلاقه مندان در داخل وخارج کشور عرضـه میشود .

ب– مدیریت مجلهٔ آریانا – درطی ســال ۱۳۵۱– کمافی السابق نشراتخود را طـور دوماهه انجام داده ودرطی شش شماره خود ٦٥٠– صفحه مـواد مختلف تاریخـی ادبـی وفلسفی راطبع کرده است .

ج– شعبهٔ نشرات انجمن تاریخ کتـــب و وسایل ذیل رادر مطبعه تحت طبع دارد که بعضی آنطبع شده وباقـی ماندهٔ آن نیـــز عندالموقع نشر خواهد شد .

۱– صنایع افغانستان در ۲۲۰ صفحـــه ترجمه محمد صدیق طرزی همکاری قلمـــی انجمن تاریخ .

۲– شـــرح بیتین مثنـوی در ٤٠صفحـه تصحیح پوهاند عبدالحی حبیبی .

۳– دتاریخ تولنی کتابونه در ٦٠–صفحه از حبیب‌الله رفیع .

٤– دافغانستان لنډ تاریخ ٤٠٠– صفحـه ترجمه عبدالروف بینو همکار قلمی انجمـن تاریخ.

٥– رساله های خطمجنون رفیقی ٦٠صفحه تصحیح مایل هروی سابق عضـو انجمـن تاریخ .

٦– امپراطوری ابدالی در هند تر جمـــه فقیر محمدخیر خواه مدیر توزیع .

۷– ژب پالنه ازحبیب الله رفیـع هکمار انجمن تاریخ .

۸– اژدهای خودی از پو هنـوال داکتـر سیدبهاء الدین مجروح رئیس انجمن‌تاریخ.

د– بناغلی عزیزالدین وکیلی فوفلزا ئـی

درسال ۱۳۵۱ـ شمسی بر علاوه سلسله مقالات تاریخی دو کتاب جدید در تاریخ افغانستان بنام «سلطنت افغان از تخت سلیمان تاارگ کابل» نوشته وجلد اول و دوم آن حاوی یکنیم هزار صفحه بمقام ریاست غرض نشر رسماً سپرده است . که البته کتابهای مذکور بعداز تصحیح ریاست جهت طبع بمطبعهٔ دولتی فرستاده خواهد شد .

کابل تایمز

مؤسسهٔ نشراتی کابل تایمز درسال ۱۳۵۱ـ مبلغ ۲۶۰۹۰۱۲،۰۰ ـ افغانی ازدرك حق الاشاعهٔ اعلانات واشتراك روز نامه عاید نموده است که پول مذکور مصارف اداری و حق الطبع روزنامهٔ کابل تایمز راکه مبلغ ۷۱۷۷۰۰،۰۰ـ افغانی میشود بمطبعهٔ دولتی پرداخته است .

درنشر خبر های داخلی روز نامه افزایش قابل ملاحظه بوجود آمده که اکثر این راپورها به وسیلهٔ خبرنگاران روزنامهٔ کابل تایمز تهیه گردیده است .

اعلانات کابل تایمز نسبت بهسا لها ی گذشته خوبتر شده ودرقسمت شکل ودیزاین صفحات تغییراتی وارد گردیده است . سرویس اعلانات کابل تایمز در طول سال ۱۳۵۱ـ مؤفق شده است که نیم صفحه از اخبار را اعلانات مصنفه نشرنماید .

در سرویس اشتراك کابل تایمز نیز تغیراتی وارد آمده است ویکتعداد موزعین ورزیدهٔ روزنامه رابمشتر کین بهاسرع وقت توزیع مینماید . شعبهٔ توزیع یکماه قبل ازختم اشتراك ورقهٔ اطلاعیهٔ بمشتر کین خویش ارسال میدارد تاآینده مجدداً اقدام به اشتراك در روزنامه نماید .

آریانا دائرةلمعارف

از ابتدائی سال ۱۳۵۱ـ الی اخیرآن برای جلد پنجم دائرةالمعارف پښتو مضا مین ردیف های «ټ،څ و ځ» توسط اعضای انجمن علماء ارزیابی وتعیین گردیده است . ازینکه این مضامین درسلسلهٔ دائرةالمعارف در ی ردیف وماء خذ نداشت تدقیق علمی آن کار کنان انجمن راباغور ومداقه مزید مواجه نمود .

۲ـ از جمله همین مضامین تنها از تیکل های «ټ» توسط اعضای انجمن و سایر همکاران تتبع ونگارش و تهیه گر دیده است .

۳ـ جزء بیست ودوم مربوط جلد پنجم دائرة المعارف پښتو تاهفتاد صفحه بشمو ل مضامین حرف «ټ» طبع شده است .

٤ـ چون بعضی تحولات ونواقص ایجاب می نمود که در وقت طبع دائرةالمعارف پښتو به دائرة المعارف دری تجدید نظر گردد واصلاحات لازمه بیرون نویس ویاد داشت شده درطبع دائرةالمعارف پښتو رعایت و تطبیق گردد از اعضای انجمن درسال ۱۳۵۱ جلد های پنجم و ششم دایرةالمعارف دری راتاحدی مرور وتجدید نظر نموده ونوا قص آنرا بغرض تکمیل درطبع دائرة المعارف پښتو یاد داشت هم گرفته است .

مدیریت نشرات خارجی :

در طول سال ۱۳۵۱ بورد سانسور این مدیریت جمعاً ۱۳۵ـ فلم هندی . ۱۳ـفلم ایرانی ـ٤١ـفلم امریکائی ـ۹ـفلم اروپائی ـ٥ـفلم ترکی و۹ـ فلم پاکستانی را سانسور نموده که تماماً مربوط سینما های مختلف شهر بوده همچنان یك تعداد فلم های هنری ومستند نیز ازسفار تخا نه های خارجی مقیم افغانستان جهت سانسور باین مدیریت رسیده .

ازسفارت امریکا ۳۰ـ برنامهٔ فلم مستند وهنری .

ازسفارت بریتانیا ۸ برنامه فلم مستند و هنری .

از سفارت ایطالیا ۳ـ برنامهٔ فلم مستند و هنری .

ازسفارت جاپان ۲ـ برنامه فلم مستند وهنری .

از سفارت شوروی ۲۵ـ برنامهٔ فلم مستند و هنری .

از سفارت بلغاریا ۱۸ـ برنامهٔ فلم مستند وهنری .

از گویته انستیتوت ٤ـ برنامهٔ فلم مستند

به همین قسم یك تعداد اخبار ومجله ها از ممالك مختلف باین مدیریت جهت ـ سانسور رسیده مجله واخبار فرا نسوی ۵۰۳ـ شماره .

مجله واخبار المانی ٤۲۳ ـ شماره مجله

واخبار انگلیسی ۵۷۲ـ شماره ـ مجله و اخبار روسی ۴۹۴ـ شماره .

بتعداد ۵٦۰ـصفحه ریکاردهندی واروپائی توسط تجار انفرادی ونماینده گی ها واشخاص هم جهت سانسور بهاین شعبه مواصلت کرده . مجله های ایرانی نیز برای سانسور به این مدیریت ارسال میگردد .

مجلهٔ بانوان ۵۱ـ شماره ـ مجلهٔ اطلاعات هفتگی ۵۱ـ شماره ـ مجلهٔ سپیدو سیاه ۵۱ـ شماره مجلهٔ زن روز ۵۱ـشماره ـمجلهٔ دختران وپسران ٤٦ـ شماره ـ مجله دنیای ورزش ٤۹ـ شماره مجلهٔ کیهان بچه‌ها۳٤ـ شماره ـ مجله تماشا ۱۱ـشماره ـ مجلهٔ مکتب اسلام ۱۰ـ شماره یك‌تعداد زیاد کتب به‌لسان های مختلف ازمراجع مختلف هم برای سانسور فرستاده شده کتب فرانسوی ۵۱۹ـجلدـکتب انگلیسی ۳٤۲ـ جلدـروسی ۲۵۸ـ جلد المانی ۱۳۰ـ جلد و ایرانی ٦۱۸ـ جلد .

همچنان این مدیریت درسانسور بعضی نمایشگاه های فرهنگی «کتب ـ مجله ـعکاسی رسامی ـ موسیقی » خارجی که‌درمرکز دایر میگردد هم سهم گرفته است که البته ذکرنام ممالك دراین جالزومی ندارد .

افغان اعلانات

افغان اعلانات یك مؤسسهٔ انتفاعی است وهدف آنهم بسط وانکشاف مؤسسه جهت کسب هرچه بیشتر عاید برای مؤسسات نشراتی میباشد .

روی این منظور سعی‌بعمل‌آمده با استفاده ازطریق مختلف هرچه بیشتر اعلانات جمع آوری شود . درین قسمت تااندازهٔ موفقیت بدست آمده چنانچه در سال ۱۳۵۰ـ عاید اعلانات این مؤسسه بصورت عمومی ۷۰۹۱۱٤٦ـ افغانی بود درسال ۱۳۵۱ـ این رقم به ۱۳۹۰٦۷۳٤ـ افغانی بالغ گردیده است .

تا زمانیکه سیستم اداری یك تصدی اصلاح نشود امکانات پیشرفت آن تصدی خیلی کم میباشد روی این اصل اصلاحات دامنه دار وپیگیر به‌امور وسیستم اداری‌این مؤسسه صورت گرفته به بلها راپور یومی اعلانات ولایات وغیره تغییر وارد گردید .

برای جمع آوری بیشتر اعلانات فعالیت در داخل وخارج کشور صورت گرفت .

در داخل کشور باقایم نمودن تماس‌های مکتوبی تیلفونی ومستقیم اعلانات بیشتر اخذشد . همچنان درخارج کشور توسط مکاتبه باچندین کمپنی بزرگ وبین المللی اعلانات قرارداد هاعقد گردید که ثمرهٔ آن در آینده خیلی ها زیاد وچشمگیر خواهدبود .

درسال ۱۳۵۱ ـ بخریداری یك دستگاه اعلانات نیونی ویك دستگاه‌اعلانات پلاستیکی اقدام شد‌این اقدام گذشته ازاینکه منجر به مفاد پولی میگردد از رهگذر زیبایی شهر و جلب توریست اهمیت فراوانی دارد بایدگفت که‌باساس افرهای گذشته میبائیست یك دستگاه بزرگ به‌قیمت چندین ملیون افغانی وارد شد اما اکنون به‌حداقل پول این دو دستگاه وارد ونصب شده‌است .

مؤسسه طبع کتب بیهقی :

چون سال ۱۳۵۱ مصارف‌باسال بین‌المللی کتاب «۱۹۷۲» بود مؤسسه بیهقی کتاب خپرونه باساس تصامیم وزارت اطلاعات وکلتور ومؤسسه عرفانی وفرهنگی یو نسکو بمنظور تجلیل بهتر از سال مذکور به‌نشر یك سلسله کتب مفید وارزنده پرداخت که فهرست مفصل آنها ذیلا تقدیم میشود :

۱ـ کار طبع تفسیر شریف به‌زبان پښتو.

۲ـ کار طبع پاره های قرآن مجید تکمیل وبه تعدادسه هزار نسخه دوره بطبع رسید.

۳ـ کارطبع دوم کتاب «امام اعظم ابوحنیفه «رح» وافکار او تالیف ښاغلی مولانا ابلاغ در سه‌هزار جلد بطبع رسید .

٤ـ کار طبع «دافغانستاندتاریخ پیښلیك» تالیف پوهاند عبدالحی حبیبی .

۵ـ طبع کتاب غزنه وغزنویان تالیف استاد غلام جیلانی جلالی وکتاب ظهیر الدین محمد بابر شاه تالیف ښاغلی پوهاند عبدالحی حبیبی به مناسبت سال بین‌المللی کتاب اولی در «۳٤٤» صفحه و دومی در «۱۵۹» صفحه تکمیل شد .

٦ـ یك نمایش نامهٔ کومیدی تحت‌عنوان توپاز اثر مارسل پونیول وترجمه د کتور روان فرهادی در «۲٤۳» صفحه تکمیل شد .

۷ـ دوکتاب برای اطفال یکی تحت عنوان

«دنیای حیوانات» ودیگری «شهر وفا» که‌در کوچنیانو انیس مسلسل طبع میشد او لسی در «۹۲» صفحه ودو می در «۷۲» صفحه بصورت جداگانه بطبع رسید .

۸- کار انتخاب «سی هزار لغت» برای طبع دکشنری از انگلیسی به‌دری ردیفهای A.B آن تکمیل گردیده است .

علاوه برکتب مذکور کارطبع یك عده کتب دیگر ازسال ۱۳۵۱ بسال ۱۳۵۲ انتقال نمود که امکان دارد فعالیت های ششماهه اول سال ۱۳۵۲ موسسه را تکمیل کار طبع همین کتب احتوا نماید .

۹- طبع جنتری یهای سال ۱۳۵۲ که‌عبارت ازهفت نوع جنتری دیواری سر میزی وجیبی است .

۱۰- قراریکه به راپور های فروشات ششماه اخیر ابن‌سینا پلورنځی و غرفه فروشگاه افغان ودیگر کمیشنکاران مراجعه شد مجموع پول فروش کتب وآثار مؤسسه در ششماه اخیر سال به «۴۱۹۱۱۲» افغا نی ودر تمام سال ۵۱ به «۷۴۵۸۶۹» افغا نی میرسد .

۱۱- در قسمت فروش کتب موسسه طبع کتب سابقه که‌با ینموسسه محول‌گردیده یك سلسله تماسها باکتا بفروشی ها ی شهر بعمل آمد بعضی کتابفروشیها حاضر گردیده اند که درصورت سی فیصد تخفیف نرخ کتب مذکور بخریداری آن بصورت عمده اقدام کنند .

مشکل بزرگ مؤسسه اینست که‌ازیکطرف مردم بنابر ضعف اقتصادی وکمی‌سواد وعدم رشد کافی به مطالعه وخرید کتاب طوریکه لازم است علاقه نشان نمیدهند واز طر ف دیگر کتاب درداخل بنابر قیمت بودن اجناس وسامان طبلعتی بقیمت بلند به‌بازار عرضه میشود - چون موسسه حیثیت یك تصد ی انتفاعی را دارد لذا گذشته ازاینکه نمیتواند کتب رابقیمت پایانتر ازاصل قیمت عر ضه کند برای جبران مصارف اداری خو یشس مجبور است چند فیصدی بنام مفاد هـم برآن بیفزاید .

مشکل دیگر عبارت از ورود کتب خار جی است که به‌تعداد زیاد وقیمت نازل سیل‌آسا بمملکت وارد میشود با اینهم موسسه بیهقی کتاب خپرونه در سال گذشته حتی الا مکان ازکتابفر وشیهای داخلی برای خر یداری تولیدات موسسه تشویق بعمل آورده است. و بعضـی کتا بفرو شیهـا حاضر بهمکاری گردیده اند .

خوشبختانه درسال ۱۳۵۱ مؤسسه توانست همکاری بعضی مولفین رادرباره تادیه مصرف طبع کتب مؤلف ایشان جلب نماید .چنانچه کتاب «فروغ جاویدان ایمان به‌خدا» مولف بناغلی عبدالسلیم فرقانی وکتاب «فواید دین در زندگی» مؤلف شیخ محمدآصف محسنی کندهاری کتـاب «هنرو اجتماعات» مؤلف احمدالله کریمی پوپل رابه‌مصرف شخصی خودشان وکتاب «دالبیرونی‌کتاب بنود» ترجمه پوهاند حبیبی رابه‌مصرف وزارت اطلا عـات وکلتور طبع وهم دوکتاب دیگر را که‌عبارت ازمجموعه اشعار برکت الله کمین وښا غلی تسل بشیوه وال به‌زبان ملی پښتو میباشد برای طبع به‌مصرف خودشان دریافت نمود . اگر این روش تعمیم یابـد درآن صـور ت خدمات فرهنگی این موسسه موثر یت بیشتر خواهد داشت وهم مردم در تعمیـم علـم و فرهنگ سهم فعالی خواهند گرفت .

آمریت سمعی وبصری

فعالیت آمریت سمعی و بصری درسـال ۱۳۵۱- به‌تعداد ۳۸۱- چرخ فلم در ۹۳ - نمایش برای ۶۲۷۸۰- نفر به‌ولایات بامیان- کندهار - هلمند - نیمروز به‌شمول ولسوالی ها - علاقداریها - مکاتب ودهات پرنفوس‌آن نمایش داده شده - همچنان توزیع بعضـی روزنامه هاوجراید از قبیل اصلاح - انیس- پښتون ژغ - دکوچنیانو انیس هم طـو ر رایگان برای تماشاچیان صورت گر فته وبه همین ترتیب شنوانیدن آواز بعضی هنرمندان رادیو افغانستان وجیزه هـا ودیالوك ها ی سودمند نیز دراین پروگرام هااز طرف‌هیأت این آمریت تطبیق گردیده امادر حال حاضر تشکیل وشرایط اداری ومالی ادارهٔ سمعـی وبصری برای تطبیق پروگرام های وسیـع وامکانات توسعه خدمات مفید خیلی محدود بوده وبرای انجام اجرای خدمات بیشتـر و مؤثر تر سمعی وبصری یك‌پلان اساسـی

توسعه خدمات سمعی وبصری با تشکیل یك مؤسسهٔ مرکزی بنام سمعی وبصری افغانستان وتجهیزات آن ازمنابع داخلی و خارجی وتطبیق یك پروگرام منظم مؤثر با اهداف مشخص همه جانبه به مقیاس سرتاسر کشور عملی نماید .

باختر آژانس

باختر آژانس بحیث یك موسسهٔ اخذونشر اخبار در طی سال گذشته تازه ترین اخبار داخلی وخارجی رااز منابع مختلف بدست آورده وآنرا از طریق رادیو ،روز نامه و جراید به اطلاع مردم کشور میر سانـــد . فعالیت های آژانس در حصهٔ اطلا عات تنها منوط به اخذ ومخابره اخبار نمانده بلکـــه پیوسته کوشیده است تا جریانات داخلی و خارجی را تعقیب نموده وروی مسائل روزبا اشخاص ومنابع مطلع وصاحب نظر تما س گرفته ونتیجهٔ این تماس ها را بصو رت مصاحبه‌ها، ارائه و افـکار ونظر یات اهل خبره در مسایل روز ترتیب وبرای نشر به تمام مو سسات نشراتی کشور اعم از رو ز نامه ها جراید مجلات مرکز وولا یات کشور مخابره می نمایند .

بمنظور نشرات بهتر و توصیه خبرها در رادیو وسایر موسسات نشراتی اخیرا طی پلان منظم آژانس باختر یك آمریت جدید پښتو در چوکات آژانس علاوه گردید ودرآن یکعده ا زاشخا صیکه در زبان پښتو مهار ت کافی دارند ودرین زمینه مطا لعات وسیعی نموده اند استخدام گردید .

در سابق شعبهٔ پښتو دباختر آژانس فقط یك قسمت محدود اخبار مهم را ترجمه و ترتیب نموده وبه موسسات نشراتی جهت نشر مخابره میکرد .اما با بمیان آمدن آمریت جدید پښتو اکنون آژانس باختر میتواندکه خبرهای داخلی و خار جـی مصاحبه هــا، راپور تاژها و غیره را مساو یانه بدولسان پښتو ودری مخابره کند .این امراز یکطرف در نوشتن وترجمهٔ اخبار بزبان پښتو یـك روشی وسلیقه وسبك واحدی را بوجـــود آورده واز طرف دیگر مشکلات موسسا ت نشراتی رااز ناحیهٔ ترجمهٔ اخبار بزبان پښتو صورت میگرفت از بین برده است .

این شعبه درنظر دارد تا مساعی خودرا در میان آوردن وانتخاب کلمات وترکیبا ت سچهٔ پښتو ادامه داده وازاین ناحیه درغنای ادبیات زبان ملی پښتو وتعمیم وتوسعهٔ آن خدمتی را انجام دهد .تهیه وجـــمع آوری اخبار در آژانس باختر اساسا از طریـــق مدیر یتهای عمومی داخله وخارجی صورت میگیرد .

مدیر عمومی اطلاعات داخلی خبر ها ی مرکز را توسط یکعده از خبر نگاران ورزیده جوان و تعلیم یافته مسلك ژور نالیزم از منابع مختلف اخذ نموده همه روزه آنرا به رادیو ،روز نامه هاو جراید مخا برمینماید.

برای اینکه اخذ اخبار بصورت درست و بدون فوت وقت وضیاع انرژی صورت گیرد مرکز کشور به مناطق مختلف خبری تقسیم شده وبه هر ساحهٔ ویا منطقه یکتعداد ا ز راپور ترها موظف گردیده تا تمام اطلاعات مربوطه اعم از اخبار مربوط به فعالیت های مختلف وزارت هاوقایع شهری ،قضا یا ی جنایی، فعا لیت های ساختمانی واتکشافی رفت‌و آمد های‌رجال داخلی وخارجی‌جلسات مشرا نوجرگه وولسی جرگه فعالیت هـــای ستره محکمه کنفرا نس هاـ وسیمینار هـــا وغیره را تهیه وجمع آوری نموده از طریق ماشین های تیلی پرنتر به‌مؤسسات نشراتی مخابره نماید .این شعبه‌در طول سال‌گذشته تا جائیکه شرایط وامکا نات میسر اجاز ه میداد توانست تمام فعالیت هاو جریا نا ت مختلف داخل کشور را انعکاس دهد ومردم رااز جریانات مرکز کشور شان مطلع نگــه دارد .

اطلاعات مربوط به جریانات وفعالیت های ولایات کشور توسط شعبهٔ ولایات آژانس‌به دست می آید. آژانس باختر در چوکـــات تشکیل وبودجهٔ‌خود توانسته است‌تا یکتعداد نماینده گان در ولایات کشور داشته باشد. خوشبختا نه آنها توانسته اند تا در حدود

امکانات میسرهر روزه فعالیت های انکشافی ولایات مختلف قضایی ووقایع شهری ر ا توسط تیلفون بمرکز اطلاع دهند .برای این که آژانس توانسته باشد منابع نشراتـــی ولایات رااز جریانات مهم مرکز وفعا لیت های وزارت ها تصد یهای دولتی وسا یر فعالیت ها ی مهم مطلع داشته بـاشد .

در سال گذشته روزانه دومرتبه اهم اطلاعات مرکز را توسط ترانسمیتر بیست کیلو واتهٔ خود به شش ولایت بزرگ کشور که مجهز بهدستگاههای اخذمیباشند مخابره نموده .

آژانس اطلاعات خارجی را مانند سابق از طریق نشرات آژانس های خبر رسانی مهم بین المللی یعنی رویتر -بی بی سی -تاس سینهوا -تانیوك وجیتکا وفرا نسپر س به دست آورده وبعد از ترجمه برای نشـــر سپرده است .

شعبهٔ اطلاعات خارجی تمام جـریانات و وقایع مهم بین المللی رابا جریانات ووقایع مشخص کشور ها تعقیب نموده وبا سرع وقت اخبار مربوط را جهت اطلاع عامه بـه دسترس رادیو ،روز نامه ها وجراید کشور گذاشته است شعبهٔ مانیتر نگ ویا رادیوهای مدیریت عمومی اطلاعات خارجه ودراخذ تازه ترین خبرها واخبار مربوط بهانکشا فـا ت منطقه واخذ اطلا عاتیکه از منابع مختلـف راجع به افغا نستانوفعا لیتهای بین المللی آن نشر میشود نقش مهمی را ایفا نمـوده است .

از مشخصا تفعالیت های مدیریت اطلا عات خارجی اینست که پیوسته کوشیده است اخبار مربوط به وقایع وجریانات بین المللی رابا تازگی هرچه بیشتر آن در چوکـــات سیاست بیطرفـی افغا نستـان از طـر یق مو سسات نشراتی باطلاغ عامه رسا نیـده تبصره های لازمه برو قایع وجریانات بین المللی روز تهیه وترتیب نماید .

از فعالیت های مهم دیگر آژانس باختـر که قابل یاد آوریست خدمات شعبهٔ عکاسی آن میبا شد. این شعبهٔ فعالیت های خودرا پیوسته همزمان با فعالیت های انکشا فـی وبا جریانات مسایل داخلی کشور بـــرای انداختهٔ عکس های جالب که نمایان گـــر فعالیت ها روید ادهاو جریانات کشور بوده است اخذ نموده وبرای نشر جرایــد وروز نامه های مملکت سپرده است .

شعبهٔ عکاسی آژانس متوجه تهیهٔ عکس های از اجراآت وفعا لیت های وزارت ها و تصد یهای عامه میباشد معذا این شعبـــــه توانسته است بمنظور انکشاف فعالیت های خود فـرمایشات مـردم و موسسات ذیلاقـه رادر تولید عکسهای مطلوبهٔ شان قبول کنـد شعبهٔ عکاسی آژانس درخلال فعالیت هایخود از مسافرت های رجال خارجی ومهما نـان دولتی عکس برداری کرده وعکسهای تهیـه شده رادر البومهای مخصو صهنگام مراجعت مهما نان باوطان شان ،بخود شان تسلیـــم داده است البته این خدمت شعبهٔ عکاسـی پایداری روابط دوستا نه بین افغا نستان وکشور های متحابه قابل تذکر ویاد آوری است .

شعبهٔ ارشیف با اینکه مدت کـمـی از تاسیس آندر چوکات آژانس باختر میگذرد خدمات مفیدی انجام داده است .

این شعبه نه تنها یك ریفر نس مجهزی از وقایع وجریانات داخلی وبین المللی را برای استفاده مامورین آژانس تخصیص داده بلکه توانسته است به یکعده از وزارت ها ومؤسسا تیکه علاقمند اطلاعات مربوط باشد مقطوعاتی از وقایع واطلاعات مطلوبهٔ شانرا ترتیب وبدسترس شان بگذارد .

شعبهٔ آرشیف نشر یات خارجی را چون روز نامه ها ،جراید ،مجلات ونشریه ها ی خورد وبزرگـی راکه از طـرف مو سسات نشراتی کشور های دوست با آژانسباختر فرستاده میشود ترتیب وتنظیم نموده ویك قسمت زیاد آنرا بصورت کلکسیون ها در الماری هاجاه داده است تادر مواقـعمختلف از آن استفاده بعمل آید .

ریاست ارتباط عامه :

از آنجاکه ادارهٔ ارتباط عامه یك مؤسسهٔ نو تأسیس است بنابران پیش از آنکه در زمینه فعالیت‌های این اداره سخن گفته شود بهتر است نخست پیرامون لـزوم تاسیس این اداره وسپس دراطراف تشکیلات آن مطالبی ارائه گردد .

آمریت ارتباط عامه که‌اساساً مطابق خط مشی حکومت بناغلی محمدموسی شفیق صدراعظم بوجود آمدعبارت از (یك ادارهٔ ارتباطی است که‌بین حکومت وجراید بحیث حلقهٔ وصل خدمت وبه سوالات شان جواب گوید.) همان بودکه تااوایل حوت ۱۳۵۱ — تشکیلات این اداره بادرنظر داشت خط مشی حکومت ومسودهٔ اهل خبرهٔ مطبوعات بـه تناسب حجم کاروفعالیت این اداره به‌شرح ذیل منظور گردید . به‌موجب این تشکیل وظایف ارتباط عامه در داخل مملکت وسیعتر گردیده وامکانات بر قراری روابط بامطبوعات خارجه نیز فراهم گردید .بر اساس ایـن تشکیل وظایف ارتباط عامه بدو کتگوری تقسیم شده : یکی ارتباطات داخلی به‌سویهٔ ملی ودیگر ارتباطات‌خارجی‌بسویهٔ بین‌المللی درمورد بر قراری ارتباطات داخلی چنین تجویز شدتا اینگونه تفاهم ازطریق مدیریت ارتباط داخلی صورت پذیرد وبرای آنکه ارتباط وتفاهم این مدیریت به شکل عـام‌و همه جانبه باشد فیصله شد تازمینهٔ ارتباط ازدوطریق مساعد گردد .

۱ـ ازطریق ارتباط دولت .
۲ـ ازطریق ارتباط بامردم .

ودر ارتباط با دولت سـه موضوع مهـم خوانده شد .

۱ـ ارتباط باحکومت .
۲ـ ارتباط باشوری .
۳ـ ارتباط باقوهٔ قضائیه .

درطریق ارتباط باهر سه قوه بالا فرسـتادن نمایندگان ایـن اداره در وزارتخانـه هـا ـ شورا وستره محکمه تجویز گرفته شد .

در قسمت فراهم کردن ارتباط بامردم مسأله ارتباط باجراید وروزنامه های دولتی وغیره دولتی ایراد کنفرانس ها سمپوزیم‌ها ترتیب مصاحبه‌ها ـ ریسرج وتماس مستقیم بامردم عام مطرح گردید وبر همین اساس لزوم تأسیس شعبهٔ کنفرانس ها وریسرج تاکید شد .باارتباط باوظایف داخلی تشکیل مدیریت تحریرات وارشیف نیز لا زمی پنداشته شد وامور تحریر ـ طباعت وتدویر یك ارشیف مجهز ازوظایف عمدهٔ این‌بخش محسوب گردید .

در قسمت شعبهٔ طباعت وارشیف ایـن اندیشهٔ پدید آمدکه اولی به‌چاپ نشر یـه های مفیدو سودمند «چه‌از منابع داخل باشد وچه ازمنابع خارج ـ چه‌بزبان دری ویاپشتو باشد وچه به‌لسان انگلیسی ویاالسنهٔ‌دیگر» بپردازد ودومی یك ارشیف کاملا مجهزتهیه ببیند. این آرشیف علاوه برنگهداشت آثار چاپ شده‌از تمام روزنامه ها ـ جرایـد ـ ومجلات باید کلکسیونی مرتب کند ونیزکتب نشرکردهٔ موسسات نشراتی رااز داخـل و خارج وزارت جمع آوری نماید . علاوه‌بریـن ارشیف باید خود پیرامون موضوعات مهـم تاریخی ـ جغرافیائـی ـ اقتصـادی وغیـره تحقیق کند واین تحقیقات رابه غرض‌معرفی بیشتـر افغانستـان بـه ستر سی محققیـن و ژورنالستان خارجی‌در افغانستان بگذارند. این امر گذشته ازآنکه درقسمت معر فـی افغانستان ممد میشـود ژورنالستـان را از سرگردانی بی جهت نیز نجات می بخشد . ودر مورد بخش دیگر این اداره که‌مدیریت ارتباط خارجی است باید گفت هدف‌نخستین آن ازبه وجود آمدن این مدیریت کمك‌رهنمایی وپذیرائی از مهمانان وژورنالستان خارجـی است هدف‌دیگر ارتباط گرفتن باتمام شعبات مطبوعاتی سفارتخانه های خارجه‌درافغانستان وهدف سومـی بـر قراری ارتبـاط باتمـام سفارتخانه های افغانستان در خارجه‌است .

این بود رؤس مطالب ومشورهٔ اهدا ف

ووظایف این اداره که براساس آن‌تشکیلات آمریت ارتباط عامه منظور گردید ، بعد از منظور شدن تشکیلات ـ مسألهٔ تعیینات روی دست گرفته شدو درین قسمت درجذب فارغان ولیسانسه های رشتهٔ ژورنالیزم نظر به ملاحظات چند ـ سعی بعمل آمد وبنابر اهمیت حجم کاروبخاطر بکارافتیدن لیسانسه های ژور نالیزم درمسلك اصلی شان مقام وزارت دراستخدام اشخاص مو رد نظر مساعدت کرد ودرقدم‌اول پیشنهادتقرر بیست نفر ازلیسانسه های ژورنالیزم منظور گردید. متعاقبان مامورین اداری ودیگر منسو بین این اداره نیز مقرر شدند که‌این‌کار دراوایل ماه حمل خاتمه پذیرفت .

همینکه تشکیلات وتعیینات انجام یافت چون درخلال این کار ها ـ مقدمات وظا یف اساسی واصلی فراهم شده بود بنابرآن جهت وصول برمأ مول گامهای عملی آغاز گردید.

در قسمت فراهم کردن ارتباطات داخلی بعداز مباحثات متعدد باوزرای مختلف زمینهٔ فرستادن نمایندگان این اداره بهوزارتخانه ها مساعد شد .

فراهم کردن قناعت وزارتخانه ها درین مورد وجلب رضائیت وهمکاری آنها تهیهٔ اتاق ووسایل دیگر برای نمایندگان وبالاخره جاگزین شدن شان در وزارتهای مربو ط از کارهایی است که درخلال ماه حمل‌صورت پذیرفت همین اکنون در حدود ده نماینده در وزارتخانه ها معرفی شده درقسمت ایفای وظایف شان همت میگمارند .

پدید آوردن زمینه‌مساعدبرای تهیهٔ‌اخبار ـ مساعد نمودن زمینه جمع آوری یك سلسله اخبار واطلاعات مهم مربوط هر وزارت برای روزنامه نگاران وغیره همه ازوظایفی است‌که نمایندگان این اداره دراجرای آن مبا در ت می ورزند .

کار مهم دیگراین اداره تاکنون پدید آوردن فضای مساعد جهت اخذخبرو یاترتیب مصاحبه برای روزنامه ها وجراید بوده‌است.

وظیفهٔ دیگر یکه این‌اداره بخاطر سهولت کار روزنامه ها وجراید غیر دولتی درپیش گرفته نشریك بولتن اخبار مهم روز است ـ این بولتن ازتاریخ ۷ حمل درچار تاشش صفحه زیر عنوان «دورځی مهم خبرونه» شام هر روز ازطرف این اداره ترتیب وگستتنر میشود ـ این بولتن‌ها برای تمام روزنامه‌ها وجراید غیر حکومتی وعلاقمندان ار سال میشود .

وظیفهٔ دیگر یکه این اداره ازتاریخ ۲۰ دلو ۱۳۵۱ـ بدینسو به‌عهده گرفته نگا شتن خلاصه جراید وروزنامه های غیر حکو متی است . از آنجاکه مقامات ذی صلاح نسبت تراکم کار وزیادتی مصروفیت نمیتوانند از عهدهٔ خواندن تمام جراید بدرآینه و از موضو عات مهم ملی‌ومشکلا ت‌داخلی آگاهی یابند این اداره‌مکلف گردیده تاخلاصه تمام موضوعات مهم داخلی انتقادات ـشکایات مکاتیب ارسالی ـپیشنهادات ـنظریات‌و ... وبرخی ازمسایل خارجی‌راکه به‌افغانستان ارتباط میگیرد درچند صفحه‌ترتیب وگستتنر نموده توسط نفرموظف به‌مقامات مربوطه‌گسیل کند. این‌کارهرروزه صورت‌میگیرد وبروزنامه ها وجراید همان روز تعلق میگیرد.

اداره اتباط عامه بـه‌غرض افـهام وتفهیم وبه‌خاطر روشنائی اذهان عامه درمسایل حاد داخلی وملی تاکنون به‌دایر کـردن چنـدین کنفرانس مطبوعاتی میز مدورو سمپوزیم‌های متعدد در رادیو افغانستان ومنعقد ساختن‌چند کنفرانس علمی ومسلکی توفیق یافته‌است.

۱ـ کنفرانس مطبوعاتی راجع‌به‌بلا چهارم افغانستان به‌شکل سمپوزیم‌دررادیوافغانستان

۲ـ کنفرانس مطبوعاتی دررادیو‌افغانستان درمورد بلند رفتن‌قیمت پطرول باشتراك‌وزیر اطلاعات وکلتور ونمایندگان تمام روزنامه‌ها وجراید.

۳ـ کنفرانس‌مطبوعاتی درمورد‌پروژه‌مبارزه بابیسوادی باشتراك میرمن رقیه رئیس این پروژه نمایندگان روزنامه‌ها وجراید.

۴ ــ کنفرانس مطبوعاتی باوزیرتعلیمات عالی اتحادشوروی درپوهنتون کابل .
۵ ــ کنفرانس مطبوعاتی باهنر مندان چینایی درهوتل کابل .
۶ ــ کنفرانس مطبوعاتی بادو برادرامریکا در ده کیلومتری سروبی .
۷ ــ کنفرانس های علمی‌ومسلکی‌دراطراف اعلانات ، ارتباط عامه رادیو وتلویزیون برای یك هفته متواتر در مطبعه‌دولتی توسط پروفیسر (امری) .
۸ ــ کنفرانس مسلکی درباره اهمیت وسایل اطلاعات درجهان در وزارت اطلاعات وکلتور توسط (وی کند) .

۹ ــ انعقاد یك سمپوزیم درباره حمایه‌و انکشاف صنایع داخلی در رادیو افغانستان به اشتراك اهل خبره .
۱۰ ــدایرکردن یك کنفرانس مطبوعاتی باشتراك ښاروال سر پرست رو سای موسسات نشراتی و مدیران مسئول جراید غیر دولتی .
گذشته ازینها ریاست ارتباط عامه نشریه های ذیل رابعد ازترتیب وگستتنرآن به‌روزنامه هاو جراید فرستاده است .

۱ ــ بیانیه صدراعظم محمد موسی شفیق در مورد آب هلمند .
۲ ــ اعلامیه مشترك ایران وافغانستان
۳ ــ بیانیه های صدراعظم های افغانستان و ایران .
گذشته ازین کنفرانس ها ــ این اداره‌تا حال سه ریسرچ مختلف را انجام داده ونتایج آنرا ازطریق وسایل اطلاعاتی‌پخش‌کرده‌است.
ریسرچ اولی درباره کمك باپروژه‌مبارزه بابیسوادی وطرق انکشاف آن .
ریسرچ دومی درباره پروگرام های رادیو افغانستان .
وریسرچ سومی طرز تدریس درمعارف‌که این ریسرچ از مکاتب ولیسه های مربوطه صورت گرفته است .

در تدویر یك آرشیف مجهز باید گفت از تاریخ ۲۱ دلو ۱۳۵۱ باینطرف شعبه آرشیف کلکسیونهای تمام روزنامه هاوجراید غیر حکومتی وحکومتی راتنظیم کرده ونیز بابرخی از موسسات نشراتی تماس حاصل نموده‌تاکتب نشر شده آنرا بدسترس این اداره بگذارند چنانچه تا حال در حدود پنجاه جلد کتاب جمع آوری شده‌وعنقریب کتابهای دیگر نیزدستیاب خواهد شد .
در قسمت امور طباعتی نیز تاحال گامهای مهم عملی برداشته‌شده است به طور مثال معاهده آب هیر مند (دوبار) از طرف همین اداره در مطبعهٔ دولتی به چاپ رسیده ونیز (سوابق واسناد آب رود هیر مند) تا کنون‌سه مرتبه بصورت علیحده بنا بر فرمایش مقامات ذیصلاح با پشتی های‌مختلف‌در«۷۲»صفحه در مطبعهٔ دولتی به طبع رسیده ‌است.
ناگفته نماند توزیع این کتابها در وزارت خانه ها ،سفارتها ، پوهنتون مکاتب ذکورو اناث موسسات علمی و فرهنگی ،موسسات نشراتی‌دوایر دولتی وتمام ولایات‌افغانستان نیز ازطرف همین اداره عملی شده است در قسمت وظایف‌خارجی‌این اداره‌علاوه‌میشودکه‌شعبه مربوط باین موضوع تاحال برای ژورنالستان ومحققین خارجی که از ممالك دوست به افغانستان سفر کرده اند جای، وسیلهٔ حمل‌و نقل وپروگرام های مکمل تهیه نموده واز ایشان پذیرایی واستقبال کرده است .

این اداره سعی نموده تادر قسمت تهیه‌مواد وآثار برای محققین وژورنالستهای خارجی مجاهدت ورزد ورساله ها وکتب‌وآثارموردنیاز آنهارا بدسترس شان بگذارد .

رادیو افغانستان

رادیو افغانستان بادرك نیاز مندی های معنوی مردمان افغانستان وبا اتکاء باین امرکه به حیث موثر ترین وسیله مفاهمه کتلوی‌در طریق تنویر طبقات مردم سهم ارزشمندی دارد . درسال ۱۳۵۱ هم وظیفه اش را به‌حیث یك موسسه‌بزرگ ارشادی وهم منحیث معرف جریانات ورویداد های مهم‌کشور وجهان و پخش اخبار واطلاعات بدرستی درك‌نمود .
برای اینکه باطرز کارشعب مختلف رادیو افغانستان آشنا شوید درینجا می خواهیم پروگرامهای مربوط مدیریت های عمومی‌وغیره راکه تحت رهنمایی آمریت نشرات وریاست

رادیو افغانستان به‌نشر سپرده میشودبصورت مختصر تذکر بدهیم .

مدیریت عمومی روزنه :

تعمیم آموزشی وتنویر کتله هایکی از اساسات وسایل مفا هموی کتلو ی است ورادیوبحیث بزرگترین وسیله ای‌مفاهمه ای‌کتلو ی‌مکلف است این‌وظیفه را از راه‌گوش به‌مرد م انجا م بدهند ومدیریت عمومی روزنه‌درقدم نخست در اجرای این‌مامول وظیفه‌حساسی دارد . واحد های نشراتی مدیریت عمومی روزنه‌ازین قرار است :

۱ ـ مدیریت پروگرام های تربیو ی :

این مدیریت درسالیکه گذشت پروگرامهای ذیل رابرای شنوندگان خویش تقدیم نمود ، پروگرام کورنی ژوند پروگرام جهان دربیست وپنج سال قبل پروگرام اطفال ،پرو گرا م دیروز، امروز،وفردا‌پروگرام صفحه‌ای‌ازتاریخ پروگرام لرغونی خاطرا ت ،پروگرام جوانان پروگرام معارف ،پروگرام ښځی‌اونوی ژوند پروگرام مسابقه ذهنی وغیره .

۲ ـ مدیریت پروگرام های معلو ماتی :

پرو گرامهایرا که این مدیریت تقدیم نموده است عبارتند ازتلاوت قرآن کریم وتفسیر شریف سیرت النبی (ص) سرودبامدادوترانه سازها وراز ها، موعظه ها، مردان حق، ماو شنوندگان قضایاوقانون، سماینس وغیره .

۳ ـ مدیریت پروگرامها ی مسلکی :

پروگرامهای مربوط آن قرار ذیل است کلی کور او کرهنه ، طبیب رادیو ، پولیس‌او ټولنه ،درس های پشتو ،دری انگلیسی ، فرانسوی ،وآلمانی ، سره میاشت .

اداره هنر وادبیات :

پروگرام های اداره هنر وادبیا ت راغالبا موضو عات هنری ادبی ، داستانها ، درامه ها وپارچه های تمثیلی ونقد ادبی تشکیل‌می‌دهد.

اداره هنر و ادبیات دا رای سه مدیریت جداگانه است که‌هریك وظایف و اجراآت مختلفی دارند .

۱ ـ مدیریت فلکلور و ادب ـ۲ـ مدیریت درام داستان وديالوگ دری ، ۳ مدیریت‌درام داستان وديالوگ پشتو .

مدیریت عمومی موسیقی : فعالیت های‌این مدیریت نشر پروگرا مهای خاص جلب چهره های جدید هنری ثبت ونشر آهنگ های‌جدید کمپوز شده ، ثبت ونشرآهنگ های‌فلکلوریك ثبت ونشرآهنگ های تمثیلی دوگانه ، ترانه ها وکورسها ودایر نمودن کنسر ت هاوغیره.

پروگرام هایرا که‌این مدیریت تقد یم‌نموده است عبارتند ازموسیقی منتخب ، مو سیقی غزل ،غرمه مونیکمرغه کلیوالی سندری اونغمی ستاسو خوښی کری سندری او نغمی موسیقی کلاسیك ، آرکستر وثبت کلا سیك موسیقی یوطرز څو هنر مند راز راز آهنگونه ،پخوانی هنر مندان ، اماتور و موسیقی ازدنیای جوانان طرز هاو آوازهاوموسیقی نعتیه وغیره .

٤ ـ مدیریت عمومی اطلاعا ت :

مدیریت اطلاعات رادیو درسا ل گذ شته در طریق ارائه جدید ترین اخبار که‌از آژانس‌های بین‌المللی اخذ میکرد باتقدیم تفاسیر سیاسی و تهیه راپور تاژ های متنو ع توانست که شنوندگان خودش رادر جریا ن وقایع ورویداد های کشور وجهان گذارد . مدیریت عمومی اطلاعات شامل مدیریت اخبار مدیریت راپور تاژهاومدیریت پروگرامها ی محلی مدیریت خبر هامیباشد .

مدیریت راپور تاژ های رادیودرسال‌گذشته پروگرام های ذیل را تقدیم نمود . دخبرونو تفسیر پروگرامهای میز مدور تبصره جراید درادیو د خبر یال د ستر گو لیدنی حال پروگرام های فوق العاده بمناسبت روز های ملی ممالك دوست وتجلیل روز های جهانی و برگزاری روز های‌ملی .

مدیریت پروگرام های محلی روزانه نیم ساعت پروگرام ازبکی ، ترکمنی ، پانزده‌دقیقه پشه‌ای وپانزده دقیقه بلوچی نشر میکند .

در این پروگرامها علاوه ازنشر اخبار مهم داخلی وخارجی رهنمایی های عمومی هم در قسمت های مختلف‌حیات اجتماعی از قبیل مسایل فامیلی تولیدا ت صنایع‌دستی،مسایل دینی ،زراعتی ،صحی ،مالدار ی وغیره صورت میگیرد .

اداره‌پشتونستان : مدیریت پشتونستا ن‌با تقدیم داستانهای تمثیلی ،مطالب تاریخی و جغرا فیایی پشتونستان تولیدات وصادرا ت پشتونستان ، معرفی چهره های سیاسی مشهور پشتونستان ومطالبی‌که‌باپالیسی‌موضوعه

پشتونستان هماهنگی دارد نشر می نماید.

مدیریت آرشیف موسیقی : مدیریت آرشیف دارای این شعبات است ، شعبه آرشیف آواز ها، ریسرچ ،ریفرنس ،کتاب خانه درشعبه آرشیف آواز ها ماستر تیپ ها وآهنگهای وطنی ،فیته ها آواز های رجال معرو ف داخلی وخارجی بیانیه های مهم ،راپور تاژ ها ،داستان ها ودرامه ها، پروگرامهای خاص وفوق العاده کنسرت ها ودرس های رادیو یی شامل میباشد.

مدیریت اعلانا ت : مدیریت اعلانات رادیو افغانستان بانشر اعلانات متعدد تجار تی،قرار دادی ها اعلانا ت فوتی ابلاغیه ها، گذ شته از اینکه یك رقم مهم عایداتی را برای رادیو افغانستان بوجود می می‌آرد تسهیلات لازمه را برای موسسا ت واشخاص فراهم نموده است حد اکثر عایدا ت مدیریت اعلانا ت را اعلانات تجارتی تشکیل نموده وعایدات مجمو عی آن به ۹۵۱٤.۲ ـ افغانی بالغ میگردد .

مدیریت عمومی پروگرامها : وظایف عمده این مدیریت راچك وملاحظه تمام پروگرامهای ثبت شده تشکیل مید هد .

مدیریت عمومی پروگرامهاشامل این مدیریت ها ست :

۱ ـ مدیریت مراقبت قبل ازنشر .

۲ ـ مدیریت انسجام پروگرام ها .

۳ مدیریت نطاقان .

آمریت نشرات خارجی : آمریت نشرا ت خارجی روی همرفته در هرروز چار ساعت نشرات دارد که یك ساعت آن به زبانها ی پشتو ودری برای افغانهای مقیم خار ج نشر میشود وسه ساعت دیگر آن به زبانهای انگلیسی اردو ،المانی وروسی اجراء میگردد .

مطالب پروگرام نشرات خار جی رابیشتر معرفی افغانستان ازجهات مختلف تشکیل داده وهمچنان جریانات وررویداد های روزمره طی اخبار وتبصره ها از این اداره انتشارمی یابد.

آمریت نشرات خارجی که تاچند ی پیش بنام مدیریت نشرات خارجی یك واحدنشراتی را در چوکات رادیو افغانستا ن تشکیل میداد اینك به نام آمریت نشرات خارجی مسمی و پروگرامهایی وسیعی را رویدست دارد .

آمریت نشرات خارجی درهر هفته در حدود صدتا یکصدو پنجاه ـ تاوبیشتراز هزار ـ قطعه کار ت فرمایشی را از ممالك مختلـــف حاصل داشته است .

مدیریت تشریفات

مدیریت تشریفات در طول سا ل ۱۳۵۱ ـ وظایف ذیل را انجام داده است :

تهیه وترتیب کارتهای دعوت تعیین و قت ملاقات های مقام وزارت باروسای کوردیپلوماتیك وسفارتخانه های دول دوست تهیه هر گونه معلومات برای سفارتخانه ها . همچنا ن در اوایل ماه ثور یك هیات که به منظور امضاء قرار داد کلتوری بین افغانستان واتحادشوروی به کابل آمده بودندومهمان وزار ت اطلاعات وکلتور بودند الی ختم مسافرت شان در کابل که مدت یك هفته رادربر گرفت همه ترتیبا ت پذیرایی تهیه وترتیب پروگرام و دیگراجراآت لازم صورت گرفته است .

در اوایل ماه جوزا سال ۱۳۵۱ ـ یك گروپ چهل نفری هنر مندان شوروی که غرض اجرای یك سلسله نمایشات هنری به اساس قرار داد کلتوری بین دوکشور بکابل آمده بودند نیزهمه امور پذیرایی تهیه پروگرام وترتیب دعوتها ودیگر امور مربوط بایزهیات ازطر ف ایـــن مدیریت صور ت گرفته است .

به تاریخ ۱۹ سرطان ۱۳۵۱ ـ جلالتما ب وی وی گیری رئیس جمهور هند بدعـــو ت اعلیحضرت معظم همایونی غرض یك مسا فرت دوستانه بافغانستان به کابل آمده بودند که به معیت شان یك گروپ ازژورنالیستان فلمبرداران عکاسان ویك هیئت شش نفری ازهنرمندا ن هند نیزبه همین تاریخ به کابل آمده بودندکه این مدیریت منحیث وظیفه همه امورمربو ط به هیات مطبوعاتی که به معیت جلالتماب رئیس جمهور هند بکابل بودند تحت اجراءگرفته است.

تهیه وترتیب کارتها ی مطبوعاتی بـــرای ژورنالیستان عکاسان وفلمبر دارا ن داخلی و دیگر وظیفه داران که در ایام جشن استـــقلال مخصوصا حین اجرای مراسم رسم گذشـــت عسکری صور ت میگیرد

به تاریخ ۱٦ ـ سنبله برای نخستین بار (روزمطبوعات) کشور تجلیل شد که همـــه ترتیبات برگزاری روزمطبوعات (یعنی ایــراد

کنفرانس هاو دعوتها) ازطر ف مدیریـــت تشریفات بعمل آمده بود.

به‌تاریخ ۲۰ ـ میزان یك هیات چهار نفری فلمبر داران تلویز یون پولیند که غر ضــ فلمبر داری ومعرفی افغانستان ازطریق دستگاه های تلویزیون پولیندبه کابل آمده‌ومدت‌یکماه مهمان وزارت اطلاعات وکلتور بودندکه‌اجراآت لازمه در زمینه صور ت گرفته است .

از تاریخ ۲۰ ـ الی ۲۶ ـ عقرب فستیوا ل فلمهای شوروی ونمایشگاه عکاسی‌کـــه از پیشرفت های اتحاد شوروی نمایندگی میکرد درکابل دایر گردید که‌بهمین منظور یك‌هیا ت سینمایی شوروی به حیث مهمان این وزار ت به‌خاطر برگزاری این فستیوال به کابل آمده بودند که‌درین مورد نیز اجراآت مقتضی بعمل آمده‌است .

همچنان یك‌هیات ۱۲ نفری هنر مندا ن‌هندی درماه عقرب غرض اجرای یك سلسله‌کنسرت ها به‌کابل آمده‌بودندکه‌در مورد مسا فر ت‌این هیات نیز اقدام لازم بعمل آمده‌است .

به تاریخ ۶ ـ جدی یك هیات‌عالیرتبه‌انجمن دوستی اتحاد شوروی وافغانستان که مر کب از وزیر کلتور تاجکستان شوروی‌ومعین‌صحیه اتحاد شوروی بحیث مهمان انجمن دوســـتی افغانستان وشوروی به کابل آمده بودند که ترتیبات پذیرایی از این هیا ت‌وسایراقدامات لازم درین مورد ازطرف مدیریت تشریفـا ت صور ت گرفته‌است .

به تاریخ ۲۱ ـ جدی خانم اوز کو چو ك نماینده اخبار ملیت ترکیه بکابل آمده بـــود که در مورد مسافر ت‌وی‌نیز اقدام لازم صورت گرفته‌است .

به‌تاریخ ۱۵ ـ حوت یك هیات شصت‌وهشت نفری هنرمندان اکروباتیك چینایی غرض‌اجرای یك سلسله نمایشات هنر ی برای مدت‌پانزده روز به کابل آمده بودند که‌در مد ت اقامت این هیات در افغانستان مدیریت تشریفا ت‌با درنظر داشت وظایف خویش آنچه لازم بود عملی نموده است .

مدیریت عمومی باستان شناسی

مدیریت عمومی باستان شناسی و حفـــظ آبدات تاریخی در سام ۱۳۵۱ زیاده‌ترمتوجه حفریات حوزه های مختلف کشور بوده زیرا کاوشهای سالهای گذشته روز بروز بااهمیت شده میرفت ، برای این منظور و برای‌روشن شدن زیاده تر گوشه های تاریك تاریـخ

پر افتخار خود ما کوشیدیم تا ساحه فعالیت های خود را بیشتر سازیم .

۱ـ حفریات هیات باستا نشناسی افغانی درتپه شتر هده ولایت ننگرهار :

این حفریات‌که توسط خود افغانها در سال ۱۹۶۶ شروع شده بود و یك معبدبزرگ بودائی که ممثل آرت و هنر به اوج رسیده دوره کوشانیها را تمثیل میکند در سال۱۳۵۱ به ششمین دوره حفریات رسیده‌که در این دوره برعلاوه کشف محوطه وحجره های‌رهایش راهبین به‌کشف یك رواق که یکی از صحنه های زندگی بودا را ترسیم میکند برخوردیم از این رواق بصورت عمومی پانزده مجسمهٔ بدست آمد که بعضی از آنها منحصر بفردبوده وثابت ساخت که آرت تپه شتر هده نمایشگر هنر خالص مردمان گردبك و باختر بود کـه در این معبد مصروف کار بودند . بر علاوه کشف یك تعداد تزئینات برونزی وچند عدد جام های پایه دار برونزی ثابت ساخت‌کـه هنر مندان هده نه تنها در ساختن و خلق‌کردن اشکال انسان مهارت داشتند بلکه درهنر فلز سازی نیز از هنر مندان همجوار خود عقب نبودند .

مانند همه ساله حفریات دوره ششم هده پوشش شده وجزء موزیم غیر منقول ننگرهار درآورده شدکه سالیانه یك‌تعداد زیادسیاحین ازاین موزیم غیر منقول دیدن میکنند .

۲ـ حفریات آی خانم :

هیات باستانشناسی فرانسوی که ازمدت چندسال مشغول کاوش و تحقیق در حوزه آی خانم هستند درسال ۱۳۵۱ بکار خود در معبد ودر قصر ادامه داده ودر تحت ساختمان موجوده که بچشم میخورد ساختمان دیگری راکشف کردند که مربوط به دوره هخامنشی ها بوده مگر ساختمان دوره هخا منشی هـا ابتدائی بود .

برعلاوه کشف یك تعداد آثار پر ارزش هیأت بکشف یك خزینه از مسکو کات موفق شدند که درمیان یکظروف صفالی درزیر یك دیوار پنهان شده بود این مسکو کات که مربوط به شاه یونانی اکاتو لکسی‌است وبه گمان اغلب در هند ضرب زده شده در نوع خود بی سابقه بوده زیرا تابه امروز از این نوع‌سکه دردنیا دیده نشده‌بود این‌مسکوکات بصورت بسیار عالی حفظ شده و قرار اظهار رئیس هیأت باستانشناسی فرانسوی که بعد ازضرب ازان هیچ استفاده نشده است این مسکوکات همه نقره‌ئی میباشد .

۳- حفریات تپه سکندر واقع میربچه‌کوت:

هیأت باستانشناسی کیوتو اینو رستی جاپان که از چندین سال در ولایت مختلف افغانستان به حفریات آغاز نموده بودند در سه سال اخیر ساحه کاوشهای خودرا درتپه سکندر میر بچه کوت ادامه داده و در سال ۱۳۵۱ به تعقیب حفریات گذشته خودبکشف یك تعداد ضروف سفالی مربوطه دوره‌کوشانی موفق گردیدند بر علاوه پارچه های مجسمه شیواء و پروتی راکه سال گذشته آن یافته بودند بدست آورده و تقریباً این مجسمه‌عالی که از سنگ مرمر ساخته شده ودر پایین‌آن چند سطر نوشته نیز دیده میشود مکمل گردید .

٤- حفریات هیات مشترك‌افغانی وشوروی:

هیأت مشترك افغانی و شوروی به تعقیب حفریات سالهای گذشته در امشك تپه‌و طلاء تپه مزار شریف درسال ۱۳۵۱ بـه کشف بهترین آثار نقاشی دوره کوشانی درامشك تپه موفق گردیدند این فرسك های که‌صحنه های از زندگی قصر و شاهان محلی راترسیم میکند سند بزرگی تاریخی دوره کوشانی و بعداز کوشانیها بشمار میرود . چون ایـن فرسك ها از نقطه نظر تاریخی دارای اهمیت خاص است هیأت مشترك تمام فرسك هارا از محل اصل آن به تخنیك علمی جداءکرده وجهت ترمیم وحفظ به‌لابراتوار مدیریت‌عمومی با ستان شنا سی بـه کا بـل آوردند که‌تمام پارچه های آن توسط ترمیم کـاران افغانی حفظ وبعد از تشریح وعکاسی درموزیم کابل به‌محل نمایش گذاشته میشود .

بر علاوه این فـرسك ها هیأت مشترك بکشف ساختمان دوره کوشانی و دوره قبل از تاریخ موفق گردیدند .

۵- حفریات تاروسار حوضه :

حفریات وسروی حوزه باستانی تارو سار که‌توسط هیأت باستانشناسی موسسه‌سمتسونین امریکا با اشتراك نمایندگان افغانی صورت میگیرد در سال ۱۳۵۱ به‌کشف یك مسجدعالی بر خوردند که این مسجد از مساجد پر اهمیت منطقه بوده هیأت بکشف تعداد زیاد پارچـه گیچ بری و بعضی پارچه های کتیبه مهراب موفق شدند .

٦- حفریات تپه سرداو غزنی :

این تپه‌که تو سط هیأت باستا نشناسی ایطالوی به همکا ری نمایندگـان مدیریـت عمومی باستانشناسی افغانی صورت میگیرددر دوره های سابق حفریات به کشف یك‌معبد بودائی مربوط قرن هشتم موفق شدند و یك تعداد پارچه های مجسمهٔ های دوره بودائی رانیزکشف کردند در سال ۱۳۵۱ هیأت‌بکشف یك‌مجسمه خوابیده بودا که بودا در حـال رفتن به (نیروانا) نشان میدهد کشف‌کردند هیات‌درسال ۱۳۵۱ زیاده تر مصروف ترمیم آثار مکشوفه بوده و تحقیقات ایشان درتپـه مذکور ادامه دارد .

۷- سروی مناطق سیستان افغانی :

سروی مناطق سیستان افغانی‌که ازچندسال بدین طرف تو سـط هیـأت باستانشناسـی پوهنتون بن صورت میگیرد در سال ۱۳۵۱ طرز ساختمان کانال های باستانی را مطالعه وبرعلاوه یك نقش باستانی منطقهٔ مذکور را ترتیب نمودند ، هیأت مذکور کدام حفریات علمی را در منطقه مذکور شروع نکرده اند. البته کشف بعضی از ظروف سفالی‌که درسطح زمین بود و هیأت مشغول مطالـعه آن است دارای اهمیت خاص بـوده زیـرا ایـن منطقه باستانی تابحال مورد کاوش قرارنگرفته است.

راپور ترمیم آبدات تاریخی

مدیریت عمومی باستان شناسی و حفظ‌آبدات تاریخی وزارت اطلاعات و کلتور در پهلوی حفریات و تحقیقات باستانشناسی متوجه‌ترمیم

وحفظ آبدات تاریخی کشور بوده همه‌ساله کوشیده تا آنعده آبدات باستانی‌که معروض به‌خطر است اقلا حفظ و از خرابی بیشتر جلوگیری نماید

به همین اساس در قدم اول‌رواق‌شرقی گازرگاه هرات را مورد مطالعه قرار داده وکار آنرا در سال ۱۳۵۱دنبال نموده که نمائی شرقی رواق تکمیل و برای جلو گیری از انهدام عقب رواق ، ترمیم کاران مصروف‌حفظ ووقایه عقب رواق شدندکه کار حفظ و ترمیم رواق در سال ۱۳۵۱ تکمیل و درسال جاری هیأت ترمیم کاران افغانی مصروف تزینات و پاك کاری کاشی گازرگاه میباشند .

ادامه ترمیم بودائی ۳۸ متره بامیان :

هیأت ترمیم کاران افغانی و هندی در سال ۱۳۵۱ مصروف پاك کاری مغاره های‌اطراف بودای کوچك بوده یك تعداد مغاره که به‌مرور زمان قشر ضخیم دود روی فر سکها راگرفته بود توسط ادویه کیمیاوی پاك و از زیر این قشر دود تصاویر زیبا نمایان گردید. برعلاوه هیأت مصروف حفظ لباس بودای شیده‌که آن حصص راکه در اثر حوادث جوئی و خرابکاری مردم صدمه دیده بود حفظ نمودند در جریان ترمیم دست راست بودائی ۳۸ متره هیأت در داخل بازوی بودا به بعضی آثار باستا نی برخورد نمودند که بلا فاصله هیأت حفریات افغانی تحت سر پرستی دوکتور مستمندی مدیر عمومی باستان شناسی به‌بامیان رفته‌و داخل بازوء بودا راپاك و از میان آن پارچه‌ای زیبا از مجسمه ها واشکال بودا، و راهبین وچند پارچه نوشته بدست آوردند که تحت مطالعه است .

در این سال نقشه‌کشی های مدیریت‌عمومی باستانشناسی مصروف تر تیب نقشه زیارت خواجه لای خوار در غزنی و مقبره سلطان عبدالرزاق غزنی بوده و پروگرام تر میم وحفظ این آبده را در سال ۱۳۵۲ آماده ساختند .

دهیواد ورځپاڼه په ۱۳۵۱کال‌کی

دهیواد ورځپاڼه چه‌د ۱۳۲۸کال دحمل‌په‌اتمه نیته په‌وړه قطعه‌کی دهفته ایزی‌جریده په‌شکل تاسیس شوی دخپل نشراتی عمرپه هسکو ټیټوکی ئی دمطالبو او مضامینو او صحافت (می‌کپ-ادتینګ) دننه والی په لوری پراخه ګامونه اخستی اودلیدو وړ :بریالیتوبه یی لاسه کړیدی .

دهیواد ورځپاڼه دپایتخت یواځینی‌ورځپاڼه ده چه‌په پښتو ملی ژبه خپریږی اود خپرونو اساسی موقف او هدف ئی دپښتو نستان‌دحقه داعیی دآواز پیاوړی کولو اود افغانی ګټو او کلتور دساتنی څخه عبارت دی .

دهیواد و رځپاڼه اوس په اتو مخونوکی داخلی ، خارجی خبرونه په داخلی او خارجی اوضاعو او پیښو بانـدی تبصری اجتماعی، اقتصادی ، جنائی راپورونه ، دپښتونستان دسیاسی او اجتماعی پیښو جریانات اوافغانی کلتوری مشخصات او ممیزات خپروی .

په ۱۳۵۱ کال‌کی ددی ورځپاڼی منځنی تیراژ په‌ورځ کی‌یو نیم زروګنو ته رسیدلی وُچه د ۱۳۵۰ کال تیراژ په تناسب دلیدو وړ زیاتوالی ښیی .

دهیواد په ورځپاڼه کی‌د ۱۳۵۱ نشراتی‌کال په‌جریان خو اختصاصی صفحی لکه سیتاسو صفحه ، دپښتو نستان صفحه ، دپر مختګونو صفحه او دکلتور صفحه نوی مینځ‌ته راغلی دی ورځپاڼی دهمدی کال په‌لړکی دژور نالیزم داساساتو سره سم دصحافت او ښکلا اهمیت هم‌ښه درك کړی اوپه دی برخه‌کی ئی‌دسیاسی اجتماعی او انتقادی کار تونو په نشرو لو سره خپله وظیفه دطباعتی او نورو امکاناتو په چوکاټ‌کی ترسره کړیده .

دی‌پښتو ورځپاڼی په ۱۳۵۱ کال‌کی تخمیناً لس‌زره یوسلو اوه شپیته ترافیکی ورك شوی او تجارتی اعلانونه نشرکړی په داسی حال کی‌چه داعلانونو شمیر په ۱۳۵۰کال‌کی شـه دپاسه اووزروته رسیده .

باید وویل‌شی چه‌په ۵۱کال‌کی د۵۰کال په‌نسبت داعلانونو په شمیرکی ترافیکی‌اوورك شوو اعلانونو زیاته برخه درلوده دی‌ورځپاڼی په‌۱۳۵۱ کال‌کی داعلانونو له درکه(۸۵٤۳٦۰) افغانی عایدات لاس ته راوړی دی .

ددی ورځپاڼی عایدات دلګښت په نسبت ډیرکم دی دهیواد دورځپاڼی کالنی بودجه د ورځپاڼی دلګښتونو او ضرورتونو سره عیاره

نه‌ښکاري په ۵۱ کال‌کې دبودجې کمزور والي دهیواد ورځپاڼه دخپلو مرامونو ضرورتونو په تامین او دقلمي همکارانو په‌خوشحاله ساتلو کې‌خپل مقصد ته ونه رسیده هیله ده چه پــه ۵۲ کال‌کې دبودجې دزیاتیدو اود إعلانونو لــه درکه دزیاتو عایداتو دلاس‌ته راتلو له امله نور دغه کمزوري او خپل مقصد ته دنه رسیدو احساس ونه کړی . ددی ورځپاڼی دپرسونل په‌شمیرکی د ۵۰ کال په نسبت په ۵۱ کال‌کی دلیدو وړ تغیرنه دی راغلی د مسلکی‌پرسونل کمبودهم ددی ورځپاڼی دمشکلاتو لــه جملی څخه‌دی چه په روان کال کی‌ئی درفع کولو پس منظر روښانه ښکاری .

موزیم کابل

گرچه موزیم کابل از نگاه حـــفریا ت و خریداری غنی شده میرود مگر مشکل فقدا ن جای کافی ونداشتن عمار ت درست وپرسونل کافی برمشکلات آن افزوده میرود بایدمشکلات موزیم گوشیده تاموزیم کابل روزی به موزیم های اروپایی همسری‌نماید .

یك رجحان موزیم کابل اینست که آثار آن علاوه برزبانهای ملی به زبانهای انگلیسی و فرانسوی نیز تشریح‌گردیده‌است که‌به ایــن ترتیب برای‌سیاح بین‌المللی فهم آن آسا ن گردیده‌است .

باید تذکار دادکه نظر مشاهده کنندگا ن داخلی وخارجی موزیم کابل‌ازهم فر ق دارد خارجیان عموما بعدازمشاهده موزیم کابل می گویند : نمایشس آثار بسیار جالب است‌ترتیب آن طوری است که‌میتوان بخوبی هر مجمو عه رابذات خودو ارتباط آنرا بادیگر مجمو عه‌ها فهمید . .

مشاهده‌کنندگان داخلی بسادگی میگویند آیاهمه آثار موزیم کابل همین است : بجواب شان میگویم خیر، روی پرنسیپ جدید موزیم داری ازهر مجموعه ۲۰ ــ الی ۳۰ فیصد آنــرا بنمایشس گذاشته ایم باقی‌همه آن‌درتحویلخانه هاست زیرا اگر آثار بطور ضیق بنمایشس گذاشته شود مشاهده کننده خود را درجـــز هیات گم می کنند .

اگرماهمه آنرا به‌نمایشس قرار دهیم متراکـــم خواهدشد درحالیکه هریك مجموعه یك‌اطا ق علیحده ضرور ت دارد که به‌این حسا ب‌ششس موزیم دیگر برای آثار فعلیه لازم است . این پرسشس ها ازبسس تکرار شده‌است اداره‌موزیم تصمیم گرفته است که خلاف پرنسیپ موزیم داری تاجای إمکان آثار تحویلخانه هارا درتالار ها بطور ضیق‌نمایشس دهد همچنان کوشش میشود ازهرگوشه وکنار موزیم برا ی‌نمایشس إستفاده گــــردد .

ازهمین لحاظ است‌که درسال گذ شته سه اثربرجسته‌ای خانم‌وکتیبه‌های قندهارو آلــت توالد وتناسل‌شیوا رابه نسبت فقدا ن جای‌در اطاق بگرام ومدخل موزیم به نمایشس‌گذاشتیم.

برای اینکه سه اثری آی خانم فهمیده شود لازم است در باره آی خانم یك مقدمـــه بیان گردد .

موثرات هنر یونانی در افغانستا ن از دیر زمانی در هیکل تراشی های هده، بگرام‌ونقاشی های بامیان ــهویـــــدا بوده اما الی ۱۹۶۵ باستانشناسان فرانسوی به کشف کدام‌شهر واقعی یونانی موفق نشده بودند ،روایتـــی مبنی بر اینکه در کدام نقطه در شمال‌افغانستان به‌نزدیك های بلخ شهر یونانی وجود داشت (که بازماندگان اسکندر کبیر در آنجاپایتخت سلطنت یونان باختری را تشکیل داده بود)

همیشه حس کنجکـــاوی باستانشناسان‌را تحریك می نمود بالاخره کشف تصاد فی یك مذبح ازحوزه‌ای‌خانم توسط یك دهـــــقان ، باستانشناسان فرانسوی به اهمیت حوزه پی بـــردند .

ای خانم درباختر درملتقای دریای کوکچه وآمو موقعیت دارد ،در جریان حفریات‌بقایای دوشهریکی برفراز تپه‌ودیگری در کنار دریا از زیر خاك بیرون برآمد.برعلاوه این سیستم‌نهر های‌که‌شهرهارا آبیاری میکرد نیز معلوم گردید پلان این‌شهر باپلان آبیاری شهر دوره‌اروپا ی که‌شهر یونانی در سوریه واقع است بخوبی قابل مقایسه‌بوده‌می‌تواند ازطریق دقیق ظروف

سفالین ودیگراشیا بهشمول تیرا کوتا خشت های سفالین که در پوشاندن بام به کار برده‌میشود (این خشت های‌سفالین باخشت‌های سفالین که‌در خود یونان بکار برده میشد به صورت حیرت‌آوری شباهت دارد).

اجزاء وپارچه های‌تهداب وسر ستونها ی کورنتین ـ وغیره بدست آمد.

پروفیسر برنارد رئیس هیات باستا نشنا سی فرانسوی بصورت قاطع تاریخ این‌شهر را در دوره بین قبل‌ازمیلاد وبعد ازمیلاد تشخیص‌کرد واین دوره بسیار درخشنده ودر حقیقت دوره معراج کلتور وثقافت‌سلطنت های‌یونان‌باختری افغانستان بود، که درسابق صرف از روی مسکوکات قلعه زال، قندز وتزکرات بعضی مورخین دوره کلاسیك معلوما تی بدست‌بود.

تاکنون که حفریا ت ای خانم دوام داردسال بسال پرده ازروی مدنیت‌وثقافت‌یونا ن‌باختری که مورخین ازسالیان دراز متمادی درجستجوی آن بودند برداشته میرود وآن تمد ن را‌باتمام شکوه وعظمت آن بعلاقمندان نمایان میسازد.

سه اثر برجسته‌این حوزه که به‌مو زیم‌کابل انتقال وبه‌معرض نمایش قرار گرفت عبار ت از کتیبه یونانی مجسمه هرمس Herms ویك عدد قاب نقره‌یی طلا کوب است.

کتیبه ای‌خانم بزبان ورسم الخط یونا نی روی سنگ اهك حك شده واز معبد یك‌قهرمان موسوم به کینیاس (Kineas) که موسس شهر بود کشف نمود.

متن سمت راست کتیبه‌که یك اندرز است چنین ترجمه شده است.

در طفو لیت خوب تر بیت گیر
در جوا نی اتکا به‌خود داشته باش
در پیری نا صبح خو ب با ش
بیغم از جهان خوا هی رفت

ترجمه متن سمت چپ از ینقرار است:

این است گفتار خرد مندانه گنشتکا ن مشهود دلف مقدس. قسمت او ل کتیبه‌عبارت ازمتن اخلاقی است‌که برسر دروازه‌معبداپولون در دلف (Delphes) حك شده‌است وکلیرك (Clerque) فیلسوف یونانی شاکرد ارسطو این متن را از دلف نقل ودر اطرا ف ۲۵۰ ق م به‌ای خانم کنار دریای آمو آورده و درین لوحه سنگ حك‌گردیده‌است.

اثر دوم یعنی قاب نقره یی طلا کوب که‌در آن رب‌النوع سیبل (Cynele) بالای عراده که شیرآن آنرا کشی می نماید ایستاده نشان داده شده‌است ودر مقابل آن مذبح وجود دارد، درقسمت بالایی قاب خداوند آن آفتاب، مهتاب‌به نظر میخورد. این صحنه مراسم قربانی رادرپیشگاه سیبل الهه یونانی تمثیل میکند.

اثر سومی پایه‌ستون Pillier Hermaique رب‌النوع یونانی یعنی‌هرمز راتمثیل مینماید، از این آثار از جمنازیوم ای خانم کشف وبه‌قرن سوم ق‌م متعلق است.

در مدخل موزیم دوکتیبه یونانی مکشو فه قندهار نیز به‌نمایش گذاشته شد.

اولی که‌عبار ت ازکتیبه‌مکشوفه سر پوزه قندهار است‌که‌اصل آن‌بالای یك صخره‌بزرگ حك شده‌است وهنوز بجای‌خودش جابجا ست چون انتقال آن بکابل مشکل‌بود، مدیریت‌عمومی موزیم ها نقل آنرا به‌نمایش گذاشت. این نخستین کتیبه یونانی است که‌بار او ل در ۱۹۵٦ توسط یك معلم لیسه قند هار کشف گردید. ازمتن آن‌پیداست‌که جمله فرا مین آشو کاست که دستور های مذهبی خویش را به‌مردم توضیح‌نموده‌است. قبل از کشف این کتیبه حدس زده میشدکه‌دین بودایی در اوایل قرن اول عیسوی در افغانستان نفوذکرده‌است لیکن باکشف این کتیبه فهمیده شد که دین بودایی درقرن سوم ق‌م توسط مبلغین اشوکابه افغانستان انتشار یافت این کتیبه دارای‌دومتن است. الف یونانی ب: ارامه یی یو نانی‌دارای (٤) سطر وآرامی دارای (۸) سطر میباشد.

ترجمه متن یونانی آن‌از اینقرار است ده سال تمام گذشت پادشاه پیوداسیس به مرد م دلسوزی خویش راوانمود کرد. بعد از آن مردم راپرهیز کار ساخت و همه مردم رو ی زمین ازآن مستفید شدند وشاه گشتن موجودات رامنع قرار داده ومردم وشکاریا ن وماهی‌گیران شاه از شکار دست کشیدند وآنها ییکه صاحب کنترول قدرت خود نبودند در حیطه قوم‌خویش ازکشتن موجودات امتناع ورزیدند وبالا ی‌نفس خویش فایق آمدند واینهاهمه مطیع وفرما ن بردار پدر ومادروسالخورده گان گردیدند، بر خلاف آنچه درگذشته بودند، ازآنوقت به بعد

روی این اصل به‌بهترین وجه زندگی سودمندی خواهندکرد) متن زبان ارامه یی نسبی دارای همین مفهوم است .

درسال ۱۹۶۸ کتیبه دیگری یونانی ازشهر قدیم قندهار طور تصادفی کشف گردید این‌نیز کالینگاه (Kalinga) به زبان یونانی حك قسمتی ازفرامین اشوکاست که بعد از فتح گردیده‌است درین کتیبه‌که‌سر وآخر آن نامکمل است عبارت ذیل خوانده میشود :

(.... تقوی وحاکمیت بر خود درهمه‌مکاتب تفکر) آنکه حاکمیت به‌زبان خود دارد ،بخود نیز حاکم است‌ازخود تعریف‌نکنند و بر هر موضوع که‌باشدکسی راتوهین وبی قدرنسازند چه‌این بیهوده است، وبهر صور ت بهتر است خود رابه‌تعریف وتمجیددیگران مجبور کرد و آنهارا بی‌ارزش نخوانند در صور ت اجرا ی چنین امری به بزرگواری خود بی افزا یـــند و دیگران رابخود جلب میکنند تخطی‌از چنین امری شهرت دیگران رابرهم میزنند وخصومت ایشان رابخود متوجه میکنندآنانکه ازخودتمجید ودیگران رابی ارزش میخوانند بافرط خـــود پسندی رفتارمیکنند اگرخواسته باشـــد از دیگران بیشتر بدرخشند موجبات ضرر بخود رافراهم میکندلازم است‌بخود احترام‌قایل‌کردیم و بریك ازدروس دیگران مستفید شویم .

اگرچنین میشود که دانش خود رابدیگرا ن انتقال دهیم بفضل وفضلیت خود افزوده‌میباشیم وبرای اینکه تقوی رهنمون گردد باید به‌آنانکه این رویه راشیوه خود قرار میدهند ازتوصیه سفارش سهل انکار ی نکنیم .

درسال هشتم سلطنت‌خود Piodasses کالینگا Kalinga رافتح کرد یکصدو پنجاه هزار نفر دستگیر وتبعید گردیدندو صد هزار دیگرکشته شدندوتقریبا همین اندازه‌مردند پس از ایـن وقت تقوی وترحم بوی اثر نموده برآن فشار وارد کردبهمان صورت که‌به‌منظور کناره‌جو یی ازمردم امر صادر میکردبرای‌تقوی وفعا لیت مزید بزل مساعی‌مینمود، واین راپادشاه هـــم باکمال غصه احساس کرده بود براهمن هـــا Brahmanes سرامن ها Sramanes ودیگر اشخاص که‌در Kalinga سکونت داشتندوقت خودراوقف تقوی‌میکردند ،بایست‌آنانکه‌سکونت داشتند منافع پادشاه را درنظر میگرفتند به مربیون پدران ومادران شان حرمت میگذاشتند ایشانرا تقدیس میکردندوعزیرمیداشتند‌دوستان شانرا وهمراهان شانرا فریب نـسمیدادند وبا ملا زمین خویش با ملا طفت و سلوك نیك رفتار می نمو دند اگر از زمر ه آنهـــــا که چنین رویه راشعار خودساخته بودند بعضی میمردند و تعبید میگردیدند دیگران به‌آنهاتوجه نکردند اماپادشاه خیلی‌متاثر میگردیدوطوریکه درنهاد دیگر اقوام است .....

نمایش الت تولدو تناسل :

درهند ویزم شیوا همانطور که خداوندمرگ است رب‌النوع توالدنیز میباشد . علامـــت پرستشش‌اوازین‌لحاظ‌به‌رمزلنگام Lingam میباشد که الت توالدوتناسل‌رجولیت‌است وآن عبار ت است‌از ستونهای‌استوانه شکـــل که ازسنگ میتوانند درمعابد در جایگاه مقدس نهاده پرستشش میکنند .

حکایات درین باره بسیار است یکی‌آن اینست که‌چون‌شیوا همیشه بهمسر خـــود کمال علاقه داشت و از او جدا نمیشدیکی از اولیا بهریکو او را لحن کرد واز اثر نفرین او به این صورت درآمد که رمز شهوت‌پرستی است این اثر از سنگ مرمر سفید هیکـــل تراشی شده واز تگاب کشف گردیده است.

انتشار ششی نوع پست کارت :

به معاونت فنی ومالی زوهو پرس مدیریت موزیم ها برای اولین بار شش نوع‌پست‌کارت رنگه از بهترین آثار موزیم کابل را انتشار داد سعی به عمل‌می آید تا انتشار این نوع پست کارت ها که برای معرفی موزیم کابل خیلی مفید است دوام یابد .

موجودی علمی آثار موزیم کابل :

در سابق وضع‌آثار موزیم طوریکه سیستم جدید موزیو گرافی ایجاب میکند نما یشی وتنظیم نیافته بود ودر باره موجودی علمی آثار وترتیب کارت های آن توجه نشده بود، با وجود تشکیلات محدود و نداشتن پرسونل کافی موزیم در این سالهای اخیرسیرانکشاف خویشی راپیموده ومی پیماید .

کلکسیون های موزیم کابل که به تعقیب آثار بگرام ، مندیگك ، هده ، تپه خزانه به سیستم کار توتیك ترتیب‌شده‌است قرار ذیل است :

آثار بامیان فیشس هاو فوتو های آن ترتیب شده‌است فند قستان ، شتر ك ،وپایتاوه‌البوم وفیشس های آن تهیه شده است .

تپه مرنجان فیشس وفوتو های آن تهیه‌شده است .

کمه دکه ـ فیشس وفوتو های آن‌تهیه شده است .

قندز ـ فیشس وفوتو های آن تهیه‌شده‌است.
مسکوکات قبل از اسلام درکتاب اسا س درج وکارتهای آن ترتیب‌شده‌و متباقی‌مسکوکات اسلامی‌در داخل روك ها به‌صورت‌مرتب‌گذاشته شده‌است.

آثار اسلامی (لشکری بازار) فهر ســت ترتیب وتنظیم شده‌است ، آثار اسلامی‌غزنوی شهر غلغله ،میمنه ، تشریح علمی شده‌است ویك تعداد الماریها نیز برای‌آن ساخته شده وآثار اسلامی تنظیم گردیده‌است در یکی از دهلیز های موزیم برای‌ترتیب وتنظیم تیکر ها الماری مخصوص ساخته‌شده‌است وتیکر های مندیگگ ترتیب علمی ودر آن مرتب شــــده است .

تیکر های‌قبل‌التاریخ ده موراسی غند ی‌قره کمروشمشیر غار نیزفهر ست شده‌است .

تهیه کتلاك مسکوکات کوشانی :

در جریان امسال یکنفر متخصص مسکوکات مربوط موسسه برتانوی به‌افغانستا ن جهـــت تاسیس آن موسسه به‌کابل آمد با استفاده فرصت باامر شعبه مسکوکوت موزیم‌کابل از موزیـــــــــم های و لایات بلخ ، هرات قنـد هار دیدن نمود.

مسکو کات قبـل از اسلام مو زیـــم های فوق الذکر را تشخیص وترتیب نمودند .

بر علاوه موزیم های فوق‌الذکر در شعبه مسکوکات موزیم کابل نیز مطالعاتی درینمورد بعمل آورد.

تهیه البوم موزیم کابل : درنظر است از بهترین آثار موزیم کابل یك البم تهیه وتدوین وانتشار یابد درینباره تاکنو ن یك تعداد عکس های سیاه وسفید آن تهیه‌وبالای آن‌کارمیشود.

خریداری آثار عتیقه : درجریا ن سا ل ۱۳۵۱ هشت عدد آثار عتیقه واتنو گرافی به مبلغ (۳۵۲۰۰) افغانی‌برای موزیم‌کابل‌خریداری شدکه ازآن جمله قدح های نقره‌نورستانی‌خیلی جالب است .

همچنان به‌تعدادسی‌ودوقلم آثارعتیقه‌مربوط به هنراسلامی برای موزیم هنر اســلامـــی غزنی به مبلغ(۶۶۷۵۰) افغانــــــــــــی خریداری شد. آثار مذکور اکثرا متعلق بدوره غزنویان بوده وبالای هنر غزنوی روشنی‌زیادی میندازد دربین این‌مجموعه یك عدد افتابه یك عدد اونگ، کاسه وچراغ آن خیلی مهـــــم و دلچسپ است .

اقدامات ساختن یك‌عمار ت برای‌موزیم‌هرات

موزیم هرات ازخود عمارتی ندارد آثار آن بیکی از اطاقهای حکومت هرات گذاشته شده است مدیریت عمومی موزیم داخل‌پلان‌انکشافی چهارم اقدامات ذیل رابرای ساختن مو زیـم جدید هرات بعمل آورد: منظوری سه جریب زمین را اززمین های مخروبی مدرسه سا بق فخرالمدارس که‌در کنارمنار های‌مدرسه‌سلطان حسین ومنار مدرسه شاهر خ وپار ك بهزاد واقع است حاصل نمود کار تعمیر آن درسا ل ۱۳۵۲ آغاز خواهد شد .

عمارت جهان نما وترمیم وتعدیل آن به یك موزیم :

عمارت جهان نما واقع خلم به‌اثر پیشنهاد مربوط مدیریت عمومی موزیم ها گردید ورسما عمارت وباغ مذکور توسطهیات مختلطموزیـم ووزار ت تسلیم مستخدمین مربوط گردید .

ولسی جرگه

اجلاس دوم سال سوم دوره سیزدهـــم اولسی‌جرگه بتاریخ ۲۲ـ حوت ۱۳۵۰ شرو ع وتا ۲۹اسد ۱۳۵۱ دوام داشت .

درین اجلاس مجموعا شش جلسهٔ عمومی دایرگردید ونسبت تراکم کار وموضوعا ت مختلفه داخل اجندا بروز ۲۱ـاسد ۱۳۵۱ که باید قانوناً شوری به تعطیل تابستانی آغازمی کرد تا۲۹ اسد ۵۱ ایام کار مجالس عمو می تمدید یافت .

تصاویبیکه در شش جلسهٔ عمو می اولسی جرگه‌بعمل آمده است قرار آتیست :

۱ـ برعلاوه بعضی موضوعات داخلی وغور برپیشنهادات فوری وکلاء وامور انجمن های پانزده گانه اولسی جرگـه در جلسـهٔ روز دوشنبه ۱۸ثور ۵۱ در اثرپیشنهاد یك نفر وکیل ،انجمن های مراقبت غله وعلو فه و تحقیق بانك زراعتی ،لغو گردید وهمچنا ن درین جلسه موضوع شمولیت بعضی از وکلا به‌انجمن های مربوط تائید شد .

۲ـ درجلسهٔ روز دوشنبه ۲۵ ثور ۵۱ نیز موضوع شمول بعضی از وکلا به انجمن‌مطرح بحث قرار گرفته وبه تصویب رسید .

۳ـدرجلسهٔ یکشنبه ۳۱ثور ۵۱ موا فقت نامه کریدت شش میلون ویکصد هزار دا لر برای خریداری یکصدهزار تن گندم از امریکا بعد ازبحث وغور مزید به تصویب رسید . همچنان درین جلسه شمولیت یك تعداد وکلا به‌انجمن ها تائید شد .

۴ـ درجلسهٔ روز یکشنبه ۱۴ جوزا ۵۱ درمورد تسوید قانون معارف وپوهنتون ها بحث بعمل آمد .چون تسوید قانون متذکره خلا های قانونی داشت ، چنین‌تصویب‌گردید تا بعداز غور مزید انجمن مربوط حکومت آیـــن قانون رامکمل تر تسوید نماید .

۵ ـ در جلسه‌روز سه شنبه ۱۷ اسد۵۱فیصله شد که برعلاوه روز های معین مجلس عمو می بروز های چهارشنبه وپنجشنبه هر هفته نیز جهت اینکه قانون مامورین دو لت از مجلس بگذرد بکار خود ادامه دهد .

۶ـ در جلسهٔ روز ۲۱ اسد ۵۱ نسبـت ازدیاد وتراکم موضوعات اجندا فیصله شد که ایام‌کارمجالس عمومی از۲۲الی۲۹ اسدتمدید یابد .

بروز ۲۹اسد ۵۱ اجلاس دوم‌سال سو م دوره سیزدهم خاتمه یافته ووکلا بر خصتی تابستانی خود آغازکرد ند .

اجلاس اول سال چهارم دوره‌سیزدهـم اولسی جرگه اصلا بروز ۲۲ میزان ۵۱ به نطق والاحضرت شهزاده احمدشاه وکیل مقام سلطنت درحالیکه یك تعداد وکلا وسناتورا ن به‌اعضای کابینه وقوه قضائیه حضور داشتند افتتاح گردید درین اجلاس علاوه بر بعضی موضوعات داخلی اولسی جرگه مجموعا پنج جلسه عمومی دایر گردید .

۱ـ درجلسهٔ روز یکشنبه ۲۸ عقر ب۵۱در مورد موافقت نامه های اخذ قرضه های‌خارجی به‌قرارآتی بحث وتصاویبی بعمل آمد .

الفـ موافقت نامه قرضه پنج ملیو ن و یکصد وپنجاه هزار دالر جهت تمو یل امور پروژه انکشاف زراعتی چارد ره‌وگورگا ن .

ب:موافقت نامه قرضه انکشاف چارملیون وهفتصد هزار دالر بانك جهانی برای تکمیل پروژه‌خان آباد وکندز .

ج:موافقتنامهٔ قرضه بیست ملیو ن‌کرو ن دنمارکی برای تمویل یك عده پروژه بشمو ل اعمار مسلخ‌هرا ت.

د: موافقتنامهٔ قرضه پنجاه ملیون ما رك آلمانی‌برای مصارف وخریدار ی مواداستهلاکی پروژه های مربوط .

۲ـ درجلسهٔ روز دوشنبه ۲۹ عقر ب۵۱ فیصله شد که در مورد موانع ومشکلات حجاج افغانی از حکومت استیضا ح صور ت گیرد استیضاح صورت گرفت این فیصله ناشی از پیشنهاد فوری بودکه یك تعداد وکلا نظـــر بمراجعات حجاج به مجلس عمو می تقدیم کرده بودند .

والا حضرت شهزاده احمدشاه دسلطنت دمقام وکیل دشوری دخلورم کال دلمـــری اجلاس دپرانیستلو پەوخت کي -
«دميزان ۲٤»

۳ در جلسهٔ روز یکشنبه ۱۹ قوس ۵۱ وقتی حکومت مؤظف به اولسی‌جرگه اطلاع داد که اعضای کابینه خود راتشکیل وجهت تقدیم خط مشی خود حاضر است به‌اولسی جرگه برای معرفی‌کابینه‌بیایددرمورد چگونگی مجالس رای اعتماد بحث بعمل آمد وتصامیمی اتخاذ گردید .

٤ـ درجلسهٔ روز ۳ شنبه ۲۱ قوس ۵۱ بادامهٔ جلسهٔ قبلی درمورد طرز بوخورد وکلا باحکومت مؤظف وجر یانات مجالس عمومی به‌منظور ارائه خط مشی ومعرفی اعضا ی حکومت مباحثاتی صورت گرفت همچنا ن درین جلسه درموردنشرویاعدم نشرجریانات مجالس رای اعتماد توسط رادیو افغا نستا ن بغرض اطلاع عامه پیشنهادات مختلفه بـه مجلس ارائه وروی آنغور گردید .

در جلسهٔ قبل‌از ظهر روز مذکور حکومت مؤظف درتالار بزرگ اولسی جرگه حاضر وخط مشی خودرا بحضور نمایندگان ملت ایراد واعضای کابینه حکومت مؤظف را باعضای مجلس معرفی نمود .

درین جلسه به ملحوظ اینکه روز ۲۲ قوس ۵۱ دورهٔ کار اجلاس اول سال‌چهارم خاتمه می‌پذیرد و وکلا قانوناً بـر خصتی زمستانی آغاز میکنندپیشنهادی مبنی‌برتمدید ایام کار اولسی جرگه جهت‌مطالعه وتصویب بودجه سال ۱۳۵۱ دولت به مجلس تقدیم وروی آن بحث بعمل آمد .

٥ـ در جلسهٔ روز ٤شنبه ۲۲قوس ۵۱ بعد ازیك سلسله مباحثات درموردچگونگی طرز العمل مجالس رأی اعتماد اولسی‌جرگه باکثریت ارابه حکومت مؤظف بدون اینکه بالای خط مشی واعضای کابینهٔ آن بحث‌زاید صورت گیرد رأی اعتماد داد .

بعد ازختم رایگیری بالای موضوع رأی اعتماد بحکومت جدید به پیشنهاد ښاغلی محمدموسی شفیق صدراعظم جدیدبالای بودجه سال ۱۳۵۱ دولت مذاکراتی صورت گرفت ونظر مشور تی مشرانو جرگه درمورد بودجه سال ۵۱ بادرنظر داشت نظر انجمن بودجه و مالی اولسی جرگه تائید وتصویب گر دید وباین ترتیب بودجهٔ سال ۵۱دولت ازمجلس عمومی اولسی جرگه گذشت .

سپس به‌پیشنهاد اولسی جرگه موافقتنامه یکصد ملیون روبل که‌قبلا بین حکومت شاهی افغانستان واتحاد شوروی سو سیا لیستی برای تمویل پروژه های انکشافی پلا ن پنجسالهٔ چهارم ومواد استهیلاکی بعمل آمده بودبه مجلس قرائت وبدون بحث وابراز نظرکه وقت مجلس رامیگرفت باکثر یت اراء به‌تصویب رسیدکه به‌بیانیهٔ امتنانیهٔ صدراعظم جدید استقبال گردید .

درختم مجلس در حالیکه صدرا عظم و اعضـای کابینه جدیدهم حضور دا شتنـد پوهنوال دکتور محمد عمـر ور دگ رئیس ولسی جرگه بیانیهٔ اختتامیهٔ وو داعیه خودرا به مناسبت ختم اجلاس اول سال چهارم دورهٔ سیزدهم قرائت ومجلس ختم شد .

مشرانو جرگه

انجمن امور عدلی وقوانین مشرانو جرگه بتاریخ ۸ حمل ازمادهٔ ۱۶ـ الی‌مادهٔ ۲۸اصول وظایف داخلی مشرانو جرگه راتحت غـور قرار داده باتعدیل وترمیم بعضی از مـواد فیصله خودراصادر نمود. انجمن امور مالـی وبودجه در اطراف بودجه عادی و انکشافـی سال ۱۳۵۱ دولت مطالعاتی نموده درنتیجـه تجویز نمود که‌بساعت ۱۰ قبـل ازظهر ۱۲ حمل وزیر مالیه رئیس بودجه ورئیس‌عواید آنوزارت درجلسهٔ انجمن اشتراك نمایند .

در جلسهٔ عمومی سیزده حمل مشرا نـو جرگه که بریاست سناتور عبـدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر گردید سناتـور عبدالباقی مجددی دراطراف بارانهای زیاد و سیلابها و خسارات مالی وجانی که‌ازین ناحیه به اهالی ولایت هرات عاید گردیده بـو د مشاهدات و معلومات خودرا ضمن ایـرا د بیانیهٔ منصلی به‌مجلس ارائه وضمنا عـلاوه نمود اگرچه حکومت و سره میاشت حتـی المقدور دراین راه وبرای چـاره جونـی آن اقدامات فوری ومفیـدی بعمل آورده ولـی خسارات علیده‌قابل غور وتعمق‌مزید میباشد هیأت اداری باید درین خصوص به‌حکـومت مراجعه نماید که‌در نتیجه هیأت اداری ایـن مسئله راتائید وقبول نمود .

پس ازینکه دراطراف موضوع یك‌سلسله بحث بعمل آمـدرد نتیجـه بـه‌اتفاق ارائـه تصویب شدکه چون مشرانو جرگه درموقـع خشکسالی نیز پیش قدم گردیده سناتوران ازمعاش خود اعانه داده بودند برای ایـن منظور هم داخل یك لستهٔ اعانه جمع آور ی گردد .بعدا جلسه بصورت سری دایرو به ساعت دوازده ونیم خـم گردید .

درانجمن سمع شکایات : بر یك تعـداد عرایض مراجعین ، غوروفیصله بعمل آمده ، علاوتا انجمن تجویز نمود که‌به تاریـخ ۲۶ حمل رئیس املاك واسکان وزارت دا خلـه وبتاریخ ۲۸ حمل مستوفـی ولایت کابـل و بروز ۲۹ـ حمل نمایندهٔ باصلا حیت پښتنی تجارتی بانك وبه تاریخ چهار ثور نمایـندهٔ وزارت فواید عامه درجلسهٔ انجمن اشترا ك کرده ودر موضوعات مورد بحث ، هـر کدام در حصهٔ خود به‌سوالات اعضاء توضیحـا ت بدهند .

در جلسهٔ عمـومـی تاریخـی ۲۳ـ حمل مشرانو جرگه که بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر گردیده ، سناتور حبیب‌الله هیلمند منشی از داخـل اجندا اقدامات هیأت اداری مشرانو جرگه‌را درموضوغ محل رهایش سناتوران به‌مکروریان، باشرح سوابق آن ، به اطلاع مجلس رسانید که درنتیجه بعداز یك‌سلسله بحث ،سناتور محمد اسماعیل‌مایار پیشنهاد نمود که‌بغرض پیدا کردن راه‌حل این موضوغ ، ایجاب می نماید که سناتور حا جی محمـد خمکنـی ، سنا تـور نور احمد ستا نکـزی ، سنا تور میرامین الدین انصاری، سناتور حبیب‌الرحمن ناصری وسناتور شیر محمدنیمروز به‌معاونت هیأت اداری یك باردیگـر درایـن قسمت ، اجراآت مقتضیه رامرعی ومعلومات لا زمـه راجمع آوری نموده وبعدا نظریهٔ خودرابصورت مکملتر به مجلس عمومی تقدیم نمایند .این پیشنهاد به‌اکثریت آراء تاید گر دیـد . در جلسهٔ تاریخی روز مذکور انجمن امـور خارجه وبین المللی درحالیکه سنا تـو ر عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جر گـه نیز اشتراك داشت ښاغلی محمدموسی شفیق وزیر امور خارجه اشتراك ورزید ودر مورد اوضاع اخیرنیم قاره واوضاع پښتونستا ن اعضای انجمن از اوسوالاتی نمودند . کـذا ښاغلی نعمت الله پژواك والی کابل وښاغلی محمد کبیر نورستانی ښاروال سر پرسـت کابل وښاغلی باز محمدشیردل نجرابی‌معاون ریاست تفتیش ښاروالی به‌ساعت دو بعداز ظهر در جلسهٔ انجمن داخله وښاروا لـی های مشرانو جرگه اشتراك نموده در مورد کمی وزن نان وتخلف خبازهـا از مقـررات ښاروالی بسوالات اعضای انجمن توضیحا ت دادند . درنتیجه تعاطی افکار انجمن توصیـه

نمود که‌ښاروالی کابل ، مقررات ښاروالی را مطابق تجاویز قبلی با لای خبازها جیداً عملی وتعقیب نماید .

والی وښاروال سر پرست کابل ا یـــن توصیهٔ انجمن امور داخله وښاروالی هـا ی مشرانو جرگه را استقبال نموده مراقبت و همکاری مداوم خودرا در این امروعده‌دادند .

انجمن های امور مالی وبودجه ، سمــع شکایات ،دفاع‌ملی ،مشرانو جرگه به تاریخ ۲۶-حمل جلسه کرده برموضو عات مربـوط غوروتدقیق نمودند . درانجمن امور مالـــی وبودجه ښاغلـی میاحسین مجـددی ر ئیس عمومی ارزاق واحتیاجات عامه‌اشتراك نموده، راجع به‌سر مایهٔ بیلانس سال های گذشتـه نفع وضرر وبودجهٔ عادی سال ۱۳۵۰ ـ آن ریاست بسوالات شفاهی اعضـای انجمــن توضیحات داده جواب سوالات تحریری راکه قبلا بعمل آمده بود برای‌مطالعه اعضای‌انجمن تقدیم نمودکه پس ازیك سلسلـه بحث و مذاکره یکعده سوالات تحریری دیگر بغرض ارائه جواب بوی تسلیم گردید توضیحا ت رئیس ارزاق باجوابات تحریری که به‌انجمن تقدیم نمود طرف قناعت واقـع گردیـد . دراخیر انجمن تجویز نمود که قبل‌از ظهـر روز بیست ونهم حمل رئیس تصدی رئیس بودجه ورئیس عواید وزارت مالیه درجلسه انجمن حاضر ودر مورد سوالاتیکه بـوزارت مالیه راجع میشود به پرسش های اعضای انجمن جواب بگویند .

در جلسـه عمـومـی تاریخـی ۲۷- حمل مشرانو جرگه که‌بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس انجرگو دایر گردید . سنا تور حبیب الله هیلمند منشی مجلس ازدا خـل اجندا نظریهٔ انجمن فرعی‌راکه‌بوسیله انجمن زراعت مشرانو جرگه تائید ودراطراف موضوع خشکسالی ومشکلات مردم ازین ناحیه بحث وپیشنهاداتی رادر زمینه مطرح نموده بود به مجلس قرائت‌کرد .

پس ازیك سلسله بحث اکثریت ارائه مجلس باین نتیجه رسیدکه چون دریـــن موضوع مشرانو جرگه قبلا اقداماتی وحکومت نیز اجراآت مقتضی راحتی الامکان مرعــی نموده لهذاا ین‌نظر یه‌که‌قبل ازآغاز رخصتی زمستانی تنظیم گردیده فعلا از اجندا خار ج گردد اماباساس تجویزسناتور محمداسماعیل مایار سناتور محمد کریم کوهی سناتـــور میر احمد مولایی سناتور امین الدین انصاری وسناتور احمد ستانکزی اینمـو ضـوع د ر جلسهٔ انجمن سمع شکایات که‌به تاریخ ۲۹ حمل وزیر مالیه نیز دران اشتراك ومشکلات مردم ولایت غور دران مطرح میگردد طبـق روحیهٔ اکثریت مجلس عمومی اعضای‌اصلی وفرعی انجمن دراین موردنیز باوزیر مالیـهٔ تعاطی افکار نمایند نتیجهٔ مذاکرات وراه حل بعضـی نکا ت مورد علاقـهٔ ایـــن مسئـله را تحت مطالعه مزیــد قرار داده ونظر یـهٔ شا نـــرا بـه مجلس عمو مـی تقد یـــم نمایند . بعداً درخواست استعفای بعضی از سناتوران از انجمن هـا و شمـولیت شان بعضویت انجمن های دیگر قرائت گردید بعد ازیك سلسله بحث باکثریت اراء فیصلــه شد که‌چون اصول وظایف داخلی مشرانـــو جرگه عاید باندازهٔ شمول سناتوران درانجمن ها استعفی وباقی نکات مورد بحث این‌جلسه

صراحت کامل دارد بنابران طبق روحیهٔ اکثریت مجلس دراین موضوغ دارالانشا ء وروسای انجمن هاطبق مصر حات اصـــول وظایف داخلی تجدید نظر وبادرنظر داشتـن روحیهٔ واصول وظایف نتیجه رابه مجلـس عمومی تقدیم نمایند .

دراخیر موضوع معاش سناتور باز محمد ناصری که‌از ابتدای دورهٔ عضویت مدتـــی باقیمانده بودبه مجلس تقدیم ولی دراثـر یاد داشت رئیس مجلس که‌ازطریق اداری قبلا معاش نامبرده اجرا گردیده مو ضـو ع از اجندا خارج شد .

انجمن های امور مالی وبودجه ودفاع ملی وفواید عامهٔ مشرانو جرگه بتاریخ دو ثـور جلسه کرده برموضوعات مـر بوط غـــور و تدقیق نمودند .

درانجمن دفاع ملی‌وفواید عامه بریدجنرال محمد قدیر خلیق قوماندان عمومی قوایکا ر اشتراك نموده در مسایل مربوط به قوایکار ازقبیل چگونگی تشکیل وحل پرابلم تربیهٔ عسکری افراد آن وغیـره بسوالات اعضا ی انجمن جواب گفتهٔ بعضی ســوالات را غرض ارائهٔ جواب باخود برد .

در جلسهٔ عمومی تاریخی ۳ ثور مشرانو جرگه که به‌ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس آن‌جرگه دایر گردید درمورد عدم تکمیل نصاب بعضی انجمن ها وشمول بعضی از سناتوران درسه‌انجمن ومشکلات عایده ازاین رهگذر یك سلسله مطالبی اظهار شد ومذاکراتی بعمل آمد .

چون دریکی از جلسات قبل نیز درهمین موضوع مذاکراتی صورت گرفته ودرنتیجه ترتیب وتنظیم این مساله به هیأت اداری ورؤسای انجمن ها محول گردیده بود لهذا سلسلهٔ بحث بتذکره همان فیصله قبلی و بعضی مطالب مربوط ختم گردید .

انجمن امور مالی وبودجه پس ازجلسات متعدد نظریه مشورتی خودرا به‌تائید بود جهٔ عادی سال ۱۳۵۱ دو لت به اکثریت آرا ء تسوید وتصویب نموده بغرض طی مرا تب به دارالانشاء مشرانو جرگه تفویض نمود .

در جلسهٔ عمومی تاریخی ٦ ثور مشرا نو جرگه که بریاست سناتور غلام نبی ناشر نایب اول مشرانو جرگه دایر گردید سناتور محمدابراهیم ارزگانی نایب منشی متذکر شدکه عجالتاً دراجندا کار برای فیصله‌مجلس عمومی موجود نیست . بنابران نایب رئیس جلسه راختم نموده گفت که‌درعوض به‌انجمن های مربوط کار شود .

درانجمن امور معارف اطلاعات وکلتور ـ روی موضوعات قانون پوهنتون ومعارف‌بحث بعمل آمد سناتوران اظهاراتی درمورد لزو م تصویب قانون معارف وپو هنتون که‌درولسی جرگه زیرکار است نمودند درمورد قانو ن مدار اعتبار پوهنتون وپر نمودن خلای‌قانونی نیز مذاکراتی بعمل آمدیك عده سنا توران اظهارنمودند که‌حل‌معضله پوهنتون بامراعات‌عمومی قانون اساسی وتطبیق شرایط دیمو کراسی واحکام قوانین موجوده ربط مستقیم دارد در جلسه ازاعضای انجمن ودیگر سناتوران خواهش گردید تا نظریات خود را درمورد اصلاح وضع پوهنتون به‌منشی انجمن به صورت تحریری بسپا رند تادر مطالعات و پیشنهاد های انجمن درنظر گرفته‌شود .

درانجمن مطالعات جلسات دوام داشته البته بعداز تقرر وزیر جدید معارف وانتخاب شورای عالی ورئیس پوهنتون مذاکرات با آنها مجدداً آغاز میگردد .

در جلسهٔ عمومی‌بتاریخ ۱۰ـ ثور مشرانو جرگه که‌به ریاست سناتور غلام نبی ناشر نایب اول مشرانو جرگه دایر گردید سناتور حبیب الله هیلمند منشی نظریهٔ مشور تی انجمن امور مالی وبودجه راعاید به‌بودجهٔ عادی سال ۱۳۵۱ دولت‌باملحقات آن درجلسه قرائت نمود .

سناتوران در زمینه‌به‌نوبهٔ خود تاسا عت یك‌بعداز ظهر ابراز نظر نمودند وبحث بیشتر به‌جلسهٔ آینده موکول گردید .

انجمن های سمع شکایات بودجه ومالی عدلی وقوانین مشرانو جرگه بتاریخ ۱۱ثور تشکیل جلسه کرده وبرموضوعات مربوط غور وتدقیق نمودند .

درانجمن سمع شکایات تورن جنرا ل عبدالغنی رئیس تشکیلات و ډگروال بابه‌جی مدیر عمومی اکمالات وزارت دفاع ملی‌اشتراك نموده عاید بعرض یکنفر جلبی زیر بیرق بسوالات اعضای انجمن تو ضیحات مفصل دادند .

همچنان بناغلی غلام‌احمد مدیر امـلا ك دولتی ریاست املاك واسکان وزارت دا خله عاید بعرض یکنفر جلبی زیر بیرق بسوالات توضیحات داد . علاوتاً انجمن فیصله نمود که بتاریخ ۱۸ ثور رئیس تصفیه انحصارات وبتاریخ۲۵ ثور رئیس‌بانك‌زراعتی‌درجلسهٔ‌انجمن اشتراك ورزند وعاید به‌موضوعات مربو ط توضیحات بدهند انجمن بریك تعداد عرایض مراجعین نیز وارسی بعمل آورده فیصله‌های خودرا بغرض اجرآات مقتضی به مرجع آن ارسال کرد .

درانجمن امور مالی وبودجه :

بناغلی خرم معین وزارت پلان اشترا ك نموده عاید به‌بودجهٔ انکشافی سال ۱۳۵۱ دولت بسوالات اعضاء توضیحات داد که طرف قناعت واقع شد . برعلاوه انجمن‌تجویز نمود که بساعت ۱۰ قبل ازظهر ۱۲ ثور بناغلی وزیر زراعت در جلسهٔ انجمن اشتراك ورزد ودراطراف بودجهٔ انکشافی آن وز ارت معلومات بدهد .

در جلسهٔ عمومی مشرانو جرگه که بــه ریاست سناتور غلام‌نبی ناشـر نایب اول مشرانو جرگه دایر گردید قبل ازاینکه به اجندا رجوع وبالای بودجه عادی سال ۱۳۵۱ دولت بحث شود سناتور میرمحمد طا هــر سناتور محمدحسین ابراهیم زاده وسناتـور غلام حضرت ابراهیمی دراطـراف مشکلات اهالی ولایت هرات غور وبادغیس وفار یا ب ازدرك خشك سالی وقلت غله وپریشا نـی مردم‌آن ولایات مذکور بیاناتی ایراد نمودند که‌پس ازیك سلسله بحث راجع به‌فور یت پیشنهاد سناتور ولایت غور رأی گیری بعمل آمده درنتیجه به‌اکثریت ارام فیصله گردید تابه‌این موضوع نسبت‌به مسئله بودجه حـق اولیت داده شود .

بعداً سناتور حبیب الله هیلمند منشــی پیشنهاد راقرائت وسلسلهٔ بحث‌دوام نمودچون اکثریت روحیهٔ اعضاء مجلس طرفدار بودند که حکومت باید درجلسهٔ مشرانو جر گــه حاضر ومعلومات بدهد که‌غله رابچه تـر تیب درسابق توزیع وبرای آینده مردمان ولایا ت مستحق چه‌چاره جویی های را درنظر دارنـد لهذا روی این موضوع رایگیری بعمل آمـد که‌به اکثریت سی وشش رأی موافق‌اشتراك حکومت به‌تاریخ ۱۷ ثور درجلسهٔ عمو مـی مشرانو جرگه تائید گردید .

درانجمن سمع شکایات :

ښاغلی قدرت الله سراج رئیس تصفیهٔ انحصار اشتراك ورزیده و عاید به موضوع ادعای شرکت سهیل بـه سوالات شفا هـی اعضاء انجمن توضیحات داده سوالات‌تحریری رابرای ارائه وجواب باخود برد . عـلاوتاً انجمن بریك تعداد عرایض مراجعین وارسی بعمل آورده فیصله های خودرا برای اجراآت مقتضی به‌مرجع آن ارسال نمود .

در انجـــمن ز راعـــت وآبیـــار ی عاید به ادعای اهالی ولایت هرات‌وولایت بادغیس در خصوصی توجه به‌علفچر هـا ی مربوط شان‌و همچنان در مورد حقابهٔ اهالـی قرای انجیل مطالعاتی بعمل آمد .

انجمن های سمع وشکایات بودجه ومالی عدلی وقوانین وزراعت مشرانو جرگه بتاریخ ۱۸ ثور جلسه‌کرده برموضو عات مربـو ط غور وتدقیق نمودند .

درانجمن سمع شکایات‌انجنیر محمدیعقوب لعلی وزیر معادن وصنایع وانجنیرمحمدعارف مهر رئیس صنایع آن وزارت اشتراك نموده راجع به‌ادعای ماشین کاران انفرادی پختـه ولایت کندز به‌سوالات شفاهی اعضاء انجمن توضیحات داده سوالات تحریری رابغر ضـ ارائه جواب باخود بردند .

علاوتاً انجمن بـر یـك تعداد عرایضـ مراجعین وارسی وفیصله های خودرابه‌مرجع آن ارسال نمود .

در انجمن بودجه ومالی :

انجمن زراعت وآبیاری مشرانو جر گــه تشکیل جلسه داده دراطراف عرایض اهالی دهنهٔ غوری ولایت بغلان واهالی درهٔ صو ف ولایت سمنگان ازدرك کم بودن وعدم غلـه بذری مطالعاتی را انجام داده‌واتخاذ نهائـی خودرا جهت اجراآت مقتضی به دارلانشا ی مشرانو جرگـه فرستاد . بـرعلاوه انجمـن سوالات خودرا عاید به‌پروژهٔ آبیاری پروا ن وحفریات نفت وگاز وزارت زراعت وآبیاری ومعادن وصنایع تعقیب نمود .

درانجمن سمع شکایات :

رئیس انحصار شکر اشتراك نموده‌راجع به ادعای گدام داران سوالات اعضای انجمن راجواب گفت . انجمن تجویز نمود که‌بتاریخ سیزدهم جوزا نماینـدهٔ با صـلاحیت وزارت عدلیه وبتاریخ ۹ جوزا نمایندهٔ ښا روالـی کابل وبتاریخ هشتم جـوزا نماینـدهٔ وزارت مالیه در جلسات انجمن اشتراك نموده ودر اطراف موضوعات مربوط ومتعلق به ادعـا ی عارضین توضیح بدهند .

درانجمن سمع شکایات :

ښاغلی عبدالاحد افضل رئیس وښاغلـی محمد ایوب فیروز مدیر عمومی بانك زراعتی اشتراك نموده به سوالات شفاهی اعضـــای انجمن توضیحات داده سوالات تحریری را برای ارائهٔ جواب باخود بردند .

ښاغلی محمد حسن کشتیار رئیس‌جنگلات وزارت زراعت عاید به‌ادعای اهالی دهنـــهٔ غوری به‌سوالات شفاهی اعضاء توضیحات‌داد که‌طرف قناعت شد ښاغلی میرسیف الدیـــن رئیس اداری‌بسوالات شفاهی اعضا توضیحات

داده سوالات تحریری رادر محضر انجمن جواب تحریر نمود .

جلسهٔ عمومی تاریخی ۲۷– ثور مشرانو جرگه درحالیکه ۳٤تن ازسناتوران در تالار حاضر بودند بهریاست سناتور غلام نبی ناشر نایب اول مشرانو جرگه دایر گردید .

سناتور حبیب الله هیلمندمنشی باردیگر موضوع بودجهٔ عادی سال ۱۳۵۱ رامطرح نمود . بعدازیك سلسله بحث پیشنهادی به امضای چند سناتور در زمینه تقدیم وقرائت گردیده و ۱۷سناتور رای دادند کهطرف مذاکره قرار داده شود . سپس دراطراف بودجه ونکات مندرج پیشنهادمذکور تاساعت یك بعداز ظهر مباحثه بعمل آمدادامه بحث بهجلسهٔ آینده موکول گردید.

انجمن زراعت ومعادن وصنایع مشرانو جرگهبتاریخی ۲۸ ثور جلسهنموده برموضوع بیلانس سال ۱۳۵۰ جنگلك و پلان کار، آن مؤسسه بحث نمود ودرنتیجه تصمیم اتخاذ شدکه برای فعلا بیلانس ۱۳۵۰ آن مؤسسه باپلان کار ۱۳۵۱– جهت غورومطالعه بانجمن صنایع ومعادن مشرانو جرگه فرستاده شود. تاتحت غور قرار گیرد .

درجلسهٔ قبل ازظهر انجمن امور مالی وبودجه دوکتور محمدیاسین عظیم معین اول وزارت معارف بانباغلی عبدالمجید رئیس اداری ونباغلی محمد سرور پویا مدیرعمومی توحید و انسجام ریاست پلان آن وزارت اشتراك نموده دراطراف بودجهٔ انکشا فی سال ۱۳۵۱– وزارت معارف بسوالات شفاهی اعضاء انجمن توضیحات دادند که طرف قناعت واقع گردید .

درانجمن دفاع ملی :

در اطراف تشکیل محافظین پارلمانی و دیگر موضوعات مربوطیكسلسله بحثوتعاطی افکار بعمل آمد .

درجلسهٔ عمومی ۳۱ – ثور مشرانوجرگه که بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس آنجرگه دایر گردیده ودرآن ٤۲ سناتور حاضر بودند بازهم موضوع بودجه عادیسال ۱۳۵۱ دولتمطرح بحث قرار داده شده در ضمن مباحثهٔ سناتور محمد اسمعیل مایار پیشنهاد نمودکه چون دراطراف بودجه در چندین مجلس مذاکرات طولانی بعمل آمده رایگیری شودکه آیابحث دوام نماید ویابالای نظریهٔ اکثریت اعضای انجمن امور مالی و بودجه رأی گرفته شود .

درجلسهٔ بعداز ظهر انجمن نظریهٔمشورتی خودرا بتائید بودجه انکشافی سال ۱۳۵۱ دولت بابعضی تذکرات تصویب اکثریت اعضاء رسانیده برای طی مراتب اصولی به دارالانشای مشرانو جرگه سپرد

انجمن زراعت وآبیاری :

دراطراف پیشنهاد سناتور ولایت بادغیس سناتوران ولایاتغور، فاریاب،ارزگانونیمروزدر موضوع توزیع غلهغور وتدقیق نموده درنتیجه فیصله کردکه ولایات مذکور راپور اجرا آت خودرا در زمینههرچه زودتر ارائه نمایند که این فیصله بغرض اجراآت مقتضی بمر جع مربوطهٔ مشرانو جرگه فرستاد .

د ر جلسهٔ عمومی ۳ جوزا مشرانو جرگه کهبریاست سناتور عبدالهادی داوی ر ئیس مشرانو جرگه دایر گردید سناتور حبیب الله هیلمند منشی نظریهٔ مشورتی انجمن امور مالی وبودجهمشر انو جرگه راعاید به تائید بودجهٔ انکشافی سال ۱۳۵۱ دولت بمجلس قرائت نمود وتاحوالی ساعت یك دراطراف بودجه مذکور ونظریهٔ انجمن مباحثات طولانی بعمل آمده درنتیجه بهاساس میلان اکثریت اعضای مجلس وپیشنهاد سناتور میراحمد مولایی بالای نظریهٔ انجمن امور مالی وبودجهٔ مشرانوجرگه رأی گیری بعمل آمدکه باوجود اعتراض پنج سناتور بهاکثریت ارائه نظریهٔ مذکور تائید وتصویب گردید .

در جلسهٔ عمومی تاریخی ۷جوزای مشرانو جرگه بهریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس آن جر گه دا یر گردید سناتور محمد ابراهیم ارزگانی نایب منشی نظریهٔ انجمن سمع شکایات رادراطراف عرض اهالی ولایت غور ومشکلات اهالی بیبضاعت سایر ولایات ازدرك خشکسالی وکسانیکه قدر ت تادیهٔ مالیه اراضی وگندم قر ضه سال ۱۳۵۰رانداراند بایدمالیهوقرضهٔ گندم سال ۱۳۵۰ بانها قسط گردد بمجلس قرائت نمود پس از یك سلسله بحث مجلس فیصله

نمود که چون‌در نظریهٔ انجمن نکات چند داخل بوده ولازم است در زمینه غور عمیق بعمل آید و به اساس تمایل اکثر یت این نظر به ترمیم گردد .

بنا برآن سنا تور عبد الباقی مجددی سناتور محمد اسمعیل مایار سناتور نوراحمد ستا کزی سنا تورمحمد کریم کوهی سناتور محمد حسین ابراهیم زاده سنا تور میرامین الدین انصاری سنا ترر شیر محمد نیمروز سنا تورغلام حضرت ابرا هیمی وسنا تو ر محمد علی نرگس بصورت یك هیات فرعی در این موضوع تجدید نظر یك هیات فرعی خود را به غرض فیصله نهایی به جلسهٔ آینده تقدیم دارند .

به اساس تصویب مجلس عمومی بعد از ظهر هیات فرعی مشرانو جرگه تشکیل جلسه داده در اطراف عرض اهالی ولایت غور و مشکلات زمینه اران ناتوان سایر ولایات و اخذ مالیات با قیمانده آنها وقرضه گندم به قسط وهمچنین درباره تعطیل وقسط ما لیا ت آسیا هائیکه باثر خشکسا لـی در ۱۳۵۰ عایدات نداشته غور ورسیدگی نموده نظریه خویش رابه غرض ارائهٔ به مجلس عمومی مشرا نوجرگه به دارالا نشا سپر دند .

در انجمن سمع شکایات نظر بـه فیصله قبلی بناغلی اخترمحمد خیزاده مدیر عمومی قلم مخصو ص وزارت مالیه اشتراك نموده بجواب سوال اعضا اظهار نمود که دوسیهٔ موضوع مربوط در خارنوالـی ولایت هـرات تحت دوران میباشد .چنین تجـویز شـد تا دوسیه رااز مرجعش بدست آورده به یکی از روز های‌ا نجمن حاضر نمایند فیصلـهٔ نهایی الی رسیدن دوسیه معطل گردید .

در جلسهٔ عمومی تاریخی ۱۰ جوزامشرانو جرگه‌که‌به ریاست‌سناتور غلام‌نبی ناشر نایب اول مشرانو جرگه دایر گردید سنا تـور محمد ابرا هیم ارزگانی نایب منشی نظر یه هیات فرعی مشرانو جرگه رادر خصو صـ موضوعات مربوط به نتایـج خشکسالـی در بعضی ولایات قرائت نمود وپس ازیك‌سلسله بحث که تا ساعت یك دوام کرد در نتیجه نظریهٔ مذکور با کثریت اراء تائید گردید .

در انجمن سمع شکایا ت :

بناغلی لعل محمد رئیس مواد نفتـــی انحصارات اشتراك نموده راجع باد عـا ی حقوقی عبد الحنان درأیور بسوالات شفاهی اعضای انجمن توضیحات داده سوال تحریری رادر محضر انجمن جواب داد .

همچنان بناغلی محمدانور کاکرنایب لوی خارنوالی وبناغلی‌محمدابراهیم مدیرتحریرات لوی خارنوالی راجع بیك ادعای املاکی و جزائی به سوالات شفاهی تو ضیحات داده سوال تحریری را در محضر انجمن جوا ب دادند .

در جلسهٔ عمومی ۱۴ جوزا مشرا نوجرگه که بریاست سنا تور عبد الهادی داو ی رئیس آن جرگه دایر گردید سنا تور محمد ابراهیم ارزگانی نایب منشی نظریهٔ هیات فرعی مشرا نوجرگه رادر مورد محل رهایش سنا توران که‌دروضع اقتصادی فعلی گرفتن تصمیم در زمینه گنجا یش ندارد بمجلـس قرائت نموده باتفاق اراء نظریهٔ مذکور تائید گردید .

سپس پیشنهاد یك عده از سنا تورا ن راید بمازاد مالیه اراضی قرائت ومطـر ح بحث قرار گرفته در نتیجه به اکثریت آراء فیصله بعمل آمد که این پیشنهاد به‌انجمن امور مالی وبودجه مشرا نوجرگه ارجـا ع گردد تا انجمن در اطراف آن غور وتدقیـق نموده نظریهٔ خود را بمجلس عمومی تقدیـم نماید .

در انجمن مالی وبودجه در اطراف عریضه یکعده الجنیران ودکتور ها مطالعا تی‌صورت گرفته برای اینکه به روشنی تو ضیحا ت وزیر معادن وصنایع رئیس‌جیا لوجی‌معلومات موثق بدست آمده بتواند تجویز گرفته شد که به ساعت ده ونیم قبل از ظهر بیسـت جـوزا درجلسـه انجمن اشتـراك نمایـد . علاوتا انجمن برتشکیل ریاست‌مشرا نوجرگه نیز وارسی نمود .

درانجمن سمع شکایات :

بناغلی ثنا الله الفی کفیل مدیر یـت عمومی قوانین ریاست خدمات ملی اشتراك نموده راجع بادعای بناغلی عبدالرحیم واحد سابق نایب الحکومه وبناغلی احمد قریضی

وماموریـن خانه سازی به سوالات شفاهی اعضاء توضیحات داده سوالات تحریری را برای ارئه جواب با خود برد .

در انجمن فیصله شد که به تاریخ ۲۳ جوزا نماینده با صلاحیت ریاست عمومی تهیه غله واحتیاجات عامه اشتراک نماید علاوتا انجمن بریک تعداد عرایض مراجعین وارسی نموده فیصله های خود را به‌مقصد اجرا آت مقتضی به مرجع مربوط مشرانو جرگه ارجاع نمود .

در انجمن امور معارف وصحیه بقرار فیصلهٔ قبلی پوهاند دکتور محمد ابراهیم مجید سراج وزیر صحیه اشتراک نموده نخست در اطراف پلان وپروژه های آینده وقسما از گذشته امور صحیه وزارت مذکور از قبیل تاسیس مراکز صحی در ولایات حتی بسویهٔ ولسوالی ها طب وقایوی مجادله با ملاریا چیچک تربیهٔ پرسونل وغیره موضوعات مربوط به امور صحی کشور تفصیلات مفصل داده بعدا در مقابل سوالات وپیشنهاد های مشخص اعضای انجمن با در نظر داشت شرایط موجوده جداجدا توضیحات داد که سبب مزید اطلاع اعضای انجمن گردید .

علاوه بر اینکه وزیر از ساعت ۱۰ الی ساعت ٤ بعد از ظهر معلومات داد برای استفاده بیشتر اعضای انجمن کاپی اسناد ودوسیه های مربوط را نیز تقدیم نمود .

در انجمن سمع شکایات :

تورن جنرال عبد الجبار ملکیار پیژنوال وزارت دفاع ملی اشتراک کرده ودر مورد عرض یك تعداد خورد ضابطان متقاعد توضیحات داد وسوالات تحریری را با خود برد .

ښاغلی محمد کبیر نور ستانی ښاروال سرپرست کابل وښاغلی محمد عمر جبار خیل مدیر ناحیهٔ ٤ در خصوص عرض سید محمود سوالات شفاهی را جواب گفته سوالات تحریری را با خود برد .

ښاغلی فتح محمد ختگر رئیس املاك و اسکان وزارت داخله عاید به عرض اهالی تنگی غارو بسوالات شفاهی توضیحات داده سوالات تحریری را تسلیم گردید .

در انجمن بودجه مالی :

روی تشکیل مشرا نوجرگه مباحثه به عمل آمد. در جلسهٔ انجمن تذکر داده شده بود که در جلسهٔ ۲۰ جوزا وزیر معادن و صنایع ورئیس جیالوجی‌آن وزارت اشتراك مینمایند سه نفر نماینده با صلاحیت عارضین نیز اشتراك کنند .

در انجمن زراعت معادن و صنایع:

در اطراف راپور توزیع غله وپروگرام گندم در مقابل کار که از مقام صدارت عظمی رسیده بود غور ونتیجه برای رجعت به مجلس عمومی دارالانشاء مشرانو جرگه تقدیم شد .

علاوتاً انجمن بر پیشنهاد یك عده از سناتوران عاید به‌احیای اراضی‌مخروبه وجلو گیری از آن غور وتدقیق نمود .در نتیجه تجویز نمودکه بتاریخ ۲۳ جوزا وزیر داخله ووزیر زراعت وآبیاری ورئیس املاك وزارت داخله در جلسه انجمن اشتراك نموده در موضوع روشنی بیندازند .

انجمن در اطراف عرض مالکان فابریکه های بوت پلاستیکی نیز غور و تدقیق نموده ادامهٔ بحث رابه جلسهٔ آینده موکول نمود .

در جلسهٔ عمومی تاریخی ۱۷ـجوزا مشرانو جرگه که بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس آن جرگه دایر گردید سناتور محمد ابراهیم ارزگانی نایب منشی درخواست استعفای‌سناتور ولی محمدپنجشیری را ازانجمن سمع شکایات ودرخواست شامل شدن خود شرا به انجمن زراعت وآبیاری مشرا نوجرگه به مجلس قرائت نمود که پس از یك سلسله بحث هردو درخواست تائید گردید. در اخیر یکعده از سناتوران پیشنهادی رابه نایب منشی‌مجلس سپردندکه بواسطه بسر رسیدن وقت جلسه ختم گردید .

نخست در خصوص مطالب ادعای یکعده جیالوجیست های مربوط وزارت مذکور روشنی انداخته بعدا در مقابل نکات مورد بحث توضیحات مفصلی دادند .

انجمن های امور مالی و بودجه وسمع شکایات مشرا نوجرگه بتاریخ ۲۳ -جوزا جلسه نموده برموضوعا ت مربو ط وارسی نمودند .

در انجمن امور مالی وبودجه روی پیشنهاد هایا تفتیش‌سابقهٔ نفت وانحصارات دولتی غورو تدقیق بعمل آمده در نتیجه تجویز شد که بساعت ده ونیم روز بیست وهفت جوزا بناغلی عبد الحمید رئیس‌تفتیش ریاست محاسبات صدارت عظمی و بناغلی محمد سلیمان مدیر تفتیش انحصا رات دولتی در جلسه انجمن اشتراك نمایند .

انجمن های امور خارجه وبین المللی زراعت وآبیاری سمع شکایات بودجه ومالی مشرا نوجرگه بتاریخ ۲۳ جوزا جلسه نموده برموضو عات مربوط غور وتدقیق نمود نددر انجمن امور خارجه وبین المللی‌در موضوع موا فقتنا مهٔ کریدت شش ملیون ویکصد هزار دالر برای خرید اری‌مقدار تقریبا یك صد هزار تن گندم از امریکا مطا لعا ت و مذاکراتی به عمل آمده در نتیجه انجمن موافقتنا مهٔ مذکور را که‌به تائید وتصو یب ولسی جرگه نیز رسیده تائید نمود وفیصله خود را برای‌طی مراتب اصولی‌به دارالانشاء مشرا نوجرگه تفویض نمود .

در انجمن امور مالی وبودجه

بر تشکیل اداری مشرا نوجرگه مطالعات ومذا کرات بعمل آمد .

در جلسهٔ عمومی ۲۴ - جوزا مشرانو جرگه که به ریاست سنا تور غلام نبی ناشر نایب اول مشرا نو جرگه دایر گردید سنا تور ابراهیم ارز گانی نایب منشی موا فقت نامه کریدت شش ملیون و یکصد هزار دالر برای خریداری مقداری تقریبا یکصد هزار تن گندم از امریکا رابا اوراق مربوط آن قرائت نمود .که پس از یك سلسله بحث ومذا کره موافقتنا مهٔ‌مذکور به اساس تصویب ولسی جرگه وانجمن‌امور خارجه وبین المللی مشرا نوجرگه بـه اتفاق اراء تصویب وتائید شد .

در جلسهٔ تاریخی ۲۸ -مشرا نوجرگه که به ریاست سنا تور عبدا لهادی دوا ی رئیس آن جرگه دایر گردید سنا تـو ر محمد ابراهیم ارزگانی نایب منشی مکتوب وزارت مالیه را که بجواب مکتوب انجمن امورمالی وبودجه مشرانو جرگه موا صلت کرده وحاوی مطالبی در خصو ص لزوم‌طبع تکت های ستیکر حق الثبت موترهادر خارج بود قرائت نمود که پس از یك سلسله بحث مجلس عمومی به این فیصله رسید تاموضوع حق الثبت موتر ها از نگاه قانو ن به انجمن عدلی وقوانین ومسئله طبع تکت مذکور درخارج نسبت جنبهٔ مالی آن به‌انجمن امور مالی وبودجه مشرا نوجرگه رجعت‌داده شود که انجمنها ی‌مذکور هر کدام در حصهٔ خود در زمینه غور وتدقیق نموده نتیجه اقدا مات خود را به مجلس عمومی تقد یم نمایند .

در انجمن سمع شکا یات :

بناغلی حمیدالله حمید رئیس دافغانستان دبرښنا موسسه اشتراك نموده در موردقلت برق اهالی موسهی چهاردهی بـه سوا لات اعضای انجمن توضیحات داده بعضی نکا ت مورد بحث را یاد داشت نمود .

علاوتا انجمن تجویز نمود که به تاریخ ۱۳ سرطان بناروال سر پرست کابل بتاریخ ۱۹ سرطان بانك زراعتی وبه بتاریخ ۲۰ سرطان نماینده باصلاحیت وزار ت زرا عت وآبیاری نسبت عرض اهالی کانال ننگرهار وبه تاریخ ۲۴ سرطان رئیس املاك واسکان وزارت داخله در جلسات انجمن اشتراك نموده وبه سوالات اعضای انجمن در مسایل مربوط توضیحات بدهند .

انجمن بریك تعداد عرایض مرا جعین نیز وارسی نموده فیصله های خود را بـرا ی اجراآت مقتضی به‌مرجع مربوط‌مشرانو جرگه تفویض نمود .

در جلسهٔ عمومی تاریخی ۷ سرطان‌مشرانو جرگه که بـه‌ریاست سنا تـور عبـدالهادی داوی رئیس آن جرگه دایـر گـردیده بـود سنا تور حبیب الله هیرمند منشی از داخل اجندا پیشنهاد سناتورغلام حضرت‌ابراهیمی را که به امضاء چارده سنا تور رسیده بـود به مجلس قرائت نمود .چون در پیشنها د از مجلس عمومی خواهش شده بود کــه

برای مطالعه اوضاع ولایات غور ،باد غیس وفاریاب از جملهٔ اعضای مجلس ده نفر سنا تور تعیین گردند تا نتیجه مطا لعات خود را به مجلس تقدیم دارند در زمینه یك سلسله بحث بعمل آمدهاز خلال بیانات اکثر سنا توران معلوم گردید که برای مطالعه اوضاع ولایات صدمه دیده از درك خشکسا لی نه تنها برای سه ولایت مذکور بلکه برای دیگر ولایا تیکه از این رهگذر صدمه دیده اند نیز بسویه بسیار عالی اقدامات بس‌مهم ومفیدبه شدت جریان دارد بنا برآن ضرورت دیده نمیشود که ده نفر بابیست رای موافق وچهار رای مخالف پیشنهاد مذکور رد گردید .

در اخیر در خواست شامل شدن سناتور حبیب الرحمن ناصری بانجمن‌زراعت وآبیاری به مجلس قرائت وتائید گردید .

در جلسهٔ عمومی بتاریخ ۱۲ سرطا ن مشرانو جرگه‌که بریاست‌سنا تور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر گر دید سناتور حبیب الله هیلمند منشی از داخل اجندا موضوع اجازه صدور گوشت وگوسفند زنده را که به اساس تعدیل ماده ۲۹ قانون گمرکات بعمل آمده با تمام ملحقات آن به مجلس قرائت نمود .

چون نظر به ایجاب وقت وزمان ضرورت تعدیل مادهٔ مذکور به حالیت اولی آن محسوس گردید بعد ،از یك سلسله بحث‌و مذاکره در نتیجه ۲۷ رای موافق که درمقابل هیچ رای مخالف نداشت تصا میمی اتخا ذ گردید .

در انجمن عدلی وقوانین در اطراف قانون قیمت حق آبه زمینهای تحت بندکجکی و ارغنداب غورو تدقیق بعمل آمده تجویز شد که ساعت ۱۰ قبل از ظهر روز بیست سرطان شاغلی عبدا لحکیم وزیر زراعت و آبیاری ودکتور عبدالوکیل وزیر مشاور در جلسه انجمن اشتراك نمایند .

موضوع مالیه مازاد اراضی که بقرار فیصلهٔ مجلس عمومی برای غور وتدقیق به انجمن امور مالی وبودجه مواصلت‌نموده بود در چند جلسه انجمن تحت مطا لعه قرار داده شد .بالا خره به استناد قانون سروی واحصائیه اراضی سال ۱۳۴٤انجمن تصویب خود را نسبت به‌آن صادر وبرای تقدیم به مجلس عمومی به دارالا نشا ء مشرانو جرگه تفویض‌نمود.

در جلسهٔ عمومی بتاریخی ۱٤ سرطا ن مشرانو جرگه که به ریاست سنا تور عبدالهادی داوی رئیس آن جرگه دایر گردید پیشنهاد ی‌بامضا (بیست)سناتور راجع به فسخ قرار داد صدور گوشت و گوسفند به ایران تقدیم وبوسیلهٔ سنا تور حبیب الله هیلمند منشی قرائت گردید . پس از اینکه در اطراف موضوع یك‌سلسله بحث ومذاکره صورت گرفت با کثریت اراء فیصله شدکه‌هیات اداری مسوده توصیه‌نامهٔ مشرانو جرگه را با درنظر داشت تمایلات اکثریت اعضا وبا مطا لعهٔ سوابق موضوع عنوانی حکومت ترتیب نموده به غرض تصویب به مجلس عمومی تقدیم نمایند .

در جلسهٔ عمومی که بتاریخ ۱۸ سرطان مشرانو جرگه که بریاست سناتور نبی ناشر نایب اول‌آن‌جرگه دایر گردید سناتور حبیب الله هیلمند منشی از داخل اجندا نخست در خواست استعفای سنا تورسلطان احمد پوپل رااز‌انجمن زراعت ومعادن‌وصنایع در جلسهٔ قرائت نموده پس از اینکه در اطراف موضوع یك سلسله بحث ومذاکره بعمل آمد از خلال بیانات اعضای مجلس استنباط گردید که چون سنا تور پوپل در رشتهٔ معادن و صنایع متخصص و دارای معلومات واندو خته های علمی وتجربهٔ‌کافی میباشد موجود یت‌او به مفهوم مصر حه اصول وظایف داخلی مشرانو جرگه در انجمن حتمی ولازمی میباشد بنا برآن‌استعفای خود را پس گرفته بوظیفهٔ دوام بدهد که‌به اثر احترام خواهش سنا توران سنا تور پوپل در خواست استعفای خود را پس گرفت .سپس مسوده تو صیه نامه مجلس عمومی مشرا نوجرگه عنوانی حکومت عاید به صدور گوشت گوسفند به خارج قرا ئت گردیده پس از یك سلسله بحث ومذا کره مسوده مذکور به سی ویك رای موافق وسه

رای مخالف تائید گردید در توصیهٔ نامــه علاوه شده تا حکومت بیش از پـیش در انسداد قاچاق نیز بذل مساعی نما ید .

در اخیر نظریهٔ انجمن امور مالی وبودجه مشرانو جرگه باتشکیل اداری آن ریاسـت قرائت شد که سلسلهٔ بحث در زمینه الی ساعت یك بعد از ظهر دوام نموده ادا مـهٔ بحث مزید به جلسهٔ آینــده مـوکــو ل گردید .

در جلسهٔ عمومی تاریخی ۲۱ـ سرطا ن مشرا نوجرگه که بریاست سینا تور غلامنبی ناشر نایب اول مشرا نوجرگه دایر گردید سینا تور حبیب الله هیلمند موضوع تشکیل اداری مشرا نوجرگه را که ادامهٔ بحث برآن به این جلسه موکول گردیده بود مطر ح بحث قرار داد پس از یك سلسله بحث و اظهار نظریه به اکثریـت ارأ فیصلـه بـه عمل آمد که تشکیل مرتبه انجمن امور مالی وبودجه برای غور مزید به یك هیات فرعی که در آن اعضای انجمن مالی وبودجه بـه شمول هیات اداری که شخص رئیس مشرانو جرگه نیز اشتراك داشته باشد سپرده شـود تا بادر نظر داشتن نظر یات وملاحظات شان که در امور اداری مشرا نوجرگه تجربیـهٔ بسزایی دارند تجدید نظربه عمل آمده بعدا به مجلس عمومی ارائه شود .

سینا تور انیکه در این اجتماع از طرف مجلس عمومی تعیین گردیده اند عـبار ت اند از سناتور دکتور محمد انس سنا تور میرامین الدین انصاری سنا تور سیلطا ن احمد پوپل سنا تور نادرعلی چا غــوری سناتور عبد الباقی مجددی سنا تور غــلام محی الدین زمریالی وسناتـور حاجی محمد خمکنی .

بعدا نظریهٔ انجمن امور مالی وبودجـهٔ مشرانو جرگه عاید به تحصیل ما لیه مــازاد اراضی قرائت گردیده پس از یك سلسله بحث به اکثریت ارأ نظریـهٔ مذکور تائیـد گردید تاپه قسم یك نظر یه به حکومــت خبر داده شود . وبه ساعت یك بعد از ظهـر ختم مجلس بوسیلهٔ نایب رئیس اعــــلام گردید .

در انجمن سمع شکایات :

ښاغلی محمد سرور عمر رئیس عمو می شهر سازی وخانه سازی ښاغلی محمدظاهر افضل آمر تدویر ومراقبت اشتراك نموده در حالیکه نمایندهٔ های یکعده‌ازساکنین اپارتمان های نادرشاه مینه نیز حاضر بودنـد . در اطراف ادعای آنها اولادر خصوص قیمـت گذاری اولی اپارتمان های مذکور واینکــه حکومت به منظور رفاه وسهو لت مردم د ر قیمت ها تجدیدنظر نموده قیمت وشرا یـط راتاحد امکان مساعد نمود توضیحات مفصلی داده خاصتاً راجع به‌اندازهٔ اقساط پول حفظ ومراقبت دربدل خدماتی که‌بعمل می آیـد بر روی اسناد واوراق رسمی ارقام وموازین سنجش وتثبیت شده روشنی انداخته وعده دادند که بجواب سوال‌انجمن‌معلومات مطلوبه رابصـورت مستدل و مستندتر نیـز ارائـه خواهند نمود. بعداً به‌سوالات‌مشخص سناتوران ونماینده های مـذکور تـوضیحات دادنـد . همچنان دکتور غلام حیدر داور وزیر مالیـه ښاغلی صلاح الدین طرزی رئیس تقاعد و ښاغلی غلام حضرت احمدزی مدیر اداری آن وزارت در جلسه انجمن اشتراك نموده عایـد به ادعای متقاعدین عسکری و ملکی توضیحات مفصل داده سوالات مشخص سناتوران رادر زمینه جواب گفته سوالات‌تحریری رابا خــود بردند .

درانجمن زراعت وآبیاری معادن وصنایع:

ښاغلی عبدالحکیم وزیر زراعت وآبیاری و ډگروال ارکانحرب‌عبدالحکیم‌کتوازی قوماندان عمومی ژاندارم وپولیس بانمایندهٔ باصلاحیت وزارت دفاغ ملی اشتراك نموده عاید بــه حفـظ حاصـلا ت جنگلا ت پستـه ولایـات بادغیس وسمنگان یك سلسله بحث وتعاطی افکار بعمل آمده موضوع تائید واقــدا م مقتضی وعده داده شد .

علاوتا انجمن نظر به‌ادعای مالکین فابریکه داران بوت‌پلاستیکی سوالاتی‌رابغرض ارسال بوزارت تجارت تسوید وفیصله نمود تابــه تاریخ ۳۱ سرطان وزیـر تجـارت باجـواب سوالات مذکور در جلسه انجمن اشتـرا ك نماید .

در جلسهٔ عمومی بتاریخ ۲۸– سرطان مشرانو جرگه که‌به‌ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس آن‌جرگه دایر گردید سناتور محمد ابراهیم ارزگانی نایب منشی پیشنهاد سناتور اقامحمد فراهی راقرائت نمود .

در پیشنهاد بداخل چهار فقره مشکلات اهالی ولایت فراه ازناحیهٔ خشک سالی سیلاب صدمه بمواشی وموضوغ علفچر دشت بکوا وبند فراه رود تذکررفته‌است .

باثر رأی گیری طرح آن‌به اکثریت آرا اساساً قابل بحث شمرده شد و پس از اینکه درزمینه مذاکرات ومباحثاتی بعمل آمد درنتیجه تجویز گردید تادارالانشای مشرانوجرگه پیشنهاد مذکور رابه حکومت ارجاع ومکتوب عنوانی حکومت رادرین‌موضوع در جلسهٔ آینده مجلس تقدیم کند .

درانجمن زراعت وآبیاری ومخابرات :

پیشنهاد سناتور ابوالخیر خیری میمنگی درمورد اصلاح وتکمیل لین های تیلفون ولایت فاریاب مورد غور وتدقیق قرار گرفته تجویز شدکه به‌تاریخ ده‌اسد وزیر مخابرات ورئیس تلگراف وتیلفون آن وزارت‌درجلسه انجمن اشتراك ورزند ودر زمینه بسوالات سناتوران توضیحات بدهند .

دراثر پیشنهاد سناتور بالاکرزی عاید به سهولت وسرعت عمل در صدور میوه تازه ولایت کندهار همچنان دیگر ولایات که‌اسناد گمرکی رابدست داشته باشند انجمن امور مالی وبودجه تجویز نموده بود تا وزیر تجارت ووزیر مالیه درجلسه اشتراك نمایند . لهذا ازساعت ده‌الی‌یازده باوزیر تجارت واز ساعت یازده الی دوازده باوزیر مالیه دراطراف موضوغ تعاطی افکار بعمل آمد .

وزیر تجارت اساساً پیشنهاد راتائید نموده وگفت که میوهٔ تازه افغانستان هرقدر به‌سرعت سرحد را عبور نماید به‌صادرات وتجارت افغانی مفید ثابت میشود . همچنان وزیر مالیه موضوغ را مفید خوانده وعده داد که‌باوجود فراهم بودن تسهیلات جهت وارسی اسناد گمرکی‌درسرحد تورخم‌ترتیبات مقتضی رافراهم مینماید تامیوهٔ تازه بدون معطلی وبسرعت سرحدات راعبور نماید . علاوتاً وزیر مالیه درموضوع عرض یکنفر و دیگر مسایل مربوطبه‌سوالات اعضای انجمن تجارت توضیحات داد که طرف قناعت واقع گردید .

همچنان رئیس املاك‌واسکان وزارت‌داخله درمورد زمین های کشتمندی وموضوغ‌قبالهٔ‌آنها بسوالات شفاهی اعضای انجمن جواب گفته سوالات تحریری رابرای ارائهٔ جواب باخود برد . علاوتاً انجمن فیصله نهائی خود را راجع به‌عرض فابریکه داران بوت پلاستیکی صادر وبمرجع مربوطه آن تفویض نمود .

درجلسهٔ عمومی تاریخی۱۸– اسد مشرانو جرگه که‌بریاست سناتور غلام‌نبی ناشر نایب اول مشرانوجرگه دایر گردید بانتخاب اعضای مجلس در غیاب منشی ونایب‌منشی سناتور میرمن عزیزه گردیزی به‌صفت منشی مؤقت نظر موافق انجمن های امور مالی و بودجه وانجمن امور خارجه وبین المللی مشرانو جرگه رانسبت بموافقت نامه های قرضه های دول دوست وبانك انکشافی آسیایی وبانك جهانی برای تمویل پروژه‌های انکشافی کشور بااوراق قرارداد های مذکور یکی بعد دیگر قرائت نمود که پس از يك سلسله بحث‌در اطراف قرار داد ها سناتور محمداسمعیل مایار پیشنهاد نمود که ازطرف انجمن های مالی وبودجه وامور خارجه وبین المللی در حالیکه معین وزارت پلان درهردو جلسه توضیحات داد درهرمادهٔ این قراردادها تدقیق لازمه بعمل آمد . وآنها رابرای تمویل پروژه های انکشافی کشور مفیددانسته تصویب کرده اند به‌اجازه مجلس عمومی برهر موافقتنامه رأی گیری شود این پیشنهاد به‌اکثریت ارا تائید و مطابق بان رأی گیری شد .

۱– موافقتنامهٔ قرضهٔ بیست ملیون کرون دنمارکی دولت دنمارك برای پروژه های انکشافی افغانستان به ۲۶– رأی موافق ويك رأی مخالف .

۲– موافقتنامه قرضهٔ چهار ملیون وهفتصد هزار دالر بانك جهانی برای پروژهٔ انکشافی خان‌آباد به ۲۶ رأی موافق ويك رای مخالف .

۳– موافقتنامهٔ پنج ملیون ویکصدو پنجاه هزار دالر بانك انکشاف آسیایی باسعار

مختلف برای پروژه انکشافی چا ر دره وگورگان به۲۷ رأی موافق ویك رای مخالف.

٤ـ موافقتنامه قرضه پنجاه ملیون مار ك دو لت اتحادی المان برای مخابرا ت استخراج معدن بانك صناعتی وآبیاری پکتیا به۲٦ـرأی موافق ویك رأی مخالف تائید وتصـو یب گردید .

جلسهٔ عمومی تاریخی ۳۱ـ میزان مشرانو جرگه بریاست سناتور غلام نبی ناشرنایب اول آن جرگه دایر گردید .

سناتور حبیب الله هیلمند منشی مطابق به‌اصول وظایف‌داخلی مشرانوجرگه یادآوری نمود که باید اعضـای انجمـن هاکاندیـد و انتخاب گردند . درنتیجه انتخابات سنا تور های آتی به‌کمیسیون های مختلف انتخـا ب شدند .

درانجمن مالی وبودجه :

سناتور حبیب الرحمن ناصری سنا تـو ر محمدکریم کوهی سناتور محمد آصف سناتور سلیمان احمد پوپل سناتور میرضیاء الدین سناتور محمدرفیق نوابی سناتور عبدالوا حد اندیوال صافی سناتور محمدابراهیم ارزگانی سناتور باز محمد سمنگانی سناتورعبدالرزاق بالاکرزی سناتور نوراحمد ستانك زی‌سناتور عبدالاحمد کاپیسایی سناتور غلام نبی ناشر سناتور حبیب الله هیلمند سناتور باز محمد ناصری سناتور غلام محی الدین زمریا نـی سناتور بهرام محرابی سناتور شیرمحمـــد نیمروز .

درانجمن‌داخله وښاروالی ها :

سناتور محمدرفیق نوابی سناتورغلام‌سخی احمدزی سناتور عبدا لحفیظ عزیزی سنا تور سلطان جان مجددی سناتـور عبـدالقدوس بارك زی سناتور میرامین الدین انصـار ی سناتور میرمحمد طاهر سناتور محمدابراهیم ارزگانی سناتور حبیب‌الرحمن‌ناصری سناتور عبدالرزاق بالاکرزی سناتور بازمحمد سناتور ناصری سناتور غلام نبی ناشر .

درانجمن امور خارجه وبین‌المللی :

سناتور ابوالخیر خیری میمنه گی سناتور انجنیر محمداکرم پروننا سناترر محمدآصف سناتور سیدشمس الدین مجروح سناتـو ر سلطان احمدپوپل سناتور پوهاند محمداصغر سناتـور میرامیـن الدیـن انصاری سناتور عبدالباقی مجـددی سناتـور میرمحمد طاهـر سناتور عبدالشکور ولی سناتور میرمن‌عزیزه گردیزی سناتور عبدالحمید عزیز .

درانجمن عدلی وقوانین :

سناتور سید شمس‌الدین مجروح سناتور نادرعلی جاغوری سناتور عبدالحفیظ عز یزی سناتـور پوهانـد محمد اصغـر سناتـــو ر میر امین‌الدین انصاری سناتور حاجی محمد خمکنی سناتور عبدالقدوس بارکزی سناتور عبدالباقی مجددی سناتور عبدالخالق سناتور غلام محی‌الدین زمریانی سناتور حبیب اللـه هیلمند.

درانجمن معارف واطلاعات وکلتور :

سناتور نور احمد ستانکزی،سناتورولی‌محمد پنجشیری سناتور عبدالشکور ولی سنا تور حاجی محمد خمکنی سناتور میرضیاء الدیـن سناتور میرمن عزیزه گردیزی .

درانجمن معادن وصنایع زراعت و آبیـار ی

سناتور غلام حضرت ابراهیمی سنا تـور عبدالاحمد کاپیسائی سناتور محمدابرا هیم ارزگانی سناتور عبدالواحد اندیوال صـافی سناتور عبدالرزاق بالاکرزی سناتورغلام‌سخی احمدزی سناتور حاجی باز محمد سمنگا نـی سناتور عبدالحفیظ‌عزیزی‌سناتور حبیب‌الرحمن ناصری سناتور ابوالخیرخیری میمنگی‌سناتور بازمحمد ناصری .

درانجمن دفاع ملی:

سناتور محمداصغر وکیل غرزی سناتور محمدآصف سناتور میراحمد مولائی سنا تور شیر محمد نیمروز سناتور بهـــرام محرابی.

انتخاب اعضای انجمن های متذکره بـــه اکثریت آراء تائید گردید وقتیکه بـــــرا ی کاندید اعضای‌انجمـن سمع شکایات نوبـت رسید پیشنهادی به امضای سیزده سنا تور راجع به‌لغوانجمن سمع شکایات و ارجـا ع عرایض مراجعین به‌انجمن های مربوط بـــه رئیس مجلس تقدیم وبوسیلهٔ منشی‌قرائت گردید . درنتیجه رأی گیری طرح آن‌بـــه اکثریت ارا مورد تائید قرارگرفت و پسـس ازاینکه درزمینه یك سلسله بحث بعمل آمد پیشنهاد مذکور باکثریت ارا تائید وتصویب گردید .

بعداز ظهر اعضای انجمن زراعت وآبیاری معادن وصنایع اجتماع نموده سناتور غلام حضرت ابراهیمی‌رابحیث رئیس وسناتور عبدالحفیظ عزیزی رابحیث معاون وسناتور عبدالرزاق بالاکرزی رابصفت منشی تعیین نمودند . همچنان اعضای انجمن داخله و شاروالی هاسناتور محمدرفیق نوابی رابحیث رئیس سناتور حاجی غلام‌سخی احمدزی را بحیث معاون وسناتور حاجی باز محمدناصری رابصفت منشی انجمن تعیین نمودند .

اعضای انجمن امور خارجه و بین المللی مشرانو جرگه به‌تاریخ ۲ عقرب‌تشکیل جلسه داده سناتور سلطان احمد پوپل را بحیث رئیس وسناتور ابوالخیر خیری میمنگی را بصفت‌نایب رئیس وسناتور محمد آصف را بحیث منشی انجمن انتخاب نمودند .

در جلسهٔ عمومی ۳ـ عقرب مشرانو جرگه که‌بر یاست سناتور غلام‌نبی ناشر نایب‌اول مشرانوجرگه دایر گردید سناتور حبیب الله هیلمند منشی ازداخل اجندا موافقت نامهٔ قرضهٔ هشتاد ملیون روبل برای تمویل پروژه های انکشافی وبیست ملیون روبل برای مواداستهلاکی‌بین‌دولت شاهی افغانستان ودولت جمهوری سو سیالیستی‌اتحاد شوروی رابا اوراق مربوط به‌آن بمجلس قرائت نمود . راجع به‌این موضوغ یک‌سلسله بحث صورت گرفته وادامهٔ بحث بجلسهٔ آینده موکول گردید .

در جلسهٔ عمومی ۷عقرب مشرانو جرگه که بریاست سناتور غلام‌نبی ناشر نایب‌اول مشرانو جرگه دایر گردید سناتور حبیب‌الله هیلمند منشی قبل ازآنکه موضوغ موافقتنامهٔ قرضهٔ ـ۸۰ـ ملیون روبل برای تمویل پروژه های انکشافی وـ۲۰ـ ملیون روبل برای مواد استهلاکی بین دولت شاهی افغانستان و دولت جمهوری سوسیالیستی اتحاد شوروی راکه‌از مجلس گذشته باقی مانده بود بمجلس قرائت کند سناتور محمداصغر وکیل غزنی پیشنهادی رابه‌مجلس قرائت نمودکه هرچه زودتر روی‌آن بحث صورت بگیرد از اینکه پیشنهاد مذکوردارای امضاء ببشس ازده‌عضو نبودطبق لایحه‌وظایف داخلی به مجلس مطرح شده‌نتوانست و موضوغ به‌مجلس آینده موکول شد .

در جلسهٔ ۱۰ عقرب مجلس عمومی مشرانو جرگه که باشرکت ۳٤عضو تحت ریاست سناتور غلام‌نبی ناشر نایب اول آن جرگه دایر گردید فقرات آتی شامل اجنداکه توسط سناتور حبیب الله هیلمند منشی در مجلس قرائت شد بعدازیک سلسله بحث طولانی روی موضوعات مذکور بترتیب آتی مورد تائید قرار گرفت .

۱ـ پیشنهاد سناتورمحمدصفر وکیل‌غرزی راجع به‌امور داخله باتفاق ۲۲مقابل ۷ـرأی فیصله گردید که موضوغ بانجمن امور داخله ارجاغ گردد .

۲ـ پیشنهاد سناتور دکتور سلطان احمد پوپل دایر براینکه امور معادن وصنایع کار وکارگر بنابر اهمیی که‌در اقتصاد کشور دارد ازانجمن زراعت مجزی وبه شکل یک انجمن جداگانه فعالیت نماید باکثریت ۳۲ رأی مورد تائید قرار گرفت .

۳ـ موافقتنامه قرضه معادل ـ۸۰ـ ملیون روبل برای تمویل پروژه های انکشافی وـ۲۰ـ ملیون روبل مواد استهلاکی بین حکومت افغانستان و اتحاد شوروی که در جلسات گذشته روی آن‌یک سلسله بحث صورت گرفته بودباکثریت ارأ قرضهٔ مذکور به‌تصویب رسید .

٤ـ لایحهٔ تعیین اوقات کار انجمن های مربوط مشرانو جرگه درجلسهٔ مورخهٔ ۹عقرب ازطرف رؤسای انجمن ها باتفاق دارالانشاء ترتیب یافته بود ازطرف مجلس باکثریت ارأ مورد تائید واقع گردید .

۵ـ در خواست های عضویت سناتور مولوی عبدالخالق وسناتور محمدعلی نرگس بانجمن امور داخله وسناتور سلطان جان مجددی به‌انجمن زراعت وسناتور اقامحمد فراهی به‌عضویت انجمن زراعت وانجمن بودجه ومالی وسناتور غلام‌نبی چکنوری بعضویت انجمن تقنین وانجمن‌معارف وسناتور محمد حسین ابراهیم زاده بعضویت انجمن داخله وانجمن امور صنایع واستعفای سناتور محمدآصف وسناتور آقامحمد فراهی ازانجمن بودجه ومالی واستعفای سناتور حبیب‌الرحمن ناصری وسناتور ابو الخیر خیری میمنگی

از انجمن زراعت وعضویت ایشان به انجمن امور صنایع واستعفای سناتور حاجی بازمحمد ناصری ازانجمن بودجه ومالی وانجمن‌زراعت وعضویت ایشان به‌انجمن امور صنا یع باکثریت مورد تائید مجلس عمومی قرار گرفت .

درانجمن داخله و ښاروا لیها فیصله مجلس عمومی‌مشرانو جرگه‌دربارهٔ موضوعات امنیتی مطرح غور وتدقیق قرار داده شده درنتیجه یك سلسله بحث ومذاکره فیصله گردید که‌بتاریخ ۲۷عقرب وزیر داخله و قوماندان عمومی ژاندارم وپولیس درجلسهٔ انجمن اشتراك کرده ودر زمینه به‌سوالات سناتوران توضیحات بدهند .

در جلسهٔ عمومی ۲۸ عقرب مشرانو جرگه که بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس آنجرگه دایر گردید قبل ازاینکه سناتور محمدابراهیم ارزگانی نایب منشی به‌اجندای مجلس مراجعه نماید سناتور عبدالحمیدعزیز گفت که‌نتیجه اجراآت‌انجمن‌داخله وښاروالیها در مورد موضوعات امنیتی باید هرچه زودتر به‌مجلس تقدیم شود .

سناتور غلام‌نبی ناشر نایب اول مشرانو جرگه جریان اجراآت انجمن داخله ښاروالیها رابه مجلس انجمن داخله وسپس درزمینه یك سلسله مباحثات جدی ازطرف اکثر اعضای مجلس بعمل آمده درنتیجه تجویز شدکه انجمن داخله وښاروالی ها اجراآت‌خود را زودتر تکمیل وراپور آنرابه مجلس عمومی تقدیم نماید .

درانجمن معادن وصنایع درمورد پیشنهاد سناتور محمدابراهیم ارزگانی نایب منشی راجع به‌زیادی محصول برق مرکز ولایت‌بلخ مطالعاتی بعمل آمده درنتیجه تجویز شدکه به‌ساعت ۱۰قبل ازظهر ٦ قوس وزیرمعادن وصنایع ورئیس دافغانستان دبرښنا مؤسسه درجلسهٔ انجمن اشتراك نمو ده وزیر معادن در خصوص برق حرارتی‌ورئیس دافغانستان دبرښنا مؤسسه عایدبه برق‌دیزلی توضیحات بدهند .

در جلسهٔ عمومی تاریخی ۵قوس مشرانو جرگه که بریاست سناتور غلام‌نبی ناشرنایب اول مشرانو جرگه دایر گردید سنا تو ر حبیب‌الله هیلمند منشی ازداخل اجندا موضوع حق الثبت موترها ونظریهٔ انجمن امور مالی وبودجه مشرانو جرگه راکه‌درجلسه گذشته دراطراف آن‌یك سلسله بحث بعمل آمده بودیك باردیگر مطرح نموده پس از اینکه در زمینه مباحثات ومذاکراتی صورت گرفت نظریهٔ انجمن امور مالی بودجه‌مشرانو جرگه به‌رای گیری گذاشته شده وبه‌اکثریت ارائه تائید وتصویب گردید . بعداً منشی مجلس در خواست شمول بعضی‌سناتورا ن رابه انجمن ها قرائت کـرده وحسب آتی فیصله بعمل آمد .

سناتور داکتر محمدانس به‌انجمن امور خارجه وبین‌المللی معارف واطلاعات وکلتور.

سناتور سید عبدالغیاث به‌انجمن دا خله وښاروالیها معادن وصنایع کارو کارگر چون سناتوران مذکور درکدام انجمن دیگر شامل نبودند تائید گردید .

در خواست استعفای سناتور میرامین‌الدین انصاری ازانجمن داخله‌وښاروالیها تائیدشد.

درخواست شمول سناتور محمد شر یف امینی به‌انجمن داخله معادن وصنایع الـی آمدن خودش بمجلس عمومی معطل قـر ار داده شد .

راجع به‌در خـواست شمو ل سناتـور عبدالحفیظ عزیزی به‌انجمن معادن و صنایع کارو کارگر فیصله گردیدتا دارالانشاء معلومات بدهد که وی در چنـد انجمن شمولیت دارد .

سپس نظریهٔ انجمن امور مالی وبودجهٔ مشرانوجرگه راجع به‌تشکیل اداری مامور ین مشرانو جرگه قرائت گردید وبعداز اینکه در اطراف موضوع مذا کراتی صـورت گـرفت سناتور حاجی محمد خمکنی پیشنهاد نمودکه چوندر سابق هم‌نظریهٔ انجمن امور مالـی و بودجه درزمینه بمجلس عمومی رویت دا ده شده بود درآنوقت تصویب بعمل آمد کـه انجمن امور مالی وبودجه بشمول چند نفـر سناتوران دیگر که درهمان روز از خـود مجلس تعیین گردیدند بادرنظر داشت‌اصول وظایف داخلی مشرانو جرگه‌دربارهٔ صلاحیت هیأت اداری مشرانو جرگه دراین خصو ص بهتراست یکباردیگر درتشکیل مذکور تجدید

نظر شده وفیصله آخرین خودرابه مجلس عمومی تقدیم نمایند وچون این ما مول بر آورده نشده بناعلیه برای برآورده شدن آن موصوف‌همان تصویب سابقه را تائید نمود .

دراثر رأی گیری این پیشنهاد سناتور خمکنی به‌اکثریت ارأ تائید وتصویب گردید.

درانجمن امور خارجه وبین المللی موافقت نامهٔ قرضهٔ سه‌ملیون دالر ضمیمهٔ ۱۲ ملیون دالر که‌برای تمویل دستگاه برق‌آبی بند کجکی بین دولت شاهی افغانستان ودو لت امریکا عقد گردیده تحت غوروتدقیق قر ار داده شده درنتیجه به‌اکثریت ارأ تائید و تصویب گردید .

بعدآ مفهوم پیشنهاد سناتور محمدابراهیم ارزگانی راجع به‌زیادت محصول برق ولایت بلخ مطرح بحث قرار داده شد ووزیرمعادن وصنایع دراطراف چگونگی برق حرار تی آنجا معلومات داد سپس معین آنوزار ت ازنگاه تخنیکی قیمت‌تمام شدبرق حرارتی‌آنجا رابمنظور تولیدکودکیمیاوی‌توضیح نمودوقیمت مازاد رابرای تنویر بانظر داشت جنبه های استهلاکی وغیره بیان کرد. همچنان بنا غلی حمیدالله حمید راجع به‌قیمت برق دیزلی وحرارتی که‌دولت برای رفاه اهالی آنجا در قیمت تمام شدیك سب سایدی راقبول وضرر ازاین ناحیه رامتحمل گردیده به اطلاغ سناتوران رسانید . چون مسألهٔ برق مطرح بحث بودسناتور محمدشریف امینی نیز عاید به ضرورت برق درولایت جوزجان ونصب ترانسفارمر وامتداد لین ازخواجه گوگردك الی شهر شبرغان سوالاتی راطرح نمود ووزیر معادن وصنایع به‌سوالات مذکور جواب گفت. انجمن در روشنی این توضیحات فیصله‌خودرا به‌جلسه آیندهٔ موکول نمود .

در جلسهٔ عمومی بتاریخ ۸ـ قوس‌مشرانو جرگه که‌بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس آن‌جرگه دایر گردید . سنا تور حبیب‌الله هیلمند منشی نظریهٔ انجمن زراعت وآبیاری راکه دراثر پیشنهاد سنا تور غلام‌حضرت ابراهیمی درمورد گندم بذری برای اهالی ولایت بادغیس تائید وبه‌مجلس عمومی تقدیم شده بود با پیشنهاد سنا تور شیرمحمد نیمروز راجع به‌جلوگیری ازخطرات سیلاب در ولسوالی کنگ‌ولایت نیمروزقرائت نمود .

چون برای طرح این دوموضوع سناتوران موصوف در خواست فوریت نمودند مجلس آنرا قبول نموده ودر زمینه یك سلسله بحث شد .

سناتور نوراحمد ستانکزی پیشنهاد نمود که ضمن تائید نظریهٔ انجمن‌زراعت وآبیاری توزیع گندم بذری به‌دیگرولایاتیکه لازم دیده شده نیز مطالعه گردد .

دراثر رأی گیری‌پیشنهاد سناتورستانکزی راجع به‌موضوع اول وپیشنهاد سناتو ر نیمروز دربارهٔ مسألهٔ دوم به‌اکثریت ارأ تائید وتصویب گردید . بعدازآن مجلس بریاست سناتور غلام‌نبی ناشر نایب اول مشرانو جرگه دوام کرده وسناتور هیلمند منشی مجلس در خواست شمول سناتور عبدالقیوم رسول رابه انجمن امور خارجه و بین المللی بادرخواست شمول غلام‌حضر ت ابراهیمی به‌انجمن معادن وصنایع قرائت‌کرد که‌ازطرف مجلس تائیدگردید .بعدآپیشنهاد سناتور میر امین‌الدین انصاری‌راجع به‌زیادت نرخ نان بامقایسهٔ تنزیل قیمت آرد وگندم انجمن داخله وبناروالی ها ارائه گردد تادر موضوع تدقیق نموده نظریهٔ خودرابه مجلس عمومی تقدیم نماید .

در جلسهٔ عمومی تاریخی ۱۲ ـ قوس مشرانو جرگه که بریاست سناتورعبدالهادی داوی رئیس آن‌جرگه دایر گردید سنا تور حبیب الله هیلمند منشی‌ازداخل اجندا این موضوع راکه انجمن زراعت وآبیاری علا وه بر روز های دوشنبه وروز های سه شنبه‌نیز کار نمایدقرائت نمودکه از طرف مجلس تائید شد .

بعدآ منشی نظریهٔ انجمن داخله و بناروالی ها راعاید به‌موضوع امنیی که از طرف مجلس عمومی به‌انجاارجاع شده بود قرائت نمودکه پس ازیك سلسله بحث‌تجویز گردید تانظریهٔ مذکور باوراق مربوط طبع

وبرای مزید معلومات سناتوران تقدیم شود .

سپس پیشنهاد سناتور ابو الخیر خیری میمنه‌گی راجع به‌افراد مریض قوای ژاندارم به مجلس قرائت وفیصله گردید که این پیشنهاد به‌انجمن دفاع ملی سپرده شود تا در زمینه غور وتدقیق نموده نتیجه رابه مجلس عمومی تقدیم نمایند .

درانجمن عدلی وقوانین :

درانجمن عدلی وقوانین راجع به محصول موتر های‌لیلامی یك سلسله بحث صورت گرفته درنتیجه تجویز گردید که بتاریخ بیست قوس معین وزارت مالیه در جلسه انجمن اشتراك کرده ودرزمینه توضیحات بدهد .

درانجمن داخله وښاروالیها :

پیشنهاد سناتور غلام‌سخی احمدزی راجع به‌کم عرض جاده بینی حصار الی دروازهٔ لاهوری وبغرض رفع مشکلات ترافیکی اهالی احداث یك جادهٔ فرعی درپهلوی جاده مذکور به‌مجلس قرائت وپس‌از یك سلسله بحث فیصله شدکه ښاروال سر پرست‌کابل درموضوع غور وتدقیق نماید درخصوص عرایض ښاغلی عبدالله نیازمند وښاغلی محمداعظم ملول در حصهٔ حقوق مامور یت شان فیصله بعمل آمدکه معین وزارت داخله ومدیر مامورین آنوزارت بتاریخ ۱۸ـ قوس در جلسه انجمن اشتراك کرده وتوضیحات بدهند .

در جلسهٔ انجمن زراعت وآبیاری :

درمورد پیشنهاد سناتور محمد شریف امینی راجع به‌زمین های مالچر اهالی ولسوالی قرقین ولایت جوزجان که وزارت زراعت اجازهٔ زرع‌رابرای عبدالحفیظ نام داده فیصله شدکه رئیس املاك واسکان وزارت داخله ومعین وزارت‌زراعت وآبیاری بااوراق مربوط آن بتاریخ ۱۸ قوس درجلسهٔ انجمن اشتراك نموده ودر زمینه توضیحات بدهند .

درمورد در خواست عبدالله احمدزی وکیل محمداغه ولایت لوگر درولسی جرگه راجع به‌بندسرخ آب آن ولایت یك سلسله بحث بعمل آمد .

در خصوص عرض اهالی چاربولك ولایت بلخ فیصله شدکه شخص معاون حوزهٔ شمال باسوابق عرض اهالی مذکور به‌تاریخ ۱۸ قوس درجلسه انجمن اشتراك کرده و توضیحات بدهد .

در جلسهٔ عمومی تاریخی ۱۵ قوس‌مشرانو جرگه که‌بریاست سناتور عبدالهادی دا وی رئیس آن جرگه دایرگردید سناتورحبیب‌الله هیلمند منشی پیشنهاد فوری سنا تور میر امین‌الدین انصاری را با مضای چند سناتور به مجلس قرائت نمود .

در پیشنهاد تذکر رفته‌که نرخ ادویه در مرکز و اطراف بلند رفته وازطرف ادویهٔ تقلبی وقاچاقی وارد میشود ، دواخانه ها نسخه های ترکیبی رابه بهانه نداشتن اجرا نمی کنند توجه شودکه داکتر صادر صورت لزوم نسخه های ترکیبی که‌توان تادیهٔ قیمت آن برای مردم بی‌بضاعت میسر است بدهد وتمام دواخانه ها مجبور و مکلف باجرای آن باشند .

پس ازینکه درزمینه یك سلسله بحث بعمل آمد بااتفاق ارائه فیصله شدکه این موضوع بانجمن معارف وصحیه مشرانو جرگه ارجاع به‌حکومت توصیه شود تاراه حل این مساله رابااصل نظریات مفید انجمن صحیه مشرانو جرگه هر چه زودتر سراغ وحل وفصل نماید .

درانجمن معادن وصنایع بر موضوعات مربوط غور وفیصله بعمل آمد .

درانجمن بودجه ومالی موافقتنامهٔ قرضه سه ملیون دالر ضمیمهٔ دوازده ملیون دالر برای تمویل بندکجکی مطرح بحث قرارگرفته به اساس تصویب انجمن امور خارجه و بین المللی آنجرگه تائید و تصویب گردیده بغرض تقدیم به‌مجلس عمومی به‌دارالانشاء مشرانو جرگه تفویض گردید .

انجمن معادن وصنایع :

در جلسهٔ ۱۹ قوس خود راجع به‌ادعای ماشینکاران انفرادی پخته به‌این نتیجه رسید

که‌چون پخته یکی ازاقلام‌مهم صادراتی کشور میباشد . بنابران نظریات وزارت معاد ن و صنایع وتصویب مجلس عالی وزراء دراین مورد مفید وطرف تائید انجمن میباشد .انجمن فیصلهٔ خودرا در زمینه به‌دارالا نشاء سپرد.

درجلسهٔ تاریخی ۱۹ـ قوس‌مجلس عمومی مشرانوجرگه که‌تحت ریاست‌سناتور غلام‌نبی ناشر نایب اول مشرانو جرگه دایر گردیـد سناتور حبیب الله هیلمند منشی موضوعات مربوط به‌لایحهٔ وظایف داخلی مشرانو جرگه وموافقتنامهٔ قرضه ها ی سه‌ملیون دالربرای تمویل مصارف دستگاه برق‌آبی کجکی‌منعقدهٔ بین دولتین افغانستان واضلاغ متحدهٔ امریکا رامطرح نمودوبعدازیك سلسله‌مباحثه تجویز شدکه دارالانشاء اوراق متعلق به موافقتنامهٔ قرضهٔ متذکره راهرچه زودتر توسط گستتنر چاپ وغرضـں ارائه بـه مجلس عمـو مـی آماده نمایند .

انجمن معادن وصنایع مشرانو جرگه‌بتاریخ ۲۰ قوس جلسه نمـوده درمـورد پیشنها د سناتور محمدابراهیم ارزگانی راجع به تنزیل قیمت برق حرارتی ولایت بلخ فیصلهٔ خودرا صادر نمود . همچنان‌درمورد پیشنهادسناتور غلام‌سخی احمدزی راجع به‌موضوغ تمدیدلین برق بندچك وردك بولایت لوگر فیصلهٔ خود را صادروفیصله های انجمن درهر دوموضوغ بدارالانشاء مشرانو جرگه فر ستـاده شـد علاوتاً برموضوعات مربوط غـورو فیصلـــه بعمل آمد .

ستره محکمه

ستره محکمه بحیث مرجع نهائی قضائی افغانستان نه تنها در ساحۀ موضوعات قضائی بلکه در ساحۀ تنظیم ادارۀ عمومی قضاء افغانستان مطابق بمندرجات فصل هفتم قانون اساسی نقش مهمی را بعهده دارد .

تنظیم تشکیلات واجرآات محاکم ، تنظیم امور قضائی دولت اتخاذ تدابیر لازم جهت تنظیم امور اداری قوۀ قضائیه تدابیر برای تهیۀ پرسونل قضائی واداری و تدویر مراکز تعلیمات علمی برای این منظور شامل وظایف ستره محکمه میباشد .

ستره محکمه بمنظور تعمیل و اجرای این وظایف وسایر اموریکه مطابق به قانون اساسی بآن تفویض شده است باتکاء احکام قانون اساسی و قانون تشکیلات و صلاحیت قضائی ومقررات منسلك بآن دارای یکعده ارکان قضائی اجزای شعبه قضائی و شعب اداری ایست که چگونگی وظایف و اجرا آت آنها در سال ۵۱ ذیلا خلاصه میگردد .

مراودات و مسافرتها :

بنابر دعوت پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات بناغلی اس،ان، سیکری قاضی القضات کشور جمهوری هند وخانمش بتاریخ ۱۰ـ ثور ۵۱ ساعت پنج عصر برای یك مسافرت دوستانه وارد کابل شدند .

مسافرت بناغلی اس،ان،سیکری و خانمش که یك هفته راد ربر گرفت شامل باریابی بحضور اعلیحضرت معظم همایونی و بعضی رجال مملکت ، مشاهده طرز اجرآات قضائی وباز دید محاکم کابل وهرات بود .

همچنان پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی قاضی القضات باخانم محترمۀ شان بنابردعوت جلالتمآب قاضی القضات هند و خانم محترمۀ شان بتاریخ ۱٤ـ دلو ۵۱ یك مسافرت دوستانه به هندوستان نمودند ، پوهاند ضیایی قاضی القضات طی این سفر خویش بازعمای آنکشور مذاکراتی انجام داده از دستگاه ها وموسسات قضائی و حقوقی آنکشور بازدید بعمل آورده وبمنظور مطالعۀ سیستم های قضائی آنکشور در جلسات بعضی از محاکم شان اشتراك ورزیده اند .

شورای عالی قوه قضائیه :

این مجلس متشکل از قضات ستره محکمه بوده وتحت ریاست قاضی القضات هفتۀ یکبار بصورت عادی اجلاس مینماید ، در صورت ایجاب تعداد جلسات آن افزایش یافته میتواند.

شورای عالی قوۀ قضائیه در ساحات قضائی واداری که ذریعۀ قانون تشکیلات و صلاحیت قضائی تعیین شده است باتخاذ تصمیم قضائی تعیین شده است باتخاذ تصمیم میپردازد ، تفسیر و توضیح قوانین تدوین پروژه های قانون درساحۀ قضائی متکی به ماده (۷۰) و ۱۰٤ ـ قانون اساسی تعدیل وتائید رویه قضائی ، تعیین خط مشی ستره محکمه وترتیب بودجۀ قوه قضائیه و پیشنهاد مقرری رؤسای محاکم و قضات عالی رتبه شامل صلاحیت آن میباشد .

گذشته ازآن صدور قرار راجع به تبدیل محکمه از طریق کشیدن قضیه یا دعوی از صلاحیت حو ضوی یك محل وتفویض آن بمحل دیگر در موضوعات حقوقی و جزائی باحکام قانون صلاحیت و تشکیلات قضائی نیز در حوزۀ صلاحیت شورای عالی قوه قضائیه میباشد .

برای تنظیم امور مربوط باین مجلس و ابلاغ تصاویب وقرارهای صادره آن دارالانشاء شورای عالی قوه قضائیه در چوکات تشکیلات قوه قضائیه تاسیس و توسط یکنفر رئیس ویکعده مامورین اداری اجرای وظیفه مینمایند.

خلاصۀ اجرآات شورای عالی قوه قضائیه ازآغاز سال ۵۱ـ الی ۱۵ حوت ۱۳۵۱ .

ـ تصاویب مربوط به تبدیلی محکمه در موضوعات حقوقی و جزائی ۸۸ـ فقره

ـ اتخاذ قرار درمورد عدم تبدیل محکمه ۱۲۵ـ فقره

- سایر تصاویبیکه دارای ارزش عمومی است ۱۲ـفقره
- اتخاذ قرارطی یاد داشت هادر موضوعات عادی ۵۵ـ فقره .
- اتخاذ قرار راجع به توجیه و تفسیر قوانین ۴۸ـ فقره .
- اتخاذ تدابیر بموجب تصویب راجع به بودجه قوه قضائیه ۱ـ فقره .
- مو ضوعاتیکه به شورایعالی قوه قضائیه راجع گردیده و باصدور احکام آمریت عمومی اداری قوه قضائیه بعد از گزارش از شورای عالی قوه قضائیه حل و فصل شده است ۹۰ـ فقره .

لوایحی‌که متکی به ماده ۱۰۴ ـقانون اساسی

درین مجلس به تصویب رسیده :

- مقررات مربوط به‌لباس رسمی قضات
- مقررات مربوط به امتحان غرض شمول‌به سلك قضاء
- مقررات مربوط به وثیقهٔ خرید و فروش عراده جات موتری .
- مقررات درمورد تغییر شکل فیصله های حقوقی مطابق بایجا بات زمان که متضمن سلامت حفظ و ثیقه و سر عت عمل میباشد.

آن مو ضوعاتیکه دارای اهمیت عمومی بوده ویا اساس رویهٔ قضائی را برای محاکم‌نسو تشکیل داده بتواند . پس از تصویب شورای عالی قوه قضائیه از طریق متحد المال‌بعموم محاکم و مراجع ذیعلاقه ابلاغ میشود .

مجموع متحد المالهائیکه به شکل فوق صادر شده است درسال ۱۳۵۱ ـبه غرض سهولت متتبعین و علا قمندان بشکل کتاب علیحده و در رساله های متعدد به نشر رسیده است .

آمریت عمومی اداری قوهٔ قضائیه :

بارعایت احکام قوانین مربوط مبتنی بر ادارهٔ تمویل و تجهیز دستگاه های قضائی و اداری قوه قضائیه تهیه و تربیه پرسونل فنی واداری ، تهیه و تدارك و سایل و لوازم کار برای ادارات مربوط و محاکم مملکت،مراقبت از اعمال اداری و طرزالعمل جریان کار در محاکم ، رسیدگی بعرایض وارده ، طرح پیشنهاد بودجه قوه قضائیه و دفاع ازآن و مراقبت از تطبیق بودجه ، حفظ روابط قوه قضائیه باسایر قوای دولت در حدود قانون اساسی و سایر قوانین و طرح سیاست‌اداری شعب مربوط شامل و ظایف آمریت عمومی اداری قوهٔ قضائیه میباشد .

علاوه برآن تهیه پیشنهاد های لازم جهت تنظیم بهتر امور مربوط بادارهٔ قضائی واتخاذ تدابیر لازم به اتکاء مادهٔ ۱۰۴ـ قانون‌اساسی به‌منظور توحید مرافق قضائی تهیهٔ طرح های انکشافی در امور مربوط به قضاء و دستگاه های قضائی بنحوی که‌با ایجابات‌زمان مساعدت داشته و سرعت عمل و عدالت رابه بهترین وجه تأمین نماید ، نیز از جملهٔ و ظایف‌آمر عمومی اداری میباشد .

آمریت عمومی اداری قوه قضائیه وظایف متذکره را توسط یکتعداد اداراتی‌که مستقیماً توسط آمر عمومی اداری قوه قضائیه اداره میشود ایفاء مینما ید .

بناغلی‌دکتور ولیدحقوقی قاضی ستره‌محکمه بتأسی ازحکم مندرج فقرهٔ اخیر مادهٔ هفتم قانون صلاحیت و تشکیلات قضائی و متکی بفرمان پاد شاهی نمبر ۱۰۱۳ـ۳۲۰۱ـتاریخی ۲۶ر۹ر۱۳۵۰ ـ امور آمریت عمومی اداری قوهٔ قضائیه را بعهده دارند

آمر عمومی اداری قوهٔ قضائیه به تأسی از مادهٔ هفتم و هشتم قانون صلاحیت و تشکیلات قضائی وظایف متذکره فوق ذریعهٔ شعب آتی اجراء مینماید :

ریاست تدقیق و مطالعات :

این اداره متشکل ازیکنفر رئیس و دونفر معاونین به عنوان آمر ادارهٔ مطالعات و آمر اداره تد قیق و یکعده اعضای مسلکی واداری میباشد که وظایف مسلکی را بمنظور تحقق احکام مندرج ماده ۱۰۴ـو۱۰۷ قانون اساسی و قوانین و مقررات منسلك بآن اجراء مینماید .

اداره تدقیق و مطالعات واجراآت‌خودراتحت اداره ورهنمایی رئیس تدقیق و مطالعات‌انجام می دهد .

اداره تدقیق :

این اداره تحت اثر آمر اداره تـدقیق فعالیت میکند به موجب مقررات مربوط تدقیق به حیث عمل متمم تفتیش شامل و ظایف غور وکنترول کلی اوراق و نتایج نظر یات تفتیش قضایی به منظور مـطالعه علل نـا رسایی های محاکم و قضات بالاثر بمنظور تثبیت مسؤولیت یا برائت تفتیش شدگـان وهمچنان تفکیک‌مسؤولیت تادیبی ازمسؤولیت محاکماتی مشمولین دوسیه و همچنان تردید دوسیه به منظور رهنمایی‌مزید مفتشین‌قضایی غرض تکمیل خلاهای تحقیق‌و تفتیش میباشد این اداره در قبال وظایف فوق وظایف‌تدقیق قضایی مو ضیو عاتیکه در اثر عرض مستقیم اشخاص حقیقی ویا حکمی به ستره محکمه مواصلت می ورزد ویا غرض غور به ستره محکمه مطالبه میشود و یا قضایا ییکه‌ایجاب تهیه راپور علمی فقهی وقانونی را از طرف شورای عالی قوه قضائیه را نیز اجرامی نماید.

آمریت تدقیق وظایف فوقرا ذریعه یکی‌از گروپهای مدققین انجام میدهد اداره تدقیق متشکل‌از سه گروپ مدققین مسلکی قضایی می باشد .

اداره مطا لعات :

این شعبه توسط آمر مطالعا ت‌اداره میشود ادره مطالعات وظایف محوله را ذریعه شعب آتی اجرا می نماید ..

الف ــ مدیریت عمومی تشکیلات وخدمات قضایی .
بــ اداره مرکز ستاژ ومطالعات قضایی .
جــ اداره ارتباط خارجه .
دــ اداره نشرات .
هـ ــاداره کتابخا نه .

الف ــ مدیریت عمومی تشکیلات وخدمات قضایی :

این مدیریت وظیفه دارد در مورد تامین هماهنگی تشکیلات محاکم ودوایر مربوطقوه قضائیه باتناسب حجم کار وظایفیکه اجرای آن مطابق به قانون ومقررات منسلک با آنها تفویض گردیده باتکای راپور اجراآت هریك واحصاییه های تدقیق مطالبه نموده و راپور اجراآت خود را از طریق رئیس تدقیـــق ومطالعات به آمریت عمومی اداری قوه‌قضاییه تقدیم دارد .

اخذ راپور محاکم تنظیم احصاییه هـای فقرات وارده ،تنظیم راپور عواید محاکم‌مطالعه راپور های محاکم مبنی بر عدم هما هنگـی پرسونل باحجم کاروسایر پیشنهادات‌محاکم راجع به بهبود وضع عمومی کار از طریـق این اداره اخذ وسپس تحلیل‌و مطالعه‌گردیده وراپور آن بـه آمریت عـمومی اداری قـوه قضائیه تقدیم میشود .

علاوه بران انجام یکعده خد مات تعلیمی واداره مرکز ستاژ ومطالعات قضایی ازطریق این شعبه صورت میگیرد این اداره درشروع هرسال از طریق توزیع فورمه های جامـع ومکمل به تشخیص اجراآت چگونگی نوعیت قضایا معلو مات تعداد فیصله ها وقرار های محاکم معلو مات ارزنده را فراهم می نماید.

بــ مرکز ستاژ و مطالعات قضایی :

این مرکز به منظور تربیه پرسونل‌قضایی ومسلکی بروفق نیاز مند یهای خاص قوه قضائیه و مسلك قضاء متناسب به اقتضاآت اجتماعی کشور در چوکات ریاست تدقیـق و مطالعات تشکیل گردیده استو درسـال ۱۳٤۷ عملا به‌فعالیت آغاز نموده است .

برای تنظیم امور اداری و تدریس این مرکز یکتعداد مامورین در چوکات مدیریت عمومی تشکیلات وخدمات قضایی فعا لیـت می نمایند .

اداره کورس وتنظیم فعالیت مسلکی آن به موجب قواعدی صور ت میگیرد که به شکل مقررات در سال ۱۳۴۹ طرح گردیده ودر ماه حمل سال مذکور در شماره اول مجله قضاء به نشر رسیده است.

مدت ستاژ قضایی درین مرکز یك سال ودوازده ماه می باشد که تاریخ آغاز و ختم آن همه ساله مطابق به شرایط عایده ازطرف ریاست تدقیق و مطالعات ابلاغ می شود.

تعداد شاملین کورس به حساب احصائیه هر سال از تاریخ تاسیس تاحال قرار ذیل است .

سال	پوهنځی حقوق	پوهنځی شرعیات	مدارس علوم دینی -قضایی-	مجموع
۱۳۴۷-	نزده-	دوازده-	چار -	سی و پنج - نفر .
۱۳۴۸-	پانزده -	نزده-	نــه -	چهل و سه - نفر .
۱۳۴۹-	هشت-	نــه -	شش-	بیست و سه- نفر .
۱۳۵۰-	هشت-	یازده -	سه -	بیست ودو-نفر
۱۳۵۱-	هفت -	شانزده-	سه -	بیست و شش - نفر .

فعالیت مرکز ستاژ قضایی درسال ۱۳۵۱

سال تعلیمی این مرکز در نیمه دوم سال ۱۳۵۰ شروع و در ختم اول سال ۱۳۵۱ انجام پذیرفته است. درین دوره به تعداد ۲۲ نفر فارغ التحصیل گردیده اند فارغان این دوره فعلا در محاکم ابتدائیه شرعی و محاکم اختصاصی ودیوانهای ریاست های محاکم ومحکمه عالی استیناف مرکزی به حیث عضو وقاضی ویـا راپور ترقضایی اجرای وظیفه می نمایند.

سال تعلیمی جدید درماه سنبله ۱۳۵۱ آغاز وطبق ماده چار مقررات مربوط به مرکز ستاژ مسئولین این دوره مرکب اند از فارغان شعبه قضایی پوهنځی حقوق هفت نفر فارغان پوهنځی شرعیات شانزده نفر و اول نمره های مدارس دینی سه نفر .

ستاژ قضایی شامل سه قسمت است:

قسمت اول را پرو گرام نظری تشکیـل میدهد که مطالعه قوانین فقهی دران تدریس میشود قسمت دوم پروگ رام را مطالعه وتحلیل فیصله های محاکم برهنمایی شش نفــر قضاتیکه دارای تجربه ممتد قضایی است احتوا میکند و قسمت سوم رابازدید از محاکم و مشاهدات اجراآت محاکم در امور مختلف قضایی احتوا میکند .

در قبال مرکز ستاژ قضایی درسال ۱۳۵۰ باساس ضرورت وایجاب مطابق به مقررات علیحده که طبق ماده یکصدو بیست ویك قانون صـلاحیت وتشکیلات قضایی وضع گردیده است کورس ستاژ محررین تاسیس گردیده و به فعالیت آغاز کرده فارغـان سال ۱۳۵۰ این کورس به تعداد بیست و دو نفر بودکه بعد از فراغت به محاکم توظیف گردیده اند.

دوره دوم این کورس در ماه میزان سال ۱۳۵۱ شروع ودر ماه سنبله ۱۳۵۲ به پایان خواهد رسید مشمولین سال ۱۳۵۱ این کورس چارده نفر می باشد .

اکثریت مشمولین کورس محرریـــــن را دارند گان شهادتنا مه های مدارس دینی و بکلوریای لیسه های مرکز وولایات کشــــور تشکیل میدهد اما در این مرکز برای اشخاصیکه در چوکات ماموریت قبلا داخل بوده و آرزوی داخل شدن بکورس را داشته باشند نیــز موقع داده میشود .

قسمت اول پروگرام محررین را مطالعات نظری درزمینه قوانین ومقررات مربوط با اجراآت محاکم تشکیل میدهند قسمت دوم آن ستاژ سه ماهه درمحاکم بمنظور آشنا شدن به نگارش وثایق فیصله واوراق مختلف معمول محاکم وهمچنان به منظور آشنایی ممتد نگارش و کسب معلومات عملی در امور اداره قضایی است علاوه بران درین مرکز یك کورس تقویه لسان انگلیسی درسال ۱۳۵۰ تاسیس ودرسال ۱۳۵۱ عده مشمولین این کورس که بعد از ساعات کار رسمی بان شامل می باشد به ۱۶ نفر بالغ میگردد درین کورس فن استفاده از ماشین تایپ نیز به مشمولین کورس آموخته می شود .

ج- اداره ارتباط خارجه :

این مدیریت به منظور تنظیم امداد های تکنیکی و فرهنگی که از طریق وزارت امور خارجه یاسایر دوایر حکومت از ممالک متحابه اخذ میشود و همچنان بمنظور رسیدگی وتحلیل راپور های امور تعلیمی محصلین افغانی درخارج ورسیدگی باامور اداری آنها تاسیس شده است .

ستره محکمه بادر نظر داشت اهمیت تربیه پرسنل قوه قضائیه در سال ۱۳۵۱ نیز مانند سالهای گذشته یکعده قضات وماموربن رابا استفاده از سکالر شپها وفیلو شپها بر وفق قواعد ی که برای این منظور بشکل مقررات وضع شده است بخارج اعزام نموده است .

انتخاب پرسنل که برای تحصیل ویا مشاهدات علمی وقضایی به خارج فرستاده میشوند توسط کمیته با صلاحیتیکه در راس آن مطابق لایحه مربوط یکی از قضات ستره محکمه قرار دارد صورت میگیرد .

تعداد قضات و مامورین قوه قضائیه که بااستفاده از سکالر شپها وفیلوشپها در خارج از سال ۱۳۴۷ به اینطرف تحصیل ویا مشاهدات نموده اند .

سال	مشاهدات	تحصیلی
۱۳۴۷	نــه	
۱۳۴۸	بیست و شش	هشت
۱۳۴۹	هجده	هفت
۱۳۵۰	هجده	پنــج
۱۳۵۱	هشت	پنــج

د- اداره نشرات :

این اداره به منظور توسعه معلومات قضات وکلیه اشخاصیکه بـه علوم حقوقی ومسایل قضایی علاقه دارند به نشر مطالب علمی حقوقی وفقهی تصاویب شورای عالی قوه قضائیه ومتحد المالهاییکه وجه حقوقی وعمومی دارد ونشر رویه های قضایی دیوان های تمییز و محاکم وهمچنان نشر تراجم کتب ارزنده علمی ،فقهی وحقوقی موظف میباشد.

برای نیل باین هدف بر علاوه نشرمطالب فوق در مجله قضاء کتب ورساله های ذیل نیز به السنه پشتو ،دری انگلیسی وفرانسوی طبع ونشر شده است .

کتبیکه په لسان پشتو نشرشده است:

په وروستی نیمه پیړی کښی دقضا تدریجی سیر دستری محکمه دمرکزتولنه تالیف.

په اسلامی فقـه کښی دعقوباتو فلسفه دسید حکیم کمال شنواری ژباړه .

خلور یاران دسیدحکیم کمام شنواری تالیف.

قرآن او ښځه دسیدحکیم کمال شنواری ژباړه

د ټولنه په تنظیم کښی دشرعی حدود واغیزه دعبدالباری غیرت تالیف .

کتبیکه به لسان دری طبع گردید:

سیر تکامل تدریجی قضاء در نیم قرن اخیر تالیف هیات مرکزی ستره محکمه .

اولین سیمینار روسای محاکم منعقده سال ۱۳۴۷ از انتشارات هیات مرکزی ستره محکمه

رهنمای معاملات تالیف عبدالکریم حقانی .

وضع حققی شرکت هادر افغا نستان تالیف دکتور محمد قاسم فاضلی .

نظام میراث تالیف پوهاند غلام محی الدین دری استاد پوهنځی حقوق وعلوم سیاسی .

مسئولیت مدنی در اسلام وقوانین وضعی تالیف عبدالله شجی .

هدایه شریف جزء اول ترجمه هیات مرکزی ستره محکمه .

اهم ادله اثبات در تشریع اسلام ودرقانون ترجمه عبدالواحد نهضت فراهی .

قانون به نفع شما است ترجمه عبدالکریم شادان

سیمینار روسا و قضات محاکم تجارتی منعقده سال ۱۳۴۹ از انتشارات هیات مرکزی ستره محکمه شرح قواعد عمومی مجلة الاحکام ترجمهٔ عبدالعلی شاه توخی .

شرح مجله الاحکام قسمت قضاء ترجمهٔ محمد صدیق راشد سلجوقی .

شرح مجلة الاحکام قسمت دعوی ترجمهٔ محمد صدیق راشد سلجوقی .

دومین سیمینار روسای محاکم ولا یات منعقده سال ۱۳۵۰ از انتشارات هیات مرکزی ستره محکمه .

مجموعه مقررات ولوایح ستره محکمه .

مجموعه متحد المالـهای قضایی واداری محاکم جلد اول بخشس دوم .

مجموعه متحدالما لهای قضایی واداری محاکم ،جلد سوم بخشس دوم .

هـ اداره کتابخانه :

به سلسله فعالیتهای انکشافی ستره محکمه زمینه تدویر یك کتابخانه مجهز به یکعده کتب ارزنده فقهی ،حقوقی قضایی وعلمی را فراهم نموده واخیرا کتابخانه مذکور راکه محتوی چار هزار و پنجصد جلد کتا بمربوط بـــه مسایل حقوقی وقضایی یا ممسایل مرتبـط بان در طبقه پایین عمارت ریاست محکمه ولایت کابل تاسیس نمود بادرك اهمیت یك کتابخانه مجهز برای ستره محکمه وکتابخانه های کوچکتر برای سایر ریاست های محاکم فعالیت وجریاندارد تا ا زانتشارات شرعـی حقوقی قضایی وکتب مفیده درساحات مذکور از منابع داخلی وخارجی استفاده به عمل آید.

کمیته مشورتی حقوقی :

اتخاذ تجاویز مقتضی به منظور تطبیـق صحیح قانون و جلو گیری از خطاهای احتمالی درتعبیر و فهم قـانون بـدون مداخله بـه موضو عات شامل صلاحیت قانونی محکمه در قضایای مشخص و ظیفه عمده این کمیته را تشکیل میدهد .

این کمیته که در جریان سال ۱۳۵۱شروع به فعالیت نموده تااخیر سال مزکور بیست ودو مراتبه جلسه داده و تجاویز مقتضی بهغرض رسیدن به هدف فوق اتخاذ وغرض اجراآت وشعب مختلف مخابر هکرده است .

ریاست تفتیش قضایی:

ادارهتفتیش قضایی در ردیف سایرادارات مرکزی ستره محکمه متشکل از یکنفر رئیس معاون و یکعده قضات بر جسته ذوالحکم به حیث اعضای مسلکی ویکعده مامورین اداری می باشد .

اعضای مسلکی واداری تفتیش قضایی وظایف خود را در چوکات گروپهای معینه اجراء می نمایند .

فعالیت گروپهای مفتشین قضایی متکی به قواعدی است که به حیث مقررات درسا ل ۱۳۴۸ وضع وبه نام لایحهٔ تفتیش قضایی مرعی الاجراء می باشد .

وظایف شعبه تفتیش قضایی بروفق مقررات مذکور عبارت از مشاهده بررسی و تحقیق اجراآت قضایی واداری محاکم مرکز ولایات ومحاکم ابتدائیه افغا نستان است .

تفتیش قضایی بدو جهات عملی میشود .

تفتیش عـا دی و تـفتیش اقتضا یـی

تفتیش عادی شامل برسی عمومی و میعادی کلیه امور قضایی واداری محاکم می باشند زیرا اجراآت محاکم باید حتما در ظرف یك دوره معین مورد باز رسی ومشاهده قرارگیرد تا چگونگی توافق اجراآت محاکم با قوانین مملکت مورد ارزیابی قرار گیرد .

تفتیش اقتضایی شامل قضیه یاقضایای معین اداری وقضایی یك محکمه معینی میباشد کهدر اثر شکایات اهالی ویا دراثررا پورهای وارده محکمهویادراثر تقاضا ریاست محکمه مربوط بررسی آن وعلم آوری درجراآت آن ضروری پنداشته میشود تفتیش در امور ویا جرایم ناشی از وظیفه د راجراآت قضایی ویا اداری محکمه ویا جعل وساختکاری دروثایق و دفاترمحکمه در اثر اطلاعا تمستند مراقبتی ویا دراثر ظهر دلایل مبنی بر نارسایی عمومی قضات مربوط یك امر حتمی می باشد .

مفتشین قضایی در امور محوله طبـــق طرزالعمل مندرج قاعد تفتیش قضایی اجراآت نموده واز اجراآت خود نزدآمریت عمومی اداری قوه قضائیه محکمه عالی قضات وقاضی القطات مسئولیت دارند .

ریاست تفتیش قضایی متشکل از چـار گروپ بوده ودر جریان سال ۱۳۵۱ نودویك محکمه را تفتیش نموده است .

اداره مربوط به مواخذه قضات :

این اداره با پیروی از احکام مندرج ماده نودونه وفقره سو مماده یکصدوهفت قانو ن اساسی و فقره اول مـــاده هفـت قانون تشکیلات وصلاحیت قضایی تحت اثر قاضی القضات یا آمر عمومی اداری قوه قضا ئیه اجرای وظیفه مینماید .

تعقیب واقامه دعوی جزایی علیه قضات واعضای محاکم درمورد جرایمیکه ناشی از اجرای وظیفه باشد شامل صلاحیت آمرو اعضای مسلکی اداره مزکور می باشد.درتمام مراحل تعقیب واقامه دعوی طرزالعملی که در قانون اجراآت جزایی قانون خاروالی وسایر قوانین پیش بینی گردیده پیروی میشود .

این اداره مرکب از یکنفر آمرودو نفرمساعدین مسلکی ویکعده مامورین اداری باشد خلاصه اجراآت این اداره در سال ۱۳۵۱ درمورد محاکمه وماخذ قضات وتادیب آنها.

سال	تعدادقضاتیکه به محاکمه‌سوق داده	تعداد قضاتیکه به جزاهای مختلف و یا تادیب محکوم گردیده .	تعداد قضا تیکه برائت حاصل کرده
۱۳۴۷ ـ	یکصدو بیست‌و شش	نود	سی‌و شش
۱۳۴۸ ـ	یکصد ویك	هفتادو نه	بیست‌ودو
۱۳۴۹ ـ	هفتاد وشش	شصت‌و شش	۱۰
۱۳۵۰ ـ	۴۰	۳۵	۵
۱۳۵۱ ـ	۴۱	۳۹	۲

ریاست تحرایرات ومراقبت

این ریاست در ردیف تشکیلات آمریت عمومی اداری قوه قضائیه همزمان با تاسیس ستره محکمه آغاز به فعالیت نموده و ادارات تحریرات عارضین و مراقبت جزء تشکیـــل آن می باشد و متکفل ایفای وظایف آ تـی است :

الف ـ رسیدگی از امور تحریری و انشایی
۱ـ دفتر قاضی القضات .
۲ـ دفتر آمریت اداری قوه قضائیه .
۳ـمکاتبات ارتباطی با دوایر ذیعلاقه‌قوای اجرائیه ومقننه .
٤ـ مکاتبات ار تباطی با ریاست های محاکم ودوایر زیعلاقه قوه قضائیه .
۵ـابلاغ احکام واوامر وهدایات بـــــه محاکم و دوایر مربوطبه ستره محکمه.

ب ـ رسیدگی از امور عارضین :
۱ـ تهیه وثبت‌احکام‌بعرایض وارده‌یومی.
۲ـ رسید گی به مطالعات ودر خواستهای تبدیلی های محکمه .
۳ـ ابلاغ تبدیلی های محکمه به مراجـع ذیعلاقه . ...
٤ـ ابلاغ و اخبار نظرات کمیته هـــا ی مشورتی به مراجع استهدا کننده .
۵ـ واقعهٔ نگاری گزار شنامه های لازم .

ج ـ ریاست تحریرات مطابق به لایحهٔ وظایف مکلفیت دارد تا برای ارزیابی بهتـر وتقدیر از خدمات و فعالیت های ادوار کار پرسونل قضایی‌واداری قوه‌قضائیه وشناسایی خوبتر اشخاص از نگاه حالات مدنی لیا قت درجات علمی خدمات‌وتالیفات‌وآثارچگونگی‌ایفای خدما ت‌که دروظایفی که متصدی آن بوده‌و دفاتر جدا گانه بهر یك از منسوبین ترتیب که‌عندالموقع ترفیع ،تبدیلی مکافات ومجازات نتایج تفتیش عادی سالانه نتایج تفتیـــــش اقتضایی فیصله های محکمه عالی قضات‌نظرات آمران وسایر انعکا ساتیکه مدلل ومحقق‌باشد به دفتر مذکور معامله میگردد .

نکا تیکه فوقا باختصار از آن تذکر بعمل آمد ازوظایف مربوط به‌ریاست تحریــــرات ومراقبت می باشد .

اجراآتیکه در سا ل۱۳۵۱ ریاست مزکور انجام داده حاوی ارقام زیر می باشد .
هدایات صادره در باره مو ضو عات فوق (۱۲۰۲۱) موضوغ تعداد احکام صا دره‌توسط عرایض (۸۵۳۱) موضوغ .

ریاست اداری :

این ریاست در چو کات تشکیلات ستره محکمه تحت اثر آمر عمومی اداری قوه‌قضائیه اداره ورهبری‌می شود .

ریاست اداری به حواله واجرای معا شی وحقوق مامورین و تنظیم امور مربوط بان اجرای مصارف نقدی ،بیمه ،حساب ،تقاعــد مامورین پرداخت سفریه های داخلی‌وخارجی تادیه حقوق قرار داد ی ها، صدور تخصیص عادی وانکشا فی به ولایا ت‌تنظیم امـور حسابی قوه قضائیه موظف می باشد حفــظ روابط ستره محکمه با حکومت در جهات‌پولی وبودجوی ازطریق‌این‌اداره بعمل می آید .

ستره محکمه

نیاز مندی های شعب مسلکی قضایی ازلحاظ خدمات داخلی تعمیرات تجهیزات ولوازم از طرف این اداره مطالعه گردیده وبه غرض رفع آن تجویز اتخاذ می شود .

ریاست اداری وظایف فوق الزکر راتوسط شعب آتی انجام میدهد :

مدیریت محاسبه
مدیریت خد مات
مدیریت بودجه .
مدیریت کنترول
مدیریت تعمیرات
مدیریت آرشیف

(بودجۀ ستره محکمه در سال) (۱۳۵۰)۱۳۵۱ اصل بودجه عادی که از شوری منظور ۱۷۵ ۱۵۳ ۶۹ ــ افغانی ۷۱۰۰۰۰۰۰ افغانی شده است .

اصل بودجۀ انکشافی داخل منظوری شورا ۲۵۰۰۰۰۰ افغانی ۳۰۰۰۰۰۰ افغانی مجمو غ بودجۀ عادی انکشافی داخل منظوری شورا ۱۷۵ ۱۵۳ ۹٤ــ افغانی ... ... ۱۰۱ــ افغانی.

طرح بودجۀ ستره محکمه برای سال ۱۳۵۲ ــ شامل مبلغ هفتادو یك ملیون بودجه عادی و مبلغ سی ملیون بودجۀ انکشا فی می باشد.

خلاصه اجرا آت این ریاست :

بتاسی از اصل بهبود وضع اداره قضایی در ساحۀ تعمیرات از بودجه انکشافی وبودجه عادی توجه بیشتر مبذول گردیده و اعمار تعمیرات اداری محاکم واعمار تعمیرا ت رهایش قضات درولسوالیها وولایات اقدام نموده است که قسمت اعظم تعمیرات محاکم ولایات ومرکز روباتمام است ونیز به منظورجلوگیر ی ازفشارزیاد بالای بودجه دولت بعوض اعمار یك تعمیر جدید برای مقر ستره محکمه به ترمیم قصر دارالامان اقدام نموده وانتظار میرودکه درجریان سال ۱۳۵۱ ــ کار ترمیم آن خاتمه یابد .

فهرست تعمیرا تیکه تکمیل شده و یا تحت ساختمان است :

محل اعمار	تعمیر داخل پروژه	تعمیرات تکمیلی و تحت سا ختمان
ولایت کابل	یازده تعمیر	هفت تعمیر
رر کنــر ها	هجده رر	هجده رر
رر لغما ن	سیزده رر	سیزده رر
رر کا پیسا	شش رر	شش رر
رر بغلان	پانزده رر	شش رر
رر کندز	هفده رر	یــازده رر
رر تخار	دوازده رر	هشــت رر
رر پروان	دوازده رر	هشــت رر
رر بد خشان	نــه رر	هفــت رر
رر سمنگان	ده رر	هشــت رر
رر بلــخ	دوازده رر	ســه رر
رر جوز جان	ده رر	ده رر
رر فا ریاب	نــه رر	نــه رر
رر هرات	چهارده رر	چهــار د ه رر
رر غورات	شش رر	شش رر
رر فــراه	ده رر	هشــت رر
رر نیمــروز	سه رر	ســه رر
رر هیلمنــد	هشت رر	هشــت رر
رر کند هار	دوادزه رر	دوازده رر

در زابـل	شش در	ـ٦	تعمیر
در غزنـی	هفت در	ـ٧	در
در وردك	ده در	ـ١٠	در
درارزگان	شش در	ـ٦	در
در باد غیس	شش در	ـ٦	در
در پکتیـا	بیست‌وشش در	ـ٢٢	در
در ننگرهار	هجده در	ـ١٨	در
در بامیان	تاکنون نقشه شهری تثبیت نشده است.		

در لوگـر	سیزده در
لوی ولسوالی شنوار	تا کنون نقشه شهری تثبیت نشده است .
لوی ولسوا لی کتواز	تاکنون نقشه شهری تثبیت نشده است .

یکتعداد ولسوا لیهاییکه نقشه شهری ندارند تا کنو ن تعمیرات آنها آغاز نگردیده امابه علت اینکه یکعده محاکم وولسوالیهاازنگاه نداشتن جای مواجه به مشکلات گردیده اندبه اساس تجویز ریاست شهر سازیو موافقه ولایت مربوط چنین تصمیم گرفته شیدتا عجالتاً نقشه های ارزان قیمت ترتیب ودر محلی که از طرف اهالی وولسوا لی‌آنجا بشمول‌قاضی منطقه تعیین میشود مطابـق‌نقشهٔ مذکور باعمار تعمیرات محاکم ورهایش قضات اقدام به عمل آید .این تجویز درتعمیرات محلات آتی تطبیق گردیده است.

ولسوالی دوشی ولایت بغلان

ولسوا لی جرم‌ولایت بد خشان

ولسوالی قلعهٔ زال مربوط ولایت کندز

ولسوالی ینگی قلعه ولایت تخار

ولسوالی اشکمشن ولایت تخار .

گزشته از آن‌ریاست اداری ستره محکمه‌توانسته است تا در پهلوی اعمار تعمیرات جدید به ترمیم یکعده تعمیرا تیکه درسابق از طرف حکومت اعمار گردید مو ضرورت‌به ترمیم داشتند اقدام بدارد .

تعمیرا تیکه‌تااخیر سال پنجاه ویك‌تکمیل‌گردیده و یا تحت سا ختمان می باشد..

سال	تعـداد	مبلغ
١٣٤٧ ـ	نزده تعمیر	١٥٠٠٠٠٠٠ـ افغانی
١٣٤٨ ـ	سی‌ودو در	٢٥٠٠٠٠٠٠ـ در
١٣٤٩ ـ	چهل‌ونه در	٢٨٥٠٠٠٠٠ـ در
١٣٥٠ ـ	شصـت در	٢٥٠٠٠٠٠٠ـ در
١٣٥١ ـ	چهل ونه در	٣٠٠٠٠٠٠٠ـ در
مجمو غ ـ	دو صدونه در	١٢٢٥٠٠٠٠٠ـدر

ازجمله پول‌فوق مبلغ (٣١١٦٤١١٩)افغانی‌ازمدرك بودجهٔ انکشافی بمنظور ترمیم‌واصلاح مجدد قصر دارالامان تعدیل و تمویل گردیده‌است .

علاوه بران خدمات آتی نیز در ظرف سال١٣٥١ صورت گرفته است :

تعمیر جدید محکمهٔ ولایت‌کابل که دراوایل‌سال ١٣٥١ تکمیل وطرف استفاده آن محکمه قرار گـرفته است نـقشهٔ ساختمان محـکمه‌استیناف عالی مرکز باعمارت مرکـز ستاژو مطالعات قضائی تحویلخانه وورکشاپ وگاراج‌های مربوط که قرار است درجوار ساحهٔباغ دارالامان اعمار گـردد ، تـکمیل و قـرار دادساختمانی این عمارت با دستگاه ساختمانـی افغانی عقد گردیده است .

یکچاه عمیق در باغ قصر دارالامان ونصب واتر پمپ باتجهیزات لازمه و نهال شانی باغ دارالامان دو طرفه دارالامان وات از مینار عبدالوکیل خان تاقصر دارالامان وکانکریت پیاده روهای داخل باغ قصر وسرك مقابل موزیم تکمیل شده است .

یکعده مبل و فرنیچر ووسایل و لوازم دفترداری برای محاکم و دوایر مربوط خریداری وتهیه گردیده است .

ریاست ذاتیه :

استخدام، تقرر، تبدیلی ، ترفیع، تقاعدوعزل* قضات وسایر کارکنان قوه قضائیه ازطریق این اداره مطابق به قانون تشکیلات وصلاحیت قضایی وقانون مامورین دولت ومقررات مسلکی بهآن اجرا میشود همچنان سایر امور مربوط به اجیران ومستخدمین بروفق مقررات دولت از طریق این اداره تنظیم می‌شود علاوه برآن امور مربوط به تهیه کوپون ومواد ارتزاقی وبیمه صحی ومساعدت های مالی را به قضات مامورین ومستخدمین قوه قضائیه اجرا می نماید.

در رأس این اداره یکنفر رئیس قرار دارد وامور مربوط را توسط شعب استخدام سوانح وثبت دارایی اداره واجراء می نماید .

تعداد قضات ، مامورین وسایر کارکنان قوه قضائیه :

سال	قضات ذوالحکم	مامورین اداری	سایر کارکنان	شاملین کورس ستاژ و محصلین قضایی در خارج
۱۳٤۷	۵۱۳ نفر	نهصدوبیست نفر	پنجصدو هفادونه نفر	سی‌وسی نفر
۱۳٤۸	۵۱۳ نفر	نهصدوبیست نفر	پنجصدو هشتادو دو نفر	چهل‌وسه نفر
۱۳٤۹–	۵۲۸ نفر	هشتصدونودودو نفر	پنجصدو نودو چار نفر	پنجاه‌ویك نفر
۱۳۵۰	۵۲۸ نفر	هشتصدونودودو نفر	ششصدو چهل‌ونه نفر	بیست‌وچار نفر
۱۳۵۱–	۵۲٦ نفر	نهصد وسی‌وپنج نفر	ششصدو پنجاه ویك نفر	بیست‌وهفت نفر

خلص اجراآت این ریاست در سال ۱۳۵۱:

	تبدیلی	تقرر	تقاعد
قضات	۱۰۵	۳۲	۱۱
سایر مامرین	۱۵۱	۱۵	۱٤

مقام عالی تمیز :

مقام عالی تمیز به‌حیث رکن اصلی ستره محکمه مرجع قضایی محسوب میشودو احکام وفیصله های دیوانهای این مقام قطعی وواجب التعمیل می‌باشد باستثنای حکم به مرگ که تعمیل آن مربوط به توشیح پادشاهی میباشد.

مقام عالی تمیزدارای سه‌دیوان می‌باشددیوان معاملات و جزا مقام عالی تمیز .

صلاحیت این دیوان شامل رسیدگی به دعاوی حقوقی افراد و آنعده قضایای جزایی است که شامل صلاحیت دیوان حقوق عامه نمی باشد .

این دیوان مرکب است ازهفت نفر قاضی متشرع فقه حنفی که به قوانین مرعیه نیز معلو مات کافی دارند و همچنین دارای سابقه وتجربهٔ قضایی میباشد .

دیوان معاملات وجزا که درعین حال به دو شعبه جزایی وحقوقی منقسم میگردد به ریاست یکی از قضات ستره محکمه که برای مدت سه سال توسط قاضی القضات تعیین میگردد تشکیل جلسه میدهند دوره توظیف رئیس دیوان بنابر صوابدید قاضی القضات تمدید شده می تواند .

رئس این دیوان بناغلی مولوی عبدالبصیر بوده واعضای آن عبارتند از :

بناغلی محمد حبیب ، بناغلی شندیگل بیان ، بناغلی میر عبدالحلیم ، بناغلی فضل‌الله ، بناغلی احمد گل .

این دیوان دارای اداره تحریرات که بدو شعبه معاملات وجزاء وظایف اداری آنرا اجراء می نمایند .

خلاصه اجراآت این دیوان در ظرف نه‌ماه اول سال ۱۳۵۱ :

نوعیت دعاوی	تعداد فقرات
موضوعات جزایی	**۲۴۴۱-فقره**
موضوعات معا ملاتی	۲۰٤ -فقره .

دیوان حقوق عامه مقام عالی تمییز :

این دیوان مرکب از سه نفر قاضی ، سابقه دار وبا تجربه می باشد ریاست‌این دیوان نیزبعهده یکی‌از قضات ستره‌محکمه‌می باشد که ازطرف‌قاضی القضات برای سه‌سال باین وظیفه توظیف میشود و قابلیت توظیف مجدد را داراء می‌باشد .

این دیوان صلاحیت رسیدگی به‌تخلفات وجرایم متذکره‌قانون جزای جرایم مامورین وجرایم علیه امنیت و منفعت عامه و جرایم قاچاق جرایم ترافیکی جرایم سیاسی و جاسوسی جرایم مطبو عات ورسیدگی بـه **جرایمی راکه قانون بآن تفویض نموده‌دارد.**

از ماه میزان یکهزار سه صدو چهل‌ونه- باینطرف ریاست این دیوان بعهده بناغلی **مولوی عبدالله صافی قاضی ستره محکمه بوده واعضای آن عبارت اند از :**

بناغلی میر عزیز الحق ضعیفی‌بحیث‌عضو.
بناغلی عبدالغفور امیری به‌حیث عضو .
بناغلی حشمت‌الله سراج‌به‌حیث عضو .

اجراآت این دیوان‌در جریان سال ۱۳۵۱:

نوعیت فقرات	تعداد فقرات
فیصله حقوق‌عامه	**ده-فقره**
فیصله جزائی	**چهل‌وپنج-فقره**
قرار قضائی	**شصت-فقره**
مجموع	پنجصدو هفتادو چار-فقره.

دیوان تجارت :

این دیوان مرکب از سه نفر قضات با تجربه وسابقه دار **قضایی میباشد و ریاست** آن به عهده یکی از قضات ستره محکمه‌است **که‌از طرف قاضی القضات برای مدت‌سه سال** توظیف میگردد این دیوان قضایای تجارتی را مطابق احکام قانون اصول محاکمات‌تجارتی وقانون تجارت تحت‌رسیدگی قرار داده‌فیصله **محکمه استینافرا تایید و یا نقض میدارد وهمچنان سایر قرار های فرعی مر بوط به** صلاحیت محاکم تجارتی **را مورد رسیدگی** قرار دا ده قـرا **ر قطعی صادر مـی نمایـد**

ریاست این دیوان را بناغلی محمدموسی اشعری به عهده دارد واعضای آن عبارتنداز: بناغلی محمد یاسین پنجشیری به حیث عضو .

بناغلی محمد طاهر کشاورز به‌حیث‌عضو.

این دیوان در نه ماه اول سال ۱۳۵۱ به تعداد سیزده فیصله ویازده قرار قضایی را صادر نموده‌است.

محکمه عالی قضات :

رسیدگی به تخلفات ناشی ازوظیفه قضات درین محکمه به‌عمل می‌آید این‌محکمه‌که‌متشکل **از سه نفر قضات ستره محکمه می باشدتوسط** قاضی القضات برای یکسال **توظیف میشوند**

اعضای محکمه عالی قضات در **پهلوی رسیدگی به‌وظایف که‌درین‌محکمه بآنهاتفویض** شده است سمت دیوانهای مقام عالی تمییز را نیز دارند .

اسمای رئیس واعضای این محکمه :

بناغلی مولوی فضل‌الرحمن به‌حیث‌رئیس.
بناغلی محمدموسی اشعری به حیث‌عضو.
بناغلی غلام علی کریمی‌بحیث عضو .

اجراآتیکه که‌در طرف سال ۱۳۵۱ درین محکمه بعمل آمده :

درسال ۱۳۵۱ **دوسیه های مجاکماتی‌وتادیبی یکعده قضات متخلف ازطریق ریاست تفتیش** قضایی واداره مدعی العمومیت قوه‌قضائیه غرض فیصله وتعین جزای انظباطی به دیوان عالی‌محکمه عالی قضات واصل ودر نتیجه‌به **موجب فیصله و تصاویف مقام موصوف‌دونفر** بمدت یکنیم یکنیم سال حبس ودونفرقاضی بطرد از مسلك قضاء وهفت نفر قاضی به تعطیل ملازمت و چار نفر بـه جـرایم نقدی وبیست‌و چار نفرقاضی **به مجازات** تادیبی ودونفر قاضی برائت حاصل‌نموده‌است .

ستره محکمه

اجرآت پنجساله محکمهٔ عالی قضات :

سال	تعداد قضاتیکه به‌جزاهای مختلف ویا تادیب محکوم شده اند :	تعداد قضاتیکه برائت حاصل نموده‌اند:	مجموع
		سی‌و شش‌قاضی	یکصدوبیست‌وشش‌قاضی
۱۳۴۷ـ	نـــود ـ قاضی	بیست‌و دوـ رر	یکصدو یك رر
۱۳۴۸ ـ	هفتاد نـه رر	ده ـ رر	هفتادو شش ـ رر
۱۳۴۹ـ	شصت‌و شش ـ رر	پنـج ـ رر	چهـل ـ رر
۱۳۵۰ ـ	سی‌و پنـج ـ رر	دو ـ رر	چهل‌و یك ـ رر
۱۳۵۱ ـ	سـ ی و نـه ـ رر	جمعا :	سه صدو هشتادوچار ـ قاضی

دیوان تنازع صلاحیت‌حوزوی وموضوعی :

مطابق به حکم ماده یازده قانون تشکیلات وصلاحیت قضایی این دیوان متشکل‌از سه نفر قاضی ستره محکمه بوده واز طرف‌قاضی‌ـ القضات برای یکسال انتخاب میشوند ایـن دیوان‌عندا لایجاب تشکیل جلسه میدهد و احکام قطعی را راجع به تعیین‌محکمه بـــا صلاحیت در موضو عات متنازع فیه‌مربوطبه صلاحیت حوضوی و موضوعی محاکم صادرمی نماید .

رئیس این دیوان بناغلی پوهندوی غلام علی کریمی و قضات آن عبارتنداز :

بناغلی محمد موسی اشعری .بناغلی‌فضل‌ـ الرحمن شنو اری.

این دیوان در نه ماه‌اول سال پنجاه ویك به‌صدور شانزده قرار قضایی اقـدام نموده است .

محکمه استیناف عالی مرکزی :

این محکمه که مقرآن به‌حکم‌ماده سی‌وپنج قانون صلاحیت و تشکیلات قضایی در شهر کابل تعیین‌شده است قضا یای را مـورد رسیدگی قرار میدهد که مرحلهٔ ابتدائیه آن در ۳۲ محکمه ولایات مورد رسیدگی قرارگرفته ودر بارهٔآن فیصله ابتدائیه صادر شده باشد این محکمه دارای دیوان های ذیل است

دیوان جزاء :

این دیوان جرایم وظیفوی ماموریـــن‌و مستخدمین و اجیران و جرایم مطبوعات و جرایم قاچاقرا استینا فارسیدگی‌مینمایند .

دیوان حقوق عامه :

این دیوان قضایای متنازع فیه‌مالیاتـی بین افراد ودولت دعاوی حقوقی واداری بین اداره وافراد دعاوی استملاك ومنازعات‌مربوط *

* به‌انتخابات شوری وشاروالیها ولایت‌جرگه‌ها را استینا فا مورد رسیدگی قرار میدهند .

دیوان تجارت :

این دیوان موضو عات متنازع فیه تجارتی وکار گر را استینافا رسیدگی می نماید.

دیوان ترافیك :

درسال ۱۳۴۸ نظربه اینکه قضایای ترافیکی آمیخته باعلم وفن‌و تخنیك وقواعد عبور و مرور بوده طبق‌گزارش رویه هـای قضایـی محاکم فیصله محاکم ابتدایه در زمینه‌قناعت بخش‌نبوده دیوان خاص ترافیکی در محاکم ولایات ومحکمه استیناف عالی مرکزی‌تاسیس گردیده و صلاحیت محاکم ابتدائیه در حـل و فصل قضا یای ترافیکی سلب‌گردید .

دیوان مواد مخدره :

نظر به مشکلات رو ز افزو نیکه‌از رهگزر قاچاق ودادوستد مخدرات وجرایمیکه ازیـن ناحیه نشات میکند تاسیس شده است.

به اساس پیشنهاد حکومت تاسیس یـــك دیوان اختصاص دریـن ساحه خاص ضروری پنداشته شده موجودیت آن ازنگاه کمك به حفظ پرستیژ بین‌المللی افغا نستان وهویدا ساختن این‌امر که افغانستان دریـن زمینه اقد مات جدی وموثری می نماید سودمند وبلکه ضروری می باشد .

حکومت افغا نستان به منظور مجادله با فعالیت های غیر مشروع درساحه مخدرات تصمیم گرفته تابه اقدا مات لازم متو صـل گردیده و برای بر آوردن این مامول اشخاص وپرسونل لازم تربیه نماید . چنانچه دریـن زمینه حکومت با مقامات بین‌المللی و کشور

های دوست خاصه کشور هاییکه از شیوع مخدرات بیشتر متضرر شده اند داخل تماس گردیده است .

پیشنهاد یهٔ فوق باتکاء امریهٔ تاریخی ۲۷-۲-۱۳۵۱ -آمریت عمومی‌اداری قوه‌قضائیه به‌شورای عالی قوه قضائیه تقدیم وبالاثر در جلسه مورخ ۱-۳-۱۳۵۱ چنین تصویب بعمل آمد .

(از آنجاکه تولید، خرید و فروش تورید حمل انتقال صدور و نگاهداشت مواد مخدره طی چند سال اخیر افزایش یافته و با لاثر دوسیه های وارده چه از حیث کمیت وچه از حیث‌کیفیت کسب اهمیت نموده و بتأسی از این اصل‌که افغانستان جزء جامعهٔ بین‌المللی بوده ودر مجادلات با جرایم مخدرات چنان سهم مؤثری بگیردکه‌انطباق باروش بین‌المللی داشته باشد . ستره محکمه بادر نظر داشت ملاحظات فوق وبه اساس پیشنهاد حکومت بتأسی از حکم مند رج ماده -۴۷- قانون صلاحیت و تشکیلات قضائی چنین مقرر میدارد :

با پیروی از مادهٔ -۱۰۴- قا نون اساسی مقررا ت علیحده به منظور توحید مرافق‌قضائی‌وتوحیدطرزالعمل محاکمه‌باستفاده‌از صلاحیت مندرج ماده -۱۲۱- قانون صلاحیت وتشکیلات قضائی وضع نماید .

مقرراتیکه در این ساحه وضع میگردد بمنظور توحید مرافق قضائی وتوحید طرزالعمل محاکمه از طرف دیوانهای جزای مامورین ریاست های محاکم مورد تطبیق قرار داده شود .

باتکای فقره به‌مادهٔ سوم قانون صلاحیت وتشکیلات قضائی :

عجالتاً دیوان خاص برای رسیدگی جرایم مربوط به مخدرات در مرحلهٔ ابتدائیه نسبت اینکه عدهٔ زیاد چنین جوایم در ولایت کابل رخ میدهد و اهمیت قضایای که در ولایت کابل ار تکاب شده است بتناسب سایر ولایات بیشتر است برای ولایت کابل تأسیس شود .

این دیوان مرکب از سه نفر قاضی بوده رئیس دیوان جزای مامورین ریاست محکمهٔ کابل بحیث رئیس دونفر اعضای دیگر دربست رتبه۴ بحیث اعضای قضائی و یکنفر ماموررتبه ۷ ویکنفر تایپست بحیث رکن اداری دیوان اختصاصی مذکور ایفای وظیفه نماید .

در مر حلهٔ استیناف دیوان اختصا صی جرایم مربوط مخدرات متشکل است از سه نفر قضات به ترتیب آتی :

رئیس محکمهٔ عالی استیناف مرکزی بحیث رئیس دونفر قضات به رتبه های سوم بحیث اعضای قضائی ویك نفر مامور رتبه‌هفت‌یکنفر تایپست بحیث رکن اداری .

آمریت عمومی اداری قوه قضائیه تکالیف جدید بود جوی را سنجش نموده با حکومت تماس حاصل نماید تا پول مذکور را ازمدرك احتیاط جدیداً تمویل نماید والی زمان مواصلت پول مذکور تدابیر خاص برای‌تمویل مذکور اتخاذ نماید .

آمریت عمومی اداری قوه قضائیه باحکومت در تماس شده تالست ممنوعات‌را بشمول‌مواد مخدره مستند به بند مادهٔ اول قانون انسداد قاچاق اعلان نماید .

آمریت عمومی اداری قوه‌قضائیه درحصهٔ‌طرح مقررات بمنظور توحید طرزالعمل محاکمه‌و

توحید مرافق قضائی درین ساحه اجرا آت نموده طرح ابتدائیه را به غرض طی مراحل قانونی بشورایعالی قوه قضائیه رویت‌بدهد.

آمریت عمومی اداری قوهٔ قضائیه بمنظور فعال ساختن این دیوانهای‌خاص تدابیرمقتضی اتخاذ نماید .

صلاحیت های محکمهٔ عالی استیناف مرکزی:

صلاحیت دیوانهای فوق بموجب حکم مادهٔ -۴۱- قانون تشکیلا ت و صلاحیت قضائی شامل و رسیدگی بر دعاوی است که دیوان مربوط محکمه ولایت بحیث محکمه ابتدائیه دراِن صدور حکم نموده و را جع بآن قانوناً استیناف طلبی مجاز بوده و صورت گرفته باشد .

ستره محکمه

بموجب مادهٔ -٤٢- قانون مـذکور محکمه‌استیناف تمام حالات وکوایف دعوی را مجدداً تحت غور گرفته فیصله های محاکم تحتانی‌را تائید، نقض، تردید ویا تعدیل‌کرده‌میتواند. محکمهٔ استیناف مانند سایر محاکم دارای‌رکن اداری میباشد که وظایف مامورین اداری آن توسط لایحهٔ جداگانه تعیین گردیده .

درهریك از دیوانهای محکمه استینافاقلاسه‌نفر قاضی صدور حکم مینماید .
ریاست این محکمه به‌عهده بناغلی‌محمدانورواحدی میباشد .
تعداد قضات ومامورین وکارکنان محکمهٔعالی‌استیناف مرکز :

سال	تعداد قضات	تعداد مامورین اداری	تعداد سایرکارکنان
۱۳۵۰	۱۵ــنفر	۱۸ــنفر	۱۳ــنفر
۱۳۵۱	۱۸ــنفر	۱۷ــنفر	۱۹ــنفر

خلاصهٔ اجراآت پنج سالهٔ محـکمه عالـی‌استیناف مرکزی :

سال	نوعیت اجراآت	جزاء	حقوق‌عامه	تجارت	ترافیك	مخدرات
-۱۳٤۷-	فیصله	٤۸۷	٦	۲۱	٤۹۱	—
	قــرار	۱	۲	—	—	—
	فیصله	٥٥۸	۸	۳۳	٤۰۲	—
-۱۳٤۸-	قــرار	۱۱۲	۱	—	۱۰۹	—
	فیصله	۳۹۲	٦	۲۹	٤۷۰	—
-۱۳٤۹-	قــرار	۱۳۹	٥	۹	۲٦٦	—
	فیصله	۳۳۱	۸	۲۷	٤٤۷	—
-۱۳۵۰-	قــرار	۱۳۹	٥	۹	۲۸۳	—
	فیصله	۳۷٦	۱٦	۷٥	٤٦۷	۱۱
نه‌ماههٔ۱۳۵۱	قــرار	۱٦٤	٦	۷	۲۹۰	٥

دیوان جرایم مواد مخدره در سال ۱۳۵۱ تاسیس گردیده است .

محاکم ولایات :

بتأسی از قانون صلاحیت وتشکیلات‌قضائی وباپیروی ازقانون تشکیلات اساسی افغانستان درهریك از ۲۸ــولایت افغانستان محکمه‌ای بنام محکمه ولایت موجود است که‌به شمول لوی ولسوالی ها تعداد ایـن ریاست های محاکم بر ۳۲ ریاست میرسد .

رئیس هریکی‌از محاکم‌ولایات نظربه‌پیشنهاد آمـرعمومـی اداری قـوهٔ قضائیه و تصویـب شورایعالی قوه قضائیه و صحهٔ پاد شاه برای مدت سه سال مـقرر میشود ورئیس محکـمه لوی ولسوالی به پیشنهاد آمر عمومی اداری ومنظوری قاضی القضات تعیین میگردد .

این محاکم دارای چندین دیوان است :

قضایائیکه در دیوان های مربوط این‌محاکم ابتداء رسیدگی میشود مرحلهٔ استینافیهٔ آن*

*بمحکمه عالی استیناف مرکزی صورت میگیرد این محاکم در حالیکه قضیه را استینافاً دایر میکند تمام حالات وکوایف دعوی را مجدداًتحت غور قرار داده و فیصلهٔ محاکم ابتدائیه راتائید نقض ، تردید یا تعدیل نموده میتواند .

وظایف دیوانهای مختلف محکمه بموجب مادهٔ ٤٤ و٥۲ ــقانـون تشکیلات وصلاحیـت قضائی مشخص‌گردیده است . توظیف یکنفر به عضویت دردو دیوان بامر رئیس محـکمه مرافعه عندالضرورت صو رت گرفته میتواند درغیرازقضایای فوق‌قاعدتأریاست‌محکمه‌حیثیت محـکمه استیناف را در بـرابـر محاکـم ابتدائـیه حـو ز ه قـضا ئـی مـر بـو ط خود داشته فیصله های محاکم تحتانی‌راتائید نقض تردید یا تعدیل مینماید .

موضوعاتیکه درسال ۱۳۵۰ ونه ماه اول سال ۱۳۵۱ در محاکم ولایات حل و فصل گردیده :

سال	دعاوی جزای عادی	امنیت عامه وجزای مامورین ومخدرات	ترافیکی قضایای	حقوق دعاوی	حقوق عامه	تجارتی	مجموع
۱۳۵۰	۴۰۲۷	۱۰۴۰	۲۴۱	۴۳۲	—	۱۸	۵۸۷۷
۱۳۵۱	۳۰۰۰	۸۹۶	۱۸۹	۳۶۰	—	۶۹	۴۵۷۲

محاکم ابتدائیه :

بموجب احکام فصل پنجم قانون تشکیلات وصلاحیت قضائی به استثنای موضوعاتیکه صورت میگیرد .

رسیدگی بآنها از صلاحیت دیوانهای ریاست های محاکم ولایت میباشد صلاحیت محاکم ابتدائیه شامل رسیدگی به کلیه دعاوی حقوقی وجزائی میباشد که در محضر آنها اقامه میشود فیصله های محاکم ابتدائیه در مواردا تی قطعی است :

در صورت قناعت طرفین دعوی بحکم محکمه ابتدائیه و یادر صورت انقضای مدتیکه قانوناً جهت استیناف خواهی تعیین گردیده .

در صورتیکه ارزش مدعا بها بیشتر از پنج هزار افغانی نباشد .

هرگاه در مورد قبا حات حکم به عدم سمع صادر شده باشد .

در داخل حوزه هریك از محاکم ولایات چندین محکمه ابتدائیه وجود دارد و تعداد موجودهٔ محاکم مذکور در سراسر کشور به ۲۱۶ محکمه بالغ میگردد در محاکم ابتدائیه یك نفر قاضی ودو نفر عضو مؤظف میباشد دران محالاتیکه کارآن ایجاب دو عضو رانتماید یك عضو مسلکی تعیین میگردد .

محاکم ابتدائیه دارای یك دفتر اداری است که امور مربوط را تحت نظر قاضی محکمه وارسی واجراء مینماید .

موضوعاتیکه در محاکم ابتدائیه (ولسوالیها) سال ۵۰ و ۹ ماه اول سال ۱۳۵۱ حل وفصل گردیده :

سال	دعاوی حقوقی	دعاوی جزائی	مجموع
۱۳۵۰ــ	۲۶۱۴	۶۸۳۹	۹۴۵۳
۱۳۵۱ــ	۲۵۰۹		

محاکم اختصاصی :

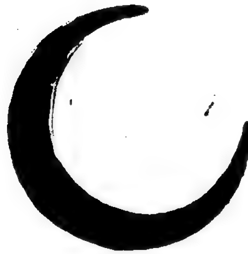
این محاکم عبارت است از محاکم اطفال مامورین مرکزی کابل تجارتی کابل، کندهار وهرات بموجب حکم فقرهٔ ب ماده ۲ و ماده ۶۳ قانون صلاحیت و تشکیلات قضائی ستره محکمه میتواند عندالایجاب بتأسیس این محاکم بپر دازد .

صلاحیت این محاکم منحصر بحل و فصل موضوعات خاصی است که بآن منظور محکمه مذکور تاسیس گردیده است .

استیناف بر فیصله محاکم اختصاصی در دیوان های مربوط محکمهٔ استیناف عالی مرکزی صورت میگیرد .

خلاصه اجرآت این محاکم درسال ۱۳۵۱ــ صورت گرفته است :

محاکم اختصاصی	تعداد فیصله	تعداد قرار قضائی
محکمهٔ تجارتی کابل	۴۰ــ	—
رر تجارتی کندهار	۱۵ــ	—
رر تجارتی هرات	۳ــ	—
رر مامورین مرکزی	۷۷ــ	۶۳ــ
رر اطفال	۴۲ــ	۳۷ــ
رر جرایم مخدرات	۲۱ــ	—
رر گدامهای دولتی	۳ــ	۱ــ
مجموع	۲۰۱ــ	۱۰۱ــ

سره میاشت

جمعیت افغانی سره میاشت مبلغ بیش از یکصدو پنجاه وهفت ملیون وسه صدو بیست ودو هزار ودوصدو سه افغانی پول نقدوجنس از صلیب احمر ها و حلال احمر های کشور های دوست طی همین مدت در یافت کرده است .

موسسات و اشخاص خیر پسند کشورنیز درین سال معادل دو ملیون وشش هزارو سه صدو نودو پنج افغانی پول نقد وجنس به جمعیت افغانی سره میاشت معاونت نموده اند .

افغانی سره میاشت توفیق یافت در طی همین مدت معادل بیش از دو صد ملیون افغانی داخل و خارج کشور کمک نماید .
را بصورت نقد و جنسی به‌آسیب دیدگان
همچنان مقدار پانزده هزار تن غلهٔ امدادی

جمعیت ، برای توزیع به حکومت سپرده‌شده ست تا توسط هیأت‌ها و نمایندگان به مردمان مستحق توزیع شود که این مقدار گندم نیز شامل پول متذکره امدادی سره میاشت است .

از جمله پانزده هزار تن غلهٔ امدادی جمعیت افغانی سره میاشت ده هزار تن‌آن گندم و پنج هزار تن آن جواری میباشدکه از طریق حکومت باساس سهمیهٔ بندی به‌پیمانه های مختلف برای مستحقین ۲۸ ولایت کشور به تناسب خسارات برای شان توزیع شده و سلسله‌آن دوام دارد ـ امداد متنوع جمعیت افغانی سره میاشت که بصورت عاجل به‌مناطق مصدومین سیلاب و آسیب دیدگان ولایات کشور ارسال شده بااین ترتیب تشریح می‌گردد .

امداد جمعیت به مصدومین سیلاب باجگاه :

۱ـ گندم	۱۷۰۰ـ سیر	۹۳٤۵۰ـ افغانی
۲ـ صحن رنگه	۷۰۰۰ـ متر	۸۷۵۰۰ـ افغانی
۳ـ ململ سفید	۲۰۰ـ متر	۱٦۰۰ـ افغانی
٤ـ کمپل	٤۰۰ـ تخته	۱٦۰۰۰ـ افغانی
۵ـ بالاپوش	۵۵۰ـ ثوب	۵۵۰۰۰ـ افغانی
٦ـ پیراهن زنانه	۲۰۰ـ ثوب	۲۰۰۰۰ـ افغانی
۷ـ چای و بوره		۵۹۱٦ـ افغانی
۸ـ شیر مایع	٤۰۰ـ قطی	۸۰۰۰ـ افغانی
۹ـ ادویه معادل		٦۰۰۰۰ـ افغانی
۱۰ـ پول نقد وسفریه		۸٤۱۷٦ـ افغانی
مجموع امداد ها		٤۳۱٦٤۲ـ افغانی

ولایت لغمان :

برای مصدومین سیلاب ۲۳میزان‌سال۱۳۵۰:

کمپل	۴۰۰ـتخته	۱۶۰۰۰۰ـافغانی
شیر مایع	۴۰۰ـقطی	۸۰۰۰ـافغانی
ادویه معادل		۳۳۰۰۰ـافغانی
رخت	۵۰۰۰ـمتر	۱۰۰۰۰۰ـافغانی
پول نقد وسفریه		۵۱۹۸۲ـافغانی
مجموع		۳۵۲۹۸۲ـافغانی

قوس ۱۳۵۰ و ۲۰ثور ۱۳۵۱ مصدومین‌سیلاب ولایت بلخ :

۱ـ رخت	۷۰۰۰ـمتر	۱۴۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـکرتی مردانه	۲۰۰ـثوب	۱۱۱۳۷ـ افغانی
۳ـ صحن رنگه	۲۰۰۰ـمتر	۲۵۰۰۰ـ افغانی
۴ـ بالاپوش	۳۳۶ـثوب	۳۳۶۰۰ـ افغانی
۵ـ جاکت دامن ۳۲۶ـجوره		۳۳۶۰۰ـ افغانی
۶ـ پول نقد وسفریه		۳۶۰۰۰ـ افغانی
مجموع مصارف		۲۷۹۳۳۷ـ افغانی

برای مردمان بی بضاعت و مستحقین‌ولایت بدخشان :

۱ـ رخت	۱۰۱۰۰ـمتر	۲۰۲۰۰۰ـ افغانی
۲ـ پراهن زنانه	۱۰۰ـثوب	۱۰۰۰۰ـ افغانی
۳ـ قیمت بار جامه		۱۵۰۰ـ افغانی
۴ـ پول نقد سفریه		۸۴۵۰۰ـ افغانی
مجموع مصارف		۲۹۸۰۰۰ـ افغانی

برای مصدومین سیلاب ولایت فراه ـ۲۰جدی ۱۳۵۰ :

۱ـ که پل	۲۸۰۰ـتخته	۱۱۲۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ رخت	۱۷۵۰۰ـمتر	۴۲۳۲۰۹ـ افغانی
۳ـ بالاپوش‌مردانه‌وزنانه	۱۰۰۰ـثوب	۲۵۰۰۰۰ـ افغانی
[illegible]	۱۲۰ـجوره	۱۸۰۰۰ـ افغانی
۵ـ پیراهن زنانه	۴۰۰ـثوب	۴۰۰۰۰ـ افغانی
۶ـ خیمه	۱۰۰ـباب	۶۰۰۰۰۰ـافغانی
۷ـ شیر مایع	۸۰۰ـقطی	۱۶۰۰۰ـ افغانی
۸ـ ادویه	۲۷ـقلم	۵۴۶۷۰ـ افغانی
۹ـ بارجامه		۲۵۸۵ـ افغانی
۱۰ـ برای محبوسین		۱۰۰۰۰ـ افغانی
۱۱ـ پول وسفریه		۲۲۵۰۰۰ـ افغانی
مجموع مصارف		۲۷۵۹۴۶۴ـ افغانی

برای مصدومین سیلاب ولایت‌هرات‌ـ۲۶حوت۱۳۵۰ :

۱ـ رخت	۳۴۸۰۰ـمتر	۶۹۶۰۰۰ـ افغانی
۲ـ خیمه	۲۵۰ـباب	۱۰۰۰۰۰۰ـ افغانی
۳ـ کمپل	۱۹۶۶ـتخته	۶۸۸۱۰۰ـ افغانی
۴ـ بالاپوش مردانه وزنانه	۲۱۴ـثوب	۵۳۵۰۰ـ افغانی
۵ـ پیراهن زنانه‌ودخترانه	۳۰۰ـثوب	۳۰۰۰۰ـ افغانی

۶- ادویه	۱۴- قلم معادل	۲۲۲۲۹- افغانی
۷- بارجامه		۲۰۰۰- افغانی
۸- برای محبوسین		۴۲۶۳۵- افغانی
۹- پول نقد و سفریه		۲۲۵۰۰۰- افغانی
۱۰- مجموع		۲۷۵۹۴۶۴- افغانی

برای مصدو مین سیلاب ولایت بادغیس-۱۵ حمل ۱۳۵۱ :

۱- خیمه	۱۰۰-باب	۴۰۰۰۰۰- افغانی
۲-کمپل	۱۰۰۰-تخته	۳۵۰۰۰۰- افغانی
۳- رخت	۲۲۰۰۰-متر	۴۴۰۰۰۰- افغانی
۴- بالاپوش زنانه	۱۰۰-ثوب	۲۵۰۰۰- افغانی
۵- پیراهن زنانه ودخترانه	۲۰۰-ثوب	۲۰۰۰۰- افغانی
۶- ادویه	۱۲-قلم	۳۳۰۰۰- افغانی
۷- پول نقد وسفریه		۱۰۰۰۰۰- افغانی
مجموع		۱۳۶۸۰۰۰-افغانی

برای مردمان بی بضاعت و مستحقین ولایت غور ۱۵-جوزا- ۱۳۵۱ :

۱- تکه	۴۲۸۰۰-متر	۸۵۶۰۰۰- افغانی
۲- بالاپوش دخترانه وزنانه	۱۰۰۰-ثوب	۲۵۰۰۰۰- افغانی
۳- کرتی مردانه وزنانه	۴۹۵-ثوب	۷۴۲۵۰- افغانی
۴- پیراهن	۷۰۰-جوره	۵۲۵۰۰- افغانی
۵- کمپل	۱۰۰۰-تخته	۳۵۰۰۰۰- افغانی
۶- پول نقد		۵۰۰۰۰- افغانی
۷- مجموع		۱۶۳۲۷۵۰-افغانی

برای مصدومین سیلاب ولسوالی خاکریز ولایت کندهار -۱۴ ثور ۱۳۵۱:

۱- رخت	۱۰۰۰۰-متر	۲۰۰۰۰۰- افغانی
۲- کمپل	۳۳۲-تخته	۱۱۶۲۰۰- افغانی
۳- شیر مایع	۸۰۰-قطی	۱۶۰۰۰- افغانی
۴- به محبوسین و محبوسات البسه		۲۲۵۰۰- افغانی
۵- پو ل نقد		۲۰۰۰۰- افغانی
مجموع		۳۷۴۷۰۰- افغانی

برای مردمان مستمند بی بضاعت ومستحق ولایت سمنگان- ۲۰ ثور ۱۳۵۱ :

۱- رخت	۵۰۰۰-متر	۱۰۰۰۰۰- افغانی
۲-کمپل	۱۵۰-تخته	۵۲۵۰۰- افغانی
۳- ادویه	۱۵-قلم	۲۵۰۰۰- افغانی
مجموع		۱۷۷۵۰۰-افغانی

مردم مستحق ولایت جوزجان نیزدرطی همین مدت از کمك های جمعیت باین ترتیب استفاده نموده اند :

۱- تکه	۷۰۰۰-متر	۱۴۰۰۰۰- افغانی
۲- به محبوسان		۱۰۸۳۹- افغانی
۳-پول نقد		۵۰۰۰۰- افغانی
مجموع		۲۰۰۸۳۹- افغانی

برای مستحقین ولایت فاریاب :

۱ـ تکه ۱۰۰۰۰ـ متر ۲۰۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ پول نقد ۵۰۰۰۰ـ افغانی
مجموع ۲۵۰۰۰۰ـ افغانی

برای مستمندان ولایت تخار ـ۱۳سرطان وجوزا ـ۱۳۵۱ :

۱ـ به محبوسین البسه ۵۸۰۰ـ افغانی
۲ـ پول نقد ۵۰۰۰۰ـ افغانی
۳ـ تکه ۲۰۰۰ـ متر ۱۴۰۰۰۰ـ افغانی
مجموع ۱۹۵۸۰۰ـ افغانی

ولایت بغلان ـ۱۳ جوزا ۱۳۵۱ :

۱ـ تکه ۸۰۰۰ـ متر ۱۶۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ پول نقد ۵۰۰۰۰ـ افغانی
مجموع ۲۱۰۰۰۰ـ افغانی

ولایت کندوز ـ۱۰ جوزا ۱۳۵۱ :

۱ـ تکه ۷۰۰۰ـ متر ۱۴۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ به محبوسین تکهٔ امداد شده ۲۰۰۰۰ـ افغانی
مجموع ۱۶۰۰۰۰ـ افغانی

ولایت غزنی ـجوزا ـ ۱۳۵۱:

۱ـ تکه ۱۵۰۰۰ـ متر ۳۰۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ به محبوسین البسه داده شده ۱۴۱۸۵ـ افغانی
مجموع ۳۱۴۱۷۵ـ افغانی

ولایت زابل ـ۲۵ـحوت ۱۳۵۰ :

۱ـ تکه ۵۰۰۰ـ متر ۱۰۰۰۰۰ـ افغانی

ولایت هیلمند :

۱ـ تکه ۵۵۰۰ـ متر ۱۱۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ به مستحقین امداد شده ۳۰۰۰۰ـ افغانی
مجموع ۱۴۰۰۰۰ـ افغانی

ولایت ارزگان ـ۲۱جوزا ۱۳۵۱ :

۱ـ تکه ۱۰۰۰۰ـ متر ۲۰۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ پول نقد ۵۰۰۰۰ افغانی
مجموع ۲۵۰۰۰۰ـ افغانی

ولایت لوگر ـ۱۹ـجوزا ۱۳۵۱ :

۱ـ تکه ۵۵۰۰ـ متر ۱۱۰۰۰۰ـ افغانی

ولایت پکتیا ۲۵ـجوزا ۱۳۵۱ :

۱ـ تکه ۱۵۰۰۰ـ متر ۳۰۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ به محبوسین البسه داده شده ۱۱۷۰۰ـ متر ۶۱۱۷۰۰ـ افغانی
۳ـ پول نقد ۳۰۰۰۰۰ـ افغانی
مجموع ۱۲۱۱۷۰۰ـ افغانی

ولایت پروان ـ۱۳ حمل ۱۳۵۱ :

۱ـ تکه	۱٦۰۰۰ـمتر	۳۲۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ به محبوسین البسه داده شده		۱٦۰۰۰ـ افغانی
۳ـ پول نقد		۱۵۰۰۰۰ـ افغانی
مجموع		٤۸٦۰۰۰ـ افغانی

ولایت کاپیسا ـ۱۳حمل ۱۳۵۱ :

۱ـ تکه	۷۰۰۰ـمتر	۱٤۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ ادویه	۱۳ـقلم	۲۳۰۰۰ـ افغانی
۳ـ امداد به مصدومین باروت		۸۰۰۰۰ـ افغانی
٤ـ پول نقد وسفریه		٤۰۰۰ـ افغانی
مجموع		۲۵۷۰۰۰ـ افغانی

ولایت بامیان ـ۹قوس ۱۳۵۰ :

۱ـ تکه	۷۰۰۰ـمتر	۱٤۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ به محبوسین البسه داده شده		۱۰۵۰۰ـ افغانی
مجموع		۱۵۰۵۰۰ـ افغانی

به مصدومین‌زلزله اشکمش ۱۳سرطان۱۳۵۱:

۱ـ خیمه	۸۰ـباب	۳۲۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـکمپل	۵۰۰ـتخته	۱۷۵۰۰۰ـ افغانی
۳ـ تکه	۱۰۰۰۰ـمتر	۲۰۰۰۰۰ـ افغانی
٤ـ بالا پوش	٤۰۰ـثوب	۱۰۰۰۰۰ـ افغانی
۵ـ شیرخشك	۵۰۰ـکیلو	۱۰۰۰۰ـ افغانی
٦ـ ادویه	۱٦ـقلم‌معادل	٤۰۰۰۰ـ افغانی
۷ـ پول نقد وسفریه		۷۰۰۰۰ـ افغانی
مجموع		۹۱۵۰۰۰ـ افغانی

ولایت ننگرهار اول جوزا ۱۳۵۱ :

۱ـ تکه	۸۰۰۰ـمتر	۱٦۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ به محبوسین البسه داده شده		۲۰۰٤٦ـ افغانی
۳ـ پول نقد		۳۵۰۰۰۰ـ افغانی
مجموع		۵۳۰۰٤٦ـ افغانی

ولایت‌کندهار ۱۰ثور ۱۳۵۱ :

۱ـ رخت	۵۰۰۰ـمتر	۱۰۰۰۰۰ـ افغانی
۲ـ امداد به مستحقین		۷۰۰۰۰ـ افغانی
مجموع		۱۷۰۰۰۰ـ افغانی

کمك های جمعیت درروز مادر به محابس‌وشفاخانه های مرکز ـ۲٤جوزا ۱۳۵۱ :

۱ـ پیراهن زنانه	۲۰ـثوب	۱۲۰۰۰ـ **افغانی**
۲ـ رخت	۳۲۰ـمتر	۱٦٤۰۰۰ـ **افغانی**
۳ـ ململ برای چادر	۲۰۰ـمتر	۲٤۰۰ـ افغانی
٤ـ برای لباس	۲۰۰ـمتر	۲٤۰۰ـ افغانی
مجموع		۳۳۲۰۰ـ افغانی

کمك های جمعیت بمناسبت روز جهانی‌سره میاشت ها بروغتون ها ی مرکز ۱۸ثور ۱۳۵۱ :

۱- پیراهن زنانه	۱۴۵-ثوب	۱۴۵۰۰- افغانی
۲- جمپر مردانه	۴۶-ثوب	۴۶۰۰- افغانی
۳- پطلون مردانه	۴۶-ثوب	۴۶۰۰- افغانی
۴- زیر پیراهنی	۴۶-ثوب	۱۹۲۰- افغانی
۵- ململ برای چادر	۱۹۰-متر	۱۹۰۰- افغانی
۶- صحن رنگه برای‌لباس	۱۹۰-متر	۲۲۸۰- افغانی
مجموع		۲۹۸۰- افغانی

کمك به‌مرستون کابل :

۱- کمپل	۲۵۰-تخته	۱۲۲۵۰۰- افغانی
۲- ادویه	۳۰-قلم معادل	۲۵۳۵۰- افغانی
مجموع		۱۴۷۸۵۰- افغانی

کمك برای تعمیر جدید مرستون‌جهت‌رهایش‌أفرادجدیدمبلغ ۲۶۸۴۳۲-افغانی

امداد به‌وزیر أکبر خان روغتون :

۱- کمپل	۲۰۰-تخته	۸۰۰۰۰- افغانی
۲- کمپل به‌ابن‌سیناروغتون	۲۰۰-تخته	۸۰۰۰۰- افغانی
۳- به زایشگاه	۲۰۰-تخته	۸۰۰۰۰- افغانی
مجموع		۲۴۰۰۰۰- افغانی

به محابس مرکز امداد شده است :

۱- صحن رنگه	۳۶۰۰-متر	۴۵۰۰۰- افغانی
۲- بالاپوش	۱۵۰-ثوب	۱۵۰۰۰- افغانی
۳-به‌شفاخانه‌مرکزشیرامدادشده	۴۷۰-قطی	۹۴۰۰- افغانی
مجموع		۶۹۴۰۰- افغانی

امداد جمعیت به‌متعلمین بی بضاعت مکاتب:

۱- صحن سیاه	۲۰۰۰-متر	۲۵۰۰۰- افغانی
۲- ململ سفید	۵۰۰-متر	۴۰۰۰- افغانی
۳- جراب سیاه	۳۰۰-جوره	۱۴۷۶۰- افغانی
۴- بالاپوش	۷۸۵-ثوب	۷۸۵۰۰- افغانی
۵- جاکت دامن	۷۸۵-جوره	۷۸۵۰۰- افغانی
۶- پطلون دخترانه	۵۰۰-ثوب	۲۵۰۰۰- افغانی
۷- کرتی بچه‌گانه	۱۵۰-ثوب	۱۵۰۰۰- افغانی
۸- جمپر بچه‌گانه	۱۵۰-ثوب	۱۵۰۰۰- افغانی
۹- پطلون بچه‌گانه	۳۰۰۰-ثوب	۱۵۰۰۰- افغانی
۱۰-کتابچهٔ سفید	۱۱۵۰-جلد	۲۳۰۰- افغانی
۱۱- قلم خودکار	۱۱۵۰-دانه	۲۳۰- افغانی
جمله		۲۰۴۷۱۰- افغانی

اجرت بستر مریضان درسال ۱۳۵۰-	۴۸۳۱۰-	افغانی
اجرت بستر مریضان درسال ۱۳۵۱-	۸۰۵۷۹-	افغانی
اجرت بستر مریضان درسال ۱۳۵۱-	۳۲۲۶۹-	افغانی

تهیه خون برای مریضان بی بضاعت‌درسال ۱۳۵۰ـ	۱٤٥٦۰۰ـ	افغانی
تهیه خون برای مریضان بی بضاعت‌درسال ۱۳۵۱ـ	٤۹۹۰۰ـ	افغانی
خریدادویه برای مریضان بی‌بضاعت‌درسال ۱۳۵۰ـ	۷۸۸٦۱ـ	افغانی
خریدادویه برای مریضان بی‌بضاعت‌درسال ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰٥۳	افغانی
مجموع	۲٤۰۲۸۲ـ	افغانی
کرایه طیارهٔ مریضان بی بضاعت‌درسال ۱۳۵۱ـ	۲٤۷۰۹ـ	افغانی
به‌معیوبین‌تری‌سایکل‌درسال ۱۳۵۰ـ برای ۵۸ نفرخریداری‌شده‌بقیمت	۲۰۸۸۰۰ـ	افغانی
درسال ۱۳۵۱ـ به‌معیوبین تریسایکل	٥۷٦۰۰ـ	افغانی
مجموع	۲۹۱۱۰۹ـ	افغانی
کمك های فوق‌العاده در مرکز درسال ۱۳۵۰ـ	۱٤۲۰٤۳۸ـ	افغانی
کمك های فوق‌العاده در مرکز درسال ۱۳۵۱ـ	۸۸٦۳۰ـ	افغانی
آلهٔ شنوایی گوش	۲۲٥۰ـ	افغانی
ماشین آبکشی میوه	۳۰۰۰ـ	افغانی
به خارندوی ټولنه نه‌قلم ادویه معادل	۱۲۰۲٥ـ	افغانی
بوزارت‌صحیه‌موسسات‌صحی‌علی‌آباد ـ روغتونهای‌اردو ۲۱ قلم‌ادویه‌معادل	٥۰۰۰۰۰ـ	افغانی
برای تعمیر مرکزامداد اولیهٔ‌خیرخانه‌مینه	۷۰۰۰۰۰ـ	افغانی
مجموع	۲۷۲٦۸٤۳ـ	افغانی

برای مستحقین واشخاص بی‌بضاعت‌قرارآتی غله‌بدسترس حکومت‌قرارداده شده :

۱ـ گندم	۱۰۰۰۰ـ تن	۱۱٤۲۸٥٦۸۰	افغانی
۲ـ جواری	٥۰۰ـ تن	۳۰۰۰۰۰۰ـ	افغانی
مجموع		۱٤٤۲۸٥٦۸۰ـ	افغانی

۳ـ هفت‌عرادەموترغرض توزیع‌امدادهای‌جمعیت‌خریداری‌گردیده	۲٦٦۰۰۰۰ـ	افغانی
٤ـ کمپل از فابریکه های وطن‌غرض‌توزیع‌خریداری‌شده ٥۰۰۰ تخته	۱۳۰۰۰۰۰ـ	افغانی
٥ـ خیمه خریداری شده غرض توزیع ۲۰۰ـ باب	۸۰۰۰۰۰ـ	افغانی
٦ـ نسخه‌جات که دردیپوی ادویه به‌مستحقین اجرا شده	٥۰۰۰۰ـ	افغانی
مجموع	۱٦۹۷۲۷٤۹٥ـ	افغانی

جمعیت افغانی سره میاشت طبق پروگرام‌فوق‌العاده امدادی در داخل إمکانات جمعیت که‌از ۲٤ـ میزان آغاز یافته بود تا۱۲ قوس‌ادامه داشت برای بیش از پنجاه و پنج‌هزار مستحقین مستمند در ۲۸ـ ولایت کشور تحت‌نظر مستقیم والی ها هیأت های متعدد امدادی ورؤسای مجمع مرکزی نمایندگی های جمعیت‌درولایات برای مستحقین توزیع شده وقرار آتی میباشد :

۱ـ ولایت غورات بتاریخ ۷ـ۱ـ۱۳٥۱ـ

پوشاکهٔ گرم	۳٥۰۰ـ	جوره
شیر پودری	۳ـ	تن
پرو تین ماهی	۳ـ	تن
نستـم	۳ـ	تن

۲ـ ولایت بادغیس بتاریخ ۷ـ۱ـ۱۳٥۱ـ

پوشاکهٔ گـرم	۲۰۰۰ـ	جوره
شیر پودری	۲ـ	تن
پروتین ما هی	۲ـ	تن
نستـم	۲ـ	تن

۳ـ ولایت فراه بتاریخ ۱۰ـ۷ـ۱۳۵۱ـ		
پوشاکهٔ گرم	۱۰۰۰ـ	ثوب
۴ـ ولایت هرات بتاریخ ۱۰ـ۷ـ۱۳۵۱ـ		
پوشاکهٔ گرم	۴۰۰۰ـ	ثوب
پروتین ماهی ونستم	۵۰۰۰ـ	کیلو
۵ـ ولایت بامیان بتاریخ ۲۱ـ۸ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	ثوب
۶ـ ولایت زابل بتاریخ ۲۱ـ۷ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	ثوب
۷ـ ولایت تخار بتاریخ ۲۱ـ۷ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	ثوب
۸ـ ولایت هلمند بتاریخ ۱۰ـ۷ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	ثوب
۹ـ ولایت سمنگان بتاریخ ۲۱ـ۸ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	ثوب
۱۰ ولایت نیمروز بتارخ ۱۰ـ۷ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	ثوب
۱۱ـ ولایت بلخ بتاریخ ۲۱ـ۸ـ۱۳۵۱ـ	۲۰۰۰ـ	ثوب
۱۲ـ ولایت ارزگان بتاریخ ۴ـ۸ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	ثوب
۱۳ـ ولایت قندهار بتاریخ ۳ـ۸ـ۱۳۵۱ـ	۳۰۰۰ـ	ثوب
۱۴ـ ولایت بدخشان بتاریخ ۷ـ۱ـ۱۳۵۱ـ		
پوشاکهٔ گرم	۳۵۰۰ـ	جوره
پروتین ماهی	۳ـ	تن
نستم	۳ـ	تن
شیر پودری	۳ـ	تن
۱۵ـ ولایت بغلان بتاریخ ۱۱ـ۸ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	جوره
۱۶ـ ولایت کندز بتاریخ ۱۱ـ۸ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	جوره
۱۷ـ ولایت پکتیا بتارخ ۲۸ـ۸ـ۱۳۵۱ـ	۳۰۰۰ـ	جوره
۱۸ـ ولایت لوگر بتاریخ ۲۸ـ۸ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	جوره
۱۹ـ ولایت فاریاب بتاریخ ۱۰ـ۷ـ۱۳۵۱ـ		
پوشاکهٔ گرم	۳۰۰۰ـ	جوره
شیر پودری	۲۰۰۰ـ	کیلو
پروتین ماهی	۲۰۰۰ـ	کیلو
نستم	۱۵۰۰ـ	کیلو
۲۰ـ ولایت غزنی بتاریخ ۴ـ۹ـ۱۳۵۱ـ	۱۵۰۰ـ	جوره
۲۱ـ ولایت وردک بتاریخ ۴ـ۹ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	ثوب
۲۲ـ ولایت ننگرهار بتاریخ ۷ـ۹ـ۱۳۵۱ـ	۳۰۰۰ـ	ثوب
پروتین ماهی	۱۰۰۰ـ	کیلو
۲۳ـ ولایت کنرها بتاریخ ۷ـ۹ـ۱۳۵۱ـ		
پوشاکهٔ گرم	۳۰۰۰ـ	ثوب
پروتین ماهی	۱۰۰۰ـ	کیلو
۴۲ـ ولایت لغمان بتاریخ ۷ـ۹ـ۱۳۵۱ـ پوشاکهٔ گرم	۱۰۰۰ـ	ثوب
پروتین ماهی	۱۰۰۰ـ	کیلو
۲۵ـ ولایت پروان بتاریخ ۴ـ۳ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	ثوب
۲۶ـ ولایت کاپیسا بتاریخ ۴ـ۳ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	ثوب
۲۷ـ ولایت جوزجان بتاریخ ۴ـ۳ـ۱۳۵۱ـ	۱۰۰۰ـ	ثوب
۲۸ـ ولایت کابل بتاریخ ۱۱ـ۹ـ۱۳۵۱ـ پوشاکهٔ گرم	۵۰۰۰ـ	ثوب

پروتین ماهی	۴۰۰۰ــ	کیلو
جمع کمك به داخل کشور	۱۶۹۷۲۷۴۹۵ــ	افغانی

کمکها وامداد های جمعیت های خیریهٔ ممالك جهان ، باجمعیت افغانی سره میاشت نموده‌اند قرار ذیل میباشد :

۱ــ کنفدرا سیون سویس	۲۵۰۰۰ــ	دالر
۲ــ صلیب احمر لیگ	۷۰۰۰ــ	دالر
۳ــ صلیب احمر امریکا	۵۰۰۰ــ	دالر
٤ــ صلیب احمر لیگ	۵۰۰۰ــ	دالر
۵ــ هلال احمر عربی	۱۳۹ــ	دالر
٦ــ صلیب لیگ	۳٤۲۰۰ــ	دالر
۷ــ صلیب لیگ	۲۲۰۰۰ــ	دالر
۸ــ شیر وخورشید سرخ ایران	٦۰۰۰ــ	دالر
۹ــ صلیب جینوا	٦۰۰۰ــ	دالر
۱۰ شیر وخورشید ایران	۱۰۰۰۰ــ	دالر
۱۱ــ صلیب احمر برتانیه	۱۲۰۰ــ	دالر
۱۲ــ هلال‌احمر اندونیز یا	۱۰۰۰۰ــ	افغانی
۱۳ــ هلال احمر عراق	۲۷٦٦۷ــ	دالر
١٤ــ هلال احمر کویت	۲۵۰ــ	پونـد
۱۵ــ صلیب احمر لیگ	۱۳۰۰۰ــ	دالر
۱٦ــ صلیب کوریای شمالی	۵۰۰۰ــ	دالر
۱۷ــ صلیب احمر لیگ	۱۵۰۰۰ــ	دالر
۱۸ــ کمك صلیب احمر جمهوریت مردم چین که‌شامل گندم ،جواری کمپل وادویه است	۱٤۷۰۸٤٤٤۳ــ	افغانی
۱۹ــ هلال احمر پاکستان	۲۵٤۸۰۰ــ	افغانی
۲۰ــ صلیب احمر سویدن	٤۰۰۰۰ــ	افغانی
۲۱ــ صلیب احمر بلغاریا	۲۰۲٦۰۰ــ	افغانی
۲۲ــ صلیب احمر جاپان	۸۹۵۲۱۲ــ	افغانی
۲۳ــ صلیب احمر شوروی	۲۵۸۵۸۰ــ	افغانی
۲٤ــ صلیب‌احمر رومانیا	۵۹۵۸٤۰ــ	افغانی
۲۵ــ صلیب احمر ترکیه	۷٤٦۰۰ــ	افغانی
۲٦ــ صلیب احمر یونان	۲۰۹۷۳۰ــ	افغانی
۲۷ــ صفارت پاکستان	۱۰۰۰۰۰ــ	افغانی

۲۸ــ صلیب احمر فرانسه اد ویه معادل یازده هزار فرانك فرانسوی .

مجمو ع کمکهای جنسی ونقدی جمعیت های خیریه ممالك جهان که‌به جمعیت انتقال یافته (۱٦۸۵٦٤۵۷۵)ــافغانی میباشد.

ښاروالي کابل

ښاروالی کابل بااداره شهری پایتخت ما که هدف آن تطبیق پروژه های ساختمانی وسرك سازی ایجاد ونگهداری پارك ها ومنا طق سبز وتهیه آب مشروب صحی برای همشهریا ن وحفظ نظافت شهر کنترول مواد ارتزاقـــی و تطبیق لایحهٔ حفظ الصحه محیطی وسایر امور مربوط بهشهر بوده وازمدرك عواید محصول صفایی کرایهٔ صفایی و سایر تکس هائیکه طبق قانون ولوایح به ښاروالی می پردازنـــد تمویل میگردد وبودجهٔ معاشات ومصارفا ت و تطبیق پروژه های انکشافی آن به معیاروارداد سالانه تنظیم میشود .نظر به اینکه از طرف همشهریان درپرداخت محصولات ذمت شا ن سهل انگاری شده ویانمی پردازند . بهایـن علت نسبت عدم کفایت دارائی وتوسعهٔ روز افزون شهر وتکثر نفوس این موسسه نمی تواند صدفیصد بوظایف محولهٔ خود رسیدگی وبهخواسته های همشهریان جواب گوید . وهم بهپیمانه وسیع به تطبیق پروژه ها ی ساختمانی سرك سازی اسفلت آبرسا نی و توسعهٔ تعداد عمله ووسایل ماشینی تنظیفاتی واستخدام تعداد کافی مفتشین به آرزوی‌های وسیع وپلانها وپروژه های خود موفق گرد د وبهکنترول نرخ مواد ارتزاقی در بازار موفق گردیده ودر اوقات بحرانی به مقدار مقتضی مواد لازمهٔ حیاتی را عرضه بدارد .ولی با این هم ښاروالی کابل در ظرف دهونیمماه سال ۱۳۵۱ توانست امور مربوط راقرار صور ت ذیل انجام دهد :

اوم ـ امور ساختمانی :

۱ـ برای رفع مشکلات خانواده های عزا ـ دار در نواحی هفتم وهشتم نهم دهم ومسکونین مکروراین هاوپروژه سید نورمحمد شاه مینه عمارت قهوه خانه چمن حضوری را که از آن استفاده بهعمل نمی آمد برای سالون فاتحـه خانهزنانه تخصیص داده وبا صرف مبلغ پنج صد هزار افغانی ترمیم ولوازم مورد ضرورت آن از قبیل چوکی وسامان تشناب و پردهها و سایر وسایل لازمه تکمیل وبا مراسم مخصوص بدسترس استفاده فامیل های عزادار گذاشته شد .

۲ـ در برج‌میزان سال جاری سالون فاتحه خوانی زنانه که سال گذشته در جوارمسجد جامع‌شیرشاه مینه بنا نهاده شده بود بهمصرف یك ملیون وشش صد هزار افغانی تکمیل و جهت استفاده فامیل های عزادار شیرشاه‌مینه کارتهٔ۳ـ میرویس میدان ـ جمال‌مینه ودهبوری وبریکوت گذاشته شد .

سالون که باطرز واسلوب مقبول مهندسی بطور پخته اعمار گردیده دارای تشنا ب ها اطاق لباس ،وتحویلخانه بوده وگنجا یش‌حد اعظمی ۳۲۰ چوکی را دارد که فعلا۱۲۰ چوکی در آن گذاشته شده است .

۳ـ نسبت قلت آب مشروب صحی در کارتهٔ پروان وملحقات آن سال گذشته ښاروا لی کابل اقدام بهتمدید پایپ لاین هشت انچ آب ازچشمــه سار زیــر بندقرغــه نمــود . چطوریکه از یکطرف تمدید نل ازمحل مذکور آغازگردیداساس یك‌مخزن کانکریتي آب بهظرفیت یکهزارو دوصد مترمکعب فی‌ساعت در با لای تپه گردنه باغبالا نزدیك هوتل انترکا نتی‌ـ ننتال گذاشته شد که کار عمران مخز ن مذکور تکمیل وعنقریب هشت انچ آب پایپ لاین که بهطول نه کیلو متر تمدید یافته جریان خواهد یافت .

٤ـچون فابریکهٔ قیرسابقه مدت زیـــاد مصروف کار بوده وتا اندازه استهلاك گردیده است ښاروالی کابل سال گذ شتـه دستگاه جدیدی را به قیمت پنجاه هزار دالر ازاتحاد شوروی خریداری نموده وبعد از تورید در جوار فابریکه سابقه در سید نورمحمد شاه مینه بهمصرف بیش از یك ملیون افغانی در ساحهٔ چهار جریب زمین توسط انجنیر و پرسونل فنی افغانی بسته کاری گردیده و بعد ازتکمیل به روز دوازده جوزا برای کار آماده گردید .ظرفیت تولیدی این فابریکه از بیست‌وپنج الی سی تن در فی ساعت میباشد که‌قیرخام رابامواد دیگر مخلوط نموده وبرای اسفلت ریزو آماده میگرداند .

۵ـ برای جلـوگیـری از خسارات وارده سیلاب های موسومی در دریای کا بل و

دریای چمچه مست در آغاز سال یکعده عمله وفعله وماشین آلات ښاروالی برای عمیق ساختن بستر دریاها داخل فعالیت گردیده واز حصهٔ چهل ستون تاگذرگاه واز پلسوخته تادریای کابل در حصهٔ گذرگاه داخل‌فعالیت گردیده وغیراز صاف کاری بستر دریا و ایجاد دیوار های عاریتی به تعداد یکصد دکه ازسنگ‌چوب جنگل وبوجی های ریگ در دو طرف دریاها ساخته وبه این وسیله دروقت آبخیزی تااندازهٔ از خسارات محتمله جلو گیری بعمل آمد .

٦ــبه‌اساس پلان ٢٥ساله شهر کا بل ښاروالی یکتعداد خانه هارا در گذر بارانه گذرعلیرضاخان گذر کرنیل لطیف وخوا جه خردك باپرداخت پنج‌ملیون افغانی از طرف ریاست شهر سازی وخانه سازی عو ض قیمت به‌مالکین منازل پرداخته وخانه ها ی مذکور راتوسط عمله وفعله نواحی مربوط تخریب نموده ودر آن کوچه های مزد حم شهر کهنه فضای باز وآزاد رابوجود آورد .

٧ــ تعمیر بزرگی که در عوض قهو خانه سابقهٔ پارك ظاهر شاهی بنانهاده شده بود دراوایل سال جاری تکمیل گردید وبرا ی حاضر فروشگاه‌بزرگ در آن دایر وبه کرا یهٔ ماهوار سی هزار افغانی داده شده که ایـن عمارت بزرگ مدرك‌عاید خوبی را برا ی ښاروالی آماده نموده است .

دوم ــامور سرك سازی وقیر ریزی :

١ــ به اثر وفور باران ها وسرازیر شد ن سیلاب درپغمان که‌به پل های آن صدمه وارد وسرك بین‌طاق الظفر الی دره پغمان راخساره مند گردانیده بود .عمله وفعله وماشین آلات ښاروالی سرك مذکور را بطول تقریبا پنج کیلومتر ترمیم وبرای عبور ومرور عراده‌جات مساعدساخت وهم پل حلیمه خانم را کـه متضرر گردیده بود ترمیم کرده وپل دیگری روی دریا پغمان راکه‌توسط وزارت فوایدعامه ساخته شده ونیم کاره باقی مانده بود کار آن را به پایان رسانید .

٢ــ دربرج‌میزان سال جار ی کار احداث حصهٔ دوم وسوم سالنگ وات بطول مجموعی ٣٨٠٠ مترازحصهٔ کارتهٔ آریانا تاسرك‌عمومی خیرخانه مینه مقابل بادام باغ شرو ع‌گردید.

قسمت دوم این جاده ازحصهٔسرای شمالی تابرکی بطول یکهزار مترو عرض بیست متر وپرکاری ٣٥ تا ٥٠ سانتی‌متر وپنج‌پلچك به صورت پخته بوسیله عمله و ماشین آلات کابل ښاروالی واز حصهٔبرکی الی بادام باغ بطول ٢٨٠٠ متر ذریعهٔ ماشین آلات وزار ت فواید عامه به مصرف ښاروالی پرکار ی و تسطیح شد وبرای ترد دعراده جات ثقیلـــه وخفیفهٔ ترانزیتی آماده گردید .

این جاده که باید به‌عرض چهل متر ساخته میشد بیست متر آن تسطیح وباقی کار از قبیل پرکاری تسطیح پخته کاری واسفلت آن برای آینده موکول گردید .

٣ــ برای جلوگیری از گل ولوش کو چه ها بازار ها وسرکهای خامهٔ بعضی ازمناطق شهر چندعراده موتر تنظیفاتی وموتر ها ی مدیریت عمومی کار به‌ریگ اندازی پردا خته وبه‌تعداد تقریبا دوهزار لاری ریگ درمواضع مذکور افگنده وکوشیده است تا از گل و لای تکلیف عابرین کاسته شود .

٤ــ قبل ازشروع بکار فابریکه قیر دربرج حمل وثور جاده های را که اسفلت آن به اثرسردی هوا ترکیده ویا حفره های در آن بمیان‌آمده بود توسط قیرخام ترمیم گردیده و مساعی مزیدی درین باره بعمل آمده .

٥ــدر اوایل برج‌جوزا فابریکه مخلو طقیر بامراسم مخصوص شروع بکار نمود ودرظرف مدت قلیل به یك تعداد زیاد جاده ها وسرك های شهر را اسفلت نموده اما نسبت اینکه قیرمورد ضرورت بوقت معین از خارج وارد نگردید طبق‌سالهای گذشته که حداقل بیست کیلو متر ازجاده های شهر قیرریزی میگردید ازظرفیت کار آن کاسته شد .

٦ــ برطبق سال گذشته درسال جار ی‌نیز یك اندازه پیاده‌روهای کنار جاده ها ومقابل مغازه هادر شهرنو-کارتهٔ پروان- شیرشاه‌مینه ومیرویس میدان وجاده میوند وامثال آن از طرف مالکین منازل خشت سمنتی فرو ش وبرای عبور و مرور پیاده گردها آماده گردید

سوم ــپارك هاوباغ ها:

١ــ بعدازینکه باغ بابر شاه توسط واتر- پمپ ازچاه عمیق آبیاری گردید ودوبار ه

طراوت وسرسبزی خود را باز یافت وعمارت آن با ایزاد ملحقات بصور ت کلوپ ملی در آورده شد وحوض‌های شنای آن ترمیم گردید درسال جاری تعداد کثیر مردم شهر ازمناظر زیبا وشنادرحوض های آب بازی واستراحت درکلوپ مذکور مستفید گردیده وهم دراول سال بتعداد کافی نهالشانی در آن باغ صورت گرفت .

۲ـ درپارک زرنگار ، پارک ظاهر شاهی پارک تیمور شاهی پارک ده بوری پا رک مینار علم وجهل وپارک گردنهٔ باغ بالا وپارک عمومی پغمان وامثال آن در آغاز سال نهال شا نی صورت گرفته وهم به تزئین وکردبستی و خیابان بندی آن مساعی زیاد بـه‌خرچ داده شد .

چهارم ـامور تفتیش ومراقبت :

۱ـ برای سهولت کار مفتشین شاروا لی حین کنترول وزن وقیمت مواد ارتزاقی کابل ښاروالی جهت اینکه اکثر از دکاندارا ن‌در وقت تفتیش ازاظهارنام وهویت خویش ابامی ورزید ندتصمیم گرفت تابه تمام دکا نها ی شهر مخصوصا خبازی هاوقصابی ها لمبرپلیت مخصوص نصب نماید تاشهرت مکملهٔ آن از روی دفاتریکه در ښاروالی مو جود اسـت معلوم شده بتواند .نصب لمبرپلیت تاکنون دردکانهای خبازی وقصابی ها انجام یا فته است .

۲ـمفتشین ښاروالی درظرف ده ماه‌سال جاری یکتعداد زیاد دکاندار متخلف ومتقلب‌را طبق‌لایحهٔ‌جرایم به‌پرداخت جریمهٔ نقد ی‌محکوم ودکانهای شانرا برای مدت های معین مسدود ساخته است .

۳ـروغتیا پال های ریاست حفظ الصحه در مرور ده ماه سال برای حفظ ومرا قبت‌اصناف ازقبیل سلمانیها حمامی ها وهوتـل ها و رستورانها وسماوار چی ها وامثال آن که خلاف مقررات صحی مواد خوراکه راعر ضه نموده اند یکتعداد زیاد سلمانی ـ حما مـی مالکین رستورانها ـکله‌پزو کبابی وامثال‌آن راطبق‌لایحهٔ جرایم به پرداخت جریمه‌نقد ی محکو م‌نموده ویابرای چند روز حمام‌رستوران یا دکانهای شانرا مسدود ساخته است .

٤ـسر طبابت ښاروالی در ظرف ده ماه سال به تعداد ..۸٦ نفر اهل کسبه واصناف رامعاینه وکارت صحی برایشان توزیع‌نموده است .وعده را که مریض بودند به‌شفاخانه هابرای تداوی محول نموده است .

٥ـدر ظرف ده ماه سال یك تعداد زیاد سگهای ایله گرد ازکوچه‌ها وبازار های شهر محوونابود گردانیده شده‌است .

ښاروالی کابل بر علاوه وظایفیکه خلاصه و فشـر ده آنـرا در فـوق ذکر شد برای تجلیـل ایـام جشـن استـقلا ل رو ز پښتو نستان میـله نهالشانی ورود زعمـای کشور های دوست به شهر کابل وامثال آن داخل فعالیت گردیده وامور محوله را برای تجلیل از اعیاد مذهبی وغیره نیزخدمت‌نموده وهمچنین برای برگزاری وتجلیل روز ملل متحد روز صحت بین المللی مجالس وکنفرانس هاراهم دایر نموده واخبار پامیر غیر از نشرات عادی درین ایا م‌فوق العاده ها و پامفلیت ها نیز نشر و به دسترس استفاده همشهریان قرار داده است .

اجمال گزارشات و فعالیت هـای سومین دوزه ښاروال سرپرست سر ازربع چهارم‌سال سال ۱۳٥۱ :

بتاریخ ۱٦ برج جدی ښاغلی دوست‌محمد فضل بحیث ښاروال سرپرست عز تقررحاصل وبعد از اشغال وظیفه الی تاریخ ۱٥ دلو اهداف وپروگرام های اصلاحی وانضباطی کار خود را برای انسجام وتنظیم امور وسیع ښاروالی قرار صور ت ذیل انجام داده‌است .

۱ـ ښاغلی فضل در محضر نما یند گان مطبوعات دریك کنفرانس مطبوعا تی اجما ل پروگرام ده فقره یی خود را ازقبیل‌اشتراك نزدیك شهریان درتمام امور شهر اصلاح تشکیلات داخلی ښاروالی تماس بامرا جع شهری دیگر تصفیهٔ حقوق ښاروالی با مرا جع دیگر تهیهٔ ونظارت مواد خوراکه وآب‌آشامیدنی نظارت مواد ارتزاقی تامین حفظ الصحه محیطی خدمات اجتماعی امور عمرانی وحفظ ومرا قبت شهر شرایط تطبیق این پروگرام وغیره .

۲ـ جریده هفته‌وار پامیر رابصورت زیر بنای آغاز کار خود که در هفتهٔ یك بار نشر میشد در هفتهٔ دوبار به‌روز های یکشنبه و

چهارشنبه توسعه بخشید تاهم شهریا ن از فعالیت وطرز پیشبرد کار واقدامات اصلاحی زودتر آگاه شوند .

۳: ښاروالی کابل برای استفاده ازنظریات منورین وروشنفکران واشخاص با تجربه و خبیر این شهر اعلاناتی بنشر سپرده تاایشان بحیث رضاکار درکمیتهٔ های مشور تی نواحی ده‌گانه وکمیتهٔ مشورتی مرکزی ثبت نام‌کنند که این یکی از آرزو های دیرین وبرجستهٔ همشهریان مابوده .

٤ـ کمیتهٔ باصلاحیتی برای نامگذار یجاده هابازار ها وکوچه های شهر ونمبر بند ی آپار تمانها ومنازل ، مغازه هاودکانهای‌که‌این هم یکی از جمله ضروریات عصر وآرزو های دیرین همشهریان میباشد تحت ریاست‌دکتور محمد اکرم رئیس ثقافت‌وزارت خارجه تشکیل گردیده وبکار خود ادامه میدهند .

٥ـترتیب وطرح تشکیلات ښاروالی‌متناسب به‌اقتضاء عصر وطرح لوایح عواید نوا حی و شعبات مرکزی وهکذا لایحه ها وظایف‌شعبات بمنظور انسجام ورهنما یی جریانات اموراداری ومالی که از نگاه نیازمندی ښاروالی بطو ر حتم ایجاب میکرد ضرورت ښاروا لی بود . تشکیلات وبودجه ښاروالی تحت غور و دقت کمیته های منتخب باصلاحیت قرار گرفت .

٦ـ کمیته از ارباب دانش برای پیداکردن مدارك عایداتی تشکیل گردید که به چطور و طرق واز کدام راه ممکن است ښاروا لی محصولات سالانه خود را با باقیات ســال های گذشته از مردم تحصیل وبه عوایــد ښاروالی افزایش بعمل آید .

۷ـ قبلا درنواحی ده‌گانه ومرکز ښاروالی نوکریوال شب و جود داشته و در هروقـت شب‌اگر خداناخواسته واقعهٔ در یکی از مناطق شهر رخدهد تمام مامورین مـوظف از آن مطلع وبصورت فوری در محل واقعه حاضر میشوند .

۸ـچون سرك شهدای صالحین از حصه تانك پطرول شاه شهید علیه‌الرحمه تا جابرـ انصار علیه الرحمه در شهدای صالحین خامه وکم‌عرض بوده واز هر حیث مشکلا تی را برای عبور ومرور عراده جات که‌روزانه‌صدها عراده موتر های لاری وتیزرفتار چندین‌جنازه راه مشایعت مینمایند ببارآورده است .تصمیم گرفته شد ه‌تابه‌پول اعانهٔ همشهریا ن به‌این سرك توسعه بخشیده بعد از تسطیح وپخته کاری اسفلت شود وبه این‌وسیله ازتکالیف ومشکلات مشایعت کنندگان کاسته شود وهم به‌محافظین حضیره ها هدایت داده شد تااز ترددحیوانات در آنجا جلوگیری بعمل آمده و نهال‌هائیکه در آن منطقه‌نمو کرده بتواندغرس نمایند .

۹ـ سابق برین یعنی از یك سال به‌این طرف تمام عمله وموتر های تنظیفا تی‌روغتیا پالها وباغبانان پارك به‌نواحی ده‌گانه تقسیم وبطورپراگنده به‌تنظیف شهروتزئین پارك ها وکنترول مواد ارتزاقی دکانهای سلمانی حمام هاوغیره ازنگاه حفظ الصحه مصروف کاربودند که از آن استفاده لازم بعمل نمی آمد .اقدام نمود تاقوای مذکور دریك محل تمرکز داد ه شود .به‌این منظور تمام عمله وفعله تنظیفاتی نواحی‌ده گانه باقوای تنظیفاتی مرکز وعمله تخریب بصورت دسته جمعی‌دریك نقطه‌عجالتا تحت اداره مدیریت عمومی کار ریاست کار وساختمان جمع واکنون مصروف تنظیف وپاك کردن برف از جاده هاوکوچه های شهر کهنه بوده وبرفهای متراکمه را توسط موتر ها ی لاری به‌خارج شهر انتقال میدهند .روغتیاپال هادسته دسته گروپ بسمت به‌تفتیش اصنا ف مواد خوراکه پرداخته وباغبانان برای‌رسید ن

موسم کرد بستی خیابان بندی ونهالشا نی پارك ها وباغبانان از حالا آمادگی گرفته اند .

۱۰ـ دوایر وموسسات پایتخت که سرحدات مشترکه کار وشهری باښاروالی داشته اند به تعیین حدودکار اقدام و از موسسات مربوط ایفا ی مکلفیت های شان تعقیب وتقاضاگردید.

۱۱ـ پروگرام عاجله کار از لحاظ جمع‌آوری حقوق‌ښاروالی ،تصفیهٔ حقوق ښاروالی بادوایر واشخاص حفظ ومراقبت شهری توسعه تخریبات واصلاح خانه های خود ازطریق عرضهٔ منا زل وزمین به‌کمك موسسات وشرکت ها ی‌منازل تامین سرزمین ومحلا ت تاریخی وکار ها ی زینتی شهر جلوگیری از احتکار زمین‌وتوزیع غیر عادلانه زمین هاگرفتن اعانه وکمك ا ز همشهریان وممالك دوست طرح وترتیب‌شد.

۱۲ـ برای انسجام امور وفراهم نمودن نظم اداری متکی به‌سیستم مالی وحسابی جهت رسیدگی باموره‌ربوط به‌ښاروالی به اسا س فورمه هاولوایح مطروحهٔ جدید وهکذاکنترول قیم ورسیدگی جدی به تطبیق نرخنامه مواد ارتزاقی ورعایت شرایط حفظ الصحه محیطی وتنظیفات وطرح احصائیه صنفی بادر نظر داشت طبقه بندی ونیز بطور بیسابقهٔ ا ز دکانداران صالح وراست کار در جریده بانشر تقدیر بعمل آید .

خلورم پلان

الف – دخلورم پلان عمده هدفونه :

۱– دملی محصول او عایداتو زیات والی دخلکو دښه ژوند دپاره .

۲– دکرهنی چټك انکشاف په دی ترتیبچه افغانستان دکرهنی په هکله مخصوصاً دغنمو په تولیدکی متکی په ځان شی . اود صنایعو اود تادیاتو بیلانس په هکله درشد امکانات برابر شی .

۳– دمعدنی او صنعتی محصولاتو زیاتول– دذخیرو څخه استفاده د صنعتی پروژو تاسیس او انکشاف اود عاطلو او بیکاره صنعتی ظرفیتو په‌کار اچول دصادراتو د تشویق وارداتو تعویض او داستخدام دسطحی دلوړولو دپاره .

۴– ددولت دعواید وزیاتول دقوانینومقرراتو مالی او پولی تدابیرو وضع کولو په وسیله.

۵– دهیواد دورکړی بیلانس تقویه دصادراتو دتشویق اود وارداتو د تعویض او ځینی‌نورو اصلاحی او انکشافی اقدا ماتو په وسیله .

۶– په تدریجی توگه داجتماعی او فرهنگی خدمتونو پراختیا د پوهنی عامی روغتیا او انکشاف محل په ساحه کی .

۷– داسعاری منابعو تقویی په‌هکله دتوریزم پراختیا اود استخدام دسطحی لوړول .

۸– دمواصلاتی خطونو پراختیا د تولید او استهلاك دسیمو د پیوست کولو په وسیله ترڅوچه د موجوده تا سیساتو څخه اعظمی استفاده وشی او دسمی دمارکیټونو او اجتماعی خدماتو انکشاف تامین شی .

۹– دبین‌المللی مخابراتو د پراختیا په منظور اود هیواد په داخل کی دمخابراتی مشکلاتو دلری کولو دپاره دمخابراتی چارو انکشاف .

۱۰– داسعاری ذخایرو تقویه او دلمړنی موادو دقیمت ساتنه دیوی بانکی او پولی سالمی رویی په وسیله او دانکشافی اوتولیدی فعالیتونه دتقویی دپاره ډیر بانکی اوکریدټی تسهیلات برابرول .

۱۱– دزراعتی او صنعتی بانکونو پراختیا او تقویه اود زراعتی اوصنعتی بانکونو انکشاف په‌هکله تسهیلات برابرول .

دذکر شوو کیفی هدفونو په نظرکی لرلو سره دخلورم پلان عمده کمی هدفونه په‌لاندی ډول په نظرکښی نیول شوی‌دی :

۱– دمحصول زیا تول د خلورم پلان په اوږدوکی ۰ر۲۵ په‌سلوکی اود منځنی‌ړولوالی ۰ر۵ په‌کال کښی .

۲– دخلورم پلان په اوږدوکی خالص‌دکرهنی محصولات په سلوکی ۲۱ اود منځنی‌لوړوالی په‌نظرکی در لودلو سره په سلوکی ۲ر٤ په کال کی .

۳– بیله لاسی صنایعو څخه د خالص‌صنعتی محصولاتو لوړ والی د خلورم پلان په‌اوږدوکی ۲ر۶ چنده اود منځنی لوړ والی په نظرکی درلودلو سره په‌سلوکی ۰ر۳۲ په‌کال‌کی .

٤– دیوه نفر خالص عوایدو د زیاتوالی په خلورم پلان‌کی په سلوکی ۵ر۱۲ مگر په‌هغه صورت کی چه دنفوس زیاتوالی ددریم پلان‌په اندازه ۳ر۲ په سلوکی باقی پاته شی .

ب– دخلورم پلان هدفونوته درسیدو په هکله لاری چاری :

دخلورم پلان هد فونو ته رسیدو دپاره اساسی مقصد اقتصادی داخلی منابعو ته «مخصوصاً مالی منابع» حرکت ورکول دی‌ترڅو چه دهغو په اساس دیوی خواڅخه دملی‌عوایدو او استخدام سویه لوړه شی او دبلی خواڅخه دافغانستان اقتصادی موقف ټینگ شی .دذکر شویو عمده مقصد و په رڼاکی دخلورم پلان هدفونوته د رسیدو په هکله لاندنی تدابیر نیول شوی دی .

په‌مالی ساحه کی :

۱– دمالیاتو او عوایدو دټولولو په سیستم کی‌دکیفیت لوړولو په مقصد اداری اصلاحات صورت نیسی .

۲– دمالیاتو د قوانینو د تطبیق په ساحه کی داسی اقدامات تعمیم او تنظیمیږی چه

ټول اشخاص او موسسات خپل مالیات پوره او په وخت سره تادیه کړی .

۳ـ څرنګه چه دځینی فابریکو د تولیدی اشیا د خرڅلاو څخه لکه دسمنتو نباتی غوړو او نخی ټوکرانو څخه مالیه اخیستله کیږی همداشانی به دنورو تولیداتو لکه پشمی او سندی منسوجاتو او بو ټونو او نور شیانو څخه هم مالیه واخیستله شی .

٤ـ په اوسنی شرایطو کی یوه مهمه عایداتی منبع دمځکو مالیات دی . مګر دغه ډول مالیه چه ددی مدرك څخه لاس ته راځی ٥ر۰ په سلوکی د مځکی لرونکو خلکو خالص عواید تشکیلوی . لدی کبله د مځکی مالیه په نوی قانونکی ښه مطلوبه مترقی اود اجتماعی عدالت پر اساس به وضع شی . همداشانی دمواشی مالیه دافغانستان داقتصادی ساختمان سره یووالی لری اود دولت د سالمو عوایدو څخه شمیرل کیږی . په څلورم پلانکی به مواشی مالیه احیاشی اود مجوزه معیار سره به تطبیق شی .

٥ـ دغیر مستقیم مالیاتو دعوایدو دلوړوالی په هکله به دګمرکی تعرفو او وار داتی شیانو دقیمت ایښولو په ساحه کی نوی کتنه وشی.

٦ـ دخارجی نمایندګیو او اجنسیو څخه به مالیه واخیستله شی .

۷ـ دڅلورم پلان په اوږدوکی به ٤٨ زره هکتاره ځمکه دکرهنی دپاره آماده شی اوددی ځمکی دخر څلاو او توزیع دپاره به جدی اقدامات وشی .

۸ـ په څلورم پلانکی به د تجارتی دوران دګټو مالیات له ۷ فیصدو څخه ۱۰ فیصدو ته زیاته شی .

۹ـ دتخمینی سنجش له مخی هغه اندازه سامان اوآلات چه دتیر شویو پلانو په دوران کی ځینی موسسو او بعضی انکشافی پروژو وارد کړی دی داستفادی وړدی لدی کبله چه د څلورم پلان مالی بنیه تقویه شی او په اسعاری ساحه کی موځه سیما کړی وی تر ممکن هده پوری به دنوموړو ماشینو او آلاتو څخه دځینی انکشافی پروژو به تطبیق کی استفاده وشی او یوه اندازه به ئی خر څلاوته آماده شی ددی مقصد و ترسو کولو په لړکی به مشخص پروګرام وضع شی .

۱۰ـ په څلورم پلان کی دځینی معدنونو څخه تجارتی استخراج په نظرکی نیول شوی دی او ددی معدنیاتو محصول د خر څلاو دپاره به په خارج کی دبازار پیدا کولو کوښښ وشی .

۱۱ـ په دریم او څلورم پلانکی د ملاحظی وړ پیسی به دولتی تصدیو کی سرمایه ګذاری شوی دی اووبه شی . د پخوانیو پانګودجبران په هکله به لازم اصلاحات او نوموړو تصدیو داقتصادی کولوپه لړکی به مهم فعالیتونه منځ ته راشی ترڅو چه مستقیمی او غیر مستقیمی سب سایدی لدی مو سساتو سره په تدریج سره لږشی او ددی تصدی ګانو نقش ددولت په عوایدوکی چټك شی ـ ددی ملاحظی پر اساس به دبرښنا د تعرفی په ترکیب کی نوی کتنه وشی او په صنعت او کرهنی کی به د استفادی دپاره یو لړ ملاحظات به نظرکی ونیول شی .

۱۲ـ په اوسنی حالت کی ځینی تصدی ګانی لکه هوټلونه او داسی نور په اقتصادی توګه فعالیت نشی کولای لدی کبله چه لدی څخه ښه استفاده وشی کوښښ به وشی چه ددی موسسو نواقص اصلاح شی که نه نو په دوهمه مرحله کی به یا په اجاره ورکړی شی. اویابه دخر څلاو دپاره آماده شی ترڅو چه دبی ځایه ضایعاتو څخه موجلو ګیری کړی وی.

۱۳ـ د ځینی لری او نږدی هیوادونو په تناسب په افغانستان کی دپټرولو او ددیزلو دبیی دټیټوالی له امله او ددولت له خوا د مواصلاتو او حملو نقل په برخه کی په زړه پوری پانګی اچولو له کبله په تیرو پلانونوکی دحملو نقل دتمامی شوی بیی د را ټیټوالی سبب ګرځیدلی . په څلورم پلانکی دپټرولو او ډیزلو بیه په ډیره ټیټه اندازه یعنی یوه افغانی په یوه لیترکی زیاتوالی په نظرکی نیول شوی دی .

۱٤ـ ددولتی صنعتی تاسیساتو د معیار لوړولو او ښی استفادی کولو په هکله ځینی

تدابیر نیول او دموسساتو دکامل ظرفیت څخه پهښه توګه استفاده کول .

۱۵ـ دبودجې دکسر له لیاری تمویل‌دمنلو وړ لارده په څلورم پلان‌کی دداخلی عوایدو او لګښت د تفاوت د جبران له‌پاره به لدی‌لاری نه‌په محدوده توګه اوله وروستنی کوښښ‌ونه وروسته دداخلی منابعو دلا ستنه راوړلو په منظور استفاده وشی .

۱٦ـ داستهلاکی موادو پورچه دبیودنسبی استقرار دداخلی پیسو تـهیه او اړتـیا وړ وارداتو تر لاسه کولو مقصدونه به تـرسره کړی دتمویل بله لاره بلله کیږی . په‌څلورم پلان‌کی به هڅه وشی چه داستهلاکـی موادو دخرڅلاو عایدات ددی سبب وګرځی چه‌دداخلی مدرکونو له لاری دمنابعو تر لاسه کول چه‌ډېر خپل ځان اتکا د پالیسی حتمی جزدی کمزوری شی نو ځکه به‌په څلورم پلان‌کی عوایدو په داسی ډول اصلاح شی او پراختیا و موی چه‌په استهلاکی موادو اتکا داخلی عوایدو د بدلیدلو او دتولیدی بنیی د کمزوری کیدلـو سبب ونه‌ګرځی .

۱۷ـ دڅلورم پلان دانکشافی پروګرام‌په تمویل کی خارجی پوروته اساسی نقش لری کوښښ به وشی چه دخارجی قرض څخه د مؤلده او اقتصادی پروژو په تمویل کــی استفاده وشی ترڅو چه عواید او تولیدزیات شی او بیرته داصلی قرض تادیه او تـکت پولی په آسانی سره میسر شی . دخارجـی پورو دبیرته ورکړی پروګرام په هکله به‌له خارجی موسسه ورکونکو منابعو سره مفاهمه وشی ترڅو چه خپله قرضه په داسی شرایطو واخلی چه دافغا نستان دتوان او قدرت سره سمون وخوری او انکشافی پرو ګرامونه د مشکلاتو سره مخامخ نه‌شی .

دشوری دډیرو همکاریو د جلبولو په‌وسیله دخارجی پوروتو دقانونی مراحلو دتیرولو پــه هکله مؤثری لاری چاری لټول کیږی .

دورکړی دبیلانس په ساحه کی :

په څلورم پلان کی به ډیرکوښښ وشی ترڅو چه دهیواد اسعاری عواید دصادراتواو توریزم د تشویق او دوارداتو د تعویض د پروګراو دطرحی او تطبیق په وسیله زیات شی . د صادراتو د تشویق په پروګرام‌کــی لاندنی ملاحظی شته .

۱ـ دکرهنی په پروګرام باندی زوراچول ترڅو چه دصادراتو د زیاتوالی او دخوراکی موادو دوارداتو په هکله بدلون راشی او د صادراتود یوه واحد بیه دکیفیت دکنترول‌بسته بندی ـاو دبازار د تحقیقاتو په وسیله زیات شی .

۲ـ دافغانستان د صادراتی موادو داعمال (پروسس) دامکاناتو پراختیا ترڅو چه‌په دی اساس دیوی‌خوا څخه زمینه دصادراتودخرڅلاو دپاره مهیاشی اودبلی خوا دملی تولیداتو په بیه‌کی زیات والی راشی .

۳ـ صادرکوونکو ته دپوره یادیوی مساعدی اسعاری بیی ورکول .

٤ـ دصادروونکو دپاره د تخنیکی معلوماتو تهیه‌کول او ددوی دپاره یو مساعد بازارپیدا کول اودداسی موسسی تاسیس کـول چــه‌د صادراتو دتشویق پروګرام عملی کړی .

٥ـ په اسعاری عوایدوکی دزیات والی‌په هکله به‌د صادراتو په حجم‌کی زیاتوالی راشی اود غیر مرئی عوایدو په برخه‌کی به‌دسیاحینو دجلبولو دپاره موثر اقدامات وشی .

٦ـ د اسعاری عوایدو دزیاتوالی د پالیسی سره یـوځای بـه دغیـر ضروری اسعاری مصارفو لیږول او دوارداتو دتحدید پالیسی بههم تعقیب شی . دهغو صنایعو تاسیس‌او پراختیا چـه دوارداتـو دبدلون او اسعاری صرفه جوئی سبب ګرځی دورکړی دبیلانس‌په تقویه‌کی به‌ستر نقش ولوبیوی .

۷ـ دګمرکی تعرفی د سیستم اودوارداتی شیانو دقیمت ایښولو ډو ل به‌تغییر ورکړی ترڅوچه له یوی خوا دوارداتی شیانو محصول داسعاری نرخ سره سمون وخوری اودبلی‌خوا مالیات په وارداتو داقتصادی انکشاف دپاره مهمه وسیله وګڼل شی اود وارداتو دتحدید او داخلی صنا یعو د تقویی په هکله موثر واقع شی .

دبانګداری او پیسو په برخه کی :

دداخلی‌منابعو دکمبوداودفیست‌فینانس څخه‌زیاته استفادی دروش په نتیجه کی دسر مایه‌ګذاری

پروګرام په تیر شویو پلانونو کی دمرکزی بانك څخه دملاحظی وړ استقراض صورت میندلی دی داروش ددی سبب شوچه دافغانی پیسو بیه دخارجی اسعارو په مقابل کښی ټیټه او د قیمتونو سویه جګه شی . دڅلورم پلان یومهم هدف دادی چه افغانی پیسی دخارجی اسعارو په مقابل کی استقرار پیدا کړی .

نوله دی کبله په څلورم پلان کی دضرورت په وخت دمرکزی بانك دپور څخه په محدوده توګه او ترهغه اندازی استفاده وشی چه د اقتصادی پرمختګ په ګټه وی .

پانګی اچولو په برخه کی :

د منابعو تـوزیـع د اقتصادی انکشاف یوه ستراتیژی کـنـټـرول کیږی په هغه اندازه چه دمنابعو حصول مـهم دی همدا شان دپلان هدفونه هم د منابعو د ښه توزیع په چوکات کی تامین کیدای شی .

دملی اقتصاد له نظره دپخوانیو سر مایه ګذاریو دموثریت سویه ځکه ټیټه ده چه له دی سرمایه ګذاریو څخه په ښه توګه استفاده نه ده شوی . چه داخبره زیاتره د صنایعو پـه سکتور او دولتی تصدیو کی چه په هغو کی عاطل ظرفیتونه زیات موجود دی صدق کوی .

دڅلورم پلان په اوږدو کی دپانګی اچولو لاری چاری په لاندی ډول دی :

۱ـ دملی قدامت له مخی کرهنه پـه اولـه مرحله کی واقع ده چه په سلو کی ۳۸ر۹ دڅلورم پلان منابع به جذب کړی .

۲ـ په څلورم پلان کی هغو پروژو ته قدامت ورکول کیږی چه زر په ثمر راځی او په خو محدودو کلو کی په تولیداتو پیل وکړی . همداشانی یو تعداد داسی پروژی په دی پلان کی شاملی دی چه زر په ثمر نه راځی خـود مصرف او عایدی تناسب په دی پروژو کی ډیر مساعد دی یو تعداد انتقالی پروژی چه په دی مرحله کی غیر مولد نه دی د پخوانیو پلانو څخه څلورم پلان ته رانقل کیږی . ځکه چه یوه زیاته اندازه پیسی په دی پروژو کی مصرف شوی دی نو ځکه ددی منابعو او پروژو د ضیاع څخه دجلو ګیری په مقصد دمالی توان سره سم به دوام وکړی او ددی پروژو مولد و برخو ته به قدامت ورکړ شی .

۳ـ هغه پروژی به وځنډول شی چه عاطل او بیکاره ظرفیتونه ایجادوی او فایده اخیستل له هغی څخه زیات وخت نیسی .

٤ـ ترهغه ځایه چه مقدور وی داقتصادی او تخنیکی مطالعاتو څخه وروسته او کله چه ددی پروژو اقتصادی ښه څرګنده شی د تطبیق وړ به وګرځی او دهغو پروژو دتطبیق مخه بـه ونیوله شی چه یواځی پرستیژی جنبی لری او دهغو نسبی برخه داقتصاد په پرمختګ کی لـږوی .

٥ـ ددی دپاره چه په څلورم او آینده پلانو کی یو تعداد سالمی پروژی منځ ته راشی داسی یوه موسسه به تاسیس شی چه ددی پروژو په مطالعه کولوکـی وظیـفه ولـری اوددقیقو مطالعاتو څخه وروسته به دڅلورم پلان په اوږدو کی په کار پیل وکړی .

٦ـ دخصوصی سکتور سرمایه ګذاری بـه ترممکنه حده پوری تشویق شی او داپالیسی درهبری شوی اقتصاد دعمومی پالیسی سره چه دهغه په اساس خصوصی صنایع حق لری په معینو برخوکی پانګه وا چـوی مـطابقت کوی .

۷ـ ددی دپاره چه دورکړی پـر بیـلانس باندی لږ فشار راشی او دأستخدام سطحه لوړه شی په څلورم پلان کی به دپانګی پرځای دبشری طاقت څخه ډیره استفاده وشی اوددی مامول دتر سره کولو په هـکله به جـدی اقدامات وشی .

دکرهنی په برخه کی :

۱ـ دکرهنی په برخه کی دسرمایه ګذاری اساسی هدف دادی چه نوموړی پانګی زراعتی محصولات او عواید زیات کړی اوافغانستان مخصوصاً دغنمو په برخه کـی متکی پرځـان وګرځوی .

۲ـ دی هدف ته درسیدو دپاره یوه مهمه او اساسی چاره دکرهنی (ترویج او پراختیا) اود محلاتو د انکشافی پروګرامو تطبیقول دی. د سیمی دانکشاف پروګرام دمحلی کارونو د اصول پربنسټ استوار دی او داهیله شته چه داپروګرام به داستخدام تـولید او فردی عایداتو باندی مثبت تاثیر ولری .

۳ـ په هغه صورت کی چه د کرهنی په هکله

هدفونه عملي شي دا امکان شته‌چه د غنموبیه تیته اودتولید دزیاتي پـراختیا په صورت کي ددي متاع مولدين متضرره شي . نوځکه په‌څلورم پلان‌کي دغنمو تیته بیه تثبیت اود اخیستلو او توزیع میکانسم ددولت په‌وسیله تطبیق کیږي . علاوه پردي دکرهني متنوع کول او دځیني تعويض توليدأتو لکه میوه‌جات سبزيجات او داسي نوربه تقویه شي .

٤ـ ددی دپاره چه دکرهني هدفونه دڅلورم پلان دپیشبیني سره سم عملـي شي بـايـد اقتصادي منابع په داسي پروګرامو او سیمو کي توزیع شي چه داوچتي أوفوري ودي‌امکانات ولري . دپروګرام سره سم به دهغو دنسبي ودي دپاره لاري چاري ولټول شي اوکیمیاوي سره،اصلاح شوي تخم‌اونور وسایل تهیه‌شي چه‌ددي پروګرام په‌بنه أجراکولوکي‌برخه‌واخلي دکرهني په پراختیا کي د«تر ويج پروګرام» داساسي زير بنا حیثیت لر ي . ټول زراعتي توليدات مخصوصاً پمبه أو میوه جات دپروګرام په‌چوکات کي زیاتوالی مومي ترڅوچه ديوي خواڅخه دوری کړي بیلانس تقویه کړي اود بلي خوا دصنايعو دبیکاره ظرفيتونو په‌کـار اچولوکي مؤثر واقع شي .

٥ـ دځنګلونو علفچرونو کوپراتيف أوداوبو نبي ستفادي په هکله به مربوطه قوانين طرح او تطبیق شي .

٦ـ کريدټي موسسات مخصو صاً دکرهني بانك به‌د متممه قوانينو او مقرراتو په وسیله تقويه‌شي .علاوه پردي دبانك کريدټي‌فعالیتونه به‌دبانك دڅانګو دپراختیا په وسیله انکشاف وکړي . دکو پراتیفونو تاسیس أو دکرهني‌په برخه‌کي نور تشکيلات به دا امکانات برابرکړي چه‌د زراعتي بانك له پورونو څخه شه‌استفاده وشي .

٧ـ داوبو لګولو هغه پروژي چه‌د پخوانیو پلانونو څخه ودي پلان ته انتقال پیدا کړيدي بشپړي به شي په‌عين حال‌کي به‌کوښښ وشي هغه پیشبیني شوي پانګي به ددي پروژو په مؤلد وبرخه کي تمرکز پیدا کړي او دګټي اخیستلو وخت په دي پروژوکي تسریع‌شي.

داوبو لګولو موجوده سیستمونه اودکوچني بندونو جوړول داوبو دذخيرو او تنظیم‌دپاره اود أوبو اوسیل تخریب څخه دمخنوي دپاره پر موجوده مځکو باندي يولړ اقدامات کیږي اود خلکو دهمکاري څخه به هم استفاده‌وشي.

٨ـ دعلفچرونو داصلاح او تجهيز دحمایوي فعالیتو توسعه . أود حیواناتو د نسل اصلاح او تکثير پراګرامونه به‌تطبیق شي .

دکرهني دمځکي سروي دکارتو ګرافي‌نقشو پرمخ اود نباتي فروش پروګرام په څلورم پلان‌کي نهايي مرحلي ته رسیږي .

دصنايعو په ساحه‌کي :

١ـ دصنايعو دسکتور تقويه اود صنعتي توليدأتو دبرخي ډيروالي په ملي عوايدوکي دافغانستان په اقتصادکي ديوي بنياني تغيير حیثیت لري . دصنايعو سکتور چه دپانـګي اچولوپه پرو ګرام کي ٤ر٣٥ په سلوکي برخه لري داهمیت وړدي . دصنايعو دانکشاف په برخه کي دتولیداتو د سطحي دلوړولو او کفايت ډير مهم اصل دی نوځکه په‌څلورم پلان کي تاکید کیږي چه ددولت توليدي موسسي أو تصدی ګاني چه دافغانستان دصنايعو د انکشاف او اقتصاد په برخه کي مهم‌نقش‌لري داسي تشکيل شي چه وکولای شي دعوايدو او مالي منابعو پـه برخه‌کـي مهمه بـرخـه واخلي .

٢ـ په خصوصي سکتورکي دصنعتي فعالیتو انکشاف دپاره مخصوصاً دصادراتي صنايعو اد وارداتو د بدلولو په بـرخه‌کـي د تشويقـي وسیلو څخه استفاده وشي. مګربیاهم دصنايعو پروګرام په عام‌ډول او خصوصي صنايع پـه خاص ډول دلاندي اصولو په رڼاکي به‌رهبري شي .

الف‌ـ صنعتي پروژي بايد داقتصاد له‌مخي مساعدي وي ترڅوچه توليدأت ئي ديوه معين وخـت‌نه وروسته دوارداتـو سره رقا بـت وکولای شي .

ب‌ـ په اوسني مرحله‌کي هغو صنايعو ته قدامت ورکول کیږي چه ديوي زياتي اندازي داخلي اومه مواد أوداخلي بشري مواد څخه اعظمي استفاده کوي .

٣ـ صنعتي بانك خصوصي پانګو اچوونکو

تەدصنعتی پروژو دودانولو دپاره په مناسبه توگه پور ورکوی او پدی ترتیب سره بەد تولیدی فعالیتو دپراختیا دپاره بنه زمینه برابره شی .

دمعادن په برخەکی :

دمعدن دسکتور اساسی هدف د معدنیمنابعو دبرخی زیاتوالی په اقتصادی پر مختگ کوی. څلورم پلان تاکید کوی چه دمعدن پروگرام پەاوله مرحلەکی دمعدن د تجارتی ذخایرو د تثبیت او استخراج په هکله ځای پرځایشی. دذخایرو اقتصادی حجم او ارزش ته کتنەلاندی ونیول شی اود اقتصادی استخراج مکمل پلان وضع شی ترڅوچه د جامدو ، مایعو او گاز منابعو استخراج او لټولو شرایط اوچاریپه افغانستانکی چټك تیا ومومی . ددولت معدنی تصدی وظیفه لری چه دمفیدیت او مطلوبیت سویه په تفحصاتی برخوکی زیات کړی .

دبرښنا دانرژی پەبرخەکی :

۱ـ دتولید او تقاضا په برخەکی دیوه توازن برقرارول اود توزیع او انتقال پەبرخەکی تسهیلات فراهم کول .

۲ دبرښنا دتولید او خدماتو پراختیا درشد او انکشاف پەوړ ساحوکی .

۳ـ دبرښنا داداری دطرز اصلاح کولترڅو چەپدی وسیله نوموړی موسسی دمالی منابعو لەمخی داقتصاد په انکشافکی فعاله برخه واخلی داکار به اداری او تخنیکی او دبرښنا دمحصول دراټولو دبنه سیستم اود برښنا په تعـرفوکښی دبدلون را وستلو په وسیله عملی شی .

دبرښنا دتعرفی دبدلون مربوطه اقدامات ددی ستر عامل استعمال به دصنعت اوکرهنی په ساحوکښی پەنظر ونیسی .

٤ـ څرنگه چه دبرښنا صنایع دزیر بنا په حیث داقتصاد او صنایعو درشد په برخەکی شمیرل کیږی او دبرښنا غوښتنه هم ورځ په ورځ زیاتیږی ددی کبله چه دصنایعدانکشاف سرعت په څلورم پلان اود راتلونکو پلانونوپه شروعکی دمشکلاتو سره مخامخ نشیبه څلورم پلانکی دبرښنا زیاتوالی ته زیات اهمیت ورکړ شوی دی .

داجتماعی خدماتو پەساحەکی :

دڅلورم پلان سترا تیږی داجتماعی خدماتو دسکتور په برخەکی دروغتیا او عرفانی مسایلو دمتوازن تسهیلاتو فراهم کول د هیواد دټولو او سیدونکو دپاره دی . دی هدف تەدرسیدو دپاره باید عرفانی او صحی پلانونه دپنځەکلو څخه زیات وخت په نظرکی ونیسی ترڅوچه نوموړی تسهیلات دسیمی داحتیاجاتو سره متناسب او دوگړو دشمیر سره مساوی تأمین شی . دتوازن ایجاد دا معنی نه ورکوی چه دتسهیلاتو فوری رشد دی په هغو سیموکی چه نسبتاً انکشاف ئی کړی دی بندکړی شی بلکه داسی معنی ورکوی او اساسی هدف دادی چه اجتماعی تسهیلات دی په هغو سیمو کیچه لږ انکشاف ئیکړی دی پەلوړ ضریب سره تسریع کړی شی .

الفـ دپوهنی پەبرخه کی :

دابتدائی زدەکړی په برخەکی دکمیت پراختیا ته اهمیت زیاد ورکول کیږی اودمالی توان او زده کړی دوسایلو په تناسبدزده کړی او روزنی کیفیت هم بنەکیږی . د ښوونځیو ویش دسیمو دوگړو دشمیر سره متناسب صورت نیسی اود امکان سره سم بەدتعلیم کیفیت تەهم توجه وشی .

د مسلکی تعلیم په برخه کی اود ثانوی دوهمی دوری په برخەکی دبشری قواوو ضرورت په اوسنی مرحلیکی دتوازن د هدف سره سم له اوسه ترنظرلانـدی دی. اوسنی ښوونځی به دښوونکی او نورو تجهیزاتولەمخی مجهزکړی شی ترڅو چه دهغو په اساس د تعلیم او تربیی کیفیت لوړ کړی شی .

ددی دوری دجدیدالشمولانـو شمیر بەد قوت د ضرورت سره سم هـغەچه په دی سویه وی او یا په عالی سویو وی ددیکبله چه دبیکاره تعلیم یافتەگانو دانرژی دضایـع کولو څخه موجلوگیری کړی وی عیارکیږی.

علاوه پردی د مسلکی تعلیماتو عملی جنبو ته بەڅلورم پلان کی زیاته توجه کیږیترڅو چه عملی ژوند کی دمسلکی تعلیم یافتەگانو څخه په ښه صورت استفاده وشی .پەڅلورم پلانکی دپوهنی دپرابلم اساسی چاره اودتعلیم اوتربیی په برخەکی دبشریقوتونو داحتیاجاتو سره سم یو کمیسیون ته چەزیات صلاحیت

سره داسي توحيد شوى دىچه سرکودجوړښت پهساحهکي اعظمينتايج مينځته راولي .

دمخابراتو په برخهکي :

دمخابراتي شبکي پراختيا او اصلاح به ديوه اساسي پر نسيب په حيث بايد دکـرهنيد سکتور صنايع ، تجارت اوداسي نور فعاليتونه چه دشيانو دتوليد او توزيع سره ارتباط لري منطقي همبستگي ولري . ترهغه ځايهچهامکان لري دمخابراتو سکتور د تمويل لهلاري بايد پهځان باندي متکي وى . دى هدفته درسيدو دپاره په څلورم پلانکي دپستي او مخابراتي خدماتو دمؤثريت اندازهبه لوړه شياودپخوانيو پانگي اچولو عوايد به دمخابراتو په ساحهکي زيات شي .

دتيلفون دعوايدو دښهراټولولو اودحسابداري دعصري سيستم معرفي دمخابراتو په برخهکي زيات اهميت لري .دمهمو هدفونو څخهيوهدف دادى چه مخابراتي شرايط او تسهيلات داسي مينځته راشي چه دافـغانستان روابط د نورو هيوادو دمخابراتي عصري سيستم لـه لاري تأمين کړى .

دسيمي دانکشاف په برخهکي :

داقتصادي وروسته پاتـي سيمو او نسبتاً پرمخ تللـيو سيمو دخلا دډيريدو دمخنوى پـا غرض چهدجغرافيائي نامساعد موقعيتاقتصادي محدود منابعو او نـورو طبيعي او اجتماعـي عواملو په أثر منځته راغلي سيمه ئيزىپراختيا پروگرام به دپکتيا او کنړ په ولايتونو کښي ادامه پيدا کړى او نورو سيمو ته لکه مرکزى ولايات نيمروز ، بدخشان ، او نوروولاياتوته پراختيا ومومي . دسيمي دپراختيا دپروگرام سرهبه يوځاى کوچني عامالمنفعه اقتصادي او اجتماعي پروژى جوړول دسيمي دپراختيا لـه لياري په ټولو ولاياتو کښي عملي شي .

دسيمي پراختيا د سياست هدف په نهايي مرحلهکښي ديوه سالم او مطلوب سيمه ئيز اقتصادي بنسټ جوړولو څخه عبارت دىهڅه کيږى چه دتوليد عوامل پهټولو سيمو کښي داقتصادي عمومي پراختيا په غـرض تجهيز شي .

داقتصادي او اجتماعي پراختيا پلان گذاري داسي يوروش د ى چـه دهغه پـه ذريعه أفغانستان کښي دپر مختگ اهـداف طـرح کيږى اود منابعو د حصول او ويش اود هغه څخه استفادى اساسات وضع کيږى .پهڅلورم پلان کښي دپروژو دښي ارزيابـي په غـرض کلني پلانونه د پنځه کلن پلان په چوکات کښي طرح او تدوينيږى .

کلني پلانونه بهپلان گذا رانو ته فرصت ورکړى ترڅو چه ډيرنوى معلومات پهنظرکښي ونيسي أوپلان پريوه تازه او واقعي بنسټ ودروى .واقعي پلان گذارى په هغه صورت کښي ميسريداى شي چـه د عمده اقتصادي متغيرو دتحول اود پرمختگ دڅرنگوالي پهباره کښي ملي عايد نفوس سپما پانگه اچول ملي مصارف او نورو متحولو پـهبارهکښي مستند معلومات پهلاسکښي وى . ترڅو داوضاعاو شرايطو پر اساس پنځهکلن او کلني پلانونه طرح شي .

داساسي احصائيي نشتوالي داقتصاديوضعي دارزيابي او علمي پلانونو په طرح کولوکـي لويه مانع گڼل کيږى . نوله دى کـبله پـه څلورم پلان کښي بهداحصائيي يو مرکزىدفتر تاسيس شيچه لهيوى خوابه ددائيرواحصائيوى فعاليتوته هم آهنگي ورکړى او له بلي خوابه دنفوسو ملي عايد زراعتي او صنعتي بشرى قوااوو او نورو اساسي احصائيـي منـځ تـه راوړى .

دانکشافي پروژو دتطبيق په زمينه کښي يواساسي عامل دپروژو اقتصادي او تخنيکي مطالعات دى چهله بده مرغه تراوسه پورى دپروژو جوړولو ټول فعاليت او دهغو دتخنيکي او اقتصادي معلومات تهيه کولد تخنيـکي مرستو لهلياري او دخارجي پورونو له لياري دخارجي افرادو په ذريعه صورت نيسي.ددى دپاره چه دپروژو دجوړولو قابليت اود پروژى مطالعه په افغانستان کښي پراختيا و مو مي پهڅلورم پلانکښي دپروژى جـوړولو مرکـز دائيريږى . داکار به لهيوى خـوا دخارجـي إسعارو صرفه جوئي سبب شي اوله بلي خوا بهپه آينده کښي دانکشافي پروژو دچټک او موفقيت آميز تطبيق موجب وگرځي .

سره داسې توحید شوی دی چه سرکودجوړښت پهساحه کی اعظمی نتایج مینځته راولی .

دمخابراتو په برخه کی :

دمخابراتی شبکی پراختیا او اصلاح به دیوه اساسی پر نسیب په حیث باید دکرهنی د سکتور صنایع ، تجارت اوداسی نور فعالیتونه چه دشیانو دتولید او توزیع سره ارتباط لری منطقی همبستگی ولری . ترهغه ځایه چه امکان لری دمخابراتو سکتور د تمویل لهلاری باید پهځان باندی متکی وی . دی هدف ته درسیدو دپاره په څلورم پلان کی دپستی او مخابراتی خدماتو دمؤثریت اندازه به لوړه شی اودپخوانیو پانگی اچولو عواید به دمخابراتو په ساحه کی زیات شی .

دتیلفون دعوایدو دښهراتلولو اودحسابداری دعصری سیستم معرفی دمخابراتو په برخه کی زیات اهمیت لری .دمهمو هدفونو څخه یوهدف دادی چه مخابراتی شرایط او تسهیلات داسی مینځته راشی چه دافغانستان روابط د نورو هیوادو دمخابراتی عصری سیستم له لاری تأمین کړی .

دسیمی دانکشاف په برخه کی :

داقتصادی وروسته پاتی سیمو او نسبتاً پرمخ تللیو سیمو دخلا دډیریدو دمخنوی په غرض چهدجغرافیائی نامساعد موقعیت اقتصادی محدود منابعو او نورو طبیعی او اجتماعی عواملو په أثر منځته راغلی سیمه ئیزی پراختیا پروگرام به دپکتیا او کنړ په ولایتونو کښی ادامه پیدا کړی او نورو سیمو ته لکه مرکزی ولایات نیمروز ، بدخشان ، او نوروولایاتوته پراختیا ومومی . دسیمی دپراختیا دپروگرام سرهبه یوځای کوچنی عام‌المنفعه اقتصادی او اجتماعی پروژی جوړول دسیمی دپراختیا له لیاری په ټولو ولایاتو کښی عملی شی .

دسیمی پراختیا د سیاست هدف په نهایی مرحله‌کښی دیوه سالم او مطلوب سیمه ئیز اقتصادی بنسټ جوړولو څخه عبارت دیهغه کیږی چه دتولید عوامل پهټولو سیمو کښی داقتصادی عمومی پراختیا په غرض تجهیز شی .

داقتصادی او اجتماعی پراختیا پلان گذاری

داسی یوروش د ی چه دهغه په ذریعه أفغانستان کښی دپر مختگ اهداف طرح کیږی اود منابعو د حصول او ویش اود هغه څخه استفادی اساسات وضع کیږی .پهڅلورم پلان کښی دپروژو دښی ارزیابی په غرض کلنی پلانونه د پنځه کلن پلان په چوکات کښی طرح او تدوینیږی .

کلنی پلانونه پهپلان گذا رانو ته فرصت ورکړی ترڅو چه ډیرنوی معلومات پهنظرکښی ونیسی أوپلان پریوه تازه او واقعی بنسټ ودروی .واقعی پلان گذاری په هغه صورت کښی میسریدای شی چه د عمده اقتصادی متغیرو دتحول اود پرمختگ دڅرنگوالی پهباره کښی ملی عاید نفوس سیما پانگه اچول ملی مصارف او نورو متحولو پهبارهکښی مستند معلومات پهلاس‌کښی وی . ترڅو داوضاع‌او شرایطو پر اساس پنځه‌کلن او کلنی پلانونه طرح شی .

داساسی احصائیی نشتوالی داقتصادیوضعی دارزیابی أو علمی پلانونو په طرح کولوکښی لویه مانع گڼل کیږی . نوله دی کبله په څلورم پلان کښی بهداحصائیی یو مرکزیدفتر تاسیس شی‌چه لهیوی خوابه ددائیرواحصائیوی فعالیتونه هم آهنگی ورکړی او له بلی خوابه دنفوسو ملی عاید زراعتی او صنعتی بشری قواوو أو نورو أساسی احصائیی منځ ته راوړی .

دانکشافی پروژو دتطبیق په زمینه کښی یوأساسی عامل دپروژو اقتصادی او تخنیکی مطالعات دی چهله بده مرغه تراوسه پوری دپروژو جوړولو ټول فعالیت او دهغو دتخنیکی أو اقتصادی معلومات تهیه کولد تخنیکی مرستو لهلیاری او دخارجی پورونو له لیاری دخارجی افرادو په ذریعه صورت نیسی.ددی دپاره چه دپروژو دجوړولو قابلیت اود پروژی مطالعه په افغانستان کښی پراختیا و مو می پهڅلورم پلان‌کښی دپروژی جوړولو مرکز دائیریږی . داکار به لهیوی خوا دخارجی إسعارو صرفه جوئی سبب شی اوله بلی خوا بهپه آینده کښی دانکشافی پروژو دچټک او موفقیت آمیز تطبیق موجب وگرځی .

دپلانو دتطبیق پهساحه کښې بهدکـــلنې پلانو دطرحې اوتطبیق نـــه برسیره بودجوی تشکیلات اواداریطرزالعملونه داسېشوچهکلنی بودجهدکلنیسکتوری پلاناودپروگرامونواودهغه پروگرامونو د مشخصو اهـــدافو او فزیـــکی نتایجو سره منطقی ارتباط ولری .

دتخنیکی امداد یو مشخص پروگرام بهدپلان اود هغه دپیشبینی شوو اهدافو د تطبیق په مقصد عملی شی .

وزارتونه او دوائر مکلف دی چه دخپـــلو پروژو مفصل کلنی او د تطبیق او مراقبت پلانونه ترتیب اودکارونو دپر مختگ راپوړونه دمعینو فورمو سره مطابق دپلان وزارت ته راواستوی .

دپلان وزارت دپلان دهم آهنگی او تجدید نظر دپلان دتعدیـــلاتو اود مـــربوطو پـــلانود پرمختگ دارزیابی په هکله مسؤولیت لری اومکلفدی چهدپلاناودهغه دتطبیق دپړوبلمونو پهباره کښې حکومت او اقتصادی عالی شوری ته معلومات تهیه کړی . دمالی او فزیکی له نظره دانکشافی پروژو دښه تطبیق دپاره بـــه انکشافی بودجه ممتد دوری تـــه نهخی بلـــکه دبلکال په احتیاط کښې به علاوه کیږی .او پهدی ترتیب به دا بودجه په انکشافی مدارکو کښې چه مخکښې کال کښې دمعقولو دلایلو پر اساس نوی تطبیق شوی مصرفیږی اوپاد نورو پروژو دمالی بنیی دپیاوړی کیدو دپاره بهاستفاده ور ځنې و شی . همـــدا رنـــگـــه (مورا توریم) او عوایدو د مازاد دوجودوانتقال به دانکشافی احتیاط له لیاری د بودجې او کلنی پلان پههدفوکښې داستفادی وړوگرځی.

دتطبیق یوه لایحه تهیه کیږی چه په هغـــه کښې بهد پروژو دتطبیق هدایت نامی شاملې وی اودپروژو مربوط موضوعات دپروژودتطبیق مسؤولیتونه دپروژو زمانی پروگرام اودراپور ورکولو مؤثر سیستم بهپکښې شامل وی .

دپلان دمصارفو تمویل اود تادیاتو بیلانس

اول : مصارف او عواید :

الف ـــ مصارف :

دڅلورم پلان په چوکاتکی ددولتدسکتور ټول مصارف ٥ر٦١ ملیارد افغانـــی پیشبینی شوی دی . چه ددی جملې څخه ۷۸ر۳۳ملیارد افغانی ددولتي دوایرو عادی مصارف دخارجی پورونو تادیه اود احتیاط او سپسایدی پهکی شاملې دی اونور متباقی ۷ر۲۷ ملیاردافغانی انکشافی مصارفوته تخصیص ورکړ شوی دی لاندینی جدول پهڅلورم پلانکی عادیمصارف ښیی :

« ملیارد افغانی»

	دریم پلان	څلورم پلان	دڅلورم پلان فیصدیددریم پلان په نسبت
ټول عادی مصارف	۲۳ر۲		
د دی جملی څخه د دوایرو		۳۳ر۷۸	۱٤٥ر٤
عادی مصارف	۱٦ر۲	۲۱ر۱۸	۱۳۰ر۳
دخارجی قرضونو تادیه	٤ر۳	۷ر٦۰	۱۷۷ر۱
سپسایدی اومتفرقه مصارف	۲ر۷	٥ر۰۰	۱۸٥ر۸

عادی مصارف چهپه څلورم پلانکی۷۸ر۳۳ملیارد افغانی پیشبینی شوی دی ددریم پلان په نسبت ٤ر٤٥ فیصده وده ارائهکوی.دعادیمصارفو دلوړ والی علت دادیچه نظر دریـــم پلانته اضافه پهڅلورم پلانکی قرضونه تادیهکیږی چهپه څلورم پلانکی دوه چنده تخمین کیدی شی .

د دولتی دوایرو عادی مصارف نظر دریم پلانته ۳ر۳۰ فیصده زیات په څلورم پلانکی تخمین شوی دی . دعادی مصارفو وده بیلهدپوهنی او روغتیا دوزارتو څخه پهکالکی٥ر٤ فیصده ده اود پوهنی او روغتیا دوزارتودعادیمصارفو وده پهسلوکی ۱۰ تخمین شویده .

انکشافی مصارف دخصوصی پانگی پهشمول۹۳ر۳۰ ملیارد افغانی په نظرکی نیول شوی او دهیواد په اقتصادی او اجتما عـــی عمدهسکتورونو کی په لاندی ډول تخصیص کـــړی شوی ده :

« ملیارد افغانی »

	دریم پلان دپانګی اچول	په‌سلوکی	خلورم‌پلان دپانګی‌اچول	په‌سلوکی	دخلورم پلان فیصدی نظرو دریم‌پلان‌ته
دکرهنی‌اواوبولګولو	٦٣ر٦	٣٣ر٠	١٨ر١٠	٣٥ر٠	١٦٢
صنا یــع	٨٥ر٥	٢٨ر٠	٩٠ر٨٠	٣١ر٧	١٦٧
ترانسپورت‌اومخابرات	٢٧ر٢	١١ر٠	٣ر٣٧	١٠ر٩	١٤٨
په‌ټولو برخوکی	٠ر٨٩	٤ر٠	—	—	—
دخصوصی پانګی‌اچول	٧٠ر١	٨ر٠	٣ر٢٠	١٠ر٣	١٨٨
احتیاطــی	—	—	٠ر٨٦	٢ر٧	—
ټوله سرمایه ګذاری	٢٠ر٧٢	١٠٠ر٠	٣٠ر٩٣	١٠٠ر٠	١٤٩

څرنګه چه پورتنی جدول ښیی د خصوصی‌پانګی اچولو پــه نظرکــی درلودلو سره پــه ټولو مصارفوکی (٠ر٣٥) فیصده ټوله سرمایه‌ګذاری دکرهنی په‌برخی کی او ٧ر٣١فیصده دمعادن او صنایع په برخه‌کی په مصرف‌رسیږی . دترانسپورت او اجتماعی خدماتو سکتور په ترتیب‌سره٤ر٩ فیصد او٩ر١٠فیصدد‌ټولی سرمایه ګذاری تشکیلوی .

هرکله‌که یواځی ددولتی سکتور دپانــګی‌توزیع مدنظر وګڼل‌شی دا‌خبره به‌واضح شی چه په خلورم پلان‌کی‌دکرهنی دسکتورپه‌برخه‌کی ٩ر٣٨ فیصده دمعادن اوصنایعو دسکتور په برخه ٤ر٣٥ فیصده اوداجتماعی خدماتــودسکتور په برخه‌کی ٢ر١٢فیصده اودمواصلاتو دسکتور په سلوکی ٤ر١٠ صورت‌نیسی .

په خلورم پلان‌کی ټوله اضافه پانګه‌ددریم پلان په نسبت ٤٩ په‌سلوکی زیاتره‌ده‌دکرهنی په هــکــله نسبی سهم او زیــا توالی ددی‌ښکارندوی دی چه نوموړی سکتور به مهم او عمده نقش داقتصاد په انکشاف کی ولری‌دمخابراتو اومواصلاتو دسکتور تنقیص داشئی چه مولده پروژو نسبی سهم په‌ټولو سکتورونوکښی زیات شوی دی .

داقتصادی زیربنا دجوړولو پانګی تناسب‌چه‌په دوهم پلان‌کی ٨١ فیصده اوپه دریم‌پلان کی‌په سلوکی ٥٦ دټولی مجموع وه په خلورم‌پلان‌کی ١ر٣٤ فیصده کاهش پیداکوی. پــه خلورم پلان‌کی ٧ر١٨ ملیارده افغانی یاپه‌سلوکی٦ر٦٧ په انتقالی پــروژو او٢ر٨ ملــیارده افغانی یا ٣ر٢٩ فیصده په‌نویو پروژوکی په‌مصرف رسیږی . هــمداشانی ٨٦٢ر٠ ملیارد افغانی یا١ر٣ فیصده دانکشافی احتیاطه دپاره‌ساتل شوی دی .

ب‍ـ دتمویل منابع :

دخلورم پلان دمصارفو دتمویل دپاره‌لاندنی‌منابع په نظرکی نیول شوی دی .

ددولت عواید دداخلی اته‌ګونو ابوابو لــه‌مدرکه ٤ر٤٠ ملیارده افغانی تخمین او ٢ر٣ ملیارد افغانیو په شمول چــه دلاندنیو نــویومنابعوڅخه په‌نظرکی دی :

په‌ملیارد

ابواب	عناوین	دریــم پــلان افغانی	دریــم پــلان فیصدی	خلــورم‌پــلان افغانی	خلــورم‌پــلان فیصدی
١٠٠	مستقیمه مالیه	٢ر٣	٩ر٢	٥ر٥	١٣ر٦
٢٠٠	غیر مستقیمه مالیه	١٢ر٩	٥١ر٠	١٧ر١	٤٢ر٣
٣٠٠	دخدماتو او جایداد دخرڅلاو عواید	٣ر٥	١٣ر٨٠	٧ر٩	١٩ر٦
٤٠٠	دجواز نامی او لایسنس دخرڅلاو عواید	٠ر٨	٣ر٢	١ر٣	٣ر٢
٥٠٠	دپیسو او جایــداد ـ إستعمال عواید	٠ر٦	٢ر٤	١ر٩	٢ر٣
٦٠٠	ددولتی تصدیو عواید	٤ر٥	١٧ر٧	٦ر٦	١٦ر٣
٧٠٠	نور عواید	٠ر٤	١ر٥	٠ر٧	١ر٧
٨٠٠	غیرحقیقی عواید	٠ر٣	١ر٢	٠ر٤	١ر٠
	ټــول :	٢٥ر٣	١٠٠	٤٠ر٤	١٠٠

مستقیم مالیات چه دخلکو ، موسسو او ځمکې مالیات بر عایدات دی د ٥ر٥ ملیاردو په حدودکې تخمین کیدای شي‌چه ددې جملې‌څخه دځمکو او مواشي مالیه ٢ر٠ ملیارد افغانی اټکل کیږي .

غیر مستقیم مالیات تقریباً ٣ر٤٢ په‌سلوکې دعواید و مجموع تشکیلوي . ددولت دعوایدو مهمه منبع دولتي تصدی گانې دی چه‌دپیشبیني شویو داخلي عوایدو په سلوکې ٣ر١٦برخه احتواکوي .

شوروي ته دطبیعي گاز دصا درولو له مدرکه عواید ٩١ر٠ ملیون دالره دخلورم پلان په دوران‌کې تخمین شوی دی . په‌دی‌وخت کې ١٥ر٠ ملیارد متر مکعب گاز په شوروی اتحاد ته صادر شي دکانونو دخر څخه له درکه عواید چه‌په هغوکې د استخراج وړ معدنونه اونوی معدنونه شامل دی‌لکه‌کرومیت او باریت په مجموعي توگه ٤ر٨ ملیون دالره تخمین شویدی همدا‌شانې داملاکو د خر‌څلاو عواید ددولت اموال‌محصول او خدماتو عواید ٩ر٧ ملیارد افغانی پیشبیني شوی‌دی .

داستهلاکی موادو امداد‌چه دخارجي هیوادو څخه یادقرضي په شکل اویا دامداد بلاعوض په شکل په خلورم پلان‌کي لاس‌ته راځي ٩ر٦ ملیارد افغانی دلاندنیو مدارکو څخه‌په نظرکې نیول شویدی:

	مقدار په زرټنه	بیه په ملیارد افغانی
١ـ غنم	٥٩٠	٢٠ر١
٢ـ بوره	١٨٠	٢٦ر١
٣ـ نفتی مواد	٤٠٤	٢٣ر١
٤ـ کیمیاوی‌سری	٥٢٨	٤٨ر٠
٥ـ نباتي غوړی	١٠	٢٨ر١
٦ـ ټول مواد		٦٤ر٠
ټول		٠٩ر٦

داستهلاکی موادوخرڅلاوله مدرکه‌عوایدچه‌په دریم پلان‌کې ٨ر٣ ملیاردوی په خلورم پلان کې ٩٩ر٦ ملیارد افغانی یا٥ر٦٠ فیصدزیاد شی دمرکزی بانك قرضه یادبودجي دکسرته تمویل په خلورم پلان‌کې ٧٢٦ر١ ملیون‌افغانی کیږی‌چه ددریم پلان په تناسب ٢ر٢٥فیصده کمی‌دی. داخبره دمالي توازن اودافغاني بیی دنسبي استقرار نښه په‌خلورم پلان‌کې شئي.

خارجي پروژوی‌کمکونه چه‌دانکشافي‌مصارفو دتمویل په هکله یوه مهمه‌منبع‌ده ٤٨ر٠فیصده ددولت دانکشافي ټولو مصارفو او١ر٤٣فیصده دټولي سرمایگذاری په خلورم پلان‌کې تشکیل کوی. په خلورم پلان‌کې دخارجي پورونوحجم ٣ر١٢ ملیارد افغانی چه ٤ر٢٩٤ ملیون دالره کیږی ددریم پلان په مقایسه٣٥ په سلوکښي زیاد دی .

خرنگه چه وویل شول ٤ر٢٩٤ ملیون‌دالره چه ٣ر١٣ ملیارد افغانی کیږی دخارجي‌منابعو څخه دخلورم پلان دانکشافي پروگرام‌دتمویل دپاره پیشبیني شوی‌دی. نوموړی پیسي چه یوه اندازه تخنیکي امدادهم پکښي شامل‌دی دلاندنیو منابعو څخه تهیه کیږی :

«په ملیون دالره»

	دقرض میزان او پروژی امداد	فیصدی
١ـ شوروی اتحاد	٥٩٩ر١٠٤	٥ر٣٥
٢ـ دامریکا متحده ایالات	٦٢٦ر٥٦	٢ر١٩
٣ـ دالمان اتحادی جمهوریت	٢٠٥ر٣٦	٣ر١٢
٤ـ ملل‌متحد اوجهاني بانك	٨١٢ر٣٥	٣ر١٨
٥ـ آسیایی بانك	٠٧٨ر٤	٥ر١
٦ـ یوگوسلاویا	٥٠٠ر٤	٦ر١
٧ـ دچین جمهوریت	٧٤٤ر٨	٩ر٢
٨ـ نوری منابع	٣٩٥ر٦	٢ر٢
٩ـ دنورو منابعوڅخه متوقعه	٣٤٦ر١٩	٥ر٦
مجموع	٣٨٥ر٢٩٤	١٠٠

څرنگه چه لیدل کیږی دټولو پیسو دجملی څخه‌چه ۲۹۴ر۴ملیون‌دالره کیږی ۵ر۳۵فیصده دشوروی اتحاد څخه او۲ر۱۹فیصده دمتحده‌ایالاتو او۳ر۱۲فیصده‌دالمان داتحادی‌جمهوریت څخه پیشبینی شوی دی. علاوه پردی‌دجهانی بانك اوملل‌متحده څخه ۳ر۱۸فیصده او۵ر۲ فیصده دآسیایی بانك څخه ۹ر۲ فیصده‌چین‌دجمهوریت څخه لاس‌ته راځی. یاپه بل‌عبارت دټولو پیشبینی شویو پیسو دجملی څخه‌په خلورم پلان‌کی ۵ر۹۳فیصده پروژی نسبتا واقعی قرضی او۵ر٦ فیصده متوقعه دی.

خصوصی سرمایه گذاری چه په دریم پلان‌کی‌ئی ۸په‌سلوکی انکشافی سرمایه‌گذاری احتوا کوله په خلورم پلان‌کی ۳ر۱۰ فیصده انکشافی مصارف تشکیلوی. په دریم‌پلان‌کی دخصوصی سرمایه‌گذاری مجموع د۷ر۱ ملیاردافغانی څخه عبارت‌و اوداهیله شته چه‌په‌خلورم پلان‌کی دخصوصی سرمایه‌گذاری میزان۲ر۲۳افغانیوته جگ کړی شی .

(په ملیاردافغانی)

	دریم پلان دپانگی اچول	فیصدی	دخلورم پلان دپانگی اچول	فیصدی	دریم پلان‌ته
انکشافی مصارف	۲۰ر۷	۱۰۰	۳۰ر۹۳	۱۰۰	۱۴۹ر۰
دتمویل منابع :					
(پروژی) خارجی أمداد	۹ر۸	۴۸	۱۳ر۳۴	۴۳ر۲	۱۳۵
دداخلی عواید ومازاد	۲ر۱	۱۰	٦ر۵۷	۲۱ر۳	۳۱۲ر۹
داستهلاکی مواد ومازاد	۳ر۸	۱۸	٦ر۱۰	۱۹ر۷	۱٦۰ر۵
دخصوصی سرمایه‌گذاری برخه‌اخیستل	۱ر۷	۸	۳ر۲۰	۱۰ر۳	۱۸۸ر۲
دمرکزی بانك څخه إستقراض	۳ر۳	۱٦	۱ر۷۲	۵ر۵	۵۲ر۱

ددولت د داخلی عوایدو مازاد په خلورم پلان‌کی دانکشافی پروژو دتمویل په لارکی دنویو عوایدو په نظرکی درلودلو سره ۵۷ر٦ ملیارد افغانی اوبیله دنویوعوایدو څخه۲۷ر۳ ملیارد افغانی‌ته رسیږی‌چه ددریم پلان دمازاد په‌مقایسه ۱ر٦۰ فیصده زیات دی‌اماکه مالیاتو تطبیق اونوی عواید په نظرکی ونیول شی‌چه هغه صورت‌کی ددریم پلان په مقایسه تقریبا ۲ر۳ برابره دعواید مازاد زیات‌دی اوپرداخلی منابعو داتکا په لوری‌دیوه أبتدائی قدم‌دشروع زیری ورکوی .

دداخلی عوایدو په مجموع‌کی ۴ر۴۰ملیارد افغانی دنویو منابعو څخه شاملی دی‌چه٦ر۴٦ فیصده دهغو څخه دځمکو اومواشی مالیات او ۸ر۱۲ فیصده دځمکو دخرڅلاو او۲ر۲۱ فیصده دنفتی موادو قیمت دلوړوالی‌او۴ر۱۹ فیصده دپروژو دتجهیزاتو خرڅلاو تشکیلوی.

دنویو عوایدو منابع	په ملیارد افغانی	فیصدی نظرپه مجموع
۱ـ دځمکواومواشی مالیات	۱ر۴۹۰	٦ر۴٦
۲ـ دځمکو خرڅلاو	۰ر۴۱۰	۱۲ر۸
۳ـدنفتی‌موادو دبیی‌لوړوالی	۰ر٦۸۰	۲۱ر۲
۴ـ دتجهیزاتو خرڅلاو	۰ر٦۲۰	۱۹ر۴
مجموع:	۳ر۲۰	۱۰۰ر۰

دوهم ـ دورکړی بیلانس اوتجارت :

دداخلی منابعو څخه د اسعارو دلاس‌ته راوړلو دمشکلاتو اوخارجی پورونو د ورکړی فشارسره سره ځینی لاری چاری لټول کیږی

ترڅوچه خارجی تجارت اودورکړی بیلانس دهیواد دنورو شقوقو سره یوځای انکشاف وکړی. څرنگه چه دورکړی دبیلانس دجدول ارقام ښیی‌چه داسعاری‌عوایدو مجموع‌دتجارتی صادراتو اوطبیعی گاز اومعدنی موادو اونورو

صادراتی اقلامو په‌گډون دخلورم پلان په دوران‌کی ۲ر۵۰۲ ملیون دالره‌ته به ورسیږی چه ددریم پلان د٦ر۴۰۸ملیون دالره‌په نسبت ۹ر۲۲ فیصده زیاتوالی ښیی .

په خلورم پلان‌کی دتجارتی وارداتومجموع ۰ر۴۲۸ ملیون دالره محاسبه کیږی. چه‌دارقم نظر دریم پلان‌ته ٦ر۳۵۷ ملیون دالره‌یا۷ر۱۹ فیصده زیاتوالی ښیی. دصادراتو او وارداتو دمقایسی څخه داخبره واضح کیږی چه په خلورم پلان‌کی د صادراتو ارزش نسبت وارداتوته ۲ر۷۴ ملیون دالره زیات دی .

دتوریزم دمحلی مصارفو سفارتخانو اود خارجی نمایندگیو له مدرکه عواید په خلورم

بلان‌کی ٥ر٩٨ ملیون دالره‌بالغ کیږی.دتوریزم‌دعوایدوسهم ٠ر٥٧ ملیون یا ٥ر٥٧ فیصده دپورتنیو عوایدو څخه تشکیلوی .

	دریم پلان (ملیون دالر)	خلورم پلان (ملیون دالر)	دخلورم پلان فیصدی نظر دریم پلان ته
عوایډ :	٤٧٤ر٦	٦٠٠ر٧	١٢٦ر٥
صادرات	٤٠٨ر٦	٥٠٢ر٢	١٢٢ر٩
دخارجی نمایندگیو مصارف	٤٢ر٦	٤١ر٥	٩٧ر٤
دتوریزم	٢٣ر٤	٥٧ر٠	٢٤١ر٥
تادیات:	٤٧٨ر١	٦٤٢ر٤	١٣٤ر٣
واردات	٣٥٧ر٦	٤٢٨ر٠	١١٩ر٧
دافغانی نمایندگیومصارف په‌خارج کی	٧ر١	٩ر٠	١٢٦ر٧
سفر خرڅونه اوسهمیی	١٠ر٠	١٠ر٠	١٠٠
دولتی تضمین شوی کورونه	١٠٣ر٤	ـ	١٨٨ر٩-١٩٥ر٤
کسر اومازاد (+ او-)	٣ر٥	٤١ر٣	
سهویات (+ او-)	٠ر٣		
دتادیاتو دبیلانس تفاوت (+ او-)	٣ر٨	٤١ر٧	ـ

څرنگه چه پورتنی جدول څخه معلومیږی په خلورم پلان‌کی داسعاری عوایدو مجموع ٧ر٦٠٠ ملیون دالره تخمین شوی‌چه دریم‌پلان په نسبت ٦ر٤٧٤ ملیون دالره څخه ٥ر٢٦ فیصد په اندازه زیات دی .

په خلورم پلان‌کی اسعاری تادیات ٤ر٦٤٢ ملیون دالره پیشبینی شوی دی‌چه ددریم‌پلان د ١ر٤٧٨ ملیونو دالرو په مقایسه د ٣ر٣٤ فیصدو په اندازه‌زیات شوی‌دی. د اسعاری عوایدو اوتادیاتو دمقایسی څخه داواضح‌کیږی چه‌په خلورم پلان‌کی دبیلانس کسر تولـی ٧ر٤١ دالره کیږی‌چه دورکړی دبیلانس‌کسر دخلورم پلان په لمړی دوهم او دریم کال‌کی دملاحظې وړدی. اوپه‌ترتیب سره ٩ر١٠-٢ر١٤ او ٥ر٩ملیون دالره پیشبینی شویدی.دخلورم پلان په دوو آخرنیو کلوکی دورکړی دبیلانس کسر په‌ترتیب سره ٣ر٥ او ٨ر١ ملیون‌دالره ته به‌کاهش پیداکړی. په خلورم پلان‌کی‌نظر دریم پلان ته د افغـانستان صادرات ٩ر٢٢ فیصده زیات کیږی‌چه طبیعی گـاز اوعنعنوی اقلامو پکښی برخه‌اخلی. د عنـعنوی اقلامـو دصادراتو په برخه‌کی ٨ر١٢فیصده زیاتوالی اودگاز اونورو نـویو اشیا پـه صادراتوکـی ١ر٩١ فیصده زیاتوالی نسبت دریم پلان تـه واقع کیږی. دطبیعی گاز عوایډ ١ر٥٣ملیون دالرو څخه ٠ر٩١ دالروته پورته‌کیـږی علاوه پردی په خلورم پلان‌کـی داتـوقع شته چـه ٤ر٨ ملیون دالره دمعدنی نـویو مدارکـو له خرڅلاو څخه لاس‌ته راشی .

دصادراتو جریان زیاتوالی په منځنی توگه په خلورم پلان‌کی‌په‌کال‌کی ٦ر٤فیصده‌پیشبینی شویدی په‌داسی‌حال‌کی‌چه‌ددریم پلان‌دازیاتوالی په‌کال‌کی ٨ر٣ فیصده تخمین‌شوی‌و. دصنعتی

دستگاو دپه‌کار اچولو اوددولتي ورکشاپونـو شخه زیاته‌استفاده‌کول اودخصوصي‌ورکشاپونو احداث په وارداتوکی ددریم پلان په نسبت دملاحظې وړ تغییر کوی‌همداشاني دتیل‌اوتیوب دموتر پرزه‌جات تراکتور اونورو وسایل‌به‌په دوهمه درجه زیات شي .

په شلورم پلان‌کي ټول واردات ۴۲۸٫۰ مليون دالروته رسیږی‌چه‌ددریم پلان‌په۳۵۷٫۶ مليون دالرو په نسبت زیات او ۱۹٫۷ فیصده زیاتوالي ښيي دوارداتو کلني‌متوسط زیاتوالي په دریم پلان‌کي ۸٫۲فیصده اوشلورم پلان‌په دوران‌کي ۳٫۹فیصده تخمین شویدی .

دشلورم پلان دسرمایه گذاری دتطبیق په چوکات‌کي ښيي‌چه دهیواد داقتصادي ودي‌په هکله په پودکتني‌وړ تغییر نظرددریم پلان‌ته راشي .

په ملي محصولاتوکي دتولیدي ساحاتونسبي سهم په نظرکي نیولوسره چه وروسته دپلان په خلاصه‌کي به ذکرشي دانکشافي فعالیتـو سهم دشلورم پلان‌دسرمایه‌گذاری په‌چوکات‌کي داقتصادي اواجتماعي مختلفو شقوتوپه هکله په لاندې دول توضیح کیږی .

پښتونستان

پښتونستان دهغې خاورې نوم دی چه پښتانه اوسیدونکی ئی ، ددېرې تاریخي زمانوراهیسي په ننګیالیتوب مېړانه ، آزادی غوښتلوکي جهانی شهرت لري مخصوص په ۱۸ او۱۹ عیسوي پیړۍکي ددې ملت مجاهدې اومبارزې دلوېدیځ استعمار اواستثمار په مقابل کې نه هېرېدونکي خاطرې لري اودنړۍ دآزادۍ غوښتلو اوملي خود ارادیتدمبارزودحاصلولو دتاریخ په پاڼوکي په طلائي اوبرجسته تورو سره لیکلي شوي دي .

دغه خاوره دشمال څخه پهافغانستان اوځه برخهئې په ایران دجنوبڅخه دعربوپهبحیرې اوله ختیځ څخه په پاکستان پورې موښتیده داباسین رودچه اندس نومېږي په زیاتـرو برخوکي دپښتونستان اوپاکستان فاصلحدونه جوړول اوسیدونکيئې بـالعموم پښتانه او بلوڅان دي .

دغه سیمه چه دزړوتاریخ له مخه دآریانـا یوه برخه تشکیلوی تراوسهئېپه خپلمنځکي هرهبرخه ځانته بیل نوم لري اوټوله پهکلتور، تاریخ ، ثقافت ، مشترکه ده په هر وختکي ترنوی اداری لاندېوه اوکله کلهچه دبلاندې له خوا دبیګانهو کوم چپاوړ راغي نوددغـې سیمې دهرې برخې خلك بهیې پهاتحادپرخپل ضدراپاڅول نوداوجه وهچه دلته هیڅیوخارجي قوت دحاکمیتبقانه ده پیداکړی ددغې سیمې بومیکلتور تلداسې پهخپل وقت باقي پاتهو کلهچه به خارجي قوت دلته حاکم سونو پـه نیستي اونابودۍ به محکوم کیدی اوکه بهئې په موقتي ډول بقا وموندله، نوکلتور بهیـې حتماً ددغيسیمې دبومي کلتورتابعواوداانکشاف لاربه يېهم هغهوخت ممکن کیدله چه دغـه شرط بهئيدرلود. نونسمهپیړۍچه ځونهداروپا اوختیځ په تاریخکي دلویوواقعاتو زیږیدونکي

دهدپښتونستان پهتاریخ کيهم دغومره موثره ده، پهدغه پیړۍکي انګلیسي استعمارچهمندته را رسیدلي وپښتو نستان تهئيپه وینو ترې منګولي راورسیدې اوغوښتلئيچه ددې سیمې دخلکو ترغاړه دغلامۍ پړیوتړي خوخرنګه چه دلته دتاریخ په مشاهدیدسکندر اومغولوسره دمبارزې لوی صحنيتیرې شویدینوامپریالیزم دهغه څخه عبرت وانهخیست اوهغه کارتهئې لاس واچاوهچه په نتیجهکي ددې سیمېافتخار اودااستعمار نفرین دتاریخ جزوګرزید .

په دغه پیړۍکي دافغانانو او انګلیسانـو ترمنځ دوې لوئې جګړې وسویچه په هغوکي زمونږ پښتونستان ورونو لویه برخه درلوده.

دلاهور معاهدهچه د۱۸۳۸ کال دجون په ٦ دشاه شجاع اورنجیت سنګ اودهند دګورنر جنرال دنماینده ویلیم مکناتن ترمینځ وشوه په داسې شدید یوعکسالعمل بدرګه شوهچه ۱۷ زره کسه انګلیسي لښکردهغهپه بدلهکي نیست اونابود شول. انګلیسانو بیاهم عبرت وانهخیست اوخپلې ظالمانه پالیسيته ادامـه پسې ورکړیچه دافغان اوانګلیس دوهمهجګړه هم ددغوعللو څخه وزیږیده .

په ۱۸٤۳کي انګلیسانو سیند ترخپلاشغال لاندې راوست اوپه ۱۸٤۸کيئې پنجاباشغال کړ اوله دې سرهئې پهخپللاس دراپورتهسوي رنجیت سنګـه متصرفات، هیڅ ډول حقوقـي جنبهئي نه درلوده،اشغالکړل اودسیندترغاړې پورېئې دافغانستان ختیځ ولایات دبرتانیـه متصرفات وبلل، دانګلیسانو پرلهپسيمداخلو اودافغانستان اقتصادي محاصرې عادي حالات وران کړل اوپه دېپسيئي د(جمرود) پهنامه دوی معاهدېمینځته راغلیچې بیاهم هرهیـوه پهیك جانبه ډولدانګلیسانو پهګټهوهلههمدغې

نیټې څخه دشمال لویدیځ سرحد استعماري جغرافیائي اصطلاح منځ ته راغله، انګلیسانو تردې وروسته پښتونستان دشمال لویدیځ سرحد په نامه یادکړ اوکله چه دګندمك اودیورند معاهدې په جبراوزور تحمیل سوې نوددې استعماري اصطلاح رسمي شکل پیداکړ اوپه لیکونوکې انګلیسانوشمال لویدیځ سرحد یوه خاصه اوحساسه سیمه وشمیرله دهغه جریان په ضمن کې چه ددې سیمې دسرنوشت په سوبه کې استعمار چپاو راوړ نو دشمال لویدیځ سرحداصطلاح منځ ته راغله خوواقعبینان اوهغه کسان چه دولسونو اوملتونو تاریخي هویت دهغوپه حق سرنوشت کې موثربولي هیڅ کله په دې قانع سوی نه دي چه د شمال لویدیځ سرحد اصطلاح یوه حقوقي اصطلاح وبولي بلکه حقیقت دادی چه داسیمه د خپل ولس سره دثابتو حقوقو لرونکې دې چه دبین الدول دحقوقو دټولو پرنسیپونو مطابق دخپل سرنوشت حق لري چه په خپله تعیین کړي .

دپښتونستان دملي نهضت په قضیه کې دهرپښتونستاني او افغان شعور او احساس ددې سجې تودو سیاسي اونظامي ماجراګانو وینښ کړی دی اوپه طبیعي توګه دادپښتنوملي سجیه اوعالي اخلاق دي چه هرپښتون دخپل کام وطن اووروڼو سره هرځای اوپه هرحال کې چه دي، مینه اوعلاقه لري اوهرکله ئي په غم اوښادي کې ځان شریك ګڼي، دهمدغه کبله ده چه دپښتونستان دملي نهضت اوقومي تحریك برخه زموږ په عوامو اوادب کې خورا قوي اوپیاوړې ده. اوهرچا دوطن ولي اوکامولي جذبې اواحساسات پرښکاره کړي دي اوکام ئي ددغه ملي نصب العین اوولسي ارمان دحاصلولو دپاره رزمي اوحماسي خواته رابللي اومتوجه کړی دی .

ملي خودارادیت دانسانانو یوطبیعي حق دی چه ددغه حق دحاصلولو په لاره کې انسان دخپل پیدایښت څخه په یوه شکل اوبل شکل دغه حق ساتلی اویاتردې اندازې پورې ئي داحقاق په لارکې تاریخي مبارزې او مجاهدې کړي دي چه دنن ورځې په حقوقي دساتیرو اوبین المللي مناشیروکې ئي دیوحق په ځیر تثبیت کړی دی اوهیڅوك په هیڅ وجه دهغه څخه انکار نسي کولای .

افغانستان ددغه طبیعي اوقانوني حق په مصداق چه هرملت اوقوم حق لري ځرنګه چه ئي خوښه وي هغه شاني وارسي اودخپلې مرضا سره سم نظام جوړ کړي دخپلو پښتونستاني وروڼو سره چه نژادي، لساني ،تاریخي او ثقافتي علایق لري دغه حق یې تائیدوی اوپه اخلاقي معیارونو هرځای مرسته ورسره کوي .

دافغانستان ملت دپښتونستان دملت سره دهغې علاقې لرویه چه زموږ پښتونستاني وروڼو دافغانستان په ښو اوبدو ورځو کې زموږسره اشتراك کړی دی. په ښادۍ ئي ښاده ؤ اوپه غم دایم غمجن سوی دی د زړه دکومې دوستان اوخپلوان دي اودوی په هیڅ حال کې نه ئي هیرولای اونه ددوی دحال څخه غافل پاته کیدلای سي دافغانستان حکومتونو هم دغه ملي وجیبه اواخلاقي وظیفه هرکله پرځای کړې ده .

په دې سرکې د۱۸٤۹ کال څخه تر۱۸۷۹ کال پورې دانګریز داستعمار سره دپښتونستاني ولس د۳۰ کلنې مجادلې په باب کې چه امیردوست محمد خان دافغانستان داعادت په تخت ناست و اودخپل وروړملت پښتونستاني ولس دآزادي په مجادلوکې سهیم اوشریك و ددغې ادعا دمصداق دپاره دیوه انګریزکمشنر (برت ادوارد) د۱۸۵۷ کال یولیك چه پخپل یوه ملګری (پترلمړن) ته یې کندهار ته دامیردوست محمد خان داحتجاج په باره کې لیکلی دی دسند په توګه ذکر کیږي :

«راته ګرانه پترلمړن: دکابل امیردوست محمد خان زماسره ددې ځای د سرحدي قبایلو په باره کې یوه سیاسي جګړه شروع کړه اوادعا کوي چه دغه ولس هغوی سره ارتباط لري اودی غواړي چه زه (انګریزي حکومت) دهغوی سره په هیڅ ډول معامله کې مداخله ونه کړم عجبه خو داده چه دخیبر اونورسرحدخلك

دهغه (امیر دوست محمد خان) تبعه نه‌دی ماورته وویل چه ددی سیمی او خلکو څخه تاته څه‌ګټه ! دا‌خو یوه داسی معامله ده‌چه بی‌له‌دی چه‌ته پکښی له‌خپل ځانه څخه لګښت کوی‌تاته ځنی څه‌عاید نشته ...»

ځکه‌چه دخیبر او شاؤ خوا ولس خپل ځانونه آزاد ګڼی انګریزی مؤلف مستر تایلر په‌دغه باب داسی لیکلی دی :«... په‌دی ترتیب سره له همدی وخت څخه موږ دیوی شخړی سره مخامخ شوو چه په راتلونکی وخت‌کی به‌ئی په‌عمومی ډول دافغان او برتانیه روابط سره ګډوډ اوخراب کړی .

تایتلر وائی : دغه قبایل دملیت لـه مخی افغانان دی اوپه هغه خاوره کی ژوند کوی چه دابا سیند لویدیځی خواته واقع ده او داحمد شاه أبدالی دامپراطوری برخه‌وه‌داهغه وختؤ چه پښتو نستانیان د پخوانی هنـد په شمال لویدیځ کی دخپلـی آزادی دپاره لاس پرګریوان سول لکه دهروخت اوعصر‌په ځیر ورسره افغان ولس هم‌په دغو مجادلوکی شریك‌ؤ او په‌دغه لړ کی‌دامیر دوست‌محمدخان په‌عصرکی د استعمار په‌ضد د افغا نستان او پښتو نستان دملتونو ګډی مجاهدی د نمونی په‌توګه وړاندی سوی چه انګلیسانو دامیر دوست محمد خان دغه ګډی مجاهدی دهغوی سره دسیاسی جګړو په نامه بللی دی اود پیښوور انګریزی کمشنر هغه احتجاج تـه دحیرانتیا په سترګه‌کتلی دی‌اود پښتونستان دولس سره ئی مالی مرسته داسی بللی چه یعنی ددغی مرستی خوامیر ته‌څه ګټه‌نسته بلکه دخپل جیب څـخه پـه هغوی مصـرف کوی .

خو امیر دوست محمد خان دخپل ورور پښتون ولس سره په داسی حال‌کـی چـه هغوی دخپلی میړانی او موټ په قوت ځانونه خپلواك ګڼل خپله مادی او اخلاقی مرسته یی جاری ساتلی وه اودهغوی سره‌ئی‌دآزادی په‌لارکی مرسته کوله .

همدغه راز امیر دوست محمد خـان پـه پیښوور باندی دسیکانو د مداخلی اوسلطی په‌ضد دافغانستان دپاچا په‌حیث د رنجیت ستګه په خلاف جګړی کولوله پاره دافغان جګړی ئی ورسره وکړی .

لښکر سره پخپله پیښور ته ولاړ او خونړی

دامیر شیرعلیخان دسلطنت په دوره‌کی د پښتونستانیانو سره دافغانانو علایق دومره زیات او مضبوط شول چه پښتو نستانیانو امیر شیر علیخان خپل مشر اوقاید ګڼلی او افغانستان ئی دپښتانه لوی کور بللی. امیر شیر علیخان چه دیوی خوا څخه د پښتو نستان په محکومو سیموکی داستعمار په‌مقابل کی دپښتو نستا نیانو پـه‌ملـګرتیا ځرګندی مبارزی‌کولی دبلیخوائی دپښتونستان دآزادو سیمو دولس د هیـلو هـم احتـرام کاؤ دمثال په توګه : په هغه وختونوکـی چه امیر شیر عـلیخان دخپـل زوی سردار عبدالله جان دولیعهدی دمراسموجشن تجلیل کړلکه څنګه چه په‌دغه جشن‌کی د افغانستان دولس معروفو او نامتو کسانو ته دګـډون کولو بلنه اوحق ورکړه شوی ؤ په هماغه‌ډول د پښتـو نستـان د و لس نـما یـندګـان اومشهورکسیان هم‌رابلل شوی وو چه پـه هغوکی دجنوبی شمالی منځنی آزاد پښتونستان اومرکزی پښتونستان خلك شامل وو. امیر شیر علیخان په دغو مراسموکی دویناکولو په‌وخت‌کی دآزاد پښتو نستان دسیمو خلك مخاطب کړل او داسی وویل : «هلکانو او مشرانو ! تاسی ته دی معلومه وی چـه زه ستاسی دملك داخستلو مقصد او خیال نـه لرم موږ ته خدای ډیر قوت لوی ملـك او پاچاهی ، شوکت راکړی دی نوددی خبری زیات بیان ته‌حاجت نسته خوزما عرض‌صرف یوازی دادی چه‌تاسو زماپښتانه وررونه‌یاست اوموږ سره یو افغان قـام ،یووینه موسره شریکه‌ده نن ددنیا قامونو ترقی وکړه دعلم اوترقی په برکت په دنیاکی ښه نوم لـری تاسی هم دعلم اوپوهی دغه نیك کارته توجه وکړی او خپله ګټه اوزیان و پیژنی زه‌که څه‌هم په تاسو کی پاچایم خوپه قومیت‌کی ستاسو قام یم .

اوتاسی زما قام او ورونه یاست نو ماته پکاردی چه‌زه تاسی ښه اونیك کارته متوجه کړم دافغانستان دا سلطنت زموږ او ستاسی شریك دی او باید موږ او تاسو خپل‌ځانونه هیرنه‌کړو اویوبل پردی ونه‌ګڼو تاسی هم باید په خپلو منځوکی بی اتفاقی او بـدی تربګنی ونه‌کړی اوزما خبری په خپلوز:ونوکی نقش کړی او په‌خپلو منځوکی‌خپله وروړګلوی سره ټینګه اوکلکه وساتی که څه‌هم زه‌په‌دی خبره خوشحاله یم او دخدای شکرګوم چه تاسی زما په‌لار ښوونو عمل‌کړی دی اود وزیرستان دځینو قبیلو ترمنځ چه‌څه ز:ه بدی ؤ هغه موسوه لیری کړی دی خو تاسو ټولوته زما داتوصیه ده‌چه‌که تل همدغه ډول په‌اتفاق واوسی نوله پردیو ددښمنیو اولاس وهلوبه بی غمه یاست زما نظریه او خیالات یواځی اوصرف ستاسو دګټی او بهبودله پاره دی او بس .»

په مقابل‌کی د منځنی پښتو نستان (وزیـر ستا ن) یو مشر د پښتـو نستانو حاضرینو په نمایندګی داسی وویل :

«امیر صاحب چه څه وفرمایل داحقیقت دی‌او موږ ئی تائید وو دیو شاعر قول دی چه وائی:»

(هرچه هست ازقامت ناسازی اندام ماست
ورنه بر بالای کس کوتاه نیست)

واقعاً هغه څه‌چه تاسی پوهیږی موږلاتـر اوسه نه‌یو پر پوهیدلو چه په دنیاکی څـه کیدونکی‌دی دازموږ خوش بختی ده چه دخپل مشر ګټوری خبری مو واوریدلی موږ به‌تـل دامیر صاحب په‌لار ښودنو عمل‌کوو او دخپل مشر اطاعت ضرور کوو‌ځکه هغه څه‌چه زموږ مشر امیر صاحب فرمائی ضرور زموږ په ګټه دی .»

تردی وروسته چه‌متقابلی ویناوی وسوی او مراسم تجلیل شول نود امیر شیرعلیخان له‌خوا دپښتونستان دسیمی ټولو نمایندګانو ته خلعتونه ورکړل شول او شاهانه مهربانی ورسره وشوی .

دامیر عبدالرحمن خان دسلطنت په وخت‌کی دافغانانو او پښتو نستیانانو روابطو ته‌داهمیت په‌سترګه‌کتل لیدل اوامیرتل غوښتل چه دغه روابط ټینګک او پایدار وساتی اوځان ئی‌د افغانانو او پښتو نستانیانو په نزدامیرالمؤمنین اود مسلمانانو پیشوامنلی ؤامیرعبدالرحمن‌خان سره ددی چه د سر حدی تحدید سره میل درلود ډیر هیله مند ؤ چه‌تر هری اندازی پوری چه امکان ولری سرحدی مسلما نان‌هم دمعنوی نفوذ لاندی راولی اوپه دی اساس ئی په سرحداتوکی د بر تانیه ټول اقدا مات او پیشروی دنارضائی په‌نظر لیدلی دامیراحساس په‌دی حد سره سخت‌ؤ چه‌کله د(کوزك) په‌غره کی‌داوسپنی دلیکی تونل ایستل کیدی ویلی‌ؤ چه‌دا تونل دهغه خنجر په شان دی‌چه زما په زړه‌کی نه ایستل کیږی ددی دپاره چه‌کوم ځواب ئی دی اقدا ماتو ته ورکړی وی خپلو سرحدی ساتونکو ته‌ئی په وزیرستان کـی‌د پرمختګ امر وکړ دتوریو اوکورمی لاری ئی ترتهدید لاندی ونیولی او اپریدیان ئی دخپل نظارت ترحوزی لاندی راوستل اوخپل‌ارتباطات ئی دمهمندو دقبایلو سره ټینګ‌کړل اوپلان ئی درلود چه خپل سر حدات په‌څوکالوکی‌دهند اداری سر حداتو پوری ورسوی اوپیښور ئی تهدیدکاوی په شمال غرب‌کی ئی دانګریز دحکومت دنظریه مخالف چه باجوړ او دیرته ئی دامیررا نژدی کیدل خطرګڼل‌کیږی و نیوی اودغه ځای په نیـولو سره ئـی ۱۸۹۳ـد انګریز سره روابط خړ پړ شول چه‌په نتیجه کی دانګریزانو دسخت فشار له کبله‌ئی پر امیر باندی د ډیورند تحمیلی تړون لاس‌لیك کړ دسر فرایز تاپیتلر دډیورند لیـکه داتنـو ګرافی او جغرافیه دنقطه نظره منطقی لیکه‌نه‌ده ځکه دسند داوبو دمهمو تقسیماتو له منځه تیریږی او هغوی سره بیلوی دامیر حبیب‌الله خان دسلطنت په دوره‌کی چه دقبایلو چاری سردار نصرالله خان ته سپارلی شوی وی دمنځنی پښتو نستان اود پښتو نستان په نورو برخوکی د آزادی غوښتلو مـجاهـدی تائیدیدلی حتی د قبایلی چارو دتنظیم اود استعمار سره دمقابلی دپاره ددی څخه‌علاوه چه دمحلی مجا هدینو سره هرډول مرستی کیدلی درئیس المجاهدین‌مولینا حاجی‌عبدالرزاق انهر غزاوی دافغانستان ددولت او حکومت دنیاتو ښه ممثل دی .

داعلیحضرت امان‌الله خان په دوره‌کې چه په پښتو نستان اوافغانستان کې‌ملي نهضتونه اوج ته رسیدلي وه دافغا نانو اوپښتونستانیانو دیووالي او اتحاد دپاره زیات عملي گامونه واخستل شول .

داعلیحضرت محمد نادرشاه شهید دسلطنت په‌دوره‌کې د پښتو نستان دخلکو دآزادی غوښتلو مبارزې زیاتې شولې او دغه پاچاچه په قبایلوکې دپاچهې دمخه هم دنفوذ اواحترام خاوندۍ دقبایلو سره ئې هر ډول خواخوږي او نژدیوالي درلود په محکوم پښتو نستان (صوبه سرحد) کې داصلاح الافاغنه ټولنه د (انجمن جوانان) په نامه تبدیل شوه په‌همدغه کال‌کې ۱۹۲۹ ـ بیا دخدائي خدمت گارانو په‌نامه تبدیله شوه دغه‌جریانونه دپښتونستان ستر مشر خان عبدالغفار خان رهنمائي‌کوله انگلیسان دانجمن جوانان دحرکاتو څخه ډیر وار خطا وه څرنگه چه دانجمن جوانان غړود شهیدانو دوینو په یاد سره کالي اغوستل نو پردوی دسرخ پوشانو نوم هم‌کښیښود شو اوتحریك هم دسرخ پوشانوپه نامه یاد شوله دغه‌نامه څخه انگلیسانو بده إستفاده وکړه او دوی‌ئې بلشویکان وبلل او غوښتل ئې چه عامه اذهان ورته مغشوش کړي په دغه وخت‌کې‌په بلوچستان کې دخان عبدالصمد خان له خواد انجمن وطن په نامه یو تحریك شروع‌ؤ .

په آزاد پښتو نستان‌کې اود پښتو نستان په نورو برخوکې په همدغه وخت کې چه‌د اعلیحضرت محمد نادر شاه دسلطنت دوره وه پښتو نستا نیانو دخپلې آزادی دلاس‌ته را وستلو دپاره تاریخي او سختې مجاهدې‌کولې چه مشهورئې د «تیکنډی او لر پود ډند جهاد په ۱۹۳۰ کې» د (کجوری جنگ) د (آگری جگړی او نوری دی .)

دمعظم همایوني إعلیحضرت دسلطنت په دوره‌کې داستعمار اواستثمارسره په‌بین‌المللي سویه مبارزه روانه ده په دغه لړکه دافغانستان حکومت او ملت هرکله دخپلو پښتو نستاني سکني ورونو سره دآزادی او ملي خودارادیت حاصلولو په لارکې هر ډول مرستې کړی‌دی. اود ۱۹٤۷ کال راپه دیخوائې ددوی دملي آمالو او آرزو گانو په څرگند ولوکي په بین‌المللي سویه فعالیتو کړی دی .

د ۱۳۳٤ کال دلوئې جرگې فیصله چه غه جرگه دافغانستان دمعظم ټولواك په‌اراده مملکت مرکزته را غونډه شوی ده داسې یصله وکړه :

۱ـ دپښتو نستان دخلکو دسر نوشت د تعینولو حق چه زمونږ دیني او نژادی‌ورونه دی دپښتو نستانیانو د غوښتنې په وجه د افغا نستان دملت او حکومت وظیفه ده بنا پردی لویه جرگه حکومت ته توصیه کوی چه دشرعي اوامرو دایجا باتو او دتاریخ عرق او کلتور داشتراك په وجه دپښتو نستان دخلکو دغوښتنې حمایت ددوی دسر نوشت دحق‌د تعیین په‌باب‌کې وکړی .

۲ـ نظر دپاکستان‌دحکومت موجود، سیاست ته او خاص بیا په‌دغه منطقه‌کې دقواؤ د توازن دخرابی په وجه چه‌دلویو هیوادو دنظامي مرستو لامله چه‌د پاکستان سره شوی ده‌د پاکستان خطر ناك اقدامات بده اراده او ضررونه افغانستان ته متوجه دی نوپه دغسې خطرناك وخت‌کې دحکومت وظیفه ده‌چه‌داستقلال دساتنې اوملي تمامیت دفریضې په‌اثر مملکت تقویه کړی .

۳ـ لویه جرگه دافغانستان دملت په نمایندگۍ دا اعلاموی چه‌په هیڅ دول د پښتو نستان علاقې بیله دپښتون دملت له‌میل او آرزو نه دپاکستان د خاوری جزء نه‌گڼي اوپه دغه‌باب کې دشوری او إعیانو ددواړو مجلسونو د ۱۳۳٤ دمیزان ۲۳ نیټې ۷۲لمبر تصویب ټینگوی .

دهغه وخت راهیسې بیاتراوسه دپښتونستان ملت دخپلو ننگیالي قام دوستو او وطن‌پرست مشرانو په‌زیاته بیا دلوی او ستر مشرخان عبدالغفار خان په قیادت دخپل‌ملي خودارادیت او قومي آزادی دپاره په مجاهدو لگیادی .

په پاکستان کې دنظامي حکومتونو د تکمیلیدلو اود ملي نهضتونو دقوی کیدلو په لړکې کله چه د جنرال آغا محمد یحیی خان دمار شال لا په دوره‌کې دپاکستان حکومت ملي تمایلاتو او قومي آرزو گانو ته إهمیت ورنه‌کړ اوهغه حکومت په دی پوه شو چه

هیڅ یو نظامی طاقت او مملکتی نظم بیله‌دی شخه‌په وجود راتلای نه‌شی خوترشا دملت‌قوی عزم او عالی ایدیال موجود نه وی نوپه همدغه لړکی په ۱۹۷۱ کی په پاکستان کی عمومی انتخابات وشول چه‌په نتیجه‌کی دشیخ مجیب الرحمن گوند عوامی لیگ پاکستان زیاتـی چوکی په‌لاس راوړی .

او باید داکثریت دحق په مراعات سره دغه گوند حکومت جوړ کړی وای خو دپاکستان نظامی زمامدار آغا محمد یحیی خان دموجوده رئیس جمهور بوټو په مرسته د شرقی بنگال دخلکو ملی تمایلات او داکثریت حق په‌نظر کی ونه نیوی او دعوامی لیگ دسر کوبولو دپاره ئی عسکری سو قیات وکړل او په‌نتیجه کی‌ئی ۶۰ زره بنگالیان عام قتل‌کړل ددغـه قتل په نتیجه‌کی بنگالیانو دپاکستان دعسکری نظام دسلطی شخه دځان خلاصولو دپاره دبنگال دآزادی اعلان د (بنگله دیش) په نامه وکړ . پاکستانی قـواوی د مـکتی بهانی او هنـد لښکروته تسلیم شوی‌او تراوسه زیات‌شمیر هیوادونو بنگله‌دیش په‌رسمیت پیژندلی دی.

همدا شانی پـه صوبه سرحـد (محـکوم پښتو نستان ا و بـلو چستان ، جـنوبـی پښتو نستان) کی دنیپ گـو نـد چوکـی وگټلی اود جمعیت علمای اسلام دگوند سره‌ئی ائتلاف وکړ دوی صوبائی کابینه ئی یوه ئی په بلو چستان‌کی دعطاءالله مینگل دصدراعظم اوبزنجو دگورنر اوپه صوبه سرحد کی‌دمولینا مفتی محمود په‌صدارت او ارباب سکندر په گورنری جوړی شوی ځرنـگه چـه دخـان عبدالغفار خـان د پښتو نستـان د آزادی پـه لړکی یوه آرزو هلته دملی صوبائی حکومتونه جوړول‌ؤ نودهمدغه کبله یووفد چه‌په هغه‌کی دنیپ مشران اود جمعیت علمای اسلام غړی شامل وه کـابل ته راغلل اود پـاچا خـان دموافقی اود افغانستان ددولت او حکومت دمشرانو سره دلیدلو کتلو وروسته پاچاخان دخپلو ملگرو سره دجلال آباد دلاری پیښورته وخو ځید .

دده دخدای پامانی دمراسمو په‌لـړکی د افغانستان د صدراعظم ښاغلی محمد موسی شفیق پیغام چه‌په دغه مناسبت صادر شوی ؤ دننگرهار دوالی ښاغلی محمدگل سلیمانخیل له‌خوا ولوستل شو .

دصدراعظم دپیغام متن :

بسم‌الله الرحمن الرحیم :

په‌خپل تاریخی وطن افغا نستان کی‌دفخر افغان خان عبدالغفار خان داستو گنی موده دافغانستان دولس دپاره خاص ار ښبت‌لری.

مونږ خوشحاله یو چه دافغانستان ولس دهیواد په هره برخه‌کی دخپلو ملی اوتاریخی ورونو دغه ستر مشرته خپل اخلاص اومینه په محبت بیابیا ښرگند کړیدی اوپه دی وسیله ئی ددوی دهغو کارنامو دستاینی او نمانځنی موقع موندلی ده چه دوی داستعمار خلاف انجام کړی اود ژوند ډیره غوره او لـویه بـرخه‌یی ورته وقف کړیده . دباچا خان داستو گنی دااته کلنه دوره به‌په افغانستان کی دیوی قیمتی او ویاړنی خاطری په څیر پاتی وی او هیره به نکړای شی .

زه دجناب فخرافغان دپاره په‌خپل ملی‌مرام کی بریالیتوب او دقام او هیواد د خدمت‌په لاره‌کی ددوی روغ صورت غواړم او تاسوټولو ښاغلو ته چه ددی نومیالی وطن پرست او ملت خواه مشر دمخه ښی دپاره دلته راغونډ شوی یاست کور ودانی وایم .

ددغه پیغام په ځواب‌کی فخر افغان خان عبدالغفار خان داسی وویل :

« چه‌په افغانستان‌کی دخپلی استوگنی په موده کـښی دهـمایونی معظـم اعلیحضرت دمهربانیو او پیرز وینو څخه برخورداره وم اود افغانستان حکومت اود خلکو ټولو طبقو زماپه‌پوره صمیمیت سره هر کلی کړیدی.

دغه‌راز ئی‌دصدراعظم ښاغلی شفیق‌له‌پیغام څخه قدر دانی ښرگنده کړه .

خان عبدالولیخان دغه‌راز دافغانستان دټول ملت څخه دهغه صمیمیت په مقابل‌کی چه‌خان عبدالغفار خان ته یی دتیرو اتو کلونو پـه اوږدو کښی ښرگندکړی دی دخپلی قدردانی مراتب وړاندی کړل .

اوس دپاکستان مرکزی حکومت د اسلحی دقاچاق په‌تور چه دعراق په سفارت‌کی نیوله شوی‌ده دجنوبی پښتو نستان او صوبه سرحد ملی حکومتونه ړنگ کړی او گور نران ئـی معزول کړی دی چه دی و ضع هلته ډیـر تشویش راوستی دی او ملی نهضتونه ئـی بیا مقاومت کولو اودیو حزبی گوند دحکومت دمقرراتو دماتولو دپاره ئی اړکړی دی .

پروتوکولها

پروتوکول مبادلهٔ اموال برای سال ۱۹۱۲ بین افغانستان واتحاد شوروی امضاء گردید. پروتوکول مبادلهٔ اموال برای سال ۱۹۷۲ بین افغانستان و جمهوریت مردم چین بتاریخ ۱۵ حمل ۱۳۵۱ بین هیات نمایندگان افغانستان وجمهوریت مردم چین امضا شد، پروتوکول را از طرف افغانستان، ښاغلی علی‌نواز معین وزارت تجارت.

واز طرف جمهوریت مردم چین ښاغلی‌چن جیه معین وزارت تجارت خارجه آنکشور امضاء کردند.

قرار داد صدور یکهزارو دو صدو چهل وپنج تن پخته از افغانستان به جمهوریت سوسیالیستی چکوسلواکیا بتاریخ ۲۸ حمل ۱۳۵۱بین سپین زرشرکت ومستشاریت تجارتی چکوسلواکیا به امضا رسید.

ثور :

موافقتنامه کلتوری و فرهنگی برای سال های ۱۳۵۱ و۱۳۵۲ بین افغانستان واتحاد شوروی به تاریخ ۶ثور ۱۳۵۱ عقد شد.

موافقتنامه راازطرف افغانستان‌محمدخالد روښان واز جانب اتحاد شوروی ښاغلی‌ککتیف سفیرکبیر آنکشور متعین کابل امضاءکردند.

قرارداد صدور دوصدو پنجاه‌وپنج تن‌پخته‌به چکو سلوا کیا بتاریخ ۷ثور ۱۳۵۱ بین سپین‌زر شرکت وچکوسلواکیا به‌امضاء رسید.

جوزا :

قرار داد بهره برداری فارم غازی‌آباد بین وزارت زراعت وآبیاری ومستشاریت‌اقتصادی سفارت کبرای اتحاد شوروی بتاریخ ۸ جوزا توسط انجیر محمد غفران رئیس انکشاف وادی ننگرهاروشیویدکوف مستشار اقتصادی سفارت شوروی امضا شد.

امضای موافقتنامه‌یکصدو هشتاد هزار دالر کمك ایالات متحده امریکابه‌تاریخ ۲۷ جوزا ۱۳۵۱ بین ایالات متحده وافغانستان در وزارت پلان از طرف معین وزارت‌پلان ورئیس ادارهٔ انکشاف بین المللی آنکشور به امضا رسید.

سرطان :

موافقتنامه همکاری در مورد جلو گیری از ربودن طیارات ملکی بین حکومت شاهی افغانستان و اتحاد جماهیر شوروی بتاریخ ۱۷ سرطان به امضا رسید.

موافقتنامه را ازطرف افغانستان ښاغلی سردار سلطان محمود غازی رئیس عمومی هوائی ملکی وتوریزم واز جانب اتحاد شوروی ښاغلی ککتیف سفیر کبیر آنکشور در کابل امضا نمودند.

اسد :

دکتور عبدالواحد سرابی وزیر پلان وښاغلی شی‌بان‌چي سفیرکبیر جمهوریت چین مقیم‌کابل به تاریخ ۳ـاسد ۱۳۵۱ قرار داد اعمار شفاخانه دو صد بستره‌ای‌شهر کندهار را در موسسهٔ صحت عامه امضا ومبادله نمودند.

موافقتنامه حمل ونقل هوائی بین افغانستان وجمهوریت مردم چین‌در ریاست هوائی ملکی امضا شد. موافقتنامه را دکتور عبدالخالق‌معاون ریاست هوائی‌ملکی وښاغلی ماجن هوی معاون ریاست هوائی ملکی‌جمهوریت مردم‌چین بتاریخ ٤ـ اسد امضا کردند.

سنبله :

قرار داد خریداری ۳۰ عراده تر اکتوربه قیمت مجموعی هفت ملیون وسه صد ودو هزارو دوصدو بیست‌ونه افغانی از اتحاد شوروی به‌تاریخ ۲۹ سنبله ۱۳۵۱ـ امضاء گردید.

قرار دادرا ښاغلی عبدالمجید رئیس پلان وزارت زراعت وآبیاری وښاغلی ایکید تیکوف نماینده تجارتی مستشاریت سفارت کبرای اتحاد شوروی درکابل امضاء کردند.

میزان :

موافقتنامه خریداری دوازده هزار وشش صد تن شکر بین افغا نستان ویك شرکت فروشندهٔ شکر المانی به تاریخ ۱۹ میزان ۱۳۵۱ به امضا رسیده است.

موا فقتنامه استخدام ٦ ۳ نفر و تکنیشن های شوروی در پروژه ننگرهار به اساس قرار داد تکمیل وزارت زراعت وآبیاری به **تاریخ ۲۷ میزان ۱۳۵۱ توسط ښاغلی عبدالمجید رئیس‌پلان وزارت زراعت وآبیاری وښاغلی نیکولای شیواا نکوف معاون** مستشا ریت اقتصادی سفارت کبرای‌شوروی مقیم کابل امضا گردید .

عقرب:

موافقتنامه کریدت سه‌ملیون دالر ایالات متحدهٔ امریکا در تمویل دمیتگاه برق آبی کجکی بتاریخ ۲۰ عقرب ۱۳۵۱ توسطدکتور غلام‌حیدر داور وزیر مالیه واز جانب امریکا ښاغلی رابرت نیومن سفیر کبیر ایالا ت متحده امریکا در کابل امضا گردید .

قوس:

بین افغا نستان و مجا رستان پرو گرام همکاری فرهنگی بتاریخ ۳قوس ۱۳۵۱ برای **سالهای ۱۹۷۳ -۷٤- توسط ښاغلی‌محمدخالد روښان معین وزارت اطلاعات و کلتور** ازجانب افغا نستان -وښا غلی پالینت‌گال **سفیرکبیر غیر مقیم مجارستان در افغانستان امضا گردید .**

موافقتنامه تد ویر موسسه صحت طفل وزارت صحیه بتاریخ ۸قوس ۱۳۵۱ توسط پوهاند دکتور محمدابراهیم مجید سراج‌وزیر صحیه واز طرف هند ښاغلی مهتا سفیر کبیر آنکشور بدر بار کابل امضا گردید.

پروتو کول تبادله اموال برای سا لهای ۱۹۷۲ و۱۹۷۳ بین افغا نستان وچکوسلواکیا بتاریخ ۲۲ قوس ۵۱ در وزارت تجارت عقد شد. پرو توکول‌رااز جانب‌افغا نستان‌دکتور **حیات رئیس تجارتی وزارت تجارت وازجانب** چکو سلواکیا ښاغلی کادری را بیك رئیس **هیأت تجارتی آنکشور امضاء شد .**

اسناد مصدقه موافقتنا مه‌فرهنگی بین دولت پاد شاهی افغانستان ودولت جمهوری عراق بتاریخ ۲۹ قوس ۱۳۵۱توسط ښاغلی صباح الدین کشککی وزیر اطلاعات وکلتو ر واز جانب جمهوریت عراق توسط ښاغلی ناصر عبدالقادر الحدیثی مبادله شد .

جدی:

موافقتنامه حمل‌و نقل هوائی بین دولت پاد شاهی افغانستان و جمهوریت عربی سوریه به تاریخ ۱۹ جدی توسط ښاغلی سردار سلطان محمود غازی رئیس هوایی ملکی وتوریزم از جانب افغا نستان واز طرف حکومت جمهوریت عربی سوریه داکتر عبدا لعزیز علوین سفیر کبیر غیر مقیم سوریه بدربار کابل در ریاست هو ائی ملکی امضا شد.

دلو:

پروگرام همکاری علمی وفر هنگی برای سالهای ۱۳۵۲ و ۱۳۵۳ بین افغا نستان و پولند در وزارت امور خارجه به امضا رسید این پروگرام را از جانب افغانستان ښاغلی محمد خالد روښان معین وزارت اطلاعات و کلتور واز طرف پولند ښاغلی مارتی نوویچ سفیر کبیر آنکشورمتعین کابل امضا کردند.

دلو:

براساس شرایط پرو گرام مذکورحکومات افغانستان و پولند سکالر شپ های مطالعاتی وتحقیقاتی وهیات های علمی وفر هنگی را در سال های ۱۳۵۲ و ۱۳۵۳ مبا دله می کنند .

پرو توکول تبادلهٔ اموال برای سا ل ۱۹۷۳ -بین افغا نستان واتحاد شوروی به تاریخ ٤دلو در وزارت امور خارجه امضا شد این پروتوکول را ازطرف افغا نستان داکتر علی نواز معین وزارت تجارت واز از جانب اتحاد شوروی ښاغلی گریشین معین تجارت خارجی آنکشور امضا کردند .

باساس این پرو توکول علاوه برا قلام قبلی افغا نستان برای اولین بار سنگ برایت ،کچالو ،عسل‌وزیتون رابه اتحادشوروی صادر خواهد کرد .

پروتوکول مبادله اموال بین افغا نستان وجمهوریت مردم چین برای سال ۱۹۷۳ظهر روز پنجشنبه تاریخ۵ دلو ۱۳۵۱ در سا لون وزارت امور خاجه امضا شد .پرو توکول را

پروتو کو لها

از جانب افغانستان دکتور علی نواز معین وزارت تجارت واز طرف جمهوریت مردم چین بناغلی تساوشینگ گونگ نایب سفیرسفارت کبرای جمهوریت مردم چین مقیم کابل امضا کردند .

قرار داد همکاری فرهنگی برای سالهای ۷۳ تا ۷۵ بین پوهنتون کابل وادارهٔ انکشاف بین المللی امریکا توسط پوهاند داکتر عبد الاحمد جا وید رئیس پو هنتون وښاغلی رابرت نیومن سفیر کبیر ایالا ت متحده در آن ریاست امضا شد.

بموجب این قرار داد ادارهٔ انکشاف بین المللی امریکا زمینه تحصیل عالی ۱۰۱ استاد پائین رتبه را مهیا کرده وهم زمینه رابرای تحقیق تدریس و تجدید معلومات ۱۵ استاد بلند رتبه مساعد میسازد .

حوت :

حکومت افغانستان وایالات متحدهٔ امریکا موافقتنامه ای را بامضاء رسانیدند که باساس آن امریکا معادل شش ونیم ملیون دالر مواد غذایی به افغانستان قرضهٔ طویل المدت میدهد .

این موافقت نامه را از طرف افغانستان ښاغلی محمد خان جلالر وزیر مالیه و از طرف ایالات متحده امریکا ښاغلی رابرت نیومن سفیر کبیر آنکشور متعین کابل قبل ازظهر ۳حوت ۱۳۵۱ دروزارت مالیه امضاء کردند.

۶ حوت ۱۳۵۱ :

موافقتنامهٔ تجارتی بین افغانستان وجمهوریت مردم بلغاریا در سالون وزارت امور خارجه به امضاء رسید .این اولین موافقتنامه تجارتی است که به سیستم آزاد و متوازن بین مملکتین عقد میگردد .

موافقتنامه را ازجانب افغانستان داکتر علی نواز معین وزارت تجارت واز طرف جمهوریت مردم بلغاریا ښاغلی ایوان کرازانوف سفیر کبیر آنکشور مقیم کابل بتاریخ ۶ حوت ۱۳۵۱ امضاء کردند .

۱۳ حوت ۱۳۵۱ :

قرار داد خریداری یکصدو سی ویکهزار و پنجصد تن مو ا د نفتی از اتحاد شوروی به تاریخ ۱۳ حوت ۱۳۵۱ در عمارت مواد نفتی امضاء شدکه از جانب افغانستان ښاغلی لعل محمد رئیس تصدی انحصار مواد نفتی واز جانب اتحاد شوروی ښاغلی باسینکوف نمایندهٔ تجارتی اتحادشوروی درکابل امضاء کردند .

۱۶ حوت ۱۳۵۱ :

قرار داد علمی و فرهنگی برای مدت پنج سال که زمینهٔ مساعدت اتحاد شوروی رابه پوهنځی پولی تخنیك فراهم میسازد در پوهنتون کابل به امضاء رسید. که این پروتوکول را از جانب افغانستان پوهاند دکتور محمد انور معاون علمی پوهنتون کابل واز طرف اتحاد شوروی ښاغلی شویدنکو مستشار سفارت کبرای اتحادشوروی بتاریخ ۱۶حوت ۱۳۵۱ درکابل امضاء کردند.

بانکها

بانك ملی :

در ۱۳۱۲ باسر مایهٔ حکومت و مؤسسین بانك تأسیس شد ، همینکه بانك ملی تا اندازه ای به جمع آوری وتمرکز سر مایه از طریق اشتراکی وودایع توفیق یافت ، آنرا برای تهیهٔ اسعار مورد احتیاج و توسعهٔ تجارت بکار انداخت وبه امکان کریدتها اقدام نمود وبه‌این ترتیب چرخ أول دستگاه تجارت به سیستم جدید بحرکت آمد .

بموجب لایحهٔ تعیین نرخ اسعارکه ازطرف بانك ملی طرح و حکو مت آنرا منظور نمود، خرید و فروش و صدور اسعار بخارج‌ممنوع وصادر کنندگان قره‌قل‌که مهمترین قلم‌صادرات ومنبع تهیهٔ اسعار بود مکلف شدندکه اسعار فروش پوست های خود رابعد از وضع‌مصارف به‌نرخ معین به‌بانك فروشند .

یکی از فعالیت های عمدهٔ بانك ملی‌که‌باعث تشویق اهالی و ارباب سرمایه دربکارانداختن سرمایه های شان در امور تجارت و صناعت گردید همان اشتراکات «انو سسمنت» و موسسات تجارتی و صناعتی میباشد که‌بانك ملی درین راه پیش قدم گردید .

امور تجارتی :

تاسیس شرکتها :

۱ـ شرکت قره‌قل در سال ۱۳۱۷ بسرمایهٔ ابتدائی چهل‌و چار ملیون افغانی .

۲ـ شرکت نساجی پلخمری درسال ۱۳۱۵ ابتدائی بیست‌و پنج ملیون افغانی .

٤ـ شرکت انحصار موتر در سال ۱۳۱۷ بسرمایهٔ ابتدائی نه ملیون افغانی .

٥ـ شرکت اتحادیهٔ أندخوی و میمنه‌درسال ۱۳۱۹ بسرمایهٔ ابتدائی چارده ملیون افغانی.

٦ـ شرکت حجاری و نجاری درسال ۱۳۱۹ بسرمایهٔ أبتدائی ده ملیون افغانی .

۷ـ شرکت سرویس موتر در سال ۱۳۱۹ بسرمایهٔ ابتدائی دو ملیون افغانی .

تاسیس موسسات برای صادرات :

۱ـ در مزار شریف شرکت اتحادیه شمالی جهت صدور پشم و پنبه .

۲ـ در هرات شرکت اتحادیهٔ هرات به‌غرض صدور پشم و پوست قره‌قلی .

۳ـ درکندهار شرکت و طن به منظورصدور پشم .

امور صناعتی :

بانك ملی در تشکیل و تدویر موسسات آتی‌الذکر سهم فعالی دارد :

۱ـ فابریکهٔ نساجی پلخمری .

۲ـ فابریکهٔ نساجی جبل‌السراج .

۳ـ فابریکه های پشمینه بافی .

٤ـ نساجی گلبهار و برق سروبی .

٥ـ فابریکهٔ قند سازی بغلان .

٦ـ تولید ابریشم .

۷ـ فابریکهٔ جنگلك .

دافغانستان بانك :

دافغانستان بانك در۱۳۱۸ به‌سرمایهٔ‌ابتدایی بیست ملیون افغانی تاسیس گردید . ابتدابه جمع آوری سرمایه وبه تشکیل شعب‌خود پرداخت و در سال ۱۳۱۹ بعد از اینکه خزانه داری دولت به أفغانستان بانك‌مربوط گردید ، شروع به فعالیت نمود و در همین سال برای اولین بار بانکنوت را نشر کرد وبدوران انداخت .

همچنان در سال ۱۳۲۰ قسمتی ازمعاملات اسعاری مربوط دولت از بانك ملی به‌افغانستان بانك انتقال یافت . وهم برای تنظیم امور تجارت اموا ل عمده صادراتی دو نمایندگی، یکی در نیویارك و دیگری در لندن افتتاح گردید .

علاوتاً به منظور کمك و همکاری به‌تادیات قروض به سکتور زراعت ، صنعت ، تجارت و تعمیرات پرداخته ودر تمویل سرمایه اکثر منابع اقتصادی کشور ، سهم گرفته است فعلا افغانستان بانك با سرمایهٔ پنجصد ملیون افغانی وظیفهٔ اقتصادی راکه عبارت از تنظیم امور پولی وکریدتی میباشد ، انجام میدهد.

بانك زراعتی و صنا یع روستایی:

درسال ۱۳۳۳ تاسیس شده ، هدف ومرام بانك زراعتی و صنایع روستایی ، انکشاف زراعت ، تقویه و بلند بردن سطح زندگی زارعین ، توسعه تولیدات زراعتی وبالاخره رهایی زارعین از زیر بارکمر شکن سود حواران محلی ، معاونت به روستا نیهائیکه درصنایع دستی ، اشتغال داشتند و تقویهٔ وانکشاف صنایع دستی وروستایی ، میباشد.

فعالیت‌های بانك زراعتی و صنایع‌روستایی:

بانك زراعتی و صنایع روستایی که ازجملهٔ مبلغ یکصدو پنجاه ملیون افغانی سرمایه‌مجاز آن، مبلغ هشتاد وشش ملیون افغانی جمع رسند سهم توزیع شده بود ، در ساحات آتی فعالیت نموده است :

فعالیت های ابتدایی :

تاسیس چهار کوپراتیف زراعتی از سال ۳۲ـالی سال ۱۳۳۷

۱ـ کوپراتیف زراعتی لوگر .

۲ـ کوپراتیف زراعتی استالف .

۳ـ کوپراتیف زراعتی سیاب چرمگر کوهدامن .

٤ـ کوپراتیف زراعتی خواجه عمری غزنی.

از سال ۱۳۳۸ به‌بعد تورید پرزه جات و تایر و تیوپ تراکتور ایجاد بانك انکشاف زراعتی .

پښتنی تجارتی بانك :

پښتنی تجارتی بانك د۲۰ ملیونو ابتدائی سرمایه په ۱۳۳۳کی تاسیس شو .

عمده هدفونه‌ئی :

۱ـ داعتباراتو راکړی ورکړی .

۲ـ دمروجو مالو نو او نورو تجارتی سندونو په مقابل‌کی دپور اخستل او پور ورکول .

۳ـ دتجارتی سندونو په مقابل کی‌تنزیل.

٤ـ په معیاری او جاری حسابونو کی د امانتونو قبلول .

٥ـ په هیوادکی دننه او تر هیواد دباندی دهر ډول نقدی او انتقالی معاملو اجراکول.

٦ـ دافغانستان بانك په‌اجازه او دهغه تر کنترول لاندی هرډول اسعاری معاملی سرته رسول .

۷ـ داخلی او خارجی بانکونو سره دجاری حسابونو خلاصول .

۸ـ دمشتریانو دپاره هرډول بانکی اوتجارتی آسانتیاوی برآبرول .

۹ـ بیه لرونکی پانی خپرول بی‌له بانکنوت خخه .

۱۰ـ دپیسی اندازه حسابو ساتل .

۱۱ـ دودانی اوصادراتی مالونو دبار چالانی چارې سر ته رسول او پدی هکله دافغانی تجارو لپاره لازمی آسانتیاوی برابرول .

۱۲ـ دلیتراف کریدتونو افتتاح کول‌اود معامله دارو بانکونو د سفری چکونو خرخول اودهغو کیش کول .

۱۳ـ دنړی په مختلفو بازارونوکی‌دافغانی تاجرانو لپاره دهغوی له فرمایش سره سم دمالونو رانیول او پلورل .

۱٤ـ دهیواد دباندنی تجارت دپراختیا په غرض دصادراتی مالونو لپاره بازارونه پیدا کول .

۱٥ـ دقیمتی شیانو ،گاڼو او بیه لرونکو إسنادو ساتنه چه ددی‌کار دپاره بانك خورا مجهزه مخصوصه خزانه لری .

بانك رهنی وتعمیراتی :

۱۳۳٦ به سر مایهٔ ابتدائی ۳۰ ملیون افغانی تاسیس گردید . این بانك تعمیرخانه های پل سوخته ، کارته مامورین ، اپار تمان های جادهٔ میوند ، توزیع زمین به منظور مساعدت به‌مامورین کم بضاعت وبی سرپناه ساختمان تعمیرات دولتی به صورت‌کمیشن کاری معاملات بانکی و غیره‌را تمام کرده‌است.

بانك رهنی و تعمیراتـی درسال ١٣٣٣بسرمایهٔ ٦٠ ملیون افغانی ازکسبهٔ عمرانی بشکل یك‌بانك تاسیس گردیده وبعداً ایـن‌بانك توانست بیك عده هموطنان عزیز از طریق اعطای‌کریدت هـای نقده (٠٣ر٠ر٣ر٠ر ٠٤٠ ر ٠ ر ٠٦ ر ٠ر ٠ر ٠٦ ر٠) قروض طو یل المـدت ٢٧ ساله وقـروض‌قصیر المدت ٠٨ر٠ ، ٠٠ سهامی و٠٨ر٠ـ تعمیراتی و ٠١٢ر٠ رهنی و همچنان تو زیع‌خانه های ساخته شده و زمین بـرای آبـادی منازل رهایش را انجام دهد .

اینك فعالیت های بانك رهنی و تعمیراتی‌در جریان سال ١٣٥١ حسب آتـی توزیـع میگردد :

فعالیت های کریدتی :

الف ـ مبالغیکه درسال جاری بیسك تعدادمراجعین ازطرف بانك پر داخته شده :

١ـ درماه حمل١٣٥١ درك قرضه‌هشت‌فیصدتعمیراتی مبلغ ١٠٠٠٠٠ر٠٠ـ افغانی
٢ـ در ماه ثور در ك قرضهٔ هشت فیصدتعمیراتی مبلغ ١٠١٥٣٠ر٠٠ـ افغانی
٣ـ در ماه جوزا درك قرضهٔ هشت فیصدتعمیراتی مبلغ ٧٠٠٠٠ر٠٠ـ افغانی
٤ـ در ماه سرطان درك قرضهٔ هشت‌فیصدتعمیراتی مبلغ ٥٠٠٠٠ر٠٠ـ افغانی
٥ـ در ماه اسد درك قـرضهٔ هشت فیصدتعمیراتی مبلغ ٢٠٠٠٠ر٠٠ـ افغانی
٦ـ در ماه سنبله درك قرضهٔ هشت فیصدتعمیراتی مبلغ ١٢١٩١٥ر٠٠ـ افغانی
٧ـ در ماه میزان درك قرضهٔ هشت فیصدتعمیراتی مبلغ ٧٠٠٠٠ر٠٠ـ افغانی
٨ـ در ماه عقرب درك قرضهٔ هشت فیصدتعمیراتی مبلغ ٢٠٠٠٠ر٠٠ـ افغانی
مجموع ٥٥٣٤٤٥ر٠٠ـ افغانی

بـ پولهاییکه درسال جاری از مدرك‌قروض‌تادیه شده :

١ـ دربرج حمل وثور سال١٣٥١ درك قسط مبلغ ١١٤٨١٣٣ر٩٧ـ افغانی
درك تکتانه مبلغ ٢٤٠٧٥١١ر٨٩ـ افغانی
٣٥٥٥٦٤٥ر٨٦ـ افغانی

٢ـ در برج جوزا ١٣٥١ بابت قسط مبلغ ٢٠٥٢٢٣ر٥٩ـ افغانی
بابت تکتانه مبلغ ٨٦٨٤٩٥ر١٥ـ افغانی
١٠٧٣٧١٨ر٧٤ـ افغانی

٣ـ در برج سرطان ١٣٥١ بابت قسط مبلغ ١٦٥٦٤٤ر٨٠ـ افغانی
درك تکتانه مبلغ ٢٧٤٨٣١ر٦٢ـ افغانی
٤٤٠٤٧٦ر٤٢ ـ افغانی

٤ـ در برج اسد ١٣٥١ بابت قسط مبلغ ٤٠٨١٠٤٣ر٣٣ـ افغانی
بابت تکتانه مبلغ ١٧٣٦٨٠ر١٨ـ افغانی
٤٢٥٤٧٢٣ر٥١ـ افغانی

٥ـ در برج سنبله سال ١٣٥١ بابت‌قسط مبلغ ٥١٠١٩٥ر٨٢ـ افغانی
بابت تکتانه مبلغ ١٩٢٨٦٦ر٧٩ـ افغانی
٧٠٣٠٦٢ر٦١ ـ افغانی

٦ـ دربرج میزان سال ١٣٥١ بابت قسط مبلغ ١٢٧٠٢١ر٦٠ـ افغانی
بابت تکتانه مبلغ ٥٠٦٩٨ر٠٤ـ افغانی
١٧٧٧١٩ر٦٤ ـ افغانی

٧ـ دربرج عقرب‌الی تاریخ ٢٨ درك قسط مبلغ ٦٦٨٥٤١ر٨٩ـ افغانی
درك تکتانه مبلغ ٥٩٥٧٣٤ر٩٢ـ افغانی
١٢٦٤٢٤٩ر٨١ـ افغانی
جمعاً مبلغ : ١١٤٦٩٥٩٦ر٨٥ـ افغانی

توزیع زمین :

به منظور مساعدت در طول همین سال به طبقهٔ مأمورین ، جهت آبادی سر پناه درکارته مامورین به تعداد (٥١) نمره زمین چهار بسوه‌یی به قیمت نهایت مناسب توزیع شده چنانچه قسمت زیاد مامورین مذکور بعد از تادیهٔ قیمت وطی مراحل لازمه زمین های‌مربوط شانرا تسلیم وهم به‌آبادی اقدام کرده‌اند .

ملکیتَ های بانك :

بانـك رهنی و تـعمیراتی در قسمت اول جادهٔ میوند به اعماریك سلسله اپارتمانها بـه‌منظور استفاده مـؤسسات و دوائر اقـدام نموده که در حدود (٧) باب‌اپار تمان‌آن، تکمیل وآماده استفاده میباشد .

از اپار تمانهای مذکور ، فعلا موسسات ذیل بصورت‌کرایه استفاده مینمایند :

١ـ بانك انکشاف زراعت :دوباب اپارتمان.

٢ـ سرطبابت بیمهٔصحی مامورین: دوباب اپارتمان .

٣ـ ریاست انحصارشکر : یك‌باب‌اپارتمان.

٤ـ بانك انکشاف صنعت : یك‌منزل‌اپارتمان نمبر دوم .

٥ـ مدیریت عمومـی شهری خانـگه اول دافغانستان بانك . یك اپارتمان .

سر جمع عواید اپـار تمانهای مـذکورو دکاکین مربوط آن ، درین سال تقریباً به‌مبلغ ۰۰ر۱۱۸۵۰۰۰ـ افغانی بالغ میشود .

خریداری داش هوختیف :

نظربه فیصله مجمع عمومی سهمداران‌بانك موضوع خریداری داش هوختیف واقع‌بگرامی بسلسلهٔ اقدامات گـذ شته درسال ١٣٥١ نیز طرف توجه و مساعی بانك قرار داشت. چنانچه مسودهٔ قرار داد خرید داش متذکره به اشتراك مساعی طرفین ترتیب و غـوض تقدیم به شورای عالی بانك جهت تصمیـم نهائی آماده گردیده است .

تعداد مامورین و مستخدمین که در بانـك رهنی و تعمیراتی در سال ١٣٥١ مصروف خدمت میباشند تعداد مامورین آن‌به ٥١ـنفر وازمستخدمین آن‌به ٣١نفر بالغ میگردد . که جمعاً تعداد اشخاص مامور و مستخدم به «٨٢» نفر میرسد .

کار خانجات جنگلك :

از افتتاح کار خا نجات جنگلك تاکـنون ده‌سال میگذرد . اساس این موسسه نخست درسال ١٣١٨ گذاشته شده .

کارخانجات جنگلك متشکـل ازده دستگاه میباشد که هشت آن تولیدی ودو دستگاه‌دیگر آن کمکی است .

اولـ : دستگاه های تولیدی :

الفـ دستگاه ترمیم کار خانجات جنگلك حاوی شقوق ذیل است :

١ـ شعبهٔ پارچه‌کاری موتر .
٢ـ شعبهٔ انجن .
٣ـ شعبهٔ اگریکارت .
٤ـ شعبهٔ کار بیتر .
٥ـ شعبهٔ ترمیم ریدیتر .
٦ـ شعبهٔ برقی موتر .
٧ـ شعبهٔ بتری موتر .
٨ـ شعبهٔ ترمیم فریم .
٩ـ شعبهٔ ترمیم بادی .
١٠ـ شعبهٔ کپی کشی .
١١ـ شعبهٔ بسته‌کاری موتر .
١٢ـ شعبهٔ رنگمالی .

بـ دستگاه بادی سازی :

١ـ شعبهٔ بادی سازی فلزی .
٢ـ بادی سازی چوبی (چکله) .
٣ـ شعبهٔ موبل سازی .

جـ میخانیکی فلز :

شعبه فریزکاری دستگاه ساختمانی فلـز (متال کانستروکشن) ، دستگاه ریخته گری، دستگاه آلات برقی ، دستگاه اکسیجن،دستگاه بتون و غیره .

فابریکه نساجی بگرامی :

درسال ١٣٤٩ تاسیس شده است ودارای ٨٥٦ پایه ماشین بافت میباشد . و ظرفیت تولیدی آن بالغ بر ٢٢ ملیون‌متر پارچه در سال است .

سیلوی مرکزی :

درسال ١٣٣٦ به ظرفیت بیست هزارتن ذخایر گندم داش نان پزی وبه تعداد پنجاه هزار قرص نان دریك شبانه روز وهمچنین آسیاب آن به ظرفیت تولیدی ٦٠تن آرد در بیست و چار ساعت شروع به فعالیت کرد.

تاسیسات سیلوی مرکزی ۹ر۲۷۲ ملیون‌افغانی بوده ومصارف استهلاکی موسسه به ۳۱ـ ملیون افغانی بالغ میگردد و سر مایه گذاری که‌در سیلوی مرکزی صورت‌میگیرد ازعایدات آن جبیره شده است . تولیدات سیلوی‌مرکزی از سال ۱۳٤۰ـالی ۱۳٤۹ جمعاً در حدود ٤٦۹۸۸ ـتن‌آرد ـ ۱٤۲٤۲٤ ـتن‌نان و کلچه باب تولید شده است و از آغاز سال ۱۳۵۰ تاچند ماه اخیر آن در آسیاب های سیلوی مرکزی ۷۱۲۷۲۸۹۹ـ تن آرد و در داش های نان پزی ۸۰۲ر۱۱٦۰۰ تن نان و ۳۲ر۱٦۷ تن خوراکه باب ناشتایی تولید نموده است.

فابریکهٔ سمنت جبل‌السراج :

درسال ۱۳۳۷ـ برای اولین بار آغاز به تولید نموده است . از سال تاسیس الی اخیر سال ۵۰ جمعاً ٤۳۱٤۰٤ـ تن مساوی ۰۸۰ر۸٦۲۸ خریطه تولید نموده است .

فابریکهٔ بوت آهو :

درسال ۱۳٤۲ تاسیس گردیده که بسر مایه گذاری مشترك افغانی ویك‌کمپنی سویس بنام ویدمرپاگانی بمیان آمد وسرمایهٔ ابتدائی آن چهارده ملیون افغانی بود ودرسال ۱۳۵۱ سر مایه فابریکه از طرف شرکا به‌سی ملیون افغانی ارتقاء داده شده .

دننگرهار داودلو فابریکه :

په‌۱۳٤۹ کال‌کی تاسیس شوه ددی فابریکی ابتدائی پانگه یو ویشت ملیونه او نوی‌زره افغانی ده . دفابریکی ورځنی تولیدات چه‌اوس دخپلو لومړنیو تو لیداتو مراحل تیروی تر دیار لسو زرو مترو توکرانو پوری رسیږی.

شرکتها

شرکت سپین زر :

در حلول سال ۱۳۳۳ که حکومت ترتیبات مقدماتی را برای اولین پلان پنجسالهٔ کشور رویدست گرفت . وتصیدی مخصوص بنام «دپنبی اتحادیی شرکت»که بعداً درسال ۱۳۳۹ بنام سپین زر مسمی گردید در بهترین‌منطقه البنه آنهم کندز در نظر گرفته شد و منطقهٔ مزار شریف و مر بوطات آن تحت مراقبت دولت برای تشبثات خصوصی تخصیص‌یافت.

سرمایهٔ سپین زر دو صد ملیون افغانی تثبیت گردید سرمایه گذاران تعیین شدند که ۵۱ فیصد آنرا دولت و ۴۹ فیصد دیگر را شرکت نساجی و سهمداران انفرادی تشکیل نمود .

سپین‌زر سرمایهٔ دوصد ملیون افغانی‌خودرا در مرحلهٔ تطبیقات‌گذاشت اموال منقول مربوط مالك سابقه یعنی «شرکت نساجی افغان» تصفیه شد . (۵۵فیصد) اصل سرمایه‌سپین‌زر را جایداد های سابقه به صورت جنسی تشکیل ومتباقی ۴۵ فیصد آن سرمایه نقدی موسسه را تشکیل داده بودکه برای پروژه های اصلاحی وجدید نقداً تادیه و جمع آوری شد .

پلان گزاری سپین زر باساس پروژه های مرتبه دولت که درپلان پنجساله‌اول‌پیش‌بینی شده بود برای بکار انداختن ۴۵۰۰۰هزارتن پخته خام بود سپین‌زر باساس این‌پیش بینی دستگاه های حلاجی وعدل‌بندی خودرا برای بکار انداختن ۴۵۰۰۰ هزار تن ودستگاه روغن سازی خویشرا برای تولید ده تن روغن در ۲۴ ساعت توسعه ودر سال ۱۳۳۹ فعال و بکار انداخت .

پلان های انکشافی جدید :

باختم پلان پنجسا لهٔ اول و آغاز پلان پنجسالهٔ دوم دولت موازی با یکدیگرپلانهای انکشافی خود را پلان پنجسالهٔ دوم انکشاف وتوسعهٔ زرع پخته راطوری پیش بینی وپلان گذاری نموده بودکه حاصلات پخته درختم پلان پنجسالهٔ دوم به ۹۰ هزار تن پخته خام برسد .

باساس پیش بینی های دولت در پلان پنجسالهٔ دوم سپین زر مکلف دانسته شدتا دستگاه های خویش را طوری توسعه و انکشاف دهدکه قدرت بکار انداختن مقدار۹۰ الی ۱۱۰ هزار تن پختهٔ خام را داشته باشد و همچنان برای بکار انداختن مقدار پنبه‌دانه آن بعضی رفع مشکلات و احتیاج مردم ما از ناحیهٔ قلت روغن دستگاه های روغن سازی خودرا نیز برای ظرفیت و استحصال روغن از مقدار ۶۰ هزار تن پنبه دانه توسعه وانکشاف دهد روی این منظورسپین زر شرکت‌باداشتن فابریکات درکندز و سایر نمایندگی ها پلانهای انکشافی خودرا طوری رویدست‌گرفت که‌بائیست مقدار پنبه دانه پیش بینی شده راحلاجی و عدل بندی وهم از پنبه دانه آن روزانه ۳۱ تن روغن تولید و به هموطنان‌خود عرضه دارد .

روی این منظور سپین زر شرکت در ظرف پلان پنجسالهٔ دوم فابریکات حلاجی جدید باشمول دستگاه های عدلبندی اتومات ودستگاه مولد برق دیزلی در چوکات کریدت از مملکت دوست و همسایهٔ ما اتحادشوروی به مبلغ ۱۱۰۶۶۲۲ـ دالرکه معادل ۸۰ملیون افغانی میگردد برای نمایندگیهای کندز، امام صاحب ، ارچی و خواجه غار خریداری نمود وطبق پروگرام مرتبه در سال ٤٦ به‌پایهٔ تکمیل وبهره برداری نایل گردید .

فعالیت های تجارتی سپین زر :

سپین زر شرکت برای اینکه بتواند در بازارمارکیکت‌های بین‌المللی‌شهرت‌حقیقی پخته افغانستان را حفظ نماید به همکاری دولت به پرچاو نمودن ماشین های جین انفرادی اقدام کرد وبایك مقدار پول هنگفت که در حدود مبلغ پنج ملیون افغانی میگردید ماشین های مذکور را از ماشینداران خریداری و درگدام‌ها ها حفظ و مهرکرد ، زیرا جریان و فعالیت این نوع ماشین ها علاوه ازینکه تخم بزری‌را محو ونابود میساخت و حاصل محلوج آنهانیز

بر خلاف اقتضای تجارت و تقاضای کمپنی هاو مغایر استندر بین‌المللی بود و صدمه بزرگی را ازین ناحیه در پیکر صادرات پختهٔ افغانستان وارد نموده بودند .

پس از مطالعات عمیق مشاورین اقتصادی وتخنیکی وزارت های معادن و صنایع وپلان تثبیت شدتا فابریکات روغن سازی و تیل کشی جدید سپین زر در کندز ،امام صاحب وارچی از کمپنی روزدون انگلستان‌خریداری گردد .

لهذا روی این فیصله مقامات صالحهٔسپین‌زر شرکت دستگاه های روغن سازی کندز رابا ملحقات آن که عبارت ازبخار دستگاه‌الکترولیر لیر دستگاه پرکاری و قطعی سازی برای ظرفیت ۲۱ تن روغن و دستگاه تیل کشی‌امام- صاحب را برای ظر فیت ۱۲ تن تیل خام دستگاه تیل‌کشی ارچی برای ظرفیت ۸تن‌تیل خام و دستگاه تیل کشی خواجه غار برای ظرفیت ۱۲ تن تیل خام از کمپنی روز دون انگلستان باملحقات آن به مبلغ ۷٦٤۰۰۰پوند که معادل ٦۵۲- ملیون افغانی میشود در چوکات کریدت پنج سال در سال ۱۳٤٦ خریداری نمود که در پایان سال ۱۳۵۰ تکمیل وبه دورهٔ امتحانی آغاز و اکنون که‌دورهٔ تسلیمی آن خاتمه مییابد .

ساختما نهای این فابریکات توسط دستگاه ساختمانی دکابل تعمیراتی شرکت به مبلغ ۳۳ ملیون افغانی تکمیل گردیده است .

قیمت مجموعی سرمایه گذاری دستگاه‌های روغن سازی و تیل کشی سپین زر باشمول ساختمانهای آن بالغ به‌۱۸۵ ملیون افغانی گردیده است .

دستگاههای جدیدحلاجی وعدلبندی سپین‌زر دربغلان وقلعهٔ زال :

۱- در بغلان :

دستگاه حلاجی و عدل بندی کندز برای بکار انداختن حاصل پخته پیش بینی‌شده در آینده تکافو نمیکرد لذا د ستگاه جین کندزرا عوض وماشینری جدید با ظرفیت بیشترتورید ونصف گردید اما سپین‌زر چون همیشه از نگاه سر مایه گذاری و اقتصاد صناعتی‌کوشش میدارد تا اندازه ممکن از ماشینهای استهلاك شدهٔ خود استفاده و تارمق آخرین ازصحنهٔ صنعت خارج سازد .

روی این منظور ۲ باطری جین انگلیسی سابقه‌کندز با پریس هیرد را ولیکی آن‌برای ولایت بغلان در نظر گرفته شده است‌که‌این هم شامل پروژه های جدید ما بوده وباساس پروگرام کار سا ختمان و بسته کاری آن تکمیل وبا پروژه های جدید موجوده افتتاح میگردد .

۲- در قلعهٔ زال :

دستگاه جین موجودهٔ بغلان که از نوع جین های ازمود افتاده سابقه روسی میباشد وبه سیستم قوهٔ محرکه ترانسپورتی فعالیت میکند به نمایندگی قلعهٔ زال حمل‌ودر پهلوی دستگاه جین موجوده قلعهٔ زال که آنهم‌از نوع جین‌روسی وبه‌سیستم قوه‌محرکه ترانسپورتی میباشد نصب وفعال ساخته شدکه به‌افتتاح پروژه های جدید روغن سازی دستگاه‌قلعهٔ زال نیز افتتاح میشود .

ساختمانهای دستگاه جین و پریس بغلان وقلعهٔ زال از طرف دستگاه ساختمانی‌هیوادبه مبلغ ۳۲۹۳۰۰۰- افغانی اکمال گردیده است وساختمان فلزی مذکور به مبلغ ۲۵۰۰۰۰۰- افغانی خریداری شده است . قیمت‌ساختمان وبسته کاری هر دو دستگاه ۰۰۰ر٦۷۰۰- افغانی گردیده است .

ساختمان گدام های جدید سپین زر در شیرخان بندر :

سپین زر برای حفظ نوعیت و شهرت‌پختهٔ افغانستان در مارکیت های جهانی گدامهای جدید و مجهز در شیر خان بندر اعمارنموده تاپخته رطوبت خود را حفظ و ازکثافات وخطرات بارندگی و برف دور سازند ، در پهلوی آن لابر اتوار مجهز برای سورتمنت پخته بسویهٔ بین‌المللی اعمارگردیده درپهلوی آن منازل نشیمن وکانتین باشمول‌ساختمان نمایندگی برای رهایش مامورین مؤظف آن نمایندگی نیز اعمار شده است .

این ساختمان ها توسط دستگاه ساختمانی هیواد به مبلغ ۵۰۰ر۱۲ ملیون افغانی تکمیل گردیده است که توأم باهمین پروژه افتتاح می‌شود .

گدامهای مذکور ظرفیت گنجایش ده‌هزارتن پخته محلوج را دارد .

نمایندگی جدید سپین‌زر در پلخمری :
سپین زر شرکت برای اینکه زارعین پخته‌کار دهنهٔ غوری و پلخمری در هنگام تحویلی پخته از مناطق مرطوب نسبت بعد مسافه الی بغلان جدید باخسارهٔ مقابل نگردند واز مشکلات حمل پخته و دادن کرایه برکنار مانند تصمیم گرفته شد تابرای کمك بیشتر بزارعین در دهنهٔ غوری نمایندگی جدیدی برای خریداری پختـه پلخـمری تـا سپس نـما یـد روی این منظور یك ساحهٔ ۱٤ جریبی زمین را در دهنهٔ غوری خریداری و ساختمان های آن توسط دستگاه ساختمانی هیواد به مبلغ ٤٠١٣٥٢٥– افغانی تکمیل و در داخل همین پروگرام افتتاح میشود .

تادیهٔ پول تقاوی بزارعین پخته‌کار :
سپین زر شرکت علاوه از انکشاف صنایع پخته وروغن سازی در خلال دیگر و ظایف خود تقویهٔ بـنیهٔ مالی زارعین پخته کـارو تشویق بیشتر آنهارا در بذر پخته بدرجهٔ اول حایز اهمیت دانسته و علاوه از مـقدار سهمیهٔ کنجاره وصابون کـه باآنهم توزیـع میدارد فی جریب ۳۰۰– افغانی زیر عنوان پول تقاوی بدون تکت پولی بصورت پیشکی بزارعین پخته‌کار خویش سالانه توزیع میکند باتوزیع پول تقاوی موسسهٔ سپین زرتوانست دست جلابان و محتکرین راکه همیشه از ضعف اقتصادی دهقان استفاده مینمودندوحاصل زحمات اورا درمقابل مبلغ قلیل و شرایـط سنگین بصورت پیش خرید خـریداری مینمود ازسر آنهادور واز طرف دیـگر بدینوسیله آنهارا موقع داد تااز رهگذر کسب معیشت واقع حوایج حیاتـی خویش اطمینان حاصل کرده بشغل خود باطمینانیت خاطر دوام بدهند.

«فعالیت فابریکات سپین‌زر بشمول خریداری پخته درسال ۱۳۵۱» قرار ذیل است :

۱– محلوج	۷۲۲ر۳۷۷	تن
۲– تولید روغن جامد ازشروع الی ۱۵قوس	۱۸۰۹ر۲۲۰	تن
۳– تولیدروغن مایع‌ازشروع الی ۱۵قوس	۳٦۳ر۳۱٦	تن
٤– تولیدکنجاره ازشروع الی۱۵ قوس	۳۹۲۵ر۵۰۰	تن
۵– تولید پوستك از شروع الی ۱۵قوس	۵۳۷۷ر۲٤۷	تن
٦– تولیدتیل خام ازشروع الی۱۵ قوس	۲۸۱۲ر۰۷۲	تن
۷– تولید صابون لباس‌شوئی	۱۷٦۵۷٤۲	کلچه
۸– تولید صابون توالت مختلف	۹٤۳۱۷	کلچه
۹– تولید برق آبی	۲۰۳۸۳۰۰	کیلوات
۱۰– تولید برق دیزلی	۳۱۷۰۱٦	کیلوات
۱۱– چاینك	۳۹۰۰	عدد
۱۲– پیاله	۵۸٦	عدد
۱۳– مجسمه	۷۳۳	عدد
۱٤– گـلدانی	۲۰	عدد
۱۵– سکرت دانی	۲۵۷	عدد
۱٦– سلیتر برق (انسلوتر)	۱٦۲۲۲	عدد
۱۷– سرپوش چاینك	۹۷۸٦	عدد

فابریکات بوت پلاستیکی وطن :

از نیمهٔ سال ۱۳۴۹ــ امتیاز خودرا ازکمیتهٔ عالی سرمایه گذاری حاصل کرد سرمایهٔ ابتدائی این فابریکه ۲۰ ملیون افغانی بوده تولیدات روزانه این فابریکه ۱۲ هزار جوره کفشهای مختلف النوع از قبیل اقسام موزه‌ها سرپائی های زنانه، بچگانه و مردانه ،کفش وبوتهای زنانه ، مردانه و دخترانه و اقسام سرپائی های شیك وبادوام است و سرمایهٔ فعلیهٔ آن به مبلغ ۳۰ ملیون افغانی ارتقاء نموده است .

موسسهٔ سخی صناعتی لمیتد :

موسسهٔ سخی صناعتی لمیتد درسال ۱۳۳۶ به سرمایهٔ ابتدائی یك ملیون افغانی تاسیس شده و سرمایهٔ فعلی آن ۲۵ ملیون افغانی تعیین شده است .

فابریکهٔ نساجی بلخ :

در سال ۱۳۴۶ باکمپنی (سی‌جی ای) فرانسوی ازطرف یك تعداد مؤسسین به اساس سر مایه گذاری مشترك دایر گردیده وبه سرمایهٔ ابتدائی یك‌صد ملیون افغانی تاسیس شده است .

فابریکهٔ بطری سازی آریا :

درسال ۱۳۵۰ به فعالیت آغاز نموده است. سرمایهٔ ابتدائی این موسسه چهار ملیون افغانی بوده وسر مایهٔ انتهائی آن بعد از سپری شدن پنج سال به ۳۸ ملیون افغانی بالغ خواهد گردید .

این فابریکه در هر روز قادر به تولید پنجاه عدد بطری است . از شروع تاکنون درین فابریکه بیش از پنجصد عدد بطری‌به سایز های مختلف ساخته‌وتولید نموده است.

دافغان بایسکل جوړولو موسسه :

د۱۳۴۱کال په لومړنیو وختوکښی تاسیس شوی او د ۱۳۴۶ کال په شروع‌کی‌یی ددولتی تصدی بڼه ځانته غوره کړه اود موسسی فعالیت یوازی دآریانا بایسکلونو مــنتاژ دی دضرورت وړ مواد یی دخارج څخه واردیږی اود موسسی دننه یی دترلو دولدنگ کولو او رنگ کولو کار سرته رسیږی او دیوه بشپړ بایسکل په توگه دهیواد مرکز او ولایاتو ته دیوولسو کمیشن کارانو لەخوا خرخیږی .

فابریکه نساجی امید :

درسال ۱۳۳۶ تاسیس شده است‌ودارای ۱۲۰ پایه ماشین بافت میباشد .

دسیدمرتضی نوی نساجی :

درسال ۱۳۴۶ تاسیس گردیده و به‌تولیدات کتان سندی آغاز نموده است .

فابریکه حشمت ساسیج :

درسال ۱۳۴۹ تاسیس وبه سرمایهٔ ابتدائی دوملیون افغانی شروع به فعالیت کرد.ظرفیت تولیدی فابریکه ۲۰۰ کیلو گرام گوشت در هشت ساعت کار میباشد .

فابریکهٔ پیکل پوست وروده :

یك فابریکهٔ پیکل پو ست و روده بنام میوند درکندهار افتتاح گردیده و این‌فابریکه باساس سرمایه گذاری هــای خصوصی بسرمایه ابتدائی پنج ملیون افغانی‌بکارآغاز نموده است و ظرفیت ابتدائــی آن روزانــه پنجصد جلد پوست پیکل شده میباشد وهم روزانه یك هزار حلقه روده درین فابریــکه برای صدور به‌خارج آماده میگردد .

دخرمنو فابریکه :

دچاریکارو دخرمنو فابریکه په ۱۳۳۸کال کی دکار او کاریگر دبین‌المللی اداری لەخوا تاسیس اوبه ۱۳۴۸ کال‌کی دفابریکی دچارو سمبالښت دکانو او صنایعو په وزارت پوری مربوط کړی شو .

شرکت هوائی آریانا :

در سال ۱۳۵۰ جمعاً ۴۸۰۰۰ مسافر و ۲۶۶۵ تن‌مال‌التجاره در خطوط مختلف‌هوایی حمل گرده است. آریانا سومین طیاره‌دآریانا فعلا به‌کابل مواصلت نموده است وفعلادارای سه‌طیاره جت می‌باشد .

افغان موبل اوترکانی سهامی شرکت :

درسال ۱۳۳۴ به صورت امتحانی به‌فعالیت آغاز ودر سال ۱۳۳۵ بصورت اساسی‌افتتاح وبه تولیدات‌خویش شروع‌نمود. امورتعمیراتی رویکش های دیوار سطح سقف اطاق ازتخته های بیرس شده ، سطح سقف اطاق چوب ارچه و غیره امور تعمیراتی از چوب‌الماری کتاب ، الماری دیواری و غیــره موبــل و فرنیچر لوازم دفتر ، لوازم مکمل‌آشپز خانه وغیره .

دهروکو سهامی شرکت :

بهسر مایه گذاری ابتدائی چهارونیم‌ملیون وانتهائی هفتو نیم ملیون افـغانـی منظور گردیده و طور خصوصی از چندی باینطرف شروع بـه فعالیـت نموده است . ماشین هائیکه درشرکت نصب گردیده چهار پایه بوده که یك قسمت آن از چکو سلواکیا و قسمت دیگر ازپاکستان وارد شده است.

شرکت صناعتی باختر :

درولایت بلخ درسال ۱۳۳۵ به سرمایهٔ ابتدائی ۷۸ ملیون افغانی تاسیس شده‌است وساحهٔ فعالیت آن در قسمت خریداری پخته وکمك به زارعین ولایت بلـخ ، جوزجان، سمنگان و فاریاب ادامه و توسعه دارد. در فابریکهٔ روغن نباتی صناعتی باختـر تعداد مؤظفین و پرسونل فنی آن به ۱۳۲ نفـر میرسد و تعداد ماشین های شرکت‌صناعتی باختر به ۲۲ پایه ماشین میرسد .

دتسبیح جوړولو دستگاه :

دتسبیح جوړولو دهغه ځای دلاسی‌صنایعو له‌جملی څخه یوه مشهوره‌دستگاه ده‌چه‌دورځی په‌سل‌گونو تنه دهغو په جوړولو بوخت دی. دمعمولی ډبرو یوه تسبیح دیو سلوپنځوسو څخه تر دو زره افغانیو پوری او دښو ډبرو څخه جوړی شوی تسبیح د ۸ زرو څخه تـر لسو زرو پوری ارزښت لری . ددی مربوطه مواد او ډبری دنغلو او ماهیپر له‌کانونوڅخه لاس‌ته راوړی اود خرڅلاو بازارونه ئی ایران عراق ، ترکیه اوداسی نور دی .

دستگاه شیر پاستو ریزه :

لبنیات در سال ۱۳۴۸ بـه شکل تصدی به فعالیت شروع نمود این موسسه به‌منظور تهیه و توزیع نمودن شیر صحـی و غیـره تولیدات لبنی از قبیل مسکه و کریم برای اهالی شهر کابل رویکار آمده است .دستگاه لبنیات ظرفیت تولید ۳۰۰۰ لیتر شیرصحی وپاستو ریزه شده‌را درفی روز دارد .

خریطه سازی احمد زاده :

در سال ۱۳۵۰ یکصدوچهارده هزاروشصت کیلوگرام خریطه پلاستیکی تولید کرده‌است. این فابریکه درسال ۱۳۴۹ به سرمایهٔ‌ابتدائی سه ملیون افغانی شروع به فعالیت نموده‌است ظرفیت تولیدی آن روزانه از هشت صد إلی هزار کیلوگرام خریطه پلاستیکی میباشد .

زنبور داری روکی :

درسال ۱۳۵۰ به سرمایهٔ ابتدائی پنجصدو هفتادو چهار هزار افغانی شروع به فعالیت کرد ودارای دوصدو هفده فامیل زنبور عسل میباشد. موسسه زنبور داری روکی درسال گذشته ده تن عسل تولیدکرده وبه بـازار عرضه شده است .

دوربینمو دچنجیو پروژه :

ددغی پروژی وروستی تولید هرکال شل زره جعبی تجارتی ۱۲ گرامه تخم دی چه‌دغه اندازه اشپږ سوه زره‌کیلو گرامه غوزو سره معادله ده . دوربینمو دچینجیو پروژه دولسی چین دجمهوریت داوږدی مودی دپور سل زره ستر لنگ پونډه اود دولت له بودجی څخه دشپاړ لس‌سوو ملیونو افغانیو په لـگښت جوړه شویده .

دستگاه پنیر سازی پوزه ایشان :

این دستگاه در ولایت بغلان روزانه ۱۲ کیلو پنیر تولید میکند و بحیث مرکزتربیوی یك‌دسته شاگردان را درین‌رشته تحت‌تربیه گرفته است . دستگاه پنیر سازی بکمـك ملل‌متحد در اواسط سال گذشته بکارانداخته شده وتاکنون بیش ازیك هزارو پنجصدکیلو پنیر ازشیرگاو تولید نموده است .

دافغان نساجی شرکت :

درسال ۱۳۱۵ به شکل یك شرکت سهامی تاسیس گردید فعلا نساجی افغان دارای‌سه دستگاه وفابریکه درگـلبهار ، پلخمـری و جبل‌السراج ویك دستگاه اکسیجن درجنگلك میباشد . ظرفیت تولیدی سالانه ۸۰ــ إلی ۸۵ ملیون متر پارچه میباشد .

موسسه صناعتی توفیق :

این موسسه که اولین موسسه جاکت‌بافی درکشور است در سال ۱۳۳۵ تاسیس وبه طور ابتدائی به فعالیت آغاز نموده وسرمایهٔ ابتدائی آن سه‌صد وپنجاه هزار افغانی بوده ودارای ده پایه ماشین میباشد .

ولی فعلا دا رای ۱۰۲۶۶۱۴۵ افغانی سرمایه ودارای ۲۶ پایه ماشین است .

شرکت سهامی دباغی :

شرکت سهامی صنعتی دباغی رنگ‌آمیزی ودوخت در اویل سال ۱۳۴۷ به سرمایهٔ چهار ملیون افغانی به فعالیت آغاز نموده است. درین دستگاه اضافه از ۴۰۰ زن و مرد مصروف کار اند .

شرکت صنایع افغان :

درسال ۱۳۴۸ به سرمایهٔ ابتدائی ۲۷ ملیون افغانی در چوکات وزارت تجارت بوجود آمد. هدف اساسی این شرکت درمرحله اول بوجود آوردن یك فابریکهٔ مکمل صابون کالاشوئی وصابون حمام میباشد .

وظرفیت تولیدی آن ۳۶تن صابون را در روز دارد .

شرکت سهامی حجاری و بیتون :

درسال ۱۳۱۹ تاسیس شده وبه سرمایهٔ ابتدائی بیست ملیون افغانی به فعالیت شروع کرد وسر مایهٔ انتهائی آن سی ملیون افغانی میباشد . دستگاه های عمدهٔ فابریکه شامل اره های سنگ الماس واره های ریگی ماشین های سنگ شکنی و غربان ومخلوط مصالح وپرس وبرش و پالش و کچالك سوراخ کاری و جر ی آبریزه و چورسی سنگ است .

شرکت سهامی کام :

شرکت سهامی کام باساس قانون سرمایه گذاری داخلی وخارجی ومنظوری کمیتهٔ سرمایه گذاری به سرمایهٔ ابتدائی سی ملیون و انتهائی پنجاه ملیون افغانی تاسیس گردیده است وبرای تولید کوکاکولا و فانتا فعالیت میکند .

موسسه صناعتی فیروز :

درسال ۱۳۳۸ روی‌کار آمد و محصولات آن عبارت از انواع جاکت های پشمی مردانه زنانه ، بچه گانه ، دخترانه ، شال مردانه مفلر دریشی های سکی وسپورتی میباشد .

سمنت غوری :

در مرحلهٔ اول ساختمانی دستگاه ظرفیت آن در حدود ۲۰۰ تن در ۲۴ ساعت بودولی الحال در ۲۴ ساعت چهار صد تن سمنت تولید میکند . وعملا در ابتدای سال ۱۳۴۳ به تولید شروع نمود . سمنت مورد نیاز پروژه های بزرگ از قبیل کانال ننگرهار ،نغلو ماهیپر ، سالنگ ، بند سردی غزنی، تفحصات پطرول و گاز شبرغان و غیره از سمنت غوری استفاده میکند .

دهلمند اوارغنداب دحجاری اونجاری موسسه:

داموسسه په ۱۳۴۱ کال کښې تاسیس شوی اوپه ۱۳۴۵ کال کښې دتصدی په چوکات راغلی ده .

هغه وخت چی داموسسه منځ ته راغله نه ملیونه افغانی ئی پانګه در لوده او وروسته له هغه چی په ۱۳۴۵ کال کی دتصدی په شکل راغله تراوسه پوره هرکال دهغه تولیدات ددو ملیونو او پنځو زر و افغانیو په اندازه داخلی او خارجی اخیستونکو ته عرضه شویدی .

دحجاری په برخه کښې داموسسه دبرین شیان لکه خاکستر دانی، دتشناب او میز دبری او نجاری په برخه کښی الماری اونور موبل او فرنیچر تولیدوی ، ددی موسسی دنجاری برخه ۱۳ پایی مجهز ما شینان لری .

کار خانجات جنگلك :

کارخانجات صنا یع فلزی جنگلك یك ترمیم اساسی موتر های مارك شوروی از موسسهٔ تولید و تخنیکی بوده فعالیت های این موسسه بصورت موجز عبارت است از زیل،گاز ، ماز، یاز ،کراز، پاپیدا، جیپ والگاه و ترمیم انجن موترها . ترمیم آلات برقی مثل جنرا تور ها و ترانسفارمرهای برقی ساخت انواع بادی موتر از قبیل سرویس چکله بادی و سایل نقلیهٔ ثقیله و جیپ ساخت موبل های فلزی مخلوط چوب وفلز تولید انواع پرزه جات ماشین باب تیل کشی نساجی صابون سازی و سایر ماشین آلات صنعتی وموتر ها تولید سامان وپرزه جات آلات مخابراتی تولید اوزان متریك،تولید اکسیجن صحی و صنعتی ، تولید انواع چپرکت به سایز های مختلف تولید واترپمپ های ۲½ انچ و ٤½ انچ زراعتی ساخت برمه‌های بزرگ سر میزی ساخت ماشین

آلات زراعتی بایلر های تشناب ،تانک‌های آب و پطرول به ظرفیت های بزرگ وخورد بصورت ثابت وسیار ساخت اقسام دروازه های خورد و بزرگ فلزی برای پروژه های آبیاری وبنه های آبگردان ساخت الماری‌های فلزی ،کتاره های‌فلزی ، میزها و چوکی‌های فلزی ، أنواع کـراچی خـاک‌کشی ، اقسام کوتبندها ، میخ‌های تعمیراتی به سایز های مختلف ، ادوات سپورت ، خشت های‌سمنتی برای سقف و کتاره و هکذا اجرای کـلیه فرما یشاتیکه وقتاً فوقتاً از طرف دوایر و پروژه ها و سایر فر مایش دهندگان‌بفابریکة میرسد .

تولیدات از نگاه قیمت :

۱ـ تولیدات حقیقی دستگاه های جنگلک در ظرف نه‌ماه سال ٦٩٧٩٠٩٠٠ـافغانی

۲ـ تولیدات دستگاه ها درسه ماه اخیـر سال‌بطور تخمین ۲٥٥١٢٢٠٠ـافغانی

مجموع ۹٥۳٠۳١٠٠ـافغانی

باید متذکر شد که‌اصل پـلان تـولیدی کار خانجات جنگلک درظرف سال ۱۳٥۱ بـه مبلغ ١٢٣٥٢٣٧٠٠ـافغانی پیش بینی وتثبیت شده بود لیکن بنابر عواملیکه ذیلا تذکر داده میشود تولیدات موسسه به‌کسر مواجه شد .

عدم بدست آمدن فرمایشات کافی :

عدم فروش‌تولیدات موجوده‌فابریکه‌مخصوصاً واترپمپ های زراعتی .

دوام اعتصابات کارگران تمام دستگاه‌های تولیدی جنگلک را مدتی فلـج ساخته و از فعالیت باز داشت .

تولیدات ازنظر کمیت و کیفیت :

تولیدات و فعالیت های عمده‌که در طول سال ۱۳٥۱ درکار خانجات جنگلک بعمل‌آمده اجمالا قرار آتی است :

ترمیم اساسی موتر های مـارك مختلف شوروی ۸۷ عراده ، ترمیم‌جزوی موتر های مارك مختلف شوروی ۳۸٥ عراده ، ترمیـم اساسی انجـن هـای مختلف مـارك شوروی ٤٤ عدد ، واتر پمپ چهارونیم انچه بـرای آبیاری زراعت ۲۰۹ پایه ، چـپرکت هـای مختلف النوع و مختلف السایز ۹۷۷ پایه میخ تعمیراتی به سایز های مختلف ٤٦ـتن اکسیجن صحی و تخنیـکی (باساس بـالون ٤٠ لیتره) ۳۳۰٥ ، بالون تانک‌ذخیره بظرفیت چهارصد هزار لیتر ۲دانه ، گیـت‌تـرن اوت (برای بندهای آبگردان) ٥٠٠٠ دانه،سنگ‌های مختلف السایز (اوزان متریك) ۳۲۰٤کمپلیت ریخت گلوله های فولادی برای فابریکـات سمنت ۳٤٥ر٥ ـتن ، ریخت اشیای چـدنی ۲۱۰ تن وبادی‌های فلزی که در موتر های مختلف نصب شده ۳۲ـ عراده .

صورت تشکیل فابریکه درسال ۱۳٥۱ :

۱ـ مامورین اداری فابریکه	۲٤٠ـنفر
۲ـ کارگردان دستگاه ها	٦۹۹ـنفر
۳ـ اجیران ،مستخدمین وغیره	۲۰٦ـنفر
٤ـأنجنیربسویة لیسانس ومافوق‌آن	١٧ـنفر
جمله	١١٦٢ـنفر
٥ـ متخصصین شوروی	١٠ـنفر

شرکت سهامی نساجی افغان :

تولیدات و فروشات نساجی افغان«فابریکه های گلبهار ، پـلخمری ، جبـل السراج‌و اکسیجن جنـگـلك» در هشت ماه اول سال جاری ذیلا تصریح میشود :

الفـ تولیدات هشت‌ماهة اول‌سال۱۳٥۱:

۱ـ پارچه‌جات نخی وسندی قابل‌عرضه ۲۷۱٤۲۸۹۹ـ متر

۲ـ نخ‌بندلی‌ده‌پونده برای‌صنایع‌دستی‌کشور ٥٦٠٧١ـ گده

۳ـ برق به‌کیلوات فی ساعت ١١٧٦٨٦٠٠ـ کیلوات

٤ـ بخار به تن ٤٥١٢٤ـ تن

٥ـ اکسیجن به بوطل ٤٥٦٢ـ بوتل

بـ فوشات هشت ماهة اول‌سال ۱۳٥۱ :

۱ـ پارچه به متر ۳۹۰۳١٢٦٤ـ متر

۲ـ نخ بندلی ده‌پونده ۷۳٦٥١ـ گـده

۳ـ منسوجات عددی ١٠٠٠٢٨ـ دانـه

٤ـ اکسیجن به بوتل ٤٤٦٠ـ بوتـل

٥ـ مجموع قیمت فروشات به‌افغانی ٥٨٥٦٥٤٠٦٠ـافغانی

قرار ارقام فوق نساجی افغان در هشت ماه اول سال ۱۳۵۱ بر علاوهٔ تولیدات جاری مقدار ۱۱۸۸۸۳۶۵- متر از موجود گدام سنوات ماضیه رانیز به فروش رسانیده ودر نتیجه مبلغ هفتادو چهار ملیون افغانی در فروشات هشت ماه اول سال جاری بهمقایسهٔ هشت ماه اول سال گذشته افزایش بعمل‌آمده است . درموسسهٔ نساجی افغان فعلا«۶۸۴۸» نفر مامورین فنی ، اداری ،کارگر، مستخدم ویکنفر متخصص خارجی اجرای وظیفه مینمایند .

دافغان ترانزيك شركت :

اموال صادراتی ووارداتی که از طریق شیرخان بندر و بندر تاشگذر در شش‌ماه‌اول سال ۱۳۵۱ بار چالانی آن بممالك اروپائی وآسیائی وهمچنان از ممالك متذکره به افغانستان صورت گرفته قرار ذیل است:

۱- صادرات از طریق شیرخان بندر :

۱- قالین ترانزیتی ۹۲ر۷۱۰۵۴-متر مربع
۲- کشمش بارتری ۷۰۵۰۰۰-کیلو
۳- پوست باب بارتری ۲۲۷۸۴۹ جلد ترانزیتی ۱۴۸۹۸۰ - جلد
٤- پخته بارتری ۷۸۰۸۷۸-کیلو ترانزیتی ۲٦٤۹۲۸ -کیلو
٥- زغر بارتری ۲۰۰۰۰۳-کیلو
٦- مغز خسته وبادام ترانزیتی ۱۲۹۱۲۰-کیلو بار تری ۲۵۰۰۰-کیلو
۷- پوستینچه باب ترانزیتی ۲۱٥٦-جلد

۲- اموال وارداتی از طریق شیرخان بندر :

جنس مختلف النوع ازقبیل پرزجات، رخت باب، سامان شخصی، سامان تخنیکی مواد طبی ، سامان برقی ، شیرخشك کاغذباب، ادویه‌جات، خوراکه‌باب، سامان‌شیشه‌ئی سامان پلاستیکی ، سامان تعمیراتی و غیره متفرقه ترانزیتی ۵۳٤۳۸٤۱- کیلو بارتری ٤۵۹٦۱٦-کیلو

۳- اموال صادراتی ووارداتی ازطریق بندر تاشگذر :

۱- کشمش بارتری ۵۹۳۷٦۲- کیلو
۲- پخته بار تری ۹۳۱۲۰٦-کیلو
۳- بادام بارتری ۳۰۰۰۰-کیلو
٤- پشم گوسفندی ۱۵۲۳۹۳کیلو ترانزیتی ندارد
۵- پوست باب ۱۰۷۰۰۰-جلد ترانزیتی ۸۸۳۷٤-جلد
٦- زغر بارتری ۹٤۱۵۲۵-کیلو
۷- چهار مغز بارتری ٤۸۵۱۱۰-کیلو

٤- وارداتی :

از قبیل رخت باب، کلوش ، آهن چادر، گوگرد ، سیخ‌گول ، عرادجات ، صابون،سامان تعمیراتی ، روغن ، تیل خاك و غیره سامان متفرقه .

بار تری ۳۲۰۳۸۹۵-کیلو ترانزیتی ۱٤۲٦۵۲-کیلو .

مادران ممتاز سال ۱۳۵۱

از عرصهٔ چند سال بدینسو ، روزمادر، با مراسمی خاصی در مرکز وولایات کشور طی محافل ومجالسی تجلیل میگردد .

درسال ۱۳۵۱ نیز سالگره روز مادر باپیام علیا حضرت ملکه معظمه بتاریخ ۲۴ـ جوزادر هوتل انتر کانتی ننتال برگزار گردید .

والاحضرت خاتول اعتبار نامه ها و جوایزی راکه ازطرف دمیرمنو تولنه برای مادران‌ممتاز سال تعیین شده بود ، دران روز خجسته‌به آنها توزیع نمودند .

همچنان والا حضرت شاهدخت مریم مادران ممتاز سال را ازینکه اولاد صالح به جامعه تقدیم نموده اند ، مورد تفقد قرار دادند .

مادران ممتاز سال ۱۳۵۱ ـقراوذیل‌اند :

اول ـ میرمن زینب :

زنیکه باپیش آمد های ناگوار زندگی و شرایط اقتصادی محدود، پنجه نرم‌کرده،ازخود گذشته وتحصیل هر زندانش را نسبت به آرامی و آسوده حالی خویش ترجیح داده، نگذاشت که‌فرزندانش مجبور شوند کارکنند واز دست مزد خود ، زندگی مادر را رونق دهند ، بالاخره ثمرهٔ این ازخود گذری‌وی تقدیم هشت فرزند تعلیم یافته بجامعه‌میباشد که‌ذیلا ایشانرا معرفی مینماییم :

۱ـ دکتور نبی کامیار : بعد از فراغت از پوهنځی طب پوهنتون کابل وکسب تحصیلات عالی در اتحاد شوروی و جاپان اکنون بحیث متخصص جراحی صدری و آمر کلنیک صدری ایفای وظیفه مینماید .

۲ـ غلام‌محمد مینه یارکامیار : لیسانسه پوهنځی حقوق‌که تحصیلات عالی خویش را در اضلاع متحده امریکا در رشته حقوق و هوا نوردی بانجام رسانیده ، اکنون بحیث مدیر مامورین ریاست هوایی ملکی ایفای وظیفه مینماید .

۳ـ سرورکامیار : تحصیلات عالی خویش را در رشتهٔ الکترو تخنیک دریو نیورستی‌بوتـه هند وستان به انجام رسانیده ، اکنون بحیث معاون اداری‌تیم کیرمیدیکو دراین سیناروغتون ایفای وظیفه مینماید .

۴ـ دکتور غلام احمدروکی کامیار : تحصیلات خودرا در رشته طب دریو نیورستی چیباجاپان بآخر رسانیده اکنون دورهٔ تخصص خویش را در رشتهٔ امراض قلبی در یو نیورستی توکیو جاپان میگذارند .

۵ـ میرمن طاهره تحصیلات خودرا تاصنف نهم در لیسهٔ ملالی بپایان رسانیده ، وی‌نظر به‌ایجابات عصر نتوانست تحصیلات عالی را کسب‌کند وبخانهٔ شوهر رفت .

۶ـ میرمن نبیله یگانه : از اکادمی معلمین فارغ گردیده فعلا بحیث معلمه ایفای و ظیفه مینما یـد .

۷ـ پیغله راحـله کـامیار محصلهٔ صنف چهارم پوهنځی تعلیم و تربیه‌در رشتهٔ‌انگلیسی مشغول تحصیل است .

۸ـ پیغله فاطمه کامیار : محصلهٔ صنف چهارم پوهنځی علوم در رشتهٔ‌کیمیاوبیولوژی مشغول تحصیل است .

دوم ـ میرمن حمیرا خالد :

مادریکه با قبول تـلخی هـا ی زندگـی زنا شوهری ، وظیفهٔ مادری وهم پدری رادر قسمت تربیهٔ فرزندانش انجام داد .

میرمن حمیرا در آوان جـوانی درپنـجـهٔ بیرحمانه عدم علاقه شوهرقرار گرفته،شوهرش باعقد ازدواج دیگر ، این زن بدبخت رابایك مشت فرزندان خورد سال ، بی سر نوشت، ترك گفت و خودش غیر عادلانه برای خود زندگی کرد . اما میرمن حمیرا بحیث یك‌زن وفادار ، یك مادر روشن ضمیر ، بایك قلب مملو از عاطفهٔ مادری ، خودرا مسؤول تربیه وسر نوشت فرزندان خود بحیث مادر وپدر دانسته باحوصله افزایی و استقامت‌وشکیبایی باشرایط محدود مالی و اقتصادی باامیدواری به آیندهٔ درخشان فرزندانشی در صحت تعلیم واعاشهٔ آنان با ارادهٔ فولادین ، سعی ورزید وخود را خسته نساخت که در نتیجه امروز باداشتن شش فرزند صالح و سلیم وتعلیم یافته چراغ معرفت را در کلبهٔ خویش برای همیشه فروزان نگهداشت واینك میپردازیم به معرفی فرزندان این مادر فداکار :

۱ـ پوهنمل دکتور محمد کبیر خالد استاد پوهنځی علوم فعلا مصروف تحقیقات علمی در المان غرب .

۲ـ دکتور محمد قاسم خالد : دکتورطب فعلا مصروف اخذ تخصص در رشتهٔ جراحی عمومی در المان غرب .

۳ـ محمد صدیق خالد : مصروف تحصیل دررشتهٔ طب در فرانسه .

٤ـ محمدنذیر خالد : بکلوریا پاس ایالت ونسکانسن امریکا فعلا محصل صنف چهارم پوهنځی طب .

٥ـ میرمن صفورا خالد : خانمی‌که در تربیهٔ فرزندانش موفق وپرنسیپ های تربیوی مادرش را تعقیب نموده است . چنانچه دو فرزندش فارغ‌التحصیل لیسهٔ استقلال و لیسهٔ نادریه میباشند .

٦ـ میرمن معصومه خالد: بعداز اخذبکلوریا ازدواج نموده فعلا در مکتب عنصری بلخی بحیث معلمه اجرای وظیفه مینماید .

سوم ـ میرمن قطب‌النساء عبیدی :

مادریکه قناعت را پیشهٔ خود ساخت‌و سعادت رادر تربیهٔ فرزندانش جستجوکرد .

مسکن اصلی وی ننگرهار است ، خانم گلروزخان دراینور میباشدکه بافراز و نشیب زندگی و عایدات قلیل شوهرش سازش کرده قناعت را پیشهٔ خود ساخته وبا شرایط خیلی محدود اقتصادی زندگی تراژیدی ، نه‌فرزند صالح وسلیم بجامعه تقدیم کرده است .

۱ـ ښاغلی نصرالله عبیدی بعد از اخذ بکلوریا فعلابه ادارهٔ ملل‌متحد ماموریت‌دارد.

۲ـ ښاغلی هدایت‌الله عبیدی لیسانسهٔ پوهنځی علوم‌که بحیث مامور فنی آن پوهنځی ایفای وظیفه مینمود فعلا جهت کسب تحصیلات عالی به‌المان غرب میباشد .

۳ـ لطف عبیدی: لیسانسه پوهنځی‌انجنیری فعلا به‌یو نیورستی امریکا بیروت جهت کسب تحصیلات عالی مصروف تحصیل میباشد .

٤ـ لطیف‌الله عبیدی : بعد از اخذبکلوریا فعلا در تجارتخانهٔ بین المللی افغان کمپنی ایفای وظیفه مینماید .

٥ـ حشمت‌الله عبیدی : متعلم صنف ۱۲ لیسه عالی نجات .

٦ـ میرمن ممتاز : بعد از تحصیلات متوسطه بخانه شوهر رفت .

۷ـ میرمن راضیه : بعد از اخذ بکلوریا فعلا بحیث معلمه رتبه ٦ در معارف ایفای ایفای وظیفه میدارد .

۸ـ پیغله مسعوده :که متأسفانه بنابر لکنت زبان از نعمت تحصیل محروم میباشد .

۹ـ پیغله نسیمه عبیدی لیسانسه پوهنځی علوم فعلا معلمه در لیسه عایشه درانی

چهارم ـ میرمن شیرین نجرابی :

مادریکه ازلابلای کوه‌ها ودره ها چشمان فرزندانش رابه نور علم و معرفت روشن ساخت .

اوساکن نجراب‌مربوط ولایت کاپیسامیباشد، موصوفه در ایام صباوت ، از نعمت داشتن پدر محروم ودر سن پانزده سالگی باغلام‌حیدر ولدسلطان محمد مسکونه نجراب ازدواج‌نمود. شوهرش راکه پیشهٔ دهقانی داشت،سی‌سال قبل از دست داده وبرای پنج طفل خوردسال خود از حاصل یك جریب زمین ناچیز دهقانی وبا شرایط ناگوار وپر مشقت زندگی با محدودیت های شرایط اقتصادی و محیطی‌که مردم آنولا در آنزمان ، ازعلم و عرفان‌بهره ای نداشتند وظیفه مادری و پدری را انجام داده است .

محترمه بی‌بی شیرین باروح معتقد و آگاه بعد از تعلیمات خصوصی ، فرزندان خویش‌را در ساحهٔ امکانات ، یکی بعد دیگر شامل مکتب نمود ، در نتیجه عزم متین وارادهٔراسخ وی چهار فرزندش امروز به‌حیث صاحب‌منصب در اردوی شاهی افغانستان شامل خدمت مقدس عسکری میباشند .

۱ـ ښاغلی شیر احمد : بعد از فراغت ازحربی پوهنتون فعلا جگړن در فرقهٔ هشت قوای اردوی مرکزی .

۲ـ ښاغلی فتح‌محمد : لیسانسه حربی پوهنتون فعلا بریدمن در قومندانی قوای‌کار.

۳ـ عبدالحی: بریدمن در قوای هوائی‌بگرام تحصیلات عالی در اتحاد شوروی .

٤ـ محمد اسمعیل: بریدمن قوای هوائی بگرام‌که مدت سه سال جهت‌کسب تحصیلات عالی به اتحاد شوروی نیزاعزام شده بود .

٥ـ ښاغلی عبدالشکور که بعد از دورهٔ تحصیلات فعلا بحیث مامور دروزارت فوایدعامه اجرای وظیفه مینماید .

جهان اختراعات واکتشافات

ماشین کوچك تصفیه آب :

تصفیه آبهای ناصاف و استفاده لازم از آنها یکی از ضروریات و پروبلمهای جهان امروز بحساب میرود . متخصصین اوکرایین اخیرا وسیله‌یی ساخته انـدکـه از روی آن بخوبی می توان بموثریت واهمیت سیستم‌های تصفیه آب پی برد . این ماشین ظاهرامانند یك یخچال عادی منزل است که قادر است در ظرف بیست‌و چهار ساعت بیش از صد هزار متر مکعب آبرا تصفیه وقـابل استفاده گرداند . تیمی‌که این وسیله جدید را تکمیل نموده است تحت نظر پرو فیسور کولسکی کار کرده اند . پروفیسور کولسکی همان‌کس است که نظریه عمومی سیستم تصفیه آبرا بیان داشته و استفاده از کمپیوتر ها را نیز ازین سیستم مقدور دانسته است .

آلهٔ جدیدبرای مطالعهٔ شرایین واوعیه‌دماغ:

انستیتوت تهیه‌کننده وسایل‌طبی ال یونین اتحاد شوروی آلهٔ را بنام «اکویازده» ساخته که ازان برای مقاصد اکـوانسفلو گرافـی استفاده میشود . این آله موقع آنرا برای دکتوران میسر نموده تابخوبی بتوانندتشکیلات مرض را از انساج سا لم دماغ تشخیص هویت نمایند ، اکو یازده باعث اهتزا زات مافوق صوت شده واین اهتزا زات‌مستقیماً داخل دماغ میگردد . ارتعا شات منظمی‌که‌در داخل دماغ صورت میگیرد باعث ترسیم یك منحنی روشن بالای پردهٔ اشعهٔ الکترونی گردیده و بنام اکوانسفلو گرام یاد میگردد نمونه های مختلف منحنی ها از اهتزا زات متنوع بوجود می‌آید و نشان میدهد که‌آیا در دماغ خونریزی تومورا بسی و غیره‌وجود دارد یانه .

کشف ادویه جدید ضد سرطان :

مرکز ملی سرطان جاپان به کشف‌دوای ضد سرطان که چهاربار موثر تر از دوای قبلی ساخت آنکشور است موفق شده اند. مرکز مذکور علاوه نمود دوای قبلی که بنام ارا سیتیدین یاد میشد تاثیر خوبی بـالای تومور های سرطانی داشت اما دوای جدید که‌بنام سیکلو سیتدین یاد شده و بـالای حیوانات مصاب از قبیل سگ ، موش،پشك وشادی استعما ل گـردیده نتیجهٔ شا یانـی از آن بدست آمده است .

تولید موم مصنوعی :

اولین فابریکهٔ مولد موم مصنوعی زنبـور عسل در شرق شوروی در شهرخاباروفسك اعمار گردیده است ورقه های موم‌که‌بصورت میکانیزه توسط این فابریکه تولید مـی شود بمصرف ساختمان شانه عسل «محل‌انباشتن عسل توسط زنبور » توسط زنبور عسل‌خواهد رسید . این فابریکه سالانه بمقدار یك‌صدو پنجاه تن موم تولید می‌نمایند و همچنان‌وسایل اتوماتیك یکنك عسل نیز در فابریکهٔ پیش بینی شده است .

دستگاه تیپ ریکاردر جدید :

درکار خانه های وسایل اپتیك لیننگراد دستگاه تیپ ریکاردر جدیدی ساخته شده‌است که خیلی جالب میباشد یـك نفر اما تـور می تواند بااستـفاده ازکـامرهٔ فـلمبرداری مخصوص ثبت تصویر و ثبت صداکه یکنیم کیلوگرام وزن دارد از صحنه یی فلمبرداری کند وچند دقیقه بعد فلم مزبور را با استفاده از وسیلهٔ مخصوص روی پـرده تلویزیون خود ببینند . وسیلهٔ مذکور همان دستگاه ثبت صدا و ثبت تصویر است که با سیم معمولی بدستگاه های تلویزیون خانگی می‌شود. این وسیله جدید خیلی مورد توجه واقع گردیده است .

کشف گاز جامد میتان :

کشف گاز جامد میتان در ناحیه یخهای دایمی توسط دانشمندان شوروی خیلی مهم وبا ارزش خوانده شده است . ناحیهٔ یخهای دایمی قسمت بزرگی از خاك شوروی احتوا میکند . مقدار گاز میتان موجود وقابل‌حصول در این ناحیه بحدود ۱۵ــ تریلیون متر مکعب تخمین شده است .

کشف گیاهان قدیمی :

دو نمونه ازگیاهان بسیار قدیمی که (۷۰) الی «۱۲۰» ملیون سال قدامت دارند ازخاك بیرون‌کشیده شد . یکی از آنها که شامل ۸۰۰ فوسیل است ودارای نقـوش برجسته برگ های نباتات مختلفه است درقزاقستان کشف گردیده است .

پارچه دیگر که درجزیره نمای کـولاندی کشف گـردیده است دارای شواهدی است کـه ثـابت میسازد نبات گـلدار اولین بار درروی زمین درعصر تشکل سنگهای‌تباشیری بوجود آمد .

برش لباس به وسیله شعاع لایزر

متخصصین شوروی ماشینی جهت قطـع وبرش تکه بوسیله شعاع لایزر اختراع‌کرده اند ماشین می‌تواند هرنوع‌طرح ونمونه‌یی‌راکه خواسته باشیم‌عیناً قطع‌وبرش نمایدوبه‌سرعت هشتاد متر دردقیقه ازشعاع لایزر همچنان درقطع چرم چـوب وپلاستیك نیز استـفاده بعمل می‌آید .

فورمول جدید برای تعیین تغیرات اقلیمی

درانیستیتوت تحقیقات مترولوژی قزاقستان فورمول جدیـدی کشف گردیده است کـه بوسیله آن میتوان مقدار بارندگی‌را درچند سال آینده تغییرات جوی وغیره را درساحات مختلفه تعیین وپیش بیـنی نمود. می‌بایست تغییرات وفشار های مختلفه اتموسفیر یك فعالیت‌ها وتغییرات ناشی ازنور آفتاب وغیره عوامل مربوط به‌اقلیم راتعیین وتخمین نمود وآنهارا بوسیله فورمول جدید کاملا تنظیـم نمود ومحاسبات دقیقی بدست آورد .

کشف اسناد پاپیروس‌که قدامت چهار هزار ساله دارد

باستان شناسان یك تعداد اسنادپاپیروس راکه قدامت آن به چهارهـزار سال میرسد وبه لسان ارامیك نوشته شده از حفریـات شهر سالکاراکه درپانزده میلی قاهره قرار دارد بدست آورده اند .

داکتر کمال ناشرالسنه قدیمی این کشف رایك کشف بزرگ دانسته وگفت‌که اسناد مذکور مربوط به‌یك پلانیست‌که دوهزار سال قبل ازتولد حضرت مسیح (ع) نوشته شده وتهاجم سوریه را برعلیه مصری‌ها وپـلان متقابل مصریهارا شرح میدهد .

دستگاه جدید مولد ویتامین پودری

انجنیران لیتوانیا اخیراً یك واحد جدیـد سازنده ویتامین های پودری راطرح نموده‌اند دستگاه مزبـور ساختمان د لچسپی داشتـه ودرحال حاضر درشوروی وبعضی کشورهای خارج استفاده شایانی ازآن بـعمل مـی‌آید دستگاه اتوماتیك قادراست فی‌ساعت درحدود یك تن پودر گیاهی‌راکه دارای مقـدار زیاد پروتین ومواد مغذی دیگر است تولیدنماید این واحد توسط کارخانه «نیرس» ساخته‌شده است .

تخم مرغ مصنوعی :

یك نفر ازباشندگان ایالات متحده امریکا بنام ارنست جانسن اختراع‌جدید نموده‌است اختراع وی ساختن تخم مرغ است وبه‌گفته خود مخترع این تخم ازجلاتین روغن هـای نباتی وآب ساخته شده است .

ارنست جانسن گفته‌که این تخم می‌تواند جوش داده شود درروغن پخته شود وبالاخره درمسابقات تخم جنگی ازآن استفاده شود.

وسایل خود کار استخراج معدن :

دستگاه ماشین آلات شهر کویسیك واقع یورال اتحاد شوروی‌یکدسته وسایل‌استخراج معادن را تولید نموده‌که بصورت خود کـار ازآنها برای استخراج معادن‌کار گرفته‌میشود.

آله مذکور درزیر زمین تونل های متعدد رابه اندازه های‌مختلف‌قرار داده‌والکترومتران

نظربه حجم مواد بـه صورت اتـو ماتیـك به وسایل دیگر قطع کننده‌که درآله وصل است هدایت میدهد تـا بـانیرو و سرعت وضرورت به جلو حرکت کرده ومعدن راقطع نماید .

کـارگر ماشین دریـك محل محفوظ تـر ایستاده میشود ودرمواقع ضرورت اگرسنگ ویاکدام مانع دیگری درمقابل ماشین قـرار گیرد وظیفه دارد تابوسیله سوراخ مخصوص مانع‌را ازبین ببرد .

یك کشف جالب :

پوست یك اختاپوس (هشت‌پا) کوچك‌که یکصد ملیون سال قبـل میزیسته دردامنـه سلسله های تیان شان توسط اطفال مکتب بدست آمـد. کشف مـزبور درشهـر اوش درقرغزستان صورت گرفته است. دانشمندان عقیده دارندکه این کشف باثان کمك خواهد کرد تاتاریخ دقیق زمانی‌راکه سرزمین فعلی قرغز زیرآب بوده است تعیین نمایند .

عملیات تغییر جنسیت :

مریضیکه برای نخستین بار تحت عملیات تغییر جنسیت قرار گرفت‌علایم اناثیت‌خودرا ازدست داده است .

برای اولین بار درروی این مریض موی برآمده است. خصیه های مذکور ازیك‌طفل سقط شده گرفته شده ودروجود این مردکه بصورت ولادی بدون خصیه بدنیا آمده‌پیوند گردیده است .

یك کشف جدید :

دانشمندان قادر شده‌اند تاذخایرسنگهای معدنی‌را بوسیله مطالعه وتجزیه تشعشعات ناشی ازصاعقه بوسیله آله‌ایکه درطیاره‌نصب میگردد معین وتثبیت نمایند ونوع معادن را مشخص سازند ، تجربه بوسیله عملی میشود که‌شدت ساحهٔ الکترو مقناطیسی صاعقه راکه به اساس نوعیت احجار مربوط درقسمت‌های مختلف فرق میکـند انـدازه گیر ی نمـوده وبدینوسیله نوعیت وترکیب احجار مختلفه‌را تعیین و تشخیص مینمایند :

تکه جدید :

دانشمندان انستیتوت نساجی و صنایـع سبك تاشکند نوعی تـکه جدیدی را کشف کرده اندکه درآب به بسیار آسانی حل‌میشود توقع میرود کـه ازکشف جدید در طبـابت استفاده اعظمی بعمل آید چنانچه درانستیتوت مرکزی اورتوپیدی تا شکنـد موفقانه مـورد امتحان وازمایش قرار گرفته‌است گفته‌میشود که درآینده صنایع نساجی بااستفاده‌ازکشف جدید به ساختمان پارچه های ظرفیت تـر وبهتری هم نایل خواهد شد .

اقتصادی ترین طریقه گرم کردن آب:

دانشمندان وسایلی اختراع نموده اندکه بااستفاده ازآن (بخاری زیرآبی‌که باگازطبیعی کار میکند) میتوان آب دریاچه‌ها حوضهای آب بازی وجویبار های‌تربیه ماهی‌را گرم‌کرد این کشف درانستیتوت علوم وکراین صورت گرفته است وسیله بدین شکل کار میکندکه درقسمت پایین کوره‌که استوانه سوراخ‌داری است جریان آب برقرار میگردد آب گرم‌خارج وآب سرد داخل آن میشود آب‌تا۹۵ درجه‌گرم میشود وگفته شده‌که‌این طریقه اقتصادی‌ترین طریقه گرم کردن مایعات بشمار میرود .

یك نوع لفت جدید :

توسط دانشمندان شوروی اختراع گردیده است طوریکه دربین دود کش های بزرگـ فابریکات مولد برق حرارتی‌بالا وپائین‌میرود البته ازلفت بحیث معاینه قسمت های‌مختلفه فابریکه وترمیمات استفاده بعمل خواهد آمد ووسایل مخصوص‌هوای داخل‌لفت راهنگامیکه لفت فعال باشد تصفیه نموده وسرد خواهـد ساخت امور تعمیر قسمت های مختلفه‌فابریك بدون آنکه حصص مورد نظررا خاموش‌سازند صورت میگیرد .

استحصال موادصنعتی ازریشه وکنده‌های درخت :

دانشمندان اوکراین طـریقه جدید کنـدن ریشه‌ها وکنده های درخت‌را اززمین ابداع نموده اندکه درواقع عملیه فـوق را سرعت زیادی‌هم بخشیده است. این طریقه جدیدهم

اکنون درشهرهای کیف، لفوف‌رونو وژیتومیر مورد استفاده قرار دارد نوعی سرش‌صنعتی روغن تارپین «جهت مخلوط کردن رنگ‌بکار میرود» ومواد مفیده دیگر ازکنده های‌درخت استحصال میگردد .

سیستم جدید تصفیه هوای شهری :

دانشمندان شوروی یک سیستم جدید تصفیه هوا وبلع کثافات ناشی ازمراکزانرژی حرارتی را انکشاف وابداع کرده‌اند. دود ناشی ازکارخانجات درین مرکز ابتدا توسط آب ودرمرحله اخیر توسط یک فیلتر برقی تصفیه میگردد. این سیستم جدید توسط واحد ها ی مولد دارای قدرت ۵۰۰ر۰۰۰ کیلو وات به‌فعالیت آغاز خواهند کرد .

گیاه جدید طبی :

نوعی گیاه گلابی رنگ بنام أودیولاکه دربعضی قسمت های جزیره نمای کمپتیکا (شرق اقصی اتحاد شوروی) میروید دارای خاصیت عجیبی درصنعت دواسازی میباشد وازآن بنحو شایسته‌درساختمان ادویه‌استفاده بعمل آمده میتواند. این‌امررا اخیراًدانشمندان شوروی درماسکو بعد ازتجزیه نبات مزبور اعلام کردند .

نبات مذکور دارای ریشه های طلائی رنگ میباشدکه ازهمین ریشه‌ها در ساختن ادویه استفاده می‌شود .

یک اختراع جدید :

یک ماشین تاچستوسکوپ «وسیله خواندن جملات ونوشته‌ها بسرعت»دریکی ازفابریکات قزاقستان ساخته شده است‌که بمردم‌می‌آموزد تابسرعت تقریباً هزار کلمه دردقیقه بخوانند

ماشین کوچک وبکس مانند دارای یک‌دیدگاه کوچک است‌که سطور طورپیهم ومتوالی ازبرابر آن میگذرد (درچندم حصه یک ثانیه) وسرعت گذشت سطور دربرابر چشم‌بتدریج زیادتر شده میرود .

یک کشف جالب :

یک ماشین جدید بادی درجهٔ بندی تخم درجهت استفاده درمراکز پرورش و تربیه مرغ توسط انجنیران لیتوانیایی ساخته‌وطرح شده است‌که موفقانه امتحان نیزگردیده‌است تخم‌ها توسط میکانیزم مخصوصی‌که درماشین صورت میگیرد انتقال نموده‌وتوسط یک‌جریان بادی به سه کتگوری تقسیم میشوند (ازنظر سایز وبعد درقطی های‌قطعه‌یی جاداده‌میشوند) یکی ازاین ماشین‌ها کارشش ماشین دستی‌را بخوبی اجرا میکند .

بزرگترین‌جنریتوردیزلی‌جهان دربرلین‌غربی:

بزرگترین جنریتور دیزلی جهان در کارخانجات تیلفونکن برلین غربی برای نخستین بارمورد آزمایش قرار داده شد قدرت تولید برق این دستگاه ۳۱۰۰ کیلووات است وازجنریتور مذکور برای‌تنویر وفابریکات صنعتی شهر بلژیکی گنت کار گرفته خواهد شد. دستگاه مذکور ۴۳۰ تن وزن وده متر ارتفاع داشته ونخستین موتور دیزلی درجهان است‌که تاامروز فعالیت‌نموده وبوسیله هوای معمولی سرد ساخته میشود.

افتتاح نمایشگاه بزرگ انجنیری درماسکو:

نمایشگاه بزرگ ۲۲ کشور جهان تحت عنوان الکتروهفتاد ودو درپارک سوکول‌نیکی شهر مسکو افتتاح شدودرآن وسایل‌انجنیری الکترونیکی مادل‌های اندازه‌گیری دستگاه‌های برقی بزرگ وسیال الکترولونگ و وسایل برقی منازل بمعرض نمایش قرار گرفت . درنمایشگاه مذکور ۷۰۰ شرکت کشور های اروپای شرقی ایالات متحده فرانسه، ایتالیا استرالیا، سویدن، جاپان وغیره اشتراک‌نموده بود .

متود جدید دواپاشی :

متود جدیدی جهت جلوگیری ازشیوع امراض اپیدمیک دربین بزهای کوهی ابداع شده است. طریقه جدیدکه درنواحی‌جنگلات چاتکالسکی درازبکستان تطبیق شده نتایج دلخواهی ببار آورده است .

بدینصورت‌که بزها اساسا درارتفاعات‌بلند می‌چرند وبسر میبرند ادویه لازمه بوسیله هلیکوپتر درتمام جنگل فرو ریخته میشود گفته شده‌که تطبیق طریقه جدید تعدادبزهای

کوهی طی پنجسال اخیر نسبت عملیه فوق وتغذیه خوب بدوچند ازدیاد یافته است .

بوت های نجات :

بوت های مروجه برای‌قایق رانان‌وکسانیکه در سطوح ابحار فعالیت میورزند گاهگاهی خطرناك ومهلك میگردد یعنی درموقع حدوث حوادث سوء وباب افتیدن بوتهای معموله سنگینی کرده انسانرا به‌ته آب فرومی‌برد.

کشیدن بوتها ازپا درهمچو احوال البته دشوار است.لهذا متصدیان‌کمپنی اسکم‌ناروی بغرض رفع چنین مشکلات وخطرات یکنوع بوع‌های به خصوص‌رابری‌را ایجاد کرده اند که درقسمت بالائی آنهایك‌یك پتك به‌خصوص وجود دارد. هرشخص باندك فشار میتواند که پتك مزبور راکش بکند درنتیجه کش‌عرض حجم داخل بوت دومرتبه‌بیشتر گردیده‌وبدین ترتیب بوتها خود به خود از پای مـی‌افتـد وغریق‌را نجات می‌بخشند .

عکاسی اتوماتیك :

یکنفر ازمتخصصین شهرروم ایتالیه‌موسوم به بناغلی کـارل انجـلو بـملاحظه حوادث ترافیکی وسبك سا ختن جنجالهای دعـاوی حقوقی بایجاد یکنوع کامره عیار شده جدید عکاسی پرداخته است‌که قریب جلو موتـر نصب وجاگـزین ساخته میشود. در موقـع تصادمات ترافیکی کامره طور اتومات فعال گردید آصل وضعیت وصحنه را عکس‌می‌گیرد قسمت شتر (دکمه فعالیت عکس گیری)کامره مزبوررا به شکل نیم اتومات‌نیز تنظیم‌میکنند یعنی یك دکمه‌حساس‌را قریب اشترنگ‌موتر جاگزین میسازند تادریور درمواقع بروزخطر ویااحتمال تصادم بتواند بآسانی بآن فشار وارد کرده ازصحنه پیش روی فی‌المحل‌عکس بگیرد. به همین ترتیب‌کامره فلمگیری‌حساس رانیز میتوان درقسمت پیش‌روی موترهانصب وتنظیم کردوسپس ازعکس‌های مزبوردرمحکمه به حیث اسناد ثبوتیه به نفع خویش مـورد استفاده قرار داد .

آله جدید برای معاینات مریضان :

تشخیص اندازه گیری حرارت بدن‌انسان منجر به حفظ سلامت وجـود شده میتوانـد این موضوع امروز ساده‌تر از ترموگـرافی داخلی یك آله جدید برای تشخیص است‌که استعمال آن درمرکز طبی پوهنتون جارج‌تون متداول است این طریقه مطمئن بدون‌احساس درد مناسب مشکـلات اشخاص است یـك ترموگرافی مکمل درظرف‌نیم دقیقه آماده‌شده میتواند. این ترموگراف وقتی وجود فعالیت میکند امواج داخلی‌را اخذ میدارد وبعد این امواج اندازه گردیده بروی پارچه‌ای‌که قابل دیداست انتقال مینماید. یونت بصری این حرارت سنجهارا بارنگ های مختلف ارائـه میدارد چنانچه رنگ‌سیاه نمایندگی ازسردی نموده وسفید برای گرمی است ویك نـکته گرم عموماً نمایندگی ازموجودیت مـکروب مینماید. داکتر مار گریت البرتانی ازپـروژه ترموگرافی مرکز طبی گفت این آله جدیـد درقسمت تشخیص سوردردی‌های مزمن‌تومورها واینډلیست ها مفید است واین تخنیك‌نوید خوبی‌را برای تشخیص سرطان سینه‌درمراحل اولی قبل ازمعاینات جسمی‌میدهد. ترموگرافی میتواند مرض‌را قبل ازسرخی پندیدگی ویا ناراحتی نشان دهد وطریق دیگران‌درقسمت صحت یابی یك مریض بعدازعملیات عمده است وامید است‌که این آله جزیی ازآلات‌کار داکتران درمورد معاینات مریضان گردد .

ماشین هموارکننده قطی :

جك سشاف عادت داشت قطی‌های خالی المونیم راکه درعقب رستوران‌خود ذخیره‌نموده بود باچکش هموار نموده ودوباره به قطی سازان به قیمت ده‌سنت فی‌پوند بفروشد که یك کار با عاید اما پر زحمت بو دیکی از روز ها وقتی روی یك بیلر خالی درمزرعه نز دیك منز لش کار میکر د مفکوره تازه بفکر ش خطور کر د ـ مو صو ف توسط یك ما شین بر قی با یك زنجیر چندپار چه آهن ویك سنبه یك ماشین هموار کنند ، قطی ها را بنا م یو لابنیاد گذ اشت که‌وی تو انست بکمك پدرش چند ین پایه ازین

ما شین را تو لید نمو ده بفرو ش رسا نند وآخر ین مد ل این نو ع ماشین دارا ی دو طبقه است که ۱۴ قطی را درا ن واحد هموار مینما یـــد .

نیمه از قلب بصورت مصنو عی تکمیل گر دید ه است .

دو داکتر جمهو ریت اتحا دی الما ن نیمه از قلب را به صو رت مصنو عـی تکمیل کرده اند . این نیمه قلب شکل یك پمپ اهتزاز ی بسر عت کار بطن چپ قلب راانجام میدهد . دو دانشمند الما نی این آله را در ظرف چار سال تکمیل نمو ده اند . ایـــن داکتران خاطـر نشا ن نمودند که نیمه قلب برای چند ین سال در ـ عملیا ت قلبـی مورد استفاده قرار گر فته میتوا ند .

ملا ح جدید علیه مر ض جذ ام ـ

تیم تحقیقا تی جمهو ریت اتحادی الما ن یك سلاح جدید ی را در مقا بل جذ ا می ومرضیکه تا هنوز بدون ما نع وبد ون جلو گیری پیش میرو د اخترا ع نمو ده ا ند مراکز مریضان جذ امی افر یقا وجز یره مالتا مریضان خود را توسط ادویه ترکیبی که عا مل مرض را بدون استفاده از پودردی دی سی از بین برده میتوا ند تداوی ومعالجه مینمو دند باید متذ کر شد که پودردی دی سی تنها می تواند از پیشر فت وتنا سل ما یکو باکتر یا که عا مل مرض شنا خته میشو د جلو گیری وممانعت کند .

در مان جدید ومو ثر ادویه تر کیبی در طی یك سلسله از مایشا ت مختلف کــه در موسسه تحقیقاتـی بودستل واقـع بـادر گبر ك ودر تحت هدایت پرو فیسر ا ینو فی یکسن صورت گر فت انکشا فوتکا مل یافت .

کشف معبد درد مشق .

به اثرحفر یات درد مشق خرا به ها ی معبدی کشف شده که در حدود قر ن هجد ه قبل از میلاد أعمار شده بود .ازمعبد مذ کور سنگهای که با تصو یر نو شته های مذ هبی مز ین شده بدست امده است .

کشف دو مجمع الکو اکب .

کشف دو مجمع الکو اکب .

یك دانشمند اتحا د شوروی دو مجموعه جدید کو ا کب را کشف نمو ده است . دانشمند موصو ف اندازه وفا صله این دو مجمع الکو اکب را از آفتاب نیز معلو م نموده است . کشف این مجمع الکو اکب و مطالعه خصو صیات فز یکی آن در عـلو م کیهانی اهمیت بسز ا ئـی دا رد .

طریقه جدید کشف مواد مخدره :

برای دریافت فوری قاچاق مواد مـخدره درجمهوریت اتحادی المان مامورین پولیسی وگمرك آنکشور بااستفاده ازیك طریقه جدید درظرف چند دقیقه ماهیت ماده مورد سوء ظن را تعیین مینمایند. درطریقه جدید بواسطه عکس العمل رنگ مواد مخدره برروی مـواد کیمیاوی ماهیت مواد مخدره پیدا شده میتواند مامور پولیس نمونه ای ازماده مورد سوء ظن را دریك پیاله آب مقطر میریزد وسپس یك چوبك آزمایش راکه قبلا تهیه شده درپیاله آب فرو میبرد. اگرچوبك بـرنگ مشخصی درآید ماده حل شده درآب پیاله دارای ماده مخدره است .

دوای ضد پیری :

ریونول یك ماده جدیدیکه توسط یـك کیمیادان لتوانی ترکیب شده مورد عـلاقـه بسیاری ازبیولوجیستها وداکترها قرارگرفته این ماده عمریك ارگان زنده را دوام مـیدهد موشهائیکه ریونول پیچکاری شده اندازپنجاه وپنج فیصد اضافه تر ازحالـت عادی زنـده مانده اند. تجربیات اضافه تر درحالت اجرا میباشد .

زبان مخصوص برای ماشین الکترونیـکی مصنوعی :

چندتن از دانشمنـدان شهر کیف «اتحاد شوروی» زبان مخصوص برای ماشین الکترونیك مصنوعی اختراع کرده اندکه شامل سی حرف است وفشار صدا همیشه بالای حرفها قبل أخیر متوجه است. کلمات این لسان جدیـد علمی برپایه زبانهای سلاووروم ن ژرمن بنـا یافته است. اشارات یامفاهیم مخصوص این

زبان بنام «سم‌ها» یاد میشوند وعلاماتیکه از «سم ها» نمایند گی میکند جهانی بوده هرداًنشمندی درهرنقطه زمین قادر بدرك آنها خواهد بود .

دررودخانه های مریخ زمانی آب جریان داشته است .

سفینه مارینر نهم ایالات متحده امریکا مدارك جدیدی رابرای دانشمندان آنکشورمیسر ساخته است که نشان میدهد آب بحیث ماده مهم حیاتی باری بکثرت دررود خانه های جریان داشته است .

دانشمند امریکایی معتقدند که نسبت سردی شدید مریخ درحال حاضر حیات درآن سیاره وجودندارد. امااطلاعات حاصله موجودیت حیات را درگذشته درمریخ دور ازامکان ندانسته است وبه‌اساسی‌آن نظریه‌دانشمندان ممکنست باگرم شدن سطح مریخ درآینده‌نیز زندگی درآن سیاره امکان پذیر گردد.سفینه بدون انسان مارینر نهم‌ایالات متحده‌دراواخر سال ۱۹۷۱ به مدار مریخ قرار گرفت‌وبرای تقریبا یکسال معلومات علمی قابل ملاحظه‌را بزمین ارسال‌نموده‌است. دانشمندان که‌ماه‌هارا برای مطالعه اطلاعات مربوط به مریخ سپری نموده بودند اخیراً دریك کنفرانس‌مطبوعاتی اظهار نمود . شواهد زیادی بدسترس آنان قرار داردکه نشان میدهد خطوط جریان آب درمناطق مختلفه سطح مریخ موجود است .

کشتی جدید ماهیگیری :

یکنوع کشتی جدید ماهیگیری‌که بروی چهار ارابه مانند موتر حرکت میکند توسط انجنیران کارخانجات اتومبیل سازی «ازیل» وبهمکاری متخصصین صنایع ماهیگیری‌ساخته شده است کشتی جدیدکه بنام (امفیبیا) مسمی شده است جال ماهیگیری ودیگرلوازم ضروری‌را درخود داشته وأساسا برای‌حوض انبارها ودریاچه های دوردست تر مدنظر گرفته شده است. بعد ازآنکه درحدود یك‌تن ویا بیشتر ماهی بدست آمد برکشتی انبار شده وامفیبیا ماهیهارا بمراکز نگهداری آن انتقال میدهد. همچنان کشتی جدید دارای یخچال مخصوص نیز است تادرتابستان ماهیها فاسد نشوند .

آزمایش عقیم ساختن :

گروهی از محققین پوهنخی طبی نیویارك وپوهنتون لانگ ایلند میگویند آزمایشاتی‌که روی موشها انجام داده‌اند شامل عقیم سازی بصورت بستن دومجرای باریك‌که نطفه نررا منتقل میکند صورت داده‌اند واین آزمایشها باهمان طریقه عقیم سازی مردان انجام گرفته است. دراینگونه عمل جراحی نطفه نمیتواند جریان یابد ونرعقیم میشود ولی اگرانسان خواسته باشد میتوان دوباره مجاری‌بسته‌شد را عمل جراحی بازکرد ولی کارهای جراحی برای باروری دوباره مرد تاکنون فقط یك درچهار موفقیت آمیز بوده است .

محققین امریکایی درراپور خود میگویند کارهای جراحی روی موشها پس از ۲۸هفته سبب اختلال درکارهای جسمانی آنها شد. براساس این گذارش دراندام های باروری وحفر شکم ودیگر اندامهای موشها غده‌های کوچك بنام (سیسیت) مشاهده شده‌که ممکن است موجب اختلال بدنی آنها شود. عده دیگری ازمحققین طبی نیویارك گذارش‌دادند ازمایشهایی‌که روی موشهای‌نابالغ انجام‌گرفته است نشان میدهدکه برای کنترول‌موالیدازراه عملی جراحی باید احتیاط بیشتری بکار برد بنابرین گذارش دوسال ۱۹۷۲ برروی تقریباً یك ملیون مرد امریکایی عمل جراحی عقیم شدن صورت گرفته است.ازمایش موشهانشان میدهدکه برای دانستن اینکه آیا جراحی‌روی باز یافتن قدرت تولید مثل اثر معکوس ودایمی دارد وروی دیگر اندامها اثرنامطلوب میگذارد یانه باید بررسی های بیشتری‌انجام گیرد. درظرف ماههای اخیردوتن ازدانشمندان برجسته عمل جراحی عقیم سازی نظرداکتر جان ارنارد هنری استاد پوهنتون سیراکوز نیویارك را درباره اینکه عمل جراحی عقیم سازی ممکن است موجب عقیم شدن دایمی ودیگر ناراحتی های جسمی مانند ورم مفاصل وتصلب شرایین شود. موردتردید قراردادند.

درکار های جراحی برای عقیم سازی‌مردان باید فوق‌العاده محتاط بود .

مارهای خوش رنگ وکمیاب :

دسته‌ای ازدانشمندان شوروی در نواحی جنگلات وسیری موفق بکشف وشکار یکنوع مارهای رنگه وخیلی زیبا گردیده اند. آنان تقریباً پنجاه نوع ازین مار های کمیاب را شکار کرده اند این مارهای خوشرنگ که سه متر طول‌دارند درجنگلات انبوه«بروموریی» یافت میشود وشکارآن یکی ازمشکلترین‌انواع شکار درین ناحیه بشمار میرود. درنظر است مارهای شکار شده به برخی باغ های وحش وسرکس های شوروی وکشور های خارجی ارسال گردند .

اخبار علمی

اپولوی هفده :

قرار بود اپولوی هفده باعملیه‌سه‌نفری آن روز پنجشنبه ۷ دسمبر ۱۹۷۲ مطابق ٦قوس ۱۳۵۱ ساعت ۲۰ر۵ دقیقه صبح‌وقت کابل مطابق ۵۳ر۲ وقت‌گرینویچ ازکیپ‌کنیدی فلوریدا به پرواز درآید ولی به‌سبب‌نقص‌فنی تا٢٤ ساعت ازپرواز بازمانده سه سرنشین اپولوی ۱۷ طی٢٤ ساعتی‌که پرواز به‌تعویق افتاده بود درداخل کپسول خویش باقی ماندند .

پرتاب اپولوی هفده پنج دقیقه وپنجاه‌ودو ثانیه‌را دربرگرفت سرعت‌سفینه اپولوی‌هفده بلافاصله از هفده هزار به «۲٤۰۰۰» میل بحری فی ساعت افزایش یافت .

یوجین سرنان داکترجك شمیت و رونالد ایوانس کیهانوردان سفینه اپولوی هفده بعد ازانجام یك سلسله تجارب و فعالیت های عادی‌علمی درمورد کرهٔ ماه به مدار ماه قرار گرفته ودراواخر روز ۲۵قوس ۱۳۵۱مطابق ١٦دسمبر ۱۹۷۲ بطرف زمین برگشت‌نمودند.

فرود آمدن سفینه اپولوی هفده به زمین تقریباً مصادف باساعت پرتاب سفینه بسوی کره ماه صورت گرفت .

قبل ازآنکه کیهان نوردان راکت سفینه را برای فرود آمدن فیرکنند ازطرف اداره‌کنترول هستون بانواختن سرود ملی امریکا ازخواب بیدار شدند. یوجین سرنان وجک شمیت هنگام ماموریت به کره ماه وزن شانرا باختند درحالیکه وزن رونالد ایوانس کیهان نورد سفینه فرماندهی درین مدت افزایش یافت.

آخرین راپوریکه ازپایان سفر آخرین‌اپولو بدست آمده تااندازه‌ای‌که بدست آمده ذیلا باطلاع خوانندگان محترم رسانده میشود .

به تاریخ ١٦ دسامبر ۱۹۷۲ ملیون ها تماشاگر تلویزیون برویزمین شاهدبرخاستن چلنجر ازسطح مهتاب ازبخش دره تاروس لیترو گردیدند. دوساعت‌بعد سرنان‌ودانشمند فضائی زمین شناس جك شمیت ایوانس که در سفینه امریکا دورا دور مهتاب‌میچرخیدیکجا شدند. پس ازآن بعد ازدو روز مطالعات ومشاهدات دقیق مهتاب ازمدارآن‌توسط سفینه فرمانده به سفر سه روزه شان بطرف زمین شروع کردند. آنها توسط سفینه اپولو هفده آخرین سفر فضایی امریکارا طبق برنامه‌معین بپایان رسانده ودرآب های بحر آرام‌چارصد میل دورتر ازجزایر ساموا قرار گرفت .

ازلحاظ مطالعات فضاشناسی آخرین سفر اپولو مثمر ثمرنیك شد. درطول بیست ودو ساعت گردش بروی مهتاب سرنان وشیمت درحدود دوصدوپنجاه پوند سنگ ازقسمت های کوهستانی ماه گردآوردند این مقدار زیاده ازسنگ های بودکه قبلا جمع‌آوری‌شده بود آنها همچنین ایستگاه علمی‌را درماه‌برپا داشته وتوسط موتر بطری‌دار خویش ۵۰ر۲۲ میل بروی دهانه آتشفشانی دره تاروس‌لیترو گردش نمودند آنها درحدود ...ر۲ قطعه‌عکس ازروی مهتاب برداشته وسعی نمودند تاعلایم وآثار اولیه فعالیت های آتش فشانی را درآنجا ثبت نمایند. درمورد جك شیمت‌اولین دانشمندی‌که بروی مهتاب قدم گذاشت چنین بیان داشته است‌که «بنظرمن این دره شاهد برداشتن اولین گام های بشریت درراه بسر رساندن تحولات کمی اش‌بوده‌است. فکرمیکنم که اپولو کدام امدادی برای شناخت این تاریخ نبرداشته است.»

هنگام خروج ازسفینه چلنجر بعدازنشستن درحدود سه صدفت دور تر ازآتش فشان کامیلوت زمین شناس شیمت بعدازدیدن دره پرسنگ ومملو ازسنگ پاره های‌لشم‌وسخت بیان داشت که دیدن این منظره برای یك

زمین شناس دلچسپ وحیرت انگیز است بعداً شیمت دانشمند تحصیل یافته پوهنتون هار ورد وسرنان به کار های طبق پروگرام ازقبیل شروع نمودند: «آشنائی بازمین مهتاب عکاسی ازاطراف منطقه پایین شده جداساختن مهتاب پیما ازسفینه اصلی موترماه پیما طوری تنظیم شده بودکه درعقب آن یك فرستنده تلویزیونی تعبیه گردیده بود تااولین عکس های تلویزیونی را به زمین بفرستد». همچنان سرنان دلایلی داشت که گنس شود. درحالیکه چکش زمین شناسی درکمرش تکان می خورد ناگهان به موتر ماهنوردکه ۰۰۰ر۰۰۰ر۱۳ دالر ارزش دارد تصادم نموده ویکی ازآیینه های محافظ فبری عقبی راکه ازورود خاك مهتاب بروی شبکه چرخهای موتر جلوگیری مینمود درهم شکست. سرنان تلاش نمود تادریچه مذکوررا باچسپ مخصوص بسته نماید ولی بخاطر خاك نرم ولغزنده مهتاب تیپ مذکور نمی چسپید وقایق پرارزش بخاطر بستن دریچه ضایع میشد همان بودکه اززمین برای شان دستور داده شد تابکار مهم تر دیگر یعنی برپاداشتن دستگاه تجارب مهتاب آغازنمایند برپا ساختن دستگاه مذکور نیز مشکلاتی بهمراه داشت سرنان بارکار سخت وخسته کن کوشش نمود تاسوراخ های برای برپاداشتن دستگاه مذکور ایجاد نماید در همین زمان آله نشان دهنده ضربات قلب نشان میدادکه ضربه های نبض سرنان به یکصدوپنجاه ضربه فی دقیقه بالا رفت. داکتران ناسا متوجه این امرشده به اودستور استراحت دادند. شیمت نیز به کمك سرنان شتافت ولی وی نیز باکار سخت ومشکل بزودی خسته شد. بالاخره دستگاه تجارب برپا شد ولی بعدها دانسته شد که یك نقص اساسی بوجود آمده وآن فراموشی آله سنجش سطح یابی است. این فراموشی برای دانشمندان یك ناامیدی بزرگ همراه داشت زیرا دانشمندان امید داشتندتابوسیله آله مذکور کوچکترین موج تغییر سطح مهتاب را ثبت نمایند مطلبی که انشتین آنرا یك اصل میدانست.

دراوایل این اشتباه درك نگردیدكه چندی بعد یعنی درحدود چهل دقیقه پسانتر مرکز کنترول زمین به موجودیت چنین اشتباه پی برد. وبه این ترتیب اولین تلاش بخاطر ثبت تغیرات وارده برسطح مهتاب بناکامی منجر شد ولی موجودیت دهانه آتشفشانی نمایشگر این حقیقت است که سطح مهتاب هر لحظه دستخوش تغیرات می گردد.

برخی ازدانشمندان به این عقیده اندکه موجودیت یك سلسله کوهها سنگی ولشم دلیل آن است که زمانی انواع ازگازها به تشکل آنها نقش داشته است وازجانب دیگر چنین بنظر میرسدکه منطقه مذکور زمانی محل فعالیت های آتشفشانی بوده است.

کوزموس ها

اتحاد شوروی طیِ ده سال وچهارماه پنجصد کوزموس را به فضا پرتاب کرد:

بسلسله پروگرام های اقمار مصنوعی اتحاد شوروی کوزموس شماره پنجصدخودرا بفضا پرتاب کرد.

قمر مصنوعی مذکور وظیفه دارد تاطبقات بالایی اتموسفیر سیستم ابرهای اتموسفیر زمین تشعشعات شمسی غلظت عناصرابتدائی طبقه ایونوسفیر کمربند شفاعی زمین اشعه کازمیك وساحه مقناطیسی زمین را موردمطالعه وتحقیق قرار دهد. همچنان قمرمصنوعی مذکور تاثیرات ومواد میترولیدی رابالای قمرمصنوعی وجهازات دیگر فضائی درنقاط مختلفه اتموسفیر مطالعه خواهد کرد.

اولین قمر مصنوعی سلسله کوزموس ها در۱۶ مارچ ۱۹۶۲ بفضا ارسال شد ودرظرف ده سال وچهارماه اتحاد شوروی موفق شده است تاپنجصد عدد ازاین اقماررا روانه فضا سازد.

۶- حمل:

اتحاد شوروی دو قمر بدون انسان را موسوم به کوز موس ۴۸۰-۴۸۱- به دور زمین پرتاب نمود.

اول- ثور:

اتحاد شوروی یك قمر مصنوعی دیگرموسوم به کوز موس ۴۸۷- رابفضا پرتاب کرد که حامل وسایل علمی برای ادامهٔ تحقیقات فضای خارجی میباشد هر ۹۲ر۳ دقیقه بدور زمین میگردد، فاصلهٔ اعظمی آن از زمین ۵۳۱ کیلو متر و فاصلهٔ اصغری آن ۲۷۸ کیلو متر و زاویهٔ انحنای آن ۷۱ درجه میباشد.

۲۷ـ اسد :

بسلسلهٔ پرتاب اقمارمصنوعی نوع‌کوزموس اتحاد شوروی کو ز موس ۵۱۵ رابه فضا پرتاب کرد ،فاصلهٔ اعظمی این قمر مصنوعی از سطح زمین سه‌صد کیلو متر و فاصلهٔ اصغری‌آن دوصدو پنج‌کیلو متر بوده است.

۲۵ـ سنبله :

اتحاد شوروی ۵۱۸ قمر مصنوعی آنکشور از سلسلهٔ کوزموس را شب ۲۵ سنبله‌به‌فضا پرتاب کرد .

۱۲ـ میزان :

دستگاه اتو ماتیك اتحاد شوروی مو سوم به‌لونای ۱۹که در جریان سال ۱۹۷۱ به‌فضا پرتاب گردیده بود از یك سال باینطرف‌در نزدیکی فضای مهتاب به تحقیقات خود دوام داده . در خلال این مدت لونای ۱۹ تقریباً ـ۴۰۰۰ـ مرتبه بدور مهتاب گردش نموده‌است از طرف دیگر تابحال با لونای ۱۹ـ اضافه از هزار صفحه مخابراتی برقرار گردیده است .

۱۲ حوت :

یك قمر مصنوعی بنام کوزموس ۵۵۰ـ ازطرف اتحاد شوروی بفضا پرتاب شد . فاصلهٔ اعظمی این کوزموس از سطح زمین ۲۴۵ کیلو متر واصغری آن ۲۱۷ کیلو متر است ، زاویه انحراف این‌قمر بأمدار ۶۵ر٤ درجه میباشد .

۱۷ حوت :

یك قمر مصنوعی بنام کوز موس ۵۵۱ـاز طرف اتحاد شوروی پرتاب گردید . فاصلهٔ اعظمی آن از سطح ز مین ۳۱۶ کیلو متر و فاصلهٔ اصغری آن دوصدو ده‌کیلو متر وزمان گردش ابتدائی به دور زمین ۸۹ر۵ دقیقه‌وزاویهٔ تمایل آن ۶۵ درجه است .

وقایع مهم جهان

درسال ۱۳۵۱ جنگهای بیست ساله ویتنام که‌بحیث بزرگترین مانعی در راه صلح وسلم وگیتی قرار داشت خوشبختانه راه‌حل یافت. قدرتهای بزرگ بیشتر باهم نزدیك آمدند وسازش و تفاهم رابر مقابله وجبهه گیری ترجیح دادند ، اروپای نارام و متشنج که بنامهای اروپای شرقی و غربی تا دیروزدیوار جدایی واختلاف را مستحکمتر و بلند تر میساختند ، به‌تفاهم و آشتی گرائیدند ورویش مصالحه و دیتانت سد های موجود بین‌دوجانب را از میان برداشت . در جنوب شرق آسیا وشرق دور اوضاع‌بکلی فرق‌کرد . باینصورت که، پایان جنگ ویتنام احساس جبهه‌گیری کاهش یافت و تمایل به نزدیکی و بیطرفی بیشترشد . قاره افریقا به صحنهٔ مبارزه‌برای نزدیکی بین ملل آنقاره مبدل گشت .مبارزه برای آزادی ملل اسیر آن قوت گرفت وسعی برای نجات از سیاست تبعیض نژادی که سفید پوستان اقلیت از حوزه جنوب آنقاره براه انداخته اند تقویت یافت ، رویهمرفته در مسیر عمومی ملل قاره افر یقا بابیطرفها پیوستند .

اما در خلال این همه جریانات امید بخش دو موضوعی که‌لاینحل مانده راهی برای حل‌آنها پیدا نشد ، مشکل شرق‌میانه وبحران شرق میانه بود که مشکل شرق میانه باعدم همکاری یك جانب معضله یعنی اسرائیل این بحران بجایش ماند و همه مساعی حلقه‌های بین‌المللی وکشور های عربی در حصهٔ آن بی نتیجه ماند .

لیکن دوام این بحران کشور های عربی سعی شانرا برای اتحاد مزید بین جهان‌عرب وجلب همدردی و همکا ری کشور های طرفدار شان درین معضله دوام دادند و موفقیت های هم درین راه نصیب شان شد.

سال ۱۳۵۱ را میتوان سال صلح نامید، سالی‌که بشریت توانست تا اندازهٔ زیاد خود را از مشکلات ومصایب برهاند و بمصالحه وسازش بگراید .

بنابران در مبحث مسایل بین‌المللی نظر باهمیت آن از نگاه جهانیان ونفع آنها بررسی میگردد :

مصالحه در ویتنام :

جنگهای ویتنام در جریان این‌سال‌خصوصیت خاص داشت ، باینصورت‌که در ابتدای سال جنگهای شدید در سراسر ویتنام آغاز یافت امابپایان این‌انجام جنگهای طولانی را نشانی کرد ، در روز های اول این سال آرامش‌نسبی قبلی در ویتنام درهم شکست .

بروز هفت حمل از آغاز جنگهای شدید در ویتنام خبر داده شد ، چار روز بعدآن‌اطلاع داده شدکه ویتنام شمالی چهل هزار عسکر خودرا از منطقه شمال منطقه بیطرف بطرف جنوب سوق داده است وبا آغاز تصادمات شدید بین قوای ویتنام شمالی و ویتکانگها از یکطرف و قوای ویتنام جنوبی که امریکا ازان حمایت میکرد ، از جانب دیگر در خلال چار روز اول جنگ در مناطق شمالی ومرکزی ویتنام جنوبی هزاران نفر ازهر دو جانب بقتل رسید ، چون ایا لات متحده امریکا مذاکرات چار ساله پاریس رابرای رسیدن بتوافقی بی نتیجه یافته واز جانب دیگر هجوم قوای ویتنام شمالی سقوط حکومت سیگون را حتمی ساخته است . لذا بتاریخ ۱۸ حمل ایالات متحده امریکا جنگ محدود ووسیع هوایی راعلیه ویتنام شمالی اعلام‌نمود وواشنگتن باآغاز حملات هوایی‌خویش برقلمرو ویتنام شمالی ضمناً گفت که تاوقتی هانوی بمذاکرات واقعی و مثمر برای حل مشکل ویتنام در پاریس حاضر نشود واز حمله بر جنوب دست نگیرد ، بمباری طیارات‌امریکایی بر مواضع ویتنام شمالی ادامه خواهد داشت.

جنگ های ویتنام در ماه حمل روز بروز توسعه و شدت اختیار نمود ، تاآنجاکه بتاریخ ۲۰ حمل جنگ های تن بتن در اطراف‌سیگون بین قوای ویتنام جنوبی و عساکر ویتنام شمالی وویتکانگها آغاز یافت .

قوای ویتنام شمالی وویتکانگها سیگون را درمحاصره گرفتند وبچهار میل آن رسیدند .
در مقابل امریکا ساحه بمباری طیارات خودرا توسعه وشدت بخشید ، طیارات امریکایی بماموریت های خود پرشهر هانوی وبندر مشهور هایفونگ ویتنام شمالی شروع کردند . امریکا اقدا مات خودرا به ماموریت هوایی محدود نمانده برای اینکه ساحهٔ فعالیت وپیشروی را بروی هانوی تنگترسازد بتاریخ ۳۰ حمل تصمیم گرفت در خلال سه هفته تعداد بیشتر کشتی های جنگی را بآبهای ساحلی ویتنام سوق داده مواضع ویتنام‌شمالی را ازساحل تحت فشار گیرد .

ویتنام شمالی هم نخواست این اقدامات ایالات متحده امریکا بی جواب بماند لذا از یکطرف قوای آن به پیشروی در منطقه‌شمالی و حوزه مرکزی ویتنام جنوبی ادامه دادندو از جانب دیگر برای باراول طیارات جنگی مگ آن بحمله برکشتی های نمبر هفت‌امریکا درخلیج تونکین حمله کردند و دوکشتی امریکایی را بتاریخ ۳۰حمل خساره مندساختند درین موقع بودکه امریکا خودرا باخطردیگری در جنگ های ویتنام مواجه دید وآن‌روبرو شدن باحملات هوایی هانوی بودکه تشویش واشنگتن را در توسعه جنگ های هندچین ونیرو مندی هانوی بیشتر ساخت .

لذا امریکا برای اینکه قدم مؤثر تری در برابر ویتنام شمالی برداشته بتواند دست باقدام دیگری زدکه آن محاصره بحری‌ویتنام شمالی بود ، واشنگتن روز ۲۰ ثور به اتحاد شوروی و موسسه جهانی ملل متحد از تصمیم خویش در زمینه اطلاع داده به نقب گذاری آبهای ساحلی ویتنام شمالی ، بنادر ومعابر آبی آن شروع نمود .

برای ایالات متحده امریکا روشن بودکه سلاح اتحاد شوروی و سائر کشور های اروپایی شرقی از طریق بحر به‌بنادر ویتنام شمالی میرسد وبعد ازان این سلاح از طریق خط هوچی‌مین که‌از میان جنگل‌های انبوه‌لاووس بویتنام جنوبی و کمبودیا امتداد یافته برای قوای ویتنام شمالی در جنوب لاؤس وکمبودیا میرسد . ونزد واشنگتن تهیه سلاح از راه خشکه‌که از طول سر حدات جمهوریت مردم چین برای ویتنام شمالی میرسید ازنگاه‌اهمیت بدرجه دوم قرار میگرفت . اما مسکو در همان موقع اعلام داشت که‌بحمایت و کمك خود به هانوی ادامه میدهد و بهر صورت سلاح آن برای هانوی خواهد رسید .
شاید راه سومی برای شوروی از طریق فضا بوده باشد ، زیرا علایق بین پیکنگ ومسکو طوری بودکه امکان ارسال سلاح از طریق چین به ویتنام شمالی کمتر متصوربود.

درست بانقب‌گذاری آبهای ساحل ویتنام شمالی از طرف ایالات متحده امریکا خوف عظیمی در جهان صلحدوست پیدا شد ،زیرا جهانیان خوف داشتند که محاصره بحری‌ویتنام شمالی نقی محاصره بحری کیوبارا داردکه با محاصره آبی ویتنام شمالی ، زعامت مسکواز اعتدال کار گرفت وبا وعده ادامهٔ همکاری بهانوی در رفع محاصره و جمع آوری نقبها از آبهای ساحل ویتنام شمالی از پا فشاری جدی‌که اوضاع ویتنام را روبه بحران شدید تربرد خود داری کرد .

درست با محاصره بحری ویتنام شمالی بمباری طیارات امریکایی هم در سراسر قلمرو ویتنام شمالی تو سعه یافت چنانچه ویتنام شمالی هم با ابراز این موضوع‌که مهمات کافی و مواد سوخت مورد ضرورت را برای مدت شش عملیات خود ذخیره دارد عملیات خودرا در ویتنام جنوبی توسعه‌داد وباماموریت های وسیع طیارات امریکایی از خود مقاومت نشان داد .
ودر محاصره خو نین انلوك در ۲۳ جوزا پنجهزار عسکر ویتنام جنوبی یاهلاك و یا مفقودالاثر شدند و از ۲۵ــالی ۳۰ هزارعسکر ویتنام شمالی وویتکانگها درخلال این‌تصادمات بقتل رسیده یا مجروح شدند وهم عدهٔ زیاد شان اسیر گردید .
درست درموقعیکه جنگ‌های ویتنام درشمال وجنوب باوج خود رسیده بود پود گورنی صدر هیات رئیسه اتحاد شوروی بهانوی سفر کرد و در پایان مذاکراتش با رهبران‌ویتنام شمالی روز ۳۰ جوزا مسکو و هانوی هردو

آغاز مجدد مذاکرات صلح پاریس‌را ازواشنگتن نمودند .

درین‌موقع طیارات امریکایی اکثریت اهداف شانرا درویتنام شمالی تخریب کرده بودند .

بااین همه شد ت جنگ ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحده امریکا بتاریخ هشت سرطان اعلام نمودکه باساس تصمیم قبلی ده هزار عسکر دیگر خودرا از ویتنام جنوبی خارج می سازد .

بعد از چار ماه جنگ و تصادمات خیلی سنگین در هر دوقسمت ویتنام بالاخره روز ۹ سرطان واشنگتن و هانوی موافقه کردند مذاکرات صلح پاریس راکه در اثر شدت جنگ دو ماه پیش معطل شده بود دوباره در ۲۲ سرطان شروع نماید .

درین موقع موضوع دیگری‌در تمام‌حلقه‌های علاقمند تشویش‌را بمیان آورده بودوآن‌بمباری طیارات امریکایی برسد های آبگردان ویتنام شمالی بود .

موضوع در ملل متحد نیز نگرانی هایی را بمیان آورد .

در همین موقع یك سلسله مساعی هم‌برای آغاز مذاکرات بین هانوی وواشنگتن درپاریس آغاز یافت وهم کیسنجر مشاور امور امنیت ملی رئیس جمهور نکسن سفر هایی به‌سیگون وتوکیو انجام داد تاراه برای حل مساله‌ویتنام بیابد .

در عین حال مطبوعات فرانسه روز ۱۹ میزان خبر داد که امریکا و هانوی در مورد برقراری متارکه در هندو چین موافقه کرده اند .

پان وان دونگ صد راعظم ویتنام شمالی هم درهمین روز اعلام داشت که بمجردحصول توافق در مورد اوربند در ویتنام اسیران جنگی امریکا را رها خواهد ساخت .

تاآنکه روز ٦ عقرب واشنگتن اعلام داشت که‌امیدوار است جنگ ویتنام پایان یابدو حلقه‌های دیگر از مساعی جدی مسکوبرای حل‌این موضوع و توجه اتحاد شوروی برای حصول توافق بین واشنگتن و هانوی اطلاع دادند .

اما برای اینکه مذاکرات مخفی صلح‌پاریس درست پیش رفته بتواند واشنگتن توقف بمباری ویتنام شمالی راهدایت داده بود .

جوانب ذیدخل مشکل ویتنام و سایر حلقه های علاقمند بین‌المللی درروز های اول ماه عقرب هر ساعت انتظار حصول توافق بین واشنگتن و هانوی را داشتند .

سیگون باین عقیده بودکه وقتی قوای امریکایی از ویتنام شمالی خارج شوند آنگاه قوای ویتنام شمالی وویتکانگها جریان را بخواستهٔ خود خواهند آورد و آنچه در ویتنام ازراه جنگ نصیب شان نشده بود باساس موافقه به‌اور بند نصیب شان می‌شود .سیگون جداً باین موافقه انتقاد کرد .

۲۰ قوس کیسنجر باسوژه های تازه از واشنگتن بر گشت و بالیدکتو مذاکرات جدی انجام داد .

واشنگتن شب ۲۸ قوس اعلام داشتکه مذاکرات پاریس ناکام شده وریچارد نکسن بمباری مجدد ویتنام شمالی را هدایت داده است .

این وضع دوام کرد ، هر دو جانب بدور میز مذاکره ومیدان جنگ سعی میکردند تا پیروزی نصیب شان شود تاآنکه جنگهای ویتنام هرچار جانب را خسته ساخته وانتظار در حصه رسیدن بتوافق مردم جهان‌را ،تاآنکه کیسنجر ولیدکتو دوچهره برازنده ختم جنگ های ویتنام در مذاکرات پاریس روز چار دلو بتوافق رسیدند و حکومت امریکا و ویتنام شمالی صبح روز پنج‌دلو از واشنگتن وهانوی اعلام کردند که موافقه بین هیات های شان حاصل و نشانی شده و به تعقیب آنوزرای خارجه هرجانب معضله ویتنام شمالی ،حکومت موقتی ویتکانگها ، ویتنام جنوبی و ایالات متحده امریکا آنرا در پاریس امضاء کردند.

در مقدمه این موافقتنامه اوربند که‌در(۹) فصل و ۲۳ ماده ترتیب گردید چنین تذکر رفته است :

« بخاطر اعاده صلح در ویتنام و پایان‌دادن بجنگ ، باساس حقوق مسلم مردمان ویتنام وحق تعیین سر نوشت ویتنام جنوبی وکمك در راه صلح دوامدار در آسیا و جهان،جوانب شامل کنفرانس پاریس بمواد آتی موافقه

نموده ودر راه تطبیق آن از هیچگونه سعی‌و تلاش دریغ نخواهند کرد »

در فصل هفتم ـ ماده بیستم بند (ج) در مورد حقوق مردم کمبودیا ولاووس چنین درج شده است :

« مسایل داخلی کمبودیا و لاووس توسط مردمان خود این کشورها بدون مداخله‌بیگانه حل خواهد شد .»

امریکا درین جنگ خونین ۱۳ ساله یعنی ازاول جنوری ۱۹۶۱ تا ۵ جنوری ۱۹۷۳ ۴۵۹۲۸ نفر کشته و ۱۰۲۸۱ نفر زخمی‌و۱۳۶ هزار ملیون دالر خساره مالی‌را متحمل شد درحالیکه در جنگ اول هندوچین فرانسه ۴۴۸۵۰ نفر تلفات داده ، ۶۱۸۴۰ نفر آن مفقودالاثر و ۶۳۸۶ نفر بعداز جراحت هلاك شدند .

درین جنگ ، ویتنام جنوبی ۱۸۰۶۷۶نفر قربانی داده و ۴۱۶۱۶۷ نفر دیگر آن زخمی شدند ، قربانیان افراد ملکی آن به ۴۲۵ هزار نفر بالغ شد ، مجروحان آن‌به دوملیون نفر رسید واز متحدین این کشور ۵۲۲۱ نفر تلفات دادند .

تلفات ویتنام شمالی وجناح ویتکانگها به ۹۳۰ هزار نفر کشته و ۷۰ هزار ملکی آن توسط بمباردمان هلاك شدند .

در ویتنام جنوبی ۱۱۰۰ر۰۰۰ نفر در اثر این جنگها بی‌خانمان و آواره شدند و تعداد آوارگان در سراسر هندچین از ۱۹۶۱ تا۱۹۷۲ بر ۱۱ر۰۰۰ر۰۰۰ ملیون نفر بالغ شد .

اندازه بمباری های این جنگ‌خانمانسوز در طول ۱۳ سال به ۷ر۵ ملیون تن‌رسید درحالیکه در تمام جنگ عمومی دوم ۳ ملیون تن بم فرو ریخته شد ، همچنان در جنگ هند چین ۷۵ر۵ ملیون لیتر مواد ضد گیاه ریخته شد در پایان جنگ ویتنام امریکا ۵۷۲ اسیرنظامی در هند چین داشت که از جمله ۴۳۸ نفرآن در ویتنام شمالی ، ۱۸نفر آن نزد ویتکانگها و۶ نفر آن نزد لاوس بود ، علاوه برآن۱۳۳۶ امریکایی مفقودالاثر بود .

در عین حال این موافقتنامه مقررات مربوط به نظارات از اور بند و کمیسیون نظامی کنترول را تنظیم نموده بود که باساس آن باید جنگهای ویتنام پایان میبافت .

اما هانوی آنرا بزرگترین پیروزی مردم دانست و کشور های طرفدار هانوی نیز از جمله اتحاد شوروی و جمهوریت مردم چین این موافقت نامه را نشانه موفقیت های ویتنام شمالی وویتکانگها دا نستند وچنین وانمود کردندکه آنچه را مردم ویتنام و طرفداران آن در میدان جنگ می‌خواستند بالاخره در ترتیب موافقتنامه اوربند بدست آوردند .

ایالات متحده امریکا ازحصول این‌موافقتنامه خوش شدکه در خلال شصت روز بعداز انفاذ اور بند تمام قوای آن از ویتنام جنوبی خارج شده در خلال نود روز تمام اسیران آن‌ازطرف هانوی و ویتکانگها رها میگردد ، وباینصورت بعداز یازده سال پای امریکا از یك جنگ دوامدار و خسته‌کن رها می‌گردد .

باینصورت موافقتنامه صلح ویتنام‌امیدواری حل مشکل ویتنام را بمیان آورد همانطوریکه آغاز جنگهای هندوچین شروع‌بحران این‌حوزه بود ، متارکه آ ن نتوانست اساس قوی متارکه اور بند در سراسر حوزه هند چنین گردد .

درعین حال هما نطوریکه رژیم سیگون در مورد شك و تردید داشت از همان آغاز متارکه باتخلف از مقررات آن توأم بود وهردو جانب طرف دیگر را مسؤول این تخلفات وانمود میکردند .

سلسله تخلفات وبر خورد ها دوام کردتا هنری کیسنجر مشاور امور امنیت ملی‌رئیس جمهور نکسن روز ۲۲ دلو به‌هانوی رفت‌وبا رهبران ویتنام شمالی در مورد کمك های امریکا در اعمار مجدد ویتنام شمالی وهمکاری درراه تطبیق مواد اور بند مذاکره کرد .و کنفرانس بین‌المللی ویتنام هم بتاریخ۷ حوت در پاریس دایر شد تاهمکاری جوانب‌ذیدخل و قدرتهای علا قمند وبا نفوذ در مورد اور بند ویتنام حمایت شود . درین کنفرانس برعلاوه کورت والد هایم سرمنشی ملل‌متحد وزرای خارجه چار جانب ذیدخل ویتنام یعنی ویتنام شمالی ، جناح ویتکانگها، ویتنام‌جنوبی وایالت متحده امریکا ، چارکشور عضوکمیسیون نظارت بین المللی یعنی کانادا ، پولند، مجارستان و اندونیزیا ووزرای خارجه‌قدرتهای

بزرگ اتحاد شوروی ، جمهوریت مردم چین بریتانیا و فرانسه سهم گرفتند .

این کنفرانس از۷ تا۱۱ حوت دوام کردودر آخر سند مربوط به (موافقت در زمینه پایان جنگ واستقرار صلح درویتنام) را امضاء کردند .

نزدیکی قدرتهای بزرگ :

با انکشافات اخیر جهانی و چگونگی سهم گیری کشور های‌مختلف در مسایل بین‌المللی اکنون صرف کشور های بنام قدرتهای‌بزرگ یاد نمی شوند، که‌در ساحه‌نظامی‌وتولیدوداشتن سلاح قوی باشند بلکه از نگاه نفوذ سیاسی وتوانایی اقتصادی هم بکشور های دارای خصوصیات قدرتهای بزرگ خطاب می شود.

باساس این نظر نوین ایالات متحده امریکا واتحاد شوروی هم از نگاه نظامی وهم‌ازنگاه سیاست واقتصاد درجهان بدو قدرت بزرگ شهرت دارند ، جمهوریت اتحادی المان‌وجاپان درخلال سه سال اخیر بحیث بزرگترین‌قدرت اقتصادی جهان عرض وجود کردند و امروز پول و تخنیك های تمام بازار ها و مارکیت های جهان را زیر تاثیر گرفته است .

جمهوریت مردم چین از ناحیهٔ نفوذ سیاسی می‌تواند یك قدرت بزرگ تلقی شود ،قدرت نظامی آن نیز بحیث یك‌کشور پرنفوس جهان ازنظرها دور نیست وشرق و غـرب روی‌آن در جریانات بین‌المللی حساب می‌کنند ،چین خصوصاً درخلال جنگهای ویتنام در پهلوی هانوی ایستاد ودر جریانات بین‌المللی این روش را تعقیب میکندکه معلوم میشودمیخواهد جهانیان بدانند سیاست پیکنگ‌مستقل ازروش واشنگتن و مسکو است و حتی چین امـروز بسیار علاقمند آنست که بحیث قدرت سوم در همه جا پنداشته شود ، خصوصاًکه اکنون نیروی ذروی‌هم دارد .

بااین توضیح میتوان گفت امروز مادرجهان نه‌تنها قدرتهای بـزرگ نظامی داریم بلـکه قدرت های اقتصادی و سیاسی بزرگـ نـیز هست‌که نقش هرکدام‌شان درمسایل‌بین‌المللی اثر خا ص دارد و خـواهی نخواهی بایـد بآنها قدرت بزرگ گفت در جمله چار قدرت بزرگ سابق که در پهلوی شوروی وامریکا بریتانیا و فـرانسه هـم محسوب می شدند، اکنون باآنکه بریتانیا و فرانسه هردو دارای سلاح اتمی میباشند اما در جریانات عمومی جهان سهم‌آنها باندازهٔ نیست کـه بـآ نها هم‌اکنون قدرتهای بزرگ خطاب کرد ،بنابران اکنون ماپنج قدرت بزرگ‌درجهان داریم،ایالات متحده امریکا ، اتحاد شوروی ، جمهوریت مردم چین ، جمهوریت اتحادی المان و جاپان که روی از هرسه ناحیه نظامی، سیاسی و اقتصادی قدرتهای بزرگ‌اند ، جمهوریت‌مردم چین بدرجه اول بحیث یك‌قدرت نهایی وبدرجه دوم بحیث یك قدرت نظامی ، از قدرتهای بزرگ بشمار میرود و جمهوریت اتحادی‌المان وجاپان دو قدرت‌بزرگ اقتصادی اندکه‌هرگونه همکاری ویا تصمیم آنها در ساحات‌اقتصادی وپولی برتمام مسایل اقتصادی جهان اثرفوری ومستقیم وارد میکند .

درقدم اول بهبود علایق بین واشنگتن و مسکو با اهمیت واثرات عمدهٔآن در جریانات بین‌المللی مورد نظر خاص میباشد وسه‌ماه‌بعد ازسفر پیکنگ ومذاکره با رهبران جمهوریت مردم چین ریچارد نکسن رئیس جمهور ایالات متحده امریکا بتاریخ اول جوزا برای یك‌سفر رسمی وارد مسکـو شد و درست فـــردای آن ضمن اشاره به سهمگیری قدرتهای بزرگ‌در استقرار اوضاع بین‌المللی‌گفت که ازقدرتهای بزرگ باید برای حفظ صلح استفاده شود.

روز شش جوزا در نتیجه تماسهای قبلی وفراهم آوری مقدمات از طرف مقامات‌دوکشور ریچارد نکسن ولیونید برژنف موافقتنامه‌مربوط به‌تحدید سیستم مرمی های دفاعی وتهاجمی را در مسکو امضاء کردند و بتاریخ ۸ جوزا مذاکرات تاریخی رهبـران دو قدرت بزرگـ پایان یافت ، دو جانب در اعلامیه مشترك پرنسیپ‌های زیست‌باهمی مسالمت‌آمیز راتائید کرده مساعی دو کشور را برای جلو گیری از جنگ ذروی وعده دادند .

اما از نگاه علایق ذات‌البینی این سفررئیس جمهور نکسن درروابط دوقـدرت بزرگ کـه

بعداز جنگ عمومی دوم خصوصاً روز بروز ازهم دور شده میرفتند و تشکیل پیمانهای ناتو ووارسا دراروپا ،تشکیل پیمانهای که درسایر حوزه های دیگر خصوصاً عقد پیمان های نظامی وایجاد پایگاههای نظامی آنهارا دور میساخت ، سهم واثر خاصی داشت. این سفر همه بدبینی های عمیق را از میان دوقدرت بر داشت وبرای بار اول مساعی هردو جانب را براستی از مقابله بمفاهمه و همکاری معطوف ساخت .

همان بودکه قدرت های بزرگ درقدم اول کوشیدند از مسایل ساده بین‌خود شروع‌کنند وراه طولانی را برای دور ساختن موانع عمده ازراه آرامی بشریت دور سازند .

به تعقیب پایان جنگهای ویتنام و نزدیکی مزید بین قدرت های بزرگ در سیاست جاپان بحیث یك قدرت بزرگ اقتصادی در شرق دور نیز تما یلات جدیدی دیده شد، باینصورت که زعامت این کشور بادر نظر گرفتن ذهنیت عامه در جاپان سعی‌کرد علایق خودرا باقدرت های بزرگ در خلال انکشافات تازه طوری تنظیم نمایدکه از یکطرف علایق جاپان باایالات متحده امریکا بهمان شکل سابق دوستانه باقی بماند واز جانب دیگر علایق توکیو باپیکنگ ومسکو باساساتی پیریزی‌گردد که‌بیش ازین جاپان نتواند ازچین وشوروی دور بماند خصوصاًکه هردو از همسایگان آن میباشند .

بنابران این تمایلات جدید سبب شود تا حکومت ایساکو ساتو صدراعظم جاپان‌بتاریخ ۲۰ جوزا استعفا بدهد .وکاکیو تناکا بحیث صدراعظم جدید ، باپالیسی و تمامیت‌جدید ۲۷ سرطان برای یك باز دید رسمی به جمهوریت مردم چین د عوت شد ، اوهیرا وزیر خارجه جاپان قبل از تناکا به پیکنگ رفت وزمینه رابرای بسط علایق ورفع سوء تفاهم بین دوکشور فراهم نمود .

همان بودکه کاکیو تناکا روز ۳ میزان برای یك سفر رسمی شش روزه واردپیکنگ شد ودر نتیجه این مسافرت و مذاکرات طولانی رهبران دوکشور علایق نزد دوکشور بعداز ۲۲ سال بهبود یافت .

چین یگانه حکومت قانونی نزد توکیوازطرف حکومت جدید جاپان قبول گردید وباینصورت علایق جاپان وتایوان قطع گردید و پیمان ۱۹۵۲ جاپان و تایوان از میان رفت،اعلامیه مشترك (۹) فقری بین صدراعظمان دوکشور بتاریخ ۸ میزان نشرشد و چین از غرامات جنگ که در اثر حملات جاپان در خلال جنگ دوم متحمل شده بود منصر ف گردید، باینصورت انکشاف تازهٔ دیگری در شرق‌دور رونما شد وتوکیو و پیکنگ هم از دوری به نزدیکی گرائیدند وعلایق شانرا روی واقعیت های موجود وقت تنظیم کردند .

انگلستان نیز در جریان این سال علایق خودرا باجمهوریت مردم چین بهبود بخشیدو دگلس‌هیوم وزیر خارجه بتاریخ۸عقرب۱۳۵۱ وارد پیکنگ شده در خلال باز دید خود ازآن کشور ومذاکره بارجال چین موانعی‌راکه درراه انکشاف علایق دوکشور موجود بود از میان برداشت .

جمهوریت اتحادی آلمان نیز این مسیررا تعقیب‌کرد وروز ۱۸ میزان والتر شیل به پیکنگ مواصلت کرده در نتیجه مذاکره با مقامات جمهوریت مردم چین علایق دوکشور راروی همکاری و توسعه علایق بنانهاد ،وی یك روز پیش از موا صلت به پیکنگ در هانولولو گفت‌که بن‌با پیکنگ و آلمان شرقی روابط سیاسی برقرار میکنند . روز ۱۹میزان وزرای خارجه‌دوکشور اسناد مربوط به‌برقراری علایق سیاسی رابین دوکشور امضاءکردند .

ایالات متحده امریکا هم سلسله تماسهای خودرا با جمهوریت مردم چین حفظ کرد ، رفت وآمدها بین دوکشور آغاز شد ،بتاریخ ۳۰حمل هیأت ۲۸نفری تینس بازان چین را رئیس جمهور نکسن در موقع باز دید شان از امریکا پذیرفت و روز ۳۱ جوزا هنری کسینجر مشاور امور امنیت ملی و ئیس جمهور نکسن وارد پیکنگ شده مذاکرات طولانی در باره همکاری های دوکشور با رجال چین انجام داد .

تفاهم مزید در اروپا :

جریا نات اروپارا بعداز جنگ جهانی دوم بیشتر دوموضوع تیره نگهمیداشت ، وجود فضای تشنج در اروپای مرکزی نسبت‌عدم سازگاری علایق بین جمهوریت اتحادی آلمان وکشور های اروپای شرقی خصوصاً آلمان شرقی وتشکل دوپیمان بزرگ نظامی وارسا وناتو وتمرکز قوای دو جانب در اروپای مرکزی نسبت حاد بودن جریانات در اثر انقسام آلمان وموقف خاص برلین غربی،این وضع دوام کرد تا آنکه بابمیان آمدن ویلی برانت بحیث صدراعظم در جمهوریت اتحادی آلمان بتاریخ ۲۱ـاکتوبر ۱۹۶۹ درراه ایجاد فضای تفاهم و دیتانت د ر اروپا مساعی بشدت دنبال شد و علایق بن باسکو و وارسا ومتعاقب آن پراگ روبه بهبود رفت .

جمهوریت اتحادی آلمان و اتحاد شوروی روز ۳۰ حمل به‌توسعه همکاری های شان در ساحات تجار ت ، ساینس و تکنا لوژی موافقه‌کردند و متعاقب‌آن بتاریخ۲۸ ثورمجلس نمایندگان جمهوریت اتحادی آلمان معاهدات مربوط به عادی شدن علایق بن‌را با مسکو و وارسا تصویب کرد وسرمنشی ملل متحد وکشور های عضو پیمان ناتو تصویب این معاهدات راکه منتج بعادی شدن اوضاع دراروپا میگردید استقبال کردند .

در عین حال موافقتنامه چار قدرت ،ایالات متحده امریکا ، اتحاد شوروی ،فرانسه‌وبریتانیا درمورد برلین ومسایل مربوط به رفت و آمد به‌آن شهر روز ۱۳ جوزا ازطرف وزرای خارجه چار جانب امضاء شد ، ضمناً اسناد مربوط به‌عادی شدن علایق بین بن و مسکو ووارسا مبادله گردید وباینصورت سر از نیمه شب همان روز این معاهده نافذگردید و تعهدات در رفت وآمد به‌برلین غربی فراهم‌شد. ویلی برانت با پیروزی در انتخابات پارلمان آن کشور بتاریخ ۲۹ عقرب توانایی بیشتر یافت تا سیاست خویش را در راه دیتانت در اروپا دنبال‌کند و علایق کشورش را بااتحاد شوروی وسائر کشور های اروپای شرقی‌وهم آلمان شرقی بیشتر بهبود بخشد .

بارسیدن بتوافق در اروپای شرقی‌خصوصاً قبول واقعیت های بعد از جنگ در اروپاووجود آلمان شرقی در جوار آلمان غربی زمینهٔ آنرا فراهم ساخت تا اروپای شرقی و غربی درب همکاریهارا بروی‌هم بکشاید و در فکر همکاری بایکدیگر شوند .

زیرا کشور های عضو وارسا که در جلو آن اتحاد شوروی قرار دارد فشار می‌آوردند تا واقعیت های بعداز جنگ ازطرف بن‌برسمیت شناخته شود ، بن‌این واقعیت هارا برسمیت شناخت و باین صورت ابر های تیرهٔ جنگ سرد درخلال ۱۳۵۱ یکسره فضای اروپارا گذاشت وکشور های اروپای شرقی ارتباط قوای شهر برلین غربی را باآلمان غربی برسمیت شناختند قبول این واقعیت هاسبب شد تا دامنه اختلافات در قاره افریقا چیده شود وهردو جانب متوجه مشکل دیگری که عبارت از سعی در راه تشکیل کنفرانس‌امنیت اروپایی وتقلیل متوازن قوا میباشد گردند.

باساس همین روحیه روز اول قوس هیأت های ۳۰کشور اروپایی ، ایالات متحده امریکا وکاناداً کنفرانس مقدماتی امنیت اروپا رادر هلسنگی آغاز کردند و مذاکره در مورد تقلیل متوازن قوانیز شروع شد . بشکلی‌که درهمان آغاز در مورد رسیدن بتوافقی در حصه تقلیل متوازن قوا بمیان این بود که جانب اتحاد شوروی بر تقلیل قوا فشار می آورد وادعا داشت که هردو طرف یك تعداد معین قوا را در اروپای مرکزی تقلیل بخشند اما ایالات متحده امریکا که‌در جلوکشور های غربی‌قرار دارد این گونه توافق رابه نفع خود نیافته پیشنهاد نمودکه باید قوا بصورت متوازن از هردو جانب تقلیل یابد باینصورت که‌چون اتحاد شوروی تعداد بیشتر قوا درکشور های اروپای شرقی واقع اروپای مرکزی دارد لذا باید باملاحظه احصائیه واقعی قوای دو پیمان هردو جانب قوای شانرا بشکلی تقلیل‌بخشند که‌باساس آن هردو طرف یك اندازه قوادر اروپای مرکزی داشته باشد ، این مو ضوع بحیث یك جدل واقعی تا اخیر این سال بین دوجانب پیش رفت اماکدام موافقه حاصل نشد آنچه از جریان جلسات مستقل کنفرانس کشور های اروپایی ، امریکا و کانادا بدست آمد این بودکه تعداد قوای موجود در اروپا مورد بررسی عمیق قرار گرفت واز موازنه‌قوا،

وشکل تقلیل وضرورت تقلیل آن به‌تفصیل صحبت شد و ذهنیت های داخل کنفرانس و بیرون آن در زمینه بقدرکافی روشن گردید.

تمایلات جدید درجنوب شرق آسیا :

جریانات جنوب شرق آسیا وشرق دور را درخلال دو دهه اخیر جریانات ویتنام وجنگ های هندو چین تحت شعاع داشته است.دوام جنگ های ویتنام بصورت عموم درین حوزه دوگونه اثر داشت ـ اول اینکه کشورهای حوزه را بدو دسته تقسیم میکرد .

کشور های طرفدار ویتنام جنوبی وکشور های طرفدار ویتنام شمالی وجناح‌ویتکانگهای ویتنام جنوبی ، واثر دومی آن ایجاد خوف درآن حوزه وتوسل به وسایلی‌که کشور های این حوزه را ازخوف هجوم قوای ویتنام‌شمالی درأمان نگهداشته بتواند . زیرا تمام کشورهای جنوب شرق آسیا از نزدیك دیدند که‌ابتداء جنگ در ویتنام جنوبی توسعه داده شد وبعد این جنگ بدون اینکه حدود سرحدات وتمامیت ارضی کشور های لاؤس ، کمبودیا و حتی تایلند را مراعات‌کند جریان عادی اوضاع را درلاؤس و کمبودیا برهم زد .

لذا جنگ ویتنام مستقیماً در تثبیت پالیسی کشور های حوزه اثر واردکرد ـ اثر این جنگ دراول این بود تاکشور های‌که ازخوف قوای خارجی به تعقیب توسعه جنگ درهند ـ چین درپی چاره بودند بقدرت های بزرگ رو آوردند و در حصه حفظ تمامیت خاك وامنیت شان از قدرت های دیگر تضمین بگیرند ،اما وقتی مشکل ویتنام از منازعه بـه مصالحه گرائید درین حوزه موقف‌ها هـم تغییر کرد. درقدم اول احساس بیطرفی روز بروز درین حوزه تقویه یافت واز جانب دیگر سعی شد تا علایق بین کشور های این حوزه باهانوی وپیکنگ عادی شود و مناسبات سیاسی بین این کشورها برقرار گردد .

درجریان سال ۱۳۵۱ سفر نکسن به‌پیکنگ ومذاکرات وی بارهبران چین اثر فوری بـر تمامیت این حوزه گذاشت . همان بودکه‌کشور های حوزه با اطمینان از استقرار اوضاع در آینده فوراً درپی آن شدند تا کشور های‌حوزه یك سیاست عدم ارتباط را با قدرت های‌بزرگ درپیش گیرند ـ لذا فلپاین ، مالیزیا ،تایلند سنگاپور و اندو نیز یا بحیث جامعه جنوب شرق آسیا تشکیل انجمن را باشتراك ویتنام شمالی وجنوبی وهم لاوس وکمبودیا در آن حوزه پیشنهاد کردند و خواستند بااین وسیله دست نفوذ قدرت های بزرگ ازین حوزه‌کوتاه شود اما تااخیر سال وقت گرفت‌که موافقتنامه صلح ویتنام امضاء شد و با وجود برقراری اوربند مشکل لااووس و کمبودیا بجایش‌باقی ماند ،لذا بابی علاقگی هانوی ایـن تمایـل انکشاف کرده نتوانست . اما روحیه بیطرفی در جـنوب شرق آسیا بحیث یـك ضرورت اساسی ملل این حوزه روز بروز تقویه یافت وبسیار امکان دارد این مفکوره اگر دریـن‌سال عملی شده نتوانست در سالهای آینده‌تطبیق شود .

اما بصورت عموم اوضاع حوزه بحرالکاهل انکشاف کرد ، بابمیان آمدن حکومات نوین درجاپان ، آسترالیا و زیلاند جدید تمایل‌به نزدیکی باچین بیشتر شد و هرکدام درپی برقراری علایق سیاسی باپیکنگ برآمدند و این خواسته نتیجه فوری هم داد .

ازطرف دیگر علایق بین ایالات متحده‌امریکا وجاپان در پاسفیك راه انکشاف پیمود،ایالات متحده امریکا روز ۲٤ ثور جزایر اوکیناوارا به‌حکومت جاپان تسلیم داد واعاده اداره این جزایر به جاپان که بعد از جنگ عمومی‌دوم در دست امریکا بود احساسات منفی رادر جاپان علیه امریکا از میان برد ، در عین‌حال درست با انجام ادارهٔ امریکا در جزایراوکیناوا لین‌گرم بین واشنگتن و توکیو نیز تاسیس شدکه باینصورت واشنگتن باپنج کشور عمده جهان یعنی مسکو ، لندن ، پـاریس ، بن‌و توکیو بالین گرم وصل گردید .

متعاقب این انکشافات ریچارد نکسن‌رئیس جمهور ایالات متحده امریکا و کـاکیو تناکـا صدراعظم جدید جاپان بتاریخ ۱۲ سنبله در هانولولو باهم دیدند و در جر یان مذاکرات خویش بموافقات وسیع در مورد بهبود فوری تجارت بین دوکشور وسیاست تجارتی‌دوکشور باپیکنگ نایل آمدند .

وضع در علایق کوریای شمالی و جنوبی که‌از بیست سال باینطرف یکی جانب‌دیگری رابه تخلف و تحریکات نظامی متهم میکردند ولودسپیکر های دوجانب در طول خط متارکه علیه یکدیگر تبلیغات میکردند نیز تغییرکرد وافقی را برای آغاز تفاهم بین دوجانب‌روشن نشان داد . در بین این همه بی اعتمادیها و سؤ نظر بیکبارگی روز ۱۳ ثور کوریای‌شمالی وجنوبی اعلام داشتند که‌در خلال چند هفته اخیر مذاکرات سری درمورد وحدت دوکوریا ورفع اختلافات بین دو جانب دوام داشت ، درابلاغیه‌ای درپایان این مذاکرات نشرشد.

بین دو جانب موافقه شد که طبق اساسات سه گانه آتی وحدت دو قسمت کوریا تامین شود :

۱- از طریق مساعی دوجانب بدون‌مداخله خارجی وحدت دوکوریا تامین گردد .

۲- وحدت کوریای شمالی و جنوبی از طریق وسایل صلح آمیز تامین گردد نه از طریق استعمال قوه .

۳- بدون درنظر گرفتن اختلافات ایدیالوژی مردم هردو قسمت کوریا خودرا افرادیك‌کشور بدانند .

درعین‌حال برای اینکه خوف برخورد بین دوجانب از بین رود و سلسله تماس بین دو قسمت پایدار بماند هردو جانب یك لین مستقیم تیلفونی رابین مراکز دوقسمت‌کوریا تاسیس کردند .

همچنان فیصله شد تایك کمیته انسجام بین دوجانب تشکیل شود تاترتیب مذاکرات را دربین هیأت های دوجانب در مواقع لازم بگیرد . این وضع دوام‌کرد تابتاریخ ۱۲عقرب کوریای شمالی وجنوبی موافقه کردندکه به پروپاگند علیه یکدیگر پایان دهند و باینصورت برای بار اول لودسپیکر های دوجانب در طول خط متارکه خاموش شد .

بهر صورت آغازدیالوگ بین‌سیول وپیونگ یانگ خوف درگرفتن جنگ آنی در بین‌دوجانب ازبین برد وهمه امید وار شدند که‌انکشافات صلح در ویتنام اثرش رابر کشور قسمت شدهٔ دیگر شرق دورکه آثراهم جنگهای ایدیا لوژیك دونیم ساخته ، افگنده‌است.

نزدیکی واتحاد ملل افریقایی :

سال ۱۳۵۱ را در انکشافات افریقا میتوان سال دوام مساعی برای اتحاد مزید ،ورفع اختلافات موجود بین ملل این قاره وتوسعه مبارزه برای آزادی ملل اسیر و نجات از سیاست تبعیض نژادی سفید پوستان خواند.

مساعی درراه اتحاد کشور های افریقایی وانسجام فعالیت های شان درین طریق‌بیشتر ازراه موسسه اتحاد افریقا دنبال شد ، روز ۱٦ جوزا شورای وزرای خارجه موسسه اتحاد افریقا در رباط افتتاح گردید ، درین جلسه ملك حسن دوم پادشاه المغرب برای رفع اختلافات بین رباط و طرابلس دست دوستی بطرف معمر القذافی رئیس دولت لیبیا دراز نمود . متعاقب جلسات وزرای خارجه‌کشورهای موسسه اتحاد افریقا در رباط آغاز شد.کورت والد هایم سرمنشی موسسه ملل متحد درین جلسات اشتراك کرد وطی بیانیهٔ گفت‌که کشورهای تحت تسلط سفید پوستان در قاره افریقا از راه مساعی مسالمت آمیز ویابا استفاده از قوه بالاخره آزاد خواهند شد . و درین‌کنفرانس کشور های افریقایی برطرقی غورکنند که‌باتامین اتحاد شان دامنه استعمار وتبعیض نژادی ازآن قاره چیده‌شود ، اما دربرابر این مساعی شان دوحرکت دوام کرد حرکت اولی از جانب قدرت های روی سیاست تبعیض نژادی در خود آن قاره وجود دارند پیش برده میشود ، این رژیم های استعماری از داخل قاره افریقا فعالیت شانرا مانندسابق درجریان سال ۱۳۵۱ علیه ملل آزاد افریقای پیش بردند ومتاسفانه موفق هم بودند ،رژیم های تبعیض طلب افریقای جنوبی ، روودیشیا ومستعمرات پور تگالی سعی کردند تاحتی تعزیراتی که علیه شان از طرف مجامع بین‌المللی وضع شده بود عملی نشود ودروازهٔ ارتباط شان باکشور های که‌از ایشان حمایت می‌کنند باز باشد .

حرکت دومی مربوط کشور ها وحلقه هایی بودکه از بیرون سعی میکردند رژیم های تبعیض طلب در افریقا بعمر خود دوام بدهند این کشورها که‌درخفا بنیانگزاران‌واقعی‌رژیمهای تبعیضی می‌باشند باتوسل بوسایلی که در

استحکام بنیان این رژیمها مؤثر بوده‌میتواند عمراین رژیمهارا طولانی تر ساختند وازطرق ممکنه به‌این رژیم به کمك خود دوام دادند واجازه ندادند این رژیمهای تبعیض طلب در انزوا باقی بماند . اما ذ هنیت عامه جهان پشتیبان واقعی ملل افریقایی باقی ماند و مجمع عمومی ملل متحد شب ۲۳ عقرب فیصله نامهٔ را به تصویب رسانید که طی آن نهضت های آزا دیخواهی انگولا ، گینی ، بیسوا وموزنبیق رابحیث نمایندگان قانونی‌این‌سرزمین هاشناخت واز همه درین فیصله مطالبه‌شد تابا این موسسات تماس مستقیم بر قرارکنند، این فیصله نامه با ۹۲رأی موافق ، ۲ رأی مخالف و ۸ رأی مستنکف تصویب شد .

باینصورت ملل افریقایی پشتیبانی جهان را ازحقوق شان حاصل کردند و نهضت‌های آزادیخواهی قلمرو های اسیر آنقاره برسمیت شناخته شد ، اما پر تگال به این فیصله ها سرفرو نیاورد و حاضر نشد باملل متحد در زمینه همکاری کند . اما ازداخل این‌مستعمرات وخارج فشار بر پرتگال و قوای آن درقلمرو های اسیر روز بروز تقویت یافت .

اگرچه این تمایلات و فشار های روز افزون نتوانست دست تسلط پرتگال را از قلمرو اسیر کوتاه سازد و رژیم های تبعیض طلب ازبین رود اما حرکت در طریق نجات ازین دومعضله در قاره افریقا باامید واری تمام پیش رفت .

تمایل روزافزون بسیاست غیر انسلاك :

کشور های بیطرف باتوسعه مساعی شان درراه رفع خوف جنگ ازجهان ، قرار گرفتن دربرابر هم ، رفع رقابت ها و دعوت‌قدرتهای بزرگ بهمکاری ومساعدت باکشور های‌نیازمند روز بروز علاقمندان بیشتر در حصه سیاست شان پیداکردند و از آنکاه‌که ۱۲ سال پیش از امروز درست درماه جون ۱۹٦۱ دیپلوماتهای کشورهای بیطرف درقاهره باهم‌جمع شدند وبا توضیح مطالبی‌که اساسات بیطرفی را تشکیل میدهد ، اساس تشکیل اولین کنفرانس‌سران کشور های غیر منسلك راکه از ۱-٦ ستمبر ۱۹٦۱ دربلگراد تشکیل شد ، گذاشتند .

امروز وضع زیاد تغییرکرده واین تغییر اوضاع به‌نفع جهان بیطرف و پشتیبانی از سیاست آنها بوده است . در کنفرانس اولی ۲۵کشور سهم گرفت و در کنفرانس عالی سومی در لوساکا که در روز های ٦و۷ ماه سپتمبر ۱۹۷۰ دایر شد تعداد این کشورها به ٦۳ رسید و مطالب داخل آجندا و شورا علاقمندی آن هم‌توأم باانکشاف فلسفه بیطرفی وعدم انسلاك بیشتر گردید .

در جریان سال ۱۳۵۱ بزرگترین تشبث کشور های بیطرف تشکیل کنفرانس درجارج تون مرکز گیانا بود این کنفرانس به اشتراك وزرای خارجه ونمایندگان ٦٤کشور غیرمنسلك برای چهار روز دوام کرد ، برنهام صد راعظم گیانا دربیانیه افتتاحیه خویش اخطار داد که تقلیل تشنج موجوده‌بین قدرتهای بزرگ منفی خاتمه متقابله مسلحانه رابین این قدرتها ندارد .

وی افزود این اشتباه خواهد بود اگرفرض کنیم‌که روش موجود درزمینه تقلیل تشنج در اروپا بطور حتمی بشروع یك مبارزه عمومی برای صلح خواهد بود .

نمایندگان حکومت جلای وطن سهانوك مقیم پیکنگ و ویتکانگهای ویتنام جنوبی در کنفرانس شامل شدند . اما باپذیرفته شدن این دو هیأت در تالار کنفرانس هیأتهای سه‌کشور جنوب شرق آسیا ، اندونیز یا ، مالیزیا و لاؤوس از جلسات کنفرانس برآمدند .

ویتنام جنوبی نسبت شمول هیأت ویتکانگها به‌کنفرانس جارج‌تون باین اجتماع احتجاج‌کرد واین فیصله را مداخله در امور داخلی آن کشور شمرد .

بالاخره در نتیجه جلسات پنج روزهٔ حوزه این کنفرانس عالی کشور های بیطرف درماه سنبله ۱۳۵۲ در الجزایر دایر گردد .

در فیصله نامه این کنفرانس اخراج فوری قوای اسرائیلی از سر زمین های اشغالی‌عربی تقاضاشد وکشور های غیر منسلك حمایت شانرا از حقوق مردم فلسطین ابراز داشتند.

همچنان کشورهای غیرمنسلك گفتندکه‌مردم افریقا راه دیگری جز شدت مبارزات شان علیه استعمار و تبعیض نژادی ندارند .

درعین حال وزرای خار جه کشور های بیطرف حمایت کامل خودرا از مبارزات‌مردم گینی ، أنگولا ، موزنبیق ، نامیبیا علیه‌استعمار وتبعیض نژادی ابراز داشتند .

باین اساس کشور های بیطرف انعقاد کنفرانس عالی کشور های غیر منسلك در الجزایر در جریان این سال آمادگی گرفتند وسهم شان بحیث یك قدرت اخلاقی درحل مسایل پیچیدهٔ جهان روز بروز بیشتر گردید در جریان این سال د ر حالیکه قدرت های بزرگ در رفع اختلافات شان بتوافق هایی هم‌رسیدند ، اما پیشآمد و سهمگیری جهان غیر منسلك عامل مؤثر در نزدیکی آنها بشمار رفته می تواند وبعد از بسیار وقت‌کم نظر جامعه کشور های غیر منسلك عامل عمدهٔ حل مسایل و نزدیك ساختن مفکوره قد رتهای بزرگ برای رفع اختلافات ذات‌البینی ومسایل جهانی خواهد بود .

دو مشکل حل ناشده :

در میان این همه جریانات امیدوار کننده ومسالمت آمیز در راه صلح وسلم گیتی در جریان سال ۱۳۵۱ دو مشکل بجایش باقی ماند وبرای یکی آنهم راه حلی پیدا نشد ، این‌دو موضوع بحران نیمقاره و تشنجات شرق‌میانه می‌باشد که هردو متاسفانه ریشه های شانرا از جریانات ۲۵ سال پیش میبابند ، اما در جریان این سال اگر بحران نیمقاره نتوانست پایان یابد ، آغاز حل آن نمایان گشت‌لیکن مشکل شرق میانه نه پایان یافت ونه قدم اولی در راه حل آن برداشته شد .

بحران نیمقاره :

بحران نیمقاره که درست چار ماه پیش‌از آغاز سال ۱۳۵۱ بین قوای پاکستانی‌وهندی ومردم بنگله‌دیش مشکل وخیم رابخود گرفته بود .

درجریان این سال مسیری را تعقیب‌نمود که‌اگر این مشکل بکلی نتوانست پایان یابد، مساعی برای آغاز پایان این بحران شروع‌شد. اما البته هرکدام کوشید تا جریان بشکلی انکشاف کند که منافع آن جانب درجریانات عمومی نیمقاره تامین باشد ، بنگله دیش‌بحیث یك کشور نو تشکیل چون دا رای مشکلات عدیده بود سعی کرد مسایل داخلی وعلایق تاریخی آن طوری‌تنظیم شودکه بصورت یك کشور مستقل در نیمقاره عرض وجودکند . لذا سعی نمود به تعقیب جنگ اخیر نیمقاره که‌تقریباً همه فشارآن در آنجا متمرکز بود، موضوعات داخلی آن کشور درست تنظیم‌گردد وهمکاری همه برای جبران خسارات وارده و خرابی های جنگ جلب شود ، درین راه بنگله دیش بسر عت مساعی خودرا دنبال‌کرد وتوانست طوری پیش رودکه مشکلات موجوده در برابر برآورده شدن امیال آن کشور قرار نگیرد .

اما تاآنجاکه بعلایق نهایی آن ارتباطمیگیرد بایدگفت‌که روز بروز تعداد بیشتر کشورها رژیم این کشور نو تاسیس را برسمیت شناختند ، بتاریخ ١٤ حمل ایالات متحده‌امریکا نیز بحیث قدرت بزرگ بنگله دیش رابرسمیت شناخت وباینصورت یك کشور بزرگ غربی تماس مستقیم آن برقرار گشت .بسلسله شناسایی ها از بنگله دیش دوام کرد اما پاکستان بنگله دیش را برسمیت نشناخت واین وضع تااخیر سال دوام کرد .

حکومت پاکستان ادعا می کرد که هرگاه هند وبنگله دیش نودو سه هزار اسیر جنگی پاکستان را رها سازد آنگاه داکه را برسمیت خواهد شناخت ولی بنگله دیش وهند هردو گفتند تاپاکستان کشور نو تاسیس بنگله‌دیش را برسمیت نشناسد اسیران جنگی آنرا رها نخواهند ساخت .

ووقتی رژیم داکه گفت‌که ۱۹۵ـ اسیر جنگی پاکستانی را باتهام جرایم شان محاکمه می‌کند این موضوع شکل پیچیده تری راگرفت

وموقف ونظر سه جانب را در حل مسایل ذات‌البینی دور تر ساخت . زیرا داکه می گفت این ـ۱۹۵ـ نفر را نسبت جرایم سنگین شان در جریان جنگ آزادی بنگله دیش ، قتل و قتال آنها و هم خانه سوزی و سائر پیش‌آمد های جرمی شان در یك محکمه اختصاصی محاکمه می‌کند و این مجرمین را ازهند تسلیم می‌شود ، اما پاکستان ادعا کرد که چون آنها در موقعی باین حرکات دست زده‌اند که در بنگله دیش نظام یك پاکستان واحد برقرار بود ومقررات واحد جاری بود لذا اگر این اسیران بحرکتی دست زده‌اند که جرم‌تلقی شود آنگاه آنان د ر داخل پاکستان بحیث اتباع پاکستان محاکمه خواهند شد .

موقف هند درین جریان چنین بودکه به حقوق مردم بنگله دیش احترام شود ومردم وحکومت این کشور نو تاسیس در راه تنظیم امور کشور شان وهم در ارتباط باجهان‌خارج توفیق یابند در عین حال با داشتن اختلافات از آینده از ناحیه وجود سوال کشمیر وحمایت از حقوق مردم بنگله دیش علایق هندباپاکستان در مسیر خاصی پیش رفت .که‌هرگونه‌انکشاف در علایق دوکشور باید بادر نظر داشت‌تمام انکشاف و جریانات نیمقاره پدید میآمد .

اما مسایل پاکستان در موضو عاتی‌که هند وبنگله دیش باآن مواجه بودند فرق داشت پاکستان اول باید حساب خودرا بابنگله دیش تصفیه میکرد و مسایل داخلی خودرا بادرنظر داشت این حقیقت‌که بنگال شرقی بحیث یك کشور مستقل بنگله دیش جداً ازاداره‌پاکستان تشکیل گردیده تنظیم بخشد .
موضوع اسیران جنگی راباهند تصفیه وهم در حصه عقب روی قوای دوکشور از قلمرو های اشغال شده یکدیگر درنتیجه جنگ دسمبر نیمقاره با دهلی جدید بتوافق برسد .

مردم پاکستان را از مقررات حکومت‌نظامی نجات دهد و هم به مطالبات ملی مردم پښتو نستان جواب مثبت دهد ، طوریکه دربالا ذکرشد حکومت پاکستان باحکومت بنگله‌دیش در حصه عادی ساختن علایق بین دو کشور بموفقیت های نایل نشد و مناسبات بین اسلام آباد وداکه برقرار نگردید .

اما در ارتباط باهندعلایق پاکستان انکشاف کرد باینصورت که ذوالفقار علی بوتو رئیس جمهور پاکستان واندرا گاندی صدراعظم هند روز ۷ سرطان در سمله واقع دامنه سلسله جبال همالیا بمذاکرات چار روزه در باره‌حل مشکلات نیمقاره و توافق روی مسایلی‌که‌بعد ازجنگ دسمبر ۱۹۷۱ بمیان امده بود آغاز کردند ، روز ۱۳ سرطان اعلامیهٔ مشترکی در پایان مذاکرات شان نشر ودران گفته شدکه دوکشور استعمال قوه را در حل مسایل تقبیح کردند ، همچنان موافقه شدکه بعداز تصویب نهایی این موافقتنامه عساکر هندو پاکستان باستثنای کشمیر از قلمرو های‌که در جنگ متصرف شده اند خارج شوند ،در عین حال مذاکرات سمله آغاز دیالوگ رابین دوطرف از طریق هیأتهای دو کشور اساس گذاشت وگفته شدکه این هیأت ها در مورد اعاده علایق دیپلو ماتیك ، تجارت ومواصلات باهم بمذاکره آغاز خواهند نمود .

اما در مورد منازعه کشمیر اختلافات ۲۵ سالهٔ دوکشور دوام کرد . بتاریخ ۲۵ سرطان اسا مبله ملی پاکستان موافقتنامه سمله را تصویب کرد واسناد آن از طریق سفارت‌سویس‌بحیث‌حافظ منافع‌پاکستان‌به‌حکومت هند تسلیم داده شد . بتاریخ ۸ـاسد نشرشد که هند وپاکستان قوای شانرا بعقب سرحدات شان عقب می‌کشد بتاریخ ٤ سنبله حکومت پاکستان اعلام نمود که تمام هندیهای که‌در اثر جنگ ۱۹۷۱ درآن کشور گیر مانده اند میتوانند بوطن شان مراجعت کند ،درست درهمین موقع نماینده جمهوریت مردم چین شمول بنگله دیش را درملل متحد در موقع رای گیری در شورای امنیت ویتو کرد.نماینده چین درین موقع گفت ازین جهت که‌بنگله‌دیش از بازگشت اسیران پاکستانی خود داری‌کرده واز خروج عساکر خارجی ازقلمرو خود ابا ورزیده لذا شمول بنگله دیش را در موسسه ملل‌متحد ویتو میکند . بتاریخ ۲۵ سنبله مقررات مربوط به خروج قوای هندی و پاکستانی از قلمرو های اشغالی تکمیل‌گردید، اما اخراج قواکه قرار بود بتاریخ ۱۳سنبله تکمیل شود ، تکمیل شده نتوانست تا آنکه بتاریخ ۳۰ قوس عساکر هند و پاکستان از

قلمرو یکدیگر در ناحیه جمو و کشمیر خارج گردیدند ، ویك مشکل از راه‌عادی شدن‌علایق بین دوکشور دور گردید .

سوا ل دیگری که در مسایل داخلی ذوالفقار علی بوتو باآن مواجه بود مقررات نظامی و تدوین قانون اساسی برای پاکستان بود وهم باید در حصه بر آورده شدن‌خواسته های ملی مردم پښتو نستان تو جه خاصی مبذول میداشت . بتاریخ ۲۶ حمل اسامبله ملی پاکستان بحکومت بوتو رأی داد ، مقررات حکومت نظامی سر ا ز نیمه شب اول ثور مرفوع گردید و قانون اساسی موقتی نافذ گردید وبوتو بحیث رئیس جمهور غیرنظامی حلف وفاداری یاد کرد .

آغاز سال ۱۳۵۱ برای مردم پښتو نستان امید وار کننده بود ، باینصورت که میرغوث بخش بزنجو وارباب سکندر خان از رهبران حزب عوامی ملی بحیث والیان بلو چستان و پښتو نستان محکوم مرکزی شروع بکارکردند واین حرکت در سراسر پښتو نستان وکشور برادر آن افغانستان بگرمی استقبال گردید، زیرا بااین حرکت اداره‌بلوچستان وپښتونستان محکوم مرکزی بدست رهبران خود پښتونستان افتاد و آنها خواسته های مردم را بهتر وزودتر در راه تحقق اهداف و آرزو های ملی شان رهنمایی می توانست .

اماحکومت پاکستان نگذاشت‌این‌جریان رابشکل مثبت پیش رود ، همان بود که‌بعد از بهانه گیریهای متعدد این دووالی ازکار شان‌برکنار شدند و برعکس انـدازه فشار پاکستان بـر پښتونستان افزون گشت . اما مردم پښتونستان بامقاومت باتجدید این فشار دوام دادندتابهر شکلی است جریانات موجود مانع نیل‌باهداف ملی‌آنها نشود .

آنچه در جریانات نیمقاره بحیث یك پیشآمد تازه تلقی شده می تواند اعـزام نمایندگـان خاص ازطرف شیخ مجیب الرحمن صدراعظم بنگله دیش وذوالفقار علی بوتو رئیس‌جمهور پاکستان بکشور های مختلف جهان بود تـا باینصورت همدردی کشور های مورد نظر را از موقف شان جلب کنند .

بحران شرق میانه :

بحران شرق میانه در جریان سال ۱۳۵۱ از سه ناحیه قابل توجه خاص است ،علایق بین کشور های عربی پیش آمد های جهان عرب و اسرائیل و مناسبات عربها باکشورهای دیـگر .

در علایق بین ملل عربی موضوع پلان اردن برای تشکیل یك دولت فد رالی‌فلسطین در دوطرف دریای اردن و مساعی لیبیا و سوریه برای تشکیل یك فدراسیون عربی از مسایل قابل توجه در جریان سال بشمارمیرود اردن در اوایل حمل پلان تشکیل یك دولت فدرالی فلسطین را در دوطرف در یای اردن نشر نمود وپار لمان آن کشور آنرا تصویب کرد اما بااین پلان کشور های عربی مخالفت کردند تاآنکه بتاریخ ۱۸ حمل جمهوریت‌عربی مصر علایق خودرا با عمان قطع نمود .

برای تشکیل یك جبهه عربی در برابـر اسرائیل هـواری بومدین ، معـمر القذافی و أنور السادات رهبران الجزایر ، لیبیا و مصر روز ۱۵ میزان در الجزایر مذاکره کرده و در نتیجه موافقه نمودند که‌جنگ برای آزاد ساختن اراضی اشغالی عربی یك امرضروری میباشد ، بتاریخ ۲ـاسد معمر القذافی‌افشاء کرد که‌پلان مربوط به اتحاد لیبیا و مصر را برای رهبران مصر سپرده است و بدنبال نشر این پـلان سادات و قـذافی روز ۱۰ اسد مذاکرات شانرا درمورد پـلان وحـدت دوکشور شروع کردند. درین مذاکرات رهبران دوکشور موافقه کردند ، لیبیا و مصر بحیث یك کشور واحد بمیان آمده ، دارای‌پارلمان واحد ، پایتخت واحد و رئیس جمهور واحد باشد . همچنان در پایان‌این مذاکرات دوروزه موافقه شد تاقاهره بحیث پایتخت کشور واحد مصر و لیبیا باشد وسر از دهم سنبله سال آینده بحیث یك کشور واحد و بزرگ افریقا مصر و لیبیا متحد شوند ، در عیـن حـال دوجانب موافقه کردند تاکمیته های متعددی تشکیل شده برای توحید مسایل تعلیمی ، اقتصادی ، اجتماعی و سایر مسایل مربوطه آغاز بکار نمایند .

به تعقیب توافق روی پلان اتحاد مصر و لیبیا فرانسه گفت‌که به تهیه سلاح برای‌لیبیا ادامه میدهد و مصر هم از فرانسه بتاریخ ۲۵ـ اسد مطالبه کرد تا موانعی راکـه در راه تهیه سلاح بـه‌مصر وضع نموده رفـع نماید

مناسبات بین یمن شمالی و جنوبی هم درین سال برهم خورد و بتاریخ ۱۱ میزان اعلام شدکه از شش روز است بین قوای دوجانب تصادم دوام دارد ، جامعه عرب برای رفع این معضله مصالحه کرده و هیات های مصالحتی آن در قاهره به مذاکره آغاز نمود. تاآنکه بتاریخ هفت عقرب سخن‌العینی‌صدراعظم یمن شمالی و علی ناصر محمد صد راعظم یمن جنوبی موافقتنامه را برای رفع اختلافات واتحاد دوقسمت یمن امضاء کردند و گفتندکه در جریان یك سال باید کار وحدت پایان‌یافته وکمیته های موظف در زمینه کار کنند .

جریانات عمومی بین اسرائیل وکشور های عربی مسیر قبلی را دوام داد یعنی حفظ حالت جنگ بدون بر خورد قبلی در طول‌سال چون درخط متارکه مصر واسرائیل و سوریه فعالیت های ز یا دی دیده نشد لذا بین اسرائیل ازیك طرف و سوریه و مصر از جانب دیگر تصادم چشمگیری بوقوع پیوست اما در طول سر حدات اسرائیل و لبنان‌وضع ازین قرار نبود زیرا در قسمت های جنوبی لبنان فدائیان فلسطین متمرکز بودند ، بـه دنبال تحریکات قبلی قوای اسرائیل روز اول سرطان ازفضا و زمین در چار قریه جنوب لبنان حمله کرده تعداد کثیری راکشتند .

شورای امنیت دوم سرطان برای حمله‌بحث کرده رهایی شش صاحب منصب سوریه و لبنان را مطالبه وحملات اسرائیل را تقبیح نمود . متعاقب آن شب ۲۶ سنبله بار دیگر قوای اسرایل از فضا وزمین بر شصت قریه لبنان حمله کردند ، مقامات اسرائیلی گفتند که‌برای از بین بردن مراکز فدائیان و پایان دهشت افگنی علیه تل ابیب باین اقدام‌دست زدند ، گفته شدکه درین حمله قوای اسرائیلی چارصد نفر از مبارزین فلسطین بقتل رسیدند .

همچنان درین حمله هفتاد عسکر اسرائیلی بقتل رسید ، اسرائیل چندین پل‌را در جنوب لبنان ازبین برده و ــ۱۳۰ــ خانه را بنام‌اینکه فدائیان درآن سکونت دارند ویران کردند.
همچنان روز هشت عقرب طیارات اسرائیل بقلمرو سوریه حمله کرده یك تعداد زیاد زنان واطفال را هلاك ساخت .

در علایق ملل عربی باکشور های خارج علاقه قاهره و مسکو خصوصاً در جریان‌این سال شاهد پیش آمد تازهٔ بود. در نتیجه‌سفر انور السادات رئیس جمهور مصر به مسکو روز ۱۰ سرطان اتحاد شوروی درمورد همکاری نظامی دو کشور بموافقه رسیدند و علایق‌بین دوکشور بخوشی انکشاف میکرد که‌بیکبارگی روز ۲۸ سرطان اعلام شد که مصر از شوروی تقاضای اخراج‌بیست‌هزار مشاوران ومتخصصان نظامی آنراکرده است ، در عین حال اعلام‌شد که عزیز صدقی صدراعظم مصر هفته پیش در جریان یـك باز دید سی ساعته از مسکو التیماتومی به شوروی داده وطی آن اخراج مشاوران آن کشور را مطالبه نموده است .
این التیماتوم باین شکل بـه شوروی داده شده بودکه یا برای مصر سلاح تهاجمی برای مشکل شرق میانه تهیه‌کند ویا مشاورانش‌را ازمصر بکشد ، شوروی مـوضوع دومی را قبول کرده بود .
همان بودکه ازین تصمیم حکومت مصر، سادات در همان‌روز به‌جلسه حزب سوسیالست عربی هم اطلاع داد وبرای ٤٨ ساعت یـك پل هوایی بین قاهره ومسکو برای انتقال مشاوران نظامی شوروی تاسیس شد . این تصمیم مصر علایق قاهره و مسکو را روبه سردی برد ، اگرچه حکومت مصر روز اول اسد گفت که این حرکت یك قدم بسوی‌صلح در شرق میانه می باشد و شورویها ازداعیه عربها پشتیبانی می نماید . تاآنکه بتاریخ ٢٤ میزان داکتر عزیز صدقی صد راعظم‌مصر برای مذاکره با رهبران کریملین به‌مسکورفت در اعلامیه مشترك در پایان مذاکرات وی بـا رهبران کریملین گفته شد که عربها حق‌دارند از وسایل مختلف برای آزادی قـلمرو شان استفاده کنند وشوروی حمایت خودرا ازحق عربها مجدداً ابراز داشت .

باین صورت باز باب مفاهمه بسویه عالی برای توسعه علایق بین شوروی ومصربازشد اگرچه جنرال حافظ الاسد رئیس جمهورسوریه روز ۱۲ــاسد گـفت‌که دمشق نیـز در حصه

مشاوران نظامی شوروی در آن کشور از قاهره پیروی میکند اما مسکو توانست علایقش را بابغداد و دمشق انکشاف دهد و موا فقاتی برای توسعه همکاری شوروی باین دوکشور حاصل شود ، شوروی موافقه کردکه برای عراق وسوریه سلاح تهیه کند .

فدائیان فلسطین فعالیت شانرا برای فشار بر اسرائیل وزنده نگهداشتن حقوق عربها و داعیه فلسطین در انظار جهانیان بشدتادامه دادند علاوه برآنکه فدائیان بر اسرائیل مستقیماً فشار وارد میکردند بفعالیت های غیر مستقیم شان نیز ادامه دادند . چنانچه سه گریلای جاپانی که گفته شد فدائیان فلسطین آنهارا استخدام نموده بودند شب۲٦ جوزا در میدان هوایی لیدای تل ابیب با استفاده از ما شیندار و بم های دستی۲٦نفر بقتلرسیدند ، یکی از گوریلایان کشته شده دومی انتحار کرد و سومی فرار کردکه بعد گرفتار شد .

روز پنج اسد فدائیان فلسطین طی حمله برمرکز ورزشکاران اسرائیلی درقصبهٔاولمپیای مونشن دونفر اسرائیلی را بقتل رسانیده و ۱۲ نفر دیگر را گروگان گرفتند اما یك روز بعد در موقعیکه فدائیان و آنهایکه گروگان گرفته شده بودند برایپرواز بسوی نامعلومی برده میشدند باآغاز آتشباری از طرفپولیس که گفته شد عساکر اسرائیلی هم درصحنه حضور داشت بجز سه نفر همه بقتل رسیدند تاآنکه روز ٦ عقرب يك طیاره خط هوایی لوفت هانزای آلمان غربی را فدائیان ربوده به طرابلس فرود آوردند و سه فدائی راکه نسبت حادثه مونشن گرفتار شده بودندباخود آورده رها ساختند ، به تعقیب این حادثات روز ۱۱ حوت پنج فدایی فلسطین در حالیکه ضیافتی در سفارت عربستان سعودی درخرطوم ترتیب شده بود به آنسفارت داخل شده سفیر امریکا رابایك همکارش با شارژ دافیر بلژیك گروگان گرفتند و سفیر اردن باسفیر عربستان سعودی و خانمش نیز گروگان گرفته شد اما وقتی بمطابقات شان در حصه آزادی فدائیان اسیر در اسرائیل واردن اقدامی نشد در نیمه همانشب سفیر امریکا وهمکارش را باشارژ دافیر بلژیك بقتل رسانیدند و دوروز بعد اشخاص دیگری راکه گروگانگرفته بودند رها ساخته خود به پولیس سودان تسلیم شدند واین پیشآمد ها تااندازهٔعلایق بین خرطوم ومراکز بعضی کشور های دیگر عربی را متاثر ساخت خصوصاً کشور هایی که از داعیه فلسطین دفاع میکنند ازپیشآمد خرطوم خودرا موافق نشان ندادند .

این پیشآمد فدائیان فلسطین گرچه آزردگی های در حلقه های غربی بمیان آورد اماخوف عظیمی در دلها در اسرائیل و کشور های طرفدار غربی آن ایجاد کردند .

اسرائیل هم هربار این پیشآمد هارا بشدت جواب گفت و سقوط دادن طیاره مسافر بردار لیبیایی روز ۲ حوت توسط طیارات میراژ اسرائیلی در جناح کانال سویز بحیث بزرگترین مثال ازقتل افراد ملکی وپیشآمد های خشن اسرائیل در برابر عربها و جهانیان قرار گرفت .

طیارات اسرائیل این طیاره ملکی لیبیارا در حالیکه در اثر نقص مسیر پرواز راخوب سنجیده نتوانسته بود با ۱۰۸نفر سرنشینآن سقوط دادکه از جمله ۱۰٦ نفر آن تلف شدند وباینصورت اسرائیل خواست سال ۱۳۵۱ باخاطره تلخی از تجاوزات اسرائیل برمنافع وسرزمین های عربی پایان یابد .

دداخلي اخبارو کرونو لوژی

دحمل لومړی :

دمزار شریف دگل سرخ لرغونی میله د شاه ولایتمآب حضرت علی‌کرم‌الله وجهه‌دپاکی روضی دعلم په پورته کولو اودمعظم همایونی اعلیحضرت دفرمان په لوستلو سره چه‌دنوی کال درا رسیدو په مناسبت صادر شوی ؤ دعنعنوی شاندارو مراسمو په ضمن کښی‌شروع شوه .

دحمل ۲ :

دافغانی سری میاشتی ټولنی دخپلو پخوانیو مرستو په‌لړکی دهرات دبارانونو بی وزلواو مستمندو مصیبت ځپلوته نوری مرستی لیږلی دی .

دحمل ۳ :

دافغانی سری میاشتی دټولنی سمدستی مرستی چه وریجی ، غوړی ، بوره ، چای، شمیدی ، شمعی ، گوگړ ، کمپلی ، ټوکران، بالا پوښونه او د ناروغانو دپاره درمل پکی شامل ؤ دهرات دوالی دکتور محمد احسان رفیق اود انجیل‌اوکذری دولسوالانو ترنظر لاندی په‌هغو دری زره تنو باندی چه په اتو حوزوکی دټولنی په عاجلو کمپونو کی پراته‌دی درضاکارو میرمنو لخوا په بی وزلو ، مستحقو او سلاو ځپلو باندی وویشلی شوی .

دحمل ٤ :

خلور عام‌المنفعه پروژی چه دکونړ په ولایت کښی دجدی په میاشت کښی دغنمو په‌مقابل کی دکار ترپروگرام لاندی شروع شویوی بشپړی شویدی .

دحمل ٥ :

دداخله وزارت معین ښاغلی محمد هاشم صافی، دهرات والی دکتور محمد احسان رفیق او دمرستون رئیس او دافغانی سری‌میاشتی دټولنی داجتماعی خد متونو آمردکتور عبدالاحد بارکزوی دهغو سیمو دکتنو دپاره چه دگلران په ولسوالی کښی دسری هوا اود وبنو دنشتوالی په اثر دهغو څاروی له مینځه تللی دغی ولسوالی ته ورسیدل اوپه ولسی جرگه‌گی یی دگلران دولسوالی دوکیل ښاغلی محمد هاشم نورزائی په ملگرتیا یی ددغه‌ځای دڅارویو حالت ولید .

دحمل ٦ :

دکار په مقابل کښی دغنمو پروگرام د لومړی ځل دپاره دهرات په ولایت کښی‌د صدارت دزراعتی انکشاف درپاست له‌خوا تر تطبیق لاندی ونیول شو .

دحمل ۷ :

دمدافع وکیلانو دچارو دتنظیم نوی قانون دهمایونی معظم اعلیحضرت دحضور په‌توشیح رسیدلی او دحمل له لومړی نیټی څخه نافذ شو .

دحمل ۸ :

دننگرهار دناوی دپراختیا مربوط دهډی‌دفارم په‌دوه زره او پنځه سوه جریبه ځمکه کښی سږکال دزیتون او نارنج نیالگی‌کښینول شول.

دحمل ۹ :

په تیرکال کښی دخواجه گوگردك دگاز له څاگانو څخه دوه زره او پنځه سوه ملیونه‌متره مکعب گاز شوروی اتحاد ته صادر شویدی .

دحمل ۱۰ :

دحضرت امام په ولسوالی کښی دحضرت امام یحیی علم د همایونی معظم اعلیحضرت دمبارك فرمان په لوستلو چه دنوی کال په مناسبت صادر شوی‌وو دشاندارو مراسمو په ترڅ‌کښی دکندز ولایت والی پوهاند دکتور محمدصدیق په واسطه پورته کړای شو .

دحمل ۱۱ :

دهند دخارجه چارو وزیرښاغلی سورن‌سنگه دخارجه چارو دوزیر ښاغلی محمد موسی‌شفیق په‌بلنه دیوه رسمی مسافرت دپاره کابل تـه راورسید .

دحمل ۱۲ :

همایونی معظم اعلیحضرت دهند دخارجه‌چارو وزیر ښاغلی سورن سنگه دگلخانی په ماڼی کښی شاهانه حضورته ومانه .

دحمل ۱۳ :
دافغانی سری میاشتی دټولنی دعالی رئیس والاحضرت شهزاده احمدشاه دهدایت پهاساس یوشمیر هغه ټپیان چهدکاپیسا ولایت په جمال آغه کښی دبازار په ورځ دباروتو پهچاودنــه کښی یی سخته صدمه لیــدلی وه دکابــل روغتونوته لیږدول‌شوی اودافغانی سری‌میاشتی دټولنی پهلګښت ترتداوی لاندی نیول شویدی.

دحمل ۱٤ :
دافغانی سری میاشتی دټولنی دعالی رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه دهدایت سرهسم صحی یونټ پهطبی وسایلو دلومړنیو مرستو پهلوازمو او دواګانو اود ټولنی پهامبولانسونو مجهز دکوهستان په جمال آغه‌کښی دباروتو د چاودنی په پیښه‌کښی دمصیبت ځپلیو دتداوی او علاج دپاره کاپیسا ولایت ته روان شو.

دحمل ۱۵ :
صد راعظم دکتور عبدالظاهر دهغو ټپیانــو پوښتنه وکړه چه دکاپیسا په جمال آغه کښی یی دباروتو دچاودنی په اثر صدمه لیدلی او په نادر شاه او وزیر اکبر خان روغتونونوکښی ترتداوی لاندی دی .

دحمل ۱۵ :
دکاپیسا والی‌ښاغلی سیدقاسم پــه‌داسی حال‌کښی چه‌په‌کاپیسا کښی دسری میاشتی دنما یندګی عاجل هیأت‌اود افغانی سری‌میاشتی دټولنی صحی یونټ ورسره ملــګری ؤ دهغو کسانو کورونو ته‌چه دجمال‌آغی دبازار دباروتو دچاودنی په پیښه کښی مړه شو ی ورغــی دهمایونی معظم اعلیحضرت د تسلیت پیغام او دافغانی سری میاشتی دټولنی دعالــی رئیس والا حضرت شهزاده احمد شاه همدردی یــی هغوی‌ته ورسول .

دحمل ۱٦ :
دافغا نستان اود ولسی چین دجمهوریت ترمنځ د ۱۹۷۲ کال دپاره دمــالونو دتبادلی پروتوکول په‌کابل کښی لاسلیك شو .

دحمل ۱۷ :
دحسابی څیړنو ددوو پروژو اود ودانیودمیخ دتولید دیوی پروژی تاسیسول د نهو ملیونو څلور سوو اودیرش زرو افغانیو په مجموعی پانګی سره دپانګی اچولو دکمیټی په وروستیو غونډو کښی تصویب او منظور شول .

دحمل ۱۸ :
دنړی دروغتیا ورځ د «ستاسی زړه ستاسی صحت‌دی» ترشعار لاندی دروغتیا دوزارت په مرکزکښی دیوی غونډی په ترځ کښی‌ونمانځله شوه .

دحمل ۱۹ :
دهمایونی اعلیحضرت مهربانیو اوصدراعظم دکتور عبدالظاهر او حکومت دهمدردیو مراتب مشاور وزیر دکتور عبدالوکیل په یوه ټولنه کښی چه‌دهرات دولایت پــه سالــون کښی ترتیب شوی‌وه دهرات دښار دوروستیوبارانونو مصیبت ځپلو ته ورسول .

دحمل ۲۰ :
دهرات دمصیبت ځپلو سره دافغانی سره میاشتی دټولنی دعالی رئیس دخاص همدردی او دټولنی دمؤثرو او سمدستی مرستو په‌نسبت دهغه‌ولایت دخلکو دخوښی دزړه له کــومــی مراتب دهرات دوالی دکتور محمد احسان رفیق په وسیله دوالا حضرت حضورته پــه عرض ورسول شول .

دحمل ۲۱ :
دکندز دښار داوبو رسولو شبکه چه دیرش زرو تنوته دڅښلو اوبه برابروی دکندز دوالی له‌خوا پرانستله شوه .

دحمل ۲۲ :
دافغانی سری میاشتی دټولنی عالی رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه دایران په‌جنوب کی دزلزلی دپیښی په نسبت د خواشینی خپل مراتب څرګند کړل .

دحمل ۲۳ :
دخارجه چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت وویل چه‌دایران په جنوب‌کی دهغــی سختی زلزلی دپیښی په نسبت چه‌په هغی سیمه‌کی یی زیات مالی اوځانی زیــانونه رسولــی دی دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرت له حضور څخه دایران دپاچااعلیحضرت په‌عنوان‌دهمدردی تیلګرام مخابره شوی‌دی .

دحمل ۲۴ :

دروغتیا وزیر پوهاند دکتور محمدابراهیم مجید سراج دهرات دوالی په ملگرتیا سره دکشک او گلران دولسوالیو صحی حالتونه‌له نژدی شخه ولیدل او موظفینو سره‌یی دهغه ځای دناروغانو دتداوی په باب خبری وکړی.

دحمل ۲۵ :

دخارجه چارو وزیر ښاغلی محمد موسی شفیق دولسی چین د جمهوریت دخارجه‌چارو دوزیر ښاغلی جی‌پنگ فی په بلنه دالوتکی په‌واسطه هغه هیواد ته روان شو .

دحمل ۲۶ :

دروغتیا وزیر پوهاند دکتور محمدابراهیم مجید سراج دهرات دوالی په ملگرتیا دزنده جان او غور یانو دولسوالیو صحی چاری وکتلی او د ولسوالیو د نارو غانو دتداوی او په مستحقانو باندی دیوی اندازی ویتامین، وچو شیدی ، او صابون دویشلو په باب مربوطو موظفینو ته هدایت ورکړ .

دحمل ۲۷ :

دهیواد دصناعتی پروژو دتولیداتو نندارتون دتجارت دوزیر پوهنوال محمد عارف غوثی له‌خوا د کابل دانټر کانتی ننتل دهوټل په ستر سالون کی پرانستل شو .

دحمل ۲۸ :

یوزرو دوه سوه پنځه خلویښت ټنه پنبه‌له افغانستان شخه چکو سلواکیی ته صادریږی.

ددغی اندازی پنبی دصادریدلـو قرار داد دیو ملیونو پنځه نوی زرو او شپږ سوو‌والرو په‌بیه په‌کابل کـی دسپین زر شرکـت اود چکو سلواکیی د تجارتی مستشاریت ترمنځ لاسلیك شو .

دحمل ۲۹ :

دکابل ـ تهران ترمنځ تیلفونی مخابره چه شوموده دمخه په امتحانی توگه سره جاری‌وه دکریر دستگا وو په واسطه ددواړو هیوادو دمخابراتو دوزیرانو دوینا وو په ترڅ‌کی په رسمی توگه شروع شوه .

دحمل ۳۰ :

دصدارت عظمی دفرمان په اساس پوهاند دکتور محمد یاسین عظیم د پوهنی دوزارت لومړی معین موظف شویدی چه پخپله اوسنی وظیفه بر سیره موقتاً دپوهنتون د ریاست چاری دپوهنتون دموقت رئیس پـه حیـث اجراء کړی .

دحمل ۳۱ :

دچاریکارو دښاروړکتون دچاریکارو دمیرمنو دټولنی دنمایندگی په آمریت ختم شو دمرتبه پروگرام سره سم په‌چاریکارو کی دمیرمنو د ټولنی دنمایندگی دفعالیت لمنه پراختیا مومی اولیك دزده کولو دستنو دگنډلو دکـورسونو جوړیدلو او نورو اجتماعی خدمتونو ته‌پراختیا ورکوله کیږی .

دثور لومړی :

دښار جوړولو دپرو گـرام په اساس پـه شبرغان کښی تر اوسه پوری دری سوه او شپږ اتیا یوپوړیز او دوه پوړیز شخصی کورونه اووه سوه او اته ویشت دکانونه اته اپار تما نونه او څلور دیرش سرایونه جوړ شویدی .

دثور ۲ :

دروغتیا وزیر پوهاند دکتور محمد ابراهیم مجید سراج دگذری او پښتون زرغون‌دولسوالیو صحی چاری وکتلی اودغو ولسوالیو مستحقینو ته‌ئی دصحی مرستی دویشلو په باب دصحی کاروان سره خبری وکړی .

دثور ۳ :

دروح المدارس په‌نامه ددینی علومو یـوه مدرسه دقرآن عظیم الشان دڅو مبارکو آیتونو له تلاوت نه وروسته دپکتیا دولایت په مرکز گردیز کښی پرانستله شوه .

دثور ٥ :

داسلام دستر پیغمبر او دبشریت دنړی دستر لار ښوونکی حضرت محمد مصطفی(ص) نیکمرغه میلاد دغونډو په جوړیدلو اودپاك قرآن په تلاوت دنبوی احادیثو په‌لوستلو او دوینا وو او خطابو په ورکولو سره په ټول هیوادکښی ونمانځله شو .

دثور ٥ :

دصدارت دمقام په‌امر ، ولایتونه مـکلف شویدی چه داحتکار اود ارتزاقی موادو دبیی دلوړیدلو کلك مخنیوی وکړی .

دثور ٦ :

درضا کارو میر منو دټولنی دعالی رئیسی والاحضرتی شهزادی بلقیس دهدایت په‌اساس دکندهار دوینو بانـك تاسیس اود بنسټ

تیره‌یی دروغتیادوزیر پوهاندد کتورمحمدابراهیم مجید سراج په‌وسیله دکندهار دعامی روغتیا د آمریت په محوطه کښی کیښودله شوه .

دثور ۷ :

دافـغا نستان او شوروی اتحاد تر منـځ د ۱۳۵۱ــ او ۱۳۵۲ کلونو له‌پاره دکلتوری او فرهنگی تبادلو موافقه لیك داطلاعاتو اوکلتور دوزارت په‌صالون کښی لاس لیك شو .

دثور ۷ :

دصابون جوړولو یوی فابریکی دورځی د څلوینښت ټنه صابون دتولیدولو په ظرفیت‌په کابل‌کی پخپلو تولیداتو شروع وکړه .

دثور ۷ :

لــه افغانستان څــخه شوروی اتحاد ته د څلورو ملیونو څلور لکه او اتیا زره ډالرو په بیه د پنځه زره شپږ سوه ټنو افغانی پومبی دصادریدلو تړون دسپین زر شرکت اوپه‌کابل کی دشوروی دتجارتی مستشاریت تر منـځ لاسلیك شو .

دثور ۹ :

دجنوبی پښتو بستان دبلو چستان مشر ښاغلی نواب محمد اکبر خان بګتی داروپاڅخه دتګ په لاره‌کی دیوی لنډی استوګنی لپـاره کابل ته را ورسید .

دثور ۱۰ :

دقاضی القضات پو هاند دکتور عبدالحکیم ضیایی په بلنه سره دهــند قـاضی القضات ښاغلی اس . ام سکیری او دده ماندینه دیو رسمی مسافرت لپاره کابل ته راورسیدل .

دثور ۱۱ :

د هند قاضی القضات ښاغلی اس .ام سکیری په داسی حال کی چه دستری محکمی اداری رئیس ښاغلی کبیرالله‌سراج اودقضائیه قوی دعامی شوری ددفتر آمر ښاغلی‌هدایت‌الله عزیزی هم حاضرو داعلیحضرت شهید سعید مزارته لاړ اوګلو ګیډی یی پری کیښوده .

دثور ۱۲ :

دهند قاضی القضات ښاغلی اس،ام سکیری دصدارت دمرستیال دکتور عبدالصمد حامدسره دصدارت په ودانی کښی دپیژند ګلوی کتنه وکړه په دغه وخت‌کښی په‌کابل کی دهند لوی سفیر هم حاضر ؤ .

دثور ۱۳ :

دبغلان والی ښاغلی فضل‌الحق خالقیار د افغانی سری میاشتی دټولنی دعــالـی رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه او د حکومت دهمدردی مراتب دسمنګانو د ولایت دخلـم دولسوالی دوروستیو سیلاوُ مصیبت ځپلوته ورسول او هدایت یی ورکړ چــه دمرستی دغنمو یوه اندازه غله هغو کسانوته چــه د سیلاوُ په‌اثر زیانمن شویدی ورکړل شی .

دثور ۱۳ :

درضاکارو میرمنو دجرګه‌ګی دعالی رئیس والا حضرتــی شهزادی بلقیس دهدایت پــه اساس دهیواد یو ویشت ډوله ملی او محلی جامی دانټر کانتیننتال په هوتل کښی دهغی غونډی په ترځ کښی چه درضا کارو میرمنو د جرګه‌ګی له‌خوا جوړه شوی‌وه و ښودل شوی.

دثور ۱٤ :

افغانی او اردنی هیأتونه ددواړو هیوادونو ترمنځ دملکی هوا نوردی دخد متونو په‌باب موافقی‌ته ورسیدل .

دثور ۱٦ :

همایونی معظــم اعلیحضرت دهنــد قاضی القضات ښاغلی سیکری دګلخانی په مانی‌کښی شاهانه حضورته و مانه دهغی شرفیابی پــه وخت‌کښی قاضی القضات پــوهانــد دکــتور عبدالحکیم ضیایی ، دستری محــکمی قاضی اود قضائیه قوی اداری لوی آمر دکتور ولید حقوقی اوپه کابل کښی دهنــد لــوی سفیر ښاغلی ك ــال مهتا هم حاضر وو .

دثور ۱۷ :

دهند قاضی القضات ښاغلی اســام سیکری او میرمن یی افغا نستان ته له رسمی‌مسافرت څخه وروسته دآریانا په الوتکه کښی خپــل هیواد ته روان شول .

دثور ۱۸ :

دسری میاشتی بین‌المللی ورځ دهیواد په مرکز او ولایاتو کښی دغونډو په ترځ کښی ونمانځله شوه .

دثور ۱۹ :

دخارجه چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت خبر ورکړ چه دهمایونی معظم اعلیحضرت له حضور څخه دچکو سلواکیی دسو سیا لیستی هیواد مرکز پراګ ته دهغه هیواد دجمهور رئیس لودویك سووبودا پــه نامه دمبارکــی تلګرام مخابره شویدی .

دثور ۲۰ :

دافغا نستان دزولوژی د پروژو افتخاری رئیس والا حضرت شهزاده محمد نادر دکابل دوحش په‌بڼ کی حیوانی موزیم پرانیست .

دثور ۲۱ :

دننگر هار دناوی د پراختیا په پروژه‌کی سږکال څلور زره او نهه سوه جریبه ځمکه نوی دخړوبولو لاندی راغلی اود ګټی اخستلو لپاره چمتو شویده .

دثور ۲۳ :

دپاکستان دجمهور رئیس ښاغلی بوتو محترمه ماندینه میرمن نصرت بوتو دګلخانی په‌ماڼی کی دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرت او معظمی‌ملکی په‌حضور مشرف شول .

دثور ۲٤ :

دمحکوم پښتونستان دمشر او عوامی نیشنل دګوند درئیس ماندینه میرمن نسیمه ولی له افغانستان څخه دیوی لنډی او دوستانه‌کتنی لپاره کابل ته راورسید .

دثور ۲۵ :

دپاکستان دجمهور رئیس جلالتمآب‌ذوالفقار علی‌بوتو ماندینه میرمن نصرت‌بوتو دیوه‌هیأت په‌مشری ددوستانه غیر رسمی مسافرت په غرض دثور په ۲۳ نیټه کابل ته راغلی وه خپل هیواد ته لاړه .

دثور ۲۷ :

دمحکوم پښتو نستان دمشر اود نشنل‌عوامی ګوند درئیس خان عبدالولیخان ماندینه میرمن نسیمه ولی دوالاحضرتی شاهدخت بلقیس سره دهغوی په‌کورکښی خبری‌وکړی .

دثور ۲۸ :

دپکتیا ولایت داطلاعاتو او کلتور مدیریت ودانی دبنسټ تیږه دعظیم‌الشان قرآن دځو آیتونو له تلاوت څخه وروسته په‌ګردیز کښی داطلاعاتو او کلتور دوزیر ښاغلی محمدابراهیم عباسی له‌خوا کیښودل شوه .

دثور ۲۸ :

دعدلیی و زیر او لوی څارنوال پوهندوی محمد انور ارغندیوال د بامیانو دوالی ښاغلی عبدالحمید مبارز په ملګرتیا سره دهغه ولایت دښځو او نارینه ؤ بندیخانی ولیدلی او د بندیانو په عریضو باندی غور وکړ .

دثور ۲۹ :

دما وراء جهان دهوا نوردی شرکت چه دامریکی دمتحده ایالاتو دهوائی کمپنیو څخه دی‌په دی وروستیو وختونو کښی په‌کابل‌کی پرانستل شوی اوپه کارئی پیل‌کړی دی .

دثور ۳۰ :

عدلیه وزیر اولوی څارنوال پـو هندوی محمدانور ارغندیوال د مربوطو چارو دکتنی په‌مقصد مزار شریف‌ته ورسید .

ښاغلی ار غندیوال وروسته بیا دبلخ‌دوالی په‌ملګرتیا دشاه ولایتمآب مبارکه روضه وکتله اود مبارکی روضی دشمالی او ختیځو دروازو اورواقونو د ترمیم په برخه کښی ئی داوقافو داداری مسلکی مر ستیال مولانا عبدالقدیر شهاب ته لارښودنه وکړه .

دثور ۳۱ :

دشوروی تاجکستان د جمهوریت دصدراعظم مرستیال میرمن مخفر ت کـریموا دصدارت‌د مرستیال دکتور عبدالصمد حامد سره دصدارت په‌ماڼی‌کی دپیژندګلوی کتنه وکړه .

دجوزا لومړی :

دهمایونی معظم اعلیحضرت له حضوره د مغلستان دجمهوریت د ستر خورال درئیس ښاغلی سامبو دمړینی په مناسبت‌دهغه‌هیواد دصدراعظم ښاغلی تسن بال په‌نامه اولانباتور ته‌دتعزیت تیلګرام مخابره شویدی .

دجوزا ۲ :

همایونی معظم اعلیحضر ت دایران پخوانی خارجه وزیر ښاغلی اردشیر زاهدی دګلخانی په‌ماڼی کښی په‌شهریاری حضور ومانه .

دجوزا ۳ :

دکویت په‌کابینه کی ددولت وزیر اود پلان جوړولو دچارو اود پارلمانی شئونو مسؤول ښاغلی عبدالعزیز حسین دپلان دوزیر دکتور عبدالواحد سرابی په بلنه دافغانستان اوکویت ترمنځ دیولړ اقتصادی او تجارتی خبرو دسرته رسولو دپاره کابل ته راورسید .

دجوزا ۳ :

وا لاحضرتی شهزادی بلقیس د تاجکستان دصد راعظم مرستیاله میرمن مخفرت کریموااود شوروی اتحاد دښځو دکمیټی سکرتره میرمن ګالینا فرلووه په‌کاریز میرکی خپل حضورته ومنلی .

دجوزا ٤ :

دکرنی اواوبو لګولو وزیربناغلی عبدالحکیم دبلغاریی دزراعتی پروژو دکتنی لپاره دهغه هیواد دحکومت پهبلنه صوفیی تهلاړ .

دجوزا ٦ :

دګران هیواد د خپلواکـی دتر لاسهکـولو دځلور پنځوسمی کالیزی په مناسبت دکابل فاتح والا حضرت مارشال شاه ولیخان غازی، والاحضرت جنرال سردار عبدالولی ،صدراعظم دکتور عبدالظاهر، دولسی جرګی رئیس پوهنوال دکتورمحمد عمر وردګ، دمشرانو جرګی رئیس سناتور عبدالهادی داوی ،قاضی القضات پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی ،دصدارت مرستیال دکتور عبدالصمد حامد، دکابینی غړی، دستری محکمی قاضیان ، دشورا ددواړو جرګو غړی او ملکی او عسکری عالی رتبه ما مورین د دلکشا ماڼی تهلاړل او خپلی مبارکی ئی دهیواد دخپلواکی دساتونکی همایونی معظم اعلیحضرت حضورته په مخصوص کـتاب کښی درج او لاس لیك کړی .

دجوزا ٧ :

د خارجه چارو دوزارت داطلاعاتو مدیریت وویل چه دهمایونی معظم اعلیحضرت له خواد انګلستان دعلیا حضرتیملکی دکاکا والاحضرت ادوارد دیوك اف وند سور دمړینی په مناسبت دنوموړی علیا حضرتی په عنوان لندن ته د همدردی تیلګرام مخابره شویدی .

دجوزا ٧ :

داطلا عاتو اوکلتور دو زارت دانکشافی پروګرام په اساس دغور دولایـت په مرکز چغچران کی د افغانستان راډیو له خوا دراډیو آخذی دستګاه پهکار واچوله شوه .

دجوزا ٨ :

دکرنی او اوبو لګولو دوزارت اوپه کابل کښی دشوروی اتحاد دلوی سفارت داقتصادی مستشاریت ترمنځ دغازی آباد دفـارم دبهره برداری تړون لاسلیك شو .

دجوزا ٨ :

دمدافع وکیلانو ټولنی دعدلیی دوزارت د دولت دقضایاوو په ریاست کښی خپلهلومړنی غونډه وکړه .

دجوزا ٩ :

دکرنی دختیځی حوزی دحیوانی ناروغیو د تشخیص لابر اتوار دننګرهار دوالی ښا غلی محمدګل سلیمانخیل په وسیله دجلال آباد دختیځ پهشپږ کـیلو متری کښی پرانستل شو .

دجوزا ١٠ :

درضاکارو میرمنو د ټولنی دعالـی رئیس والا حضرتی شهزادی بلقیس دهدایت په اساس دټولنی دغړو یو هیأت دهرات ولایت تهروان شو .

دجوزا ١٢ :

دپښتو نسـتـان سـتـر مشر جـناب خـان عبدالغفار خان او دمحکوم پښتو نستان اودملی عوامی ګوند مشر خان عبدالولیخان لهجلال آباد نهکابل ته راورسیدل .

دجوزا ١٢ :

دښوونکو دروزنی دتعلیمی نصاب دپراختیا دریم سیمینار دشپږو آسیایـی هیوادو د نمایندګانو په شمول پهکـابل کی پرانستل کیږی .

دجوزا ١٣ :

دښوونکو دروزنی بینالمللی دریم نیمایی سیمه أیز ورکشاپ دقرآن عظیم الشان دځو آیتونو له تلاوت څخه وروستهدپوهنی دوزارت دلومړی معین دکتور محمد یاسین عظیم لهخوا دانترکانتیننتال پههوټل کښی پرانستلشو.

دجوزا ١٤ :

پهپل علمکی دلوګر دولایت دمرکزی ښار دجوړولو چاری دفواید عامی دمدیریت دودانی د ښنسټ دډبری پهایښودلو سره دهغه ځای دوالـی ښاغلی و حـید اعتـمادی په واسطهد افغانستان دنیکمرغی په دعا شروع شو .

دجوزا ١٦ :

دمحکوم پښتو نستان مشر اودملی عوامی ګوند رئیس ښاغلیخان عبدالولیخان دصدراعظم داکتر عبدالظاهر اود صدارت دمرستیال داکتر عبدالصمد حامد سره دصدارت عظمی پهماڼی کی وکتل .

دجوزا ١٨ :

دمحکوم پښتو نستان مشر اود ملیعوامی ګوند رئیس خـان عبدالولیـخان دالوتکی پـه واسطه پیښورته لاړ .

دجوزا ۲۰ :
دښوونکی دروزنې دتعلیمي نصاب دسیمه‌ایز ورکشاپ غونډې چه دپوهنې دوزارت له‌خوا د یونسکو په همکاری او دځینو آسیایي‌هیوادونو په ګډون په‌کابل کښې روانې وی پـای تـه ورسید .

دجوزا ۲۱ :
دعرفان مجلې د تاسیس پنځوسمه کالیزه دنجات دلیسې په‌تالارکې تجلیل شوه .

هغه ټولنه چه په‌دې نسبت جوړه شوې‌وه دپوهنې وزارت دلومړي‌معین‌پوهاند محمدیاسین عظیم له‌خوا په‌یوی وینا سره پرانستل شوه.

دجوزا ۲۲ :
مشاور وزیر داکتر عبدالوکیل دتخار مرکز تالقانوته ورسید او دهغه ځای دوالي ښاغلي محمد نعیم او مخورو سره یې‌دکرنې دانکشاف په‌باره‌کې خبرې وکړې .

دجوزا ۲۳ :
معظم ټولواك همايوني اعليحضرت په‌حضور دګلخانې په ماڼې کښې یوه غونډه جوړه شوه چه په‌هغې کښې په‌دې څو وروستیو میاشتو کښې دوچکالۍ څخه دراپیدا شوو حالاتو پـه تیره بیا دهرات ،بادغیس ، غور او فاریاب‌په ولایتونو کښې منځ ته‌راغلي وی تر مطالعې لاندې ونیول شو ل . په دغه غونډه کښې صدراعظم دکتور عبد الـظاهر دحـکومت هغه تدبیرونه چه دنوموړو حالاتو پـه‌باب نیـول شویدي او هغه اقدامات چه ترلاس لاندې دي دمعظم ټولواك حضورته په‌عرض ورسول .معظم همایوني اعلیحضرت أمروفرمایه چه‌باید دهغو ډیر مصیبت ځپلیو ولایاتو حـالات له نـژدې څخه دحکومت لخوا دعاجلې وارسۍ اورسیدګۍ لاندې ونیول شي او پدې باره‌کښې دی‌مفصل راپور برابر شي .

دجوزا ۲٤ :
دمور د ورځې شپږمه کالیزه دافغان ولس دمعنوی مور علیا حضرتی معظمی ملکی د پیغام په لوستلو سره دشاندارو غونـډو پـه ترڅ‌کې په‌ټول هیوادکې ونمانځله شوه .

دجوزا ۲٤ :
دصدارت مرستیال دکتور عبدالصمد حامد دهرات دوالي دکتور محمد احسان رفیق سره دګذرې دولسوالي دملا ناسفند په سیمه‌کې‌دوهم کمپ او دمنزل خواجه ګانو دکلي مصیبت ځپلې سیاحې چه دهرات دوچکالي دعواقبو یو شمیر مصیبت ځپلی په هغه ځای‌کې استو ګنه لري ولیدلې اود معظم ټولواك همايوني اعليحضرت نیکې آرزو ګانې او سلامونه أو دغه راز د ښاغلي صدراعظم هیلې‌یې هغوی ته‌ورسولې.

دجوزا ۲٥ :
والاحضرته شهزادګۍ بلقیسه او والاحضرت جنرال‌سردار عبدالولي‌دالمان داتحادي‌جمهوریت دحکومت په‌بلنه هغه هیواد ته‌لاړل .

دجوزا ۲٦ :
دملي دفاع وزیر ستر جنرال خان محمدچه دیوهیأت په مشرۍ د شوروی اتـحاد ددفـاع وزیر په بلنه دیوی رسمي او دوستانه کتنې له‌پاره هغه هیواد ته‌تللی‌ؤ کابل ته‌راستون شو .

دجوزا ۲۷ :
دافغانستان سره دامریکې دمتحده ایالاتو ددوه ملیونه درې سوه او درې دیرش زره او پنځه سوه ډالرو په چوکاټ کښې دامریکې‌د یوسیلو اته زره ډالرو بې‌بدله مرستې موافقه لیك دپلان په وزارت کښې لاس‌لیك شو .

دجوزا ۲۸ :
دهیواد دولایاتو دکرونډ ګرو غونډه دکرنې او اوبو لګولو دوزیر ښاغلي عبدالحکیم په‌وینا پرانستله شوه .

دجوزا ۲۹ :
دکابل دشمال لویدیځ ددرنم سب ستیشن دجوړولو کار دځلویښت میګاوات پـه ظرفیت شروع شو .

دجوزا ۲۹ :
دهرات ، بادغیس ، غور او فاریاب‌ولایتونو ته دمرستې دپروګرام دتنظیمولو ، تعقیبولو او هم‌آهنګ کولو په منظور دوزیرانو یوه کمیټه وټاکله شوه .

دجوزا ۳۰ :
والاحضرته شهزادۍ بلقیس أو والاحضرت جنرال سردار عبدالولي له فرانکفورت نه‌بېرته ورسیدل .

دسرطان لومړی :

دمستظرفه صنایعو دپاره دوبلیو جوړولو دستگاه دقرآن عظیم الشان دځو مبارکوآیتونو له تلاوت نه و روسته دکانو او صنایعو دوزیر انجنیر محمد یعقوب لعلی له خوا پرانستیله شوه .

دسرطان ۲ :

دسری میاشتی دعالی ټولنی درئیس گران والاحضرت شهزاده احمد شاه په حضور عالی غونډه دصدارت عظمی پهماڼی کښی دزیاتی مرستی دتنظیم او ترتیب په منظور دهرات ، غور ، بادغیس ، فاریاب دمصیبت ځپلو سیمو سره جوړه شوی وه .

دسرطان ۳ :

دکوفی پهخط دقرآن عظیم الشان د تفسیر خوپاڼی چهپه غالب گومان سره دهجری‌څلورمی پیړی پـه وروستیو اود پنځمی پیـړی پـه لومړیو وختونو کښی یعنی نژدی نهه سوه کاله پخوا لیکلی شویدی داطلاعاتو او کلتور دوزارت دعامه کتابخانو دریاست له خواچاپ شوی دی .

دسرطان ۳ :

دافغانستان او ولسی چین د جمهوریـت ترمنځ دپروان داوبو لگولو دپروژی دمرغانو دپروژی اود وریښمو دچنجیو دروزلو دپروژی دکیمیاوی موادو او سامان دماشین آلاتو د تهیه کولو دتړون بشپړو ونکی ضمیمه اسناد دکرنی او اوبو لگولو په وزارت کښی‌لاس‌لیك شول .

دسرطان ٤ :

دزلزلی په‌اثر دبغلان دولایت د نهرین په ولسوالی کی څلور تنه مړه او پنځه تنه‌ټپیان شول دغه راز دتخار دولایـت داشکمش پـه ولسوالی‌کی پنځه تنه دکوټی لاندی شول .

دسرطان ٥ :

دهیواد دتودو سیمو دولایاتو دپلټونکو اود سیانس دښوونځیو دښوونکو دمعلو ماتو د زیاتولو په غرض دسیانس یومیاشتنی سیمینار دپوهنی د وزارت دسیانس پـه مرکز کښی پرانستل شویدی .

دسرطان ٦ :

د خوراکی او پوشاکی موادو دیوی کافی اندازی ویش چه دعلیا حضرتی معظمی ملکی له‌حضور څخه دغور دولایت دمستحقو اومصیبت ځپلو میندو او کوچنیانو دپاره لیږل شوی‌وو دنازو ویکتون دمدیری په وسیله شروع‌شو.

دسرطان ۸ :

دافغانی سری میاشتی دټولنی دعالی‌رئیس والاحضرت شهـزاده احمـد شاه دهمدر دی مراتب دبغلان دولایت مؤظف هیأت له خوا دنهرین دولسوالی دوروستی زلزلی مصیبت ځپلیوته ابلاغ شول اود ټولنی هغه مرستی‌یی چهغنم او چامی وی هغوته وویشلی .

دسرطان ۹ :

والا حضرته شهزادی بلقیس او والاحضرت جنرال سردار عبدالولی چه دالمان داتـحادی جمهوری حکومت په بلنه دیودوستانه مسافرت لپاره هغه هیواد ته‌تللی ؤ کابل ته راورسیدل «کابل‌ته بیرته راستانه شول»

دسرطان ۱۰ :

دخارندوی دنجونو دټولنی افتخاری عالـی رئیسه والا حضرته شهزادی مریم دلښکرگاه دخارندوی دهمکارانو دجرگه گی دپرانستلو په غرض له‌کندهار نه لښکرگاه ته ورسیدله .

دسرطان ۱۱ :

به‌پوره اندازه سره لـه‌هـغه خوراکی او پوشاکی موادچه دغور دولایت مستحقو میندو اوکـوچنیانو دمرستی لـپاره دعلیا حضرتی معظمی ملـکی لـه حضور را استول شوی‌ؤ وویشل شول .

دسرطان ۱۲ :

دافغانستان او عراق تر منځ دفرهنگی‌همکاری موافقه لیك په بغداد کښی لاسلیك شو .

دسرطان ۱۳ :

دفاریاب دولایت د قیصار دولسوالی‌دصحی مرکز دبنسټ تیږه کیښودله شوه .

دسرطان ١٤ :

معظم تـولواك هـمایونـی اعلیحضرت او علیاحضرتی معظمی ملکی دبریتانیی خارجه وزیر سرالك دگـلس هیوم او دده میرمنه دگـلخانی په ماڼی کـی اعلیحضرتینو خـپل حضورته ومنل .

دسرطان ١٤ :

علیا حضرتی معظمی ملکی دکال ممتازی میندی په شاهی ارگ کښی خپل حضور ته ومنلی .

دسرطان ۱٤ :

دخارجه چارو دوزیر ښاغلی محمد موسی شفیق پهبلنه دبرتانیی خارجه وزیر سرالك دگلس هیوم اودده ماندینه کابلته راغلل .

دسرطان ۱٥ :

دصدارت مرستیال دکتور عبدالصمد حامد دشوروی اتحاد دحکومت په بلنه دیو هیأت پهمشری مسکو ته روان شول .

دسرطان ۱٥ :

دپښتو نسیتان مشر خان عبدالغفار خان دمعالجی پهغرض دالوتکی په وسیله دالمان اتحادی جمهوریت ته لاړ .

دسرطان ۱۷ :

دافغانستان دشاهی حکومت اود شوروی اتحاد دحکومت تر منځ په ملکی هوایی ریاست کښی دملکی الوتکو له تښتولو څخه دمخنیوی پهباب دهمکاری موافقه لیك لاس لیكشو .

دسرطان ۱۸ :

شاهانه ذات دخپلو ارځښتناکو ارشاداتو په ترڅ کښی دکوچنی دروغتیا موسسه چه دهند ددولت په مرسته جوړهشویده دافغانستان اود هند ددوستانه روابطو یو ثمر ښښونکی مظهر وګاڼه .

دسرطان ۱۹ :

دهمایونی معظم اعلیحضر ت پهبلنه دهند جمهور رئیس جلالتمآب وی‌وی ګیری د رسمی او دوستانه مسافرت دپاره کابل تـه راورسید اود شهریاری ذات لهخوا هرکلی ورته وویل شو .

دسرطان ۲۰ :

دهند دجمهور رئیس جلالتمآب وی،وی‌ګیری پهویاړ سره دګلخانی په ماڼی کی دمعظم ټولواك همایونی اعلیحضرتلهخوا یومیلمستیا شوی‌وه .

دسرطان ۲۱ :

پهداسی حال کښی چه همایونی معظم اعلیحضرت حضور درلود دهند جمهور رئیس جلالتمآب وی،وی‌ګیری دما شومانو روغتون اود ماشومانو دروغتیا موسسه پهاکبر خانمینه کښی پرانستله .

دسرطان ۲۱ :

دعلیا حضرتی معظمی ملکی دهدایت پـه اساس د چغچران دنجونو اساسی ښو ونځی پرانستل شو .

دسرطان ۲۲ :

معظم ټولواك همایونی اعلیحضرت په ویاړ دهند دجمهور رئیس جلالتمآب وی‌وی ګیری لخوا د چهلستون پـه ماڼـی کښی میلمستیا ترتیبه شوی وه .

دسرطان ۲۲ :

دهند جمهور رئیس جلالتمآب وی‌وی ګیری اوځینو ملګرویی دکابل موزیم وکوت .

دسرطان ۲۳ :

دهند جمهور رئیس جلالتمآب وی‌وی ګیری چه دمعظم همایونی اعلیحضرت په بلنه دیوه رسمی دوستانه سفر دپاره کابل ته راغلی ؤ پهالوتکه‌کی نوی ډیلی ته لاړل .

دسرطان ۲۳ :

دباد غیس دولایت دغور ماچ پهولسوالی‌کی دصحی اساسی مرکز دودانی دبنسټ تیږه دزیږنتون دروغتون اودکورنیو دلار ښوونـی درئیسی میرمن نظیفه غازی نواز لهخواکیښودل شوه .

دسرطان ۲٤ :

دقرآن عظیمالشان دځو آیتونو د لوستلو څخه وروسته پهخیر خانه مینه‌کی د روغتیاد وزارت دعمومی‌ډیپو او مرکزی عمومی ورکشاپ دبنسټ ډبره دهغه وزارت دمعین پـو هانـد دکتور اختر محمد خوشبین په واسطه کیښودله شوه .

دسرطان ۲٤ :

دافغان ملت معنوی مور علیا حضرتی معظمی ملکی دهرات دولایت دبیوزلو میندو سره د مرستی پهغرض سلزره افغانی ورکړیدی .

دسرطان ۲٥ :

داطلاعاتو او کـلتور دوزارت د انـکشافی پروګرامونو په اساس دتالقانو عامه کتابخانه دتخار دوالی ښاغلی محمد نعیم برګی له خوا پرانیستله شوه .

دسرطان ۲٦ :

دافغانی سری میاشتی دټولنی دعالی‌رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاهدهدایت پهاساس پهخیرخانه مینه کښی د افغانی سری میاشتی دټولنی دروغتیا دلوړنیو مرستو یـو مرکـز دمرستون درئیس اوددغی ټولنی د اجتماعی او

صحی خدمتونو دآمر دکتور عبدالاحد بارکزوی په‌وسیله پرانستل شو .

دسرطان ۲۸ :

دافغانی سری میاشتی دټولنی دعالی‌رئیس والاحضرت شهزاده احمد شاه‌دهدایت په‌اساس دمرستون دنوی ورځیرمه ودانی دبنسټ ډبره دمرستون د رئیس دکتور عبدالاحد بارکزوی په‌واسطه کیښودله شوه .

دسرطان ۳۰ :

په‌کندزکی نـاشر سینما تیـاتر دوستو هیوادونو ته‌دمعظم ټولواک همایونی اعلیحضرت دمسافرت دفلم‌په ښودلـه سره په فـعالیت شروع وکړه .

دسرطان ۳۱ :

دعراق دخارجه چارو وزیر ښاغلی مرتضی سعید عبدالباقی دخارجه چارو دوزیر ښاغلی محمدموسی شفیق په‌بلنه کابل ته راورسید .

داسد لومړی :

والاحضرت شهزاده شاه محمود دافغانستان هلکانو دځارندوی دټولنی افتخاری عالی‌ریاست دمراسمو په ترڅ‌کی ومانه .

داسد ۲ :

دفاریاب دولایت دگـر زیوان اود درزاب دولسوالیو دصحی مرکزونو د ودانیو دبنسټ تیږی دافغانستان دنیك مرغی اودگران‌ټولواك دعمر دااوږدوالی په دعا دفاریاب دوالی ښاغلی محمدگل ابراهیم خیل لخوا کیښودل شوه .

داسد ۳ :

معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت دعراق خارجه وزیر ښاغلی مرتضی سعید عبدالباقی دگلخانی په ماڼی کی شاهانه حضورته ومانه .

داسد ۳ :

دصدارت مرستیال دوکتور عبدالصمد حامد چه‌دهیواد دانکشافی خلورم پنځه‌کلن پلان د پرمختگ لپاره دشوروی اتحاد د اقتصادی او تخنیکی مرستو دجلبولو په باب دهغه‌هیواد دمقاماتو سره دخبرو په منظور مسکوته‌تللی‌ؤ کابل‌ته راورسید .

داسد ٤ :

دافـغانستان او ولسی چیـن د جمهوریت ترمنځ دهوائی حمل‌و نقل موافقه لیك پـه‌ملکی هوائی ریاست‌کی لاسلیك شو .

داسد ٥ :

دعراق دخارجه چارو وزیر ښاغلی مرتضی سعید عبدالباقی چه دخارجه چارو دوزیر ښاغلی محمد موسی شفیق په بلنه کابل‌ته راغلی ؤ دخپلو ملگرو سره عراق ته‌لاړ .

داسد ٥ :

دهرات دولایت دپښتون زرغون په‌ولسوالی که دروغتیا دوزارت دلسم صحی مرکزدبنسټ ډبره کیښودل شوه

داسد ۷ :

دولایاتو دترافیکودمدیرانو لومړنی سیمینار په‌داخله وزارت‌کښی پرانستل شو .

داسد ۸ :

دمزار شریف دښار دپنځه دیرش زره ولټه سب ستیشن دیو ترانسفارمر د درولوکـار بشپړ شوی او په امتحانی صورت په کـار اچول شویدی .

داسد ۱۱ :

دلوگر دولایت دخروار بند بشپړ شوی او ددغه بند نه دیرش جریبه ځمکه اوبه‌کیږی.

داسد ۱۳ :

په هیواد کښی دغلی دخلورمی سیلوودانی دشل زره ټنه غلی په ظرفیت بشپړ شوی‌او دهغی دما شینونو دټرلو چاری روانی دی .

داسد ۱۵ :

دقالینو د صادرو ونکی اتحادیی کـالنی عمومی ټولنی دتجارت دوزارت په سالون‌کی په داسی حال‌کی غونډه وکړه چـه دهغه وزارت وزیرپوهنوال محمدعارف غوثی هم پکی گډون در لود .

داسد ۱۷ :

د خارجه چارو وزیر ښاغلی محمد موسی شفیق دغیر منسلکو هیوادو د خارجه وزیرانو په غونډه کښی دگډون دپاره جارجتون تـه ورسید .

داسد ۱۸ :

داارزگان دولایت د شهرستان دولسوالی داساسی صحی مرکز د بنسټ ډبره دوالـی ښاغلی عبدالرؤف ویسا په واسطه کیښودله شوه .

داسد ۱۸ :

د اطلاعاتو او کلتور د وزارت مسلکی مجلس چه داطلاعاتو او کلتور دوزیر ښاغلی

محمد ابراهیم عباسي په مشرۍ جوړ شو دافغانستان د لرغون پېژندنې د دوستانود دجرګه‌ګي تاسیس دلرغون پېژندنې او تاریخي آبداتو دترمیم دپاره دصندوق تاسیس او له خارجي هیأتونو سره دلرغون پېژندنې دعمومي قرار داد مسوده تصویب کړه .

داسد ۲۰ :

دپروان دولایت دممیزو دپاك کولو دسهامي شرکت دفابریکې دنوي ودانۍ د جوړولوچارې چه دوه‌کاله پخوا شروع شوي وې بشپړې شوي‌په فعالیت شروع وکړه .

داسد ۲۱ :

حاجي عطا محمد د اوقافو عالي اداري ته پنځه ملیونه افغانۍ دبسپنې په توګه‌ورکړېدې چه‌په مدینه منوره کښې دافغاني حاجیانو د استو ګنځي دودانوولو دپاره ولګیږي .

داسد ۲۳ :

دفاریاب ولایت دمحکمې‌دریاست داستوګنې ددریو ودانیو دبنسټ تیږه دمحکمې درئیس مولوي خواجه محمد حسن له‌خوا دمیمنې په ښارکې کینبودل شوه .

داسد ۲٤ :

صد راعظم دکتور عبدا لظاهر د قرآن عظیم الشان دځو مبارکو آیتونو له تلاوت نه وروسته دقرغې په بوخه‌کې دواکسین او سیروم جوړولو دانستیتوت دبنسټ تیږه کیښودله .

داسد ۲٦ :

د سمنګانو د ولایت دمرکز ایبکو ښل بستریزه روغتون دقرآن عظیم الشان د څو آیتونو دلوستلو څخه وروسته دروغتیا دوزارت دمعین پوهاند دوکتور اختر محمد خوشبین په واسطه پرانستل شو .

داسد ۲۷ :

دپروان دولایت داساسي دارالمعلمین‌کوټې او تدریسي خانګې تقریباً ددوه ملیونو افغانیو په لګښت بشپړې شویدي .

داسد ۲۹ :

دکابل پوهنتون د وروستیو ټلورو ، دورو یوشمیر فارغانو ته دپولي تخنیك په جمنازیوم کې دیو محفل په ترڅ‌کې ډیپلومونه و ویشل شول .

داسد ۳۰ :

والا حضرتې شهزادي مریمې‌او والاحضرتې خاتول په هغې تولنه‌کې‌ګډون وکړ چه‌دکورنیو دلار ښودنې دټولنې دجوړېدلو د څلورمې کالیزې په منا سبت دکابل هوټل په چمن‌کې جوړه شوي وه .

دسنبله ۱ :

معظم ټولواك همایوني اعلیحضرت دګلخانې له‌مانۍ څخه په شاهانه ګټورو او شاداتوسره دهیواد دخپلواکۍ دبیرته اخستلو څلورپنځوسم جشن دسنبلې په لومړۍ نېټه پرانست .

دسنبله ٤ :

دولایتونو دخوراکي موادودمدیرانو لومړنی سیمینار دخوراکي موادو او عامه‌اړتیاؤ دریاست په‌مرکز کې پرانستل شو .

دسنبله ٤ :

دخارجه چارو وزیر ښاغلی محمد موسی شفیق دآسیایي انکشاف دبانك له رئیس‌ښاغلي تاکیشي وتنابي سره دخارجه چارو په‌وزارت کې وکتل .

دسنبله ٥ :

والاحضرت جنرال سردار عبدالولي دشوروي اتحاد ددفاع دوزیر مار شال اندري ګریچکو په‌بلنه دیوه هیأت په مشرۍ قفقازته‌لاړ .

دسنبله ٦ :

دمخدره موادو په ضد د مجادلې لومړنی بین‌المللي کانګرس چه دنړۍ داوو ویشتو هیوادونو نمایندګان پکې ګډون لري دروغتیا دوزیر پو هاند دوکتور محمد ابراهیم مجید سراج په واسطه دانترکانتیننتال په هوټل‌کې په‌رسمي ډول پرانستل شو .

دسنبله ۸ :

دکوچنیانو ورځ دعلیا حضرتي معظمې ملکې په پیغام سره په‌ټول هیواد کښې په خاصو مراسمو ونمانځله شوه .

دسنبله ۹ :

دکور نیو دلار ښودنې دټولنې نولسم‌کلینیك دروغتیا دوزارت معین پوهاند دکتور اخترمحمد خوشبین په‌واسطه په‌مرکزي روغتون کې پرانستل شو .

دسنبله ۹ :

دپښتو نستان دملي ورځې دنمانځلو مراسم دپښتو نستان په میدان‌کې دخاصو مراسمو په

ترڅ کې دپښتو نستان دملي ورځې دبيرغ پـه پورته کيدلو سره شروع شول .

دسنبله ۱۲ :

فرانسوی ، ايتالوی او جاپـانی لرغـون پيژندونکو هيأتونو په آی خانم سردالر غونډی او دمير بچه کوټ دسکندر په غـونډی‌کښی په‌کيندلو پيل وکړ .

دسنبله ۱۳ :

دکلای ذال د ولسوالی دصحی اساسـی مرکز دوداني تيره دروغتيا دوزارت د معين دکتور اختر محمد خوشبين په وسيله ددغی ولسوالی په مرکـز آق تيپه کښی کيښودله شوه .

دسنبله ۱٤ :

دننګرهار دناوی دپراختيا په پروژه کـی تراوسه پوری اته شپيته زره څلور سوه پنځه اتيا جريبه ځمکه داوبو لاندی راغلی ده اوله هغی څخه ګټه اخستله کيږی .

دسنبله ۱٤ :

د هغو سړکونو په اوږدوکی چـه دلغمان دولايت مرکز دعلينګار ، نورستان ،عليشنګ دولسواليو سره نښلوی ددريو منځنيوپلونو او شپږو پلچکونو دجوړولو چاری بشپړی‌شوی .

دسنبله ۱۵ :

دچار دری دولسوالی دماما خيلو دکـلی دلومړنی ښوونـځی دودانـی د بنسټ تيـره کيښودل شوه .

دسنبله ۱٦ :

دسواد بين‌المللی ورځ لـه بيسوادی سره دمبارزی د کميټی دافتخـاری عـالـی رئيس والا حضرتی ليلما د پيغام په لوستلو سره دټولنو په ترڅ کی په‌ټول هيواد کی ونمانځل شوه .

دسنبله ۱٦ :

په افغانستان کـی د مطبوعاتو د تاسيس سلم‌کال او دمطبوعاتو دقانون د نافذيدو ورځ دلومړی ځل لپاره دمطبو عاتو دورځی په‌نامه دپاك قرآن دڅو آيتونو دلوستلو څخه وروسته دااطلاعاتو او کلتور دوزير ښاغلی محمد ابراهيم عباسی په وينا سره دمطبوعاتو په‌کلوپ کی ونمانځله شوه .

دسنبله ۱۸ :

دملی شوری دتاسيس دوه څلويښتمه‌کاليزه ونمانځله شوه .

دسنبله ۱۹ :

د«افغان بزنس ماشين» دسهامی شرکت د ودانی دبنسټ تيره دملکی هوائی او توريزم دلوی رئيس سر دار سلطان محمود غازی په وسيله په‌انصاری واټ‌کښی کيښودله شوه .

دسبله ۲۰ :

دخان آباد دولسوالی دودانی دبنسټ تيره ديو جريب ځمکی په ساحه کښی دکندز دوالی پوهاند دکتور محمد صديق له خوا کيښودل شوه .

دسنبله ۲۱ :

دفار يـاب په ولايت کښی دپستی شول مات شوی او زيات شمير خلـکو دپستی پـه راټولو شروع وکړه .

دسنبله ۲۲ :

دنشراتی موسسو ځينو مسلکی غړو تـه دژورنالیزم داساساتو د تدريس دپـاره‌د ژور ناليزم يو دری مياشتنی کورس دااطلاعاتو اوکلتور دوزارت دمعين ښاغلی محمد خالد روښان پـه وا سطه پـه دولتی مطبعه‌کـی پرانستل شو .

دسنبله ۲۵ :

دکجکی داوبو دبرښنا ددستگاه جوړول د دولت له بودجی څخه دیوسلو اتـيا مليونـو افغانيو او دامريکی دمتحده ايالاتو د پنځلس مليونو ډالرو پورپه په لګښت شروع شول.

دسنبله ۲۷ :

دهلمند له سند څخه داوبو دمسئلی په‌باب دافغانستان او ايران دخبرو او سنی مرحله په کابل‌کښی پای‌ته ورسيده او ددواړوخواوو ترمنځ خبری به‌په آينده کښی دوام وکړی .

دسنبلی ۲۸ :

دافغا نستان دلر غون پيژنـدنی دوستانو پرانستل شوه او لومړنی غونډه يی دااطلاعاتو او کلتور دوزير ښاغلی محمد ابراهيم‌عباسی په‌وينا دمطبوعـاتو دکـلوپ د محمود طـرزی په‌تالار کښی جوړه شوه .

دسنبله ۲۹ :

د سمنګانو د ولايـت دامنيه قومانـدانی دهستو ګنی دودانی د بنسټ تيره دسمنګانو دوالی ښاغلی عبدالصمد بخشی له خواکيښودل شوه .

دسنبله ۳۰ :
دمعظم همایونی اعلیحضرت دپیام په لوستلو سره دښوونکی ورځ په ټول هیواد کښې ونمانځل شوه .

دمیزان ۳ :
شاهی دارالتحریر دصدراعظم دکتور عبدالظاهر داستعفاء دوړاندی کولو په اساس دښاغلی صدراعظم دمعروضی په اثر اعلامیه صادره کړیده .

دمیزان ٤ :
معظم ټولواک همایونی اعلیحضرت اوعلیاحضرت ته معظمه ملکه انقری ته ورسیدل او دترکیی د جمهور رئیس جلالتمآب جودت سونای اومیرمن سونای له خوائی هرکلی وشو .

دمیزان ۷ :
دمیمنی دهلکانو او نجونو دښوونځیو ودانیو دبنسټ تیږه دفاریاب دوالی ښاغلی محمدگل ابراهیم خیل له خوا کیښودل شو ه .

دمیزان ۸ :
دصدراعظم دکتور عبدالظاهر د هدایت په اساس دسالنگ واټ ددوهمی برخی دجوړولو کار ددری زره او اته سوه متره په اوږدوالی دسر پرست ښاروال ښاغلی محمد کبیر نورستانی له خوا پرانستل شو .

دمیزان ۱۱ :
دروان کال دتیرو لومړنیو شپږو میاشتو په اوږدو کښې ددوه سوه شپیته زره اوخلیر ویشت متر مربع څخه زیاتی قالینی سږکال دموسساتو او قالینو دسوداګرو په واسطه دکابل دګمرك له لاری خارجی هیوادو نوته صادری شویدی .

دمیزان ۱۲ :
دتیلفون یو پنځوس لینه سوچبورد دفراه ولایت دمرکز فراه رود په ښارکښې په کار واچول شو .

دمیزان ۱۳ :
دسمنګانو ولایت دخلم دولسوالی په پنځه دیرش کیلو متری دفیروز نخچیر په کلی کی داوبو دګرځولو دیو بند دبنسټ ډبره کیښودله شوه .

دمیزان ۱٦ :
دباد غیس ولایت دقادس په ولسوالی کښې دهیواد داولسم صحی مرکز دبنسټ تیږه کیښودل شوه .

دمیزان ۱۷ :
دچار دری د ولسوالی دیاسوس د کلی دلومړنی ښوونځی دودانی دبنسټ تیږه کیښودل شوه .

دمیزان ۲۲ :
دسلطنت دمقام وکیل والا حضرت شهزاده احمدشاه داساسی قانون دنهمی مادی دځلورمی فقری دحکم سره سم دشورا ددیار لسمی دوری دځلورم کال لومړی اجلاس دمیزان په ۲۲ نیټه له غرمی نه مخکښې په خپلو ار شاداتو سره پرانیست .

دمیزان ۲۲ :
زمونږ دګران ټولواک همایونی معظم اعلیحضرت بختور میلاد دمیزان په ۲۲ نیټه ونمانځل شو.

دعقرب ۱ :
دملګرو ملتو دورځی دنمانځنی په مناسبت دصدراعظم دکتور عبدالظاهر له خوا دملګرو ملتو د موسسی د سر منشی دکتور والدهایم په نامه نیویارك ته یو پیغام مخابره شویدی.

دعقرب ۲ :
دنرس قابله ښوونځی دودانی د بنسټ تیږه دروغتیا دوزیر پوهاند دکتور محمدابراهیم مجید سراج له خوا دوزیر اکبر خان مینی ساحه کښې کیښودله شوه .

دعقرب ۳ :
دایران څخه دلس زره ټنه بوری دراوړلو موافقه دافغانی او ایرانی مقاماتو تر منځ لاسلیك شویده .

دعقرب ۵ :
دانګلستان دما ورای بحار دپراختیا وزیر ښاغلی ریچارد ود دخپلی ماندینی سره دپلان دوزارت په بلنه کابل ته راورسید .

دعقرب ۷ :
دملی عوامی ګوند مشر خان عبدالولیخان چه دسترګو دمعالجی لپاره لندن ته تللی ؤ کابل ته راورسید .

دعقرب ۸ :
دشل زره ټنو غلی په ظرفیت دکندهارسیلو استفادی ته چمتو شوی ده .

دعقرب ۹ :
دافغانستان او چکو سلواکیا تر منځ دکلنی فرهنګی همکاری پروګرام په یوه بجه دخارجه چارو په وزارت کی لاسلیك شو .

دعقرب ۱۰ :

دهیوکو شخه د غوړیو دایستلو ددسگاهو خاوندان هر یو په پنځلس کاله بند محکوم شول .

دعقرب ۱۲ :

معظم ټولواك همایوني اعلیحضرت له خیره سره هیواد ته راورسید .

دشهر یاري ذات وړونکي دکنده هار نومي سلطنتي الوتکه دمازیگر په څلورو بجودکابل بین‌المللي هوائي ډگرته راورسید .

دعقرب ۱۳ :

دفاریاب دولایت ددولت آباد دولسوالـي دنوي ښار دبنسټ ډبره کیښودله شوه .

دعقرب ۱٤ :

همایوني معظم اعلیحضرت دکوچني اختـر لمونځ له غرمي مخکښي په‌نهه نیمو بجودشاهي ارگ په جومات کښي اداکړ او دنجیب‌متدین او شاهانه وفا شعار ملت دخیر او نیکمرغي اود اسلام او بشري نړۍ دیو والي دعایي وکړه .

دعقرب ۱٦ :

دعقرب ۱٦ نیټه دشهید سعید اعلیحضرت غازي محمد نادر شاه د شهادت له ورځي سره مصادفه ده . په دغه مناسبت دقرآن عظیم‌الشان او صحیح البخاري شریف ختمونه و شول اود افغان دمغه میړني روح ته دعا وشوه .

دعقرب ۲۰ :

دملکي هوائي لوي ریاست له‌خوادروزگان دولایت دخاص روزگان اجرستان او گزاب پـه ولسوالیوکي دهوا پیژندني دستگاوي نوي‌په‌کار اچولي شویدي .

دعقرب ۲۱ :

دکجکي داوبو دبریښنا په جـوړولو کـي د امریکي دمتحدو ایالتونو ددریو ملیونو ډالرو دپور موافقه لیك د مالیي پـه وزارت کـي لاسلیك شو .

دعقرب ۲۲ :

سږکال دکندهار نه دوه زره ټنه وړې خارج ته‌صادر شویدي .

دعقرب ۲۲ :

معظم ټولواك همایوني اعلیحضرت مصیبت ځپلو ته دمرستو دکمیټي داجرا آتو اودخوراکي موادو په وړلو او راوړلو او ویشلوکي دمغې دمربوطو ملکي کار کوونکو او دملي دفـاع دبرخي اخستلو شخه خوښي وکړه .

دعقرب ۲۳ :

دهمایوني معظم اعلیحضرت له حضور شخه داردن دپاچا اعلیحضرت ملك حسین دزیږیدني دکالیزې په مناسبت دنوموړي اعلیحضرت په عنوان عمان‌ته د مبارکي‌تلگرام مخابره شوی‌دی.

دعقرب ۲٦ :

سږکال دهوائي ملکي او توریزم دعمومي ریاست له‌خوا په اقلیمي ورښت او کرني په چارو کښي دهوا پیژندلو ٤۱ ستیشنونه دهیواد په لیری پرتو سیمو کښي پـه کـار اچـول شویدي .

دعقرب ۲۹ :

دپروان داوبو لگولو دپروژې داوبو بریښنا ددستگاه دجوړولو دما شینونو ددرولو چاري بشپړي شوی .

دعقرب ۳۱ :

والاحضرتي شهزادي مریمي دخر ښلاو هغه بازار ولید چه‌په‌کابل‌کي دکـور دیپلو ماتیکو میرمنو د ټولني له خوا په حضوري چمن کي دنساجي افغان په‌کلوپ کي جوړ شوی وو .

دقوس ۲ :

دکنډز دجریدې لوموړنی گنه دمعظم ټولواك همایوني اعلیحضرت دتمثال په خپریدلو او دبناغلي محمد آصف فکرت په مسؤل مدیریت سره په‌هغه ولایت‌کي چاپ شوه .

دقوس ۲ :

دافغانستان دخارجه چارو وزیر دبنگله دیش دخارجه وزیر په عنوان دیو لیك په ترڅ‌کي‌د افغانستان او بنگله دیش تر منځ دورور ولي او دوستانه روابطو دزیات ټینگوالي دپاره خپل تمنیات څرگند کړیدي .

دقوس ۳ :

دچاریکارو دوبالي سر بند ددولت له‌بودجي څخه ددریو لکو افغانیو پـه‌لگښت جوړ شوی اوپرون اوبه پکي رواني شوی .

دقوس ٤ :

دافغانستان او مجارستان ترمنځ د۱۹۷۳ او ۱۹۷٤ کلونو دپاره دفر هنـگي همکاري پروگرام دخارجه چارو په وزارت کښي‌لاس‌لیك شو .

دقوس ٦ :
دغور دولایت دهوائی ډګر دجوړولو کار په پاخه او اساسی ډول دکار دقواوو د قوماندان تورن جنرال عبد القدیر خلیق په وسیله پرانستل شو .
دقوس ٧ :
دسالنګ واټ ددوهمی برخی داوارولو کار بشپړ شو او دترافیکو دتګ او راتګ دپاره چمتو شو .
دقوس ٨ :
دمعظم همایونی اعلیحضرت حضورته دمنځنی ختیځ دوروستیو جریاناتو په باب دمصر د جمهور رئیس پیام وړاندی شو .
دقوس ٩ :
دجهان نما دجریدی لومړنی ګڼه دمعظم تولواک همایونی اعلیحضرت دمبارک تمثال په چاپولو سره دسمنګانو دولایت دخلم په ولسوالی کی خپره شوه .
دقوس ١٠ :
دبدخشان ولایت داشکاشم په ولسوالی کی دهوا پیژندلو یوستیشن په کار واچول شو .
دقوس ١٠ :
دسپین زر شرکت دتیل کښلو نوی دستګاه دهغی دسړنی کمپاین دشروع کیدلو سره یوځای دکندز دوالی پوهاند دکتور محمد صدیق له خوا دحضرت امام په ولسوالی کښی پرانستله شوه .
دقوس ١١ :
دنرسنګ تعلیماتو سیمینار د روغتیا دوزارت معین پوهاند داکتر اختر محمد خوشبین په وینا دعامی روغتیا دموسسی په تالارکی پرانستل شو .
دقوس ١٢ :
دغور دولایت دمرکز چغچران په ښارکښی دهغه ځای دوالی په واسطه دبرښنا یو سل کیلواته جنریتر په کار اچول شو .
دقوس ١٣ :
دکتاب دبین المللی کال په مناسبت دکتاب بین المللی ننداره تـون سهار دمطبوعاتو په کلوپ کی پرانستل شو .
دقوس ١٤ :
شاهانه ذات ددکتور عبدالظاهر د حکومت استعفاء و منله .

دقوس ١٦ :
معظم تولواک همایونی اعلیحضرت داساسی قانون دنهمی مادی دیوو لسمی فقری او دنهه اتیاومی مادی دحکم په اساس دخارجه چارو وزیر ښاغلی محمد موسی شفیق دحکومت په جوړیدلو مؤظف کړ .
دقوس ١٩ :
دافغانستان اوترکیی ترمنځ دتیلفون مستقیمه مخابره دچینل له لاری ددواړوهیوادو په موافقه ټینګه شوه .
دقوس ٢٠ :
مؤظف صدراعظم ښاغلی محمد موسی شفیق خپله کړنلاره اود حکومت غړی دولسی جرګی غړوته وړاندی اومعرفی کړل .
دقوس ٢١ :
صدراعظم ښاغلی محمد موسی شفیق وروسته له دی چه ولسی جرګی ددوی دحکومت غړو او تګ لاری ته دباور رایه ورکړه ځرګنده یی کړه ددوی حکومت فیصله کړیده چه خپل هر مطلب په مستقیم ډول د شوری سره مطرح کړی .
دقوس ٢١ :
دسلطنتی تشریفاتو دریاست دخبر له مخی صدراعظم ښاغلی محمد موسی شفیق دخپلی کابینی دغړو سره دشپی په اتو بجو دګلخانی په ماڼی کی دمعظم تولواک همایونی اعلیحضرت په حضور شرفیاب شول .
دقوس ٢٢ :
صدراعظم ښاغلی محمد موسی شفیق دخپل حکومت له غړو سره مشرانو جرګی ته لاړ او داساسی قانون ٨٩ ـ مادی سره سم یی هغی جرګی ته خپله تګ لاره وړاندی کړه .
دقوس ٢٣ :
دځلوینښت زرو پنځوسو ټـنو نفتی موادو داخستلو قرار داد د افغانستان او شوروی اتحاد تر منځ دنفتی موادو په ریاست کـی لاسلیک شو .
دقوس ٢٣ :
درضاکارو میرمنو دانجمن رئیس والاحضرتی شهزادی بلقیس اووالاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی دکابل فاتح د انتر کانتیننتال په هوټل کښی دبین المللی لباسونو دنندارو لیدنه وکړه .

دقوس ۲۵ :
دنارينه‌ؤ دنر سنگ دښوونځي دخوارلسمي دورې اوه ديرشو فارغ التحصيلانو ته دطب‌او فارمسي په پوهنځي کښې دکابل د پوهنتون درئيس پوهاند دوکتور عبدا لاحمد جاويد په واسطه شهادتنامې وويشلې شوې .

دقوس ۲۶ :
دکابل فاتح والا حضرت مارشال شاه‌وليخان غازي ، والاحضرت جنرال سر دار عبدالولي صدراعظم ښاغلي محمد موسی شفيق دولسې جرگې رئيس پوهنوال دکتور محمد عمروردگ اود مشرانو دجرگې رئيس سناتور عبدالهادي داوي په‌هغې ميلمستيا کې گډون وکړچه په کابل کې دشوروي إتحاد دلوي سفير له‌خوا دهغه هيواد د جمهوريت دتاسيس دپنځوسمي کاليزې په مناسبت شوې وه .

دقوس ۲۷ :
ديو شمير پروژونه بر سيره دسل زره‌ټنو نفتو په‌کالني ظرفيت دنفتودتصفيې يوه‌کارخانه جوړيږي .

دقوس ۲۸ :
دملي عوامي گوند مشر خان عبدالوليخان او ورسره هيأت دصد راعظم اود خارجه چارو دوزير ښاغلي محمد موسی شفيق سره‌دصدارت په‌ماڼي کښې وکتل .
خان عبدالوليخان او ورسره غړي له غرمې نه وروسته په يوه بجه له جلال آباد نه کابل ته راغلل .

دقوس ۲۹ :
مصدقه سندونه چه هغه معظم تولواك همايوني اعليحضرت او دعراق جمهور رئيس توشيح کړي‌دي د خارجه چارو په وزارت‌کې ديوې ټولنې په ترڅ‌کې داطلاعاتو او کلتور دوزير ښاغلي صباح‌الدين «کشککي» اوپه کابل کې دعراق دلوي سفير ښاغلي ناصر عبدالقادر «الحديثي» ترمنځ مبادله شول .

دقوس ۳۱ :
دسرحد دصوبې «مرکزي محکوم‌پښتونستان» داطلاعاتو وزير ښاغلي محمد افضل‌خان په‌يوه مطبوعاتي مرکه کښې وويل په افغانستان‌کې دخان عبدالغفار خان اته کاله استوگنې‌د پښتو نستان او افغانستان ارتباط زيات‌تقويه کړې دی .

دقوس ۳۱ :
په‌هغه ټولنه کښې چه داطلاعاتو او کلتور دوزارت دعملي ژور ناليزم دکورس دفارغانو دتصديق ليکونه دويشلو په مناسبت شوې ده داطلاعاتو او کلتور وزير ښاغلي صباح‌الدين کشککي دژور ناليزم دکورس فارغانوته تصديق ليکونه ورکړل .

دجدي ۳ :
دپښتو نستان مشر خان عبدالغفار خان‌په افغانستان کښې له‌اتو کاله استوگنې وروسته دتورخم له‌لارې پيښورته لاړ . هغه‌هيأت چه دملي عوامي گوند دمشر خان عبدالوليخان په مشرۍ افغا نستان ته راغلي ؤ هم دخان عبدالغفار خان سره بيرته پيښورته ستون شو .

دجدي ٤ :
والاحضرت شهزاده احمد شاه او دده‌ماندينه والاحضرته خاتول له ډيلي څخه کابل ته راورسيدل .

دجدي ٥ :
هغه مدالونه چه دمعظم ټولواك هما يوني اعليحضرت له حضوره دحربي پو هنتون د پوهنځيو ، دمهندسي دپوهنځي ، دتخنيك د اکاډمي ، دحربي ښوونځي او دوړو ضابطانو دښوونځي ممتازو استاذانو ته منظور شوي‌ؤ، دکابل فاتح والاحضرت مارشال شاه وليخان غازي په واسطه دحربي پو هنتون اودنوموړي پوهنځيو فارغانو ته دبري ليکونو دورکولو دټولنې په ترڅ کې هغوی‌ته وويشل شول .

دجدي ٥ :
دسمنگانو دولايت دخلم دولسوالي دفيروز نخچير داوبو اړولو بند بشپړ شو چه ددغه‌بند داوبو څخه دلس زره جريبه ځمکه خړو بيږي .

دجدي ٦ :
دشوروي اتحاد د جوړيدلو دپنځو سمې کاليزې په مناسبت دافغانستان او شوروي اتحاد ددوستي ټولنې په بلنه په‌کابل ننداري کې‌يوه ټولنه ترتيب شوې وه .

دجدي ۷ :
دصدراعظم ښاغلي محمد موسی شفيق‌دالمان دديمو کراتيك جمهوريت د وزيرانو درئيس ښاغلي ويلي شتوف په عنوان ديو تلگرام

په‌ترڅ کې دافغانستان او هغه هیواد تر منځ دروابطو دټینګولو دپاره خپلې هیلې ښکاره کړېدي .

دجدی ۹ :

صدراعظم ښاغلی محمد موسی شفیق د پوهنې دوزارت له منسو بینو او دهغه وزارت دموسسو له رئیسانو سره دپوهنې وزارت په ودانۍ کښې وکتل .

دجدی ۱۰ :

صدراعظم ښاغلی شفیق د صدارت په‌ماڼۍ کښې دکابل سر پرست ښاروال ، دښاروالۍ دټولنې غړو اود ښار دلس ګونو ناحیو وکیلانو سره وکتل او خبرې ورسره وکړې .

دجدی ۱۲ :

صدراعظم ښاغلی شفیق دصدارت دمقام‌له نیولو څخه وروسته په خپل لومړنۍ مطبوعاتي مرکه‌کې وویل مطبوعات باید دحکومت په څنګ کې دهیواد مصالح دیوه‌کل په حیث په‌نظرکې ولري او دانظریه چه حکومتي او غیر حکومتي مطبوعات په دوو موازي کرښو سره روان دي جایزه نه‌ده بلکه باید حکومتي او غیر حکومتي مطبوعات په یاې کښې سره یوځای شي اود دواړو هدف ملي هدفونوته رسیدل دي .

دجدی ۱۲ :

دبنګله دیش دصدراعظم شیخ مجیب‌الرحمن مخصوص نما ینده ښاغلی عزیزالرحمن ملك دافغانستان صدراعظم ته دهغه دوستانه پیغام وړاندې کولو دپاره کابل ته راغی .

دجدی ۱۶ :

دشیخ مجیب الرحمن پیغام دشاهانه ذات حضور ته وړاندې شو .

دجدی ۱۸ :

دوزیرانو عالي مجلس فیصله وکړه چه افغانستان اود المان د موکراتیك جمهوریت ترمنځ دې سیاسي روابط ټینګ شي .

دجدی ۱۹ :

دافغانستان دپاچاهي دولت اودسوریې‌دعربي جمهوریت ترمنځ په‌کابل کښې دهوایي حمل‌و نقل موافقه لیك لاسلیك شو .

دجدی ۲۱ :

دبنګله دیش دصدراعظم شیخ مجیب‌الرحمن مخصوص نماینده داکتر عزیزالرحمن ملك ډاکې ته لاړ .

دجدی ۲٦ :

افغانستان اودقطر امارت موافقه وکړه چه دلویو سفیرانو په‌سویه خپل سیاسي روابط ټینګ کړي .

دجدی ۲۷ :

همایوني اعلیحضرت دهیلمند دناوې‌دلویدیځ شمالان نوی کانال اود مارجې په ساحه کې داردو حیواني او زراعتي فارم وکوت .

دجدی ۲۸ :

همایوني اعلیحضرت اود شاهانه ذات ورسره کسان‌کندهار کښې خپل استوګنځي‌ته ورسیدل .

دجدی ۲۹ :

همایوني معظم اعلیحضرت دکندهار اوهیلمند ولایاتوته دپنځه ورځني سفرنه وروسته په کندهار نومې سلطنتي الوتکه کښې دکابل بین‌المللي هوائي ډګرته راورسیدل .

ددلوې لومړۍ :

ددولتي تصدیو دمحاسبي د طرزالعمل د تدریس لومړنی‌کورس‌دمالیې دوزارت‌دمحاسباتو درئیس ښاغلي محمدالله‌کاظمي په وسیله ددغه وزارت په‌مرکز کښې پرانستل شو . په‌دې کورس‌کې ددولتي‌تصدیو دمحاسبې پنځه‌ویشت تنه مدیران شامل شوي اود محاسبې د نوي تعلیماتنامې له مخې ددولتي محاسبې نوی سیستم زده‌کوي .

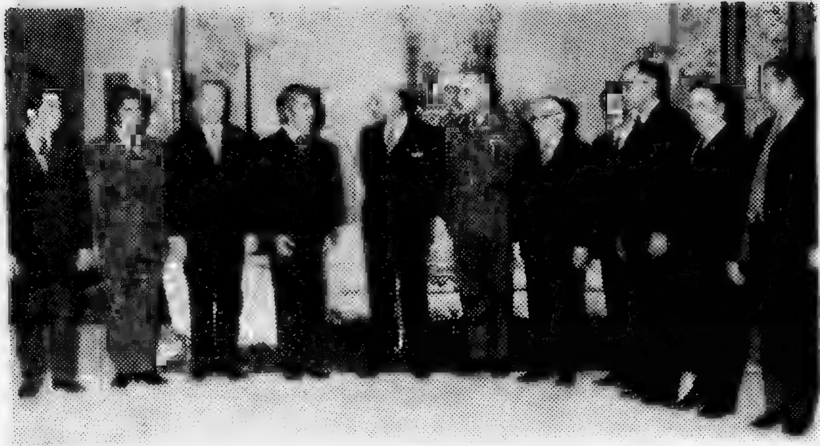
ددلوې ۲ :

دملګرو ملتو دبر مختیا پروګرام اود جهاني بانك ګډ هیأت دپلان دوزیر ډاکټر عبدالواحد سرابي سره په افغانستان کې دپلان جوړولو دمشورتي ټیم دپروژې دماهیت په باب وکتل او خبرې ئې ورسره وکړې .

ددلوې ۳ :

څه‌دپاسه دیو سلو اوه نوي ملیونو افغانیو په لومړۍ پانګه دپانګې اچولو دکمیټې له‌خوا شل تولیدي پروژې منظور شوې .

مصور خبرونه

ښاغلی محمد موسی شفیق اود حکو متغړیبی دمعظم ټولواك پهحضور دشرفیابی په حال کی .
«دقوس ۲۲»

دپلان وزیر دکتور عبدالواحد سرابی اوداامریکی دمتحده ایالاتو لوی سفیر را بـرت نیومن دیو تړون دلاسلیك په نسبت یو بل‌ته مبارکی وایی
«دثور ۲٦»

معظم همایونی اعلیحضرت دشاهی ارگ په مسجد کی دکرچنی اختر دلمانځه دادا کولو وروسته لیدل کیږی . «دعقرب ۲۰»

والاحضرت شاهدخت مریم‌درضا کارمیرمنودامتعود خرخلاو دبازار ، دلیدلو په‌حال کی. دا بازار دننداړتون په ساحه کې‌دایرشوی وو . «دسنبله-۳۰»

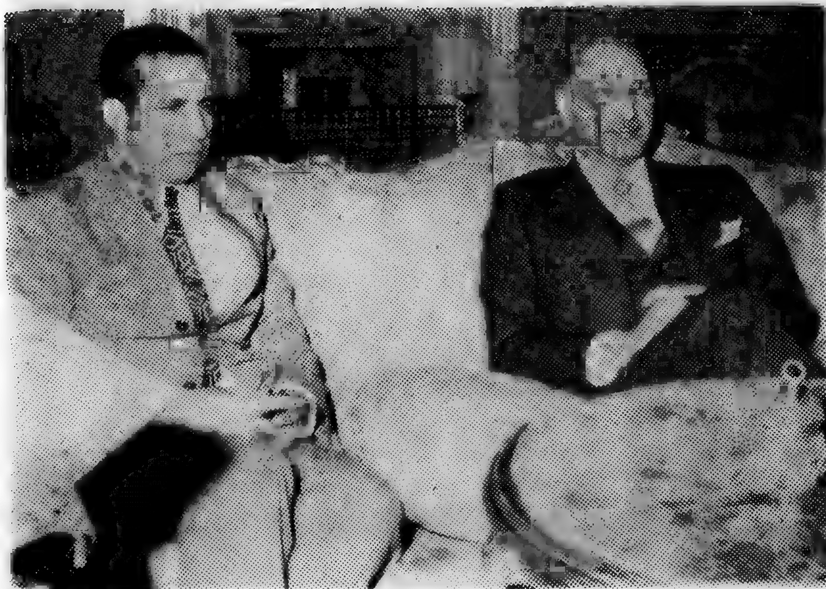
کله‌چه شاهانه ذات‌امیر عباس هویدا‌ایران‌صدراعظم خپل حضورته ومانه په‌عکس ښاغلی محمد موسی شفیق صدراعظم هم لیدل‌کیږی.
«۲۲ حوت»

داطلاعاتو اوکلتور وزیر ښاغلی صباح‌الدین کشککی دژور نالیزم د کورس دتصدیق‌لیک دورکولو په وخت کی.
«دقوس ۳۰»

معظمه ملکه کله چه د کوچنیانو دورخې دجشن پهمناسبت یوکوچنی دتفقدموردګرزوی.
«۸ سنبله»

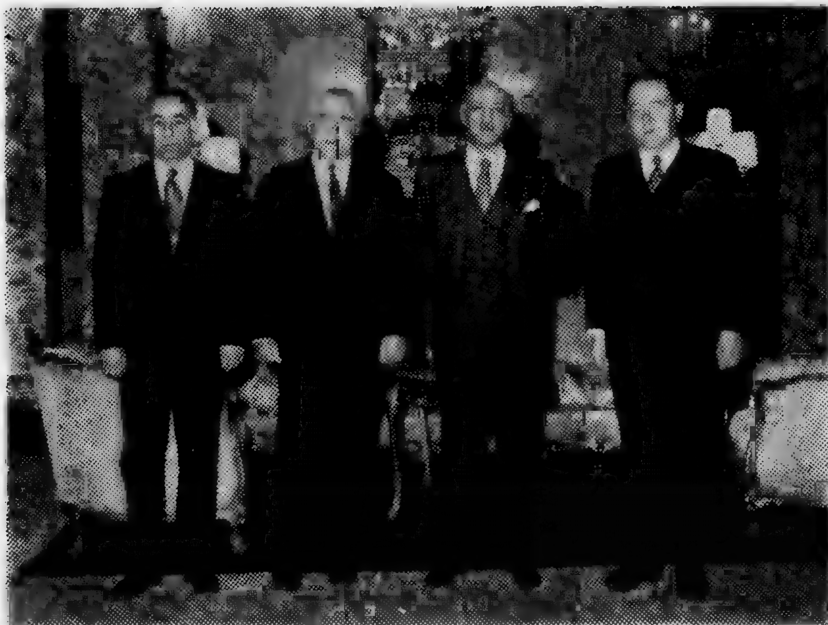

معظم همایـوني اعلیحضرت دلیبیا دجمهوررئیس مخصوص نماینده خپل‌حضورته ومانه .
(۱۲ حوت)

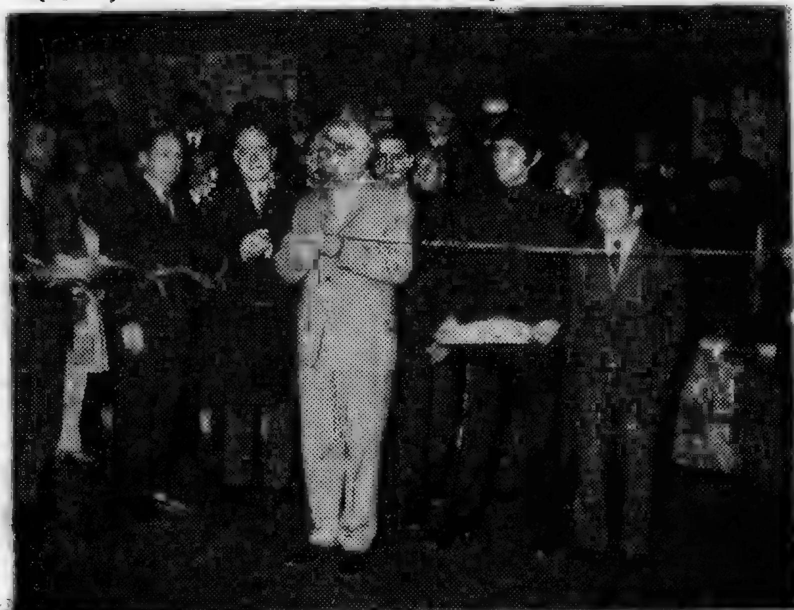

ښاغلی محمد موسی شفیق صدراعظم داردو په‌خلورسوه بستره‌ایزروغتون‌کی دسرونیالگی دیادگار په‌توگه کینوی .

په‌عکس‌کی ښاغلی پوزا نوف په‌کابل‌کی‌دشوروی اتحاد لوی سفیرهم لیدل کیږی .
«۲۰جدی»

شاهانه ذات دشوروی اتحاد دلوړوتعلیماتو وزیر دګلخانی په ماڼۍ کی خپل حضورته ومانه . (۱٦حوت)

ښاغلي محمدخالد روښان دکتاب دبین‌المللی ورځی په مناسبت د مطبوعاتو په کلوپ کی دغونډی دپرانیستلو په وخت کی لیدل کیږی

معظم تولواك همایونی اعلیحضرت پــه‌هغه‌وخت‌کی چه‌په کابل‌کی دانگلستان دنوی لوی سفیر باور لیك منی .

«اول قوس»

نباغلی صدراعظم دنشنل عوامي پار تی دمشرخان عبدالولی خان سره

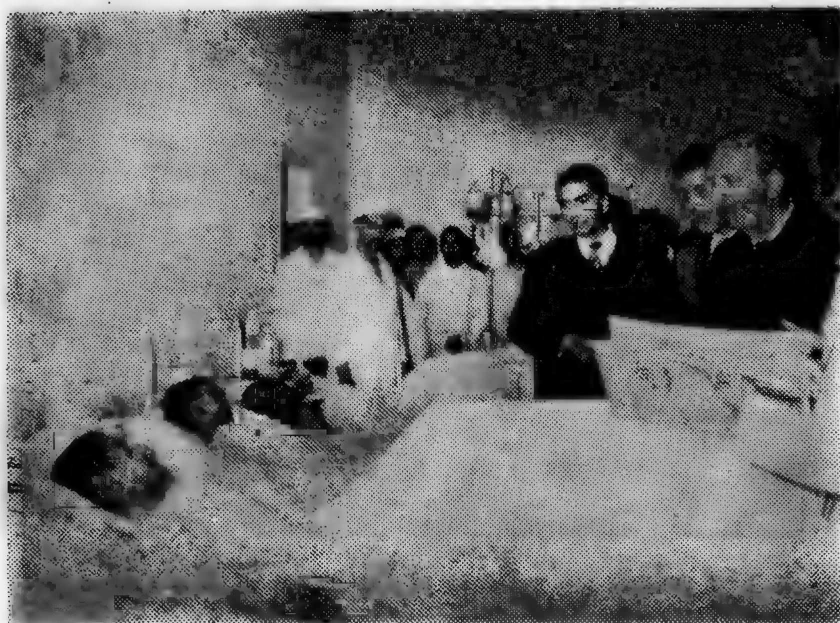
معظم ټولواك همايوني اعليحضرت په هغه‌وخت‌کی چه‌دکابل په‌هوايی ډگرکی علياحضرتی معظمی ملکی‌ته هرکلی وائی . «دقوس ۲۲»

معظم همایونی اعلیحضرت پەداسی حال‌کی‌چه دهیواد دښوونکو نمایندګان ئی شاهانه حضورته منلی او شاهانه مهربانی پری‌کوی . «دسنبله ۳۱»

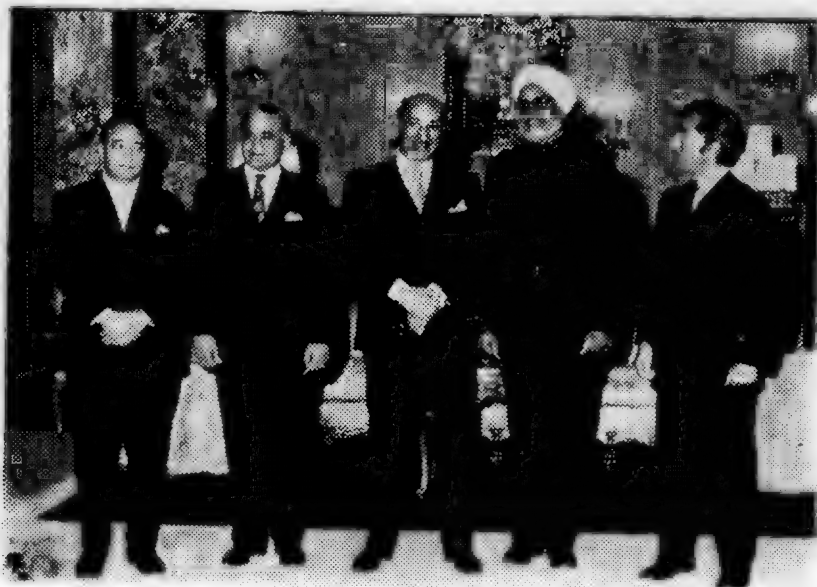
ډکتور عبدا لظاهر کله چه دوهمی‌شپی دننداری په پای‌کی دګلونو دانسامبل دغړو هنر مندانو سره ګوری (دلور ۱٦)

دکتور عبدالظاهر په نادر شاه روغتو نکی دبارو ت دچاودلی دحادثی په ټپیانو پوښتنه کوی .
(دحمل ۱۵)

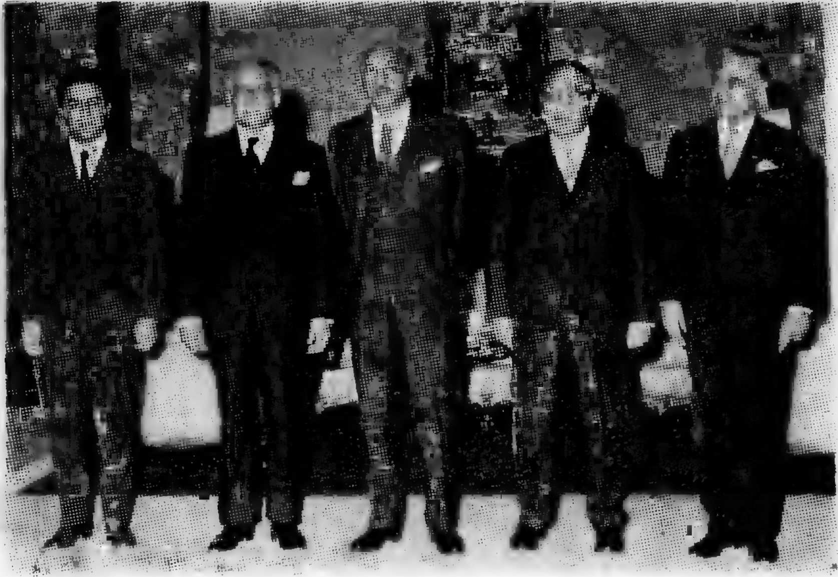
داطلاعاتو اوکلتور دوزارت معین ښاغلی روښان اوپه کابل کی دچکوسلواکیی لوی سفیر دفرهنگی همکاری دپروگرام دلاسلیک کولو پـه حال کی .
«دعقرب ۱۰»

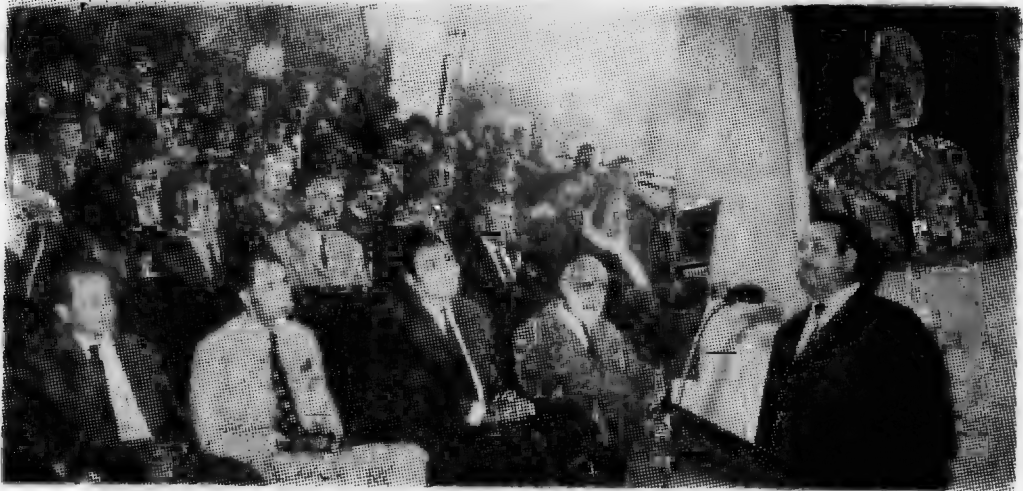
دهمایونی معظم اعلیحضرت په حضــوربناغلی سورن سنگ دهند خارجه وزیر او
دافغانستان خارجه وزیردگلخانی په‌مانبی کی «دحمل ۱۳»

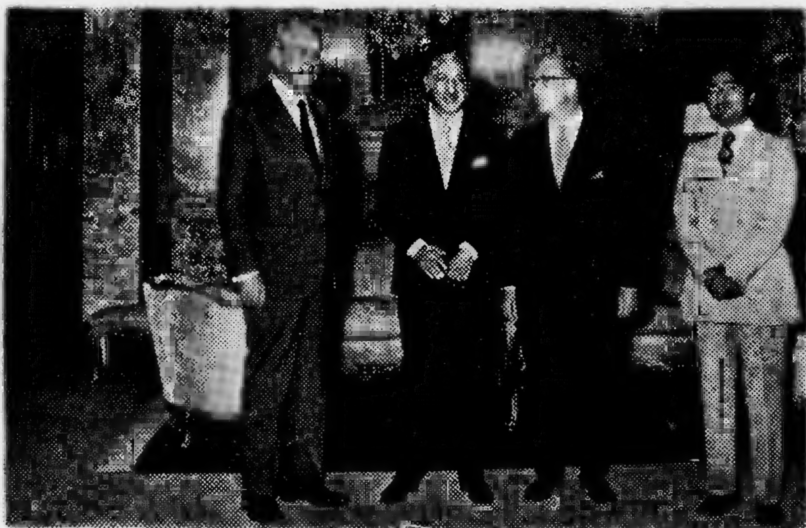
داطلاعاتو اوکلتوردوزارت معین بناغلی‌روښان‌اوپه کابل کی دشوروی اتحاد لوی سفیـر
بناغلی کیکتیف په‌هغه وخت کی چــه‌دافغا نستان اوشوروی اتحاد ترمنځ دفرهنگی
اوکلتوری تبادلو موافقه لیك لاسلیك‌کوی «دثور ۷»

همایونی معظم اعلیحضرت کله چه دهند قاضی القضات په‌خپل حضور منی .
«د ثور ۱۷ »

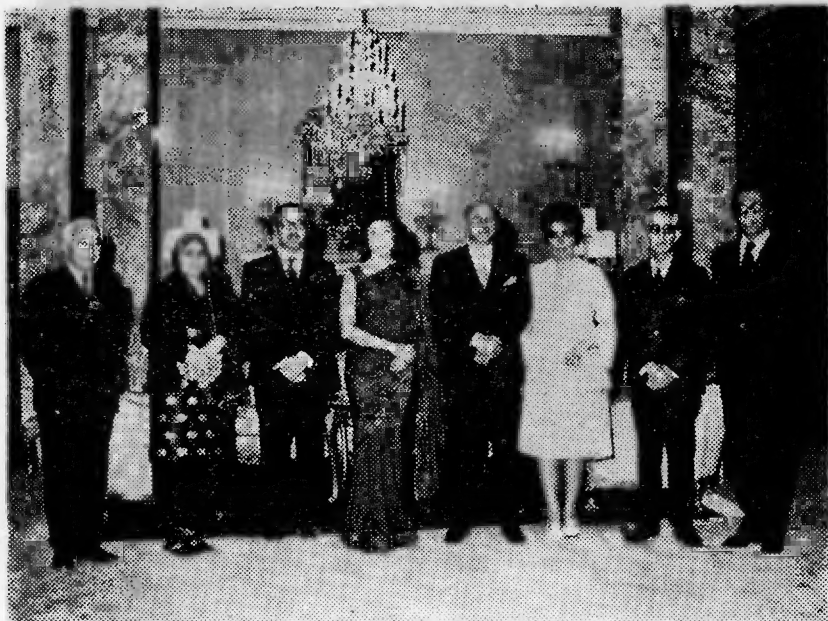
ښاغلی عباسی دمطبوعاتو په کلوپ‌کی دافغانستان‌دمطبوعاتو سلمه کالیزه پرانیزی.
«دسنبله ۱۷ »

معظم همایونی اعلیحضرت پەداسیحال کیچەبناغلی کانالی دا امریکی د جمهور رئیس
مخصوص نماینده یی‌شاهانه حضور تــه‌منلی دی .
»دسرطان ۱۷«

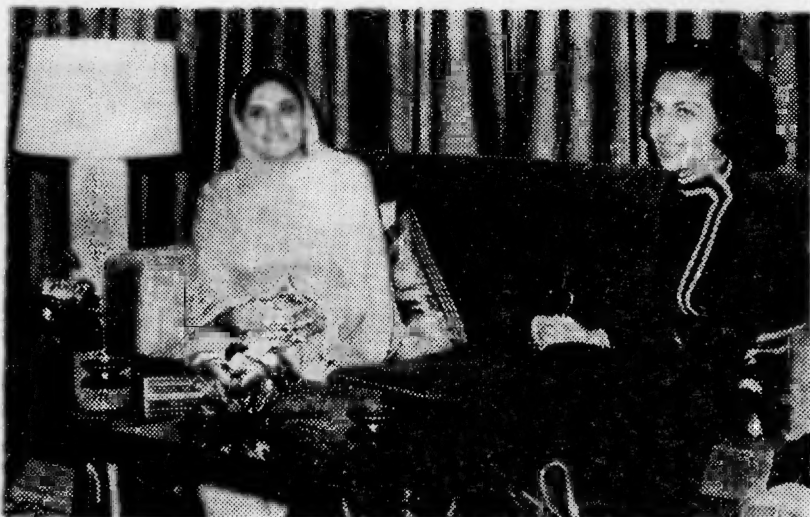
پەهفه میلمستیا کی چه دوالاحضرتی‌شهزادی بلقیس له خوا ترتیب شوی‌وه د پاکستان
دجلالتمآب جمهور رئیس ماندینه میر من‌نصرت بوتو،دوالاحضر تی شهزادی بلقیس
سره خبری کوی . «دثور ۲۵ »

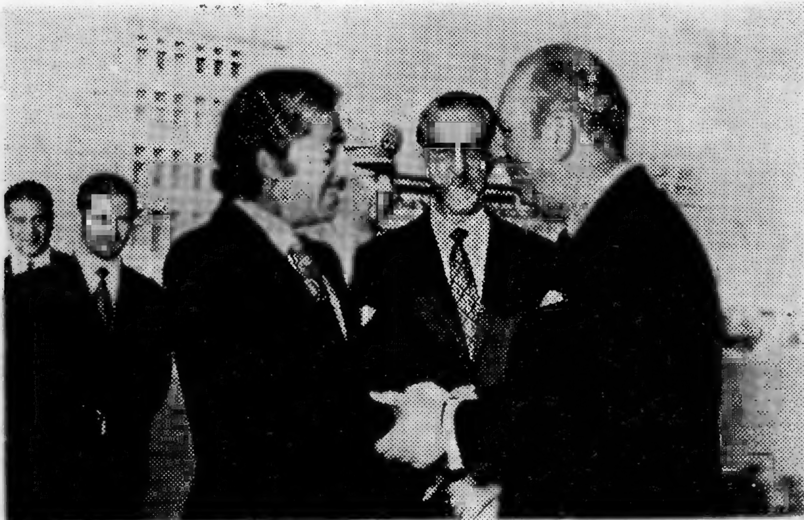
دګلخانې په‌ماڼۍ کې‌دمعظم ټولواک‌همایوني‌اعلیحضرت اومعظمې‌ملکې په حضوردپاکستان
دجمهور رئیس ماندینه اوددوی ملګری‌دشرف ډالۍ په وخت کې .
«دثور ۲٤»

والاحضرته شاهدخت بلقیس دوالاحضرتې‌پرنس الکزاندرا سره‌دباندینو چارو دوزارت
دډیپلمستیا ګانو په‌صالون کې دخبرو په‌حال‌کې لیدل کیږی .
«دسنبله ۳۰ »

والاحضرته شاهدخت بلقیس ،میر مـــن‌نسیم ولی‌دخان ولی‌خان دماندینی سره دخبرو پەحال کی .
«دثور ۲٦ »

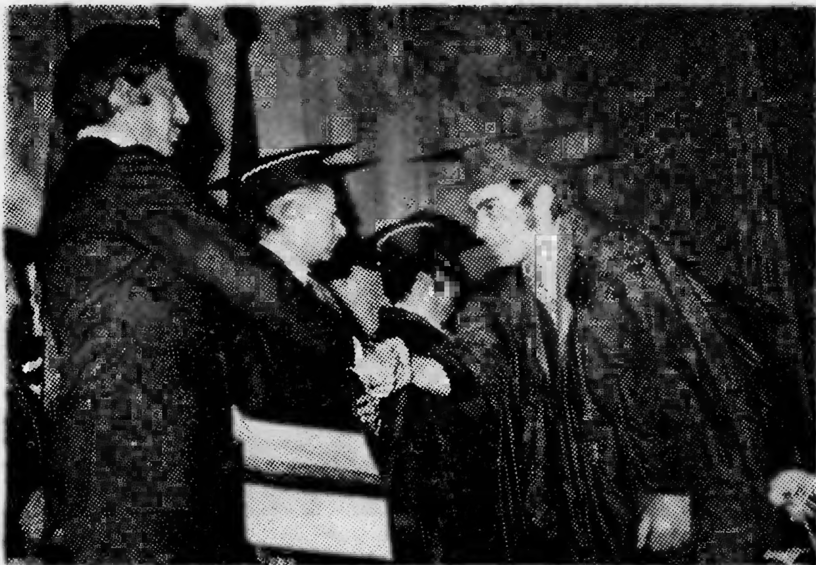

دکتور عبدالظاهر صدراعظم فدرالی آلمان‌ته‌دسفر کولوپه‌وخت کي دخارجه چارودوزیر سره دکابل پەبین‌المللی هوایی‌ډگر کی‌دخدای پامانی په حال کی .
«دسنبله ۱۸ »

والاحضرت شهزاده محمد نادر دکابل د وحشي دبن حيواني موزيم دنوار دپريکولو په وخت کې .

«د ثور ۲۱»

ښاغلي محمد موسی شفيق صدراعظم دپولي تخنيك دلمړی دوری فارغ التحصيلانو ته دبري ليك ورکولو په حال کې ليدل کيږي. «دحوت ۱۰ »